

êcã escola de
cultura de pau

anuari de
processos de pau

Vicenç Fisas

2009

anuari 2009 de processos de pau

Vicenç Fisas

Icaria editorial

Edició: Icaria editorial / Escola de Cultura de Pau, UAB
Impressió: Romanyà Valls, SA
Disseny: Lucas J. Wainer

ISBN: 978-84-9888-100-4
Dipòsit Legal:

Aquest anuari ha estat redactat per Vicenç Fisas, director de l'Escola de Cultura de Pau de la UAB, amb la col·laboració de diverses persones de l'equip d'investigació de l'Escola, particularment de Patricia García, Josep Maria Royo, Núria Tomás, Jordi Urgell, Ana Villellas i María Villellas.

Vicenç Fisas també és titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la UAB, doctor en Estudis sobre la Pau per la Universitat de Bradford, Premi Nacional Drets Humans 1988 i autor de més de trenta llibres sobre conflictes, desarmament i investigació sobre la pau. Entre els títols publicats hi ha *Procesos de paz y negociación en conflictos armados*, *La paz es posible* i *Cultura de paz y gestión de conflictos*.

ÍNDEX

Glossari	5
Presentació: Definicions i tipologies	13
Principals conclusions de l'any	15
Els processos de pau el 2008	17
Els conflictes i els processos de pau el 2008	18
Principals motius de crisi en les negociacions de l'any	19
La temperatura de la pau el 2008	20
Els conflictes i els processos de pau els últims anys	21
Tema especial: Experiències recents de Governos de transició que han sorgit dels acords de pau	23
Anàlisi per països	25
Àfrica	27
a) Àfrica austral i occidental	
Angola (Cabinda)	27
Mali (tuaregs)	30
El Níger (MNJ)	34
Nigèria (Delta del Níger)	39
El Senegal (Casamance)	45
b) Corn d'Àfrica	
Etiòpia – Eritrea	50
Etiòpia (Ogaden i Oromia)	54
Kenya	57
Somàlia	60
El Sudan (Darfur)	69
c) Grans Llacs i Àfrica central	
Burundi (FNL)	80
República Centreafricana	87
República Democràtica del Congo (Est)	93
El Txad	101
Uganda (LRA)	110
d) El Magreb i el nord d'Àfrica	
Algèria	118
El Sàhara Occidental	121
Amèrica Llatina	128
Colòmbia (AUC, ELN, FARC)	128
Àsia	142
a) Àsia meridional	
L'Afganistan	142
L'Índia (CPI, ULFA, NSCM-IM, NDFB)	148
L'Índia – el Pakistan (el Caixmir)	159
El Nepal (Madhesi – Terai)	166
El Pakistan (Bajaur, Balutxistan i Frontera Nord-occidental)	171
Sri Lanka	181
b) Àsia oriental	
La Xina (Taiwan i el Tibet)	187
c) Sud-est asiàtic	
Les Filipines (MILF, NPA, MNLF)	191

Indonèsia (Papua Occidental)	207
Myanmar	213
Tailàndia (Sud)	222
Europa	228
a) Sud-est d'Europa	
Kosovo	228
Turquia (PKK)	234
Xipre	243
b) Caucas	
Armènia – l'Azerbaidjan	251
Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud)	260
Orient Mitjà	277
El Iemen	277
L'Iraq	280
Israel – Palestina	288
Palestina	296
Israel – Síria	300
El Líban	302
Annexos	309
1. Els temps de negociació en alguns conflictes	311
2. Ideologia política dels grups armats actuals	312
3. Grups a les llistes terroristes de la UE	313
4. Morts en els conflictes analitzats	315
5. Lloc que ocupen els països analitzats segons l'Índex de Desenvolupament Humà	315
6. Explica'm com va passar... Els miralls de la pau	316
7. Alguns exemples de bones pràctiques i de mesures de confiança desenvolupades durant l'any	317
8. Conflictes, processos de pau i resolucions del Consell de Seguretat	319
9. Webs d'interès	320
10. L'Escola de Cultura de Pau	321

Glossari

ACNUDH: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans
ACNUR: Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats
ADC: Aliança Democràtica per al Canvi (Mali)
ADF: Aliança de Forces Democràtiques (RD Congo)
ADLF: Aliança de Forces Democràtiques per a l'Alliberament del Congo
AI: Amnistia Internacional
AKIN: Xarxa Americana d'Informació sobre els Kurds
ALS: Aliança per a l'Alliberament de Somàlia
AMIB: Missió de la Unió Africana a Burundi
AMM: Missió d'Observació a Aceh
AMIS: Missió de la Unió Africana al Sudan
AMISOM: Missió de la Unió Africana a Somàlia
ANBP: *Afghanistan New Beginning Programme*
ANDDH: Associació Nigeriana per a la Defensa dels Drets Humans
ANP: Autoritat Nacional Palestina
ANRAC: Agència Nacional per al Rellançament de les Activitats Socioeconòmiques a Casamance
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament
APC: Autoritat Provisional de la Coalició
APHC: *All Parties Hurriyat Conference* (el Caixmir)
APRD: Exèrcit Popular per a la Restauració de la República i la Democràcia (RCA)
ARLA: Exèrcit Revolucionari per a l'Alliberament de l'Azawad
ARLPI: Iniciativa per la Pau dels Líders Religiosos d'Acholi (Uganda)
ARPCT: Aliança per a la Restauració de la Pau i contra el Terrorisme (Somàlia)
ARS: Aliança per al Realliberament de Somàlia
ASEAN: Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic
ATNM: Aliança Tuareg del Níger i de Mali
AUC: Autodefenses Unides de Colòmbia
BERSATU: Consell del Poble Musulmà a Patan (Tailàndia)
BINUB: Oficina Integrada de les Nacions Unides a Burundi
BLA: Exèrcit d'Alliberament Balutxi (el Pakistan)
BLF: Front d'Alliberament del Balutxistan (el Pakistan)
BLT: *Bodoland Liberation Tiger* (Índia)
BM: Banc Mundial
BNLF: Front d'Alliberament Nacional Bru
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a la República Centreafricana
BRA: Exèrcit Republicà del Balutxistan (el Pakistan)
BRN: *Barisan Revolusi Nasional* (Tailàndia)
CAIJP: Acord per una Pau Immediata i Justa
CARHRIHL: Acord Global sobre el Respecte dels Drets Humans i de la Llei Humanitària Internacional
CAVR: Comissió per a l'Acollida, la Veritat i la Reconciliació
CCN: Comissió de Conciliació Nacional
CDH: Centro per al Diàleg Humanitari
CDHNU: Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides
CEI: Comunitat d'Estats Independents
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països de l'Àfrica Central
CFNI: Congrés Fundacional Nacional Iraquià
CHMT: Equip de Vigilància del Cessament d'Hostilitats (Uganda)
CICR: Comité Internacional de la Creu Roja
CIDH: Comissió Interamericana de Drets Humans
CIS: Comunitat d'Estats Independents
CJMC: Comitè Militar Conjunt de l'Alto al Foc
CLP: Consell Legislatiu Palestí

CMI: Iniciativa de Gestió de Crisi
CNDD: Consell Nacional per a la Defensa de la Democràcia
CNDP: Congrés Nacional per a la Defensa del Poble (RD Congo)
CNF: *Chin National Front* (Myanmar)
CNP: Consejo Nacional de Paz (Colòmbia)
CNRR: Comisió Nacional de Reparació i Reconciliació
CNT: *National Chadian Convention*
COBRA: Grup Especial de Combat (Índia)
COCE: Comando Central de l'ELN (Colòmbia)
CODHES: Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament
CORCAS: Consell Reial Consultiu per als Afers Sahrauís
CPI: Cort Penal Internacional
CPI: Partit Comunista de l'Índia
CPLA: *Cordillera People's Liberation Army*
CPN: Partit Comunista del Nepal
CPP: Partit Comunista de les Filipines
CRAES: Consell de la República per als Afers Econòmics i Socials (el Senegal)
CUF: Comandament Unificat de les Forces Armades de Cabinda
DAC: Aliança Democràtica per al Canvi
DDR: Desarmament, desmobilització i reintegració
DEHAP: Partit Democràtic del Poble
DHD: *Dima Halim Daoga* (Índia)
DIAG: Dissolució dels Grups Armats Il·legals (l'Afganistan)
DIH: Dret Internacional Humanitari
DKBA: *Democratic Karen Buddhist Army* (Myanmar)
DPI: Diàleg Polític Inclusiu (RCA)
DTH: Moviment per a una Societat Democràtica
DTP: Partit per a una Societat Democràtica (Turquia)
DUP: Partit Unionista Democràtic
EA: *Eastern Front*
ECK: Comissió Electoral de Kenya
ECOMOG: *Economic Community of West African States Monitoring Group*
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats de l'Àfrica Occidental
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia
EUA: Estats Units d'Amèrica
ELN: Exèrcit d'Alliberament Nacional
ELSAM: *The Institute for Policy Research and Advocacy* (Indonèsia)
ERG: Exèrcit Revolucionari Guevarista (Colòmbia)
ETA: *Euskadi Ta Askatasuna*
EUFOR Txad/RCA: Missió de Manteniment de la Pau de la UE per al Txad i la RCA
EULEX: Missió de la Unió Europea per l'Estat de Dret a Kosovo)
MOUE: Missió d'Observació de la Unió Europea (Geòrgia)
EUPOL: Missió Policial de la UE
EUTCC: Comissió Cívica de la UE sobre Turquia
EZLN: Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional
FACU: Forces Armades Cabindeses Unificades
FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de les Nacions Unides
FARC: Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia
FATA: Àrees Tribals Administrades Federalment (el Pakistan)
FCD : Fòrum de Cabinda per al Diàleg
NCF : Front de Concòrdia Nacional (l'Iraq)
FDD: Forces per a la Defensa de la Democràcia
FDLR: Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Rwanda
FDPC: Front Democràtic per al Poble Centreafricà (RCA)
FAS: Forces Armades Governamentals

FFR: Front de les Forces de Recuperació
FIAA: Front Islàmic Àrab Azawad
FPNUL: Força Provisional de les Nacions Unides al Líban
FIS: Front Islàmic de Salvació
FLEC-FAC: *Frente de Libertação do Enclave de Cabinda – Forças Armadas de Cabinda*
FLV: Front d'Alliberament de Vavaua (Costa d'Ivori)
FMI: Fons Monetari Internacional
FNI : Front Nacionalista i Integracionista (RD Congo)
FNL: *Forces Nationales de Libération*
FNLO: Front Nacional d'Alliberament d'Ogaden
FOMUC: Força Multinacional a la RCA
FORERI: Fòrum per a la Reconciliació de la Societat a Irian Jaya
FPNUL: Força Provisional de les Nacions Unides al Líban
FRNF: Front Nacional Republicà Federal (el Nepal)
FRPI: Forces de Resistència Patriòtica d'Ituri (RD Congo)
FUC: Front Unit per al Canvi
FURCA: Força per a la Unificació de la RCA
GAM: *Gerakin Aceh Merdeka* (Moviment d'Aceh Lliure)
GFT: Govern Federal de Transició
GIA: Grup Islàmic Armat
GMIP: *Mujahadeen Pattani* (Tailàndia)
GNT: Govern Nacional de Transició
GPP: Grup Patriòtic per a la Pau
GPPAC: Partenariat Global per a la Prevenció dels Conflictes Armats (les Filipines)
GSLM: *Great Sudan Liberation Movement*
GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
HAD: *Hans Across the Divide*
HCRP: Alt Comissionat per a la Restauració de la Pau (Níger)
HM: *Hizbul Mujahideen* (Índia)
HPG: Forces de Defensa Populars
HRW: *Human Rights Watch*
ICD: Diàlego Intercongolès
ICG; *Internacional Crisis Group*
ICR: *Internacional Ceentre for Reconciliation (Coventry Cathedral)*
IDH: Índex de Desenvolupament Humà
IDP: Persones Desplaçades Internament
IEMF: Força Multinacional Provisional d'Emergència
IEV: Ciutat Ecopacifista Internacional
IFMOT: *Indigenous Freedom Movement of Tripura*
IGAD: *InterGovernmental Authority on Development*
IMT: *International Monitoring Team* (les Filipines)
INC: Congrés Nacional Ijaw
IOM: Organització Internacional per a les Migracions
IRA: *Irish Republic Army*
IREC: Comissió d'Investigació Independent (Kenya)
ISAF: Força Internacional d'Assistència a la Seguretat (l'Afganistan)
IWG: Grup de Treball Internacional (Costa d'Ivori)
JASIG: Acord Conjunt de Seguretat i Garanties d'Immunitat
JCC: Comissió de Control Conjunta
JDLF: Coalició del Front d'Alliberament Democràtic (el Nepal)
MIJ: Moviment per a la Justícia i la Igualtat (el Sudan)
JKLF: *Jammu and Kashmir Liberation Front*
JTF: Força Militar Conjunta (Nigèria)
JTMM: *Janatantril Tarai Mukti Morcha* (el Nepal)
JVMM: Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació (Burundi)

JVP: *Janatha Vimukthi Peramuna*
JWP: *Jamhoori Watab Party* (Pakistan)
KADEK: Congrés de la Llibertat i la Democràcia al Kurdistan
KFOR: *NATO Kosovo Force*
KKK: *Koma Komalen Kurdistan*
KLA: Exèrcit d'Alliberament de Kosovo
KLNF: Front d'Alliberament Karbi del Nord de Cachar (l'Índia)
KNC: Congrés Nacional Kurd
KNU: Unió Nacional Karen
KVM: Missió de Verificació de Kosovo
LRA: Exèrcit de Resistència del Senyor
LTTE: Tigres d'Alliberament del Tamil Eelam
LURD: *Liberians United for Reunification and Democracy*
MAPP: Missió de Suport al Procés de Pau
MCVS: Mecanisme Conjunt de Verificació i Seguiment (Burundi)
MDC: Moviment per al Canvi Democràtic
MDJT: Moviment per a la Democràcia i la Justícia del Txad
MDR: Moviment Democràtic Republicà
MEND: Moviment per a l'Emancipació del Delta del Níger (Nigèria)
MFDC: Moviment de les Forces Democràtiques de Casamance (el Senegal)
MFUA: Moviments i Fronts Unificats d'Azawad
MILF: Front Moro d'Alliberament Islàmic
MINUCI: Missió de les Nacions Unides a la Costa d'Ivori
MINURCAT: Missió de Nacions Unides per a la República Centreafricana i el Txad
MINURSO: Missió de les Nacions Unides per a l'organització d'un referèndum al Sàhara Occidental
MJP: Moviment per a la Justícia i la Pau
MLC: Moviment per a l'Alliberament del Congo
MLPA: Front Popular per a l'Alliberament d'Azawad
MMT: *Madheshi Mukti Tiger* (Nepal)
MNDS: Moviment Nacional per a una Societat de Desenvolupament (Níger)
MNJ: Moviment Nigerí per la Justícia
MNLF: Front Moro d'Alliberament Nacional
MNLF: *Maoist Madheshi National Liberation Front* (Nepal)
MODEL: *Movement for Democracy in Liberia*
MONUC: Missió de les Nacions Unides a la República Democràtica del Congo
MOSOP: Moviment per la Supervivència del Poble Ogoni (Nigèria)
MOU: Memoràndum d'Entesa
MPA : Moviment Popular Azawad
MPC: Comissió Executiva del Poble de Mindanao (les Filipines)
MPCI: *Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire*
MPIGO: *Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest*
MPLA: Movimento per a l'Alliberament d'Angola
MPRF: *Madheshi People's Rights Forum* (el Nepal)
MRC: Moviment Revolucionari Congolès
MRP: Consell del Poble Papú (Indonèsia)
MSP: *Melanesian Spearhead Group*
MVK: *Madheshi Virus Killers* (el Nepal)
NAP: Nova Aliança per al Progrés (RCA)
NCP: Partit del Congrés Nacional
NDA: Aliança Democràtica Nacional
NDC: Congrés Democràtica Nacional
NDF: Front Democràtic Nacional (les Filipines)
NDF: Front Democràtic Nacional (Myanmar)
NDFB: Front Democràtic Nacional de Bodolàndia (l'Índia)
NDFP: Forces Patriòtiques del Delta del Níger

NDPVF: *Niger Delta People's Volunteer Defence Force* (Nigèria)
NDV: Niger Delta Vigilante
NEPAD: Nova Associació per al Desenvolupament Africà
NGRC: Comitè Nacional de Governança i Reconciliació (Somàlia)
NLD: Lliga Nacional per a la Democràcia (Myanmar)
NLFT: Front d'Alliberament Nacional de Tripura
NMRD: *National Mouvement for Reform and Development*
NPA: Nou Exèrcit del Poble
NPP: Nou Partit Patriòtic
NRC: Comissió Nacional de Reconciliació
NRC: *Norwegian Refugee Council*
NRF: Front de Redempció Nacional
NSCN-IM: Consell Nacional Socialista de Nagalàndia (Isak - Muivah) (l'Índia)
NSMA: Fòrum Ciutadà per la Pau d'Assam (l'Índia)
OAQMI: Organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic
OCI: Organització de la Conferència Islàmica
ODM: Moviment Democràtic Taronja (Kenya)
OEA: Organització dels Estats Americans
OIM: Organització Internacional de Migracions
OLF: Front d'Alliberament d'Oromo (Etiòpia)
OAP: Organització per a l'Alliberament de Palestina
OMS: Organització Mundial de la Salut
ONG: Organització No Governamental
ONLF: Front d'Alliberament Nacional d'Ogaden (Etiòpia)
ONU: Organització de les Nacions Unides
ONUB: Missió de les Nacions Unides a Burundi
ONUGBIS: Oficina de les Nacions Unides a Guinea-Bissau
OPAPP: Oficina de l'Assessor Presidencial sobre el Procés de Pau (les Filipines)
OPM: Organització Papua Lliure
OQMI: Organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic
OSCE: Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa
OTAN: Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
PARECO: Patriotes Resistents Congolesos (RDC)
PCF: Partit Comunista de les Filipines
PCG: Grup Consultiu del Poble (l'Índia)
PCPIA: *People's Committee for Peace Initiatives in Assam* (Índia)
PDCI: Partit Democràtic de la Costa d'Ivori
PDF: Front per a la Pau i el Desenvolupament (Myanmar)
PDF: Força de Defensa Popular
PDK: Partit Democràtic de Kosovo
PDP: *Papuan Presidium Council*
PDP: *People's Democratic Party*
PESC: Política Exterior i de Seguretat Comuna
PESD: Política Europea de Seguretat i Defensa
PFT: Parlament Federal de Transició (Somàlia)
PGPO: Organització per la Pau Mundial Perdana (Tailàndia)
PIB: Producte Interior Brut
PIC: Consell per a la Implementació de la Pau
PJD: Partit de la Justícia i el Desenvolupament
PJPO: Organització per la Pau Mundial Perdana
PKK: Partit dels Treballadors del Kurdistan
PMA: Programa Mundial d'Aliments
PMCC: Congrés Consultiu Malai de Pattani (Tailàndia)
PML: Lliga Musulmana Pakistanesa
PNB: Producte Nacional Brut

PNUD: Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament
PP: Partit Popular
PRIO: *Peace Research Institute of Oslo*
PSE: Partit Socialista d'Euskadi
PSOE: Partit Socialista Obrer Espanyol
PTC: *Peace and Tranquility Committee* (Myanmar)
PULA: *Patan United Liberation Army* (Tailàndia)
PULO: Organització Unida per a l'Alliberament de Pattani (Tailàndia)
PWG: *People's War Group* (Índia)
RAFD : *Rally of Democratic Forces*
RAMM : Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (les Filipines)
RCA: República Centreafricana
RCD-Goma: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma*
RCD-K-ML: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération*
RCD-N: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National*
RDL: *Rassemblement pour la Démocratie et la Liberté*
REDH: relator especial de drets humans
RESG: Representant Especial del Secretari General de l'ONU
RFD: *Rally of Democratic Forces* (Txad)
RPM-M: *Revolutionary Workers Party of Mindanao*
RUF: *Revolutionary United Front*
SADC: Comunitat per al Desenvolupament de l'Àfrica Meridional
SBPAC: Centre Administratiu de les Províncies de la Frontera del Sud (Tailàndia)
SDF: *Sudanese Defense Force*
SDFA: *Sudan Federal Democratic Alliance*
SFOR: *Stabilisation Force*
SG: Secretari General
SICS: Consell Suprem Islàmic de Somàlia
SIMEC: Comitè de l'Orient Mitjà de la Internacional Socialista
SIPRI: *Stockholm International Peace Research Institute*
SLA: Exèrcit d'Alliberament del Sudan
SLMM: Missió d'Observació de Sri Lanka
SLORC: *State Law and Order Restoration Council*
SPDC: *State Peace and Development Council (Myanmar)*
SPLA: Exèrcit d'Alliberament del Poble Sudanès
SSA: *Shan State Army*
SSDF: *South Sudan Defence Forces*
TA: *Tariq Ali* (el Nepal)
TAK: Falcons de la Llibertat del Kurdistan
TC: *Terai Cobra* (el Nepal)
TDRA: Autoritat Regional Transitòria de Darfur
TJLF: *Terai Janatantrik Liberation Front* (Nepal)
TKS: Societat del Benestar Tharu (el Nepal)
TMK: Cos de Protecció de Kosovo
TMVP: *Tamileela Makkal Viduthalao Pulikal* (Sri Lanka)
TMSSA: *Terai-Madhes Service Security Association* (el Nepal)
TNSM: Moviment per a la Implementació de la Llei Xària de Mohammed (el Pakistan)
TRC: Comissió per a la Veritat i la Reconciliació (Burundi)
TSJP: Partit Samyukta Janakranti del Terai (el Nepal)
TTP: *Tehrik-i- Taliban Pakistan*
TUSU: *Thailand United Southern Underground*
UA: Unió Africana
UAB: Universitat Autònoma de Barcelona
UCK: Exèrcit d'Alliberament de Kosovo
UDMF: *United Democratic Madhesi Front* (el Nepal)

UE: Unió Europea
UFDD: *Union des Forces pour la Démocratie et le Développement* (el Txad)
UFDL: Front Unit per a l'Alliberament i el Desenvolupament (Sudan)
UFDR: *Union des Forces Démocratiques pour le Rassemblement* (RCA)
UFR: Unió de les Forces de la Resistència (el Txad)
UFR: *Union of Rallied Forces* (RCA)
UFVN: Unió de les Forces Vives de la Nació (RCA)
ULFA: *United Liberation Front of Assam* (Índia)
UNAMA: Missió d'Assistència de les Nacions Unides a l'Afganistan
UNAMI: Missió d'Assistència de les Nacions Unides a l'Iraq
UNAMID: Missió Conjunta de Pau UA-ONU (El Sudan)
UNAMIS: Missió Avançada de les Nacions Unides al Sudan
UNDOF: Força d'Observació de la Separació de les Nacions Unides
UNESCO: Organització de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura
UNFICYP: Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre
UNGOMAP: Missió de Bons Oficis de les Nacions Unides a l'Afganistan i el Pakistan
UNICEF: Fons de Nacions Unides per a la Infància
UNIFEM: Fons de Desenvolupament de Nacions Unides per a la Dona
UNIFIL: Força Interina de les Nacions Unides al Líban
UNITA: *União para a Independência Total de Angola*
UNMA: Missió de les Nacions Unides a Angola
UNMEE: Missió de les Nacions Unides a Etiòpia i a Eritrea
UNMIK: Missió d'Administració Interina de les Nacions Unides a Kosovo
UNMIL: Missió de les Nacions Unides a Libèria
UNMIN: Missió de Nacions Unides al Nepal
UNMIS: Missió de les Nacions Unides al Sudan
UNMOGIP: Grup d'Observadors Militars de les Nacions Unides a l'Índia i el Pakistan
UNMOP: Missió d'Observació de les Nacions Unides a Prevlaka
UNMOVIC: Comissió de les Nacions Unides de Vigilància, Verificació i Inspecció
UNOCI: Missió de les Nacions Unides a la Costa d'Ivori
UNOMIG: Missió d'Observació de les Nacions Unides a Geòrgia
UNOSOM: Missió de les Nacions Unides a Somàlia
UNPO: Organització de Nacions i Pobles No Representats
UNPOS: Oficina Política de les Nacions Unides per a Somàlia
UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*
UNRWA: Agència de les Nacions Unides per a l'Ajut als Refugiats de Palestina al Pròxim Orient
UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de les Nacions Unides per a l'Orient Mitjà
UNTSO: Organització de les Nacions Unides per a la Supervisió de la Treva
UPDF: Forces de Defensa del Poble d'Uganda
UPM: Unió per al Mediterrani
USAID: Agència dels EUA per al Desenvolupament Internacional
UTI: Unió dels Tribunals Islàmics (Somàlia)
WPCNL: *West Papua Coalition for National Liberation*

Presentació: definicions i tipologies

En aquesta quarta edició de l'**Anuari de Processos de Pau** s'analitzen els conflictes en els quals es porten a terme negociacions per a arribar a un acord de pau, amb independència que aquestes negociacions estiguin formalitzades, es trobin en fase exploratòria, transcorrin satisfactòriament o, al contrari, es trobin estancades o en plena crisi. També s'analitzen alguns casos on les negociacions o exploracions són parcials, és a dir, que no abasten la totalitat dels grups armats presents en un país (casos d'Afganistan o l'Iraq, per exemple). La majoria de les negociacions es refereixen a conflictes armats, però també s'analitzen bastants contextos en els quals, a pesar que en l'actualitat no es produeixen enfrontaments armats de consideració, les parts no han arribat a un acord definitiu que acabi amb les hostilitats i els contenciosos pendents. Les negociacions, per tant, tenen sentit per a evitar l'inici o el ressorgiment de nous enfrontaments armats.

L'estructura de l'anàlisi de cada cas segueix una pauta en gairebé tots els casos, a saber: 1) una breu sinopsi del context del conflicte, amb una petita descripció dels grups armats i dels principals actors que intervenen en cada conflicte; 2) Els antecedents del procés de pau; 3) Els esdeveniments ocorreguts al llarg dels anys 2007 i 2008; 4) un quadre amb els fets més significatius de l'any, a manera de resum; 5) una selecció de les pàgines web que permeten seguir el conflicte; i 6) un quadre que permet visualitzar la relació entre els actors primaris i secundaris de cada conflicte, assenyalant els espais d'intermediació existents en cada cas. A l'inici de cada país s'inclou un petit quadre amb dades bàsiques del mateix. En l'apartat "actors armats" d'aquest quadre no s'inclouen les FAS Governamentals.

L'autor d'aquest Anuari ha procurat limitar-se a assenyalant fets, esdeveniments, èxits, fracassos o propostes noves, limitant en tant que sigui possible l'opinió personal sobre aquests esdeveniments.

MODALITATS O ETAPES DELS PROCESSOS DE PAU

Contactes indirectes informals
Contactes indirectes formals
Contactes directes informals
Contactes directes formals
Exploracions informals
Exploracions formals
Diàlegs informals
Diàlegs formals
Negociacions informals
Negociacions formals
Procés formal

S'entén per **negociació**, el procés pel qual dues o més parts enfrontades (ja siguin països o actors interns d'un país) acorden discutir les seves diferències en un marc concertat per a trobar una solució satisfactòria a les seves demandes. Aquesta negociació pot ser directa o mitjançant la facilitació de tercers. Normalment, les negociacions formals tenen una fase prèvia, o exploratòria, que permet definir el marc (format, lloc, condicions, garanties, etc.) de la futura negociació. Per **procés de pau** s'entén la consolidació d'un esquema de negociació, una vegada que s'ha definit l'agenda temàtica, els procediments a seguir, el calendari i les facilitacions. La negociació, per tant, és una de les etapes d'un procés de pau.

Per "**alto al foc**" es considera la decisió militar de paraitzar qualsevol combat o ús de les armes durant un període específicat, mentre que el "**cessament d'hostilitats**" inclou, a més de l'alto al foc, el compromís de no segrestar, fustigar a la població civil, amenaçar, etc.

En funció dels objectius finals buscats i de la dinàmica seguida en les diferents fases de la

negociació, la majoria dels processos de pau poden catalogar-se en alguna d'aquestes cinc **categories o models**, encara que alguna vegada es pugui donar el cas d'un procés que combini dues categories:

- a) Desmobilització i reinserció.
- b) Repartiment del poder polític, militar o econòmic.
- c) Intercanvi (pau per democràcia, pau per territoris, pau per desocupació, pau per reconeixement de drets, etc.).
- d) Mesures de confiança.
- i) Fórmules d'autoGovern o "arquitectures polítiques intermèdies".

El model de procés normalment té a veure amb el tipus de demandes presentades i amb la capacitat dels seus actors per a pressionar o exigir (nivell de simetries en el militar, polític i social), encara que també influeixen els acompanyaments i facilitacions, el cansament dels actors, els suports que reben i altres factors menys racionals, més aviat vinculats a patologies dels líders, imaginaris o inèrcies històriques. En algunes ocasions, encara que no moltes, i especialment si el procés és llarg en el temps, pot ocórrer que es comenci des del plantejament d'una de les categories assenyalades (la "a", per exemple), i després s'incrementin les demandes per a situar el procés en altra categoria més complexa. També és important recordar que no tots els processos o les seves fases prèvies d'exploració, diàleg i negociació, es fan amb una real sinceritat, ja que és freqüent que formin part de la mateixa estratègia de guerra, sigui per a guanyar temps, internacionalitzar-se i donar-se a conèixer, rearmar-se o altres motius.

Finalment, voldria assenyalar que el que vulgarment denominem "procés de pau", en realitat no és altra cosa que un "procés per a finalitzar amb la violència i la lluita armada". La signatura d'un cessament d'hostilitats i la posterior signatura d'un acord de pau no és més que l'inici del veritable "procés de pau", vinculat a una etapa denominada "rehabilitació posbèlica", sempre difícil, però que és on veritablement es prendran les decisions i es realitzaran les polítiques que, si tenen èxit, assoliran la superació de les altres violències (estructurals i culturals) que després permetran parlar amb propietat de l'assoliment "de la pau". En aquest Anuari, no obstant això, ens limitarem a analitzar els esforços realitzats en les primeres etapes d'aquesta llarga carrera, sense les quals no seria possible arribar a la meta final.

Principals conclusions de l'any

- En un 81% dels contextos conflictius analitzats hi ha diàlegs o negociacions formals oberts, tot i que en la majoria hi ha hagut dificultats.
- Durant l'any 2008 han acabat set conflictes: Benín - Burkina Faso, Kenya, Burundi (FNL) Colòmbia (ERG), Sri Lanka (TMVP), el Líban i Geòrgia - Rússia.
- Els principals motius de crisi en els processos de negociació són, igual que altres anys, la desconfiança en els organismes o en les persones mediadores, la manca d'un alto el foc i les escissions en els grups armats. Ha augmentat el nombre de casos en què tant el conflicte com la negociació s'han regionalitzat.
- S'han assolit nombrosos acords parcials en països amb multiplicitat d'actors armats, com Mali, Etiòpia (Oromia), Somàlia, el Sudan, el Txad, la República Centreafricana, l'Afganistan, l'Índia, el Nepal (el Terai), el Pakistan, Tailàndia, l'Iraq i Palestina.
- Diversos grups armats han demanat poder negociar amb els seus Governos o han sol·licitat mediacions externes, sense que de moment les seves peticions hagin estat ateses, com el MEND a Nigèria, ONLF a Etiòpia, FDLR a la República Democràtica del Congo, Hizbul Mujahedin al Pakistan, NDF-NPA a les Filipines, KNU a Myanmar o el PKK a Turquia.
- En termes generals, l'any 2008 ha presentat nombroses dificultats per avançar en els processos de pau. En el 30% dels casos, les negociacions han anat bé o han acabat de manera satisfactòria. En un percentatge similar les negociacions han anat malament.
- La "temperatura de la pau" elaborada a partir del seguiment d'una selecció de 25 negociacions es va situar en l'índex més baix dels últims cinc anys i va posar en evidència un retrocés lent però progressiu cada any.
- Com a novetat, al llarg del 2008 ha augmentat el nombre de casos de contextos en què les crisis afecten els països veïns, la qual cosa ha evidenciat la "regionalització" de molts conflictes.
- Només el 7,5% dels conflictes dels últims anys han acabat mitjançant la victòria militar d'una de les parts.
- Això no obstant, repassant 23 processos dels últims anys en què en algun moment es va firmar un acord de pau, es comprova que en molt poques ocasions es compleixen els compromisos per formar Governos de coalició. En menys d'una tercera part dels casos es compleix sense problemes el que s'ha acordat o bé queden alguns caps per lligar. En l'altre 70% dels casos, els Governos de transició o de coalició no han funcionat.
- En diversos conflictes es va produir un xoc entre les demandes de la Cort Penal Internacional i els actors que es trobaven en fase de negociació.
- Molts grups armats i Governos han buscat referències en altres processos de negociació per iniciar o reforçar el seu propi procés de pau.
- Benín i Burkina Faso van arribar a un acord històric sobre els territoris i les localitats que es trobaven en la disputada regió fronterera per evitar que es produïssin conflictes.
- El Govern burundès i el grup armat d'oposició FNL van arribar a un acord de pau el 4 de desembre com a resultat de la cimera regional celebrada a Bujumbura.
- A Kenya, amb la mediació de Koffi Annan, l'oposició política i el Govern del president Mwai Kibaki van assolir un acord de repartiment del poder.
- Al Sudan (Darfur), el grup armat d'oposició MJI va exigir negociacions directes amb el Govern. Qatar es va sumar a les tasques de facilitació.
- A la República Centreafricana, el Diàleg Polític Inclusiu (DPI) va concloure el mes de desembre amb la formació d'un Govern inclusiu, la celebració d'eleccions lliures, la posada en marxa d'un comitè de seguiment dels acords i d'una comissió de veritat i reconciliació.
- A pesar de les demandes de negociació, va persistir la conflictivitat a l'est de la República Democràtica del Congo i, consegüentment, es va desestabilitzar la regió dels Grans Llacs.

- El conflicte del Sàhara Occidental va entrar en un cul de sac a causa de la immobilitat de les dues parts i a pesar dels bons oficis de les Nacions Unides.
- A Colòmbia, les negociacions amb la guerrilla ELN van quedar oficialment interrompudes. Tampoc es va poder aconseguir un acord humanitari general amb les FARC.
- A l'Afganistan es van obrir diàlegs per separat amb diferents grups talibans amb la mediació de l'Àrabia Saudita. Al Pakistan va passar una cosa semblant amb grups tribals, amb la condició que no mantinguessin relacions amb Al-Qaida.
- Al Nepal, 15 de les 40 organitzacions que operen a la regió del Terai van iniciar un procés de pau amb el Govern.
- A les Filipines, el procés que es duu a terme amb el MILF va patir revessos greus just quan semblava que era possible firmar l'acord de pau.
- Indonèsia podria estar preparant un pla per ajudar la junta militar birmana en una transició cap a la democràcia basada en la seva pròpia experiència.
- Al sud de Tailàndia, després d'haver format un nou Govern, a principi d'any el ministre d'Interior va declarar que el Govern es plantejava concedir un cert grau d'autonomia a les províncies meridionals de majoria musulmana.
- A Xipre es van multiplicar les mesures de confiança entre les dues comunitats i els seus dirigents.
- Kosovo es va autoproclamar independent, però l'Assemblea General de l'ONU va sol·licitar un dictamen al Tribunal Internacional de Justícia sobre la legalitat d'aquesta declaració unilateral d'independència.
- Rússia i Geòrgia van mantenir enfrontaments militars durant unes quantes setmanes pels territoris secessionistes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud. Amb la mediació de França es va aconseguir una retirada de les tropes russes, però el conflicte continua sense resoldre's de manera definitiva.
- El Govern dels EUA va declarar que abandonaria l'Iraq a final de 2011.
- S'han multiplicat els diàlegs entre Israel i el Govern palestí així com entre els grups palestins enfrontats entre si, encara que no es va poder assolir un acord final, tal com es pretenia a principi d'any. L'atac d'Israel contra Hamas a la franja de Gaza, a final d'any, amb el resultat de centenars de morts, podria tenir com a conseqüència la ruptura o el deteriorament de les negociacions amb el Govern palestí.
- Israel i Síria van iniciar converses amb la mediació de Turquia per resoldre la devolució dels alts del Golan a Síria.
- Amb la mediació de la Lliga Àrab, el Govern libanès i l'oposició van arribar a un acord a Qatar.
- Va continuar la tendència a obrir negociacions amb antelació i a arribar a un acord de manera més ràpida que en els conflictes de fa una dècada.
- La major part dels grups armats (85%) no basen la seva actuació en una ideologia política clara, sinó en demandes territorials o de control de zones riques en recursos naturals.
- Durant l'any no es va incloure ni es va treure cap grup de les llistes terroristes de la UE, si bé s'hi van afegir grups polítics considerats afins a ETA.
- Els gestos de bona voluntat i les mesures de confiança es van multiplicar en contextos amb societats dividides, la qual cosa va ajudar a la consolidació de les negociacions.
- L'any 2009, el Consell de Seguretat de les Nacions Unides va aprovar 65 resolucions, 40 de les quals (un 61,5%) corresponien a països conflictius o amb processos de pau analitzats en aquest Anuari. Amb tot, és destacable que dels 23 casos amb conflicte armat de la taula només 9 (un 39,1%) van rebre l'atenció d'aquest Consell mitjançant algun tipus de resolució.

Els processos de pau el 2008

En aquest anuari s'analitza la situació de 70 contextos en estat de conflicte, 57 dels quals (81%) tenen negociacions formals o diàlegs oberts (vegeu la taula 3.1.) amb independència de l'evolució positiva o negativa que segueixin, la qual cosa representa una dada significativa i esperançadora i reafirma la tendència històrica, no exempta de dificultats, que la immensa majoria dels conflictes acaben en una taula de negociació i no mitjançant la victòria militar d'una de les parts. Els països en què encara no hi ha negociació amb grups armats (o que s'han trencat) són Angola (FLEC), Níger (MNJ), Etiòpia (ONLF), Somàlia (UTI), el Txad (UFR), Algèria (OQMI), Colòmbia (FARC i ELN), les Filipines (Abu Sayyaf), l'Índia (CPI-M), Sri Lanka (LTTE), Turquia (PKK) i Txetxènia (diverses milícies). Tret dels dos primers casos (conflictes no resolts sense que tinguin la categoria de "conflictes armats"), en els 11 restants es tracta de conflictes d'intensitat més gran, considerats conflictes "armats".

Situació de les negociacions a final de 2008				
Bé (10)	Amb dificultats (15)	Malament (15)	En exploració (10)	Resolts (7)
<i>Mali (ACD)</i>	Nigèria (MEND)	<i>El Senegal</i>	<i>Etiòpia (OLF)</i>	<i>Benín –</i>
<i>El Txad - Sudan</i>	RD Congo (CNDP)	<i>(Casamanche)</i>	Rwanda (FDLR)	<i>Burkina</i>
RCA (APDR)	<i>Uganda (ADF)</i>	<i>Etiòpia – Eritrea</i>	El Sudan (Darfur)	<i>Faso</i>
RCA (UFDR)	<i>L'Índia (NDFB)</i>	Somàlia	L'Afganistan	<i>Kenya</i>
<i>El Nepal</i>	<i>L'Índia (NSCN-IM)</i>	Uganda (LRA)	(Hezb-i-Islami)	<i>Burundi</i>
<i>(UDMF)</i>	L'Índia - el Pakistan	<i>El Sàhara</i>	<i>L'Índia (DHD-J)</i>	<i>(FNL)</i>
<i>El Nepal (FRNF)</i>	El Pakistan	<i>Occidental</i>	L'Índia	<i>Colòmbia</i>
<i>Xina – Taiwan</i>	(Balutxistan)	<i>Colòmbia (AUC)</i>	(Hizbul-	<i>(ERG)</i>
Tailàndia	Les Filipines (MILF)	L'Índia (ULFA)	Mujahedin)	<i>Sri Lanka</i>
(TUSU)	Les Filipines (MNLF)	El Pakistan	<i>El Nepal (TSJP)</i>	<i>(TMVP)</i>
<i>Xipre</i>	<i>Kosovo</i>	(Nord-oest)	<i>El Nepal (MVK)</i>	<i>Geòrgia –</i>
<i>Israel - Síria</i>	<i>Armènia</i>	<i>La Xina (el Tibet)</i>	<i>La Xina – el Tibet</i>	<i>Rússia</i>
	<i>Azerbaidjan</i>	Les Filipines (NPA)	<i>Myanmar (KNU)</i>	<i>El Líban</i>
	<i>L'Iraq (Muqtada al-Sadr)</i>	<i>Indonèsia (Papua Occidental)</i>	L'Iraq (diversos grups)	
	Israel – Palestina	<i>Myanmar (NLD)</i>		
	<i>Palestina</i>	<i>Geòrgia (Abkhàzia)</i>		
	<i>El Iemen (al-Houthi)</i>	<i>Geòrgia (Ossètia del Sud)</i>		
		Israel (Hamas)		

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no es troben en fase de lluita armada o que en finalitzar l'any no es poden catalogar de "conflictes armats").

En termes generals, l'any 2008 va presentar nombroses dificultats per avançar en els processos de pau. En el 30% dels casos, les negociacions van anar bé o van acabar de forma satisfactòria. En un percentatge similar, les negociacions van anar malament, la qual cosa, juntament amb els 13 casos en què no hi va haver negociació, comporta gairebé un 40% de casos fallits. Malgrat tot, podem dir que es van resoldre set conflictes (Benín – Burkina Faso, Burundi, Kenya, Colòmbia (ERG), Geòrgia - Rússia i el conflicte intern del Líban), si bé només el de Burundi es refereix als grans conflictes armats que tenien la resolució pendent. A Sri Lanka es va desmobilitzar el TMVP. També són interessants les deu explotacions que s'assenyalen al quadre i que podrien concretar-se en negociacions al llarg de 2009. En termes generals, com s'indica al final del capítol, han sorgit bastants moments de crisi en els processos de negociació, motiu pel qual la "temperatura de la pau" continua baixant des de fa cinc anys.

ELS CONFLICTES I ELS PROCESSOS DE PAU EL 2008			
<i>Conflictes acabats durant el 2005</i>		Indonèsia (Aceh), Irlanda del Nord, el Sudan (sud)	3
<i>Conflictes acabats durant el 2006</i>		El Sudan (est), el Nepal (CPN), Israel – el Líban	3
<i>Conflictes acabats durant el 2007</i>		La Costa d'Ivori	1
<i>Conflictes acabats durant el 2008</i>		Benín – Burkina Faso, Burundi (FNL), Kenya, Colòmbia (ERG), Sri Lanka (TMVP), Geòrgia – Rússia, el Líban	7
Conflictes del 2008			
Conflictes armats vigents	Amb procés consolidat	RCA (APDR), RCA (UFDR), l'Índia – Pakistan (el Caixmir)	3
	Amb interrupcions	Nigèria (delta), RDC – est (CNDP), Rwanda (FDLR), Somàlia, el Sudan (Darfur), Uganda (LRA), Uganda (ADF), l'Índia (ULFA), l'Índia (Hizbul-Mujahedin), el Pakistan (Frontera del Nord-oest), el Pakistan (Balutxistan), les Filipines (MILF i NPA), Tailàndia (sud), Myanmar (KNU), l'Iraq, Israel – Palestina, Israel – Hamas, el Iemen	19
	Sense procés concret ¹	Algèria, el Txad (UFR), Etiòpia (Ogaden), Somàlia (UTI), Colòmbia (ELN), Colòmbia (FARC), l'Afganistan, les Filipines (Abu Sayyaf), Índia (CPI-M), Sri Lanka, Txetxènia, Turquia (PKK)	12
	Subtotal		34
Conflictes violents no catalogables com a "conflictes armats"	Amb procés consolidat	Etiòpia (OLF), Israel – Síria	2
	Amb interrupcions	Angola (Cabinda), Mali (tuaregs), el Txad – el Sudan, Colòmbia (AUC), Índia (DHD-J), el Nepal – el Terai (UDMF, FRNF, TSJP, MVK), Índia (NDFB), la Xina – el Tibet, Myanmar (NLD), l'Iraq (Muqtada al-Sadr), Palestina	14
	Sense procés concret	El Níger (MNJ), el Senegal (Casamance), Geòrgia (Abkhàzia), Geòrgia (Ossètia del Sud)	4
	Subtotal		20
Exconflictes armats sense resoldre	Amb procés consolidat	L'Índia (NSCM-IM), Xipre, Armènia – Azerbaidjan	3
	Amb interrupcions	Etiòpia – Eritrea, el Sàhara Occidental, les Filipines (MNLF), la Xina (el Tibet), Kosovo	5
	Sense procés concret	Indonèsia (Papua Occidental)	1
	Subtotal		9
TOTAL 2008	Acabats		7
	Amb procés consolidat		8
	Amb interrupcions		38
	Sense procés concret		17
	TOTAL		70

¹ Que no hi hagi un procés concret no vol dir que no hi hagi exploracions o acords amb alguns dels grups armats que operen al país, però no amb la importància o la incidència suficient per catalogar el país en una altra casella.

Principals motius de crisi en les negociacions de l'any

Molt freqüents

- Desconfiança o rebuig d'alguns mediadors
- Existència de combats en paral·lel
- Escissions i dissidències en els grups armats
- Tensions amb els països veïns
- Divergències fonamentals en les qüestions per discutir (precondicions)

Bastant freqüents

- Incompliment d'acords previs
- Violacions de l'alto el foc
- Dificultats per formar un Govern de coalició
- Llistes terroristes
- Crisi política interna
- Exigència prèvia d'un alto el foc, cessament d'hostilitats o desarmament
- Exigència prèvia d'amnistia per part dels grups armats
- Intervenció de forces militars estrangeres
- Detenció d'algun dels líders o intermediaris de grups armats

Altres motius

- Dificultats per reconciliar comunitats dividides
- Desconfiança en els comandaments o en la missió d'una operació de manteniment de la pau
- Exigència de negociacions directes, sense mediadors externs o interferències estatals
- Desmobilització parcial d'un grup armat
- Desacords sobre el rol de la Cort Penal Internacional
- No reconèixer el grup armat o exigència del grup del seu estatus de bel·ligerant
- Absència de líders significatius en les negociacions
- Comportament de les empreses transnacionals
- No reconèixer la representativitat d'alguns negociadors
- Desacord o frau en els resultats electorals o en els termes per celebrar eleccions
- Aparició de nous grups armats
- Divergències en el repartiment del poder polític
- Assassinat de líders de l'oposició armada
- Retirada de les missions d'observació de l'alto el foc
- Presa de decisions fonamentals de manera unilateral
- Interferències del poder judicial
- Retard en la posada en marxa d'una operació de manteniment de la pau
- Proliferació de mediadors
- Falta de seguretat per als negociadors dels grups armats
- Manteniment de la pràctica del segrest o absència d'alliberaments
- Presència de noves estructures paramilitars vinculades al narcotràfic
- Desacord sobre el nombre d'efectius del grup armat
- Desacord sobre si el nom d'un grup polític podia fer referència al grup ètnic a què pertany
- Problemes en la transició de grup armat a grup polític
- Colonització forçada
- Desacord en la composició de les missions d'observació
- Falta d'efectius o de recursos en les operacions de manteniment de la pau

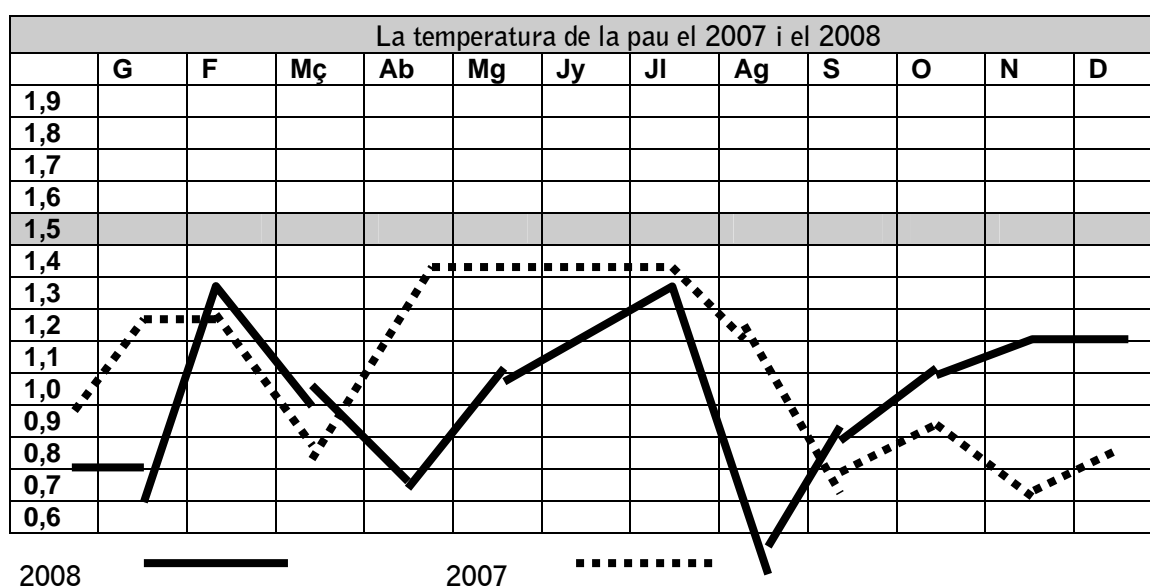
Com en anys anteriors i segons una mostra de 250 casos, els motius que solen provocar moments de crisi o paràlisi en les negociacions acostumen a seguir un patró pel que fa a la freqüència i presenten poques diferències en relació amb els anys precedents. **Destaquen els problemes que es presenten relacionats amb el model negociador**, sobretot perquè hi ha diferències amb les persones o amb els organismes encarregats de facilitar-lo, particularment quan persisteixen combats més o menys esporàdics. Igual que altres anys, **les dissidències que es produeixen en els grups armats en el moment de negociar són un altre motiu recurrent** així com les diferències pel que fa a les qüestions de calendari, en particular quan alguna de les parts posa precondicions o "inamovibles". Com a novetat, durant el 2008 ha augmentat el nombre de casos de contextos en

què les crisis afecten els països veïns, la qual cosa posa en evidència la "regionalització" de molts conflictes en què s'obren negociacions en algun dels països de la zona sense que el procés sigui regional.

La temperatura de la pau el 2008

Des de fa uns quants anys, l'Escola de Cultura de Pau elabora mensualment un índex sobre l'estat de les negociacions de pau existents al món amb la finalitat d'analitzar les dinàmiques generals dels processos. El 2008, aquest índex analitza una selecció de 35 negociacions, 17 de les quals es refereixen a conflictes armats² i 18 a conflictes no resolts³.

L'índex es configura a partir de la mitjana resultant de concedir tres punts als processos que han funcionat bé durant un mes, un punt als que es mantenen estancats o que no han presentat cap novetat i zero punts als que han tingut dificultats, de manera que la màxima puntuació que es pot aconseguir en un mes seria de 3,0 punts i la mitjana d'1,5.

Com es pot observar a la figura anterior, l'any va acabar amb una mitjana mensual de només 1,0 punts (en comparació de la mitjana d'1,1 el 2007, d'1,2 el 2006, d'1,3 el 2005 i d'1,4 el 2004), sense que en cap dels mesos s'hagués aconseguit una mitjana igual o superior a 1,5 punts. L'índex permet entreveure els obstacles que hi ha per mantenir la majoria dels processos en una evolució positiva i de forma sostinguda, i reflecteix una preocupant tendència a la baixa, com a conseqüència de les enormes dificultats que han tingut els processos o les exploracions a l'Afganistan, Colòmbia, el Txad, les Filipines (NPA), l'Iraq, Ossètia del Sud, el Sàhara Occidental, Sri Lanka, el Sudan (Darfur) i el Iemen, entre altres països.

² L'Afganistan, Colòmbia (ELN i FARC), RD Congo, el Txad, Etiòpia (Ogaden), les Filipines (NPA), l'Índia (ULFA), l'Índia i el Pakistan (el Caixmir), l'Iraq, Israel - Palestina, el Pakistan (Waziristan), RCA, Somàlia, Sri Lanka, el Sudan (Darfur), Tailàndia i Uganda.

³ Armènia - l'Azerbaidjan, Burundi (FNL), Colòmbia (AUC), Xipre, les Filipines (MILF i MNLF), Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud), l'Índia (NSCN-IM), Indonèsia (Papua Occidental), Kenya, Kosovo, el Líban, Myanmar, el Nepal (el Terai), Nigèria (delta), el Sàhara Occidental i el Iemen.

Els conflictes i els processos de pau els últims anys

La majoria dels conflictes armats analitzats en aquest Anuari 2009 van néixer entre els anys setanta i noranta. Durant aquests anys, s'ha posat fi a diversos conflictes armats, ja sigui amb un acord de pau definitiu (amb independència de la qualitat) o arribant a un cessament provisional de les hostilitats armades. En tot cas, la lectura de la major part dels conflictes dels anys noranta i la perdurabilitat de molts dels conflictes fins a l'actualitat, ens permet treure les primeres conclusions sobre la manera en què s'ha actuat en aquests conflictes des de la perspectiva de més de quinze anys d'història. Cal dir que alguns d'aquests conflictes han evolucionat d'una fase armada a una fase no armada, encara que en aquest apartat es consideren tant els uns com els altres.

Dels 80 conflictes de la taula següent, un 25% van acabar amb un acord de pau i un 7,5% amb un acord de pau "imperfecte", ja sigui per haver estat imposat, ja sigui per tenir algunes llacunes considerables. En qualsevol cas, es pot dir que **una tercera part dels conflictes d'aquest període han acabat mitjançant un acord**. Un 18,7% estan en fase de resolució o no han estat resolts de forma definitiva. Els que no han estat resolts i continuen vigents representen el 41,2% del total i el més significatiu és que només el 7,5% d'aquests conflictes han acabat mitjançant la victòria militar d'una de les parts; en altres paraules, la gran majoria dels conflictes només es resolen per mitjà de negociacions i no pas de la victòria militar i obrint algun tipus de procés que permeti arribar a firmar un acord final.

Els conflictes existents des dels anys noranta i la seva resolució fins al 2008		
Països	Període	Resolució
L'Afganistan	89-...	No resolt
Angola – FLEC	75-...	En fase de resolució
Angola – UNITA	75-02	Acord de pau
Algèria	91-...	No resolt
Armènia – l'Azerbaidjan	91-...	No resolt
Bòsnia	92-95	Pau imposada
Burundi	97-00	Acord de pau amb repartiment del poder polític
Burundi – FNL	79-...	En fase de resolució
Colòmbia – AUC	80's-...	No resolt definitivament
Colòmbia – ELN	64-...	No resolt
Colòmbia – FARC	64-...	No resolt
El Congo (Ninjas)	98-07	Acord de pau imperfecte
Congo, RDC (diàleg intercongolès)	97-03	Acord de pau imperfecte
Congo, RDC (Kivus i Ituri)	96-...	No resolt
La Costa d'Ivori	02-07	Acord de pau
Croàcia	92-95	Acord de pau imperfecte
El Txad	99-...	No resolt definitivament
Txetxènia	94-...	No resolt
Xipre	74-...	En fase de resolució
El Salvador	80-91	Acord de pau
Espanya (ETA)	68-...	No resolt
Etiòpia (OLF)	74-...	No resolt
Etiòpia – Eritrea	98-...	No resolt definitivament
Les Filipines (Abu Sayaf)	90-...	No resolt
Les Filipines – MILF	78-...	No resolt definitivament
Les Filipines – MNLF	70-...	En fase de resolució
Les Filipines – NPA	69-...	No resolt
Geòrgia (Abkhàzia)	93-...	No resolt
Geòrgia (Ossètia del Sud)	90-...	No resolt
Guatemala – URNG	82-94	Acord de pau
Guinea – Bissau	98-99	Acord de pau
L'Índia (Andra Pradesh) – CPI	80-...	No resolt
L'Índia (Assam) – BLTF-BLT	92-03	Acord de pau
L'Índia (Assam) – DHD	95-03	Acord de pau
L'Índia (Assam) – ULFA	89-...	No resolt
L'Índia (Assam) – NDFB	92-...	En fase de resolució

L'Índia (Nagalàndia) – NSCN-IM	80-	En fase de resolució
L'Índia (Punjab)	81-93	Victòria militar
L'Índia (Tripura) – NLFT	89-05	Acord de pau
L'Índia – el Pakistan (El Caixmir)	90-...	No resolt definitivament
Indonèsia (Aceh)	76-05	Acord de pau
Indonèsia (Papua Occidental)	65-	No resolt
Indonèsia (Timor Oriental)	75-99	Acord de pau
L'Iraq	03-...	No resolt
L'Iraq – Kuwait	91	Victòria militar d'una coalició de forces
L'Iraq (el Kurdistan)	91-...	No resolt
Irlanda del Nord – IRA	69-05	Acord de pau
Israel – Palestina	64-...	No resolt
Kosovo	98-...	No resolt
El Líban	89-90	Acord de pau
El Líban – Israel	06	Acord de pau imperfecte
El Líban – Fatah al-Islam	07	Victòria militar del les forces armades libaneses
Libèria	89-96	Acord de pau imposat i imperfecte
Mali	90-	No resolt definitivament
Moçambic – RENAMO	77-92	Acord de pau
Myanmar – CNF	88-	No resolt
Myanmar – KNU	48-...	No resolt
Myanmar – Shan	59-...	No resolt
El Nepal – CPN	96-06	Acord de pau
El Nepal – el Terai	07-...	En fase de resolució
Níger – MNJ	07-...	No resolt
Nigèria (delta) – MEND	05-...	No resolt
El Perú – Sendero Luminoso	70-99	Victòria militar de les forces armades
RCA	03-...	No resolt definitivament
Rwanda – FPR	94	Victòria militar del FPR
El Sàhara Occidental	75-...	No resolt
El Senegal (Casamance)	82-...	No resolt definitivament
Sierra Leone	91-00	Acord de pau
Somàlia	89-...	No resolt
Sri Lanka – LTTE	72-...	No resolt
Sud-àfrica	61-93	Acord de pau
El Sudan – SPLA	83-05	Acord de pau
El Sudan (Darfur)	03-...	No resolt
El Sudan – est	05-06	Acord de pau
Tailàndia (sud) – PULO	68-...	No resolt
El Tadjikistan	92-97	Acord de pau
Turquia – PKK	74-...	No resolt
Uganda – LRA	89-...	No resolt
El Iemen Nord – Sud	94	Victòria militar del Iemen del Nord
El Iemen – secta Zeidi	04-07	No resolt

Situació dels 80 conflictes analitzats		
	Nombre	%
Acabat amb acord de pau	20	25,0
Acabat amb acord de pau imperfecte	6	7,5
En fase de resolució	7	8,7
No resolts definitivament	8	10,0
Victòria militar	6	7,5
No resolt	33	41,2
TOTAL	80	100,0

Tema especial: Experiències recents de Governos de transició que han sorgit dels acords de pau

En la major part dels acords de pau, un cop acabades les negociacions i si el conflicte és de naturalesa política i les parts enfrontades pretenen Governar i tenir poder polític, és freqüent que s'acordi crear Governos de coalició o de transició entre els grups armats i el Govern que anteriorment s'hi havia enfrontat. També és freqüent que part dels grups armats que entren en un programa de DDR (desarmament, desmobilització i reintegració) passin a formar part d'unes forces armades unificades.

Repasant els 23 processos dels últims anys en què es va arribar a firmar un acord de pau,⁴ s'observa, no obstant, que en molt poques ocasions es compleixen els compromisos per formar Governos de coalició. En menys d'una tercera part dels casos es compleix sense problemes el contingut de l'acord o queden alguns caps per lligar que s'han de resoldre. **En l'altre 70% dels casos, els Governos de transició o de coalició no han funcionat**, perquè s'han produït divisions entre les persones que formaven un grup, perquè s'han produït escissions entre aquests grups un cop firmats els acords, perquè s'han reprès les armes i s'ha donat per trencat el que s'havia pactat anteriorment o perquè queden massa temes de l'agenda pendents de concretar o d'implementar, la qual cosa implica que no es posa en funcionament un Govern integrador.

Un altre problema afegit, tant de caràcter polític com ètic, és que en els intents de crear Governos de coalició es marginen els partits polítics i els sectors socials que no van prendre les armes i que van lluitar per construir una democràcia per mitjà de mètodes pacífics. En altres paraules, els actors armats, amb el seu historial d'haver causat morts, matances, desaparicions, violacions dels drets humans i crims de tot tipus, són els que surten més beneficiats en el cas d'aconseguir formar un Govern de coalició i d'obtenir càrrecs públics i econòmics, i moltes vegades es crea un nombre desmesurat de ministeris i de càrrecs públics per satisfer els principals comandaments dels grups armats que, d'aquesta manera, obtenen no només poder polític, sinó també poder econòmic. Molt poques vegades, aquests Governos són inclusivament i s'ajusten a la realitat social del país. L'esquema habitual és més aviat el "repartiment del botí" i també és freqüent que alguns grups retardin la signatura definitiva en un acord de pau, perquè així poden exigir una quota de poder més gran que si l'haguessin firmat abans.

Així, doncs, aquest tipus de Governos no són, d'entrada i de forma automàtica, la panacea d'un procés de pau. Més aviat, en el procés negociador seria convenient establir un sistema de garanties per assegurar que el Govern de coalició resultant fos plural, auster, transparent, fidel reflex de la diversitat política (i/o ètnica) del país i que comptés amb la participació dels que han lluitat per un canvi sense utilitzar les armes.

Situació actual dels acords per formar Governos de transició o de coalició	
No pot Governar i continuen les lluites	3
Divisió dels grups o de les persones que van firmar els acords de pau	5
Faccions del grup que no han volgut integrar-se	1
No s'ha aconseguit l'acord definitiu	3
En fase de consideració	4
Amb problemes pendents entre els actors signants	3
Sense problemes	4
TOTAL	23

⁴ Somàlia (2000), RD Congo (desembre de 2000), l'Índia – NSCN-IM (2003), el Senegal – MFDC (desembre de 2004), Sudan Meridional (desembre de 2004), Irlanda del Nord (setembre de 2005), Indonèsia – Aceh (agost de 2005), el Pakistan – Waziristan Nord (setembre de 2006), Burundi – FNL (setembre de 2006), el Sudan – est (octubre de 2006), el Txad – FUC (desembre de 2006), el Sudan – SLA (maig de 2006), el Nepal – CPN (novembre de 2006), RCA – FDPC (gener de 2007), la Costa d'Ivori – FN (març de 2007), el Txad (octubre de 2007), RCA – UFDR (abril de 2007), el Txad – RFC (març de 2008), Palestina (març de 2008), Kenya (abril de 2008), el Nepal – el Terai (maig de 2008), RCA – APRD (maig de 2008), el Líban (maig de 2008), Somàlia – ARS (juny de 2008).

ANÀLISI PER PAÏSOS

ÀFRICA

a) Àfrica Austral i Occidental

ANGOLA (Cabinda)

Context del conflicte

Des d'abans de la independència del país, el 1975, a la regió de Cabinda hi actua un grup armat, el **FLEC**, liderat per Nzita H. Tiago (exiliat a Europa), que ha estat perseguint la independència d'aquest enclavament angolès, molt ric en petroli (produeix el 60% del petroli d'Angola), on opera la companyia Cabinda Gulf Co., propietat de Chevron Texaco, amb la participació de Total i Agip. L'aeroport té una línia directa amb Houston. El FLEC ha patit diverses divisions i té uns 2.000 efectius. Compta amb delegats a Portugal, els Països Baixos, Bèlgica i França.

Població: Cabinda: 300.000 habitants
Superfície: 7.300 Km ²
IDH Angola: 162 (de 177)
PIB Angola: 32.700 milions \$
Renda per habitant Angola: 1.970 \$
Morts pel conflicte: uns 30.000
Població desplaçada: 25.000
Actors armats: FLEC
Facilitacions: Església, FCD, UNPO, Isaías Samakuva, Pitra Petroff

Antecedents del procés de pau

Durant l'any 2002, el Govern portuguès va prometre deixar obrir una delegació del FLEC a Lisboa, després que aquest deixés en llibertat uns ciutadans portuguesos retinguts. El líder del grup, N. Tiago, va demanar la mediació del bisbe de Cabinda, Paulino Madeka, i el Govern va manifestar la seva disposició a negociar una autonomia per a la regió, tot i que el FLEC era partidari de realitzar un referèndum per decidir l'estatut polític de la regió. El gener del 2003 es va celebrar a París una reunió exploratòria entre membres del FLEC i el Govern d'Angola. El FLEC va demanar la mediació de l'organització regional SADC, i el Govern va oferir als membres del FLEC integrar-se a les FAS nacionals. Mesos després, importants membres del grup es van lliurar a les autoritats angleses i van fer palesa la descomposició del FLEC. Diverses organitzacions van demanar una mediació per part de les esglésies. El 2004, diverses organitzacions de Cabinda es van reunir a Helvoirt (Països Baixos) i van formar el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), amb presència del FLEC i amb l'objectiu de dialogar amb el Govern d'Angola. A. Bento Bembe va ser designat president d'aquesta organització.

Malgrat que el conflicte entre el Govern i el grup armat d'oposició FLEC es donava gairebé per acabat a principis del 2005, el segon trimestre d'aquell any es van reiniciar els enfrontaments entre les FAS i els membres del FLEC que encara estaven actius. Tot i que els diversos grups de la societat civil van fer una crida al Govern perquè entaulés negociacions, durant la segona meitat de l'any va continuar la tensió i la inseguretat a Cabinda, amb ofensives de les FAS contra el FLEC, de manera que els intents de reiniciar negociacions amb aquestes faccions es consideraven fracassats. El Secretari General del FLEC i president del FCD, A. Bento Bembe, va ser detingut als Països Baixos el juny del 2005, acusat d'estar implicat en el segrest d'un ciutadà dels EUA el 1990. Alliberat a final d'aquell any, va tornar a l'Àfrica.

Malgrat que al llarg del 2005 semblava que el procés de pau a Angola (Cabinda) quedaria en suspens, per la manca d'avenços en la negociació amb els integrants del grup armat d'oposició FLEC que no havia depositat les armes amb anterioritat, a principis del 2006, el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), creat el 2004 amb presència del FLEC, va realitzar una reunió a Congo-Brazzaville que va provocar un gran malestar intern al FLEC, fins al punt que el seu president, Nzita Tiago, va convocar la Nkota Likanda (fòrum tradicional per prendre decisions) i

va suspendre A. Bento Bembe del seu càrrec de Secretari General del moviment armat i de president del FCD. Membres responsables del FLEC, no obstant, van alertar dies abans sobre el perillós aïllament del FLEC, degut al canvi d'escenari internacional, els atacs aeris soferts el desembre del 2005 als camps de refugiats cabindesos situats a la RD Congo, i la manca de suport internacional, per la qual cosa no quedava més sortida que l'acció diplomàtica promoguda per A. Bento Bembe i el FCD, que es va mostrar clarament disposat a negociar amb el Govern, que pocs dies abans havia presentat al FCD un **Memoràndum d'Entesa per a la Pau i la Reconciliació a la Província de Cabinda**, amb un estatus especial per a l'enclavament.

A finals d'abril del 2006, les Forces Armades de la Resistència Cabindesa (FARC), braç armat del Front Democràtic de Cabinda, sorgides el 1992 i considerades la tercera força político-militar de Cabinda, van donar el seu suport al Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), alhora que manifestaven el seu desig de solucionar el conflicte per la via de la negociació política. A mitjans de maig, però, les Forces Armades Cabindeses Unificades (FACU), van assenyalar que no reconeixien cap acord amb el Govern d'Angola que no passés per la direcció del grup armat d'oposició FLEC, presidit per N. Tiago. El juny, l'Associació Cívica de Cabinda Mpalabanda va retirar la seva confiança a A. Bento Bembe com a president del FCD, acusant-lo d'assumir compromisos amb el Govern d'Angola al marge de la resta de grups de l'oposició. En un altre ordre de coses, el president del partit portuguès Nova Democràcia, M. Monteiro, va sol·licitar al Cap d'Estat portuguès, A. Cavaco Silva, que intercedís per assolir la pau a Cabinda. La primera quinzena de juliol, el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), format per grups separatistes i de la societat civil de la regió del nord, van anunciar que estaven preparats per signar un alto el foc amb el Govern angolès. Un dels seus portaveus, A. Bento Bembe, membre actiu del FLEC, va informar que una delegació del FCD es reuniria amb membres del Govern del Luanda a Brazzaville, República del Congo, per formalitzar l'acord de cessament d'hostilitats i definir l'estatut del territori de Cabinda. L'encontre seria patrocinat per la UA, la presidència de la qual la posseïa el president congolès, S. Nguesso. No obstant, alguns membres de la plataforma independentista van afirmar que A. Bento Bembe perseguia el seu propi benefici, i van assenyalar que el president del FLEC, N. Tiago, era l'únic que tenia control sobre els seus combatents i l'autoritat necessària per signar qualsevol acord. Malgrat tot, **el primer dia d'agost del 2006, el Govern angolès i el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD) van signar un acord de pau** que constava de cinc punts principals: llei d'amnistia, cessament d'hostilitats, desmilitarització dels grups armats d'oposició cabindesos, reducció del nombre d'efectius militars a la regió petrolífera i la seva progressiva adequació a una situació normalitzada, així com la reintegració dels membres del FCD a la vida civil. De la mateixa manera, el memoràndum contemplava la dotació de majors competències econòmiques i polítiques al Govern local de Cabinda, així com un estatut especial per a la gestió de la regió. L'octubre del 2006, però, l'Oficina de Nacions Unides per als Drets Humans va alertar que la intenció del Govern d'Angola d'imposar per la força l'acord de pau assolit amb el FCD podria comportar un augment de les tensions a la zona.

El novembre, el president del FCD, A. Bento Bembe, va declarar que s'havien complert el 90% dels acords signats a l'agost, i que es procediria a la primera fase d'aquests acords, relatiu a afers militars, amb la identificació i acantonament en tres àrees dels 500 membres del FLEC, on alguns d'ells s'integrarien a les FAS angleses i la resta es desmobilitzaria en una segona fase.

El procés de pau el 2007

Tot i que a principis de l'any es va procedir a Angola a la cerimònia d'integració d'antics membres del grup armat secessionista FLEC a les FAS del país, i es va procedir a la crema d'equipament militar divers lliurat pels militants desmobilitzats d'aquesta organització, **grups dissidents del FLEC van continuar realitzant atacs contra les FAS angleses**. La lentitud del procés d'aplicació de les clàusules previstes en el Memoràndum d'Entesa per a Cabinda, també va provocar noves dissidències en el si del Fòrum de Cabinda per al Diàleg, dirigit per A. Bento Bembe. Segons membres d'aquest fòrum, una nova organització anomenada **Comandament Unificat de les Forces Armades de Cabinda (CUF)**, composta per militars acantonats per a la

seva desmobilització i desarmament, havia elaborat un document amb noves demandes per completar el Memoràndum, a més de demanar la signatura d'un acord de cessament d'hostilitats amb el Govern.

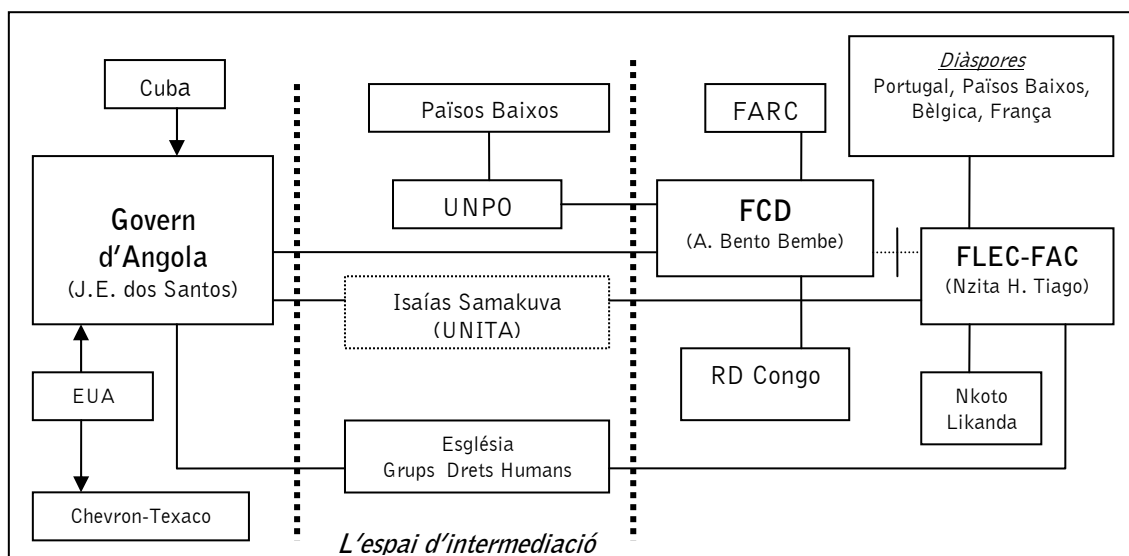
A finals de juliol es va celebrar a París el **Consell Nacional del Poble de Cabinda, *Nkoto Likanda***, congrés dels membres del FLEC, en un moment que el moviment secessionista cabindès patia una forta crisi interna. Després de la signatura dels acords de pau entre el Govern angolès i el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD) dirigit per Bento Bembe, líder del FLEC-renovat, el lideratge de Nzita Tiago dins de les FLEC-FAC va ser qüestionat per altres membres que veien impossible la unitat del moviment. L'expulsió de Bento Bembe del FLEC reunificat després de la signatura del Memoràndum d'Entesa va fer créixer els dubtes sobre la lleialtat de cadascun dels seus membres envers Nzita Tiago. El Governador de Cabinda va anunciar poc després els quadres del FCD que formarien part dels diversos nivells de l'administració local, complint així amb part del que s'havia pactat en el Memoràndum d'Entesa un any després de la seva signatura. No obstant, a finals d'agost les FAS angoleeses van iniciar un operatiu a deu localitats on la població va ser acusada d'oferir suport al grup armat FLEC. A mitjans de setembre, el líder del FLEC-FAC, Nzita Tiago, va demanar al president angolès, José Eduardo dos Santos, que **Isaías Samakuva, líder del partit opositor UNITA des del 2003, fos el nou intermediari entre el FLEC i el Govern**, amb el qual estaria disposat a reunir-se a París de manera informal per a una ronda preparatòria.

El procés de pau el 2008

Al llarg de l'any no es va produir cap acostament entre el Govern angolès i el FLEC-FAC, el líder del qual, Nzita Tiago, va llançar el mes de maig un missatge a tots els partits polítics cabindesos perquè pressionessin el Govern d'Angola a fi que obrís negociacions. L'últim intent de reobrir un diàleg es va produir a Brazzaville (el Congo) amb la intermediació de Pitra Petroff, exministre d'Interior d'Angola, encara que no es va aconseguir cap resultat.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> No es van reobrir negociacions

Webs d'interès
<ul style="list-style-type: none"> All Africa (allafrica.com) Cabinda Net (www.cabinda.net) Ibinda (www.ibinda.com) Reliefweb (www.reliefweb.int) UNPO (www.unpo.org)

MALI

Context del conflicte

Independent de França des de 1960, Mali ha conegut diverses **rebel·lions de la població tuareg**, nòmades que representen un 10% de la població, que majoritàriament habiten el nord del país i mantenen diferències polítiques, econòmiques i socials amb les poblacions del sud. El 1916 ja van protagonitzar una important revolta que va ser durament esclafada per França. Els conflictes es van veure agreujats per fenòmens naturals, com les greus sequeres de 1972 i 1983, que van afectar especialment el nord del país, però també per l'intent de construir un país unificat i amb un partit únic a partir de la independència, cosa que va produir uns primers enfrontaments interns a principis dels seixanta, agreujats pel subdesenvolupament tradicional de la zona nord. Els anys 80, el nord de Mali es va veure influït per la política expansionista de Líbia, país, juntament amb Algèria, en el qual s'havien refugiat un important nombre de tuaregs els anys seixanta, i on havien rebut instrucció militar. Però els enfrontaments més importants entre els tuaregs i el Govern de Mali es van produir entre els anys 1990 i 1996, amb un llegat final de més de 2.500 víctimes mortals; i també es van veure enterbolits per les incursions en territori malià del grup islamista algerià GSPC, vinculat a Al-Qaeda, i que, a partir del 2004, va originar el desplegament en territori sahel·là d'unitats antiterroristes dels EUA i de França.

Població: 12 milions d'habitants; menys de 100.000 a Kidal
Superfície: 1.240.000 Km ² ; regió del Kidal: 151.400 Km ²
PIB: 5.600 milions de \$
Renda per habitant: 560 \$
IDH: 173 (de 177)
Morts pel conflicte: 2.500 (des de 1990)
Actors armats: ATNM
Facilitacions: Algèria, Líbia, notables tuareg

Antecedents del procés de pau

La rebel·lió es va iniciar el juny de 1990, amb l'alçament del **Moviment Popular Azawad (MPA)** (moviment tuareg creat el 1988 a Líbia) i el Front Islàmic Àrab Azawad (FIAA), que el 1991 van arribar a un acord amb el Govern a Tamanrasset (Algèria), que va ser molt contestat al sud del país. A través d'aquest acord es va convenir que les poblacions de les tres regions del nord de Mali gestionarien lliurement els seus afers regionals i locals per mitjà dels seus representants. L'abril de 1992 es va firmar un **Pacte Nacional** entre el Govern i els moviments polítics del nord agrupats entorn a "Moviments i Fronts Unificats d'Azawad" (MFUA), i van donar una certa autonomia a les regions d'aquella zona, encara que en l'acord no hi van participar actors clau del conflicte, i per aquest motiu no es va poder posar fi al bandidatge i a la criminalitat regnants a la regió. L'acord no va obtenir el finançament necessari, i el MPA es va dividir per afinitats clàniques i va iniciar un període de lluites internes, cosa que va agreujar el conflicte. Els rebels es van dividir en quatre grups: el MPA i el FIAA, ja mencionats, més el **Front Popular per a l'Alliberament de l'Azawad (MLPA)** i l'**Exèrcit Revolucionari per a l'Alliberament de l'Azawad (ARLA)**. El 1994 es va crear el **MPGK**, una milícia composta per gent del poble songhoy, que va rebre armament de les seves diàspores a Nigèria i Ghana. No va ser fins l'any 1996, i a partir d'un treball local i regional d'uns quants anys per part d'ONG locals, comunitàries, regionals (*Synergies Afrique*, per exemple), nacionals (el Moviment Nacional de Dones per la Pau, de manera especial) i internacionals (inclosa l'ONU o *Norwegian Church Aid*), que es va poder signar, el **maig de 1996, un acord nacional de pau**, que va culminar en la cerimònia simbòlica de la "*Flamme de la Paix*", on es van cremar 3.000 armes (però no les municions) i es van desmobilitzar 12.000 combatents. L'acord va ser possible gràcies a la confluència d'actuacions locals, la política Governamental de "la seguretat primer" (no hi ha desenvolupament sense seguretat), i el suport internacional. El Govern va assumir la meitat del cost de la desmobilització de gairebé 12.000 excombatents, i l'ONU l'altra meitat. 1.500 excombatents es van integrar a les FAS i la resta a programes de reinserció social.

Durant el segon trimestre de 2006 es va produir un conflicte menor al nord de Mali, quan el maig, un grup de diversos centenars de tuaregs van assaltar uns quarters i van capturar armes i vehicles militars, i després es van dirigir a les muntanyes frontereres amb Algèria. A mitjan juny, aquest grup anuncia que es dirigeix a Algèria per iniciar converses amb el Govern de Mali, amb la **facilitació d'un equip de quatre negociadores algerians**, i amb el propòsit d'aconseguir una major autonomia. Els tuaregs ja havien protagonitzat revoltes al nord del país els anys seixanta i a principis dels noranta, que van acabar parcialment amb el Pacte Nacional de 1992, en el qual també va mitjançar Algèria. Alguns tuaregs es van incorporar aleshores a l'exèrcit nacional, i diversos polítics van obtenir càrrecs de més responsabilitat, però han persistit els problemes d'atur i de marginació econòmica de la zona. El Govern de Mali, no obstant, va anunciar dies després que només acceptaria negociar si els rebels tornaven prèviament les armes capturades. A principis de juliol del 2006, el Govern i els rebels tuaregs, agrupats sota el nom d' "**Aliança Democràtica del 23 de maig de 2006 per al canvi**", van signar a Algèria els "**Acords d'Alger**" o "**Acords de pau, seguretat i desenvolupament de la regió de Kidal**", que preveien la instal·lació d'un comitè de seguiment, i que van ser durament criticats per diversos sectors del país, en considerar que enterraven els acords ja signats el 1992, concedien privilegis a la regió nord de Kidal, donaven primes molt elevades per a la desmobilització, no resolien el problema del banditatge i, en canvi, s'incentivaven nous amotinaments. L'acord d'Alger, a més, no va ser signat per alguns dels dirigents tuaregs més coneguts. A finals d'any, els tuaregs van entaular combats amb els integristes algerians agrupats en el GSPC.

El procés de pau el 2007

A mitjan febrer, el Govern de Mali i el grup armat tuareg Aliança Democràtica per al Canvi (ADC) van acordar començar amb la **implementació de l'acord de pau per a la regió de Kidal (nord-est) signat l'any 2006**. L'acord va fixar un calendari per al desarmament dels grups rebels, que es calcula que tenen uns 3.000 efectius. El març es va fer el primer lliurament d'armes, a través de l'ambaixador d'Algèria. No obstant, una escissió d'aquest grup, autoanomenada **23 de maig o ATNM**, va anunciar a mitjan any la formació d'una aliança tuareg entre Níger i Mali amb objectius i demandes comuns.

El procés de pau el 2008

A principi de gener, la presidència del país va anunciar que s'havia aconseguit un **acord amb el líder tuareg Ibrahim Ag Bahanga per a l'alliberament dels soldats que continuaven segrestats per la facció de l'ADC des del mes d'agost**. El Govern va agrair la **col·laboració d'Algèria i de Líbia com a mediadors**. D'altra banda, l'organització regional ECOWAS va acordar celebrar una conferència regional a Bamako (Mali) sobre la inestabilitat a Sahel i la seguretat al Sàhara, especialment motivada per la insurrecció tuareg al nord de Mali i del Níger. La trobada pretenia reduir les tensions en aquesta part de la regió i permetre celebrar un debat sobre qüestions de seguretat, contraban d'armes lleugeres i de drogues i les necessitats de desenvolupament de la població. Això no obstant, durant el mes de març, la facció del grup armat tuareg ADC liderada per Ibrahim Ag Bahanga, autodenominada **Aliança Tuareg del Nord de Mali per al Canvi (ATNMC)**, va atacar un comboi de vehicles militars a la regió de Kidal (nord), va capturar més de 30 soldats i va confiscar 8 vehicles. El Govern va enviar reforços a la regió, tot i que fonts Governamentals i rebels van confirmar que pretenien iniciar un procés de diàleg per resoldre la tensió al nord. Els primers dies d'abril, els representants del Govern i d'aquesta formació armada tuareg es van reunir a Trípoli per reprendre les negociacions de pau. Després d'un intens diàleg, **amb la mediació de la Fundació Gaddafi, totes dues parts van arribar a un acord de cessament d'hostilitats i es van comprometre a reprendre la implementació dels acords de pau d'Alger, firmats el 2006**, per mitjà dels quals el Govern es comprometia a invertir en el desenvolupament de les regions del nord. Però el mes de maig, els tuaregs van trencar l'acord i van reiniciar les hostilitats, en part per la no-retirada de les forces armades a la regió de Kidal. Dies més tard, es va decidir que Algèria agafaria el relleu en les converses per continuar amb les negociacions

obertes entre les dues parts. Una delegació de notables en representació de les tribus del desert va ser enviada per Líbia i es va reunir amb el president Amadou Toumani Touré, el qual va reiterar la voluntat de les autoritats de respectar els acords de pau de juliol de 2006 firmats a Alger i va rebutjar la necessitat de tenir nous mediadors; així mateix, va confirmar que aquesta tasca la duria a terme Algèria.

A principi del mes de juny, les autoritats malianes van substituir la majoria dels seus caps militars i de seguretat per millorar el lideratge dins de les seves forces armades en la lluita contra la rebel·lió tuareg a la regió de Kidal (nord). No obstant això, el president Amadou Toumani Touré va declarar que estava disposat a iniciar negociacions amb els tuaregs. A final del mes de juliol, el Govern i el grup armat tuareg **Aliança Democràtica per al Canvi (ADC)** van aconseguir un acord de cessament d'hostilitats amb la mediació d'Algèria després de gairebé un any d'enfrontaments esporàdics. Es va crear un equip de 200 persones representants de totes dues parts per supervisar l'acord. Algèria havia abandonat el seu anterior rol de medidora des dels acords firmats el 2006, després d'haver estat molt criticada en els mitjans malians i davant del creixent interès de Líbia per facilitar la negociació, però el fracàs de l'últim alto el foc va dur el Govern de Mali a sol·licitar un cop més la mediació algeriana. Al final del mes d'agost, el Govern i l'ADC van acordar implementar una sèrie de mesures de confiança, a més de planificar una altra trobada al cap de poc per concretar solucions a qüestions centrals. Entre les mesures que s'havien d'implementar hi havia la creació d'unes condicions propícies per a l'alliberament dels segrestats, el retorn dels desplaçats, el desminatge i l'obertura d'investigacions per determinar la causa de la mort de membres de l'Aliança i altres casos similars. A més, el mes de setembre el líder tuareg Ibrahim Ag Bahanga es va reunir, a Líbia, amb Moammar al-Gaddafi i amb membres tuareg del Níger i, després de la reunió, el líder libi va reiterar la seva disposició a donar suport al procés de pau a Mali.

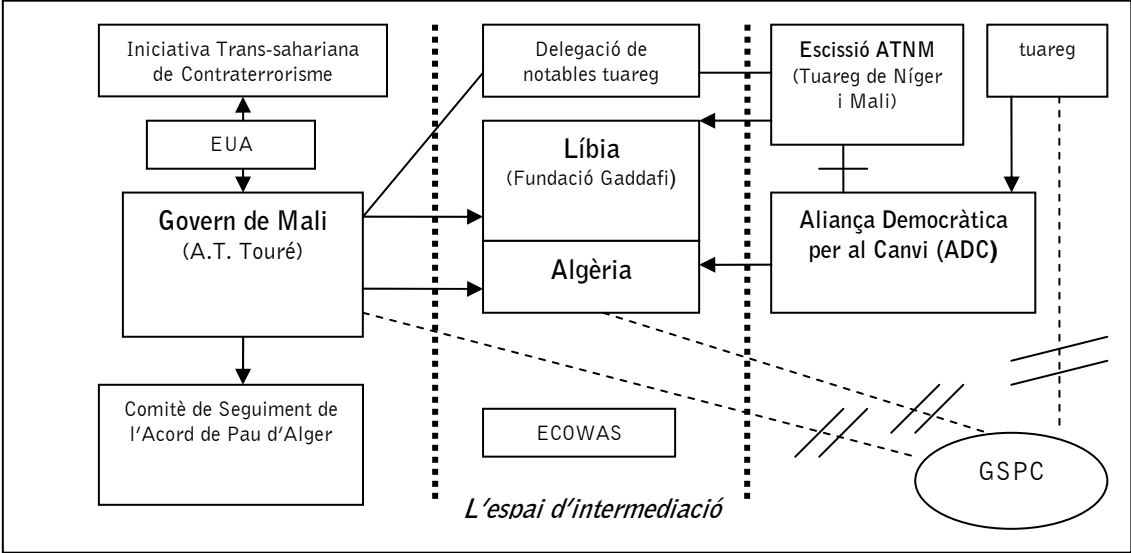
El mes de setembre, l'exèrcit va informar que havia matat un membre d'una milícia antituareg creada de feia poc denominada **Ganda Izo** (fills de la terra). El líder de la milícia Amadou Diallo és un antic membre de l'exèrcit que hauria creat Ganda Izo amb membres dels grups ètnics peulh i sonrai per enfrontar-se a l'ADC tuareg. Diallo va ser detingut poc després per les autoritats nigerianes. El mes de novembre, representants del grup armat tuareg ADC es van reunir a Kidal (nord) amb els ministres d'Interior i d'Administració Territorial. Era la primera trobada entre totes dues parts en territori malià, ja que la resta de reunions s'havien celebrat a Algèria, el país medidor. Segons una font present a la trobada, ADC pretendria aconseguir mesures d'apaivagament abans d'iniciar el procés de desarmament dels seus membres. Això no obstant, Ibrahim ag Bahanga, líder de la facció coneguda com a 23 de Maig que, des de 2007, va tornar a recórrer a la violència per donar suport a les seves demandes, no va enviar cap representant a aquesta reunió i, d'aquesta manera, va mostrar les divergències existents a l'interior del grup. **A final d'any, el president Amadou Toumani Touré va convidar els rebels tuareg a dialogar i a concertar la pau durant una visita a les regions septentrionals del país.** Touré va prometre que aviat visitaria Kidal (bastió de la rebel·lió tuareg), després d'haver participat en la cerimònia d'obertura d'una nova carretera que uneix el nord de Mali amb el Níger.

Fets més significatius de l'any

- Després d'haver-se trencat un primer acord amb la mediació de la Fundació Gaddafi, el Govern i el grup armat tuareg Aliança Democràtica per al Canvi (ADC) van aconseguir un acord de cessament d'hostilitats amb la mediació d'Algèria.
- Ibrahim ag Bahanga, líder de la facció coneguda com a 23 de Maig o ATNM que, des de 2007 va tornar a recórrer a la violència per donar suport a les seves demandes, no va enviar cap representant a aquesta reunió i, d'aquesta manera, va mostrar les divergències existents a l'interior del grup.
- A final d'any, el president Amadou Toumani Touré va convidar els rebels tuareg a dialogar i a concertar la pau durant una visita a les regions septentrionals del país.

Webs d'interès

- AlertNet (www.alertnet.org)
- www.cefib.com
- www.conflict-prevention.net
- www.kidal.info
- www.lerepublicain.net.ml
- www.malikounda.com
- www.maliweb.net

NÍGER (MNJ)

Context del conflicte

Independent de França des del 1960, va patir diversos cops d'Estat militars i no va tenir Constitució i eleccions lliures fins al 1993. Prop d'un 10% de la població d'aquest país és tuareg, encara que representa la majoria de la població que viu al nord de l'estat, desèrtic en dues terceres parts de la seva superfície, bàsicament la zona nord, on la pobresa ha incentivat el contraban de diversos productes. La major part de la població és musulmana.

Població: 14 milions d'habitants
Superfície: 1.267.000 km ²
IDH: 174 (de 177)
PIB: 3.700 milions de \$
Renda per habitant: 270 \$
Persones desplaçades: 11.000
Actors armats: MNJ
Facilitacions: Líbia

Tot i ser un dels països més pobres del món pel que fa a renda per habitant, un dels últims pel que fa a Índex de Desenvolupament Humà i molt vulnerable a sequeres, plagues i altres catàstrofes naturals, Níger és un país ric en urani (el tercer productor mundial, i un dels principals proveïdors de la Xina), petroli (es calcula que té unes reserves petrolíferes de 300 milions de barrils), coure, plata, platí, titani, liti, etc., productes controlats en la seva major part per empreses estrangeres (la francesa minero-nuclear AREVA⁵, que és l'empresa que proporciona més ocupació al país (1.600 llocs de treball), i la *China Nuclear International Uranium Corporation* (Sino-U), que depèn de la *China National Nuclear Corporation* (CNNC), però sense que els beneficis obtinguts per l'explotació de l'urani, el preu del qual s'ha multiplicat en un 900% aquests últims cinc anys, hagin beneficiat directament les poblacions de les zones del nord del país, properes a Agadez, on es troben els esmentats recursos, cosa que ha estat motiu constant de tensions entre la població tuareg que habita aquesta regió i el Govern. La rebel·lió tuareg va ser especialment intensa en el període 1991-1995, protagonitzada per tuaregs que havien emigrat anys abans a Líbia i Algèria i que van tornar al país, reactivant la rebel·lió en el transcurs de l'any 2007, any en el qual es van produir atacs del **Moviment Nigerí per la Justícia (MNJ)** contra les Forces Armades Nigerines (FAN) i les Unitats Saharianes de Seguretat (USS), especialment a la zona fronterera amb Algèria. Es calcula que el MNJ, de recent creació, podria tenir entre 700 i 2.000 efectius procedents d'anteriors grups armats, i que part del seu armament podria venir del mercat negre de Costa d'Ivori. Des de fa més d'una dècada, tant els tuaregs com els àrabs i tabús que habiten el nord del país reclamen més autonomia. Durant el 2007, el Govern nigerí va acusar tant Algèria (que en el passat va actuar com a mediador) com a Líbia de donar suport als grups insurgents. Aquest últim país, però, els últims mesos està mirant de realitzar una funció facilitadora entre el Govern i el MNJ.

Antecedents del procés de pau

Després de les revoltes tuareg dels primers anys noranta, diversos grups van signar **acords de pau amb el Govern el 1995**, i es va crear un Alt Comissariat per a la Restauració de la Pau (HCRP), actualment dirigit per Mohamed Anako, un antic líder de la rebel·lió tuareg. Tot i això, a principis del 2007 va sorgir el mencionat MNJ, que va tornar a agafar les armes en considerar que no es complien els acords signats, en els quals el Govern es comprometia a iniciar un procés de descentralització del poder estatal i a invertir al nord del país els beneficis obtinguts de les explotacions d'urani i petroli situats precisament en aquesta regió. Les tímides gestions existents per apaivagar el conflicte passen, en aquests moments, pels **bons oficis del president libi, Muammar al-Gaddafi**, tot i que de moment no existeix un procés de pau pròpiament dit.

⁵ A Níger, AREVA opera a través de dues companyies: Somair (amb una participació del 36,6% de l'Estat nigerí) i Cominak (a la qual AREVA hi té una participació del 34%, l'Estat nigerí un 31%, la japonesa Ourd un 25% i l'espanyola ENUSA un 10%). Els últims 36 anys, AREVA ha extret unes 100.000 tones d'urani en aquest país.

El procés de pau el 2007

El mes de febrer es van agreujar els combats al nord del país entre les FAS i el MNJ, grup que el Govern va qualificar de bandits relacionats amb el tràfic d'armes i de drogues a la zona fronterera amb Algèria, i el Govern va augmentar la seva despesa militar en 60 milions de dòlars per combatre'ls. Part de l'equipament militar nigerí, com els helicòpters d'atac Mi-24, va ser adquirits a la Xina. A primers de juny, el Govern de Níger va ser dissolt després que el Parlament aprovés una moció de censura en resposta a la implicació de diversos membres de l'Executiu en un cas de malversació de fons. El president, Mamadou Tandja, va nomenar com nou primer ministre Seyni Oumarou, membre del gabinet destituït, en substitució de Hama Amadou, que va nega qualsevol implicació amb els fets. Posteriorment, la resta dels partits polítics van rebutjar al candidat proposat per la presidència pel fet que integrava l'equip del primer ministre sortint i no mereixia la seva confiança. En paral·lel, l'Organització de la Conferència Islàmica es va comprometre a realitzar una conferència de donants amb la finalitat de recaptar 300 milions de dòlars per al desenvolupament de Níger en un període de cinc anys. Els fons es destinarien a projectes dirigits a frenar les causes estructurals de la fam i la pobresa al país. El primer ministre va reconèixer públicament que la societat nigerina no s'havia beneficiat mai de ser el tercer productor mundial d'urani, paraules que van ser ben rebudes pel MNJ, que es va manifestar obert al diàleg amb el Govern.

Tot i això, el primer ministre nigerí, Seyni Oumarou, es va reunir amb el president algerià, Abdelaziz Bouteflika, per discutir sobre la cooperació transfronterera per frenar la insurgència tuareg del MNJ, Níger va sol·licitar a Algèria que controlés millor la seva frontera i intentés frenar el flux d'armes, combustible i aliments que arribaven als tuareg a través d'altres grups armats saharis. El Governador de la regió d'Agadez, Birgi Rafini, va formar part de la delegació que va viatjar a Trípoli per demanar la col·laboració del Govern libi, va informar que els caps tribals es reunirien pròximament a Agadez i esperaven poder-se posar en contacte amb el MNJ, en un intent de començar un diàleg per a la fi del conflicte. Aquestes declaracions contrastaven, no obstant, amb la constant negativa del Govern nigerí a reconèixer el MNJ com a grup armat d'oposició, al qual sempre havia qualificat com a traficants d'armament i de droga. D'aquesta manera, a finals d'agost, els ministres d'Interior de Mali i Níger es van reunir a Gao (Mali) i van signar un acord que permetia a les seves respectives forces de seguretat de perseguir les persones sospitoses de bandidatge a la seva frontera comú. A més es van adoptar d'altres mesures per reduir el contraban d'armes lleugeres i el narcotràfic a través de les seves fronteres i sobre la gestió dels recursos hídrics a la zona fronterera.

Resum de les reivindicacions del MNJ

- Major representació política.
- Consultar a la població autòctona sobre la concessió de llicències d'explotació minera.
- Investigar la contaminació produïda per les explotacions mineres.
- Donar feina prioritàriament a la població autòctona en l'explotació de l'urani.
- Dedicar la meitat dels beneficis obtinguts en l'explotació minera a les col·lectivitats locals.
- Plena participació dels tuareg en la gestió pública regional i nacional.
- Participació dels tuareg en les forces de seguretat i defensa.
- Creació de bancs regionals per al desenvolupament agrícola de la regió.
- Multiplicació dels sistemes d'irrigació a la zona.
- Rehabilitació de les infraestructures de transport.
- Transparència en les finances públiques i la gestió dels recursos miners.
- Ensenyament obligatori de la llengua tamasheq i de l'escriptura tifinagh a la regió.
- Programes d'alfabetització i multiplicació de les escoles nòmades.
- Formació d'agents de salut de la regió.
- Llibertat de premsa.

Ambdós països van acusar els rebels tuaregs que operen al seu territori d'haver format una aliança amb els tuaregs del país veí, cosa que va ser negada per l'Aliança Democràtica per al Canvi (ADC), grup malià que va firmar un acord de pau amb el Govern al juliol del 2006. Però una escissió d'aquest grup, autoanomenada 23 de Maig, va anunciar la **formació d'una aliança tuareg entre Níger i Mali (ATNM)** amb objectius i demandes comunes. El president Mamadou Tandja va declarar per decret l'estat d'alerta a la regió nord d'Agadez, augmentant els poders militars de les FAS desplegades a la zona per tres mesos. Si la inseguretat continués, el Govern va manifestar que podria declarar l'estat d'emergència. L'Associació Nigerina per a la Defensa dels Drets Humans (ANDDH) es va reunir a Niamey (capital) per analitzar la nova rebel·lió tuareg al nord, constatant que aquesta es devia a un fracàs en l'aplicació dels acords de pau. La frustració dels tuaregs s'explicava pel retard en la reinserció socioeconòmica d'excombatents, i les promeses no complides de les societats mineres locals de reclutar els seus quadres entre els tuaregs de la regió, a més de la mala gestió de les carreres funcionaries dels excombatents integrats a l'administració pública i les FAS. Per aquesta raó, l'ANDDH va recomanar a les autoritats de Níger que reconeguessin oficialment el MNJ com un moviment rebel i que obrissin un diàleg amb els seus dirigents, i impliquessin els països veïns per assolir una solució negociada al conflicte. A més, van sol·licitar la realització d'una investigació sobre l'impacte sanitari i mediambiental de les explotacions d'urani del nord del país, amb la finalitat que les companyies extractores es comprometessin a indemnitzar pels danys ocasionats a la població. Fins i tot el responsable de l'Alt Comissionat per a la Restauració de la Pau, Mohamed Anako, va demanar al **Govern que entaulés negociacions amb el MNJ**. A l'agost, França va renovar el seu contracte amb Níger per al subministrament d'urani a través de l'empresa Areva, i li va permetre d'obrir d'altres mines al país.

El mes de setembre, el president nigerí Mamadou Tandja va sol·licitar el suport de Líbia per retornar la seguretat al nord de Níger. El gest es va produir després que un diplomàtic libi del Consultat a Agadez fos expulsat del país per ingerència en assumptes interns, acte que va ser respost amb la decisió del president libi, Muammar al-Gaddafi, de denunciar per difamació tres setmanaris nigerins que havien al·ludit a un possible finançament del MNJ per part de Trípoli. Els mateixos dies, centenars de persones es van manifestar a Níger exigint la sortida de la firma nuclear francesa Areva, a la qual acusaven de finançar la rebel·lió tuareg que s'estava produint al nord. Areva té el monopoli sobre els dos jaciments d'urani situats a la regió d'Agadez (nord) on es van produir els atacs del MNJ. D'altra banda, el Moviment Ciutadà Nigerí, que agrupa diverses organitzacions de la societat civil, va sol·licitar a Areva el pagament de 60 milions de dòlars com a reparació pels 40 anys d'explotació d'urani en condicions injustes i desiguals. A finals d'aquell mes, el MNJ va anunciar l'alliberament de 14 militars segrestats, en resposta a la petició del dirigent libi Muammar al-Gaddafi. A principis de novembre, el MNJ va acusar l'empresa francesa Areva, explotadora dels jaciments d'urani al nord del país, de finançar l'ofensiva Governamental i va amenaçar d'atacar les seves instal·lacions i personal. El MNJ també va advertir que qualsevol contracte miner proporcionat pel Govern era invàlid, dies després que l'Executiu signés un acord d'explotació amb la companyia xinesa Somina per a la producció d'urani, acabant amb l'hegemonia de la companyia francesa Areva sobre l'explotació del mineral.

El procés de pau el 2008

A principi d'any, el Govern va continuar sense reconèixer l'organització tuareg MNJ com a grup polític i, per aquest motiu, aquest grup va continuar atacant i amenaçant amb atemptats a gran escala contra les companyies uraníferes de França i la Xina que operen a la regió. Davant de la inestabilitat de la zona, ECOWAS va acordar celebrar una conferència regional a Bamako (Mali) sobre la situació a Sahel i la seguretat al Sàhara, especialment motivada per la insurrecció tuareg al nord de Mali i al Níger. A final de febrer, el Govern va prorrogar per segona vegada l'estat d'alerta a la regió septentrional d'Agadèz i, el mes de març, l'MNJ va anunciar la posada en llibertat de 25 soldats que estaven segrestats amb motiu de l'aniversari del seu alçament. El grup va ser lliurat a les autoritats líbies, que van intentar intercedir com a mediadores en les tensions desencadenades al nord del país. A principi del mes d'abril, un altre grup tuareg, les

Forces Armades Revolucionàries del Sàhara (FARS), pertanyent a la tribu toubou, que va estar activa fins al 1997 en la lluita contra el Govern, va informar que estaven unint forces amb l'MNJ amb la finalitat d'aconseguir justícia i un bon Govern per a tot el país. Això no obstant, el mes de setembre, el líder d'aquest grup es va rendir a les autoritats del país. Cal remarcar que el mes de maig, el Níger i Líbia van firmar un acord per a la construcció d'una autopista transahariana per comunicar els dos països. La carretera hauria de sortir de la ciutat d'Agadèz, capital de la regió on opera el grup armat tuareg MNJ, i arribar a la frontera líbia. Aquest acostament entre tots dos països podria ser una estratègia per aconseguir apaivagar les tensions al nord a fi atènyer el desenvolupament de la regió millorant les comunicacions. A final del mes de maig, es va produir una escissió dins el grup MNJ amb l'anunci de la creació d'un grup dissident denominat **Front de les Forces de Recuperació (FFR)**, format per figures destacades de la rebel·lió. El president d'aquest moviment és Mohamed Awtchiki Kriska, una de les figures més importants de les revoltes tuareg dels anys noranta. Kriska va afirmar en un comunicat difós per l'organització que, després d'un any, la capacitat d'acció de l'MNJ es trobava bloquejada i que la població civil s'havia convertit en la principal víctima del conflicte.

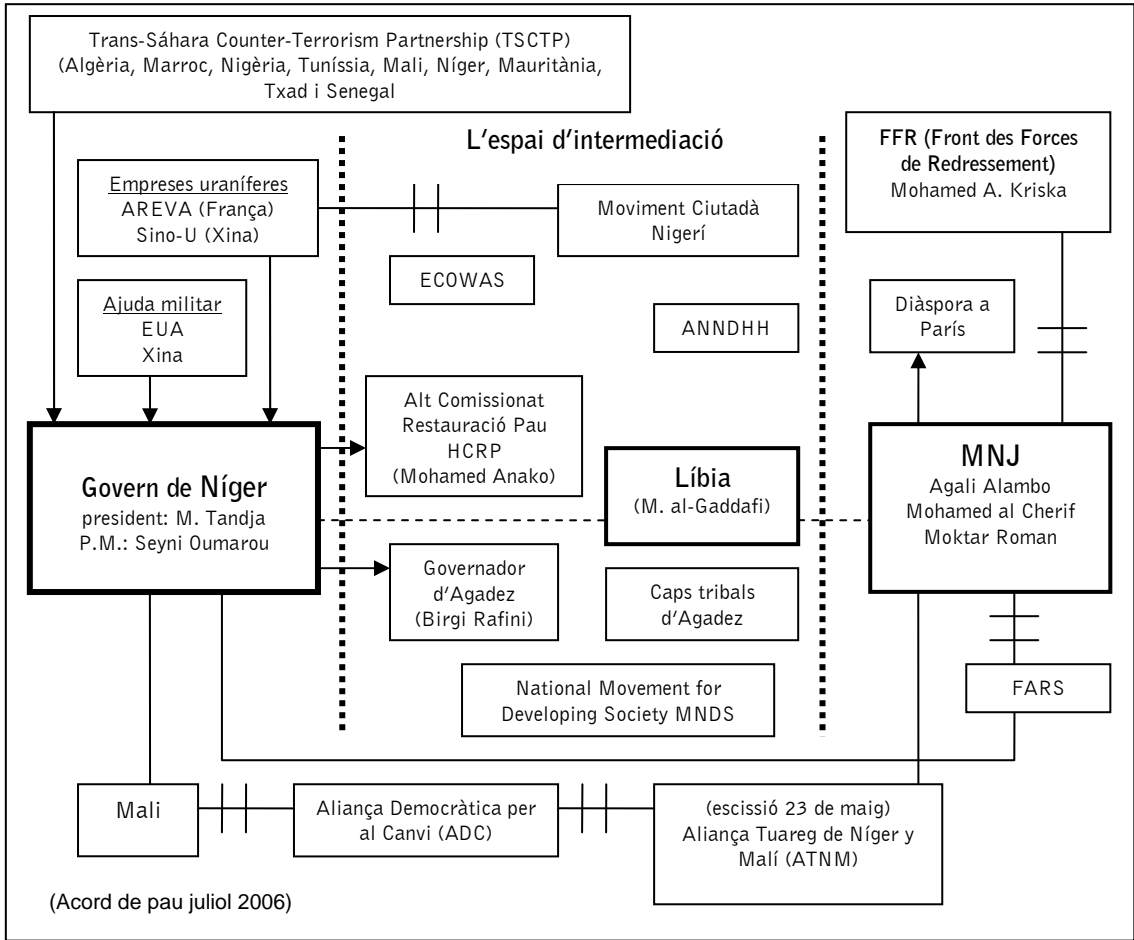
El mes de juny, el Govern va descartar celebrar negociacions amb l'MNJ si no deposaven les armes, motiu pel qual van prosseguir els combats d'aquest grup contra les forces armades i es va prorrogar l'estat d'alerta a la regió d'Agadèz. El mes d'agost, el líder de l'MNJ Aghaly ag Alambo va exigir, en una entrevista feta per la cadena de televisió Al Jazeera, que les empreses extractores d'urani que operaven a la regió donessin entre un 20% i un 30% dels seus beneficis a la població. Almenys 200 membres de l'MNJ i 70 soldats van morir en més d'un any d'enfrontaments. Tant al mes d'agost com al mes de novembre, un decret presidencial va prorrogar tres mesos més l'estat d'alerta a la regió nord d'Agadèz, on opera l'MNJ. A final d'any, l'enviat especial del Secretari General de l'ONU per al país, Robert Fowler, va ser segrestat a la regió de Tillaberi, a 45 km de la capital Niamey. En un primer moment, una facció escindida del grup armat tuareg MNJ, l'FFR, va afirmar que tenia sota el seu control el diplomàtic i tres persones més. Tanmateix, en un segon comunicat emès pel president de l'FFR es va desmentir la informació.

Fets més significatius de l'any

- El Govern va continuar sense reconèixer l'organització tuareg MNJ com a grup polític.
- Es va produir una escissió dins del grup MNJ amb l'anunci de la creació d'un grup dissident denominat Front de les Forces de Recuperació (FFR).

Pàgines Web

- Africa Time (www.africatime.com/niger)
- Afrol News (www.afrol.com)
- Agadez Niger (www.agadez-niger.com)
- Alertnet (www.alertnet.org)
- Areva (www.areva.com)
- Commission de Recherche et d'Information Indépendantes sur la Radioactivité (www.criirad.org/actualites/dossiers/2005/niger.somniger.html)
- MNJ (m-n-j.blogspot.com)
- Occitan Touareg (Occitan-touareg.aver-blog.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Tamazgha (www.tamazgha.org)
- Temoust (www.temoust.org)
- Zentrum Moderner Orient (www.zmo.de/index_e.html)

NIGÈRIA (Delta del Níger)

Context del conflicte

Independent des de 1960, Nigèria és el principal productor de petroli del continent africà, i aquesta riquesa és una de les principals fonts dels diversos conflictes que viu el país, afectat per continus enfrontaments entre diverses comunitats, especialment les de la regió del Delta del Níger (ijaw, itsekeri, urhobo, ogoni), i entre aquestes últimes i les companyies petrolieres, com la Royal/Dutch/Shell, la Chevron/Texaco, i la Total/Fina/ELF. La major part del petroli del país es produeix en aquesta regió, una de les més contaminades del planeta, i malgrat tot una de les zones

més pobres de Nigèria. Els EUA van donar al Govern de Nigèria dos bucs de guerra per protegir les costes on es produeix el petroli. Durant els últims quatre anys s'han produït uns 4.000 morts en diversos enfrontaments a la regió. El **Moviment per l'Emancipació del Delta del Níger (MEND)** busca l'alliberament del poble ijaw. Aquesta comunitat compta, igualment, amb la milícia *Níger Delta People's Volunteer Defence Force (NDPVF)*, fundada el 1994.

Població. Nigèria: 145 milions; Delta del Níger: 30 milions

Superfície. Nigèria: 924.000 Km²; Delta del Níger: 117.400 Km².

IDH: 158 (de 177)

PIB Nigèria: 90.000 milions \$

Renda per habitant Nigèria: 620 \$

Morts pel conflicte: 4.000

Població desplaçada: entre 250.000 i 800.000

Població refugiada: més de 24.000

Actors armats: milícies ètniques ijaw i itsekeri, MEND, NDPVF

Facilitacions: Mathew Kukah (sacerdot catòlic), líders religiosos, International Centre for Reconciliation (ICR), Comité de Pacificació, Sud-àfrica

Els ijaw són la comunitat més gran (entre 5 i 10 milions de persones), mentre que els itsekeri són una minoria (centenars de milers). Els urhobo viuen especialment a la ciutat de Warri, base principal de les empreses multinacionals del petroli. A la regió també hi viuen mig milió d'ogonis. La comunitat ijaw creu que els itsekeri reben un tracte de favor per part del Govern central i de les empreses multinacionals, però les disputes també podrien estar originades en la lluita pel control del **comerç il·lícit del cru** que roben sistemàticament. Els primers anys de la dècada dels 90 es va formar el Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP), liderat per Ken Saro Wiwa, que va ser executat el 1995.

Antecedents del procés de reconciliació

El mes d'agost del 2003, les comunitats ijaw i itsekeri van establir un **alto el foc**, tot i que es van seguir produint enfrontaments de forma esporàdica i atacs contra les companyies petrolieres. El Governador de l'Estat del Delta, J. Ibori, va encapçalar diverses iniciatives diplomàtiques per resoldre la situació, i va formar un Comitè de Pacificació. El segon trimestre del 2004, els líders de les milícies ètniques ijaw i itsekeri van acordar un altre alto el foc per intentar posar fi als sis anys d'enfrontaments. El setembre del mateix any, el president del país O. Obasanjo es va reunir, a Abuja, amb el líder de la milícia NDPVF, Dokubo Asari, per iniciar un diàleg sobre la situació de violència a la regió, que, segons algunes fonts, havia provocat uns 500 morts en pocs mesos. Posteriorment, es va acordar iniciar un procés de desarmament, concedir major autonomia a la regió i un increment dels beneficis procedents de l'explotació petroliera. El mes d'octubre, el NDPVF va iniciar un procés per lliurar 3.000 armes a canvi de compensacions econòmiques, però va quedar suspès en reiniciar-se els enfrontaments amb altres comunitats.

El 2005, la situació es va mantenir tensa durant tot l'any, amb el resultat de centenars de morts. El primer trimestre va tenir lloc una conferència, amb la participació de més de 400 delegats, que es va encarregar d'iniciar una reforma de la Constitució. Diverses organitzacions de la societat van demanar que, en aquesta conferència, es debatessin les relacions entre els diferents grups ètnics i religiosos del país. A finals del mes de maig, el Govern va designar el sacerdot

catòlic nigerià **M. Kukah**, que havia estat portaveu de la Comissió d'Investigació de les Violacions de Drets Humans a Nigèria (Opata Panel), mediador independent per facilitar negociacions entre l'empresa transnacional Royal/Dutch/Shell i el grup activista Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP) i altres líders ogoni, amb l'assistència de l'*International Centre for Reconciliation* (ICR) de la catedral de Coventry, del Regne Unit. A finals d'any, el Govern va ordenar el desplegament de l'exèrcit davant la forta escalada de la tensió en la zona.

El mes de maig del 2006, algunes fonts van informar que el Moviment per a l'Emancipació del Delta del Níger (MEND) hauria declarat la seva intenció d'iniciar una treva de tres mesos i entaular converses amb el Govern. El vicesecretari del Consell de Joventut de la comunitat ijaw, que firmava aquest comunicat, va dir que el grup estava preparat per deixar les armes i donar una oportunitat al Govern federal perquè comencés un programa de desenvolupament a la regió. Això no obstant, aquest comunicat contrastava amb les amenaces realitzades pel MEND, pocs dies després, als Governadors federals de la regió que estaven donant suport a l'ampliació del tercer mandat d'O. Obasanjo com a president del país. El MEND va considerar que aquests Governadors traïen el seu poble i anaven contra els interessos regionals. El grup armat d'oposició va informar que reiniciaria els seus atacs a les instal·lacions petrolíferes de la zona. El Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP) es va mostrar també obert a reiniciar converses. Amb tot, la producció petrolífera nigeriana es va veure reduïda d'un 25% a causa de l'activitat del MEND i d'altres grups armats de la regió del Delta. A finals de juliol, el president nigerià O. Obasanjo va presentar a la Comissió per al Desenvolupament del Delta Níger un nou informe del PNUD sobre el desenvolupament humà a la regió. En el document es feia referència a la situació de les comunitats que habiten els nou estats que formen la subregió nigeriana, i es posava l'accent en set punts que conformen una agenda per al desenvolupament:

- promoure la pau com a font del desenvolupament
- aconseguir un Govern local efectiu que respongui a les necessitats del poble
- millora i diversificació de l'economia
- inclusió social i millora de l'accés als serveis
- sostenibilitat mediambiental i conservació dels mitjans de vida de les comunitats
- actuació integral sobre el VIH/SIDA
- i construcció d'associacions duradores per a l'avenç del desenvolupament humà.

Amb tot, a finals del mes d'agost, membres de les FAS nigerianes van incendiar les cases dels barris marginals de Port Harcourt, ciutat de la regió del Delta del Níger, tot al·legant que la població amagava militants del MEND. El mes d'octubre, el president K. Okoko del Congrés Nacional Ijaw (INC), coalició moderada que representa el principal grup ètnic de la regió, va instar el Govern Federal a adoptar un compromís total per a la transformació del Delta del Níger davant la manca d'una veritable distribució federal del poder i la riquesa del país. El novembre, les comunitats ijaw de l'estat del Delta van signar un acord amb les companyies presents a la zona que els va permetre reprendre les operacions, però el mes de desembre, el MEND va perpetrar nous atemptats contra elles. Igualment, van denunciar que el Govern mentia quan assegurava que mantenia converses amb membres del MEND amb la finalitat de negociar un acord de pau per a la regió.

El procés de pau el 2007

El nou president del país, Umaru Yar'Adua, va declarar a l'abril que una de les seves prioritats seria establir una solució al conflicte de la regió del Delta del Níger, encara que el grup armat d'oposició MEND va anunciar posteriorment que multiplicaria els seus atacs a la zona per considerar que les eleccions havien estat fraudulentos. El president, no obstant, va nomenar Goodluck Jonathan, de l'ètnia ijaw, com a nou vicepresident, en un gest de confiança per a la resolució del conflicte. El juny, malgrat tot, els governadors dels estats de Rivers, Bayelsa i Delta es van reunir amb el president i li van sol·licitar la posada en llibertat del dirigent històric del MEND Mujadih Dokubo-Asari, com a mesura necessària per facilitar les negociacions, sol·licitud que va ser acceptada pel Govern. El MEND, per la seva banda, va anunciar un mes de treva per

facilitar el diàleg amb el Govern a través d'intermediadors seleccionats i amb la presència d'un mediador neutral. El MEND, però, va anunciar l'abandonament de la treva d'un mes un cop acabat el termini el 3 de juliol, en considerar que era ridícul deixar les armes quan l'exèrcit continuava assassinant civils impunement. Alhora, el portaveu del MEND va comunicar que quan el Govern estigués disposat a dialogar directament amb la guerrilla, ells hi estarien oberts. A mitjans de juliol, no obstant, **set organitzacions de l'estat de Rivers van renunciar a la violència** i van demanar perdó a la població i a les autoritats. Aquestes organitzacions van ser: *Niger Delta Vigilant* (que no obstant va realitzar actes de violència a finals d'any), *Niger Delta Solidarity Front*, *Outlaws*, *Klansmen*, *Green Landers*, *Black Axe* y *Bush Boys/ Peace Makers*. El líder de *Green Landers* i president de *Wakirike United Peace Guide*, Fubara, va reconèixer que les diferents organitzacions havien comès greus perjudicis a la població mitjançant l'assassinat i mutilació de persones, a més de la destrucció dels seus béns. El líder rebel Muhahid Dokubo-Asari va expressar davant del vicepresident Goodluck Jonathan el seu desig de posar fi a la violència al Delta del Níger i que els segrests no formaven part de la seva manera d'actuar. A finals de juliol, després de la posada en llibertat de dos importants dirigents dels grups armats que operaven a la regió (una de les principals demandes per iniciar converses), **25 milícies van decidir unir-se per crear un front comú que pogués fer possible les negociacions de pau amb el Govern**, tot i que dins d'aquesta coalició no s'hi trobava el MEND. El novembre, les agències de desenvolupament i medi ambient de les Nacions Unides van iniciar una **investigació sobre la contaminació provocada pel petroli a la regió ogoni del Delta del Níger**, com a part d'un programa més ampli de reconciliació i pau liderat pel Govern nigerià. El projecte pretén esbrinar la natura i el grau de la contaminació per petroli a la regió i s'espera poder completar els treballs abans que acabi el 2008. Estarà dirigit pel PNUD i la UNEP i tindrà la seva base a Port Harcourt. La proposta de pressupostos per al 2008 del Govern d'Umaru Yar'Adua assignava a més una partida de 566 milions de dòlars a la Comissió per al Desenvolupament del Delta del Níger, doblant el que s'havia assignat a aquest organisme l'any anterior. A finals d'any, el vicepresident Goodluck Jonathan va assistir a la signatura d'un **acord de pau entre el Govern de l'estat de Bayelsa, les companyies petrolieres i diversos grups militants de la regió**. Diversos membres del grup armat MEND, no obstant, van qualificar la reunió de farsa. Amb aquest acord s'espera que les companyies petrolieres puguin tornar a operar de manera segura a l'estat de Bayelsa. A partir d'ara, tots els actes en contra de les empreses extractores seran considerats actes criminals, segons paraules del Governador de l'estat.

El procés de pau el 2008

El vicepresident Goodluck Jonathan va assumir, a començament d'any, el lideratge de les negociacions amb els grups armats que operen al delta del Níger i es va reunir amb un consell d'ancians i amb representants d'organitzacions armades i civils en un intent de revifar les converses de pau. D'aquesta manera, pretenia concloure els contactes previs al diàleg formal abans del mes de març. El Consell de la Joventut Ijaw, membre de l'equip negociador, va anunciar que reprendria les converses. Això no obstant, el grup armat MEND es va negar a participar en les negociacions fins que un dels seus líders, Henry Okah, que estava arrestat a Angola, fos alliberat i va sol·licitar la mediació del president dels EUA George W. Bush que, en aquell moment, es trobava de gira pel continent. El mes de febrer, un grup de destacats militants i activistes de la regió es va declarar disposat a reprendre les negociacions amb el Govern per implementar el full de ruta. Entre ells, hi havia el comandant rebel Ekpemupolo, líder d'una facció del MEND i cap de la formació Comunitats Ijaw del Delta del Níger Federades (FNDIC). El mes de març, la família del suposat líder del MEND Henry Okah, que va ser extradit des d'Angola, va informar que **Okah s'havia reunit amb el vicepresident Goodluck Jonathan a Sud-àfrica, amb qui havia establert un pacte informal perquè pogués participar en els acords de pau** i no fos perseguit per les forces de seguretat. També cal destacar que centenars de persones es van manifestar el mes de març a la regió d'Ogoni per protestar de forma pacífica contra la petroliera Shell, després que el MOSOP acusés l'empresa de voler reiniciar les seves operacions a la zona sense el consentiment de les autoritats. El mes d'abril, el MEND va sol·licitar al Govern de Nigèria que acceptés la mediació de l'expresident nord-americà Jimmy Carter, que ja havia

intentat facilitar les negociacions l'any 1999. Si Carter era acceptat per l'executiu, el MEND es comprometia a posar fi a les hostilitats. En cas contrari, va manifestar que continuaria augmentant el nombre d'atacs i la seva intensitat. Això no obstant, el Govern nigerià es va oposar a aquesta proposta de mediació perquè –va assenyalar– es tractava d'un conflicte intern. També és remarcable que, a mitjan mes de maig, el sotssecretari general per a Assumptes Polítics de l'ONU, Ibrahim Gambari, va sol·licitar al Govern que considerés destinar l'equivalent del 50% dels ingressos obtinguts del petroli durant un mes per desenvolupar la regió del delta del Níger amb l'objectiu de donar resposta a les necessitats bàsiques dels habitants de la regió. L'operació es faria de manera transparent i ressaltaria la veritable voluntat del Govern de posar fi al conflicte a la regió. El mes de juny, l'Oficina de la Vicepresidència va anunciar que **Ibrahim Gambari, nigerià i actual enviat especial del Secretari General per a Myanmar, lideraria un comitè encarregat de preparar les futures negociacions de pau al delta del Níger.** La inclusió de Gambari com a president d'aquest comitè responia a la necessitat de donar al conflicte una perspectiva global, segons la Vicepresidència, encara que també podria ser una resposta a la demanda d'una mediació internacional sol·licitada pel grup armat MEND. El comitè estarà compost per Governadors, representants de les petrolieres internacionals, grups de la societat civil i agències de seguretat de l'estat. D'altra banda, el president Umaru Yar'Adua va advertir que si l'empresa Shell no era capaç d'arribar a un acord amb la comunitat ogoni per reiniciar els treballs d'exploració del cru, els pous serien cedits a una altra companyia que comptés amb l'acceptació d'aquesta comunitat.

El mes de juliol, l'assessor especial del Secretari General de l'ONU, Ibrahim Gambari, va presentar la seva renúncia després d'haver estat qüestionada la seva neutralitat per diversos representants de grups armats i per organitzacions civils a la regió. Davant d'aquesta situació, el Govern va establir un comitè de líders del delta del Níger perquè proposessin recomanacions que permetessin posar fi a la violència a la regió petroliera, de manera que es poguessin dur a terme negociacions de pau. Aquest comitè va ser batejat amb el nom de **Comitè per a la Pau i la Resolució de Conflictes del Delta del Níger** i està format per un mínim de tres líders de cada un dels nou estats petroliers que componen la regió del delta del Níger. En la seva primera declaració pública, el Comitè va recomanar al Govern que creés un fons per al desarmament, la desmobilització i la reintegració de les milícies actives a la regió. Paral·lelament, els Governos nigerià i britànic (que no està ben vist pel MEND) van acordar establir una força d'entrenament en seguretat per ajudar el país africà a imposar ordre a la regió del delta. El mes de setembre, tot i que el MEND continuava enfrontant-se amb el Govern, aquest últim va posar en marxa un nou grup d'experts format per 40 persones, entre les quals hi havia antics ministres, legisladors, activistes i acadèmics, amb la finalitat d'estudiar els informes previs existents sobre el conflicte a la regió del delta del Níger i trobar noves propostes per al Govern que permetessin aconseguir la pau. El Govern també va crear un ministeri per al delta del Níger. El MEND, però, va desestimar les noves iniciatives perquè va considerar que no recollien les veus de les persones afectades per la situació a la regió i que podrien facilitar la corrupció.

A final del mes de setembre, el MEND va anunciar el llançament d'una "guerra del petroli" com a resposta als atacs per part de l'exèrcit, la marina i les forces aèries contra les seves posicions a l'estat de Rivers. També es van produir enfrontaments entre dos grups afins al MEND en relació amb el control de les rutes de transport i de venda il·legal de petroli liderats per Farah Dagogo i Soboma George. A començament del mes d'octubre, el MEND va anunciar un alto el foc unilateral després d'una setmana d'enfrontaments amb l'exèrcit i d'atacs contra instal·lacions petrolieres, que havien reduït encara més la producció de cru del país. La Força Militar Conjunta (JTF, segons la sigles en anglès) es va alegrar de rebre la notícia, però va assenyalar que continuaria vigilant l'evolució de la situació en el terreny. Dies després de l'anunci de la treva, el MEND va denunciar que la JTF havia atacat els camps de dues milícies aliades: les Forces Patriòtiques del Delta del Níger (NDPF) i la Vigilància del Delta del Níger (NDV, Niger Delta Vigilante). El mes de novembre, el MEND va felicitar Barack Obama pel seu triomf electoral i li va demanar que es comprometés a buscar una solució negociada al conflicte. A final del mes de novembre, el grup d'experts creat pel Govern amb la finalitat de trobar una solució a la violència

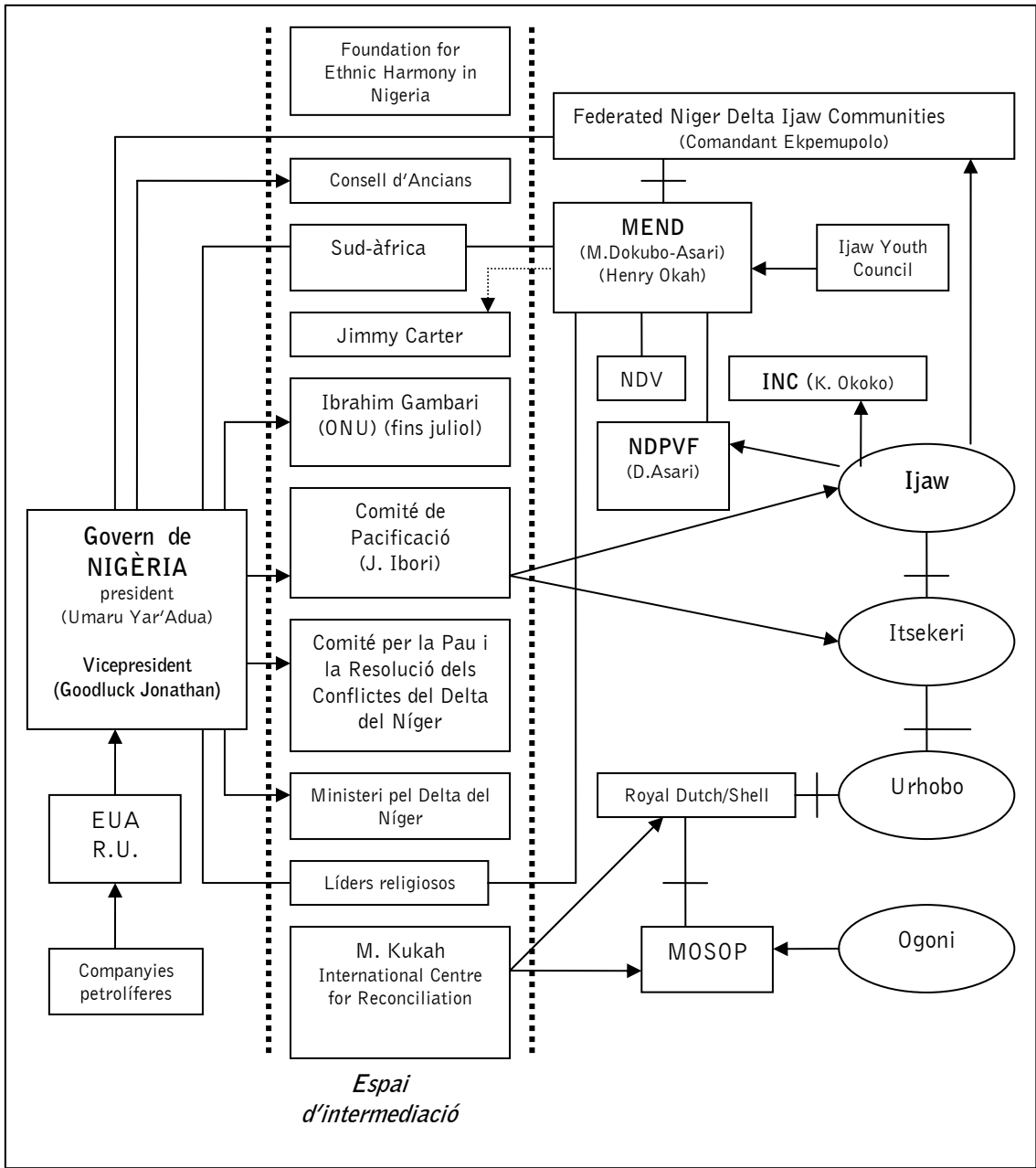
a la regió del delta del Níger, va presentar les seves conclusions. L'informe destacava que la falta de voluntat política del Govern federal i estatal era la responsable de l'agreujament de la crisi a la regió. En aquest sentit, es va considerar necessari augmentar un 25% la quantitat de fons destinats als estats del delta del Níger. Aquest finançament provindria dels rendiments obtinguts per l'estat de l'explotació de petroli i de gas. Igualment, el grup va advocar per l'alliberament del líder del MEND Henry Okah que, en aquell moment, s'enfrontava a un judici pels càrrecs de traïció i tràfic d'armes. A més, van considerar que s'havia d'acordar un alto el foc que permetés el desarmament dels militants durant els sis mesos següents i que calia habilitar un esquema per donar feina a 2.000 persones que entregarien les armes. D'altra banda, l'organització no Governamental Foundation for Ethnic Harmony in Nigeria va liderar un programa, juntament amb la Comissió per al Desenvolupament del Delta del Níger del Govern, a fi de trobar una resolució pacífica als conflictes i oferir formació ocupacional als joves de la regió que havien decidit abandonar les armes per reintegrar-se a la vida civil. A final d'any, el **MEND va demanar al Govern que encetés un diàleg per solucionar el conflicte i iniciés el desarmament dels seus combatents a canvi de l'alliberament del seu líder Henry Okah**, segons la premsa local. Per això, el MEND va confiar en diversos líders religiosos locals perquè iniciessin les negociacions amb l'executiu nigerià.

Fets més significatius de l'any

- El líder del MEND Henry Okah es va reunir a Sud-àfrica amb el vicepresident Goodluck Jonathan, amb qui va establir un pacte informal perquè pogués participar en els acords de pau.
- El MEND va sol·licitar al Govern de Nigèria que acceptés la mediació de l'expresident nord-americà Jimmy Carter, que ja havia intentat facilitar les negociacions el 1999.
- L'assessor especial del Secretari General de l'ONU, Ibrahim Gambari, va presentar la renúncia després d'haver estat qüestionada la seva neutralitat per diversos representants de grups armats i per organitzacions civils a la regió.
- El Govern va crear un Comitè per a la Pau i la Resolució de Conflictes del Delta del Níger, format com a mínim per tres líders de cada un dels nou estats petrolers que componen la regió del delta, que el mes de novembre va emetre un informe amb recomanacions.
- El MEND va felicitar Barack Obama pel seu triomf i li va demanar que es comprometés a buscar una solució negociada al conflicte.
- El MEND va demanar al Govern que encetés un diàleg per solucionar el conflicte i iniciés el desarmament dels seus combatents a canvi de l'alliberament del seu líder Henry Okah.

Pàgines Web

- ICG (www.crisisgroup.org)
- ICR (www.coventrycathedral.org.uk/ogonireconciliation.pdf)
- Online Nigeria Daily News (www.onlinenigeria.com/nigerianews)
- USIP (www.usip.org)
- The Guardian (www.ngrguardiannews.com)
- This Day (www.thisdayonline.com)

SENEGAL (Casamance)

Context del conflicte

Descoberta el 1445, Casamance va ser la primera colònia portuguesa fins que, el 1908, va ser transferida al control francès com a part d'aleshores Federació de Mali, i fins a la independència del Senegal, el 1960. Des de 1982, el **MFDC** (Moviment de les Forces Democràtiques de Casamance) du a terme una rebel·lió armada, a través de la seva ala militar **Atika**, per aconseguir la independència de la regió de Casamance, al sud del país, virtualment separada de la resta del país per Gàmbia i únic lloc del Senegal on queda una

<p>Població: Senegal (12 milions), Casamance (3'5 milions) Superfície. Senegal: 197.000 Km²; Casamance: 32.350 Km² IDH Senegal: 156 (de 177) PIB Senegal: 9.100 milions \$ Renda per habitant Senegal: 760 \$ Morts pel conflicte: 3.000 Actors armats: MFDC (Atika) Facilitacions: P. Goudiaby Atepa, M. Jacques Diop, Església, Samsidine Dino Némo Aïdara, Consell d'Ancians</p>

zona de selva tropical amb grans arbres, rius i naturalesa salvatge. Amb 3,5 milions d'habitants, Casamance és un dels centres turístics més importants del Senegal, i per això, en alguns moments, el turisme ha estat objectiu de les accions del MFDC. El subsòl d'aquesta regió és ric en *petroli off shore*. També és una zona molt rica en arròs. La rebel·lió està dirigida per gent que, en gran part, pertany a l'ètnia diola, minoritària davant de la wòlof, que ostenta el Govern. Els diola també estan presents a Guinea Bissau i a Gàmbia, cosa que explica el suport que obtenen d'aquests dos països, segons la conjuntura i la conformació de les dissidències en el si del MFDC. Els diola, poble d'agricultors, van fundar un regne que es deia Gabu al començament del segle XVIII; se senten marginats econòmicament i políticament pel poder central, que menysprea les altres minories, i viuen de manera conflictiva la colonització per part de la gent procedent del nord del país. Les principals llengües de Casamance són el diola i el crioll portuguès. Els EUA i França donen suport a Dakar per derrotar el MFDC. El conflicte s'ha regionalitzat i afecta Guinea-Bissau i Gàmbia, i provoca l'èxode de milers de persones. El MFDC va rebre suports de Guinea-Bissau fins l'any 2000 i, segons algunes fonts, es finança en part amb el tràfic de cànnabis, motiu pel qual ha estat acusat de ser una "narcoguerrilla". El líder històric del MFDC és l'abat **August Diamacoune**, mort el 2007, que en diverses ocasions (1992, 1995 i 1998) ha fet propostes d'alto el foc, però les converses de pau entre el MFDC i el Govern es van posposar diverses vegades per moltes raons (enfrentaments, desacord sobre el lloc o els facilitadors, etc.). L'església ha tingut un paper molt important en aquesta regió, que té unes estructures socioreligioses molt particulars. El conflicte ha provocat uns 3.000 morts. El MFDC té representants a Suïssa, Portugal, França i Gàmbia.

Evolució del procés de pau

El 1982, el MFDC va iniciar una rebel·lió armada, i les autoritats senegaleses van detenir Diamacoune, líder del grup. Gairebé una dècada després, el 1991, el Govern va prendre una iniciativa de conciliació i va alliberar molts presoners. Es va produir un primer alto el foc, acordat a Guinea-Bissau i signat per Sidi Badji, aleshores cap de l'Estat Major del moviment. Quan va sortir de la presó, Diamacoune va qualificar de nul l'acord, però un any després va proposar un nou alto el foc. Aquell any, el 1992, es va produir una primera escissió en el si del MFDC entre el Front Nord de Sidi Badji i el Front Sud de Diamacoune. El 1995, Diamacoune va proposar un nou alto el foc, i el Govern va crear una Comissió Nacional d'Investigació per a la Pau, dirigida per l'antic ministre d'Exteriors Assane Seck, que va intentar dur a terme diversos diàlegs que van fracassar per l'exigència de Diamacoune de fer-los a Europa. El 1997 es va crear una organització, GRA-REDEP, que des d'aleshores du a terme una tasca de difusió de la cultura de pau a la regió. Aquell mateix any, Diamacoune va obtenir la llibertat, i l'any següent va proposar un altre alto el foc. **El 1999, es va produir una trobada històrica, a la capital gambiana, entre el president del Senegal A. Diouf i l'abat Diamacoune, i es va iniciar l'anomenat "procés de Banjul", que va culminar amb un alto el foc.** El gener del 2000 es van celebrar eleccions i en va

sortir guanyador A. Wade, que va canviar l'estratègia de negociació prescindint de la mediació gambiana i concedint tota la responsabilitat a un equip ministerial. També es van produir eleccions a Guinea-Bissau, i el nou president va expulsar els combatents del MFDC. Poc després es va produir una escalada de la tensió entre el Senegal i Guinea-Bissau. El novembre, el Govern va presentar un text per reprendre les negociacions, però sense èxit a causa de la tensió existent amb Guinea-Bissau, de la divisió interna al MFDC, de les massacres produïdes per aquest grup i de les rivalitats entre els negociadors Governamentals.

El gener del 2001, l'exèrcit de Guinea-Bissau va matar 30 membres del MFDC. Dos mesos després, aquest grup va arribar finalment a un **primer acord de pau** amb el Govern senegalès, tot i que Diamacoune va reconèixer que no tenia control sobre alguns sectors dissidents. No obstant això, es va arribar a un acord sobre l'alliberament de presoners, el retorn dels refugiats, el desminatge, la llibertat de moviments de persones i de béns, i també sobre la reintegració de combatents. Però el mes de maig, es van reprendre els enfrontaments i Guinea-Bissau va bombardejar posicions del MFDC situades a la frontera. El mes d'agost, el MFDC va acordar a Gàmbia reprendre les converses de pau amb el Govern, però un sector del grup va rebutjar l'acord. També es van produir canvis en el lideratge del MFDC: Diamacoune va passar a ser president d'honor, i Jean-Marie F. Biagui va ser elegit secretari general del moviment, tot i que el novembre va ser substituït per Sidi Badji. Poc abans, el setembre del mateix any, Diamacoune va ser rebut en audiència pel president senegalès. El maig del 2002 es van produir nous enfrontaments entre el MFDC i el Govern, i Gàmbia va desplegar tropes a la frontera, després que el Senegal bombardegés per error una ciutat gambiana. El mes de setembre, es va produir una trobada entre responsables Governamentals senegalesos i oficials del MFDC, els quals van suggerir negociar a Guinea-Bissau amb garanties per a la seva seguretat. El maig del 2003, després d'un nou període d'enfrontaments, Diamacoune es va reunir amb el president senegalès i es va mostrar disposat a rebaixar les seves demandes independentistes a canvi d'una major inversió del Govern a Casamance. Al cap de pocs dies va morir S. Badji, un dels líders del MFDC més reticents a la negociació. El setembre del 2004 es va produir un nou canvi a la cúpula del MFDC que va posar en evidència les fortes divisions existents en el Grup, i va ser elegit president de l'organització J.M. François Biagui (resident a França), representant de la facció més moderada del grup i partidari de transformar el MFDC en un partit polític capaç de presentar-se a les eleccions del 2007. **Finalment, a finals de desembre del 2004, el Govern i el MFDC van firmar, a la localitat de Ziguinchor, un acord General de Pau** que, teòricament, posava fi a 22 anys de conflicte. L'acord va ser signat pel ministre de l'Interior i pel fundador del MFDC A. Diamacoune, i incloïa el final de l'ús de la violència, una amnistia per als membres del grup i la seva integració voluntària a les forces de seguretat del país, l'inici d'un procés de desminatge, el retorn de milers de persones desplaçades i refugiades, i la reconstrucció de la regió de Casamance. Es va preveure crear un Comitè Mixt de supervisió de l'alto el foc i l'assistència del CICR per a la desmobilització dels combatents. El mes de febrer del 2005, es va fer, a la ciutat senegalesa de Foundiougne, una trobada amb gran part dels actors del conflicte, entre els quals hi havia els membres del MFDC J.M.F. Biagui, A. Badji i el germà del líder històric, l'abat Diamacoune. El president del CRAES M. Jacques Diop va obtenir el compromís de tots els participants per participar en una nova reunió que permetés avançar en la consolidació del procés de pau. Això no obstant, la segona trobada no es va arribar a fer i, a pesar de la firma de l'acord amb el sector majoritari del grup, els sectors dissidents del MFDC, liderats per **Salif Sadio**, van continuar fent operacions militars, que es continuen avui dia. En una entrevista duta a terme l'octubre del 2005, S. Sadio va reclamar la independència de Casamance, la sortida dels senegalesos de la regió i la realització de negociacions a Europa (preferiblement a França, Portugal o Anglaterra, però no a Gàmbia o Guinea-Bissau).

Cal destacar que, els últims anys, diverses organitzacions han actuat com a facilitadores en les diverses etapes del procés de pau. A més de l'Església, que ha estat molt activa a l'hora de donar suport al procés durant el període 1992-2000, sobretot des de la diòcesi de Ziguinchor, que va crear un **Comitè per a la pau a Casamance** (tot i que, amb posterioritat, l'Estat ha reduït el seu marge d'actuació), també han tingut un paper destacat, com a intermediaris en el conflicte el

Col·lectiu de Quadres de Casamance, presidit per l'arquitecte Pierre Goudiaby Atepa, conseller del president Wade, que el desembre del 2005 va participar a Santo Domingo (municipi de Guinea-Bissau fronterer amb Casamance) en una reunió del MFDC a la qual va assistir Diamacoune, però no S. Sadio, i el propòsit de la qual era unificar els diferents corrents del grup per entrar en un procés de negociació. Aquest Comitè ha fet propostes molt concretes per a la recuperació socioeconòmica de la zona. També cal assenyalar l'activitat mediatòria realitzada per **Mbaye Jacques Diop**, president del Consell de la República per als Afers Econòmics i Socials (CRAES), que actua com a interlocutor del president de la República en aquesta qüestió i és considerat el facilitador oficial en el procés.

El febrer del 2006, alguns mitjans africans es van fer ressò d'una suposada decisió del líder militar del Front Sud del MFDC, S. Sadio, d'acceptar una negociació amb el Govern en contra de l'opinió d'altres líders, com I. Magne Diéme i C. Atoute Badiate. Això no obstant, la realitat va ser que el mes de març es van intensificar els combats de la facció de S. Sadio a la frontera entre el Senegal i Guinea-Bissau, lloc on Sadio té els seus campaments, i això va obligar les forces militars d'aquest últim país a intervenir. Veient l'agreujament de la situació, el president de Gàmbia Y. Jammeh va refermar la seva disponibilitat per consolidar el procés de pau, amb el suport del president del CRAES M. Jacques Diop. Però la consecució d'un acord es va veure de nou dificultada per les constants divisions i els enfrontaments entre les faccions del MFDC, especialment entre S. Sadio (que controla el sud) i I. Magne Diéme, líder del Front Nord i aliat amb el comandament militar C. Atoute Badiate, que finalment va acabar donant suport a les FAS de Guinea-Bissau en la seva lluita contra S. Sadio, al qual algunes fonts acusaven de rebre suport econòmic del Govern de la Costa d'Ivori. També cal destacar que les autoritats gambianes van detenir I. Magne Diéme, cosa que va ser interpretada com un suport explícit al grup de S. Sadio en la seva lluita contra els membres del Front Nord del MFDC. De fet, i com a mostra de la implicació regional del conflicte, cada vegada que es produeixen combats al nord de Casamance, la població que es refugia a Gàmbia rep una proposta per obtenir la nacionalitat gambiana.

En un altre ordre de coses, el Govern senegalès va crear a l'agost, una cèl·lula d'alerta i prevenció de conflictes a la zona de Casamance a través de l'Agència Nacional per al Rellançament de les Activitats Socioeconòmiques a Casamance (ANRAC), finançada pel Banc Mundial, i que inclou un suport a la desmobilització i reinserció de membres del MFDC. A més, del Banc Mundial, que el 2004 va concedir un crèdit de 20 milions de dòlars per a la reconstrucció de Casamance, USAID ha invertit 15 milions de dòlars per a l'estabilització de la zona, que inclou les activitats de reconciliació, de diàleg i de negociació, algunes d'elles en col·laboració amb les organitzacions PADCO i el *Karuna Center for Peacebuilding*. A finals del 2006, però, van prosseguir els atacs a les carreteres i als camins de Casamance, i el president senegalès A. Wade es va reunir amb un Consell d'Ancians de Casamance, que compta amb més de 100 membres, al qual va proposar d'actuar com a mediador en el conflicte, i que per això comptaria amb un finançament de 122.000 dòlars i amb suport logístic. El portaveu del Consell K. Aidara va afirmar que mantenien una comunicació continuada amb els dirigents de les diferents faccions del MFDC i que tots es mostraven disposats a deixar les armes a canvi d'un bon acord de pau. Malgrat tot, D. Diatta, membre d'una de les faccions del grup d'oposició i pròxim al líder històric Diamacoune, va acusar els membres del Consell d'oportunisme polític i d'enganyar la població de Casamance.

El procés de pau el 2007

A finals de febrer, el president A. Wade, de 80 anys, va guanyar les eleccions presidencials a la primera volta, amb un 57% dels sufragis emesos. La facció del grup armat secessionista MFDC liderada per S. Sadio havia protagonitzat diversos atacs a la zona nord de Casamance des de l'inici de la campanya electoral. Durant el primer trimestre es van continuar produint enfrontaments entre les tropes de les FAS i membres dissidents del MFDC, tot i que va sorprendre que una de les faccions atacades per les FAS fos la dirigida per C. Badiate, que en el mes de març va cooperar amb l'exèrcit de Guinea-Bissau per expulsar la facció de S. Sadio del

seu territori, per la qual cosa les forces de Badiate van donar per conclòs l'acord de pau que tenien amb el Govern. Cal remarcar que a principis d'any va morir a París el màxim dirigent del MFDC, A. Diamaoune Senghor, que havia signat els acords de pau amb el Govern l'any 2004, després de combatre'l durant 22 anys per assolir l'autodeterminació de la regió de Casamance. Malgrat que van continuar alguns enfrontaments amb les diferents faccions del MFDC que van rebutjar els acords de pau, el segon trimestre de l'any el secretari general d'aquest moviment, Jean-Marie Bangui, es va mostrar favorable que aquest grup trobés representació dins de l'Assemblea Nacional i del Senat, i va donar el vist-i-plau a la incorporació d'una de les seves militants, Mariama Sangé Guigoz, al Partit Demòcrata del Senegal, actualment en el poder i que va guanyar les eleccions legislatives del mes de juny, tot i que amb un índex de participació inferior al 40%. A principis d'octubre, el president Abdoulaye Wade va enviar una delegació a Gàmbia perquè es reunís amb el seu homòleg Yahya Jammeh, amb la finalitat de discutir sobre l'alliberament de 21 membres de les faccions nord i interior del grup armat secessionista MFDC que es trobaven en presons gambianes. A finals de desembre va morir assassinat l'enviat especial per al procés de pau, Samsidine Dino Némo Aïdara. El president del país va dir que allò no afectaria al procés que s'estava duent a terme.

El procés de pau el 2008

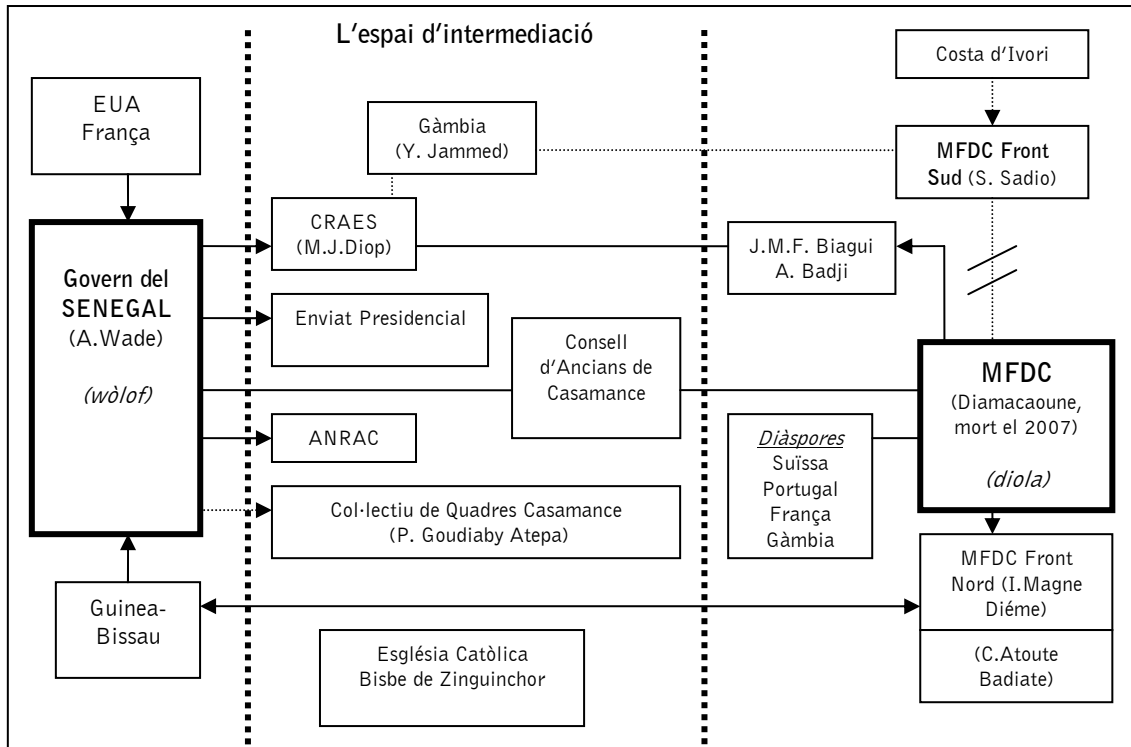
El conflicte de la regió de Casamance va continuar sense resoldre's definitivament, ja que faccions de l'MFDC van prosseguir les accions armades, la qual cosa va dificultar el retorn de les persones que s'havien desplaçat. Un grup d'experts d'organitzacions agrícoles de Casamance va afirmar que l'augment dels preus dels anacards contribuïa a l'enriquiment del grup armat secessionista MFDC. Això podria explicar l'augment d'atacs contra la població civil camperola pel control dels cultius que, segons les mateixes fonts, posteriorment serien venuts a Zinguichor (capital de Casamance) o bé a l'altra banda de la frontera amb Guinea-Bissau.

Fets més significatius de l'any

• Faccions del MFDC van prosseguir les accions armades. • L'augment dels preus dels anacards podria contribuir a l'enriquiment del grup armat secessionista MFDC.

Webs d'interès

• Africa Time (www.africatime.com/senegal) • Afrol News (www.afrol.com) • Banc Mundial (www-wds.worldbank.org/external) • Govern (www.gouv.sn) • GRA-REDEP (www.oxfamamerica.org/partners/gra-redep_partner) • Karuna Center (www.karunacenter.org/documents/2004/Senegal/index.htm) • Le Soleil (www.lesoleil.sn) • PADCO (www.padco.aecom.com/MarketsAndServices/40/47/index.jsp) • Reliefweb (www.reliefweb.int) • Seneweb (www.seneweb.com) • USAID (Dakar.usembassy.gov/wwwhaidsp2en.html) • www.homeviewsenegal.sn/actualite_casamance.as • www.kassoumay.com/casamance/paix-casamance.html

b) Corn d'Àfrica

ETIÒPIA-ERITREA

Síntesi del conflicte

Eritrea va obtenir la independència el 1993, després d'haver-se celebrat un referèndum d'autodeterminació que havia posat fi a una lluita d'alliberament iniciada els anys seixanta. El Govern va iniciar una política de reivindicacions territorials que va provocar conflictes amb el Iemen i, especialment, amb Etiòpia i, a partir de 1998, es va iniciar una guerra entre aquests dos països que va causar la mort de 80.000 persones i va costar 1.000 milions de dòlars als dos països fins que es va acabar, l'any 2000. A més, la guerra va començar enmig d'una important sequera que va afectar de manera especial

Etiòpia, el Govern de la qual va acusar Eritrea d'obtenir armes des de Somàlia a través dels seus grups opositors instal·lats en aquell país.

Població: Etiòpia (77 milions); Eritrea (5 milions)
Superfície: Etiòpia (1.104.000 Km ²); Eritrea (118.000 Km ²)
IDH: Etiòpia (169), Eritrea (157, de 177)
PIB: Etiòpia (12.900 milions \$); Eritrea (900 milions \$)
Renda per habitant: Etiòpia (170 \$), Eritrea (190 \$)
Persones desplaçades: 11.000
Persones refugiades: 16.000
Morts pel conflicte: 80.000
Actors armats: FFAA
Facilitacions: OUA (UA), Algèria, UNMEE, Comissió de Límits de les Fronteres, SPLM (Sudan), ONU

La causa immediata del conflicte va ser la disputa d'uns 1.000 km de frontera. Les causes de fons, però, van ser les divergències en les seves polítiques econòmiques, ja que es tracta de països molts interdependents en aquest terreny, així com els antagonismes personals entre el president eritreu Isaias Afwerki i el primer ministre etíop Meles Zenawi. El 1999, tots dos països van firmar dos documents, un acord conegut com a **Modalities for the Implementation of the OAU Framework Agreement**, amb la mediació de l'Organització de la Unitat Africana (OUA). Però el procés es va interrompre quan Etiòpia es va negar a firmar un tercer document d'arranjaments tècnics. L'ONU va imposar un embargament d'armes a tots dos contendents i, des d'aleshores, es manté la tensió a la frontera. Cadascun dels països ha reforçat els seus desplegaments militars a la zona fronterera i ha provocat nombrosos incidents.

Evolució del procés de pau

El mes d'agost de 1998, el primer any de la guerra, els líders religiosos dels dos països van iniciar converses a través de l'organització religiosa **Norwegian Church Aid** i van aconseguir que, a final d'aquell mateix any, delegacions dels dos països es reunissin confidencialment a Noruega. Quan va començar el conflicte, el secretari general de l'ONU va designar el diplomàtic algerià i enviat especial per a Àfrica, Mohamed Sahnoun, perquè ajudés a les bones accions de l'**Organització de la Unitat Africana (OUA)**, més tard denominada Unió Africana (UA), la qual des bon començament havia liderat oficialment els esforços de pau i havia estat responsable dels primers passos per arribar a l'acord de 1999 a través de l'enviat de l'OUA, l'algerià Ahmed Ouyahia, amb el suport de les Nacions Unides, dels EUA i dels enviats especials de la UE. Amb els acords, Eritrea es va sentir satisfeta, ja que es garantia que una força de pau de l'ONU vigilaria la frontera, una opció que millorava la primera proposta que sostenia que la vigilància l'exercissin observadors de l'OUA, l'opció preferida per Etiòpia. El mes de maig de l'any 2000, l'OUA va emparar unes converses de pau que van fructificar el juny amb la **signatura a Alger d'un acord de cessament d'hostilitats**, un mes després que el president de torn de l'OUA d'aleshores, Abdelaziz Bouteflika, visités les dues capitals i assegurés uns compromisos de tots dos països. El mes de juliol de l'any 2000 es va crear la Missió de les Nacions Unides a Etiòpia i a Eritrea (**UNMEE** o **MNUEE** per les sigles en castellà), amb oficines a ambdós països, i el Secretari

General va crear un "grup de països amics" per ajudar a consolidar els acords aconseguits. La missió compta amb una emissora de ràdio que emet des de l'any 2003. La UNMEE estava formada per observadors, en previsió de crear una operació de manteniment de la pau i amb la funció de posar en marxa el mecanisme per verificar el cessament d'hostilitats. Inicialment es van desplegar 100 observadors militars i, més tard, uns 4.200 soldats, proporcionats per Canadà i Holanda. El mes de novembre de 2007 hi havia 1.676 efectius. **El mes de desembre de 2000 es va firmar un acord general de pau (S/2000/1183)** que establí una zona temporal de seguretat (TSZ) de 25 km al llarg de la frontera. Tot i així, el tractat no va resoldre la necessitat d'Etiòpia de tenir accés a un port marítim. L'abril del 2001 Eritrea va retirar les seves tropes de la frontera com a primer pas cap a les converses de pau i, setmanes més tard, es va crear una **Comissió de Fronteres (EEBC)** entre els dos països per determinar-ne el traçat final.

El mes de febrer del **2002** tots dos països van intercanviar presoners. L'abril d'aquell any, la **Comissió de Fronteres va determinar a la Haia la delimitació fronterera entre els dos països**. Djibouti i Etiòpia van firmar un acord que permetia a Etiòpia l'ús del port de Djibouti i que enfortia les relacions comercials entre els dos països. Etiòpia també va iniciar noves relacions amb el Sudan, que al seu torn va restablir les relacions amb Eritrea. També es va iniciar un programa pilot de desmobilització de 5.000 combatents d'Eritrea amb la previsió que al llarg dels dos anys següents ho farien 195.000 soldats més. Això no obstant, a final d'octubre de 2002, el Govern d'Etiòpia va fer una crida a la comunitat internacional perquè col·laborés a frenar l'actitud hostil que, segons la seva opinió, adoptava Eritrea. Aleshores Etiòpia, el Iemen i el Sudan es van comprometre a col·laborar per prevenir la possibilitat d'una desestabilització de la regió, després de la reunió mantinguda al Iemen, especialment perquè tots tres països mantenien contenciosos diversos amb Eritrea. Etiòpia va afirmar que no s'implicaria en els assumptes interns, però sí en els assumptes del règim eritreu que poguessin desestabilitzar la regió.

A començament de l'any 2003, el Consell de Seguretat va instar tots dos països perquè col·laboressin més activament amb la UNMEE i amb la Comissió de Fronteres a fi d'assegurar el bon funcionament de la demarcació de la frontera comuna. A pesar d'això, tots dos països van incomplir els mandats del Consell de Seguretat. Des del mes d'octubre del 2005, Eritrea manté les restriccions a la tasca de la UNMEE i es nega a acceptar que en aquesta missió hi participin funcionaris dels EUA, de Canadà i dels països europeus. La UNMEE, l'últim pressupost de la qual va arribar a 118 milions de dòlars, tampoc no ha pogut celebrar cap reunió de la seva comissió militar de coordinació des del mes de juliol de 2006. A pesar d'això, a final de **2007 el Govern d'Eritrea considerava que, en opinió seva, la qüestió de la frontera havia quedat "resolta jurídicament"** en quedar demarcada la frontera de forma satisfactòria per al país, mentre que Etiòpia mantenia la posició que la demarcació feta per la Comissió de Fronteres entre els dos països no tenia força o efecte jurídic, si bé acceptava la delimitació de la mateixa Comissió del 13 d'abril de 2002. Aquesta Comissió va fer una declaració, el mes de novembre del 2006, en què explicava que el seu veredictes era definitiu i que havia de ser vinculant per a les dues parts.

A final de 2007, l'**SPLM** sud-sudanès, grup que havia aconseguit un acord de pau amb el Govern del Sudan i que ara comparteix responsabilitats de Govern, va proposar una iniciativa de pau després de mantenir una reunió amb una delegació del Front Democràtic Revolucionari del Poble Etiop (EPRDF), la coalició de partits que Governa Etiòpia.

El procés de pau el 2008

La tensió a la zona fronterera dels dos països va continuar durant el primer trimestre de l'any amb acusacions mútues de violar la zona temporal de seguretat establerta per la UNMEE, que va haver de retirar temporalment les seves forces d'Eritrea a causa de les dificultats que li va posar el Govern d'aquest país. **El Secretari General de l'ONU**, en el seu informe sobre la situació entre ambdós països publicat el mes de març, va instar el **Consell de Seguretat de l'ONU** perquè s'impliqués en la disputa fronterera entre Eritrea i Etiòpia, ja que podria deteriorar-se greument si continuava sense ser abordada. El segon trimestre van continuar les tensions frontereres. A

més, el mes de maig, 13 organitzacions opositores eritrees es van reunir a Etiòpia i van acordar la creació de l'**Aliança Democràtica Eritrea** amb l'objectiu de derrocar el president eritreu Isaias Afewerki. El líder de l'Aliança, Habte Tesfa Mariam, va assenyalar que la seva intenció era la de provocar un alçament popular i que, si aconseguien el poder, resoldrien la disputa fronterera amb Etiòpia de manera dialogada. D'altra banda, el primer ministre etíop Meles Zenawi va anunciar que les tropes etíops s'estarien el temps que calgués per derrotar els grups armats islamistes que hi havia al país, davant l'anunci de les converses de pau que promovien les Nacions Unides a Djibouti. El Consell de Seguretat de l'ONU va decidir donar per acabat el mandat de la UNMEE, cosa que es feia efectiva a partir del 31 de juliol de 2008 com a conseqüència de la pressió d'Eritrea, que va forçar la retirada dels cascos blaus. El portaveu del ministre d'Exteriors etíop va afirmar que el seu Govern volia mantenir converses, en lloc d'optar per la via armada, per resoldre la disputa fronterera entre tots dos països, després de la votació afirmativa de la **retirada dels 1.700 cascos blaus**, una decisió esperada després del tall de subministraments per part d'Eritrea a la UNMEE el mes de febrer. El portaveu va destacar que les Nacions Unides havien permès que Eritrea humiliés l'organització, fet que va provocar la retirada de la missió.

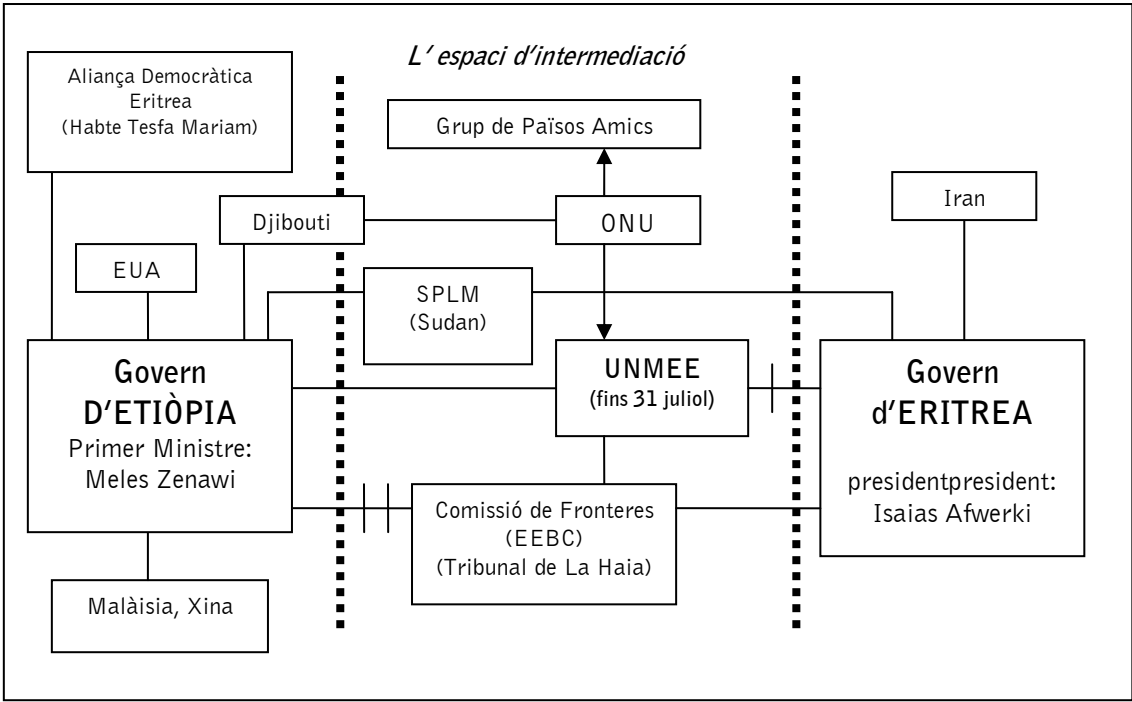
A principi d'octubre, el Secretari General de l'ONU va transmetre al Consell de Seguretat l'últim informe de la **Comissió de Fronteres (EEBC)** entre tots dos països en el qual es destacava que el mandat de la institució ja s'havia complert i que totes les qüestions administratives s'havien liquidat. L'EEBC havia donat a totes dues parts la data límit del 26 de novembre de 2007 per situar els pilars de la demarcació fronterera acordada. En una carta enviada el mes de juny a tots dos països, l'EEBC va destacar que si no hi havia cap comunicació de les parts, l'EEBC hauria d'arribar a la conclusió que no calia cap tipus d'intervenció més de la Comissió, motiu pel qual podria donar per acabada la seva feina. Cal assenyalar que Eritrea va contestar aquesta carta i va acceptar la demarcació i la feina de l'EEBC, tot i que Etiòpia no hi va respondre. A final d'any, el ministre etíop d'Exteriors va emetre un comunicat en què destacava que el seu país sempre havia mantingut el discurs que la disputa es podia resoldre per mitjà de mètodes pacífics d'acord amb el dret internacional i, a pesar de la invasió eritrea que provocar l'inici de la guerra el 1998, la resposta etíop va sorgir des de la perspectiva de l'autodefensa i l'esgotament de totes les vies pacífiques per persuadir Eritrea perquè procedís a retirar les seves tropes. Així, va destacar que, en el moment actual, hauria de ser Eritrea la que es pronunciés, ja que considerava que l'absència de gestions actual era únicament responsabilitat d'Eritrea.

Fets més significatius de l'any

- El Secretari General de l'ONU va instar el Consell de Seguretat de l'ONU a implicar-se més en la disputa fronterera entre Eritrea i Etiòpia.
- Es van retirar els 1.700 cascos blaus presents a la zona després del tall de subministraments d'Eritrea a la UNMEE.
- La Comissió de Fronteres (EEBC) entre tots dos països va manifestar que el seu mandat ja s'havia complert i que totes les qüestions administratives s'havien liquidat.
- El ministre etíop d'Exteriors va emetre un comunicat en què destacava que el seu país sempre havia mantingut el discurs que la disputa es podia resoldre per mitjà de mètodes pacífics d'acord amb el dret internacional.

Webs d'interés

- EEBC (www.un.org/NewLinks/eebcarbitration)
- ONU (www.un.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- UNMEE (www.un.org/depts/dpko/unmee/body_unmee.htm)

ETIÒPIA (Ogaden i Oromia)

Context del conflicte

La regió d'Ogaden forma part del que s'anomena Regió Somali d'Etiòpia, amb una extensió d'uns 200.000 Km² repartits entre Etiòpia i Somàlia, així com una part de Kenya i Djibouti. La regió fou incorporada a Etiòpia a finals del segle XIX. A finals dels setanta, Etiòpia i Somàlia es van enfrontar militarment pel control d'aquesta regió, conflicte que va finalitzar el 1978 amb el règim somali molt debilitat. El poble ogadeni/somali practica un Islam tolerant.

Població: Etiòpia (77 milions); Ogaden (4'3 milions)
Superfície: Etiòpia (1.104.000 Km ²); Ogaden (179.000 Km ²)
IDH Etiòpia: 169 (de 177)
PIB Etiòpia: 12.900 milions \$
Renda per habitant Etiòpia: 170 \$
Persones desplaçades: 650.000
Morts pel conflicte: + de 1.000 l'any 2007
Actors armats: ONLF, OLF
Facilitacions: grup d'ancians oromo (OLF)

L'Ogaden National Liberation Front (ONLF) lluita des del 1984 per la independència o l'autonomia de la regió d'Ogaden, una zona desèrtica fronterera amb Somàlia. Va formar part del Govern de transició dels anys 1991-95, després del règim comunista, però després es va retirar d'aquest Govern per lluitar per la independència del que consideraven el poble ogadeni. Té una important diàspora als Estats Units (amb nombroses organitzacions civils per la pau), Suïssa, Canadà i Països Baixos. Reivindica la independència del poble ogadeni/somali, un grup ètnic format per uns 27 milions de persones. El 1994, l'ONLF va fer una crida per realitzar un referèndum d'autodeterminació per a Ogaden, iniciativa que va rebre una ofensiva militar de gran envergadura per part del Govern etiòp. Davant d'això, els "ancians" de la regió van demanar al Govern que realitzés un procés de diàleg per resoldre el conflicte. L'any 2007, l'ONLF va llançar atacs contra instal·lacions petrolíferes i gasistes xineses (*China Petroleum Chemical Corporation*) que operen a la regió d'Ogaden, on també treballa la companyia malaia *Petronas*. Recentment, l'ONLF ha realitzat operacions militars conjuntes amb l'Oromo Liberation Front (OLF), que lluita contra el Govern des del 1973 per obtenir un autoGovern per al poble oromo de la regió d'Oromiya. Tots dos són membres de l'Aliança per la Llibertat i la Democràcia, una coalició hostil al Govern presidit per Meles Zenawi, acusat per diverses organitzacions de drets humans de cometre greus delictes contra la població civil acusada de simpatitzar amb els grups armats, provocant saquejos i incendis en algunes poblacions. Segons fonts del Govern, a la zona també hi opera el grup islamista somali Al-Ittihad. El conflicte està influït pel contenciós no resolt d'Etiòpia amb Eritrea, país aquest últim que dóna suport a l'OLF, i també per l'evolució de la situació a Somàlia.

Antecedents del procés de pau

A principis de 1995, i pocs mesos després d'haver rebutjat el diàleg ofert pels "ancians" de la regió, el Govern etiòp va preparar una reunió per negociar amb l'ONLF, sense que tingués cap resultat. A finals del 1998, ambdues parts van realitzar trobades secretes per trobar una solució, però les reunions van finalitzar quan l'ONLF va demanar que a les negociacions hi participés una instància com a testimoni. El Govern, a més, va matar un dels negociadors i en va capturar un altre, que va morir a la presó. El 2005, diversos líders tradicionals i religiosos van llançar una proposta de pau que incloïa una negociació directa entre l'ONLF i el Govern, aspecte que fa ser acceptat inicialment. L'ONLF va exigir també que les negociacions es realitzessin en un país neutral, insinuant de forma clara que Estats Units podria jugar aquest rol. A finals del 2006, l'Oromo Liberation Front va demanar que Kenya intervingués en el conflicte, aprofitant la seva experiència en facilitar les negociacions del sud del Sudan. També va demanar suport a Kenya, Nigèria i Sud-àfrica.

El procés de pau el 2007

El mes d'abril es va produir l'alliberament d'uns treballadors xinesos segrestats per l'ONLF, sota els auspicis del CICR, organització que fou expulsada de la zona el mes d'agost. Després de l'alliberament dels segrestats, **l'ONLF va fer una crida per una mediació internacional** que ajudés a obrir negociacions amb el Govern etiòp. A primers de setembre, l'ONLF va instar la missió de Nacions Unides que s'havia desplaçat a la regió per analitzar la situació humanitària a la zona en conflicte i les necessitats de protecció de la població civil a investigar el que els rebels consideraven genocidi i crims de guerra per part de l'exèrcit etiòp. L'ONLF no obstant va criticar que la missió només havia visitat les zones de la regió permeses pel Govern. Amb tot, **l'ONLF va anunciar el cessament temporal de totes les operacions militars contra l'exèrcit durant el desplegament de la missió de Nacions Unides**. Setmanes després, Nacions Unides va manifestar la seva preocupació davant del creixent empitjorament de la situació humanitària i dels drets humans a la regió etiòp d'Ogadén, que podria afectar 1,8 milions de persones si no es prenen les mesures necessàries i el Govern etiòp no permetia l'accés de les organitzacions humanitàries.

El procés de pau el 2008

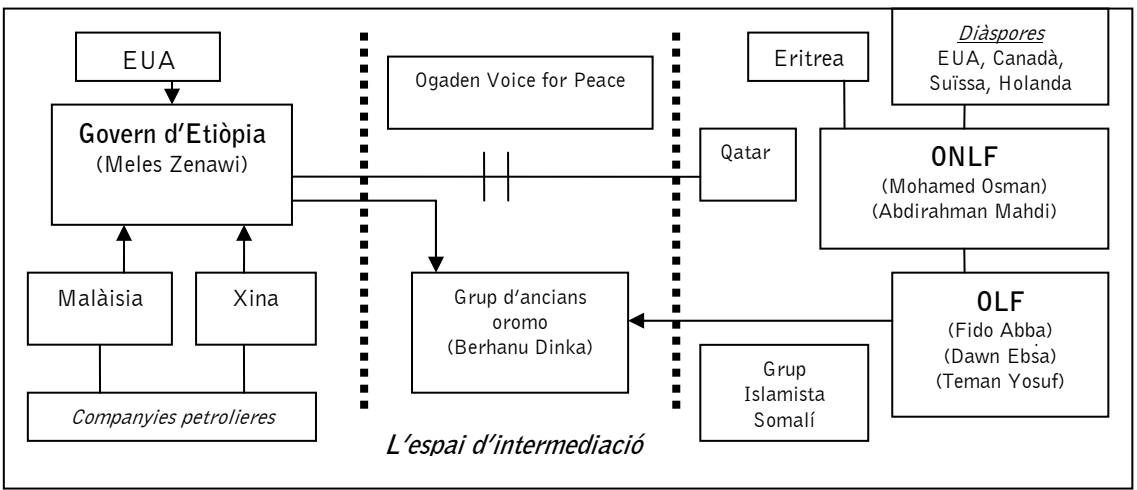
Durant els primers mesos de l'any no van prosperar les peticions de negociació que havia fet el grup armat d'oposició ONLF, tot i que la zona estava immersa en una greu crisi humanitària que fins i tot havia motivat la visita d'una delegació nord-americana. A més, el mes de març l'ONLF va afirmar que havia causat la mort de 43 soldats de les forces armades durant dues setmanes d'enfrontaments a la regió. Durant el segon trimestre, no només van continuar els enfrontaments amb el grup armat ONLF, sinó que al mes d'abril **el Govern etiòp va anunciar la ruptura de les relacions diplomàtiques amb Qatar**. Etiòpia va afirmar que aquest país pretenia desestabilitzar Etiòpia i que mantenia fortes relacions amb el seu enemic Eritrea. L'ONLF va criticar aquesta decisió i va destacar que Qatar es convertia, després de Noruega, en la següent víctima de la paranoia del règim etiòp en les seves relacions amb la comunitat internacional. També cal destacar la **formació d'una nova guerrilla islàmica somali**, que va assumir la responsabilitat d'alguns atemptats. A final de juliol, l'ONLF va celebrar la 4a sessió plenària del Comitè Central de l'organització. La sessió va analitzar la situació a la banya d'Àfrica i, en particular, a la regió d'Ogaden, que patia una greu crisi humanitària. A la sessió es va acordar que el moviment havia fet progressos significatius cap a la consecució dels seus objectius durant el període de revisió, es va celebrar la capacitat operacional i estratègica del braç armat de l'ONLF i el suport de la diàspora. Finalment, el fet més destacable de les conclusions és que es va posar molt d'èmfasi en l'enfortiment i la promoció de la cooperació i la coordinació de les forces dels pobles oprimits a la banya d'Àfrica pel règim etiòp, en particular, amb els germans somalis.

A final de setembre, moltes agències de les Nacions Unides van afirmar que la regió patia una crisi humanitària greu. L'ONLF va fer una crida al Consell de Seguretat de l'ONU per establir un corredor humanitari internacional que permetés subministrar ajuda humanitària a la població de la regió afectada per la crisi. A final de novembre, **un equip mediador va afirmar que el Govern etiòp havia acordat mantenir converses de pau amb el grup armat d'oposició OLF sense precondicions** i que el primer ministre, Meles Zenawi, donava llum verda perquè se celebressin aquestes converses. Com a antecedent d'aquest procés, ja el mes de gener un grup de mediadors format per tres ancians del poble oromo es va reunir a Amsterdam amb els líders de l'OLF, Dawd Ebsa i Teman Yosuf, per firmar un acord per dur a terme converses de pau amb el Govern i, en principi, van acceptar la Constitució etiòp. Després d'això, el primer ministre Meles Zenawi es va posar en contacte amb l'equip mediador i els va comunicar que estava disposat a mantenir converses amb l'OLF, segons va destacar Berhanu Dinka, un dels líders oromo i antic enviat especial del Secretari General de l'ONU per als Grans Llacs. En aquest sentit, Etiòpia va acordar anar a la mesa de negociacions després d'haver analitzat l'anomenat "pacte d'acord" a què es va arribar a Amsterdam. Feia poc, aquests ancians havien mantingut discussions durant dos dies amb els 125 ancians més influents de diferents parts de la regió d'Oromia, els quals van instar el

grup rebel perquè escoltés el poble i es comprometés a dur a terme converses de pau sense demora. Posteriorment, el Govern, per recomanació de l'Oficina del Perdó del Ministeri de Justícia, va procedir a l'alliberament de 44 membres de l'OLF un cop feta pública la decisió Governamental de mantenir converses de pau. Però, a final d'any, el primer ministre Meles Zenawi va negar les informacions que afirmaven que el Govern etiòp havia acordat mantenir converses de pau amb l'OLF sense precondicions. Així, va assenyalar que aquestes converses no havien començat ni estaven planificades, en resposta a preguntes parlamentàries. No obstant això, a pesar de la seva negativa, un grup de mediació format per ancians oromo va afirmar que s'havien reunit amb el primer ministre i que aquest últim estava preparat per mantenir converses amb el grup sense precondicions. Zenawi va acceptar que hi havia molts ancians que li demanaven el permís i el suport del seu Govern en un esforç per promoure iniciatives de pau, però hi havia una condició bàsica per iniciar un procés de pau, que era el respecte a la Constitució del país i, per tant, si no hi havia un pronunciament inequívoc en aquest sentit, seria impossible plantejar l'inici d'un procés. L'antic líder i fundador del grup armat d'oposició OLF, Ababiya Abajobir, que havia ocupat diversos càrrecs dins el grup, va anunciar que la lluita armada no era el camí per aconseguir els objectius del poble oromo. A més, va afirmar que representants del Govern federal i del Govern regional d'Oromia advocaven pel diàleg polític. Ababiya va tornar al país el mes d'octubre.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> L'ONLF va fer una crida per a una mediació internacional que ajudés a encetar negociacions amb el Govern etiòp. El Govern va acordar mantenir converses de pau amb el grup armat d'oposició OLF sense precondicions, encara que, a final d'any, va negar que hi haguessin negociacions formals.

Pàgines Web
<ul style="list-style-type: none"> AlertNet (www.alertnet.org) Etiopan News Agency (www.ena.gov.et) International Somali Ogaden Studies Institute (Isasi.org) Ogaden Human Rights Committee (www.ogadenrights.org) Ogaden News (222.ogadennews.com) Ogaden Online (www.ogaden.com) Ogaden Voices for Peace (www.ogadenvoice.org) OLF (www.oromoliberationfront.org) ONLF (www.onlf.org) Reliefweb (www.reliefweb.int)

KENYA

Context del conflicte

Després de diversos anys de tensió fins que va aconseguir la independència del Regne Unit, a final de 1963, Kenya va viure sota un règim de partit únic entre els anys 1982 i 2002, en què Mwai Kibaki, líder de l'actual Partit d'Unitat Nacional, va guanyar les eleccions i va intentar, per mitjà d'un referèndum, canviar la Constitució per continuar en el poder. La seva proposta va ser rebutjada i l'oposició va reclamar eleccions anticipades.

Població: 37 milions
Superfície: 580.000 km ²
IDH: 148 (de 177)
PIB: 21.300 milions \$
Renda per habitant: 580 \$
Morts pel conflicte: 1.500
Persones desplaçades: 350.000
Facilitadors: Kofi Annan, Església catòlica, Africa Forum, UA

El país compta amb una gran diversitat ètnica. Els grups més importants són els kikuiu (22%), al qual pertany el president, els kalenjin (15%), els luhya (14%), els luo (13%) i els kamba (11%). També hi ha diversitat religiosa, el 38% de la població és protestant, el 28% catòlica, el 6% musulmana i el 22% practiquen religions tradicionals.

A principi del mes de gener de 2008, la tensió derivada de les eleccions legislatives i presidencials del 27 de desembre de 2007 va culminar amb una escalada de la violència que, en un mes i mig, va causar la mort d'unes 1.500 persones i el desplaçament forçat de 600.000 persones, després de l'anunci dels polèmics resultats que renovaven el mandat de Mwai Kibaki, que no va ser acceptat per l'oposició liderada per Raila Odinga, líder del Moviment Democràtic Taronja (ODM) ni aprovat pels observadors internacionals a causa del frau de les diverses irregularitats comeses. Els actes de violència van tenir lloc principalment a Nairobi, a Mombasa i a la zona occidental del país, i la instrumentalització de les diferències ètniques va contribuir a agreujar la situació, ja que es van produir diversos atacs intercomunitaris entre grups de joves kikuiu (l'ètnia de Kibaki) i grups luo (l'ètnia d'Odinga). Les elits de la comunitat kikuiu han controlat l'economia i la política des de la independència del país, l'any 1963. Els actes de violència van anar acompanyats d'una escalada de violacions de dones, segons fonts hospitalàries que van atendre centenars de persones com a conseqüència de la violència i dels saquejos.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener de 2008, la UE i els EUA van dur a terme pressions importants sobre Mwai Kibaki a fi que acceptés una mediació internacional o que iniciés un diàleg amb l'oposició per buscar una sortida política a la situació. El president de torn de la UA, el ghanès John Kufuor, va intervenir amb bons oficis i va visitar Kenya per reunir-se amb els dos protagonistes de la crisi per buscar una solució política; va aconseguir, així, que s'acceptés la mediació de l'exSecretari General de l'ONU Kofi Annan. La segona setmana del mes de gener, el fòrum d'antics caps d'estat i de Govern i altres líders africans, iniciativa coneguda amb el nom d'Africa Forum, es van reunir a Kenya sota la presidència de l'antic president moçambiquès Joaquim Alberto Chissano i amb el suport logístic del PNUD. Dies més tard, el president de Kenya Mwai Kibaki i el líder de l'oposició Raila Odinga es van reunir per primera vegada per buscar una solució a la crisi, alhora que es desencadenava una important pressió i mediació internacional encapçalada per l'anterior Secretari General de l'ONU, Kofi Annan, qui va liderar un equip mediador en què es van integrar l'expresident tanzà Benjamin Mkapa i l'exesposa de Nelson Mandela, Graça Machel, juntament amb el president d'Uganda, Yoweri Museveni, els quals van posar en pràctica els seus bons oficis entre els dos líders a fi d'intentar solucionar el greu contenciós que els enfrontava. El mes de febrer, la mediació de Kofi Annan va començar a donar els seus primers fruits, centrats en els quatre punts bàsics que van conformar l'agenda del pla de pau de Kofi Annan, a saber: posar fi a la situació de violència, solucionar la situació humanitària derivada dels esdeveniments, resoldre la crisi política i, finalment, afrontar les injustícies

històriques i les disputes per la propietat de la terra. Les parts van acordar 18 accions per posar fi a la violència, entre les quals hi havia la desmobilització de les milícies i el control dels discursos provocadors que incitaven a l'odi els dos sectors. El mes de març, l'acord de repartiment del poder entre el president Mwai Kibaki i el líder opositor Raila Odinga que havia posat fi a la crisi postelectoral va ser aprovat pel Parlament per unanimitat.

A mitjan mes de febrer i com a resultat de la pressió exercida per Kofi Annan, representants dels dos partits enfrontats després de les eleccions celebrades el 27 de desembre —el PNU, liderat per Mwai Kibaki, que afirmava que havia guanyat les eleccions i el líder opositor de l'ODM Raila Odinga— van acordar la **creació d'un grup independent que s'encarregués d'investigar els fets** ocorreguts durant les eleccions i també van aconseguir un preacord sobre la reforma de la Constitució, del tribunal electoral, de la policia i del Parlament. Així mateix, van acordar crear una comissió de veritat, justícia i reconciliació. A mitjan mes d'abril, **l'oposició política i el Govern del president Mwai Kibaki van arribar finalment a un acord de repartiment del poder i el líder opositor Raila Odinga es va convertir en el nou primer ministre del país en el nou gabinet de coalició.** El nou gabinet treballarà durant l'any següent en la redacció d'una nova constitució que posi fi als greuges derivats de qüestions vinculades a la terra, a la distribució de la riquesa i del poder. Amb tot, encara queden obertes algunes qüestions sobre el tema, com per exemple, si serà possible que el president i el primer ministre puguin treballar conjuntament després de la greu disputa que s'ha desenvolupat aquests últims mesos. Els principals càrrecs del Govern, 40 ministres i 52 viceministres, dividit al 50% entre les dues parts, cobraran entre 15.000 i 18.000 dòlars mensuals, la qual cosa representa un total de 18 milions de dòlars anuals, a més de tenir dos cotxes oficials i cinc persones responsables de la seguretat. La renda per habitant de la població del país és d'uns 50 dòlars mensuals.

A final del mes de setembre, la comissió d'investigació (Independent Review Commission, IREC) que havia d'aclarir el procés electoral de finals de desembre de 2007 que va derivar en l'onada de violència, va anunciar la **necessitat de dur a terme una reforma radical del sistema electoral.** Després de sis mesos d'investigació, la IREC va entregar l'informe al president Mwai Kibaki i al primer ministre Raila Odinga. El president de la IREC, el jutge sud-africà retirat Johann Kriegler, va afirmar que els va ser impossible determinar qui havia guanyat les eleccions del desembre de 2007, després de les quals havien mort unes 1.500 persones i 600.000 s'havien desplaçat com a conseqüència de la violència. La comissió, formada per un grup de mediadors de la UA, va afirmar que no hi havia proves que la Comissió Electoral de Kenya (ECK) hagués estat culpable de la manipulació i el frau dels resultats, ja que la crisi electoral va ser conseqüència d'una disfunció de tot el sistema electoral i l'ECK havia de ser reformada o reemplaçada per una nova institució, fins i tot amb un nom i una imatge nous, perquè el procés en va sortir tan danyat que els resultats estaven irremediament contaminats. El mes de novembre, però, la UE va amenaçar de retirar l'ajuda que destinava al país, valorada en 500 milions de dòlars, si no s'implementaven les recomanacions fetes per la comissió d'investigació de la violència postelectoral. L'informe demanava que es jutgessin diversos polítics i homes de negocis implicats en la situació de violència.

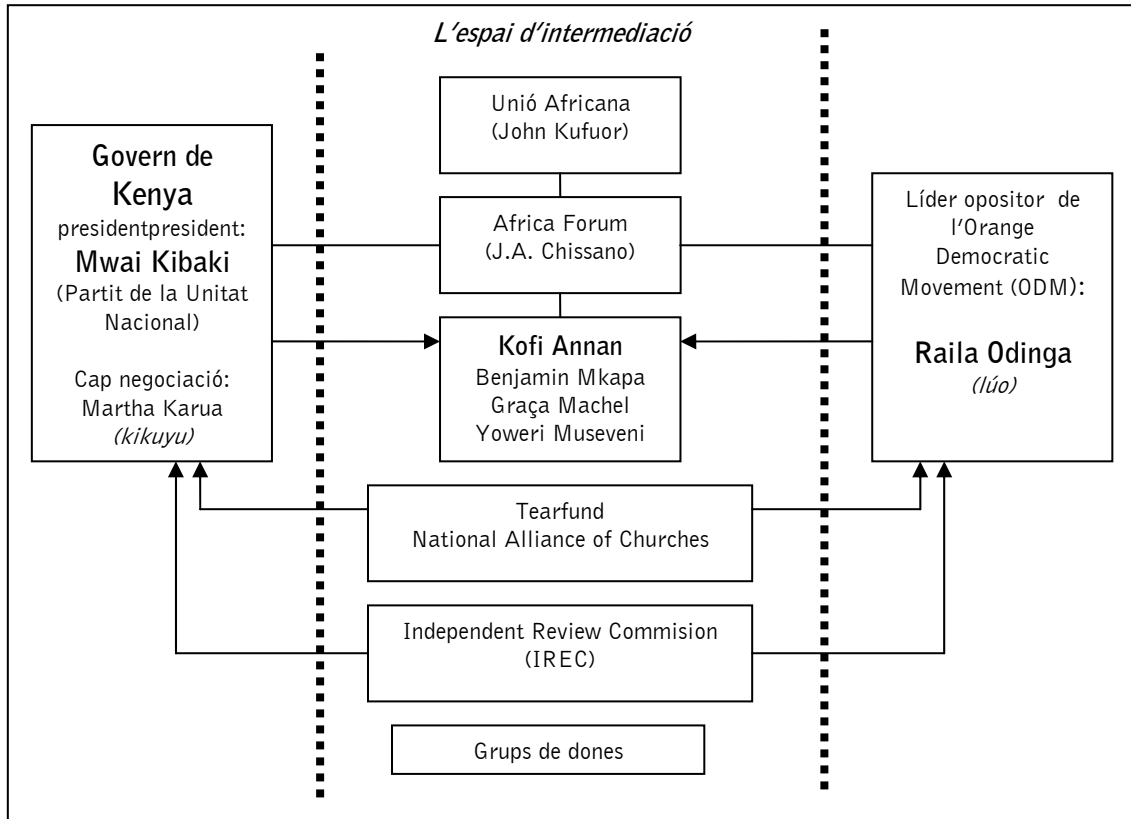
Fets més significatius de l'any

- Amb la mediació de Kofi Annan, l'oposició política i el Govern del president Mwai Kibaki van aconseguir finalment un acord de repartiment del poder i el líder opositor Raila Odinga es va convertir en el nou primer ministre del país en el nou gabinet de coalició.

Webs d'interès

- Africa Forum (www.africaforum.org)
- Alertnet (www.alertnet.org)
- All Africa (allafrica.com)
- Govern de Kenya (www.kenya.go.ke)

- Institute for Security Studies, Sud-àfrica (www.iss.co.za)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- ONU (www.un.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Reuters (Africa.reuters.com/elections/kenya)
- Tearfund (www.tearfund.org)

SOMÀLIA

Context del conflicte

Somàlia és un país amb una homogeneïtat ètnica, lingüística i religiosa, però dividit en cinc grans divisions de clans que, al seu torn, estan dividits en subclans. El 1969, el general S. Barre va dur a terme un cop d'Estat i va establir un règim de dictadura que es va perllongar fins al seu enderrocament el 1991, després de tres anys de conflicte armat intern. La coalició de grups opositors que el va enderrocar va iniciar una lluita armada per aconseguir el poder, i això va provocar la destrucció total del país i la mort de centenars de milers de persones el 1991. Aquesta situació

va encoratjar una intervenció dels EUA (Operació *Restaurar l'Esperança*) i l'establiment l'any 1992 d'una missió de les Nacions Unides (UNOSOM), que va fracassar i va sortir del país tres anys més tard. Malgrat aquests precedents, l'any 2002, el Secretari General de l'ONU va recomanar l'establiment d'una missió de manteniment de la pau basada en les propostes de les comunitats i centrada en les tasques de desarmament i desmobilització. Algunes regions del país s'han autoindependitzat o han acordat un cert grau d'autonomia (Somalilàndia i Puntlàndia).

Població: 8,2 milions d'habitants

Superfície: 638.000 km²

IDH:

PIB:

Renda per habitant: ...

Persones desplaçades: + 1 milió

Morts pel conflicte: centenars de milers; 7.600 el 2008

Actors armats: milícies GFT, UTI, ALS, FAS etiòps. Al-Shabaab, disidències ARS

Facilitacions: IGAD, Kenya, Grup Internacional de Contacte, Iemen, Líbia, Lliga Àrab, Aràbia Saudita, Uganda, Djibouti, Etiòpia, ONU (AMISOM)

Antecedents del procés de pau

Els últims setze anys hi ha hagut vint intents de negociacions de pau per formar un Govern, malgrat que tots els esforços es van veure hipotecats per la situació de caos i desGovern del país, així com per la proliferació de milícies i "senyors de la guerra" que controlaven *de facto* gran part del territori. Al país hi ha diverses organitzacions civils que han treballat per la pau, i destaquen les xarxes de dones (*Somali 6th Clan*) i el treball de reconciliació dels ancians. Aquestes organitzacions han fet nombroses i multitudinàries manifestacions al llarg dels últims anys.

La primavera del 2000, el nou president de Djibouti i alhora president de l'Autoritat InterGovernamental per al Desenvolupament **IGAD** (organisme regional integrat pel Sudan, Eritrea, Etiòpia, Djibouti, Somàlia, Kenya i Uganda), va organitzar a la ciutat d'Arta del seu país una conferència de reconciliació, i va escollir una Assemblea Nacional de Transició, tot i l'absència de nombrosos caps de clans. El gener del 2001, es va crear el Govern Nacional de Transició (GNT), que tampoc va obtenir el suport de tots els grups i que només controlava una part del país i de la capital. A finals d'aquell any es va celebrar a Kenya una ronda de converses entre el GNT i les faccions que s'hi oposaven, i es va arribar a un primer acord. A finals del 2002 es van celebrar a Eldoret (Kenya) unes rondes de converses de pau sota els auspicis de la IGAD, i es va arribar a un acord de cessament d'hostilitats i es va iniciar un procés de negociació sobre diferents qüestions. El maig del 2003, una missió d'investigació integrada per la IGAD, la Unió Africana (UA), la Lliga Àrab i delegats somalis van visitar diverses ciutats del país amb la intenció de planificar la desmobilització de les milícies i la recol·lecció d'armament.

Aquests dos últims processos, el de Djibouti i el de Kenya, van suscitar esperances en la mesura que ambdós van aconseguir aglutinar una important, però insuficient, representació dels clans i senyors de la guerra somalis. A Arta es va configurar l'anomenat GNT, que representava principalment els interessos del clan Hawiye, dominant al centre i sud del país, amb l'oposició d'una coalició de senyors de la guerra amb el suport d'Etiòpia. Durant el procés de pau següent, facilitat per la IGAD, celebrat en un principi a Eldoret (Kenya) i posteriorment traslladat a

Mbagathi, el Govern kenyà va intentar reconciliar el GNT amb els seus oponents. D'aquesta darrera iniciativa de pau sorgeix el Govern Federal de Transició (GFT), que ha estat percebut com un conjunt de senyors de la guerra i representant del clan dels Daarood, del subclan Majerteen del qual ha sorgit Abdullah Yusuf, que ha rebut el suport d'Etiòpia. Malgrat tot, el GFT no disposa, de moment, de figures rellevants i reconegudes del clan Hawiye.

Durant l'any 2004, el procés de pau va experimentar alguns avenços: es va establir el Parlament Federal de Transició, que va escollir com a nou president del país Abdullah Yusuf Ahmed (fins aleshores líder de l'autoproclamada regió autònoma de Puntlàndia). Aquest, per la seva banda, va nomenar un nou primer ministre, que es va encarregar de formar un nou Govern per al país on hi participaven els principals "senyors de la guerra" de Somàlia. L'any 2005, tant el procés de pau com la posada en marxa de les institucions del Govern Federal de Transició (GFT) van quedar estancats a causa de la divisió al GFT entre els partidaris de localitzar-lo a la ciutat de Jowhar i els partidaris de fer-ho a la capital, Mogadiscio. En començar l'any, a aquests problemes s'hi van afegir algunes dificultats vinculades als països que integraven la força de manteniment de la pau de la UA, i es va rebutjar especialment la possible presència de tropes etíops i d'altres països de la regió. Diversos senyors de la guerra somalis es van oposar al desplegament d'aquesta missió assegurant que els seus propis grups armats podien garantir la seguretat del GFT.

El maig del 2005, el Secretari General de l'ONU va nomenar l'antic primer ministre guineà François Lonseny Fall com a Representant Especial per a Somàlia i, a mitjans mes de juny, el GFT va iniciar el seu trasllat des de Nairobi a la ciutat somali de Jowhar. El Govern, a més, va nomenar els seus dos primers ambaixadors (a les Nacions Unides i a Xina), va aprovar el seu primer pressupost (per un import de 229 milions d'euros) i va començar unes conferències de reconciliació a cada un dels 93 districtes de Somàlia. El viceministre de Defensa va anunciar el restabliment de les FAS al país. Durant el tercer trimestre de l'any, alguns senyors de la guerra van amenaçar amb el retorn a les armes si l'executiu no s'instal·lava a la capital, i molts parlamentaris i ministres van alertar que el president Abdullah Yusuf Ahmed preparava enfrontaments a gran escala amb el suport d'Etiòpia i l'arribada de centenars de milicians lleials al president. Davant d'aquesta situació, François Lonseny Fall va visitar Egipte i Etiòpia per intentar posar fi a les disputes, i va acordar celebrar una reunió amb els dos sectors dividits del GFT. El mes de novembre es va produir un atac a la comitiva del primer ministre, el segon durant aquell any, en el qual van morir nou persones, encara que ell no en va resultar ferit. Poc després, els parlamentaris, amb seu a Mogadiscio, van iniciar converses amb la resta de membres del Govern en un intent de superar les diferències. També es va celebrar una trobada a Nairobi (Kenya) de més de cent representants d'entitats somalis i de la comunitat internacional per planificar la reconstrucció del país i la conferència de donants, prevista per al 2006. D'altra banda, la UE va donar 10 milions d'euros per millorar la seguretat de Somàlia i va anunciar el nomenament d'un Enviat Especial per al país. Finalment, cal assenyalar que el Govern va arribar a un acord amb una empresa de seguretat privada dels EUA per vigilar les costes i les aigües territorials del país. En acabar l'any, i com a senyal d'una certa normalització, el primer ministre del GFT va inaugurar la primera acadèmia de policia del país després d'unes quantes dècades.

El que semblava la lenta normalització de Somàlia va tenir la seva primera expressió a principis de gener, quan un grup de líders polítics que representaven la facció del Govern Federal de Transició (GFT) amb seu a Mogadiscio va acceptar l'acord de **reconciliació entre les dues faccions que s'havia aconseguit a Aden (Iemen)**, amb la facilitació d'aquest últim país. D'altra banda, set països de la regió van acordar desplegar finalment una força de pau a Somàlia, sota la responsabilitat de la IGAD i de la UA. Cal assenyalar, també, que la UA va estar sotmesa a una important pressió per reconèixer Somalilàndia com un Estat independent, quinze anys després que aquesta regió autoproclamés la seva independència de la resta de Somàlia. El març del 2006, el procés va patir un greu revés a causa de les lluites que van dur a terme diverses milícies de la capital, fins al punt que va quedar col·lapsat el mes de maig a causa dels enfrontaments entre aquests grups, agrupats en l'**Aliança per a la Restauració de la Pau i contra el Terrorisme (ARPCT)**, que rebien suport dels EUA, i de la **Unió de Tribunals Islàmics (UTI)**, que va

aconseguir apoderar-se del control de les principals ciutats, inclosa la capital. Segons el president del GFT, els EUA haurien utilitzat els senyors de la guerra de Mogadiscio, molts dels quals són parlamentaris del GFT, per intentar capturar membres de la xarxa Al-Qaeda que, segons els EUA, rebien protecció dels tribunals islàmics de la capital. Paral·lelament, el president del GFT va sol·licitar al seu homòleg libi Muammar al-Gaddafi la seva intervenció personal per crear una Comissió de seguiment del procés de pau al país, i a mitjans de juny, els caps de les milícies islàmiques i del Govern interí van acceptar l'oferta del Iemen per fer de mitjancer en la resolució del conflicte. Aquelles mateixes dates, es va reunir per primera vegada el **Grup de Contacte Internacional per a Somàlia**, format per representants dels EUA, Noruega, el Regne Unit, Suècia, Itàlia, la UE, Tanzània i la missió de Noruega a les Nacions Unides. Posteriorment, delegacions del GFT i de la UTI es van reunir a la capital del Sudan per iniciar diàlegs de reconciliació, sota els auspicis de la Lliga Àrab, i van arribar a un acord de set punts. L'acord reconeixia la legalitat del GFT i la presència de l'aliança de tribunals islàmics i feia una crida a un diàleg sense condicions prèvies en el marc d'un reconeixement mutu.

A principis de setembre del 2006, les delegacions del GFT, encapçalada pel president del Parlament Sharif Hassan Sheikh Aden, i del Consell Suprem Islàmic de Somàlia (SICS, segons les sigles en anglès), encapçalada pel seu vicepresident Abdulkadir Ali Umar, van arribar a un **acord de pau amb la mediació de la Lliga Àrab i la presència del president del Sudan Omar Al-Bashir** a la capital sudanesa Khartoum. Segons l'acord, es comprometien a formar unes FAS unificades i un nou cos de policia nacional entre les milícies del GFT, el SICS i altres milícies; a respectar l'acord d'alto el foc signat el 22 de juny, que ambdues parts s'havien acusat de violar, i a posar fi als suports externs que agreujaven la situació al país i a escala regional (el GFT comptava amb el suport d'Etiòpia i el SICS amb el d'Eritrea). L'acord no especificava quan entraria en vigor, i les parts van acordar que reprendrien les converses a finals d'octubre a Khartoum, per abordar la reconstrucció del país i el paper que hauria de tenir la comunitat internacional en el restabliment de la seguretat, amb l'espinesca qüestió del desplegament de la força internacional de pau de la IGAD. Posteriorment a la signatura de l'acord, el president del GFT Abdullah Yusuf Ahmed va patir un intent d'assassinat a Baidoa, atribuït a la xarxa Al-Qaeda. D'altra banda, la UA va adoptar un pla de desplegament d'una missió regional de pau, amb uns 8.000 integrants i les sigles **IGASOM**, l'objectiu de la qual seria donar suport al Govern de transició i ajudar a estabilitzar el país implementant programes de DDR. El seu cost s'estima en 160 milions de dòlars. El SICS es va negar sistemàticament a acceptar aquesta missió. S'ha de destacar que el principal port i el principal aeroport de la capital, Mogadiscio, es van reobrir per primera vegada en un període de 16 anys.

L'octubre del 2006, les converses de pau entre el GFT i el SICS que s'havien de celebrar a finals de mes sota el patrocini de la Lliga Àrab es van haver de posposar perquè totes dues delegacions es van negar a mantenir una trobada directa. Els principals obstacles adduïts van ser la **presència de tropes etiòpies al país** i la codirecció de la facilitació per part de Kenya, país al qual el SICS acusava de no ser neutral i d'afavorir els interessos del GFT. El mes de desembre, el viceministre d'Exteriors etiòp va mantenir converses directes amb representants del SICS a Djibouti. Malgrat els esforços, a mitjans de desembre del 2006 es van desencadenar nous enfrontaments, per la qual cosa el comissari de la UE per al Desenvolupament i l'Ajuda Humanitària, Louis Michel, va mirar de fer de mitjancer davant del conflicte, amb el suport de la IGAD. El president del Parlament va celebrar igualment reunions al Iemen per aconseguir que el SICS manifestés la seva disposició al diàleg. A finals d'any, la situació es va deteriorar notablement, amb atacs aeris d'Etiòpia sobre l'aeroport de la capital somali i la posterior presa de la ciutat i el control de la major part del país. Kenya, per la seva banda, que ja havia mitjançat el 2004 per formar el Govern interí de Somàlia, es va oferir per patrocinar converses entre les parts enfrontades, i el **Grup Internacional de Contacte per a Somàlia** es va reunir a Brussel·les per discutir la manera com Europa podria contribuir a solucionar la crisi.

El procés de pau el 2007

A principis d'any es va produir una ràpida derrota de les milícies dels tribunals islàmics (SICS) com a conseqüència de la superioritat militar del GFT, que va comptar amb el suport aeri i terrestre etiòp. Els EUA també van participar en la persecució i bombardeig dels últims redutes de les milícies islamistes. No obstant, diversos països europeus que formaven part del Grup de Contacte van fer una crida perquè se celebrés un procés de reconciliació que inclogués el SICS, i d'una manera explícita els EUA van afirmar que tots els somalis que renunciessin a la violència haurien de ser inclosos en un procés de reconciliació. Tot i això, el GFT va destituir el president del Parlament Federal de Transició (PFT), Sharif Hassan Sheikh Aden, decisió que va significar el tancament de la porta al diàleg amb els seus adversaris del SICS, atès que el president del PFT havia mirat d'establir ponts entre les parts, segons diversos analistes. El GFT va declarar la llei marcial per un període de tres mesos, i posteriorment va iniciar una campanya de desarmament forçós a la capital. Etiòpia va iniciar la retirada de les seves tropes de Mogadiscio, però va anunciar que part d'aquestes continuarien al país fins a l'arribada de la missió de manteniment de la pau de la UA. El president del GFT va visitar Ruanda per entrevistar-se amb el seu homòleg ruandès i amb el propòsit d'aprendre de l'experiència d'aquest país sobre reconstrucció i reconciliació. Com a resultat de les pressions internacionals, el GFT va afirmar que a partir de mitjans d'abril duria a terme un procés de reconciliació i diàleg, de dos mesos de durada, al qual convidarien els grups religiosos, els líders de clan i els diversos segments de la població del país, tot i que va descartar la presència dels líders islamistes dels tribunals, que haurien de comparèixer davant de la justícia. El GFT va escollir l'antic "senyor de la guerra" Adan Mohamed Nur, que anteriorment ocupava el càrrec de ministre de Justícia, com a nou president del PFT en substitució de Sharif Hassan Sheikh Aden. Dies més tard, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar per unanimitat la resolució 1744 que permetia el desplegament d'una força de pau de la UA (AMISOM) per un període inicial de sis mesos que actuaria sota el mandat del Capítol VII de la Carta de Nacions Unides, amb un màxim de 8.500 militars. El març, el president ugandès Yoweri Museveni va remarcar que la missió de la UA no es dedicaria a desarmar les milícies, sinó que la seva funció seria d'entrenament i formació de les FAS nacionals.

El segon trimestre, la Secretària d'Estat Adjunta per a Afers Africans dels EUA, Jendayi Frazer, va realitzar una visita a Somàlia i es va reunir a Baidoa amb el president i el primer ministre del GFT, instant-los a establir un alto el foc per mitjà del diàleg amb totes les parts enfrontades. Eritrea, per la seva banda, va rebutjar la mediació de Kenya, acusant aquest país de ser parcial cap als interessos d'Etiòpia, i posteriorment va acusar Kenya de donar suport a la invasió etiòp de Somàlia. El GFT va anunciar que la conferència de reconciliació es posposava novament per al juliol (ja s'havia posposat respecte a la data inicial, el 16 d'abril, fins al maig i després al juny) i que només tindria lloc si es disposava dels fons per celebrar-la. La Conferència hauria de configurar un Govern d'unitat nacional. D'altra banda, la missió de la UA a Somàlia (AMISOM) va realitzar la seva primera patrulla per la capital des de la seva arribada el mes de març. La Secretària d'Estat dels EUA, Condoleezza Rice, va nomenar John Yates com a nou enviat especial dels EUA per a Somàlia, i la Comissió Europea va nomenar l'ambaixador Georges-Marc André com a nou enviat especial de la UE per a Somàlia. Al juny, el líder islamista somali Sheikh Sharif Ahmed i l'ex-viceprimer ministre i antic senyor de la guerra Hussein Aideed van formar una aliança oposada a la presència d'Etiòpia, amb base a la capital eritrea, Asmara, i el GFT va anunciar que decretaria una amnistia general. Del tercer trimestre, destaca sobretot la realització, els mesos de juliol i agost, i als afores de la capital, de la triplement posposada conferència de pau i reconciliació, amb el nom de *National Governance and Reconciliation Commission* (NGRC), boicotejada però pels islamistes de la UTI (Unió de Tribunals Islàmics), que va exigir celebrar la conferència en un país neutral, doncs en cas contrari es legitimaria l'ocupació etiòp. En un marc paral·lel al de la Conferència, unes 400 figures de l'oposició van acordar a Eritrea crear una aliança d'oposició al GFT, adoptant el nom d'**Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ALS)**. A mitjans de setembre, diversos líders somalis que formaven part del GFT reunits a Jeddah (Aràbia Saudita) sota la facilitació del rei Abdullah van assolir un acord de reconciliació pel qual es comprometien a substituir les tropes etiòps que estaven donant

suport al GFT per una missió composta per tropes àrabs i africanes sota els auspicis de Nacions Unides, que va nomenar Ahmedou Ould-Abdallah com a nou representant especial del Secretari General de l'ONU per a Somàlia. **Uganda, per la seva part, va anunciar a l'octubre que estava facilitant converses de pau** entre el president del GFT, Abdullah Yusuf, i l'oposició del país, incloent-hi tota l'oposició armada i de la Unió de Tribunals Islàmics reunida feia poc a Asmara, amb l'objectiu d'assolir un procés de reconciliació i estabilitat al país. Davant de les contínues disputes entre diversos membres de l'Estat, el rei Abdullah d'Aràbia Saudita va convidar els tres principals líders del GFT, el president Abdullah Yusuf Ahmed, el primer ministre Ali Mohamed Gedi, i el president del Parlament, Adan Mohamed Nur, a reunir-se amb ell al seu país i mirar de reconciliar les seves posicions després de les diverses disputes en el si del GFT que havien paralitzat el Govern i amenaçaven de fer fracassar tots els avenços assolits fins aleshores. A finals de novembre, el president del GFT va nomenar el coronel Nur Hassan Hussein (conegut popularment pel nom de Nur Ade) com a nou primer ministre, en substitució d'Ali Mohamed Gedi, que va dimitir a finals d'octubre. A finals d'any, el Govern burundès va anunciar que el desplegament d'un primer batalló estava previst abans d'acabar l'any, en el si de la missió de la UA al país (AMISOM), que de moment només comptava amb 1.600 militars ugandesos. Burundi tenia previst desplegar un primer batalló d'entre 400 i 1.200 militars.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener va prestar jurament el nou Govern Federal de Transició (GFT) format pel primer ministre Nur Hassan Hussein, que estarà constituït per quinze ministres i cinc ministres adjunts. El comissionat de Pau i Seguretat de la UA, Said Djinnit, per la seva banda, va anunciar un **full de ruta per aconseguir la pau** a Somàlia, que contenia quatre punts principals: l'enfortiment del procés polític a través de la reconciliació, un increment més gran de la participació internacional en el manteniment de la pau, la creació d'un espai segur per al lliurament de l'ajuda humanitària i la construcció de les institucions del GFT perquè puguin fer front a la situació. El mes de març, els **EUA van decidir incloure formalment el grup de militants islamistes Al-Shabaab en la llista d'organitzacions terroristes**, per augmentar la seva pressió sobre al grup, definit per Washington com el principal vincle d'Al-Qaida a la banya d'Àfrica. Al-Shabaab és l'ala militant de la Unió de Tribunals Islàmics (UTI), que va tenir el control de **Muqdiisho** i de gran part del centre i del sud del país durant l'any 2006 fins que Etiòpia va envair Somàlia per donar suport al GFT, el primer ministre del qual, Nur Hassan Hussein, va anunciar a mitjan mes de març la seva voluntat d'iniciar un diàleg polític amb l'oposició per posar fi al conflicte armat que patia el país. Pel que fa al futur desplegament d'una missió de l'ONU al país, el Departament d'Operacions de Manteniment de la Pau va identificar quatre escenaris possibles: la reubicació del personal de les Nacions Unides de Nairobi a Somàlia; la reubicació de l'oficina de la UNPOS a **Muqdiisho**; el desplegament d'una força imparcial d'estabilització que permetés la retirada de les forces etiòps després d'un ampli acord polític, i la instal·lació d'una missió de cascos blaus un cop aconseguit un acord polític i de seguretat.

El segon trimestre, després d'un mes d'abril ple d'enfrontaments que van causar centenars de víctimes, a mitjan mes de maig es van iniciar converses de pau a Djibouti entre representants del GFT i de l'opositora Aliança per al Realliberament de Somàlia (ARS), amb seu a Eritrea, anteriorment denominada ALS. Això no obstant, l'oposició va manifestar el seu desacord pel fet que no se celebressin converses directes amb el GFT, ja que estaven dialogant amb el representant especial del Secretari General de l'ONU Ahmedou Ould-Abdallah. L'ARS va repetir moltes vegades la seva oposició al diàleg amb el GFT abans que les tropes etiòps s'haguessin retirat de Somàlia. Però el mes d'abril van accedir a iniciar un diàleg amb la mediació d'una tercera part amb l'objectiu d'aconseguir una solució relativa al problema etiòp, segons fonts oposidores. El Consell Tradicional i d'Unitat Hawiye, principal òrgan col·legiat del clan hawiye, va criticar els membres de l'oposició que havien boicotejat les negociacions de pau de Djibouti entre el GFT i l'ARS, en una referència velada al grup armat Al-Shabab, que és l'ala militar de la UTI. A pesar d'això, el GFT va decidir interrompre les operacions militars contra la insurrecció islamista mentre duraven les converses de pau. **Entre el 31 de maig i el 9 de juny, el GFT i l'ARS es van**

reunir a Djibouti amb la facilitació de les Nacions Unides i van aconseguir un acord de cessament d'hostilitats i de cooperació política entre les parts. Això no obstant, la línia dura de l'ARS, amb seu a Eritrea, encapçalada pel xeic Hassan Dahir Aweys i pel xeic Hassan Abdullah Hersi al-Turki, tots dos inclosos a les llistes terroristes dels EUA, van declarar que continuarien la seva guerra santa contra les tropes etiòps i contra qualsevol exèrcit estranger al país. L'acord firmat no establí un calendari clar sobre la retirada etiòp, una exigència plantejada com a prerequisit per a qualsevol acord. En aquest sentit, diversos observadors van anunciar que els enfrontaments continuarien perquè el sector moderat de l'ARS, present a Djibouti, no controlava els grups armats islamistes del país, com Al-Shabab.

Acord entre el GFT i l'ARS a Somàlia, 9-6-2008

- Resoldre la crisi per mitjans pacífics.
- Posar fi a tots els actes de confrontació armada.
- El cessament dels enfrontaments entrarà en vigor al cap de 30 dies.
- El cessament dels enfrontaments tindrà una durada inicial de 90 dies, prorrogables.
- S'autoritza el desplegament d'una força internacional d'estabilització de l'ONU en què no podran participar els països veïns.
- Un cop desplegat un nombre suficient d'efectius d'aquesta força internacional, les forces militars etiòps es retiraran de Somàlia en el termini de tres mesos.
- En el termini de 15 dies s'establirà un comitè conjunt de seguretat, que es responsabilitzarà de la implementació dels acords de seguretat.
- En el termini de 15 dies s'establirà un comitè d'alt nivell, presidit per les Nacions Unides, per fer un seguiment de la cooperació política entre les parts i de tots els aspectes relacionats amb la justícia i la reconciliació. Aquests temes es discutiran en una conferència que s'organitzarà a final de juliol.
- En el termini de sis mesos es farà una conferència internacional per a la reconstrucció i el desenvolupament de Somàlia.

El tercer trimestre, el president del Iemen, Ali Abdallah Saleh, va convidar les dues faccions de l'ARS a reunir-se al seu país per superar les diferències que els separaven, ja que el xeic Hassan Dahir Aweys, el líder de la facció de l'ARS que s'havia oposat a firmar l'acord, es va autoproclamar líder de l'aliança. Això no obstant, l'enviat especial de l'ONU per a Somàlia, Ahmedou Ould-Abdallah, va confirmar que el xeic Sharif Sheikh Ahmed continuava sent el president de l'ARS i que Aweys només comptava amb el suport del sector islamista més radical, equivalent al 20% de la formació. Aweys va confirmar que no negociaria amb la facció liderada per Ahmed, que tenia previst arribar a un acord final amb el GFT que es firmaria formalment a la Meca. El mes d'agost, el president i el primer ministre del GFT van aconseguir un acord després de 10 dies de discussions a Addis Abeba, amb la mediació del Govern etiòp, per intentar resoldre les diferències entre ells dos i posar fi a la greu crisi de Governabilitat dels últims mesos al si del GFT que, juntament amb la inseguretat existent i la situació humanitària, havien situat el GFT a les portes del col·lapse. Un dels principals acords va ser el nomenament d'una nova administració al capdavant de la regió de Banadir, amb la capital Muqdiisho. El mes d'agost, però, la milícia islamista Al-Shabab va prendre el control de la important i estratègica ciutat portuària de Kismaayo, al sud de Muqdiisho, després dels durs combats que els havien enfrontat a les milícies del GFT, a les quals donaven suport les tropes etiòps. Al voltant de 9.500 persones han mort des de l'escalada de violència i la caiguda dels tribunals islàmics a començament de 2007. A principi de setembre, el Consell de Seguretat de l'ONU va vincular la futura aprovació d'una força de manteniment de la pau al país als progressos que s'aconseguissin en el procés polític i a la millora de la situació de seguretat en el terreny. Per aquesta raó, el Consell va sol·licitar al Secretari General Ban Ki-moon que, dins del seu pla de contingència per a la creació d'una missió de pau integrada a Somàlia, inclogués el mandat, la magnitud i l'abast geogràfic així com els països que serien susceptibles de contribuir-hi amb les seves tropes, el seu equipament i el seu finançament. També cal assenyalar que es van produir enfrontaments a la ciutat de Jowhar (al nord de Muqdiisho) entre milícies de la UTI, que donaven suport a l'acord de Djibouti firmat amb el GFT, i una facció de l'aliança opositora ARS. Segons diversos analistes, l'únic nexa d'unió entre les

milícies que formen la UTI era l'oposició a la presència de tropes etiòps, motiu pel qual, un cop aquest problema estigui solucionat i els militars s'hagin replegat, augmentaran les divisions internes al si de la UTI. Després dels enfrontaments, totes dues parts van iniciar un diàleg amb la mediació de líders religiosos de Muqdiisho i els seus principals líders van assegurar que no tornarien a enfrontar-se.

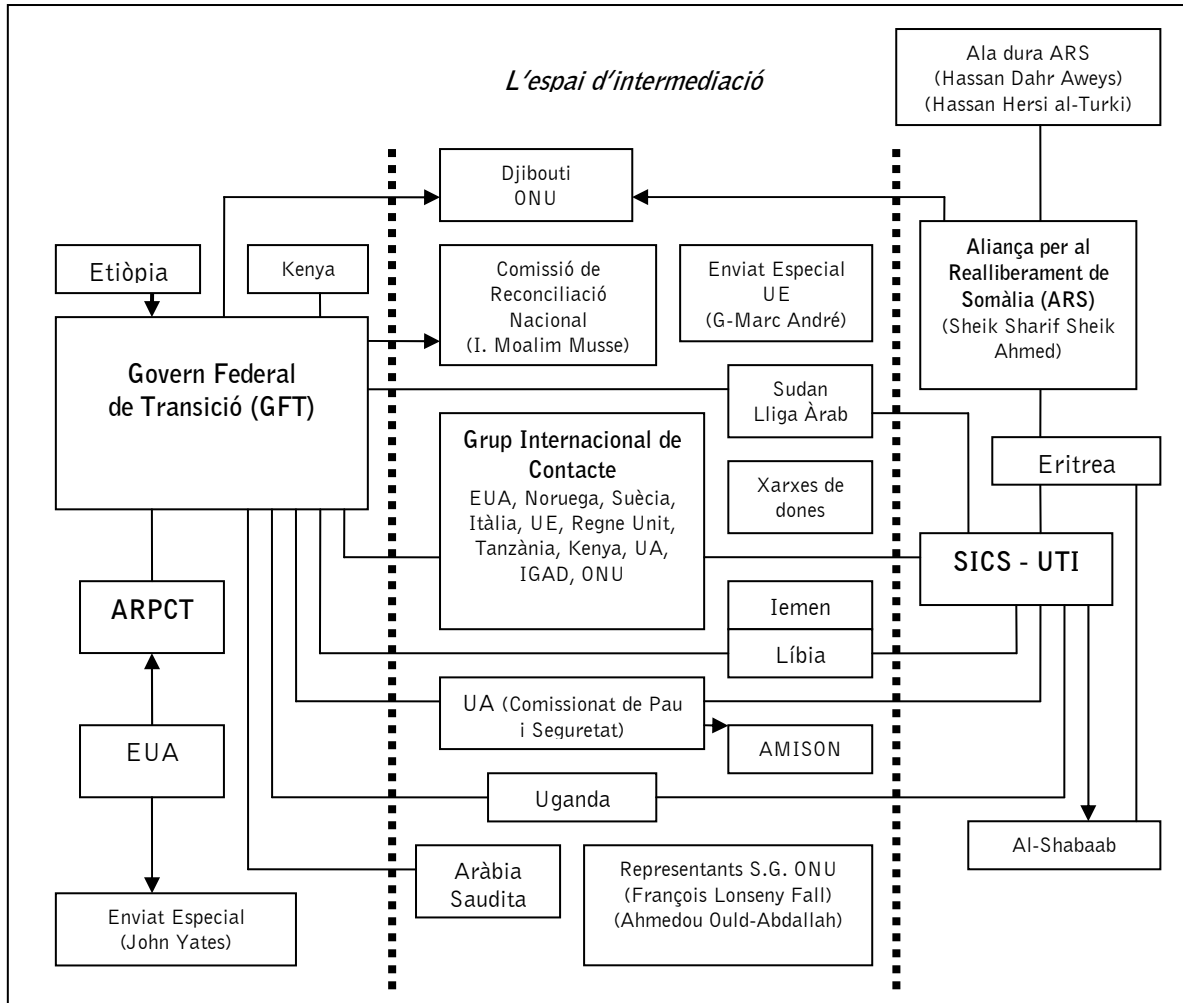
El mes de setembre es van reprendre les converses de pau a Djibouti entre el GFT i la facció moderada de l'ARS, liderada pel xeic Sharif Sheik Ahmed, que van derivar en un acord el 26 d'octubre amb la mediació de les Nacions Unides, en què es va establir un alto el foc immediat i l'inici de la retirada de les tropes etiòps. No obstant això, la milícia radical Al-Shabab, amb seu a Eritrea, va anunciar que no respectaria l'acord i va continuar lluitant contra les milícies moderades de l'ARS amb seu a Djibouti. Davant d'això, Etiòpia va amenaçar de retirar les seves tropes del país si no és que les forces polítiques es posaven d'acord per resoldre els problemes del país, igual que les tropes de l'AMISOM. D'altra banda, el líder de la facció moderada de l'opositora ARS, el xeic Sharif Ahmed, va sol·licitar a la comunitat internacional l'enviament d'una força internacional que es desplegues quan les tropes etiòps abandonessin el país. Representants del GFT i de l'ARS es van comprometre a un repartiment de poder i a una ampliació del Parlament com una possible via per aconseguir la pau. En l'última ronda de negociacions celebrada a Djibouti, que va ser rebutjada per la facció més radical de l'ARS i que no va comportar cap reducció de la violència, les parts van acordar l'extensió del mandat del GFT a dos anys més, ja que expirava l'any següent. El Parlament seria ampliat amb 200 escons més, que serien ocupats per l'ARS, i el GFT passaria a denominar-se Govern d'Unitat. Setanta-cinc escons més es destinarien a la societat civil, entre els quals hi hauria dones i membres de la comunitat empresarial. En l'actualitat, el parlament, amb seu a Baidoa, compta amb 275 escons. Aquest acord, així com la sol·licitud de tropes, va ser igualment rebutjat per la facció radical de l'ARS. D'altra banda, el primer ministre etiòp Meles Zenawi va anunciar la retirada, a final d'any, de les tropes que hi havia a Somàlia des de fa gairebé dos anys en suport al GFT contra la Unió dels Tribunals Islàmics.

El mes de desembre, el primer ministre del GFT Nur Hassan Hussein Ade va superar la moció de censura promoguda al Parlament pel president del GFT Abdullahi Yusuf Ahmed. El primer ministre va rebre el suport del Parlament per superar la moció; no obstant això, Yusuf va destituir Hussein Ade i va nomenar Mohamoud Mohamed Guled nou primer ministre, cosa que va agreujar la crisi política que patia el GFT. L'islamista Sharif Ahmed, líder de la facció moderada de l'ARS que mantenia converses de pau amb el GFT, va tornar a Muqdiisho rodejat d'importantes mesures de seguretat. Això no obstant, diversos analistes van destacar que hi havia poques probabilitats que les seves gestions poguessin influir en la facció radical de l'ARS, en què la guerrilla islamista Al-Shabab tenia un rol preeminent. La IGAD, d'altra banda, va nomenar l'ancià ministre kenyà Kipruto Kiowa mediador en cap per al procés de pau a Somàlia, qui s'encarregaria de coordinar totes les iniciatives en vigor. La UA i els EUA van fer una crida a les Nacions Unides perquè promoguessin la missió internacional per al país, mentre que França dubtava de la decisió i el Secretari General de l'ONU manifestava que les condicions no eren favorables i que, si no hi havia cap pau per mantenir, les operacions de manteniment de la pau no tenien sentit. D'altra banda, la Lliga Àrab va reiterar la seva voluntat de participar en la força multinacional que es desplegues a Somàlia. A pesar de tots aquests esforços, a final d'any va dimitir el nou primer ministre Mohamed Mohamud Guled, que havia assumit el càrrec una setmana abans, per facilitar el procés de pau al país. Dies més tard i com a nova mostra de la crisi interna del Govern, el president del GFT A. Yusuf Ahmed va presentar la dimissió davant del Parlament somalí, al qual va traspasar la responsabilitat de la conducció del país.

- Les institucions del país van estar molt de temps paralitzades per desacords interns.
- El GFT i la facció moderada de l'ARS es van reunir a Djibouti, amb la facilitació de les Nacions Unides, i van aconseguir un acord de cessament d'hostilitats i de cooperació política entre les parts. Després es van comprometre a un repartiment de poder i a una ampliació del Parlament com una possible via per aconseguir la pau. El Parlament seria ampliat amb 200 escons que serien ocupats per l'ARS, i el GFT passaria a denominar-se Govern d'Unitat. Setanta-cinc escons més es destinarien a la societat civil, entre els quals hi hauria dones i membres de la comunitat empresarial.
- El president i el primer ministre del GFT van aconseguir un acord després de 10 dies de discussions a Addis Abeba, amb la mediació del Govern etíop, per intentar resoldre les diferències entre respectives i posar fi a la greu crisi de Governabilitat al si del GFT.
- El primer ministre etíop Meles Zenawi va anunciar la retirada, a final d'any, de les tropes que hi havia a Somàlia des de fa gairebé dos anys per donar suport al GFT contra la Unió dels Tribunals Islàmics.
- El mes de desembre van dimitir el primer ministre i el president del país, com a mostra de la descomposició Governamental i de les rivalitats entre els dirigents polítics.

Pàgines Web

- CEWARN (www.cewarn.org)
- Govern (www.somali-gov.info)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk)
- IGAD (www.igad.org/somalipeace/index.htm)
- InterPeace (www.interpeace.org)
- International Crisis Group (www.crisisweb.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Somalia Support Secretariat (www.somaliasupportsecretariat.info)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- www.somali-civilsociety.org/partners/partner_socsis.asp

SUDAN (Darfur)

Context del conflicte

Al Sudan s'hi han superposat diversos conflictes en els últims anys: un al sud del país, iniciat el 1983 i que va finalitzar amb els acords de pau signats el gener del 2005, tot i que persisteixen algunes tensions; l'altre localitzat a la regió occidental del Darfur, iniciat a principis del 2003, que s'ha anat intensificant i és el que analitzem en aquest apartat; i un tercer i menor, a l'est del país, sorgit el 2005 i que fa finalitzar en acabar el 2006.

Antecedents del procés de pau

El febrer del 2003, mentre avançaven les converses entre el Govern i el SPLA al sud del país, va sorgir un nou grup armat a la regió del Darfur, el **SLA**. Després de mesos d'enfrontament amb el Govern, totes dues parts van acordar un alto el foc el mes de setembre, malgrat que després es van enregistrar moltes violacions d'aquest acord. El Govern del Txad es va oferir per fer de mediador en el conflicte. El mes d'octubre va sorgir un nou grup armat a la regió, el **JEM**, que es va negar inicialment a negociar amb el Govern i va criticar la mediació txadiana. El mes de febrer del 2004, el SLA i el JEM van assistir a Ginebra a una trobada sota els auspicis del Centre Henry-Dunant per al Diàleg Humanitari amb l'objectiu de garantir l'accés humanitari a les poblacions afectades. Poc després, tant la UE com els EUA van fer intents per mitjançar en el conflicte. El JEM va posar com a condicions prèvies que es desarmessin les milícies proGovernamentals Janjaweed, un alto el foc, la finalització dels atacs aeris i una investigació internacional dels crims comesos a la regió, mentre la situació humanitària es deteriorava fins al punt de ser qualificada per les Nacions Unides com la pitjor crisi humanitària del món, amb desenes de milers de morts i centenars de milers de persones desplaçades. **El mes d'abril del 2004 es va arribar, al Txad, a un acord temporal d'alto el foc**, i els dos grups armats van reclamar posar fi a la marginació de la regió i la seva inclusió en el procés de pau que el Govern portava a terme amb el SPLA al sud del país. Aquest acord va donar peu a la **creació de la Missió de la Unió Africana per al Sudan (AMIS)**, composta inicialment per 465 observadors de deu països que, a l'octubre, es va ampliar fins a un total de 3.320 efectius, 815 dels quals eren policies.

En aquells temps, els diàlegs no van ser només amb el SLA, que es va unificar finalment amb el JEM, sinó també amb el **NMRD**, grup que va aparèixer més tard i que va voler incorporar-se a la taula de diàleg que hi havia a Abuja (Nigèria). Durant el primer trimestre del 2005, la situació va continuar estancada pel que fa al diàleg entre el Govern i els grups armats d'oposició SLA, JEM i NMRD. Tot i haver-se celebrat, el mes de febrer, una ronda negociadora al Txad, sota els auspicis d'aquest país i la UA, i haver-se arribat a l'acord de dur a terme noves negociacions a Nigèria, amb el suport explícit del Govern dels EUA, la situació no va millorar. Prèviament, el Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, J. Pronk, es va reunir a Eritrea amb representants del Govern i dels dos grups per preparar la reunió de Nigèria. Al març del 2005, el Govern va assegurar que l'establiment d'un nou sistema federal de Govern permetria una solució real al conflicte de la regió. Els grups armats, però, van refermar la seva negativa a reprendre les negociacions amb el Govern si no és que els responsables de crims de guerra eren jutjats per un tribunal internacional. A finals d'aquell mes, el Consell de Seguretat de l'ONU va decidir autoritzar al fiscal general de la Cort Penal Internacional la persecució dels crims de

Població: 38 milions (6 al Darfur)
Superfície: 2.506.000 Km²; (Darfur, 503.180 Km²)

PIB: 30.100 milions de \$

Renda per habitant: 800 \$

IDH: 141 (de 177)

Morts pel conflicte: + 200.000

Població desplaçada: 2'7 milions

Població refugiada: 730.000

Actors armats:

SLA, JEM, SLM, milícies Janjaweed, NMRD, GSLM, NRF, UFDL i faccions de diversos d'aquests grups.

Facilitacions:

CDH, Txad, Líbia, Nigèria, ONU, UA, Eritrea, Tanzània, SPLA (Sud-Sudan). Qatar.

guerra i de lesa humanitat comesos al Darfur. A mitjans d'abril, el **Govern txadià va suspendre la seva participació com a mediador** a les negociacions de pau en considerar que el Govern sudanès donava suport a membres de grups armats d'oposició txadians. Davant del deteriorament de la situació, els presidents del Sudan, Egipte, Nigèria i Etiòpia es van reunir a Egipte per abordar les possibilitats de reiniciar les negociacions de pau entre el Govern i els grups armats SLA i JEM.

El mes de maig del 2005, ambdues parts van signar a Líbia, sota els auspicis de M. Al-Gaddafi, un **acord d'alto el foc** que contemplava la facilitació de l'ajuda humanitària per a la regió. Posteriorment, a mitjans de juny, el Govern i els grups armats es van reunir a Abuja (Nigèria), i així van reiniciar una nova ronda de contactes directes, després de sis mesos, amb la mediació de la UA, liderats pel seu enviat especial S. Ahmed Salim. A finals de juny, es van produir greus tensions entre els mateixos equips negociadors dels grups armats, ja que tots dos grups van patir escissions i lluites pel lideratge. Per la seva banda, la comunitat internacional es va comprometre amb 159 milions de dòlars durant la conferència de donants que es va celebrar a Etiòpia, en la qual la UA va anunciar que, en el termini de dos mesos, triplicaria els efectius de la missió de manteniment de la pau desplegada al Darfur, fins arribar als 7.700 efectius. Finalment, **les parts van signar a Nigèria una declaració de principis** que contemplava un nou pla de seguretat, el retorn de la població desplaçada pel conflicte, el respecte envers les diferències ètniques i religioses, i la redistribució equitativa dels recursos del país. Aquesta declaració es va aconseguir malgrat les tensions que provocava la presència a la reunió de representants dels Governos del Txad i d'Eritrea, rebutjada tant pels grups armats d'oposició com pel Govern sudanès. La UE va nomenar la finlandesa P. Haavisto com a Representant Especial de la UE per al Sudan, amb l'objectiu de coordinar la missió de manteniment de la pau al Darfur. **Cap a finals de juliol, el SLA i el JEM van signar a Trípoli (Líbia) un acord pel qual es comprometien a posar fi als enfrontaments entre tots dos grups**, a alliberar presoners i al restabliment de la confiança i la coordinació. A mitjans de setembre del 2005, el Govern sudanès i els dos grups armats van iniciar a Abuja (Nigèria) la sisena ronda de negociacions de pau i es van centrar en temes relacionats amb el repartiment del poder i dels recursos, així com amb el manteniment de la seguretat. En el decurs de la ronda negociadora, el JEM va acordar cooperar amb el Govern del Txad i acceptar el seu paper de mediador. Diversos analistes van coincidir a assenyalar que una de les principals dificultats d'aquestes negociacions eren les divisions internes entre els dos grups armats a causa de les disputes pel lideratge. Al novembre es va iniciar, a Nigèria, la setena ronda negociadora. S'ha de destacar el fet que el SLA hi va participar de manera unificada, tot i que amb representants de totes dues faccions enfrontades, que es van aconseguir avenços en matèria de protecció de la població civil i d'accés a les víctimes, i que es van discutir, sense arribar a acords, el repartiment del poder polític, la gestió dels recursos i la qüestió de la seguretat.

Malgrat tot, les rondes de negociacions celebrades a Nigèria amb els grups armats d'oposició SLA i JEM no van donar resultats positius els primers mesos del 2006. Tant aquests grups com el Govern sudanès van reiterar les seves crítiques a la possibilitat que es dugués a terme a la regió el desplegament d'una missió de manteniment de la pau de l'ONU a la regió que substituís la de la UA, composta per 7.000 efectius, ja que el Govern sudanès era contrari a la participació de tropes nord-americanes en aquesta missió. Al febrer, i encara que setmanes abans el SLA i el JEM havien anunciat la possibilitat d'unificar-se en un sol grup, la UA va haver d'expulsar tres membres del JEM que participaven a les negociacions de Nigèria, després de l'agressió per part d'aquests membres a dos components del grup que havien decidit integrar-se al SLA, amb la qual cosa va augmentar la tensió entre els dos grups i es va posar en evidència l'impacte que van tenir les escissions del SLA en el procés negociador. Davant la crítica situació humanitària de la regió, els representants de la UA a les negociacions de pau que tenien lloc a Nigèria van proposar, al març, la creació de zones de protecció per a la població civil a través d'un "Acord Humanitari d'Alto el Foc Reforçat".

El 5 de maig del 2006, el Govern sudanès i la facció majoritària del grup armat d'oposició SLA liderada per M.A. Minawi, van signar un acord de pau a Abuja (Nigèria), sota els auspicis de la UA. No obstant, la facció minoritària del SLA (representant principal del grup ètnic fur, liderada

per A. al-Nour) i el grup armat d'oposició JEM (segons els mediadors menys rellevant per a l'esdevenir de les negociacions) no es van voler sumar inicialment a l'arranjament. El líder del JEM, K. Ibrahim, es va reunir a finals de maig a Eslovènia amb el president d'aquest país, J. Drnovsek, que des del gener ja havia dut a terme una iniciativa d'acostament. L'entrevista es va interpretar com una exploració perquè el JEM s'adherís a l'acord de pau. A finals de juny, representants del Govern i de la facció majoritària del SLA es van reunir a La Haia (Països Baixos) per parlar de la implementació de l'acord de pau i la reconstrucció de la regió. A l'abril, i abans de la signatura del citat acord de pau, el Govern txadià es va retirar del procés de negociació després d'haver trencat oficialment les relacions diplomàtiques amb el Sudan. Cal destacar igualment que portaveus de l'OTAN van assegurar que l'organització estava debatent la possibilitat d'implicar-se en un futur al Darfur, tot i que de moment no es contemplava l'enviament d'una força militar, i que el Govern sudanès va acceptar l'enviament al Darfur d'una missió d'exploració de Nacions Unides. La UA va anunciar la celebració a Banjul (Gàmbia), durant el mes de juliol, d'una trobada ministerial per dirimir les diferències amb els sectors encara refractaris al pacte.

**Compromisos adquirits a la trobada de pau entre el Govern sudanès
i la facció majoritària del grup SLA, 5-5-2006**

- El desarmament i la desmobilització efectius de les milícies proGovernamentals *Janjaweed* cap a mitjans d'octubre d'aquest any, així com la restricció de moviments d'altres milícies com la *Popular Defense Force* (PDF).
- La integració de 4.000 excombatents a les FAS sudaneses, 1.000 més a la policia, i l'assistència educativa i formativa de 3.000 efectius.
- La designació d'un membre dels grups armats del Darfur per ocupar el quart lloc de màxima representació en el Govern d'Unitat Nacional, denominat com "Assistent al president de la constituïda Autoritat Regional Transitòria del Darfur" (TDRA, per les sigles en anglès), que s'encarregarà d'implementar els compromisos adquirits en l'acord de pau.
- La celebració d'un referèndum el juliol de 2010 per decidir si el Darfur s'estableix com una regió unitària amb Govern autònom.
- La celebració d'eleccions locals no més enllà de juliol del 2009.
- De cara als pròxims tres anys, la concessió als grups armats de 12 escons a l'Assemblea Nacional, 21 per a cadascun dels parlaments estatals de la regió, un Governador estatal, així com llocs clau en alguns ministeris i en Governos locals.
- L'acord també preveu la celebració d'una conferència de donants per al Darfur, a la qual el TDRA haurà de presentar totes les necessitats i prioritats.
- El Govern d'Unitat Nacional haurà de contribuir a la reconstrucció de la regió amb 300 milions de dòlars inicials i 200 milions més durant cada un dels dos anys següents.
- Pel que fa a les qüestions humanitàries, s'establiran zones de seguretat al voltant dels camps per a desplaçats interns, passadissos d'assistència humanitària, i es crearà una Comissió que treballarà conjuntament amb Nacions Unides en el procés de retorn de les persones refugiades i desplaçades.
- Finalment, l'acord estipula que el Govern sudanès proporcionarà 30 milions de dòlars per compensar les víctimes del conflicte.

La primera quinzena de juliol del 2006, la nova aliança d'oposició armada *National Redemption Front* (NRF) va atacar una ciutat a la regió nord de Kordofan, declarant trencada la treva del Darfur, establerta l'abril del 2004, i la seva intenció d'arribar fins a la capital Karthum. El grup estaria integrat pel JEM i diversos comandaments dissidents del SLA, formació d'oposició amb una més gran rellevància a la regió, així com pel partit polític *Sudan Federal Democratic Alliance* (SFDA, per les seves inicials en anglès). En paral·lel, el president sudanès, O. Al-Bashir, es va continuar negant a l'entrada de forces de l'ONU al seu país, tot i que no va posar cap

objecció perquè s'enfortís la missió de manteniment de la pau que la UA desenvolupa al Darfur. La negativa del dirigent sudanès va provocar una ruptura en el Govern d'unitat nacional, el vicepresident del qual i líder del SPLM, S. Kiir, donava suport a l'entrada de les forces de l'ONU al país per possibilitar la pau a la regió occidental sudanesa. També el juliol, els grups armats d'oposició que s'havien negat a signar l'Acord de Pau per al Darfur el mes de maig es van reunir a Líbia amb el president Muammar al-Gaddafi amb la finalitat d'aconseguir que el líder libi intercedís per ells davant del Govern del Sudan, que precisament va nomenar conseller presidencial M. Minawi, president i comandant en cap de la fracció del SLA signatària dels acords de pau. El mes d'agost, la Lliga Àrab es va comprometre a finançar la missió de la UA durant sis mesos més, i el Txad va detenir set líders del JEM en un gest per impulsar les bones relacions reobertes recentment entre el Sudan i el Txad. Entre els detinguts es trobava el secretari general del moviment i cap de l'equip negociador. El Txad va anunciar que els detinguts serien lliurats a la UA. A primers de setembre del 2006, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució presentada per EUA i el Regne Unit per al desplegament de tropes de la UNMIS en el territori del Darfur abans de l'octubre, augmentant els seus efectius amb 17.300 nous soldats i 3.300 policies, amb la finalitat de donar suport a la missió de la UA, que havia de treballar a la zona fins a acabar l'any. L'operació, però, només es faria efectiva amb el consentiment del Govern sudanès. A finals de setembre, el viceprimer ministre del Sudan, S. Kiir, es va reunir a Asmara, Eritrea, amb el recent designat líder del grup armat d'oposició SLA, no signatari de l'acord de pau, Ahmed Abdelshafi Bassei, escollit després de l'expulsió d'Al-Nur, que va formar el SLM. El líder del SLA es va mostrar disposat a conversar i negociar amb Khartum, continuant amb les seves demandes d'una major representació a nivell nacional i de compensacions individuals per als desplaçats interns i els refugiats.

L'octubre del 2006, el Govern va anunciar que havia proposat a la UA un pla per al desarmament de les milícies *Janjaweed*, que malgrat tot van continuar atacant la població del Darfur. A més, l'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU, J. Pronk, es va veure obligat a abandonar el país després que el Govern sudanès demanés la seva destitució per criticar l'actuació del Govern. Posteriorment, el Govern sudanès va denegar el permís al Secretari Adjunt per Afers Humanitaris de l'ONU, Jan Egeland, per visitar els camps de desplaçats. El novembre, no obstant, Nacions Unides va proposar crear una força conjunta entre la UA i l'ONU, sota comandament d'aquesta darrera, buscant un consens a Khartum perquè permetés la seva entrada al Darfur, extrem que va ser rebutjat pel president sudanès. Aquell mateix mes, el Govern sudanès va afirmar que estava disposat al diàleg amb la coalició armada NRF, una facció dissident del SLA dirigida per A. Qassem Haj, que no havia signat els acords d'Abuja, i gràcies a la mediació del president libi i del Govern d'Eritrea. El desembre, el ministre d'Exteriors suec, J. Eliasson, va ser designat nou Enviat Especial de Nacions Unides per al Darfur, i el recentment elegit com a conseller presidencial, M. Minawi, dirigent del SLA, va advertir que abandonaria el Govern i trencaria amb l'acord de pau signat si continuaven els trencaments de l'alto el foc per part de les FAS sudaneses i les seves milícies aliades, els *Janjaweed*, alhora que va assegurar que de continuar les violacions no podria controlar la resposta del seu grup. El primer ministre britànic, T. Blair, va proposar per la seva banda la creació d'una zona d'exclusió aèria sobre el Darfur, per evitar que les FAS continuessin els bombardejos contra poblacions, com a part de les sancions susceptibles de ser imposades al Govern sudanès si continuava en la seva negativa d'admetre el desplegament de forces de Nacions Unides a la regió. Eritrea, finalment, va acollir unes converses a finals d'any entre el Govern sudanès i el SFDA liderat per A. Diraige, una de les tres forces que formen el NRF.

El procés de pau el 2007

A començament d'any, el president del Sudan O. Al-Bashir va acceptar en una carta remesa al Secretari General sortint de l'ONU, K. Annan, l'inici immediat de la implementació del pla de l'ONU per reforçar l'AMIS. Igualment va fer referència al mecanisme del Comitè Tripartit – ONU, UA, Govern del Sudan – que es reunirà cada 15 dies per realitzar el seguiment del nou pla. Posteriorment, el president sudanès va assenyalar al nou Secretari General de l'ONU que limités

els moviments de les forces de l'ONU que es despleguin al Darfur. L'antic ambaixador dels EUA per a l'ONU i actual Governador de l'estat de Nou Mèxic, B. Richardson, va anunciar que el Govern del Sudan i els grups rebels del Darfur havien acordat una treva de 60 dies, durant els quals se celebrarien negociacions de pau sobre el terreny patrocinades per Nacions Unides i la UA, però els líders del grup armat d'oposició JEM van anunciar que no acceptaven aquesta treva. D'altra banda, el portaveu del SLA-Minawi, M. Hussein, facció del SLA signatària dels acords de pau, es va convertir en el líder d'una nova escissió d'aquest grup davant la manca de progressos en el procés de pau i la incapacitat de M. Minawi d'estabilitzar la regió del Darfur. El **nou grup armat, sota el nom de *Great Sudan Liberation Movement (GSLM)***, va amenaçar d'estendre les seves accions a Khartum, capital del país, i va considerar que el SLA havia perdut legitimitat per representar la població del Darfur. A principis de febrer, els grups armats d'oposició SLA i NRF van acordar reunir-se al sud del Sudan en un intent de generar una agenda comú que els permetés negociar de manera conjunta amb Khartum. El president O. Al-Bashir va viatjar a Líbia per iniciar negociacions amb l'aliança NRF, però el comandant de la facció del SLA, J. El-Neby, va anunciar que no havia estat convidat a aquesta ronda de negociacions, malgrat haver-se declarat obert a començar el diàleg amb el Govern de Khartum. L'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU per al Darfur, J. Eliasson, i el seu homòleg de la UA, S. Ahmed Salim, es van entrevistar amb diversos alts càrrecs del Govern sudanès i amb representants de la facció del SLA dirigida per M. Minawi a Khartum. Poc després, M. Minawi va ser nomenat Governador de la província del Darfur Occidental. També van viatjar al Darfur, on es van reunir amb representants dels diferents grups rebels que encara continuen en actiu. Després de la seva visita a la regió, **el comandant de la facció del SLA, J. el-Neby, es va comprometre a respectar l'alto el foc i a participar a les negociacions de pau, amb la mediació de Nacions Unides i la UA**, un cop s'hagués reunit amb la resta de dirigents del grup. Malgrat tot, van trobar problemes per reunir-se amb els dirigents del NRF al Txad, ja que el Govern del Sudan no es va comprometre a no atacar posicions rebels durant la trobada, per la qual cosa es va posposar la conferència que pretenia unificar les propostes dels diferents grups d'oposició i les seves faccions al Darfur. A principis de març, la Fiscalia de la Cort Penal Internacional va nomenar els dos primers sospitosos d'haver comès crims de guerra al Darfur. Tot i això, el Govern sudanès va respondre que no reconeixia la jurisprudència de la CPI i que no lliuraria cap dels seus ciutadans. El maig, no obstant, la Cort Penal Internacional va emetre les dues primeres ordres d'arrest contra l'actual ministre sudanès d'Afers Humanitaris, Ahmed Haroun, i contra el considerat com a màxim líder de les milícies proGovernamentals *Janjaweed*, Ali Kushayb, com a presumptes autors de crims de guerra i contra la humanitat. Diversos líders del NRF i de diferents faccions del SLA **es van reunir finalment a Trípoli sota l'auspici del president d'aquest país, Muammar al-Gaddafi, amb el propòsit de formar un front comú per a les negociacions amb el Govern sudanès**, però les principals figures dels grups rebels, com A. Al-Nur (líder de la facció SLM), van anunciar que no hi assistirien. D'altra banda, membres de les diferents faccions del SLA es van reunir per mirar d'unificar la seva posició davant d'eventuals negociacions de pau amb el Govern sudanès. A més, el president del Sud del Sudan, S. Kiir, va informar sobre la voluntat dels grups rebels del Darfur de reunir-se al sud del país i comptar amb el suport del Govern sud-sudanès per unificar la seva posició. El març, J. Eliasson va declarar que en breu es reuniria a Asmara (Eritrea) amb els membres del Govern eritreu per coordinar esforços per mitjançar al Darfur. Finalment, cal destacar que el Govern xinès va excloure del llistat de països on s'incentiva la inversió d'empreses xineses el Sudan, l'Iran i Nigèria. Aquesta decisió va ser interpretada per diversos analistes i pel Govern dels EUA com un intent de pressionar Khartum perquè adoptés mesures per solucionar el conflicte del Darfur.

El segon trimestre de l'any, el Govern va oferir als grups armats d'oposició que operen al Darfur una treva de dos mesos. Dies després, una trobada internacional desenvolupada a Líbia amb la presència de representants de Nacions Unides, UA i Sudan, a més de 14 països i organitzacions internacionals, va acabar amb la **redacció del "Consens de Trípoli" sobre el Procés Polític al Darfur**. Els líders de diversos grups armats d'oposició del Darfur es van mostrar favorables a realitzar converses al sud del Sudan per unificar la seva postura de cara a unes properes negociacions amb el Govern. El Govern xinès, per la seva banda, va nomenar el seu antic

ambaixador per a Sud-àfrica i Zimbabwe, Liu Guijin, Representant Especial per a l'Àfrica, encomanant-li com a primera missió la resolució de la problemàtica del Darfur. A principis de juny, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar l'esborrany per a l'enviament de 23.000 militars i policies, que integraran una força conjunta amb la missió de manteniment de la pau de la UA, amb el mandat de protegir els civils i evitar la violència fins i tot utilitzant la violència preventiva. El Govern sudanès va acceptar finalment el desplegament d'aquesta força híbrida ONU-UA. El nou ministre d'Exteriors francès, Bernard Kouchner, va presentar per la seva banda un pla per crear un corredor humanitari per al Darfur des del Txad, assegurat militarment per una força internacional amb el mandat de Nacions Unides integrada també per soldats francesos presents ja al Sudan i al Txad; malgrat tot, les principals filials franceses de les ONG que operen a la zona van rebutjar el pla de Kouchner en considerar que només augmentaria el perill per als actors humanitaris a la zona. El juny, el SPLA sud-sudanès, que actua com a facilitador, va anunciar que la reunió dels grups i faccions armades bel·ligerants al Darfur, prevista per aquell mes, s'hauria de posposar en no haver-se pogut convèncer alguns importants líders perquè assistissin a la conferència. Una de les figures més destacades que va rebutjar la invitació va ser Abdelwahid Al-Nur, líder de la principal facció del SLA, que malgrat tot va remetre als mitjans locals una declaració en la qual establia vuit punts de demandes prèvies a qualsevol mena de negociació amb el Govern, reclamant que aquest havia de demostrar abans el seu compromís amb la pau i la justícia al Darfur. El JEM també va llençar una proposta de full de ruta per a les negociacions i va emplaçar el SLA a arribar a un acord entre les propostes d'ambdós grups per intentar una negociació conjunta. Finalment, cal destacar que una facció dissident del NRF, liderada per Ibrahim Yahia, antic Governador de l'estat del Darfur Occidental, es va unir a l'acord de pau del Darfur signat el maig del 2006.

El mes d'agost va finalitzar la reunió de grups i faccions armades d'oposició celebrada a Arusha (Tanzània), amb el compromís dels seus assistents de permetre i facilitar el treball humanitari de totes les organitzacions presents al Darfur, així com de respectar la integritat de les forces de la UA desplegades a la regió i el cessament d'hostilitats. A més, van acordar la presentació d'un programa comú per als temes relatius al repartiment de poder i recursos, seguretat i qüestions humanitàries, i de propietat de la terra. A la reunió d'Arusha hi van participar més de 13 grups i faccions, a més de comptar amb el suport de la UA i Nacions Unides i la presència de representants d'Egipte, Líbia, el Txad i Eritrea. Els grups van donar igualment el vist-i-plau al full de ruta dissenyat pels representants per al Darfur a la UA i l'ONU, Jan Eliasson i Salim Ahmed Salim. En paral·lel, cinc grups rebels es van reunificar sota el nom de Front Unit per a l'Alliberament i el Desenvolupament (UFDL, per les inicials en anglès), manifestant el seu interès a participar a les converses d'Arusha. El setembre, i després d'una visita del Secretari General de l'ONU a la regió, la major part dels grups armats van decidir tornar-se a reunir a Trípoli (Líbia), sota els auspicis de l'ONU i de la UA, tot i que en aquell moment no s'havia confirmat la presència del SLM liderat per Abdul Wahid Mohammed Nur, que resideix a París i que no va participar a Arusha, i que va manifestar que no participaria als diàlegs fins que no estigués desplegada la missió de pau conjunta de l'ONU i la UA. L'octubre, un grup d'antics homes d'estat, l'Arquebisbe sud-africà Desmond Tutu, l'antic president dels EUA Jimmy Carter, la defensora dels drets del nen Graça Machel i l'antic enviat de l'ONU per a l'Iraq, Lakhdar Brahimi, van visitar els camps de desplaçats al Darfur i van recomanar que les negociacions de Líbia fossin més incloents, permetent la participació de representants de les persones desplaçades pel conflicte. A principis de novembre va començar la fase de consultes que havia de conduir a la concreció d'un nou acord de pau per al Darfur a la ciutat líbia de Sirte, a la qual finalment només hi van concórrer 7 dels 16 grups armats i faccions que operen a la regió. La majoria dels grups d'oposició van sol·licitar més temps per arribar a una posició conjunta de cara a les negociacions amb el Govern, mentre d'altres van mostrar la seva desconfiança envers l'Executiu sudanès després que el SPLA abandonés l'Executiu davant la manca de compliment de l'acord global per al sud del Sudan. D'altra banda, l'elecció de Líbia com a país seu per a les converses va ser criticada per alguns grups armats d'oposició en considerar-lo un país no neutral en el conflicte. A més, diferents grups representants de la societat civil present a Sirte van sol·licitar un protagonisme més gran per als actors no armats i una presència més gran de dones dins dels

grups negociadors principals, Govern sudanès i grups armats d'oposició, on fins al moment no existia cap presència femenina. A mitjans de novembre, sis faccions del SLA i dos grups armats més d'oposició reunits a Juba (capital del sud del Sudan) van signar un acord d'unificació amb la finalitat de mostrar una posició conjunta davant del Govern sudanès en les pròximes negociacions de pau. Entre els líders més representatius que van signar aquest acord s'hi trobaven Jar el-Neby i Ahmed Abdel Shafie. Diverses organitzacions de la societat civil, entre elles *Darfur Peace Block* (liderada per Hassan Iman Hassan) i l'Associació per al Desenvolupament Comunitari, es van oferir com a mediadores per parlar amb els líders rebels que no havien assistit a la conferència de pau de Sirte (Líbia) i aconseguir que entressin a formar part del procés. En acabar l'any, fonts diplomàtiques franceses van informar que el Govern del seu país forçaria l'expulsió del líder de la fracció més important del SLA, Abdel Wahid Al-Nur, que residia a París, davant de la seva negativa a prendre part a les negociacions de pau del Darfur.

El procés de pau el 2008

A principi d'any va començar el desplegament de la missió conjunta de pau entre la UA i l'ONU (UNAMID), tot i que⁶ només amb 9.000 dels 26.000 efectius previstos, la qual va rellevar l'AMIS, la missió de la UA. Els⁷ últims mesos, el problema principal van ser les escissions i aparicions de grups armats, la qual cosa dificultava enormement la negociació. En aquest sentit, des de començament d'any es va intentar que els principals grups armats participessin en les negociacions que s'havien de celebrar a Arusha (Tanzània). Els dos primers grups del quadre

Grups de Darfur convidats a participar en les negociacions d'Arusha (5)

- SLA-Unity (Ahmed Abdel Shafi)
- URF (Front Unit per a la Resistència)
- SLA d'Abdel Wahid al-Nur (6)
- SLA d'Abdul Shafir
- MJI

adjunt ja van anunciar d'entrada la seva disposició per negociar. El Govern, a més, va acceptar finalment el desplegament de la UNAMID, una major llibertat de moviments i la possibilitat de fer vols nocturns. Alguns grups, com l'SLA-Unity, van manifestar la seva preferència de dur a terme negociacions sense intermediaris, encara que més tard van acceptar una proposta dels Països Baixos per conversar des d'aquest país; els grups que ja havien firmat acords, com l'SLA de Minni Minawi, es van queixar que el Govern havia incomplert els seus compromisos de reconstrucció de Darfur per un valor de 300 milions de dòlars. Durant el primer trimestre també va ser significativa la pressió que molts països i institucions van exercir sobre la Xina, atesa la seva influència sobre el Govern sudanès per la seva activitat petrolera en aquest país. El mes de febrer, el president senegalès Abdoulaye Wade esperava poder exercir d'amfitrió d'una trobada entre els presidents del Txad i del Sudan per tractar el tema de Darfur en la reunió de l'Organització de la Conferència Islàmica. Així mateix, el president nigerià Umaru Yar'Adua va anunciar que el seu país presentaria unes propostes per aconseguir una pau definitiva entre els dos països. Aquests oferiments es van produir tot i que la UA havia designat el Congo i Líbia com a mediadors entre el Govern i els grups armats, amb la qual cosa el nombre de candidats per facilitar un acord es va disparar de forma alarmant, ja que la dispersió de mediacions normalment no produeix bons resultats. El mes de març, el MJI va exigir negociacions de pau directes amb el Govern i va reclamar ser l'únic grup armat important que es mantindria a la regió. Per restablir el diàleg, el líder del MJI Khalil Ibrahim va sol·licitar que l'exSecretari General de l'ONU Kofi Annan en fos el mediador. D'altra banda, els representants especials de l'ONU i de la UA per Darfur, Jan Eliasson i Salim Ahmed Salim, respectivament, es van reunir a Ginebra amb representants regionals i observadors internacionals per arribar a un acord sobre com progressar en la resolució del conflicte de Darfur. En la primera sessió, tots dos es van reunir amb representants del Txad, Egipte, Eritrea i Líbia, mentre que, en una segona sessió, el diàleg quedaria obert a la participació dels representants dels països del Consell de Seguretat. A

⁶ L'SLA de Minni Minawi ja havia firmat un acord de pau i participava en el govern.

⁷ El seu líder estava refugiat a França i va ser pressionat per acceptar les condicions per tenir la possibilitat de continuar refugiat al país gal.

la trobada, no s'hi va convocar cap representant del Govern sudanès ni dels grups armats d'oposició. El ministre d'Exteriors francès, Bernard Kouchner, va informar posteriorment que el seu Govern havia fet possible que el líder de la principal facció de l'SLA exiliat a França, **Abdel Mohamed al-Nur**, es reunís a Ginebra amb els mediadors, fet que podria ser un primer pas per a la participació del líder en les negociacions de pau.

El segon trimestre, davant la impossibilitat de dur a terme un procés de diàleg rellevant, els representants de l'ONU i de la UA van informar, el mes d'abril, que s'estaven centrant en assolir acords sobre temes de seguretat per aconseguir un cessament d'hostilitats i posar novament el procés de pau en marxa. Igualment, van subratllar que aconseguir la normalització de les relacions entre el Txad i el Sudan era vital perquè es produís un procés polític creïble. El Secretari General adjunt per a Afers Humanitaris i Coordinació de l'Ajuda d'Emergència de l'ONU John Holmes va revelar que el nombre revisat de morts produïdes pel conflicte armat de Darfur ascendia a 300.000, davant de les 200.000 utilitzada fins aleshores per les Nacions Unides com a xifra de referència. El Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, va assenyalar que el grup armat MJI també s'hauria de responsabilitzar de l'augment de la violència a la part occidental de Darfur, igual que el Govern. D'altra banda, el Govern del Regne Unit va manifestar la seva voluntat d'afavorir les negociacions de pau de Darfur després d'haver mantingut diversos contactes amb l'executiu sudanès i amb els grups armats de l'oposició. A final del mes de maig, el conflicte va patir un greu increment d'hostilitats, el punt culminant del qual va ser l'atac del grup armat MJI a la capital Khartum, fet que va comportar un greu revés als intents de reobrir el procés de pau, ja que el Govern sudanès va declarar que es negava a dialogar amb els rebels d'aquest grup. A més, aquesta situació va propiciar que es produïssin rèpliques d'altres grups escindits de l'SLA, com l'SLA-Unity que, fins aleshores, s'havia mostrat favorable a prendre part en les negociacions de pau, però feia poc que havia amenaçat d'ampliar les seves operacions al centre del Sudan i d'atacar també Khartum així com reclamar la dimissió del president Omar al-Bashir. A principi del mes de juny, la UA i les Nacions Unides es van plantejar nomenar un únic mediador conjunt per a Darfur després que els intents dels enviats especials de l'ONU i de la UA, Jan Eliasson i Salim Ahmed Salim, no haguessin servit per fer asseure les parts a la mesa de negociacions. A final del mes de juny, el Secretari General de l'ONU i el president de la UA van nomenar el ministre d'Exteriors burkinès Kjibril Yipènè Bassolé mediador conjunt per a Darfur.

A principi de juliol, el fiscal de la **Cort Penal Internacional (CPI)** va demanar una ordre d'arrest per al president del Sudan Omar al-Bashir, a qui va acusar de genocidi, de crims contra la humanitat i de crims de guerra, al·ludint a la seva responsabilitat en els crims perpetrats a la regió durant els últims cinc anys. El Govern sudanès va advertir que això minaria el procés de pau a Darfur; igualment, va recordar que el seu país no reconeixia l'autoritat de la CPI i va titllar de criminal el fiscal Moreno-Ocampo. La situació derivada de la demanda de la CPI va provocar la divisió dins el **Consell de Seguretat de l'ONU**, després que Líbia i Sud-àfrica proposessin que, dins la resolució per a l'ampliació del mandat de la UNAMID, s'hi inclogués una clàusula per suspendre durant un any les tasques d'investigació i acusació de la CPI. Mentre que Rússia i especialment la Xina es van mostrar a favor d'aquesta proposta, els EUA, França i el Regne Unit van demanar que aquesta decisió es desvinculés de la pròrroga de la missió per al manteniment de la pau a Darfur. D'altra banda, la UA va sol·licitar que la CPI suspengués la seva decisió fins que se solucionés el conflicte de Darfur i les Nacions Unides van decidir aturar les operacions de la UNAMID a la regió de forma cautelar, a més de retirar el seu personal no essencial del terreny. El grup armat MJI va condemnar la decisió de la UA de no donar suport a les acusacions contra Bashir i va afirmar que no participaria en cap negociació de pau en què l'organisme actués com a mediador. A més, el Govern sudanès va anunciar que no es podia fer responsable de la seguretat dels treballadors humanitaris en el terreny. Com a mostra de la inseguretat de la zona, una patrulla de la UNAMID va ser atacada per la milícia Janjaweed a Darfur septentrional i van morir set cascos blaus i dinou van resultar greument ferits. Davant d'aquesta situació, representants de les agències humanitàries de les Nacions Unides i dels grups armats d'oposició més rellevants que operen a la regió, MJI i SLA-Unity, es van reunir a Ginebra (Suïssa), sota els auspicis del Centre per al Diàleg Humanitari, amb la finalitat de millorar la protecció de la

població civil i promoure l'accés segur dels treballadors humanitaris. A principi d'agost, el Consell de Seguretat de l'ONU va ampliar un any més el mandat de la missió de pau UNAMID, després d'haver-se produït serioses dissidències al si d'aquest organisme. De fet, la resolució va ser aprovada amb l'abstenció dels EUA, que d'aquesta manera mostraven el seu desacord amb la introducció d'una referència a la petició feta per la UA perquè el Consell de Seguretat suspengués el procediment judicial de la CPI contra el president sudanès Omar al-Bashir. El mes d'agost, el president del Sudan, Omar al-Bashir, va anunciar una nova iniciativa de pau per a Darfur, denominada "iniciativa del poble sudanès", amb la qual pretenia reunir els representants de tots els partits polítics nacionals, de la societat civil i de les diferents forces polítiques i tradicionals de Darfur, entre els quals hi havia els grups armats que no havien firmat l'acord de pau de Juba. La iniciativa implicaria crear un comitè ministerial encarregat d'incrementar els esforços per aconseguir la pau a Darfur. L'organisme estaria presidit pel primer ministre i ministre d'Exteriors de Qatar Hamad bin Jassim bin Jabr al-Thani, pel secretari general de la Lliga Àrab, Amr Moussa, i pel president de la Comissió de la UA, Jean Ping. En aquest sentit, el secretari general de l'SPLM, Pagan Amum, es va reunir a Londres amb delegacions del MJI i de l'SLA-Abdel Shafi amb la finalitat d'informar-los de la proposta de nova iniciativa de pau. Tots dos grups armats es van negar a participar-hi, ja que consideraven que la nova estratègia era un engany, tenint en compte que continuaven els atacs contra la població civil a Darfur. A final de setembre, però, el líder del MJI, Khalil Ibrahim, va manifestar que estava inicialment disposat a acceptar la mediació de Qatar per resoldre la crisi de Darfur, però que necessitaven més temps per estudiar la proposta.

A mitjan mes d'octubre, el president Omar al-Bashir va anunciar, davant de representants de la Lliga Àrab, la Unió Africana, Egipte, Líbia i Qatar, el llançament d'una iniciativa de pau a Darfur que inclouria la fi de la violència, la repatriació i el retorn voluntari de centenars de milers de persones, així com l'increment de la cooperació amb la UNAMID per part del Govern. El mediador principal conjunt de la Unió Africana i de les Nacions Unides va reaccionar amb optimisme davant d'aquesta iniciativa, sobre la qual el Govern dels EUA va expressar dubtes seriosos. D'altra banda, els grups armats d'oposició MJI i SLM van anunciar que no participarien en aquesta iniciativa, ja que la consideraven una maniobra del president sudanès per guanyar temps i aconseguir que la Cort Penal Internacional no prosseguís amb l'ordre d'arrest per genocidi dictada contra ell. Pocs dies després, el grup de representants de l'SPLM sudanès, que exercia de facilitador, es va reunir amb el líder del MJI Khalil Ibrahim per aconseguir la participació d'aquest grup en les negociacions de pau facilitades per Qatar. El secretari general de l'SPLM va viatjar també a París per entrevistar-se amb el líder de l'SLA Abdel Wahid al-Nur i convèncer-lo perquè participés igualment en les negociacions. El mes de novembre, el president Omar al-Bashir va anunciar un alto el foc unilateral, que no es va acomplir del tot, i va fer una crida als grups armats de Darfur perquè es comprometessin a posar fi a les hostilitats. A més, va garantir que instauraria un mecanisme que vetllés pel seu compliment i que iniciaria el desarmament de les milícies proGovernamentals. Alhora, el president es va mostrar disposat a compensar les víctimes del conflicte, una iniciativa per la qual va crear un primer fons de 18 milions de dòlars. Bashir va prendre aquesta decisió després d'haver sabut les recomanacions emeses pel fòrum de la iniciativa del poble sudanès (SPI), però els grups armats es van negar a participar en aquestes reunions i, igualment, van negar tota credibilitat a l'alto el foc decretat per Bashir. En aquest sentit, el grup armat MJI va assenyalar que només reconeixeria la voluntat d'un veritable cessament d'hostilitats si sortia del diàleg i comptava amb l'aval de les Nacions Unides i de la UA. A pesar d'això, el MJI es va mostrar disposat a discutir la proposta de pau per a Darfur promoguda per Qatar i va comunicar que enviaria una delegació a Doha per fer consultes als líders qatarians, una prova del canvi de posició que havia mantingut un mes abans. D'altra banda, el president egipci Hosni Mubarak es va reunir amb Bashir, a Khartoum, per acostar posicions entorn de la iniciativa àrab de pau. A final d'any, una organització que agrupa més de 50 ONG sudaneses, Sudan Consortium, va publicar un informe en què denunciava el segrest de milers de persones d'ètnies no àrabs a Darfur que, posteriorment, serien forçades a treballar per a membres de l'exèrcit i les milícies Janjaweed.

A part de Darfur, cal assenyalar que la falta d'implementació d'aspectes substancials de l'acord de pau global per al sud del país, firmat el 2005, va augmentar les tensions a la regió petrolera del **Sudan meridional**, on l'SPLA es va enfrontar el mes de maig a les milícies de la tribu àrab misseriya, a les quals donaven suport les tropes de l'exèrcit sudanès a Abyei. Aquesta situació va fer que el partit presidencial NCP i l'SPLM, braç polític de l'SPLA, reiniciessin el diàleg sobre la delimitació de la frontera nord-sud. Finalment es va optar per la **creació d'una administració interina per a Abyei, gestionada de manera conjunta per representants de l'SPLM i de l'NCP**, a més de traslladar la decisió sobre la delimitació de la frontera al **Tribunal Internacional d'Arbitratge de la Haia**. Això no obstant, totes dues parts van augmentar la seva presència militar al terreny així com les pràctiques de reclutament al Kordofan meridional, fet que contradeia la seva voluntat expressa d'utilitzar el diàleg com a únic mecanisme per resoldre disputes. A final d'any, el Govern va confirmar que havia augmentat la seva presència militar a la regió meridional de Kordofan amb la finalitat de prevenir possibles atacs del grup armat de Darfur MJI, després que haguessin augmentat els rumors sobre la incursió de forces rebels a la zona. Diferents analistes van alertar de l'augment de les tensions a la zona, la qual cosa podria desembocar en l'obertura d'un nou conflicte armat.

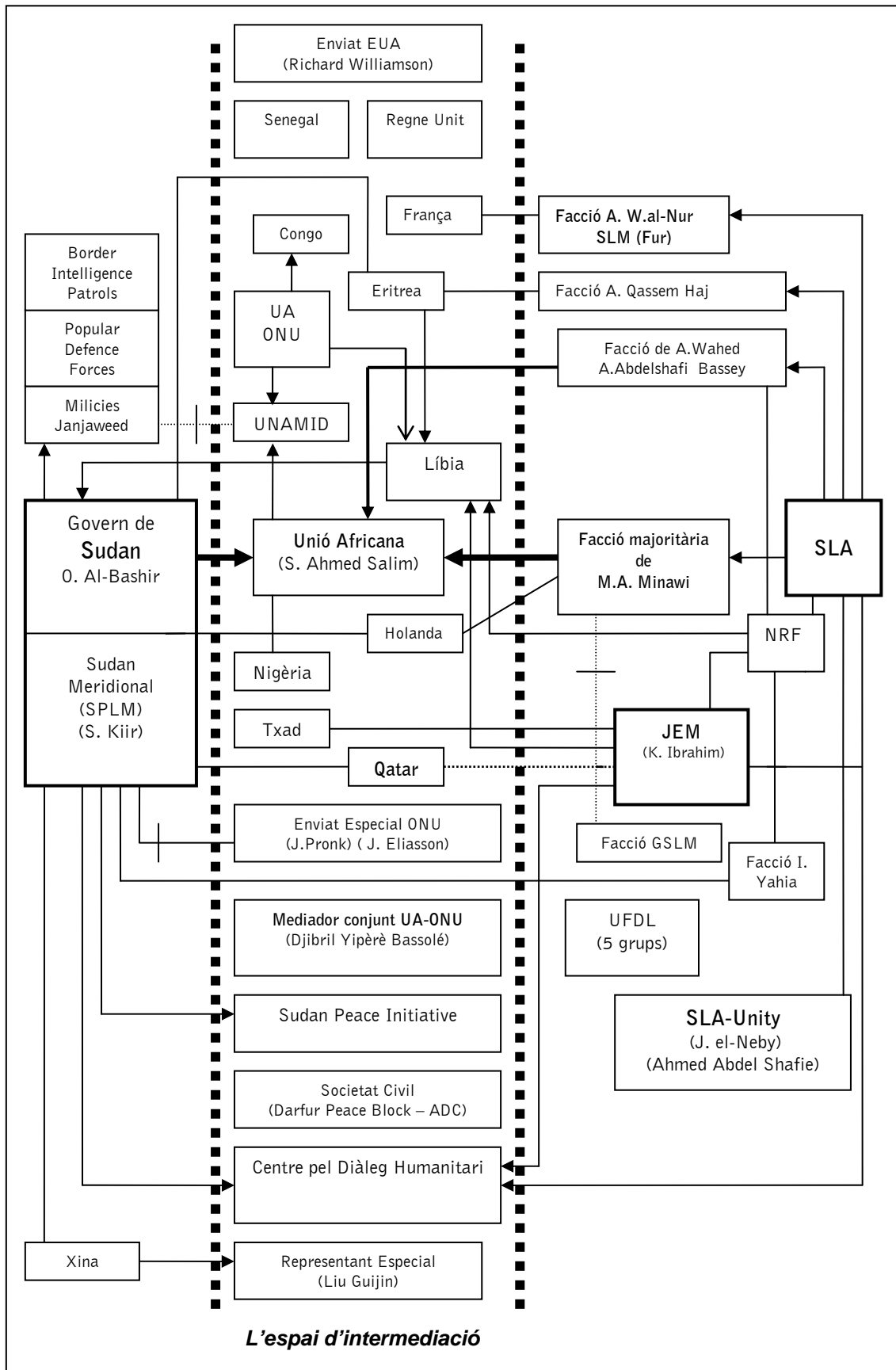
Fets més significatius de l'any a Darfur

- A principi d'any va començar el desplegament de la missió conjunta de pau entre la UA i l'ONU (UNAMID), tot i que amb problemes d'efectius.
- Es van multiplicar excessivament els països i les institucions facilitadors.
- El MJI va exigir negociacions de pau directes amb el Govern i va reclamar ser l'únic grup armat important que es mantindria a la regió. Per restablir el diàleg, el líder del MJI, Khalil Ibrahim, va sol·licitar que l'exSecretari General de l'ONU, Kofi Annan, en fos el mediador.
- El fiscal de la Cort Penal Internacional (CPI) va demanar una ordre d'arrest per al president del Sudan Omar al-Bashir, fet que va dividir el Consell de Seguretat de l'ONU.
- Representants de les agències humanitàries de les Nacions Unides i dels grups armats d'oposició més rellevants que operen a la regió, MJI i SLA-Unity, es van reunir a Ginebra (Suïssa), sota els auspicis del Centre per al Diàleg Humanitari, amb la finalitat de millorar la protecció de la població civil.
- El president del Sudan Omar al-Bashir va anunciar una nova iniciativa de pau per a Darfur, denominada "iniciativa del poble sudanès", amb la qual pretenia reunir els representants de tots els partits polítics nacionals, de la societat civil i de les diferents forces polítiques i tradicionals de Darfur, inclosos els grups armats que no havien firmat l'acord de pau de Juba.
- Qatar va actuar de facilitador els últims mesos i, així, va complementar la feina del Govern de la regió meridional del Sudan. El MJI es va mostrar disposat a discutir la proposta de pau per a Darfur promoguda per Qatar.

Pàgines Web

- AMIS (www.amis-sudan.org)
- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Coalition for Darfur (coalitionfordarfur.blogspot.com)
- Darfur Information Center (www.darfurinfo.org)
- Darfur Peace and Development (www.dpado.org)
- Diplomacy Monitor (www.diplomacymonitor.com/stu/dm.nsf/issued?openform&cat=Sudan)
- IGAD (www.igad.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SLA (www.sla.tk)
- Sudan Tribune (www.Sudantribune.org)
- UEM (www.sudanjem.com)
- Unió Africana (www.africa-union.org)
- UNMIS (www.unmis.org)

- USIP (www.usip.org/pubs/usipeace_briefings)
- www.sudansupport.no/english_pages/peace-processes.htm

c) Grans Llacs i Àfrica Central

BURUNDI

Context del conflicte

Des de la seva independència de Bèlgica, el 1962, es van produir diversos esclats de violència, en especial els anys 1965, 1972 i 1988, que van ser reprimits per les Forces Armades controlades per la minoria tutsi (13% de la població). El 1993, per primera vegada, es va escollir un president hutu per al país, M. Ndadaye, però va ser assassinat el mateix any, fet que va desencadenar un nou

episodi de violència entre els grups armats opositors hutus, les FDD i les FNL, d'una banda, i el Govern (controlat per les elits tutsis, tot i que també hi participaven sectors hutus), de l'altra. Des d'aquell moment, el país es va veure colpejat per una guerra que ja ha provocat més de 300.000 morts, la meitat dels quals durant el primer any d'enfrontaments. El 1996, un nou cop d'Estat va tornar a dur a la presidència Pierre Buyoya, que ja havia estat president colpista el 1987. L'any 2007, només les Forces Nacionals d'Alliberament (FNL), fundades el 1979 per hutus refugiats a Tanzània, liderades per **Agathon Rwasa** des del 2001, i amb uns efectius estimats entre 1.500 i 3.000 combatents, continuaven militarment actives contra el Govern, en el qual hi participa una coalició de forces que els últims anys havien signat la pau.

Població: 8 milions d'habitants
Superfície: 28.000 Km ²
PIB: 800 milions de \$
Renda per habitant: 100 \$
IDH: 167 (de 177)
Morts pel conflicte: 300.000 persones
Població desplaçada: 110.000 persones
Població refugiada: 260.000 persones (a Tanzània)
Actors armats : FNL
Facilitacions: Sud-àfrica, Tanzània, ONU, Iniciativa Regional de Pau per a Burundi

Antecedents del procés de pau

El 1998 van començar les converses de pau a Arusha (Tanzània), facilitades inicialment pel president de Tanzània, Julius Nyerere, i més endavant pel de Sud-àfrica Nelson Mandela. Les converses van cristal·litzar en l'acord de **Pau d'Arusha, l'agost del 2000**, que va comportar reformes constitucionals i l'establiment d'un període de transició de 36 mesos. Dos importants grups armats d'oposició, el CNDD-FDD i les FNL, van rebutjar els acords i van continuar amb la lluita armada. Tots dos grups van patir escissions, cosa que va complicar la negociació amb cada un d'ells. Entre el 2000 i el 2003 van tenir lloc diverses rondes de negociació que van culminar amb la signatura d'acords de pau entre els diversos grups armats, principalment amb el CNDD-FDD i el Govern de transició establert amb l'acord d'Arusha. Tot i això, van quedar les **FNL**, que no van acceptar les negociacions de pau, tot i els primers intents fets a Gabon. L'octubre del 2002 es van mantenir converses a Tanzània, seguides d'una reunió a Suïssa el juny del 2003, converses a Nairobi el desembre del 2003, unes primeres converses directes als Països Baixos el gener del 2004, i una reunió a Tanzània l'abril del mateix any, on les FNL es van mostrar disposades a celebrar converses amb la facilitació de l'ONU, la UE i els EUA. El juny del 2004 es va celebrar una nova reunió a Sud-àfrica, després que les FNL celebressin una trobada amb el vicepresident d'aquest país. Els negociadors els van oferir tres mesos de termini per iniciar unes negociacions formals, amb l'amenaça d'incloure el grup a les llistes d'organitzacions terroristes. Cal mencionar, igualment, que l'abril del 2003 es va crear la Missió Africana a Burundi (**AMIB**) i que el maig del 2004, el Consell de Seguretat va aprovar el desplegament de l'Operació de les Nacions Unides a Burundi (**ONUB**).

El febrer del 2005, les FNL van anunciar, d'una banda, la seva disposició a entaular negociacions sense condicions prèvies i, de l'altra, el seu rebuig a la mediació, tant del vicepresident sud-africà i mediador oficial Jacob Zuma (al qual acusaven de no ser neutral), com del president ugandès i líder de la Iniciativa Regional de Pau, Yoweri Museveni. La proposta de les FNL era que fos la Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Caroline McAskie, la responsable

de dur a terme la mediació durant les negociacions. El mes d'abril es va produir una trobada entre una delegació d'aquest grup i el ministre d'Exteriors de Tanzània. Tot i aquests contactes i el compromís de no interferir en el procés electoral, les FNL no van deixar d'atacar la població civil ni d'enfrontar-se amb les FAS. Tot i això, el president del Govern Nacional de Transició (GNT) Domitien Ndayizeye i el líder de les FNL Agathon Rwaswa van acordar el maig el cessament d'hostilitats i entaular converses de pau, després de les trobades a Dar es Salaam (Tanzània), amb la presència del ministre d'Exteriors d'aquest últim país. La Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Caroline McAskie, va donar suport a aquests diàlegs i es va comprometre a donar també suport al procés en marxa, principalment en relació amb les qüestions de desarmament de les FNL. El president també va assenyalar que una Comissió Internacional de Pau i Reconciliació podria ser el millor espai per poder superar la situació del país. A mitjan juny es van reprendre les converses a la capital tanzana sense aconseguir avenços significatius, ja que es van centrar en les acusacions mútues de violació de l'alto el foc acordat a mitjan maig. A part de Tanzània, van participar a les converses representants dels EUA, els Països Baixos, Sud-àfrica i Uganda, així com de la Iniciativa Regional per la pau a Burundi, de la UA i de l'ONUB.

El GNT va aprovar un pla de l'ONU per crear una comissió de veritat i reconciliació i un tribunal especial que havia d'investigar i jutjar les violacions dels drets humans comeses des de la independència, de l'any 1962 al 2000. Malgrat això i malgrat les invitacions del nou Govern liderat pel partit hutu CNDD-FDD (sorgit dels diversos processos electorals celebrats entre juny i setembre, que van posar fi a la fase de transició), els intents d'iniciar una negociació formal no van fructificar, de moment. Les FNL van anunciar que no reconeixien l'actual executiu de Pierre Nkurunziza, atès que el consideraven un Govern imposat per la comunitat internacional, i van reiterar la seva exigència històrica de negociar directament amb la comunitat tutsi i sol·licitar la presència de la comunitat internacional com a garant del procés. A mitjans d'octubre, les FNL van patir una dissidència quan 260 efectius d'aquest grup van anunciar que rebutjaven l'autoritat del líder històric Agathon Rwaswa, a qui acusaven de nombroses violacions dels drets humans, i es van manifestar a favor d'un diàleg amb el Govern. Diversos analistes van considerar que aquesta facció, liderada per Jean-Bosco Sindayigaya, estava essent instrumentalitzada pel mateix Govern. A finals d'any, el Secretari General de l'ONU va anunciar una reducció de les tropes de l'ONUB, tot i assenyalar que es mantenien desplegadas a les regions on les FNL tenien presència. El ministre de Defensa, per la seva banda, va declarar que després de les últimes ofensives militars del desembre, les forces de les FNL havien quedat seriosament reduïdes.

Després dels esforços per impulsar des de Tanzània un procés de pau amb les FNL dirigides per Agathon Rwaswa, a principis del 2006 el president del país va anunciar que aquest grup havia manifestat la seva voluntat d'entaular negociacions de pau i que s'havia posat novament en contacte amb el Govern tanzà en aquest sentit, a través de l'ambaixador de Tanzània a Burundi. El mes de febrer, però, la missió de manteniment de la pau al país (ONUB) va fer una crida a les FNL perquè deposessin les armes sense condicions, ja que no era la primera vegada que les FNL feien declaracions d'aquesta mena sense que després s'aconseguissin concretar. A més, les Nacions Unides, i arran de la resolució 1653, van modificar el seu discurs sobre aquest grup armat, ja que fins aleshores sol·licitaven que entaulessin negociacions de pau amb el Govern, i ara exigien que procedissin al desarmament sense condicions. A mitjan març, la Representant Especial del Secretari General de l'ONU Caroline McAskie va visitar Tanzània i va manifestar el seu suport als esforços per aconseguir unes negociacions. La visita va coincidir amb l'estada en aquest país del líder de les FNL, que va tornar a reiterar la seva disposició a entaular converses. Dies després, el Govern de Burundi va enviar una delegació a Tanzània per explorar l'inici d'unes possibles converses. Els intents de reobrir negociacions de pau des de Tanzània van patir, malgrat tot, diversos retards en produir-se un canvi dels països facilitadors. A petició de Tanzània, i davant del temor del Govern burundès que la mediació tanzana no fos imparcial perquè diversos líders de les FNL sovint havien buscat refugi en aquest país, el mes de maig les parts van acordar sol·licitar la **participació de Sud-àfrica en les tasques de facilitació oficial**, que van recaure en el seu ministre de Protecció i Seguretat Charles Nqakula, que al cap de pocs dies va mantenir a Dar

es Salaam uns primers contactes amb el Govern i amb la facció dissident de les FNL dirigida per Jean-Bosco Sindayigaya. El ministre també va visitar Kampala per discutir sobre el procés de pau amb el president ugandès, i després es va reunir a Dar es Salaam amb representants del Govern burundès i el líder de les FNL Agathon Rwasa. A mitjan juny, ambdues parts van signar a la capital tanzana un **acord de cessament d'hostilitats** de dues setmanes, al llarg de les quals es va negociar un acord d'alto el foc permanent. L'acord de cessament d'hostilitats estipulava la possibilitat que les FNL es poguessin convertir en un partit polític, la immunitat provisional per als seus membres i l'alliberament dels seus presos polítics. A finals de juny, però, les FNL van interrompre les negociacions, acusant Sud-àfrica de posar-se d'acord amb el Govern de Burundi. El portaveu del grup, Pasteur Habimana, va insistir que entre els comandaments de les FAS del país encara no hi havia prou representació de la majoria hutu.

El 7 de setembre del 2006, finalment, el Govern i les FNL van signar a la capital tanzana un Acord General d'Alto el Foc. L'acord definitiu, al qual l'ONU donava suport, es basava en l'acord de Principis cap a una Pau, Seguretat i Estabilitat Duradores, assolit el 18 de juny, que establia el següent: 1) correcció de la qüestió ètnica, identificada com una de les principals causes del conflicte; 2) immunitat provisional per als membres de les FNL i la seva transformació en un partit polític; 3) repatriació de la població refugiada i retorn de la població desplaçada i reagrupada; 4) revisió de la composició de les forces de seguretat i defensa. En aquest sentit, es va esperar que l'acord del 7 de setembre establís: 1) el final de les hostilitats per totes dues bandes; 2) l'inici d'un programa de repatriació dels líders de les FNL a la regió dels Grans Llacs i a la diàspora, incloent-hi la seva protecció tant durant el trànsit com durant la permanència al país; 3) el desarmament dels combatents de les FNL i el seu trasllat a les zones d'acantonament supervisades per Nacions Unides. Setmanes després, els mediadors en el procés de pau es van reunir a la capital per concretar com i quan es produiria l'acantonament i el desarmament de les FNL. El Govern burundès, d'altra banda, va sol·licitar a Nacions Unides la substitució de l'actual Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país Nureldin Satti per haver qüestionat la investigació iniciada pel Govern després d'un intent de cop d'Estat.

Representants de les FNL van arribar a Bujumbura per preparar el retorn dels seus líders després de la signatura de l'acord de pau. Centenars de membres del grup van començar a emergir dels seus refugis com a part de l'alto el foc, i es va calcular que uns 3.000 membres s'acantonarien en diversos camps abans de decidir si s'integraven als cossos de seguretat o es desmobilitzaven. Malgrat tot, el procés va acumular diverses setmanes de retard. Dies després, el facilitador del procés de pau a Burundi, el ministre sud-africà C. Nqakula va presentar oficialment el **Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació (JVMM, per les seves inicials en anglès)**, sense comptar amb la presència dels representants de les FNL, a causa de la detenció a Bujumbura d'un dels seus representants en aquest Comitè. També, durant el mes d'octubre, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar per unanimitat una resolució per la qual s'establia una **Oficina Integrada de Nacions Unides al país (BINUB)** per un període inicial d'un any, i que va rellevar la missió de manteniment de la pau de l'ONU, que acabava el seu mandat a finals de l'any. El novembre, el parlament va aprovar la llei que garantia la immunitat als membres de les FNL, excepte per crims de genocidi i de lesa humanitat. Aquesta immunitat es mantindrà vigent a l'espera de la posada en marxa de la comissió de veritat i reconciliació a la qual donen suport les Nacions Unides com a part del procés de pau. El desembre, no obstant, no s'excloïa la possibilitat d'un reinici dels enfrontaments perquè les FNL continuaven reclutant nous membres i no havien donat les llistes del seu grup que haurien de formar part del mecanisme de verificació.

El procés de pau el 2007

Després de l'alto el foc signat el setembre del 2006 entre el Govern de Burundi i les FNL, els membres d'aquest grup que continuaven acantonats van manifestar a principis d'any el seu descontentament per les condicions de vida al campament de Randa i van sol·licitar ser desmobilitzats amb una major celeritat per poder tornar a la vida civil. El Mecanisme Conjunt de Verificació i Seguiment de l'acord, encarregat de la supervisió de l'alto el foc entre el Govern i les

FNL d'Agathon Rwaswa i format per representants dels Governos de Burundi, Sud-àfrica, Tanzània, Uganda, representants de Nacions Unides i de les FNL, va començar les seves operacions el febrer, després de cinc mesos d'inactivitat, un cop garantida l'amnistia per als excombatents i que el Govern hagués començat a alliberar els combatents que seguien empresonats. Les FNL haurien de designar les zones de reagrupament dels seus membres i fer propostes al Govern. El febrer, Nacions Unides va substituir oficialment la seva missió de manteniment de la pau al país (ONUB) per la BINUB. A mitjan maig, el Govern va acordar l'establiment d'una comissió de veritat i reconciliació i un tribunal per jutjar els responsables d'haver comès crims de guerra, genocidi, crims contra la humanitat i altres greus violacions dels drets humans. Les FNL van decidir reintegrar-se a l'equip de control de l'alto el foc assolit el setembre del 2006, cosa que d'entrada va suposar un important avenç cap a la consolidació de la pau al país. El juny, **el president del país es va comprometre a alliberar tots els presos polítics i de guerra** de les FNL (entre 2.000 i 3.000) mitjançant una amnistia general que aniria seguida d'un procés de desmobilització. El president i Agathon Rwaswa van intercanviar els seus números de telèfon mòbil per accelerar la implementació de l'acord de cessament d'hostilitats. Els membres de les FNL, però, van abandonar l'equip de control de l'alto el foc a finals de juliol, argumentant raons d'inseguretat i enmig de rumors sobre un possible rearmament d'aquest grup. El setembre, **les FNL van acusar Sud-àfrica de no ser imparcial i van demanar un canvi en la mediació**. Segons alguns mitjans, una facció de les FNL favorable a implementar l'acord d'alto el foc estaria mirant d'arrabassar a Agathon Rwaswa el lideratge del grup. El mes d'octubre, tot i que persistia el cessament d'hostilitats, ambdues parts encara no havien acordat l'acantonament dels combatents, l'alliberament dels presos i el disseny del full de ruta per a la integració dels comandaments de les FNL. **La creació tan esperada d'una Comissió per a la Veritat i la Reconciliació (TRC per les inicials en anglès) i del Tribunal Especial de Burundi va ser objecte d'un debat que va causar greus tensions polítiques i socials**. El portaveu de les FNL, Pasteur Habimana, va manifestar que Agathon Rwaswa estaria disposat a viatjar a Dar es Salaam (Tanzània) arrel de la invitació del Govern tanzà. Així, encara que Tanzània treballava conjuntament amb Sud-àfrica en la facilitació del procés, en paral·lel s'estaven duent a terme **esforços de mediació separats**.

El procés de pau el 2008

L'any va començar amb acusacions de violació de l'alto el foc decretat el setembre del 2006 entre el Govern i les FNL d'Agathon Rwaswa, que van tornar a rebutjar la mediació sud-africana. A més, es va produir una divisió en el partit Governamental CNDD-FDD davant del tipus de sancions que caldria imposar a les FNL amb la finalitat que no obtinguessin excessives quotes de poder a les eleccions del 2010, possibilitat a la qual es va negar el partit opositor FRODEBU, en una autèntica batalla per veure qui tindria més drets per obtenir unes parcel·les de poder més gran, i va acusar el Govern de promoure les milícies proGovernamentals per aterrir la població civil amb l'objectiu que donessin suport a les FNL. En les FNL també es van produir tensions entre els que ja s'havien desmobilitzat i els que no ho havien fet però, a pesar de tot, **les FNL es van reincorporar al mecanisme de verificació de l'alto el foc i van acordar amb el mediador sud-africà un pla en dues fases**: els primers sis mesos se centrarien exclusivament en l'acabament de la desmobilització, el desarmament i la reintegració dels combatents de les FNL en els cossos i forces de seguretat. La segona fase consistiria en l'assistència amb mecanismes amb l'objectiu d'implementar l'acord sobre principis militars i polítics adoptat el 18 de juliol anterior a Dar es Salaam (Tanzània). La segona fase també significaria l'inici de la reconstrucció i el desenvolupament postconflicte al país. El mes de febrer, totes dues parts van acordar que el Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació (JVMM) reprendria les seves activitats així que es permetés el retorn a Burundi de la cúpula de les FNL. El JVMM serà discutit pel consell polític establert pel mediador Nqakula. Aquest consell polític, presidit per l'enviat especial sud-africà i ambaixador per als Grans Llacs, Kingsley Mamabolo, estarà format per representants de les Nacions Unides, de la UA, de l'ambaixada sud-africana a Burundi i la seva homòloga tanzana. Nqakula va anunciar que pretenia ampliar aquest consell a la UE i a altres actors clau del Govern i de les FNL. A final del mes de febrer, el Govern de Burundi va afirmar que els líders de les FNL reprendrien les negociacions el mes de maig per concloure l'acord de pau aconseguit el

setembre del 2006. Les FNL, d'altra banda, van assenyalar que estaven **disposades a tornar a les negociacions si quedava garantida la seva seguretat i si el parlament aprovava una amnistia per a tots els membres del grup**, ja que sense aquesta condició no s'unirien a l'equip d'observació de la treva. El mes de març, però, les FNL d'Agathon Rwsa van acusar el Govern d'haver executat cinc comandants del grup i d'haver capturat cinc membres en enfrontaments que podrien amenaçar de soscar el fràgil procés de pau. L'incident es va produir després que els mediadors anunciessin el retorn dels líders de les FNL el mes de maig per concloure l'acord de pau firmat el setembre del 2006.

El segon trimestre, concretament a mitjan mes de maig i després de mesos d'enfrontaments i de l'incompliment dels acords firmats el 2006, el Govern i les FNL van reprendre oficialment la posada en marxa de l'aplicació de l'acord de l'alto el foc firmat l'any 2006 i, per això, el Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació de l'alto el foc va reiniciar les seves activitats, tot i que el dia abans encara s'havien produït combats entre les parts. Paral·lelament a la persistència de combats esporàdics als turons que envolten la capital, una delegació de 12 líders de les FNL va decidir acatar l'ultimàtum del Govern i van retornar al país procedents del seu exili a Tanzània, si bé Agathon Rwsa, el líder del grup, no ho va fer fins al cap d'uns quants dies acompanyat del mediador, el ministre sud-africà Charles Nkaqula, i després de la **ratificació del cessament d'hostilitats**. El mes de juny, el Govern i les FNL, reunits a Sud-àfrica, van **firmar un comunicat conjunt en el qual es comprometien a renunciar a la violència i a resoldre les seves diferències per mitjà del diàleg**. També es va acordar que les FNL serien incloses en les institucions polítiques i que els seus combatents s'integrarien als cossos de seguretat de l'estat. El grup va reivindicar que estava format per 15.000 combatents, mentre que diverses fonts van constatar que no superaven els 3.000, comptant-hi centenars de menors, la cosa que podria implicar problemes en el moment de la desmobilització. Pel que fa al reconeixement com a partit polític, des del costat Governamental es va advertir que el grup s'hauria de canviar el nom, ja que l'actual Constitució prohibeix que els partits tinguin una etiqueta ètnica. Les FNL van mantenir una actitud negativa davant d'aquesta condició.

A l'inici del tercer trimestre, les FNL van començar a acantonar 3.500 combatents en tres diferents camps com a primera fase abans de la desmobilització i el desarmament; van afirmar que comptaven amb uns 15.000 combatents. Però al cap de dos mesos, amb prou feines s'havia entregat cap arma. El líder de l'últim grup armat d'oposició del país, **Agathon Rwsa**, es va **negar que desaparegués la primera part del nom del grup armat PALIPEHUTU com a requisit perquè la seva organització fos reconeguda com a partit polític**. Això no obstant, va prometre que canviaria d'idea si el Govern organitzava un referèndum sobre aquesta qüestió i els burundesos rebutjaven aquesta idea. A més, va proposar ampliar aquest referèndum sobre la reforma de la Constitució a altres supòsits, com ara el tracte que rep la comunitat pigmea del país. La segona quinzena d'agost es va celebrar una **entrevista entre el president Pierre Nkurunziza i el líder de les FNL Agathon Rwsa per primera vegada en un any**. Els dos líders van decidir reunir-se dos cops la setmana, el dimarts i el dijous, per posar en marxa una comissió que es reuniria cada vegada que hi hagués un problema. Les FNL van exigir, els últims dies, un repartiment de poder al 50% amb el Govern pel que fa a les institucions polítiques i les forces armades, però el Govern va rebutjar categòricament negociar amb les FNL sobre aquestes qüestions. Concretament, les FNL van reclamar una vicepresidència, alguns dels principals ministeris, el repartiment dels alts càrrecs de les forces armades i la policia, el lloc de procurador general de la República, nou dels 17 llocs de Governador de les províncies del país i la presidència d'una desena d'empreses i bancs públics. Fonts diplomàtiques van titllar de totalment irrealistes aquestes propostes, si bé és cert que representarien una base per a l'inici del diàleg entre les parts. Al final del mes d'agost, en una nova trobada entre el president i el líder de les FNL, es va acordar l'alliberament d'un nombre no determinat de detinguts sospitosos de ser membres del PALIPEHUTU-FNL. Segons fonts diverses, aquest alliberament comportaria la desaparició d'un dels principals impediments de l'alto el foc entre el grup i el Govern.

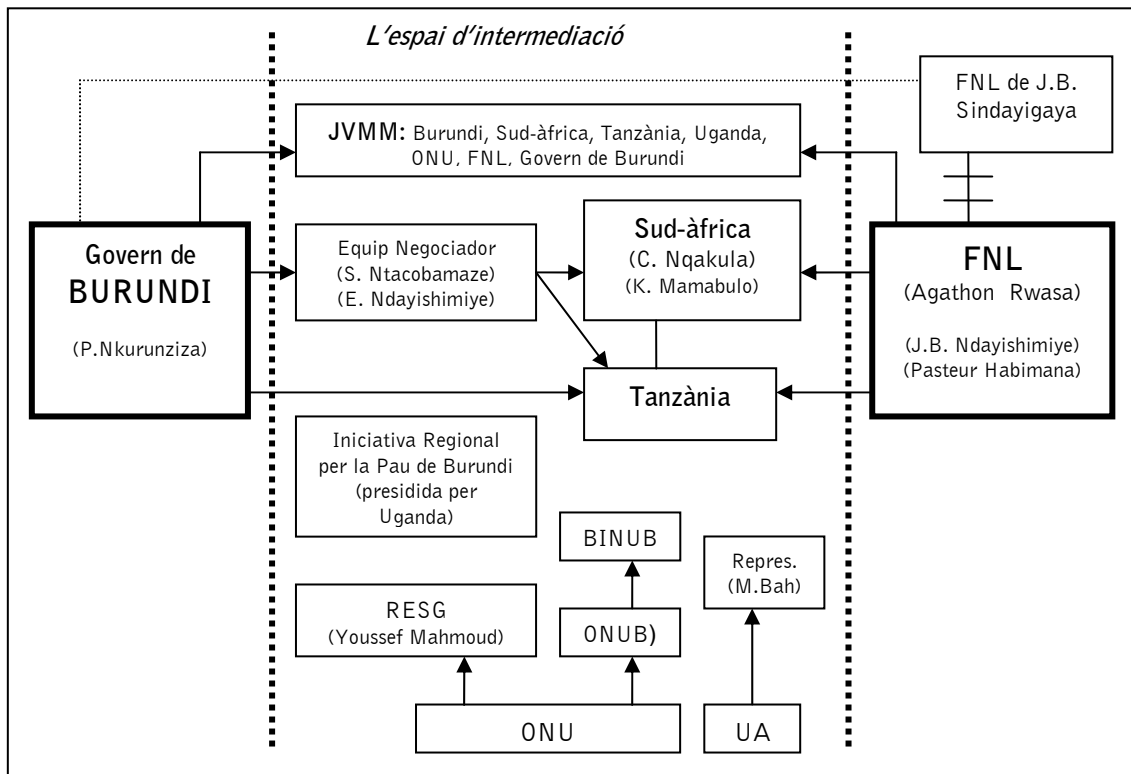
El mes de novembre va tornar a fracassar una reunió celebrada a Bujumbura entre el president Pierre Nkurunziza i el líder de les FNL Agathon Rwaswa, en què van participar representants de la Iniciativa Regional de Pau per a Burundi. La raó principal de l'estancament del debat va ser la qüestió del nom del grup armat FNL, que pretenia transformar-se en partit polític amb el seu nom complet, incloent-hi el terme PALIPEHUTU. Pel que fa a la consulta sobre la creació de mecanismes de justícia transicional a Burundi, la previsió era per a final d'any i podria dur-se a terme a partir del mes de gener de 2009. Françoise Ngendahayo, portaveu del Govern, va informar que en el mecanisme hi participarien aproximadament 4.792 persones i que les consultes es farien en format de conferències, grups focals i reunions comunitàries.

A principi de desembre, el Govern burundès i les FNL van aconseguir un acord de pau com a resultat de la cimera regional celebrada a Bujumbura. A la cimera van assistir-hi, a més del president Pierre Nkurunziza i del líder de les FNL Agathon Rwaswa, el president ugandès i líder de la Iniciativa Regional de Pau (que agrupa una vintena de països) Yoweri Museveni, així com altres líders de la regió i actors clau en el procés de pau, com el president de Zàmbia Rupiah Banda, els primers ministres de Rwanda i Tanzània, el vicepresident de Kenya i participant en el procés mediador Kalonzo Musyoka, el president de la Comissió de la UA Jean Ping i el mediador principal sud-africà Charles Nkaqula, entre altres. Segons el comunicat emès després de la cimera, totes dues parts es van comprometre a un alto el foc definitiu, a la modificació del nom del grup armat per evitar les connotacions ètniques com a requisit perquè les FNL poguessin registrar-se com a partit polític —tal com estableix la Constitució—, a un repartiment del poder i al desarmament del grup armat. A més, el comunicat va destacar que el president Pierre Nkurunziza es comprometia a integrar les FNL, a cedir 33 càrrecs del Govern a membres de les FNL i a procedir a l'alliberament de tots els presos polítics i els combatents que hi hagués entre ells, els quals s'haurien de dirigir a les àrees d'acantonament. El comunicat afegia que la implementació de l'acord aconseguit s'havia de posar en marxa abans del 31 de desembre, segons assenyalava un calendari previ establert per la Iniciativa Regional de Pau per a Burundi, la qual va amenaçar d'aplicar sancions contra l'actor del conflicte que fos responsable del bloqueig del procés.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • Les FNL es van reincorporar al mecanisme de verificació de l'alto el foc i van acordar amb el mediador sud-africà un pla en dues fases: els primers sis mesos se centrarien exclusivament en l'acabament de la desmobilització, el desarmament i la reintegració dels combatents de les FNL en els cossos i les forces de seguretat. • Pel que fa al reconeixement com a partit polític, des del bàndol Governamental es va advertir que el grup s'hauria de canviar el nom, ja que l'actual Constitució prohibeix que els partits tinguin una etiqueta ètnica. Les FNL van mantenir una actitud negativa davant d'aquesta condició. • Es va celebrar una entrevista entre el president Pierre Nkurunziza i el líder de les FNL Agathon Rwaswa per primera vegada en un any. Els dos líders van decidir reunir-se dos cops per setmana. • A principi de desembre, el Govern burundès i les FNL van aconseguir un acord de pau com a resultat de la cimera regional celebrada a Bujumbura. Totes dues parts es van comprometre a un alto el foc definitiu, a la modificació del nom del grup armat per evitar les connotacions ètniques com a requisit perquè les FNL poguessin registrar-se com a partit polític, tal com estableix la Constitució, a un repartiment del poder i al desarmament del grup armat.

Pàgines Web
<ul style="list-style-type: none"> • Alertnet (www.alertnet.org) • All Africa (allafrica.com) • BINUB (binub.turretdev.com)

- Burundi Information (www.burundi-info.com)
- Burundi Online (www.burundi-online.org)
- Govern (www.burundi.gov.bi)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- ONU (www.un.org)
- ONUB (www.un.org/Depts/dpko/missions/onub)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)

REPÚBLICA CENTREAFRICANA

Context del conflicte

La República Centreafricana (RCA) es va independitzar de França el 1960. Durant els primers sis anys va estar Governada de forma dictatorial per D. Dacko, que va ser derrocat pel seu cosí J.B. Bokassa, que va establir una excèntrica dictadura militar. Posteriorment, França va donar suport al cop d'Estat que va permetre que Dacko tornés a pujar al poder, fins que el 1981 va ser derrocat novament, en aquest cas per Ange Félix Patassé, que es va convertir en

Població: 4 milions d'habitants
Superfície: 623.000 Km ²
IDH: 171 (de 177)
PIB: 1.500 milions de \$
Renda per habitant: 350 \$
Persones desplaçades: 280.000
Actors armats: FDPC, APRD, UFDR, UFR
Facilitadores: I. Zokoe, Libia, Gabón, ONU (BONUCA, MINURCAT), CDH

el propietari de gran part de les companyies que explotaven els recursos naturals del país. La RCA va patir diversos motins militars els anys noranta, per impagament de sous, i un cop d'Estat el 2003, any que va accedir a la presidència François Bozizé, que encara ostenta el poder. Tot i ser un país ric en diamants, or, urani, fusta i cafè, la RCA arrossega des de fa anys inestabilitat política, Governos ineficaços, inseguretat, banditatge i deteriorament de la situació econòmica, essent un dels països més pobres del món i amb la meitat de la població analfabeta. En paraules de l'ex-Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, les arrels del conflicte de la RCA resideixen en el col·lapse de les estructures socioeconòmiques i en l'absència de diàleg polític. Des del 2003, el conflicte que enfronta el Govern amb diversos grups armats està estretament vinculat amb la situació del Darfur (Sudan), fronterera amb la RCA, atès que grups armats dels dos països s'emparen dels camps de refugiats d'ambdós costats de la frontera, cosa que ha creat greus tensions entre tots dos països. La major part del conflicte, per tant, se centra a la regió nord de Vakaga, la capital de la qual, Birao, ha estat controlada pels grups rebels en diverses ocasions. El 2005 es van crear els grups armats d'oposició Exèrcit del Poble per a la Restauració de la República i la Democràcia (**APRD**), i la Union de Forces du Renouveau (**UFR**), dirigida per F. Njadder-Bedaya. També existeix el grup armat **UFDR** (*Union des Forces Démocratiques pour le Rassemblement*) liderat per Michel Djotodia, que és una coalició de tres grups (GAPLC, MLCJ i FDC), i el *Front Démocratique pour le Peuple Africaines* (**FDPC**), liderat per Abdoulaye Miskine, proper a l'ex-president Patassé.

Evolució del procés de pau

Després de viure el 1996 tres motins de les FAS, el gener de 1997 es van signar els **Acords de Bangui** entre les forces lleials a l'aleshores president Patassé i els grups rebels, es va establir una força interafricana anomenada **MISAB**, amb 800 efectius que s'encarregarien de la desmobilització dels combatents i de vetllar pel compliment dels acords. El 1998, després d'una intervenció de tropes franceses, Nacions Unides va enviar una missió de manteniment de la pau (**MINURCA**) per protegir la capital del país i substituir la MISAB. Des de febrer del 2000 existeix una **Oficina de Suport a la Construcció de Pau a la RCA (BONUCA)**, dependent de Nacions Unides, amb la missió d'ajudar el Govern en la consolidació de la pau i la reconciliació nacional. El febrer del 2004 el Govern va aprovar el Projecte de Reinserció d'Excombatents i de Suport a les Comunitats, que va iniciar les seves activitats el desembre del 2004. El Govern també va crear un Consell Nacional de la Mediació Pacífica Permanent, dirigit per Abel Goumba, antic primer ministre. Amb el suport de la suïssa *Foundation Hirondelle* i el PNUD, des de fa uns anys funciona **Radio Ndeke Lula**, una emissora dedicada a la pau i el desenvolupament del país. L'any 2005 es va realitzar un desplegament de tropes a la zona conflictiva del nord-est del país, procedents de la CEMAC (Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica Central). L'agost del 2006, el president Bozizé va anunciar la possibilitat d'iniciar un diàleg amb els grups armats d'oposició. Alguns líders, com el de la UFDR, van anunciar la seva disposició al diàleg i a que França i la

CEMAC actuessin com a facilitadores. Cal assenyalar que gran part de les iniciatives de pau va ser finançades per la Xina, que manté un gran interès en els recursos petrolífers de tota la regió.

El procés de pau el 2007

El pastor Isaak Zokoe, líder d'una associació (el Grup dels Savis) que instava a establir un diàleg nacional, va afirmar a principis d'any que tots els grups insurgents havien manifestat la seva voluntat de treballar per la pau i la reconciliació, que l'**APRD** era un d'ells i que l'**UFDR** també havia acordat suspendre les seves operacions militars. A principis de febrer, el **Govern i el líder rebel del FPDC, Abdoulaye Miskine, van assolir un acord de pau a Sirte (Líbia) sota la mediació del president libi Moammar al-Gaddafi**. A. Miskine s'havia aixecat en armes en el moment mateix de la culminació del cop d'Estat per part de François Bozizé el març del 2003, i havia liderat primer el Front Democràtic d'Alliberament del Poble Centreafricà (FDPC) i posteriorment havia estat al lideratge de la Unió de Forces Democràtiques per la Reunificació (UFDR), activa al nord-est del país, però els líders de la qual van rebutjar finalment Miskine. L'acord de pau preveia un alto el foc immediat, el cessament de les hostilitats, la posada en llibertat dels seus companys d'armes detinguts i l'acantonament en territori centreafricà de les tropes del FDPC i de la UFDR, en vistes a la seva integració als cossos de seguretat del país o a la vida civil. El març, el president centreafricà i el seu homòleg libi van demanar a Abdoulaye Miskine que convencés els dos líders rebels de la UFDR, M. Djotodia i Abakar Sabone, que es trobaven arrestats a Cotonou (Benín), perquè signessin al seu torn l'acord de pau. L'antic ministre A. Ringui Le Gaillard, que lidera un altre moviment rebel contra el president François Bozizé, l'**APRD, actiu al nord-est del país, també es va sumar a l'acord de pau**, tot i que posteriorment va mantenir enfrontaments armats amb les FAS Governamentals. Una missió de l'Organització Internacional de la Francofonia encapçalada per l'antic president burundès P. Buyoya va realitzar una visita a la RCA per donar suport al diàleg entre el president Bozizé i la resta de grups armats d'oposició presents al país després de la signatura de l'acord de pau a Líbia. Per la seva banda, el **derrocat president A. F. Patassé, exiliat a Togo, va sol·licitar la celebració de converses de pau amb l'actual president, i amb l'antic president, A. Koulingba**.

A mitjan abril, el **Govern de la RCA i el grup armat d'oposició UFDR van assolir un acord de pau**, amb una crida conjunta al cessament immediat d'hostilitats i l'oferiment d'una amnistia per als membres del grup armat. Damane Zakaria, fent les funcions de líder de la UFDR, va sol·licitar el perdó de la població de Biraó i de Vakaga pel patiment provocat pels enfrontaments. L'acord, de 10 punts, també permetia que els membres del grup armat s'unissin a les FAS. L'amnistia també abastava el líder de la UFDR, M. Djotodia, i el seu portaveu Abakar Sabone, que es trobaven empresonats a Benín. El Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Lamine Cissé, va estar present a la signatura de l'acord. A finals de mes, però, es van produir nous enfrontaments entre les FAS i el grup armat d'oposició APRD a diverses localitats del nord-est del país. El Consell de Seguretat de l'ONU va manifestar la seva preocupació davant la persistent volatilitat de la situació de seguretat a certes regions del país, degut a l'existència de grups criminals i de grups armats, i va fer una crida a lluitar contra la impunitat al país. L'agost es van produir desercions a les files del grup armat d'oposició APDR, els membres del qual es van lliurar al Govern. Com a nota positiva, cal assenyalar que la **RCA i el Sudan van acordar normalitzar les relacions bilaterals**. El setembre, el **Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1778** per la qual es donava llum verda a la creació d'una missió de manteniment de la pau liderada per la **UE (EUFOR TCHAD/RCA)** que estaria composta per entre 3.000 i 4.000 soldats, principalment francesos, i d'una missió de caire policial de l'ONU (**MINURCAT**) d'entre 300 i 400 policies i uns 50 oficials militars d'enllaç, així com un nombre de personal civil per determinar. A mitjan octubre, Nacions Unides va desbloquejar un milió de dòlars per a la celebració d'un diàleg polític inclús al país, segons va anunciar el nou Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, François Lonseny Fall. Unes setmanes més tard, el president François Bozizé va anunciar la invitació a la **principal rebel·lió del nord-est del país, l'APRD, a participar del diàleg polític** que estava configurant i va sol·licitar el perdó a la població centreafricana per totes les violències comeses en aquesta regió pels cossos i forces de seguretat de l'Estat. Al seu missatge, va

combinar l'idioma oficial, el francès, amb l'idioma nacional, el sango, que possibilita la comunicació interètnica. Segons el president, la resta de grups armats ja havien designat els seus representants al comitè preparatori del diàleg, que estarà format finalment per cinc representants de la majoria Governamental, cinc de l'oposició, cinc dels poders públics i cinc de la societat civil, així com tres representants dels grups armats. El grup armat d'oposició UFR, amb base al nord-est del país, va anunciar la seva intenció de participar en el futur diàleg polític inclusiu. A finals de novembre, però, **l'APRD va rebutjar la proposta del president Bozizé per celebrar el diàleg polític a Bangui i va exigir que se celebrés a Libreville, capital del Gabon, sota els auspicis del president gabonès, Omar Bongo, però en acabar l'any va acceptar participar al procés i es va comprometre a designar els seus representants els primers dies de gener del 2008.**

El procés de pau el 2008

A començament d'any, el principal grup armat d'oposició del país, l'APRD, va assenyalar que designaria en els propers dies el seu representant al comitè preparatori del diàleg polític inclusiu (DPI). Durant aquestes dates, els òrgans militars de la UE van donar llum verda a la missió de manteniment de la pau de la UE a la frontera entre la RCA i el Txad (EUFOR Txad/RCA) amb un retard de més de tres mesos. Això no obstant, poc després, el país es va veure implicat en una profunda crisi política que va produir la dimissió del primer ministre i del seu Govern, i la congelació del desplegament del primer contingent de 400 militars de la missió de la UE durant unes quantes setmanes. El compromís era enviar 3.700 militars, la qual cosa implicava que el ritme d'arribada d'aquests militars era summament lent. El president Bozizé va nomenar nou primer ministre el rector de la Universitat de Bangui, Faustin-Archange Touadéra. A mitjan mes de febrer, Benin va alliberar dos líders rebels empresonats des del mes de novembre de 2006, als quals va permetre tornar a la RCA perquè participessin en les converses de pau. Així, **Michel Djotodia i Abakar Sabone, president i portaveu del grup armat UFDR, van ser alliberats** després d'haver estat detinguts per Benin com a conseqüència de l'ordre d'arrest internacional anunciada per Bangui dos anys abans. Laurent Djim-Woei, portaveu i líder del grup armat d'oposició APRD, va anunciar l'enviament dels seus delegats a la conferència nacional de pau condicionat al retorn dels exiliats polítics per tenir la possibilitat de participar en el diàleg nacional, entre els quals destacava l'antic president Ange Félix Patassé. **El representant especial del Secretari General de l'ONU al país François Lonseny Fall es va reunir, per primera vegada en dos anys, a Paoua, al nord-est del país, amb el portaveu i líder de l'APRD Laurent Djim-Woei.** D'altra banda, la missió de l'ONU al país (MINURCAT) va firmar un acord amb les autoritats txadianes sobre l'estatus de la missió que establia els principis legals sota els quals tindria lloc l'operació. La missió estaria formada per 300 policies i 50 oficials militars d'enllaç i comptaria amb el suport de la missió militar europea EUFOR Txad/RCA.

El segon trimestre, el nou primer ministre Faustin-Archange Touadéra va anunciar que les prioritats del seu Govern serien el restabliment de la pau i de la seguretat al país, i l'enfortiment de les forces armades, que augmentarien la seva presència a la zona nord-est, escenari dels enfrontaments. Per restablir la pau i la seguretat va assenyalar que augmentaria el suport a fi que es posés en marxa el **comitè preparatori del DPI, iniciat pel president François Bozizé.** El president va indicar que el diàleg polític es podria iniciar el 8 de juny i que hi participarien 150 representants de la majoria presidencial, l'oposició democràtica, els altres partits, la societat civil, els poders públics, els moviments politicomilitars i representants religiosos. El mes de maig, el grup armat d'oposició APRD i el Govern van aconseguir un acord de pau a Libreville amb la **mediació del president gabonès Omar Bongo.** L'acord va ser firmat per un dels líders de l'APRD, Jean-Jacques Demafouth, i pel ministre centreafricà de Comunicació, Cyriaque Gonda. El document preveia l'alto el foc immediat, una amnistia general i l'abandonament de les investigacions judicials contra els combatents de l'APRD, l'alliberament de les persones detingudes i la rehabilitació de les zones afectades pel conflicte armat. Pel que fa al grup armat d'oposició UFDR es van produir discrepàncies al si del grup, cosa que va afectar el diàleg que mantenia amb el Govern. Però el mes de juny, el Govern va anunciar que posposava l'inici del DPI, perquè encara no s'havia firmat l'acord de pau global ni l'amnistia general entre aquests

últims i els grups armats, condició expressada pels grups per a la seva participació. No obstant això, alguns membres del Govern van manifestar el seu rebuig a la firma d'una amnistia general, mentre que el líder de l'APRD Jean-Jacques Demafouth, exiliat a França, va manifestar la voluntat del seu grup de participar en el procés i va destacar que des de la signatura de l'acord d'alto el foc a Libreville, no se n'havia produït cap violació. Paral·lelament, des de la perspectiva de l'altre grup armat important del país, la UFDR, el coronel Charles Massi va ser nomenat representant polític del grup per participar en el DPI. Segons el portaveu del grup, la participació de la UFDR en el diàleg nacional estava estrictament condicionada per la signatura prèvia d'un acord de pau global, tal com havia previst el comitè preparatori del DPI.

A final del mes de juny, el Govern i els grups armats d'oposició APRD i UFDR van firmar, a Libreville, un **acord de pau global** sota els auspicis de la CEMAC. Els líders de l'APRD, grup rebel situat al nord-est del país i presidit per l'antic ministre de Defensa Jean-Jacques Demafouth, i de la UFDR, situat al nord-est i presidit per Damane Zakaria, van participar en la reunió. Aquest acord havia de facilitar la celebració del DPI, condició establerta per participar en el procés que havia de començar el 23 de juliol. El tercer grup rebel, l'FDPC d'Abdoulaye Miskine, no va firmar el text; el seu dirigent, que segons fonts gaboneses es trobava a Trípoli, no va poder viatjar a Libreville per raons logístiques. No obstant això, **els principals grups armats (UFDR, APRD, FDPC) i la coalició de partits de l'oposició democràtica Unió de les Forces Vives de la Nació (UFVN) van manifestar el seu desacord amb els tres projectes de llei sobre amnistia presentats pel Govern i van decidir suspendre la seva participació en el procés del diàleg polític inclusiu.** L'APRD i el representant especial del Secretari General de l'ONU al país, François Lonseny Fall, van sol·licitar una nova mediació del president gabonès Omar Bongo per relançar el procés i, la segona quinzena d'agost, l'APRD va intensificar els atacs contra les forces Governamentals després de la seva retirada del diàleg polític inclusiu a principi d'agost per la qüestió de la llei d'amnistia. No obstant això, el líder de l'APRD, Jean-Jacques Demafouth, va poder crear un nou partit polític anomenat la Nova Aliança per al Progrés (NAP), ja que aquesta formació va ser oficialment reconeguda pel ministeri de l'Interior. Paral·lelament, el coronel Charles Massi va dimitir de coordinador polític de la UFDR i va abandonar el grup. Massi va justificar la seva decisió per la falta de respecte dels estatuts pel president i per **l'existència de dues faccions rivals al si de la UFDR:** la facció política de l'exterior i la liderada per Zacharia Damane. Aquesta dimissió es va produir després de la protagonitzada pel capità Abakar Sabone, cap militar de la UFDR. La federació de l'MLPC, la seu de la qual es troba a França, va sol·licitar la dimissió del ministre encarregat del procés del DPI, Cyriaque Gonda, al qual va acusar d'incompetent i de no complir les seves responsabilitats i obligacions. Igualment va sol·licitar al Govern que retirés els tres controvertits projectes de llei vinculats a l'amnistia de les forces armades. En un altre ordre de coses, a principi del mes d'agost es van celebrar a Estocolm unes converses internacionals per iniciativa del representant especial del Secretari General de l'ONU a la República Centreafricana i al Txad i cap de la MINURCAT, Victor Angelo, amb l'objectiu de buscar suport per a la missió que es desplegava a tots dos països. A mitjan mes de setembre, **el Govern i els moviments armats del país van aconseguir un nou acord per relançar el diàleg polític inclusiu.** El Govern es va comprometre a revisar la polèmica llei d'amnistia que va obligar l'APRD a retirar-se dels acords de pau.

A principi d'octubre, la coalició opositora Unió de les Forces Vives de la Nació (UFVN), formada per associacions i partits polítics, va rebutjar la nova llei d'amnistia aprovada pel Parlament centreafricà el 25 de setembre, amb el suport de 72 diputats de la majoria presidencial. Alhora, Jean-Jacques Demafouth, líder del grup armat opositor APRD, va rebutjar aquesta nova proposta d'amnistia ja que considerava insuficient el període plantejat de dos mesos per a l'acantonament, a causa dels escassos mitjans disponibles i del fet que encara no s'havia decidit on es procediria a establir les bases d'acantonament. També es va produir un atac a Am Dafock, població fronterera amb el Sudan, a 60 km de Birao (a l'extrem est del país) per diversos grups no identificats, que després van resultar ser membres d'un **nou grup armat, FURCA (Forces per a la Unificació de la República Centreafricana, escissió de la UFDR), dirigit per Oumar Sobian, que va rebutjar l'acord aconseguit entre Damane Zakaria, líder de la UFDR, i el president Bozizé.** Els membres

del grup armat d'oposició UFDR van assegurar que estaven disposats a entregar les armes i a acollir-se favorablement al procés d'amnistia previst. Finalment, a mitjan mes d'octubre, el president François Bozizé va promulgar una **Ilei d'amnistia**, requisit per posar en marxa el diàleg polític inclusiu. La llei exclouïa els crims de genocidi, de guerra i els crims contra la humanitat o qualsevol crim que pogués ser competència de la CPI. Això no obstant, el líder del grup armat APRD, Jean-Jacques Demafouth, va denunciar aquesta llei i va amenaçar d'enviar-la a la Cort Constitucional amb l'objectiu d'invalidar-la. El líder rebel va destacar que el seu grup continuaria respectant l'alto el foc, però que no procediria a l'acantonament ni al reagrupament dels seus membres fins que la llei d'amnistia fos modificada. A final del mes d'octubre es va celebrar, a Libreville, la segona reunió del comitè de seguiment de l'acord de pau firmat el mes de juny, en la qual es va plantejar que el facilitador gabonès Omar Bongo tingués en compte les reserves plantejades per l'APRD sobre la llei d'amnistia. Poc després, **el comitè organitzador del diàleg polític inclusiu va proposar sis personalitats per presidir els treballs plantejats en l'acord**, que inclouria la majoria Governamental, l'oposició, la societat civil i els moviments politicomilitars. Aquests sis noms eren Abdou Diouf (expresident del Senegal entre 1981 i 2000 i actual secretari general de la Francofonia), Alpha Oumar Konaré (expresident de Mali entre 1992 i 2002 i expresident de la Comissió de la UA entre 2003 i 2008), Pierre Buyoya (expresident de Burundi entre 1996 i 2003), Aldo Ajello (representant especial de la UE per a la regió del Grans Llacs i antic representant especial adjunt del Secretari General de l'ONU), Amara Essy (exministre d'Exteriors ivorià i secretari general de l'OUA, que havia liderat la transformació cap a l'actual UA) i l'arquebisbe de Bangui, monsenyor Paulin Pomodimo. A final de novembre, l'expresident burundès Pierre Buyoya (1996-2003) va ser designat president del diàleg polític inclusiu per decret presidencial. L'obertura del fòrum estarà presidida pel president gabonès Omar Bongo. D'altra banda, el vicepresident del DPI serà una personalitat del poder públic, un representant de l'oposició democràtica ocuparà el lloc de la segona vicepresidència i un membre dels moviments politicomilitars ocuparà la tercera vicepresidència. El grup armat d'oposició APRD va condicionar la seva participació en el DPI a l'alliberament de 15 dels seus partidaris empresonats i a l'entrega de les restes de set membres del grup que van ser executats. D'altra banda, l'expresident Ange Félix Patassé va anunciar que tornava al país per participar en el diàleg polític inclusiu. Patassé va obtenir garanties que no seria empresonat quan arribés.

A final del mes de desembre, el DPI va concloure la formació d'un Govern inclusiu, la celebració d'eleccions lliures, la posada en marxa d'un comitè de seguiment dels acords i d'una comissió de veritat i reconciliació. El diàleg va ser cofacilitat per Romain Grandjean, del Centre per al Diàleg Humanitari. En el diàleg van participar-hi antics presidents del país, com André Koulingba, Ange-Félix Patassé (destituït pel cop d'Estat de François Bozizé), el líder de l'APRD Jean-Jacques Demafouth, el líder de la UFDR Damane Zakaria, el líder de l'UFR Florent N'Djadder i Abakar Sabone, que lidera una facció separada de la UFDR, l'MLCJ. Això no obstant, el líder de l'FDPC Abdoulaye Miskine no va assistir al DPI a causa de l'emboscada que va patir el seu grup el mes de novembre, però va tornar a Líbia per sumar-se a l'acord. La UFR de N'Djadder va firmar l'acta d'adhesió a l'alto el foc aconseguit a Libreville (el Gabon) el 21 de juny pel Govern centreafricà i pels grups armats, requisit per participar en el DPI.

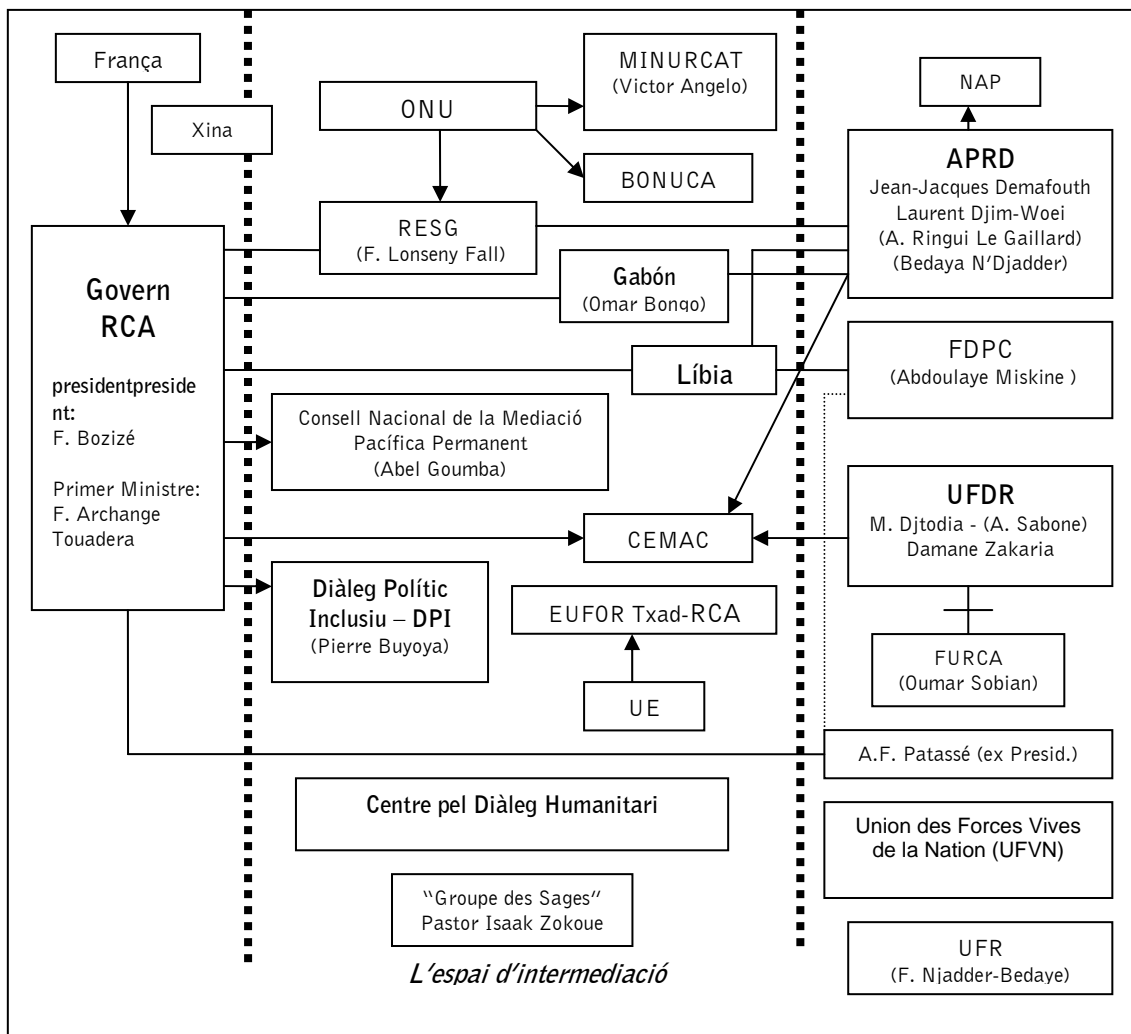
Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • Es van produir divisions al si de la UFDR. • Michel Djotodia i Abakar Sabone, president i portaveu del grup armat UFDR, van ser alliberats després d'haver estat detinguts per Benin. • El representant especial del Secretari General de l'ONU al país, François Lonseny Fall, es va reunir per primera vegada en dos anys al nord-est del país amb el portaveu i líder de l'APRD Laurent Djim-Woei. Posteriorment, l'APRD i el Govern van aconseguir un acord de pau a Libreville amb la mediació del president gabonès Omar Bongo. • El Govern i els grups armats d'oposició APRD i UFDR van firmar, a Libreville, un acord de pau global sota els auspicis de la CEMAC. • El Govern i els moviments armats del país van aconseguir un nou acord per relançar el

diàleg polític inclusiu. El Govern es va comprometre a revisar la polèmica llei d'amnistia que havia obligat l'APRD a retirar-se dels acords de pau.

- El comitè organitzador del diàleg polític inclusiu (DPI) va proposar sis personalitats perquè presidissin els treballs i Pierre Buyoya, expresident de Burundi entre 1996 i 2003, va ser designat president. El DPI va concloure, al final del mes de desembre, amb la formació d'un Govern inclusiu, la celebració d'eleccions lliures, la posada en marxa d'un comitè de seguiment dels acords i d'una comissió de veritat i reconciliació.

Webs d'interès

- AlertNet (www.alertnet.org)
- All Africa (allafrica.com)
- Alwihda (www.alwihdainfo.com)
- Centrafrique Presse (www.centrafrique-presse.com)
- Foundation Hironnelle (www.hiroidelle.org)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Le Confident (www.leconfident.net)
- MINURCAT (www.un.org/Depts/DPKO)
- Nacions Unides (www.un.org)
- PNUD (www.cf.undp.org/p_ala_une.htm)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- RFI Actualité (www.rfi.fr)
- Sangonet (www.sangonet.com)

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA DEL CONGO (Est)

Context del conflicte

La RD Congo és un país que durant el segle XX ha viscut immers en una situació de despotisme, d'absència i desintegració de l'Estat i d'espoliació dels seus recursos naturals. Aquesta situació va començar durant el període colonial belga i, tret d'un breu interval posterior a la independència de 1960, va continuar durant més de 30 anys sota la dictadura de Mobutu Sese Seko, caracteritzada per la repressió contra la dissidència política, les greus violacions dels drets humans i l'enriquiment de les elits mobutistes a través de l'espoliació dels recursos naturals en benefici

propí. El 1996, l'Aliança de Forces Democràtiques per a l'Alliberament del Congo (ADFL) de Laurent Desiré Kabila, amb el suport de Burundi, Ruanda i Uganda va iniciar una rebel·lió contra Mobutu que va culminar amb la cessió del poder per part d'aquest últim l'any 1997. El 1998, Kabila va perdre el suport dels antics aliats (Burundi, Ruanda i Uganda), que van envair la RD del Congo, amb l'excusa de garantir la seguretat de les seves fronteres, i van donar suport a diversos grups armats (RCD per part de Ruanda, i MLC per part d'Uganda) contra el Govern de Kabila, que també va rebre el suport de diversos països de la regió (Namíbia, Angola, Zimbabwe, el Sudan i el Txad), en una guerra que ha causat uns tres milions i mig de morts, sigui en combat, de gana o per malalties. L'espoliació dels recursos naturals del país (or, diamants, fusta i coltan) esdevé el motor de la guerra i de la perpetuació de la presència de les FAS estrangeres al país, negoci en el qual han participat diversos països veïns i multinacionals occidentals, segons que van destacar les Nacions Unides. En aquest capítol s'analitza el procés seguit a les províncies més conflictives del país: Orientale (especialment la zona d'Ituri), amb presència del **MRC**, el **FNI** i el **FRPI**; Kivu Nord, amb presència de les **ADF** (ja desmantellades), **CNDP** i les milícies **Mai-Mai**; Kivu Sud, on actua el grup ruandès **FDLR**; i Katanga, regió on també actuen milícies Mai-Mai.

Població: 61 milions d'habitants

Superfície: RDC (2.345.000Km²), Kivus (124.600 Km²), Orientale (503.200 Km²), Katanga (497.000 Km²), districte Ituri (65.600 Km²)

PIB: 7.700 milions de \$

Renda per habitant: 130 \$

IDH: 168 (de 177)

Morts pel conflicte: 3,5 milions de persones

Població desplaçada: 1.400.000 persones el 2007

Població refugiada: 462.000 persones

Actors armats: faccions dels grups armats inclosos en el Govern Nacional de Transició, milícies Mai-Mai, MRC, FNI, FRPI, CNDP, el grup armat d'oposició ruandès FDLR (antigues FAS ruandeses i milícies Interahamwe)

Facilitacions: Ketumile Masire (Botswana), Líbia, Sud-àfrica, SADC, Nacions Unides, UA, Comunitat Sant Egidi, Ruanda, MONUC

Antecedents del procés de pau

La primera etapa del procés de pau va tenir lloc amb la signatura de l'acord d'alto el foc de Lusaka, el juliol de 1999, entre els diferents països i els grups armats presents al conflicte, amb la facilitació de l'Organització regional **SADC** (*Southern Africa Development Community*) i principalment de Sud-àfrica, cosa que va permetre l'establiment de la missió de manteniment de la pau de l'ONU (**MONUC**), el novembre de 1999 (Resolució 1291 del Consell de Seguretat), per supervisar l'alto el foc i promoure el desarmament de les milícies. El seu mandat es repartia en quatre fases: aplicació dels acords d'alto el foc signats a Lusaka; seguiment de qualsevol violació dels acords; organització del desarmament, desmobilització i reintegració dels combatents; i facilitació de la transició per organitzar unes eleccions creïbles. El seu mandat es regia pel Capítol VII de la Carta, que l'autoritzava a utilitzar la força en cas necessari.

Això no obstant, el conflicte va continuar a l'est del país, i no va ser fins a l'assassinat de L. Desiré Kabila, el 2001, i el relleu per part del seu fill Joseph Kabila, que aquest últim va dinamitzar i va promoure el diàleg intercongolès (**ICD**) celebrat a Sud-àfrica. L'ICD va conduir a

les negociacions que van dur a terme a Sun City els actors bel·ligerants, que van acabar amb la signatura de l'**Acord Global i Inclusiu de Pretòria, el desembre del 2002**, i l'Acta Final de Sun City (que agrupa i resumeix els acords previs), l'abril del 2003. Les milícies Mai-Mai van participar en el Diàleg Intercongolès, però després van quedar dividides en diferents grups, alguns d'ells encara actius. Les milícies d'Ituri i els Mai-Mai del nord de Katanga no van signar l'acord de Pretòria. Paral·lelament, entre el 2000 i el 2002, es van signar altres acords de pau pels quals les diferents tropes estrangeres es retiraven del territori congolès, tot i que, posteriorment, s'han produït acusacions, sobretot dirigides a Ruanda, de continuar intervenint militarment dins de la RD Congo. L'Acta Final de Sun City va representar la integració del Govern i dels grups armats d'oposició en el Govern Nacional de Transició (GNT), en el qual Joseph Kabila va mantenir el càrrec de president, i es van establir quatre vicepresidències, que representaven, respectivament, el Govern, el MLC, el RCD/Goma i l'oposició no armada. L'acord va establir una fase de transició de dos anys, al final de la qual s'haurien de celebrar eleccions generals, i preveia la formació d'unes noves FAS congolese on s'integrarien els diferents grups armats d'oposició. Tot i això, van persistir els enfrontaments a les províncies de Kivu Nord i Sud, a Katanga, i també al districte d'Ituri (província d'Orientale, al nord-est del país) entre els grups armats locals i contra la presència de la MONUC. Ha prosseguit el reclutament de menors soldats, la violència sexual com a arma de guerra i l'explotació il·legal de recursos.

Pel que fa al conflicte que afecta les regions d'Ituri i de Kivu, a principis del 2005 es va dur a terme la desmobilització de 6.000 efectius d'un dels sis grups armats de la regió, el **FAPC**. La MONUC es va enfrontar militarment a diversos grups, i va desmantellar quatre camps milicians i, després d'acabar aquest programa de desarmament del FAPC, el mes d'abril va començar la recerca de membres del grup armat d'oposició Forces de Resistència Patriòtica d'Ituri (**FRPI**) que també operaven a Ituri. La MONUC va manifestar la seva preocupació pel retard en els programes de desarmament, desmobilització i reintegració, tot i que a principis de juny ja s'havien desarmat 14.000 dels 15.000 milicians que es calcula que operaven a Ituri. Els **Mai-Mai**, situats a la província de Katanga, van accedir a desarmar els seus efectius i el mes de maig va ser alliberat el líder d'un grup de les milícies Mai-Mai que operava a la província de Kivu Nord. El desembre del 2005, finalment, una operació conjunta duta a terme per les FAS i la MONUC va culminar amb la desintegració del grup armat d'oposició Forces Armades Democràtiques (**ADF**), que operava a la província de Kivu Sud.

Pel que fa al conflicte entre RD Congo i Ruanda, el febrer del 2005 va entrar en vigor un mecanisme de verificació conjunta de la frontera comuna acordat entre ambdós països per posar fi a les violacions territorials. La Unió Africana (UA) i representants de països de la regió es van reunir a Etiòpia per estudiar la possibilitat d'enviar tropes per desarmar les milícies **Interahamwe** i altres grups armats ruandesos establerts a la RD Congo. El març del 2005, el grup armat d'oposició ruandès **FDLR** va anunciar l'abandonament de la lluita armada contra Ruanda i va condemnar el genocidi de 1994. Aquest grup, que té un mínim de 14.000 efectius, des de feia una dècada tenia la seva base a la RD Congo, des d'on llançava atacs periòdics contra Ruanda. El procés per arribar a l'acord de desarmament del FDLR es va dur a terme amb la facilitació de la Comunitat de Sant Egidí. Arran de l'acord, es van produir divisions internes al FDLR, i alguns grups van continuar atacant la població civil. El Representant Especial de la UE per als Grans Llacs, Aldo Ajello, va manifestar que la Unió podria donar suport militar per combatre les forces del FDLR que no es desarmessin. Davant la manca d'avenços, els ministres de Cooperació Regional de la RD Congo, Ruanda i Uganda (reunits a Kigali sota la facilitació dels EUA) van donar de termini fins a finals de setembre perquè el FDLR procedís al seu desarmament definitiu, cosa que no va succeir. El novembre del 2005, les FAS de la RD Congo i la MONUC van iniciar una operació militar a la regió de Kivu Nord contra el FDLR i faccions no desarmades de les milícies Mai-Mai, amb resultats molt limitats. A finals d'any, el Representant Especial del Secretari General de l'ONU, William Lacy Swing, va manifestar que ja havien estat repatriats uns 12.000 antics combatents de la RD Congo als seus països d'origen, 8.000 dels quals procedien de Ruanda (antigues FAS i milícies Interahamwe) i 2.000 d'Uganda; i s'estima que encara quedaven uns 10.000 combatents per repatriar.

L'informe del Secretari General de l'ONU de 13 de juny de 2006 assenyalava l'estancament del procés de reintegració dels combatents desmobilitzats i l'assetjament constant de la població per part de les FAS. Encara que 15.000 membres de les milícies existents a la regió d'Ituri, a la província d'Oriental, es van integrar en programes de DDR, uns 2.000 van rebutjar ser desarmats i van configurar una nova coalició armada, el **Moviment Revolucionari Congolès (MRC)**, actiu des de mitjan 2005, i que, segons sembla, inicialment va rebre el suport d'Uganda. Poc després, però, el Govern ugandès va detenir diversos dirigents d'aquesta milícia. El MRC està integrat pel **FRPI** i pel **FNI** (Front Nacionalista i Integracionista).

A finals de juliol, algunes de les principals milícies que operaven a la regió est de la **RD Congo**, dins de la coalició armada d'oposició **MRC**, van decidir depositar les armes, facilitar el lliure moviment de persones desplaçades a la zona per poder exercir el seu dret a vot a les eleccions, i integrar-se progressivament a les FAS del país a canvi d'una amnistia per a tots els seus membres. L'acord es va aconseguir amb la mediació de l'equip de pau de l'ONU a la zona. Entre els desmobilitzats hi havia un dels líders de la milícia **FNI**, Peter Karim, que es va acollir a aquest procés després que fossin alliberats cinc membres de la **MONUC**. A finals de novembre del 2006, els tres últims grups armats que operaven a Ituri van signar amb el Govern un "**Acord marc per a la pau a Ituri**", pel qual acceptaven depositar les armes i entrar en un procés de DDR. En total, els grups sumaven 6.000 efectius: 3.500 del **FRPI** de "**Cobra Matata**", 1.800 del **FNI** de Peter Karim (alguns dels quals, no obstant, es van oposar a la desmobilització i van prosseguir els combats), i 500 del **MRC** de Mathieu Ngoudjolo. Els tres grups van acceptar el lliurament voluntari de les armes, la verificació del seu emmagatzemament en punts d'acantonament en presència de les FAS congolese i la **MONUC**, així com la presència de la **UNICEF** per fer-se càrrec dels menors soldats. L'inici del DDR s'hauria de fer abans d'acabar l'any, motiu pel qual cada grup disposaria d'una setmana per dirigir-se als centres de trànsit designats. El Govern, per la seva banda, es va comprometre a concedir-los una amnistia, reconèixer els graus d'oficials que tenien i facilitar l'agrupament de cada grup. Cal assenyalar, no obstant, que els membres del **FNI** continuen extorsionant la població civil al districte d'Ituri, malgrat que el seu líder es va integrar a les FAS congolese. El novembre es va confirmar la victòria de Joseph Kabila com a president del país, amb el 58% dels vots. Dies després, el grup armat d'oposició ruandès **FDLR** va fer una crida al president Kabila perquè s'impliqués en la pacificació de la regió dels Grans Llacs. El desembre, líders de les comunitats hutu i tutsi de la província de Kivu Nord van fer una crida per posar fi als enfrontaments entre les FAS congolese i els militars fidels al general rebel tutsi Laurent Nkunda, líder del grup **CNDP**, enfrontat a les FAS congolese i a la **MONUC**. Les darreres setmanes de l'any es van produir nous enfrontaments entre les milícies del general Nkunda i les FAS congolese a diverses poblacions de l'est i el nord-est de la província de Kivu Nord, pròximes a Ruanda i a Uganda. En acabar l'any, no obstant, **Ruanda es va oferir per mitjançar entre el Govern de la RD Congo i les forces del general Nkunda**, que van celebrar una primera reunió a Ruanda.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, diversos grups de combatents es van sumar al procés de **DDR** a l'est de la **RD Congo**, la majoria al districte d'Ituri i la província de Kivu Sud. D'aquests, 110 pertanyien al Front de Resistència Patriòtica d'Ituri (**FRPI**), grup del qual van quedar uns pocs dissidents sense desmobilitzar, 687 a les milícies Mai-Mai i com a mínim 62 eren soldats dirigits pel general dissident Laurent Nkunda. El cap de l'Estat Major de les FAS congolese, **J. Numbi**, i el general dissident **Laurent Nkunda**, que va manifestar reiteradament que exigia garanties de seguretat per a la comunitat tutsi que es troba a la regió est de la RD Congo, van assolir un acord de pau a Kigali, facilitat pel Govern ruandès, antic aliat del general dissident, i després d'haver mantingut converses amb el Govern congolès a Kigali. Nkunda va confirmar que la seva milícia s'integraria a les FAS congolese, formant unitats mixtes. L'acord va establir, no obstant, que el grup hauria d'abandonar la província de Kivu Nord. En començar l'any es van produir també enfrontaments entre les FAS i una facció del grup armat d'oposició **FNI** liderat per Peter Karim al districte d'Ituri. Des del juliol del 2006 aquesta facció ha manifestat la seva voluntat

d'integrar-se al procés de DDR i acceptar l'amnistia. El mes de febrer, **Peter Karim va ordenar la desmobilització de 170 dels seus efectius**, entre els que es trobaven 42 menors soldats, a canvi de la concessió d'amnistia per al seu grup, que opera al districte d'Ituri. A mitjan març, finalment, el president ruandès Paul Kagame va anunciar la seva voluntat de reunir-se amb el seu homòleg congolès, per discutir les incursions armades que realitza el grup FDLR, part dels integrants del qual són responsables del genocidi ruandès de 1994. El segon trimestre de l'any, Peter Karim, del FNI, va lliurar les armes i es va integrar a les FAS estatals en un acte celebrat al mateix districte. La MONUC va considerar que la situació de seguretat a Ituri havia millorat, tot i que a finals d'abril es van produir greus enfrontaments entre les FAS presents a la província i el grup armat d'oposició hutu ruandès FDLR. A principis de juny, el PNUD i el Govern van signar un Memoràndum d'Entesa per al procés de DDR de 3.000 excombatents pertanyents a tres grups armats del districte d'Ituri, dels 4.500 efectius que s'havia acordat desmobilitzar a la regió. Aquest Memoràndum costa 3 milions de dòlars, finançats pels EUA, Irlanda, Japó, Noruega i Suècia. El tercer trimestre es va iniciar un **programa de DDR a Ituri** adreçat als 4.500 efectius de les tres milícies operatives a la regió: FNI, FRPI i MRC. Aquest projecte va estar supervisat pel PNUD. Mentre, van continuar els combats amb el grup d'oposició hutu ruandès FDLR, que controla una zona rica en or. El mes de setembre, **el Govern congolès va rebutjar negociar amb el general dissident Laurent Nkunda**, líder del moviment rebel CNDP, i va manifestar el seu descontent amb les recomanacions del Consell de Seguretat a favor d'un diàleg entre ambdues parts. A mitjan octubre, el general Nkunda va anunciar la seva disposició al desarmament de 500 milicians com a mesura de bona voluntat, una setmana després de la data límit per procedir a l'inici del desarmament, establerta el 15 d'octubre. La MONUC havia intentat, sense èxit, que Laurent Nkunda acceptés la proposta de desarmament i que tornés a integrar les seves milícies dins de les FAS congolese (operació d'*intercanvi*). Per la seva banda, el líder de les milícies Mai-Mai a la zona, Kasereka Kabamba, va anunciar el seu rebuig a l'ultimàtum de desarmament a no ser que iniciessin prèviament el desarmament les milícies de Nkunda. A mitjan novembre, els ministres d'Exteriors de la RDC i Ruanda van celebrar una reunió a Nairobi facilitada per Nacions Unides, la UE i els EUA, a la qual es va assolir un nou acord pel qual el Govern congolès es comprometia a desarmar les milícies ruandeses hutus FDLR que es trobaven al seu territori, amb l'objectiu de reduir les tensions amb la veïna Ruanda. El mes de desembre, finalment, **el Govern de la RD Congo va fer una crida per celebrar a Goma, a principis del 2008, una conferència de pau a la qual poguessin participar tots els actors armats, polítics, econòmics, ètnics i socials de la regió dels Kivus, per posar fi a la violència.** Laurent Nkunda, per la seva banda, va fer una crida per entaular converses amb el Govern, però no va cessar les seves activitats militars fins a final d'any, quan va decretar un alto el foc per facilitar la celebració de la conferència de pau. Aquesta conferència va ser organitzada per un comitè preparatori dirigit per l'abat Apollinaire Malu Malu.

El procés de pau el 2008

Del 6 al 17 de gener es va celebrar a Goma la **Conferència sobre la pau, la seguretat i el desenvolupament de les províncies de Kivu Nord i Kivu Sud** amb l'objectiu de posar fi a la violència que sacsejava l'est del país i en la qual es va aconseguir un acord firmat per 25 grups. Aquesta conferència va reunir representants del Govern, dels grups armats (cal destacar la presència del CNDP de Laurent Nkunda), de la societat civil i de les diferents comunitats ètniques de totes dues províncies. També va haver-hi representants de les Nacions Unides, de la UA, dels EUA i de la UE. Però no van assistir-hi el president Joseph Kabila, ni el líder del CNDP, el general tutsi Laurent Nkunda, fet que va generar dubtes sobre l'efectivitat de la iniciativa. A pesar d'això, el moviment CNDP i les milícies proGovernamentals Mai-Mai van firmar un acord pel qual es crearia una comissió tècnica que supervisaria l'alto el foc i el desarmament de tots dos grups. El Govern els concediria una amnistia per actes de guerra, però no cobriria les violacions dels drets humans. El mes de febrer es va produir una crisi amb el CNDP a causa d'un informe de la MONUC que els acusava d'una massacre, la qual cosa va generar la desconfiança d'aquest grup sobre la missió de les Nacions Unides. El mes de març, una part important dels membres de les milícies ja s'havien desarmat, però encara hi havia alguns elements que pressionaven la

població en algunes parts de la regió d'Ituri. El Govern va anunciar que havia desmobilitzat 25.000 membres de les milícies i que 11.000 menors s'havien reunit amb les seves famílies. Pel que fa als intents de desarmar el grup armat d'oposició hutu FDLR, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar, el mes de març, la resolució 1804, per la qual instava aquest grup a procedir al desarmament voluntari de les seves milícies sota l'amenaça de fer un desarmament forçós i de l'establiment de sancions contra el grup. Un dia abans d'aquesta resolució, **les FDLR van fer una crida per dur a terme converses de pau amb el Govern tutsi de Rwanda** sota els auspicis de la comunitat internacional, a fi d'explorar vies i mètodes per resoldre el contenciós amb el Govern ruandès.

A principi d'abril, la milícia Mai-Mai dels Patriotes Resistents Congolesos (PARECO) va anunciar la seva retirada del procés de pau Amani ('pau' en suahili), dos mesos després de la firma a Goma de l'acord de pau, a causa de disputes sobre la composició de la comissió per supervisar el procés de pau, ja que les ordenances firmades per a establir la comissió afavorien el Govern i els enemics tradicionals de la milícia, el grup armat CNDP del general Laurent Nkunda, amb els quals estaven militarment enfrontats. El mes de maig, els Governos de la RD del Congo i d'Uganda van firmar un acord a Dar es Salaam, pel qual es comprometien a combatre conjuntament els grups rebels als territoris respectius (especialment el grup armat hutu ruandès FDLR) i a tornar a marcar la frontera comuna entre els dos països, una qüestió que ha adquirit una importància més gran els últims temps a causa del descobriment de jaciments petrolers a la zona fronterera. Encara que representa un grup minoritari, **una facció de les FDLR denominada RUD-Urunana i formada per 300 membres va entregar les armes a la MONUC i va mostrar la seva disposició a ser repatriada a Rwanda. De manera similar, el mes de maig, més de 300 combatents Mai-Mai i les seves famílies es van presentar davant la MONUC, així com algun membre aïllat del CNDP, per sotmetre's al procés de DDR.** A principi del mes de juny, centenars de combatents pertanyents a l'FNI i a les FRPI també van entregar les armes a la MONUC a la província d'Ituri, al nord-est del país. A principi d'agost, els mitjans de comunicació i la MONUC van alertar del rearmament dels grups armats i de les forces Governamentals, així com de l'increment del reclutament per part dels grups armats amb vista a una **possible escalada de la violència**. Poc després, es va produir un desplegament conjunt de cascos blaus de la MONUC i de soldats de les forces armades congoleeses a les províncies d'Ituri i Oriental (est i nord-est) per protegir la població civil després dels atacs del grup armat d'oposició ugandès LRA. A més, el grup amb base a Ituri, FRPI, també va llançar atacs contra la població civil. En relació amb la província de Kivu Sud, l'arrest del líder d'una milícia Mai-Mai, el coronel Cedo, i la desintegració del seu grup al nord de la província van comportar una millora de la situació de seguretat. Així, des del començament del programa de DDR el 1994, almenys 25.000 excombatents han estat desarmats, i més de 10.000 menors han estat desmobilitzats a Ituri, amb un cost de 94,5 milions de dòlars proporcionats per l'ADB, pel Govern i per l'MDRP, però això no ha comportat el final definitiu del conflicte. De fet, la MONUC va haver de presentar un pla de separació entre les forces armades congoleeses i les tropes del CNDP del general dissident tutsi Laurent Nkunda, després de la violència desencadenada a la província de Kivu Nord a final del mes d'agost. En aquest sentit, durant el mes de setembre, **el CNDP va fer una crida a Alemanya i a algun altre país perquè fessin tasques de mediació entre ells i el Govern.** Així, un dels principals consellers polítics de Nkunda, Jean-Desiré Muiti, va destacar que acusava els mediadors de la MONUC, de la UE i dels EUA de posar-se al costat del Govern. Durant el tercer trimestre es van desmobilitzar petites faccions de les FDLR.

El mes d'octubre, les forces armades congoleeses van enviar reforços al districte d'Ituri (nord-est) com a conseqüència de diversos atacs suposadament comesos per la milícia FRPI, mentre que continuaven els enfrontaments entre les forces armades i les milícies Mai-Mai, vinculades al Govern, contra el grup armat CNDP del general Laurent Nkunda, que ja havien causat el desplaçament de més de 150.000 persones des que havia començat, al final del mes d'agost. El president Joseph Kabila va fer una crida a la població perquè s'alcés en armes a l'est del país contra el general rebel. Això no obstant, dos diputats de la província de Kivu Nord i unes quantes desenes de representants de les institucions locals van anunciar la seva adhesió a la rebel·lió

liderada pel general Laurent Nkunda durant una cerimònia a la població de Bunagana, controlada pels rebels, a prop de la frontera ugandesa, i van destacar que la seguretat era més bona als territoris controlats per Nkunda, ja que a les zones controlades pel Govern no es respectaven els drets humans. D'altra banda, Nkunda va amenaçar d'arribar a la ciutat de Goma i d'ampliar la guerra a tot el país. També el mes d'octubre, l'ONU va enviar com a nou enviat especial a la regió l'expresident nigerià Olusegun Obasanjo. A pesar de tot, el mes de novembre, Nkunda es va comprometre a participar en les converses de pau, que comptaven amb el suport de les Nacions Unides i que tindrien lloc a Nairobi, a respectar l'alto el foc amb les forces armades congoleeses (encara que no amb les milícies Mai-Mai ni les ruandeses FDLR) i a obrir un corredor humanitari per assistir la població desplaçada per la violència. Nkunda va reiterar la seva demanda de mantenir converses directes amb el president congolès Joseph Kabila; també va demanar el compromís de Kabila en relació amb l'alto el foc i, així mateix, va acceptar la creació d'un comitè tripartit per supervisar les violacions de l'alto el foc a condició que la MONUC no participés en aquest comitè, ja que considerava que la missió de les Nacions Unides era parcial. Malgrat tot, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar l'increment temporal del contingent de la MONUC amb més de 3.000 efectius amb l'objectiu de protegir la població civil a Kivu Nord. Com a aspecte negatiu i indicatiu de la regionalització del conflicte, **diversos països de l'Àfrica austral que formen part de la SADC, liderats per Angola, van anunciar que s'estaven plantejant l'enviament de tropes per donar suport a les forces armades congoleeses.** Diversos testimonis van afirmar que tropes estrangeres es trobaven ja sobre el terreny i van destacar l'existència de tropes angoleeses i zimbabueses que donaven suport al Govern; a més, diversos mitjans de comunicació locals i internacionals van destacar l'existència de mercenaris de l'exèrcit ruandès. Paral·lelament, la xarxa europea per a l'Àfrica central es va fer ressò del fet que 600 antics membres de les forces armades burundeses s'havien unit a les tropes de Laurent Nkunda, la qual cosa comportaria una nova prova de la importància de dur a terme una reintegració efectiva d'aquest col·lectiu.

A final de novembre, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1843 per la qual va decidir autoritzar l'ampliació temporal de la dotació militar autoritzada de la MONUC d'un màxim de 2.785 efectius i de la dotació de les seves unitats de policia amb un màxim de 300 agents, així com el desplegament immediat fins al 31 de desembre, segons l'evolució de la situació a les províncies de Kivu. D'altra banda, el Govern congolès va anunciar el seu rebuig al fet que tropes índies configurassin el contingent militar de l'ampliació de la MONUC, alhora que va reiterar les denúncies i els retrets als cascos blaus indis desplegats a l'est del país per les seves simpaties manifestes envers la rebel·lió del general Nkunda. Segons diversos analistes, això comportaria un revés profund per a les Nacions Unides ja que, amb 4.400 soldats desplegats, la majoria a la província de Kivu Nord, l'Índia era el principal contribuent a la MONUC. D'altra banda, l'enviat especial del Secretari General de l'ONU i expresident de Nigèria Olusegun Obasanjo va dur a terme la segona missió al país els últims 15 dies acompanyat per l'expresident tanzà Benjamin Mkapa (en nom de la UA), per reunir-se amb el Govern i amb el líder rebel Laurent Nkunda amb l'objectiu d'acostar posicions. Durant la primera reunió de Nkunda i Obasanjo, el primer va presentar al segon una llista de vuit punts, entre els quals destacaven les converses directes amb el Govern i el final de la col·laboració entre les forces armades congoleeses i els rebels hutus ruandesos de les FDLR. En aquesta segona reunió, **Nkunda va reiterar tres demandes: converses directes amb el Govern, protecció de les minories i integració dels seus soldats i administradors que controlen les àrees rebels en les forces armades i el Govern.** També es va pronunciar sobre les qüestions de Governabilitat i d'un exèrcit professional ben entrenat i disciplinat. Però el Govern va mantenir la posició de descartar converses de pau, perquè considerava que no era possible tenir unes negociacions diferents en el marc establert el mes de gener amb l'acord de Goma i el procés Amani. D'altra banda, el portaveu de Nkunda Bertrand Bisimwe va destacar que rebutjava el procés Amani perquè no era neutral.

A principi de desembre, el Govern congolès va acceptar la demanda de celebrar converses de pau directes amb la milícia CNDP de Laurent Nkunda, sota els auspicis de les Nacions Unides i del seu enviat especial Olusegun Obasanjo a Kenya. No obstant això, ni el president congolès ni el

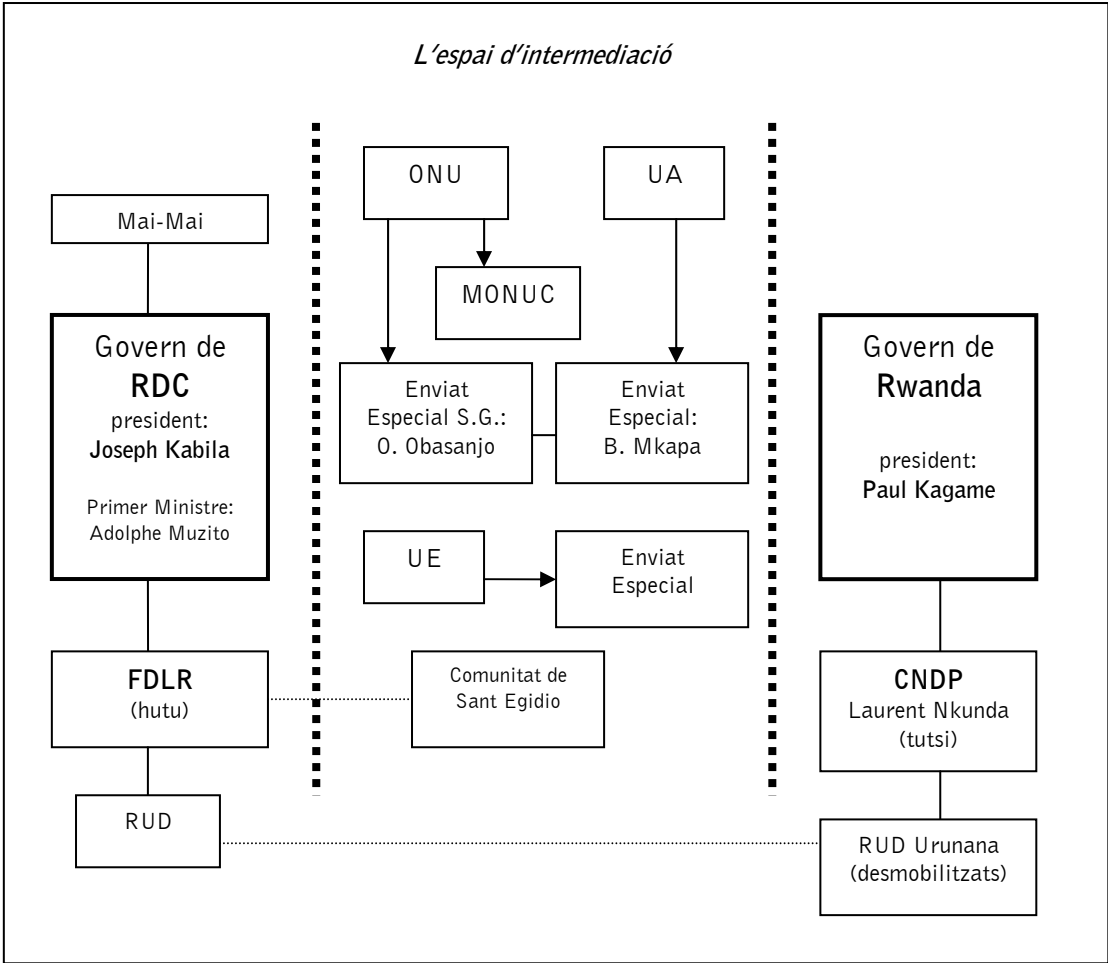
líder rebel van encapçalar les seves delegacions respectives. A més, el Govern congolès també va invitar la vintena de grups armats presents a l'est de la República Democràtica del Congo, que havien format part de l'acord de Goma aconseguit el mes de gener del 2008 i del procés Amani, fet que va provocar el rebuig del CNDP, que va afirmar que no s'asseuria amb ells, si bé en el moment de començar les converses no va aparèixer cap d'aquests grups, amb la qual cosa les dues delegacions van iniciar les converses a porta tancada. No obstant això, després de tres dies de converses, Obasanjo va destacar que les converses havien quedat bloquejades per dues dificultats: en primer lloc, per la voluntat del grup armat de discutir sobre la situació global de la RD del Congo i no simplement del conflicte a Kivu Nord i, en segon lloc, per l'absència de poder de decisió de la delegació rebel a les converses. També convé destacar que el ministre d'Exteriors de la RD del Congo, Alexis Thambwe Mwamba, i la de Rwanda, Rosemary Museminali, van aconseguir un acord a Goma per dissoldre el grup armat d'oposició hutu ruandès FDLR, la presència del qual a l'est de la RD del Congo era vista com una de les causes de la persistència del conflicte. El ministre congolès va afirmar que la implementació d'aquest pla involucraria forces estrangeres, com la missió de manteniment de la pau de l'ONU o soldats de l'organització per al desenvolupament de l'Àfrica meridional SADC, que va oferir l'enviament de tropes per intentar pacificar la zona. Les converses de Goma eren les últimes d'una sèrie de cimeres entre tots dos Governos per intentar solucionar la qüestió. D'altra banda, les FDLR van sol·licitar un acord que els permetés tornar a Rwanda i actuar com un partit polític.

Fets més significatius de l'any

- Es va celebrar a Goma una Conferència sobre la pau, la seguretat i el desenvolupament de les províncies de Kivu Nord i Kivu Sud.
- Les FDLR van fer una crida per dur a terme converses de pau amb el Govern tutsi de Rwanda sota els auspicis de la comunitat internacional.
- El CNDP del general Nkunda va fer una crida a Alemanya i a algun altre país perquè fessin tasques de mediació entre ells i el Govern. Però a final d'any va demanar converses directes amb el Govern.
- Faccions de les FDLR (RUD-Urunana), combatents Mai-Mai i les seves famílies, algun membre aïllat del CNDP i centenars de combatents pertanyents a l'FNI i a les FRPI van entregar les armes a la MONUC.
- Davant l'escalada de la violència de final d'any, diversos països de l'Àfrica meridional que formen part de la SADC, liderats per Angola, van anunciar que s'estaven plantejant l'enviament de tropes per donar suport a les forces armades congolese.
- A principi de desembre, el Govern congolès va acceptar la demanda de celebrar converses de pau directes amb la milícia CNDP de Laurent Nkunda, sota els auspicis de les Nacions Unides.
- Les FDLR van sol·licitar un acord que els permetés tornar a Rwanda i actuar com un partit polític.

Pàgines Web

- All Africa (allafrica.com)
- Congo Daily (www.congodaily.com)
- Congo DR News (www.drcnews.com)
- Global Policy (www.globalpolicy.org/security/issues/kongidx.htm)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- IGAD (www.igad.org/Sudánpeace/index.htm)
- MONUC (www.monuc.org)
- OCHA (www.rdc-humanitaire.net)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SADC (www.sadc.int)

TXAD

Context del conflicte

Des de la seva independència, el 1960, el Txad ha viscut nombrosos conflictes, tant interns com amb països veïns, que han acumulat 50.000 morts. L'experiència d'iniciar la seva independència amb un partit únic i un règim autoritari va dur a la creació, el 1966, del Front d'Alliberament Nacional (**FROLINAT**), i més tard, de nombrosos grups armats, molt dividits i la majoria sense un programa polític i amb l'únic objectiu d'aconseguir el poder. El 1982, Hissène Habré va pujar al poder, amb el suport internacional d'una Líbia expansionista, cosa que va encetar uns anys de gran repressió política. Entre 1975 i 1990 es van produir nombrosos conflictes entre el nord i el sud del país, amb la participació de diversos països estrangers. Líbia va ocupar la zona nord del país i va donar suport a una de les faccions enfrontades, mentre que els EUA i França van donar suport militar a l'altra part.

Població: 10 milions d'habitants
Superfície: 1.284.000 Km ²
PIB: 4.700 milions de \$
Renda per habitant: 450 \$
IDH: 170 (de 177)
Morts pel conflicte: 7.000 des de 1990
Població desplaçada: 173.000
Població refugiada: 236.000
Actors armats: MDJT, FUC, SCUD, CAR, RFC, CNT, UFDDF, UFR
Facilitacions: Líbia, Gabon, Aràbia, Grup de Contacte, Senegal

El 1990, diversos militars van fer un cop d'Estat i Idriss Déby va pujar al poder amb el suport de Líbia i el Sudan. Tot i certs progressos i haver estat elegit president a les eleccions del 1996 i del 2001, el règim de Déby va entrar en una greu crisi a finals de la dècada dels noranta. El 1998, un antic ministre de Defensa, ja mort, va crear el Moviment per a la Democràcia i la Justícia al Txad (**MDJT**), amb el suport de Líbia, i es va iniciar un període de contestació a la figura del president. El 2003, el partit presidencial, el MPS, va decidir modificar la Constitució, que només permetia dos mandats presidencials consecutius, perquè el president pogués ser reelegit. El 2003 va ser també l'any que el Txad va entrar al club de països productors de petroli.

El 2004 hi va haver un intent de cop d'Estat, i el 2005 es va fer un referèndum per a la reforma de la Constitució, que va ser boicotejat per la majoria de la població. Aquest darrer any es va crear el **FUCD**, una federació dels principals grups insurgents, amb més de 3.000 efectius, que incloïa el **RDL**, liderat per Mohamat Nour, un jove militar molt contestat per membres del seu mateix grup. A finals del 2005, diversos militars txadians es van unir al RDL, juntament amb els seus vehicles i armes pesants. Altres grups importants són el **SCUD**, una escissió del FUCD liderada per Yaya Dillo Djerou, i el *Rassemblement des forces Démocratiques* (**RAFD**). En l'última etapa d'aquesta sèrie de conflictes, produïda al llarg del 2006, els grups rebels van estar a punt d'ocupar la capital del país.

La crisi actual està motivada per la confluència de diversos factors: un és l'actual guerra al **Darfur** (oest del Sudan), iniciada el 2003, que ha provocat tensions amb el Sudan i la **RCA**. En aquest conflicte cal destacar l'antagonisme entre tribus àrabs i poblacions negres, especialment els zaghawa, que és la tribu a la qual pertany el president del Txad, que viu del clientelisme i de les prebendes del poder, malgrat ser una tribu minoritària en aquest país, atès que representa només el 3% de la població del Txad. Com que al Darfur hi ha una àmplia població zaghawa, al president del Txad se li presenta el dilema d'ajudar a posar fi al conflicte del Darfur ajudant el Govern del Sudan, o bé mantenir la fidelitat clànica amb els més de 200.000 refugiats sudanesos que s'han instal·lat al Txad, majoritàriament zaghawa. Les relacions del Txad amb el Sudan es van deteriorar seriosament al començament de la crisi del Darfur, en acusar-se mútuament de donar suport als grups armats instal·lats als seus respectius territoris. La rebel·lió sudanesa del Darfur recluta combatents zaghawa als camps de refugiats situats al Txad, aquest és un aspecte que ha generat el conflicte armat entre els dos països i els intents de negociació pertinents.

Un segon factor de crisi el constitueixen les **divisions internes entre els propis zaghawa del Txad**, que lluiten entre ells per accedir a la presidència i no estan gens disposats a compartir el poder amb altres grups ètnics, per la qual cosa no són favorables a l'obertura política. Un tercer factor d'inestabilitat és la **crisi fiscal i social del país**, amb la consegüent pèrdua de legitimitat de l'Estat, agreujada per la falta de tradició democràtica. Un últim factor que influeix decisivament en la situació actual és la **gestió dels recursos petrolers**, que s'han començat a explotar els últims anys i que van comportar un enfrontament amb el mateix Banc Mundial. Finalment, cal assenyalar la importància que en diferents moments han tingut diversos països, especialment Líbia (que ara vol tenir el paper de mediador regional), França (que manté 1.200 soldats al país i defensa el president Idriss Déby), el Sudan (pel conflicte al Darfur) i els EUA (que mantenen importants interessos petrolers al país).

El petroli com a factor de conflicte i de desenvolupament

A finals del 1999 es va constituir un consorci de companyies petroleres per explotar els recursos del Txad, format per les nord-americanes Exxon Mobil (40%) i Chevron (25%), i per la companyia malàisia Petronas (35%).⁸ Aquest consorci va optar per construir un oleoducte des de la regió petrolera de Doba (al sud del país) fins a la costa atlàntica, passant pel Camerun. La inversió feta en aquest oleoducte de 1.070 quilòmetres ha estat de 3.700 milions de dòlars, una quantitat astronòmica per a l'economia txadiana, ja que equival a sis vegades l'import total de les inversions estrangeres fetes en aquest país des de la seva independència, el 1960. La renda per habitant del Txad és d'uns 200 dòlars anuals.

L'octubre del 2003 va començar l'explotació del petroli, les reserves del qual es calculen en 900 milions de barrils, que podran ser explotats al llarg de 25 anys. L'exportació del petroli va permetre que el PIB del Txad creixés en un 40% l'any 2004, i en un percentatge més gran el 2005.

Sota la pressió de nombroses ONG, el Banc Mundial va imposar al Govern txadià unes estrictes condicions per a la utilització de les rendes petroleres, en un programa de transparència sense precedents, i va estipular que el 80% de les rendes obtingudes (en realitat es refereixen als "royalties" pagats per les companyies petroleres, que representen el 53% de les rendes obtingudes) es dediquessin a finançar projectes d'educació, salut, medi ambient, aigua i infraestructures. Un 10% de les rendes directes es col·locarien en un compte estranger a benefici de les futures generacions. Aquestes condicions van ser durament contestades per sectors del clientelisme zaghawa, l'ètnia minoritària a la qual pertany el president, que pretenia beneficiar-se directament d'aquests recursos. Aquesta posició va provocar una crisi amb el Banc Mundial a finals del 2005, que es va poder solucionar el juliol del 2006.

Antecedents del procés de pau

Durant els anys 90, el president Idriss Déby va intentar neutralitzar diversos dels grups armats existents al país, ja fos per la via militar o mitjançant negociacions. **El 2003, el Govern va firmar un acord de pau amb un dels principals grups rebels del país, l'ANR**, cosa que va implicar un immediat cessament del foc i l'amnistia per als membres d'aquest grup. **El 2005, una facció moderada del grup MDJT també va firmar un acord de pau amb el Govern**, però no la facció dura d'aquest grup, liderada per Aboubakar Choua Dazi.

Com s'ha comentat, el procés de pau al Txad té com a mínim quatre components o dimensions que s'han de tenir en compte: la recomposició de relacions amb el Banc Mundial per gestionar els recursos petrolers del país, la necessitat d'iniciar un procés de diàleg nacional amb l'oposició política, els enfrontaments del Govern amb els grups armats i, vinculat amb aquest punt, el restabliment de les relacions amb el Sudan.

⁸ És probable que la Xina intenti participar en aquest consorci, ja que també explota el petroli del sud del Sudan. Molts analistes coincideixen a assenyalar que tant el futur del sud del Sudan com el del Darfur i del Txad depenen de la manera com es gestionin els seus recursos petrolers.

En relació amb el primer aspecte, el mes de gener del 2006 el Banc Mundial va congelar durant cinc mesos l'accés a les rendes derivades de l'explotació del petroli com a resposta a la decisió del Govern de no destinar el 10% d'aquests recursos a un fons per a les generacions futures (algunes fonts indicaven que el propòsit final era poder comprar armament). Malgrat tot, el juliol totes dues parts van arribar a un acord, amb la mediació dels EUA. Després de sis mesos de tensions amb aquest organisme, el Txad va acordar destinar el 70% del seu pressupost a programes per a la reducció de la pobresa, a les àrees de salut, educació, agricultura, infraestructures, medi ambient, desminatge i bon Govern. Aquestes tensions de principis del 2006 es van veure agreujades el març amb un nou intent de cop d'Estat, i es va arribar a una situació límit quan, el mes d'abril, els grups armats de l'oposició de l'est del país van arribar a les portes de la capital. El maig es van celebrar eleccions presidencials, qualificades de fraudulentas, i va triomfar l'actual president Idriss Déby. Nombrosos partits de l'oposició es van unir en una plataforma de transició política, encarregada de fer un Fòrum de Reconciliació Nacional i d'elaborar un "full de ruta" per a la transició.

Els mesos posteriors van augmentar les diferències i dissidències en els grups armats d'oposició, especialment en el si del FCUD, el vicepresident del qual va declarar la dissolució del grup i va fer una crida perquè el conjunt de l'oposició elegís una nova direcció. Dies després, el portaveu del grup va criticar el capità Mahamat Nour, líder del grup, acusant-lo d'autocràtic i de no tenir cultura política. El setembre van continuar les lluites entre el Govern txadià i els 2.000 efectius del FUC, liderat per M. Nour, que es va oposar al desplegament d'una missió de manteniment de la pau de l'ONU al Darfur, perquè aquest fet obstruïria les seves maniobres per derrocar el president txadià. El Govern va tornar a acusar el Sudan de donar suport als rebels. Aquelles mateixes dates també es van produir combats amb el grup RAFD, que va acusar França d'atacar-los des de l'aire. Però el mes d'octubre, el Govern i l'últim grup del MDJT van signar un acord pel qual els 800 membres d'aquest grup es podrien reintegrar a les FAS, alhora que el Govern es comprometia al desenvolupament de la regió d'Azouzou. El mes de desembre es van produir durs enfrontaments entre les FAS txadianes i els grups armats d'oposició a la zona fronterera amb el Sudan, especialment amb l'UFDD. El balanç de víctimes era incert, tot i que es va especular que, en el decurs de l'ofensiva, les FAS txadianes van patir diversos revessos per part dels moviments rebels. A mitjan aquell mes, el líder del grup armat FUCD, Mahamat Nour, va mantenir una reunió reconciliadora amb el president Idriss Déby que va posar fi als enfrontaments que havien tingut els últims mesos i es va arribar a un Acord de Pau el dia 24 de desembre. Tot i això, la resta de grups rebels (UFDD, RAFD i SCUD) es van continuar enfrontant amb el Govern txadià.

Principals acords entre el Govern del Txad i el FUCD, 24-12-2006

- Abstenció de cometre qualsevol acte militar o de violència.
- Alliberament dels presoners de totes dues parts i amnistia per als membres del FUCD.
- Estacionament de les forces de FUCD en un lloc acordat entre les dues parts per a la seva integració a les Forces Armades i de seguretat abans de tres mesos.
- Participació del FUCD en la gestió dels afers de l'Estat.
- Ajuda per al retorn de les persones desplaçades.
- Posada en funcionament d'una Comissió paritària (Govern i FUCD) de concertació per al seguiment dels acords.
- Renúncia a la lluita armada per part del FUCD.

Pel que fa a les tenses relacions del Txad amb el Sudan des de finals del 2005, quan el Txad va declarar l'estat de guerra a causa dels atacs que patia a la frontera, durant el 2006 es van celebrar diverses trobades bilaterals per mirar de solucionar el conflicte amb una **intermediació activa de Líbia i del Senegal**. El mes de gener, una delegació de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), amb el patrocini de Líbia, va dur a terme una visita a tots dos països per mirar de mitjançar en la disputa; tots dos països van acceptar la proposta líbia de crear unitats conjuntes txadiano-sudaneses per patrullar la zona fronterera. El mes de febrer, ambdós països van signar a Trípoli una declaració amb l'objectiu de millorar les relacions mútues; a la trobada també hi van participar els presidents del Congo (presidència de torn de la UA), de la RCA i de Nigèria. El

mes de juny, el Txad i el Sudan van signar a la capital del Txad un nou acord en aquest mateix sentit. El juliol, una delegació txadiana d'alt nivell, encapçalada pel ministre d'Exteriors, Ahmat Allami, va visitar Khartoum per transmetre al president sudanès Omar Al-Bashir un missatge de bona voluntat del seu homòleg txadià Idriss Déby, per millorar les relacions mútues. Aquesta visita va tenir lloc després de la reunió mantinguda per tots dos presidents a Banjul, afavorida pel president libi Moammar Al-Gaddafi durant la cimera de la UA. Els dos països van signar un acord en un intent de controlar la presència de grups rebels a la frontera que els uneix. Segons aquest acord, es crearà una comissió militar conjunta amb la finalitat d'impedir que els diferents grups armats travessin les fronteres i generin un augment de la conflictivitat al país veí. A finals d'agost del 2006, el Txad i el Sudan van signar un acord marc de normalització de les seves relacions d'amistat i de bon veïnatge a N'Djamena, després de diverses reunions de treball. Totes dues delegacions, encapçalades pels seus respectius ministres d'Exteriors, van dur a terme la primera reunió després de l'acord verbal assolit el 25 de juliol d'aquell any. Els aspectes més destacables de l'acord van ser el restabliment de les relacions diplomàtiques i consulars, el relançament de les àrees de cooperació comunes, l'establiment d'una comissió militar mixta i d'una força mixta que garanteixi la seguretat fronterera, la celebració de reunions cada sis mesos en alguna de les ciutats frontereres i la formació d'una Comissió política mixta copresidida pels dos caps de la diplomàcia. Tot i aquest acord, les tensions i enfrontaments a la zona fronterera dels dos països van continuar els mesos posteriors. A finals de novembre del 2006, el Govern del Txad va acceptar el desplegament d'una força de pau internacional a l'est del país fronterer amb el Sudan, i Nacions Unides va considerar el desplegament d'una força de protecció a la frontera del Txad amb el Sudan i la RCA, atès que l'extensió del conflicte del Darfur amenaçava de desestabilitzar tota la regió.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, el president del Txad, Idriss Déby, i el líder del grup armat d'oposició FUCD, Mahamat Nour, van oficialitzar l'acord de pau a Trípoli sota la facilitació del president libi, Moammar al-Gaddafi. L'acord va establir un alto el foc, una amnistia per als rebels, una presència al Govern, la integració dels seus membres a les FAS txadianes i l'alliberament de presos per ambdues parts. Tot i això, el clima d'incertesa va persistir després de l'acord, ja que aquest grup es va anar dividint en faccions. Diverses fonts van calcular que abans de la implosió del grup, aquest comptava amb entre 3.000 i 4.000 combatents, dels quals prop de mil no haurien entrat al procés de pau. Les dues principals faccions sorgides del FUCD van ser la coalició de grups *Rally of Democratic Forces (RFD)*, dirigida pels germans Tom i Timane Erdimi, la *Union of Forces for Democracy and Development (UFDD)* dirigida per l'antic ministre de Defensa Mahamat Nouri, i la *National Chadian Convention (CNT)*, dirigida per H. Saleh al-Jinedi. Aquests tres grups van assolir un acord de coordinació militar per unir-se sota un comandament central. Fonts de Nacions Unides van remarcar que la missió que estava considerant desplegar no intervindria en el conflicte entre els grups insurgents txadians i el Govern. El viceministre d'Exteriors txadià va afirmar al respecte que el seu país no acceptaria una missió de manteniment de la pau de caire militar, sinó una de caire civil composta per gendarmes i policies. El Govern també va anunciar el projecte de llei que concedia una amnistia general als militants i simpatitzants del grup armat d'oposició FUC que havien signat un acord de pau amb el Govern, alliberant més de 400 presos d'aquest grup, al mateix temps que va presentar una ordre de recerca internacional contra els líders dels grups armats RFD i UFDD. D'altra banda, els líders del Txad, el Sudan i la RCA es van reunir el febrer durant la cimera Àfrica-França que es va celebrar a Cannes, i van signar un nou acord pel qual es comprometien a no donar suport als respectius grups armats d'oposició. A finals de febrer, l'antic líder del grup armat d'oposició FUCD, Mahamat Nour, va ser nomenat nou ministre de Defensa en el marc d'una remodelació ministerial. Dos membres més de la rebel·lió, Idriss Ismael i Longa Gong Raoul, van ser nomenats respectivament Secretari d'Estat per a les Relacions Exteriors (encarregat de la integració africana) i Secretari General del Govern (encarregat de les relacions amb l'Assemblea Nacional).

El mes d'abril, el Govern va admetre haver dut a terme una incursió de les FAS en territori sudanès en persecució dels grups armats d'oposició txadians. El Govern libi, per la seva part, va enviar un representant del Ministeri d'Exteriors per reunir-se amb els líders del Txad i el Sudan per tal de reduir les tensions entre ambdós països, que van acordar la formació d'un comitè militar conjunt amb l'objectiu de posar fi a la tensió fronterera després de les converses celebrades a Trípoli sota la mediació oficial del representant especial libi per als afers africans, Ali Triki. El maig, finalment, el **president sudanès Omar Hassan al-Bashir i el seu homòleg txadià Idriss Déby van assolir un acord de pau i reconciliació** per acabar amb la tensió entre els dos països sota els auspicis del monarca saudita Abdullah Bin Abdul-Aziz a Riad, la capital saudita, però el president txadià va afirmar que rebutjava el possible desplegament d'una missió internacional a la frontera amb el veí Sudan. Durant el mes de juliol, **la UE va començar els preparatius per a l'enviament d'un contingent militar format per uns 4.000 efectius** per protegir la població refugiada procedent del Darfur, que complementaria la missió híbrida de manteniment de la pau formada entre l'ONU i la UA, aprovada pel Consell de Seguretat a principis de setembre. El grup armat UFDD va expressar la seva oposició a l'enviament de la força europea. D'altra banda, representants de l'expresident txadià Goukouni Weddeye van acordar a Gabon un full de ruta per guiar la missió de pau, convertint Gabon en un nou país facilitador de les negociacions amb els grups armats.

El setembre, el **Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar el desplegament d'una missió internacional a l'est del Txad i el nord-est de la República Centreafricana**. En una declaració conjunta de Ban Ki-moon i el Govern txadià, aquest segon es va comprometre a consolidar el diàleg polític intern i a seguir amb l'acostament al Govern del Sudan per normalitzar relacions amb aquest país veí. La força internacional estarà formada per un contingent europeu d'uns 4.000 integrants, que haurà de vetllar per la seguretat de les zones al voltant dels camps de refugiats. A principis d'octubre, el **Govern i els quatre principals grups armats d'oposició de l'est del país van assolir un principi d'acord de pau sota la facilitació del líder libi Moammar al-Gaddafi a Trípoli**. Mentre que les autoritats txadianes van afirmar que es va tractar d'un acord definitiu, els grups armats van considerar que es tractava simplement d'una declaració de principis i que no estaven disposats a integrar-se de forma immediata a les FAS txadianes. Els quatre grups armats signataris de l'acord van ser l'UFDD, l'UFDD fonamental (escissió de l'anterior), el RFC i la CNT. A finals d'octubre, no obstant, van assolir l'acord de pau definitiu a Sirte (Líbia) amb la facilitació del president libi Moammar al-Gaddafi. L'acord establia un immediat alto el foc, l'alliberament de presos, una amnistia per als membres dels grups armats, la creació d'un comitè per integrar els membres de la rebel·lió a les estructures estatals txadianes, el dret a la formació de partits polítics i el desarmament i integració dels membres de la rebel·lió als cossos de seguretat de l'Estat. Un mes després, però, es van desencadenar greus enfrontaments entre les FAS i els grups armats d'oposició presents al país després de la **ruptura de l'acord de pau per part de dos dels quatre grups armats signataris i l'expulsió del Govern de l'antic líder del grup armat d'oposició FUC i ministre de Defensa Mahamat Nour**. L'UFDD i el RFC van decidir coordinar les seves activitats contra el Govern. Amb tot, el general Brahim Djidda, un dels comandants de l'UFDD, es va posar en contacte amb el ministre de Defensa austríac Norbert Darabos sol·licitant a Europa l'organització d'una conferència de pau i que jugués un paper més important en la situació actual per pressionar Idriss Déby per seure a la taula de negociacions. Davant del nou clima d'hostilitat i d'incertesa, la UE va posposar fins al gener el desplegament de la missió a la zona fronterera entre la RCA i el Txad, com a conseqüència de l'escassetat de logística i recursos per donar suport a la missió. En acabar l'any, els principals grups d'oposició txadians van unir les seves forces i van crear un comandament militar unificat. Els grups van ser l'UFDD de Mahamat Nouri, l'UFDD-Fonamental d'Abdel Wahid Aboud Mackaye i la RFC de Timane Erdimi.

El procés de pau al 2008

A principi de gener, els principals grups armats d'oposició del Txad van unir les seves forces i van crear un comandament militar unificat, encara que amb la disposició per dialogar amb el Govern

i decretar un cessament d'hostilitats. Segons un comunicat, el comandament militar tindrà com a cap el coronel Fizani Mahadjir, pertanyent a la UFDD de Mahamat Nouri. Els altres grups participants van ser l'RFC de Timane Erdimi i l'UFDD-F d'Abdelwahid Aboud Mackaye, que després va canviar de nom per denominar-se **Aliança Nacional**. A aquesta aliança no s'hi va unir el grup d'Abderraman Koulamallah, que anteriorment, havia intentat un cop d'Estat. El president Idriss Déby va amenaçar de penetrar en territori sudanès per destruir els grups armats que operen des del Sudan i posteriorment va bombardejar diverses posicions rebels, la qual cosa va agreujar les relacions entre el Txad i el Sudan. Paral·lelament, els òrgans militars de la UE van donar llum verda a la missió de manteniment de la pau de la UE a la frontera entre tots dos països (EUFOR Txad/RCA), amb un retard de més de tres mesos, després de les aportacions suplementàries de França, Bèlgica i Polònia en equipaments, principalment helicòpters. Membres de diverses ONG humanitàries a la zona van manifestar la seva preocupació davant la confusió que es pogués generar a causa de la presència de personal de la missió de l'ONU desarmada, militars de la UE armats, militars francesos amb el mateix uniforme que el destacament francès estacionat al Txad des de feia més de dues dècades però amb el logo de la UE i, finalment, el mateix contingent francès. En tot cas, era la primera vegada que una missió militar de la UE (EUFOR) i una missió de l'ONU (MINURCAT) s'havien trobat combinades sota un únic mandat del Consell. El mes de febrer, el president Déby va sol·licitar novament ajuda al seu homòleg libi **Muammar al-Gaddafi per restaurar la pau al país**, iniciativa a la qual els grups rebels no van donar suport en aquell moment. França, a més, va anunciar que es disposava a obrir una base militar a Abu Zaby, capital de la Unió dels Emirats Àrabs (UEA), la qual cosa va trencar la tradició dels últims anys de tancar bases a l'exterior. El mes de març, el Govern va anunciar l'aixecament de l'estat d'emergència imposat el 14 de febrer com a conseqüència de l'ofensiva insurrecta i el líder del grup armat RFC Timane Erdimi va anunciar que el Govern s'havia posat en contacte amb el grup armat per reprendre les converses de pau després de l'assalt perpetrat el mes de febrer per l'RFC i altres grups insurrectes a la capital. **L'enviat de l'RFC Adoum Desallah es va reunir amb el negociador del Govern Adoum Togo** a la ciutat txadiana de Gueréda, a la frontera amb el Sudan. També cal destacar que **els Governos del Txad i del Sudan van firmar un nou acord de pau al Senegal** el 13 de març (acord de Dakar), amb la mediació del president senegalès Abdoulaye Wade, que tenia com a objectiu frenar els atacs transfronterers dels grups armats d'oposició respectius. Amb aquest acord es va crear un grup de contacte format pels ministres d'Exteriors de diversos països africans, liderats per Líbia i el Congo, que es reunirà mensualment per garantir que s'implementa l'acord de Dakar. Això no obstant, el mateix dia de la signatura de l'acord, el Govern txadià va acusar el Sudan d'haver enviat columnes de rebels fortament armats cap a territori txadià, titllats de mercenaris per part del Govern txadià. A més, els diversos grups armats txadians van descartar aquest nou acord i van afirmar que continuarien l'ofensiva per derrocar Idriss Déby.

El segon trimestre, la situació va estar marcada al començament per greus enfrontaments entre les forces armades txadianes i els grups rebels. Això no obstant, el 15 d'abril es van iniciar contactes a Trípoli entre el Govern txadià i una delegació del grup armat d'oposició RFC, liderat per Timane Erdimi, nebot del president i una de les tres forces que havien tractat de derrocar el règim de Déby el mes de febrer. Timane Erdimi va rebutjar formar part de la nova coalició rebel liderada pel general Mahamat Nouri i va plantejar tres condicions per negociar amb el seu oncle, el president Idriss Déby: la indemnització dels combatents de l'RFC, el repartiment de poder amb la posada en marxa d'un Govern d'unitat nacional i la convocatòria d'un fòrum que agrupés tots els actors implicats. El mes d'abril, experts militars que formaven part del grup de contacte del Txad i del Sudan, creat després de la signatura de l'últim acord de no-agressió a Dakar, van acordar el desplegament d'observadors militars africans al llarg dels 1.500 km de frontera compartida, després d'haver-se reunit a Trípoli. A principi del mes de juny i després de completar un període de formació de més de sis setmanes, l'ONU va graduar els primers 71 policies i gendarmes del Txad, que garantirien la seguretat d'uns 250.000 refugiats i de 180.000 desplaçats interns que vivien a l'est del país. El mes de juny, però, els grups armats d'oposició txadians, agrupats en la coalició Aliança Nacional, van iniciar una **nova ofensiva contra el Govern partint de la frontera amb el Sudan** en direcció a N'Djamena i, per mitjà d'atacs i

moviments ràpids, en tres dies van ocupar almenys tres ciutats de l'est. La missió de la UE, EUFOR Txad/RCA es va mantenir neutral davant l'avançament rebel, fet que va provocar el rebuig del president txadià Idriss Déby. França va anunciar, per la seva banda, la necessitat de buscar una solució política al conflicte armat que patia el país i el portaveu de l'Aliança Nacional va afirmar que la insurrecció estava preparada per frenar l'ofensiva si França i la UE forçaven Idriss Déby a acceptar una mesa de negociacions per discutir la situació política del país i el seu futur. Aquesta situació va provocar la ruptura de les negociacions i de l'acord entre el Txad i el Sudan. L'Aliança va manifestar que estava disposada a participar en un diàleg inclusiu en el curs del qual tots els problemes que afectaven el país es posessin sobre la taula per trobar una solució justa, global i duradora que contribuís a l'enfortiment d'un estat real de dret que garantís les llibertats fonamentals i del multipartidisme. El president txadià Idriss Déby, però, va reiterar el seu rebuig al diàleg amb la coalició rebel, a la qual va acusar de rebre el suport del Sudan, fet que va provocar la reacció de la coalició, que va afirmar que davant de la negativa de Déby l'únic camí que quedava era la campanya militar per derrocar-lo.

Mentrestant, la missió de manteniment de la pau MINURCAT va iniciar l'entrenament de 200 gendarmes i oficials de policia que s'encarregarien de la protecció dels camps de refugiats i desplaçats a l'est del Txad. El mes de juliol, el Govern del Sudan va decidir restaurar les seves relacions amb el Txad després d'haver-se reunit a Dakar els seus ministres d'Exteriors sota la mediació del ministre d'Exteriors senegalès, el xeic Tidiane Gadio. Això no obstant, el representant sudanès va considerar que encara era massa aviat per decidir de reobrir la frontera. A principi d'agost es van celebrar, a Estocolm, unes converses internacionals per iniciativa del representant especial del Secretari General de l'ONU al Txad i a la República Centreafricana i cap de la MINURCAT, Victor Angelo, amb l'objectiu de buscar suport per a la missió que es desplegava en tots dos països. En un altre ordre de coses, la segona quinzena d'agost, la Cort Penal del país va dictaminar que l'expresident Hissène Habré i 11 líders de la rebel·lió armada que afectava el país havien estat condemnats a la pena capital per intent de cop d'Estat. Aquests líders, entre els quals hi havia el general Mahamat Nouri (FUC), Abacar Tollimi (UFDD), Timane Erdimi (RFC), el coronel Adouma Hassaballah (UFCD) i Abdelwhadi Aboud Mackaye (UFDD-F), van rebutjar aquesta condemna per haver estat elaborada sense cap anunci previ i sense un procés digne, ja que la sessió a penes va durar una hora per als 12 condemnats a mort i 30 condemnats més a cadena perpètua.

Un grup armat d'oposició dissident de la UFDD, les Forces Nouvelles, es va integrar militarment i políticament a la UFCD. El mes de setembre, diverses agències van informar que es podien estar produint dissensions internes dins de l'aliança de grups armats que havien atacat el mes de febrer la capital N'Djamena. Segons aquestes informacions, el portaveu de la UFCD hauria denunciat l'existència d'un pacte entre el president Idriss Déby, el general de la UFDD Mahamat Nouri, el líder de l'RFC Timane Erdimi i el grup armat de Darfur MJI per liquidar el seu moviment i les UFDD-F (sorgit d'una escissió de la UFDD). Tant Erdimi com Nouri havien format part de l'Aliança Nacional que havia intentat derrocar Déby el mes de febrer. Aquesta acusació va ser desmentida per Erdimi, qui va assenyalar que, a pesar de l'existència de certes dificultats entre els grups armats, es podia produir un imminent atac contra la capital. Segons l'últim informe del Secretari General de l'ONU, les tensions locals i regionals, la pobresa, unes institucions dèbils i unes infraestructures fràgils constituïen les principals dificultats a les quals s'enfrontaven les autoritats locals a l'hora de buscar solucions i mecanismes sostenibles de construcció de pau que poguessin resoldre les causes i les conseqüències de la inseguretat i la violència.

A mitjan mes d'octubre, els principals líders de la rebel·lió txadiana es van reunir a Khartoum per organitzar una direcció política comuna amb l'objectiu de relançar l'oposició al règim d'Idriss Déby. La derrota en l'ofensiva del mes de febrer anterior contra la capital havia provocat tensions entre la rebel·lió, principalment entre el líder de la UFDD, el general Mahamat Nouri (actualment líder de la coalició de diversos grups armats Aliança Nacional i considerat líder de la rebel·lió) i Timane Erdimi, de l'RFC. L'Aliança Nacional compta amb uns 10.000 combatents i amb un impressionant arsenal de guerra proporcionat per països àrabs i asiàtics, mentre que

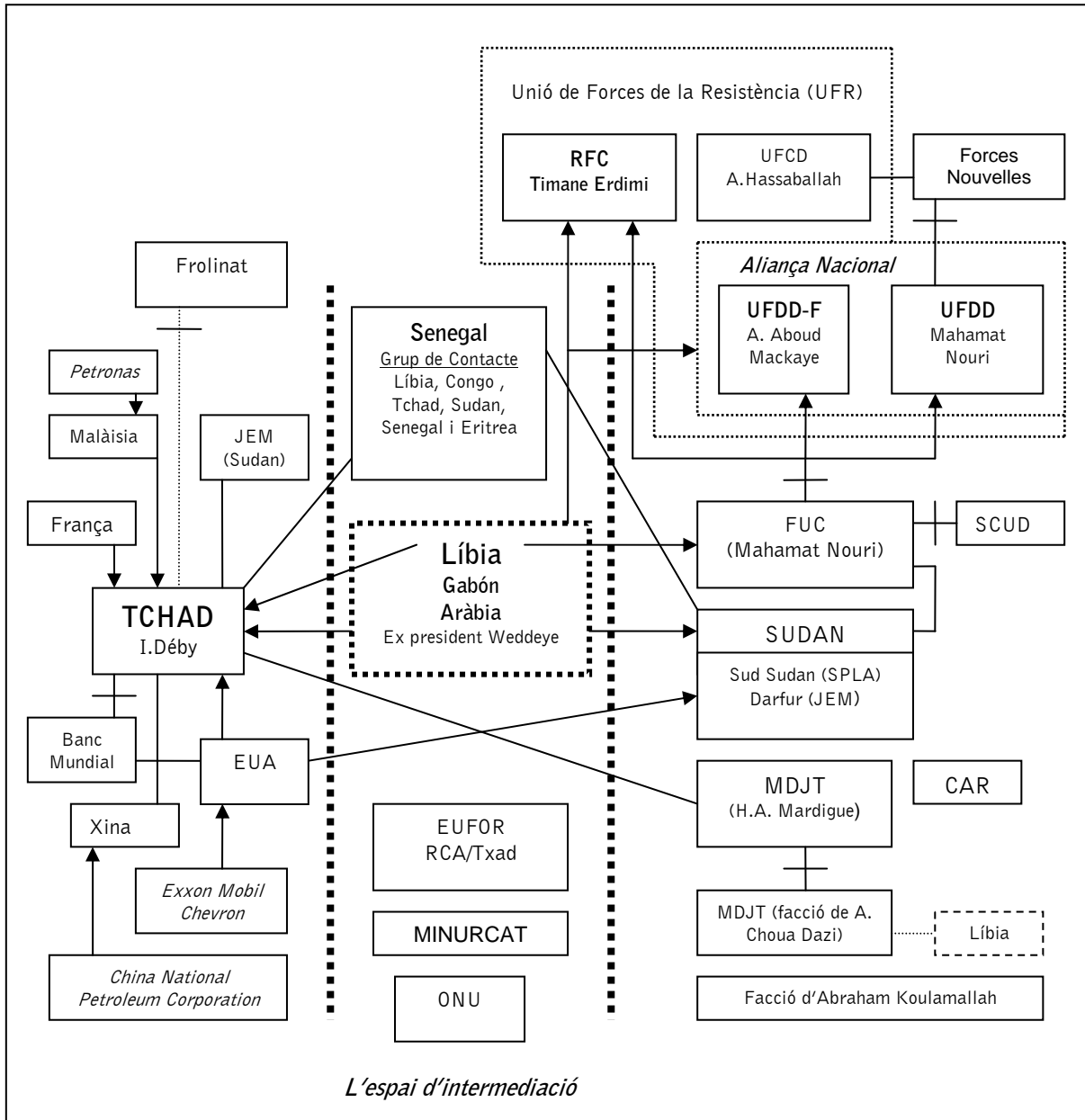
Timane Erdimi, nebot del president Idriss Déby, agrupa un miler de combatents, segons diversos observadors. Abdelwahid Aboud Mackaye, president de la UFDD-F (una facció de la UFDD de Nouri), també va participar en el conclave de Khartoum. D'aquesta reunió s'esperava la unificació de tots els moviments sota el paraigua de l'Aliança Nacional, amb el lideratge de Nouri. En un altre ordre de coses, la refinaria de petroli txadiana que comptava amb el suport de la Xina s'hauria de reobrir el 2011, a pesar dels retards com a conseqüència dels atacs dels grups rebels a la capital el mes de febrer passat. Es tracta d'una aliança d'empreses entre el Txad (40%) i la Xina (60%) el cost de la qual ascendirà a un valor comprès entre 600 i 700 milions d'euros. El Banc Mundial es va retirar del projecte el mes d'octubre perquè considerava que no es complien els pactes de manera que els beneficis repercutissin bàsicament sobre la població del país. A principi de novembre, el **Secretari General de l'ONU va proposar l'enviament d'una missió de manteniment de la pau de 6.000 cascos blaus que substituiria l'EUFOR**, el mandat del qual expirava a mitjan mes de març del 2009, però el Govern txadià va declarar que no calia augmentar les dimensions de la missió de l'ONU. D'altra banda, el grup de contacte, una iniciativa mediatadora regional composta pel Txad, el Sudan, Líbia, el Gabon, el Congo, el Senegal i Eritrea, va decidir enviar una missió a la frontera comuna entre el Txad i el Sudan per supervisar les condicions i procedir al desplegament d'una força formada per 1.000 militars de cada país, que supervisaria la seguretat fronterera, tal com estableix l'acord de Dakar firmat el mes de març del 2008. El Txad va exigir, un cop més, que es posés fi al suport del Sudan a la insurrecció txadiana i, paral·lelament, el Sudan va exigir que el Txad es distanciés del grup armat d'oposició sudanès MJI i l'expulsés del país. A final de novembre, els **moviments rebels de l'est del país van decidir unir-se al si d'una nova estructura denominada Unió de les Forces de la Resistència (UFR)**. Després d'unes quantes setmanes de negociació a Khartoum, aquesta nova coalició va incloure l'Aliança Nacional (unió d'una desena de grups rebels), liderada pel general Nouri, la UFDD-F d'Abdelwahid About Mackaye, l'RFC de Timane Erdimi i la UFCO del coronel Adouma Hassaballah. En un manifest firmat pels diferents líders, els signants van prometre una transició de 18 mesos després de la caiguda del règim d'Idriss Déby. Segons el manifest, el Govern de transició tindrà la missió de garantir les llibertats fonamentals, la seguretat dels béns i de les persones i la lliure circulació en el conjunt del territori nacional; la continuïtat de l'estat i dels serveis públics, el pluralisme polític i la reorganització de l'administració central i local. La UFR tindrà un president i quatre vicepresidents.

Fets més significatius de l'any

- Els òrgans militars de la UE van donar llum verda a la missió de manteniment de la pau de la UE a la frontera entre tots dos països (EUFOR Txad/RCA).
- El president Déby va tornar a sol·licitar ajuda al seu homòleg libi Muammar al-Gaddafi per restaurar la pau al país.
- L'enviat de l'RFC Adoum Desallah es va reunir amb el negociador del Govern Adoum Togoï. Posteriorment es van iniciar contactes a Trípoli entre el Govern txadià i una delegació de l'RFC liderada per Timane Erdimi.
- El president txadià Idriss Déby, però, va reiterar el seu rebuig al diàleg amb la coalició rebel Aliança Nacional, a la qual va acusar de rebre el suport del Sudan.
- Els principals líders de la rebel·lió txadiana es van reunir a Khartoum per organitzar una direcció política comuna amb l'objectiu de relançar l'oposició al règim d'Idriss Déby. A final de novembre, els moviments rebels de l'est del país van decidir unir-se en el si d'una nova estructura denominada Unió de les Forces de la Resistència (UFR).
- El Secretari General de l'ONU va proposar l'enviament d'una missió de manteniment de la pau de 6.000 cascos blaus que substituiria l'EUFOR.

Webs d'interès

- Banc Mundial (web.worldbank.org)
- CEFOD (www.cefod.org)
- Govern (www.ialtchad.com/gouvernement.htm)
- GRAMP-TC (www.gramtc.org)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- MDJT (www.mdjt.net)
- Reliefweb (www.reliefweb.org)
- Tchad Actuel (www.tchadactuel.com)
- Tchad Net (www.tchad.net.com)

UGANDA

Context del conflicte

Des de l'any 1986, al nord d'Uganda hi ha un conflicte amb el grup armat d'oposició *Lord's Resistance Army (LRA)*, dirigit per Joseph Kony, que es presenta com a posseïdor de poders sobrenaturals i intenta derrocar el Govern de Yoweri Museveni. El LRA pretén instaurar un règim basat en els Deu Manaments de la Bíblia. Uganda viu un antagonisme de molts segles entre el nord i el sud. El nord, poblat fonamentalment per acholis, és una zona marginada i abandonada pel Govern central, els membres del qual, com el

president, són del sud. El conflicte ha provocat desenes de milers de morts i el desplaçament de centenars de milers de persones, moltes de les quals han estat obligades a viure en "pobles protegits" en els quals, no obstant, hi predomina la inseguretat. Els atacs del LRA contra la població civil, el segrest de menors com a soldats (30.000) i els combats entre el LRA i les Forces Armades, juntament amb les milícies proGovernamentals, han provocat que una important part de la població del país s'hagi vist obligada a desplaçar-se.

Població: 30 milions d'habitants
Superfície: 241.000 Km ²
PIB: 9.000 milions de \$
Renda per habitant: 300 \$
IDH: 145 (DE 177)
Morts pel conflicte: 40.000
Població desplaçada: 1,2 milions
Actors armats: LRA
Facilitacions: Betty Bigombe (exministra), ARLPI, vicepresident del Sudán, Noruega, R. Rugunda, ONU, OIM (amb l'ADF)

A més, aquest conflicte té una important dimensió regional, ja que el LRA, entre 1993 i el 2002, tenia les seves bases al sud del Sudan i rebia suport d'aquest país, mentre que el Govern ugandès proporcionava ajuda militar al grup armat d'oposició sudanès SPLA. Però, des del 2002, el Govern del Sudan permet que les Forces Armades ugandeses penetrin en el seu territori per perseguir les bases del LRA. Això va provocar que els combatents del LRA tornessin a Uganda i augmentessin les violacions dels drets humans i del dret internacional humanitari contra la població civil.

Antecedents del procés de pau

Des de 1994, quan l'aleshores ministra per a la Pacificació del Nord d'Uganda, Betty Bigombe, va dur a terme converses amb dirigents del LRA, converses que no van prosperar, hi ha hagut una dinàmica activa de diplomàcia paral·lela per part de grups religiosos i civils acholis, com Kacoke Madit, així com d'actors externs, com la Comunitat de Sant Egidi o el Centre Carter. Kacoke Madit la van crear el 1996 ugandesos de la diàspora, amb el propòsit d'aconseguir la pau per mitjans pacífics. A finals de 1997, el Govern ugandès va acceptar de reunir-se amb una delegació del LRA, encara que no hi va haver resultats. L'any següent, l'*Acholi Religious Leaders Peace Initiative (ARLPI)* va iniciar una important tasca de sensibilització per la pau actuant com a mediatadora i mantenint contactes regulars amb el LRA. L'any 2000, Líbia i Egipte, en el marc d'una cimera de la Unió Africana, van intentar promoure mesures per a una pau regional reunint-se a Uganda i al Sudan. Aquests esforços no van donar resultats positius, sobretot per la falta de confiança entre les parts, per l'històric d'incompliment d'acords per part del LRA i la convicció, per part del Govern, que podria posar fi al conflicte per la via militar. L'any 2003, el president Museveni es va dirigir a la Cort Penal Internacional (CPI) per denunciar els màxims líders del LRA. Durant l'any 2004, el LRA va demanar la mediació de l'ambaixador d'Uganda a la UA, el Govern va declarar una treva temporal per facilitar el diàleg i les Nacions Unides van mostrar el seu suport a una eventual reintegració dels combatents del LRA.

Les converses mantingudes entre el Govern i el LRA durant la primavera del 2005, així com la intervenció de la Cort Penal Internacional pel que fa a les sistemàtiques violacions del dret internacional humanitari per part del LRA, feien pensar que, a finals d'aquell any, es donarien

unes condicions una mica més òptimes per avançar cap a un procés de pau al nord d'Uganda, per més que els combats entre el LRA i les FAS continuaven. La comissionada de pau del Govern, Betty Bigombe, es va reunir diverses vegades amb els dirigents del LRA per formalitzar un possible procés de pau. El febrer, el Govern va declarar una nova treva unilateral de diversos dies per facilitar els contactes amb el grup, i el seu portaveu i representant oficial a les converses es va lliurar a les FAS (desafiant les ordres del líder del LRA J. Kony). A instàncies de la comissionada, Noruega va col·laborar en el procés, i el Regne Unit, els Països Baixos i l'ONU van donar suport a diverses iniciatives. Amb l'objectiu de relançar les converses de pau, el Govern de Noruega va enviar, el maig del 2005, el diplomàtic Hans Jacob Frydenlund al nord d'Uganda. Aquells mateixos dies, les FAS van anunciar la mort d'un comandament del LRA que havia estat membre de l'equip negociador. El juny, el president ugandès va declarar que concediria una amnistia al líder del LRA, Joseph Kony, en cas que posés fi a la lluita armada, encara que també va assenyalar que no era partidari de negociar amb grups terroristes. Durant el tercer trimestre del 2005, la comissionada de pau va confirmar que el LRA s'havia posat en contacte telefònic amb ella i que totes dues parts havien assenyalat la seva voluntat de reiniciar converses de pau, interrompudes en acabar l'any 2004. El mes d'octubre, la CPI va anunciar ordres d'arrest per als cinc principals líders del LRA. Unes setmanes després, el vicecomandant del LRA, Vincent Otti, va demanar al Govern que establís converses de pau i també es va mostrar disposat a comparèixer davant la Cort Penal Internacional. A finals d'any, la presència de membres del LRA a l'est de la RD Congo va fer témer que el conflicte s'estengués a la regió ugandesa del Nil Oest.

Els primers mesos del 2006 van destacar els missatges contradictoris sobre si el Govern concediria o no una amnistia al líder del LRA en cas que deixés les armes. Si bé a finals de març el president ugandès va negar aquesta possibilitat, una decisió que va ser ratificada l'abril pel parlament ugandès, el mes de maig va fer una nova oferta d'amnistia i seguretat si es desarmava abans del mes de juliol. Aquesta oferta es va produir poc després que el líder del LRA mantingués una reunió secreta amb el vicepresident del sud del Sudan, Riek Machar, en la qual Joseph Kony va acordar posar fi als atacs contra la població civil i mantenir converses amb el president ugandès, aspecte que va ser acceptat inicialment pel president Yoweri Museveni, sempre que el LRA acabés les seves activitats militars abans de juliol. El mes de juny, la INTERPOL va llançar una ordre de detenció dels cinc principals líders del LRA, cosa que va motivar una petició de la iniciativa religiosa local ARLPI, que va sol·licitar anul·lar aquestes ordres per donar una oportunitat a la negociació. Finalment, i després de realitzar-se diverses reunions a Juba (Sudan), mitjançades pel vicepresident del Sud del Sudan Riek Machar, i qüestionades per la falta de credibilitat i pes polític de delegació del LRA, el Govern i el grup armat de l'oposició LRA van assolir un acord limitat de cessament d'hostilitats el 26 d'agost, que va entrar en vigor tres dies després amb una durada de tres setmanes. Durant aquest període van continuar les negociacions amb l'objectiu d'assolir un acord de pau definitiu. La treva havia de ser revisada bisetmanalment. L'acord va ser signat pels representants de totes dues parts, el ministre de l'Interior ugandès R. Rugunda i el cap de la delegació del LRA M. Ojul, i supervisat pel vicepresident del Govern del Sud del Sudan, Riek Machar.

Acord entre el Govern d'Uganda i el LRA, 26-8-2006
1) Obligació de totes dues parts de posar fi a tota acció militar hostil, a qualsevol altra acció que pugui afectar les converses i a les campanyes de propaganda hostil a través de qualsevol mitjà.
2) Designació com a santuaris per a les forces del LRA dels llocs on aquestes tenen bases, des d'on procediran a desplaçar-se a les àrees d'acantonament.
3) Selecció d'Owiny Ki-bul a l'Estat d'Equatòria Oriental a la part est del riu Nil, i de Rikwangba en l'Estat d'Equatòria Occidental a la part oest del Nil, com les zones d'acantonament del LRA.
4) Garantia del Govern ugandès al lliure trànsit dels membres del LRA.
5) Supervisió i protecció de les àrees d'acantonament per part del sudanès SPLA i l'assistència alimentària per part del Govern del Sud del Sudan.
6) Pacte que garanteix que, davant de qualsevol fracàs de les converses, el LRA podrà

abandonar pacíficament les àrees designades.

7) Creació de l'Equip de Monitoratge del Cessament d'Hostilitats, que informará el mediador de l'evolució de la situació, i estarà liderat per un alt càrrec militar del SPLA designat pel Govern del Sud del Sudan en consultes amb les parts; dos representants del Govern i del LRA, i dos oficials militars nomenats per la UA.

Dies després, centenars de membres del LRA es van començar a desplaçar des de les seves bases a diverses zones del nord-est de la RD Congo, el sud del Sudan i el nord d'Uganda cap a les dues àrees d'acantonament al sud del Sudan estipulades per l'acord de cessament d'hostilitats. El president ugandès Yoweri Museveni va anunciar, no obstant, que mantindria les acusacions de crims de guerra contra els líders del LRA fins que aquests signessin un acord de pau definitiu amb el Govern, moment en què Museveni va afirmar que sol·licitaria a la CPI la retirada de les acusacions i la posada en marxa de mesures alternatives aplicant un sistema de justícia tradicional, i que consideraria la pròrroga de la data límit fixada per signar un acord de pau fins que es produís una nova trobada amb el grup armat a Juba (Sudan).

El mes d'octubre el procés va entrar en crisi per la retirada dels representants del LRA en les zones d'acantonament, en veure's envoltats per les FAS ugandeses i acusar-se mútuament de trencar el cessament d'hostilitats, motiu pel qual el LRA va sol·licitar una revisió de l'acord per obtenir més garanties de seguretat. A més, el novembre va anunciar que no tornaria a les negociacions fins que les FAS ugandeses es retiressin de les posicions a l'est del Nil i tornessin a Uganda. A principis de desembre, el Secretari General de l'ONU va nomenar l'ex-president de Moçambic, Joaquim Chissano, Enviat Especial per ajudar en les negociacions amb el LRA. A mitjan desembre es van reprendre les converses de pau a Juba entre els representants del Govern sudanès i el grup LRA, després de la interrupció que el LRA va dur a terme a principis de mes per l'atac perpetrat per les FAS ugandeses contra tres membres del grup. Fonts independents van constatar els enfrontaments, però van declarar que s'havien produït a l'est de Juba, a centenars de quilòmetres d'on es troben els dos llocs d'acantonament acordats. D'altra banda, Nora Anek, la mare del líder del LRA Joseph Kony, va fer una crida al seu fill perquè abandonés la insurrecció que dirigeix ja fa més de 20 anys al nord del país. Nora Anek, de 83 anys, va demanar al seu fill que continués participant a les converses de pau que tenien lloc a Juba i que no fes cas dels consells dels que l'animaven a continuar els combats. La senyora Anek, que viu a prop de Kampala, es va preparar per visitar la base a la RD Congo des d'on el seu fill dirigeix avui dia les decisions que es prenen a les converses de Juba, que estaven interrompudes des de finals de novembre com a conseqüència de la mort de tres membres del LRA per part de les FAS ugandeses, acusades de violar el cessament d'hostilitats. Aquesta visita, facilitada pel Govern, forma part de les mesures de confiança fomentades des de començament de les converses a Juba el 14 de juliol.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, el LRA va manifestar en un informe lliurat a la delegació Governamental que la inculpció dels principals responsables del LRA per la CPI era el principal obstacle per a l'assoliment d'un acord de pau amb el Govern ugandès, malgrat que el seu president, Yoweri Museveni, va sostenir que el seu Govern havia ofert l'amnistia als líders del LRA si abandonaven les armes i es comprometien en el procés de pau, a més de recomanar que podrien fer servir el sistema de reconciliació tradicional "Mato Oput" de la comunitat acholi, de la qual forma part el líder del LRA, Joseph Kony. El LRA va anunciar que abandonaria les negociacions de pau i que no continuaria el procés si no era que se substituís l'equip mediador i també la seu de les negociacions, com a conseqüència dels comentaris del president sudanès Omar al-Bashir i del president sud-sudanès, Salva Kiir, que van afirmar que si no s'assolia un acord de pau el Govern sudanès expulsaria el LRA del seu territori. El LRA va sol·licitar al president de Kenya, Mwai Kibaki, que alhora presideix actualment l'organització regional IGAD, que salvés el procés establint un nou espai de diàleg que podria tenir lloc en un país neutral, com ara Kenya. Per la

seva banda, el vicepresident sud-sudanès Riek Machar va convidar a participar a les converses de pau a quatre països, Sud-àfrica, Kenya, Tanzània i Moçambic, com a observadors externs i garantits d'un futur acord de pau, proposant com a possible mediador el nou Representant Especial del Secretari General de l'ONU al nord d'Uganda i expresident de Moçambic, Joaquim Chissano. El president ugandès, però, va rebutjar inicialment el trasllat de les converses de pau i el relleu de la mediació sudanesa, i Kenya també va manifestar la seva negativa a la proposta de canvi de mediació. El març, però, Chissano, el cap de l'equip negociador Governamental i ministre d'Interior, Ruhakana Rugunda, junt amb d'altres ministres, líders religiosos i comunitaris van dur a terme diverses reunions amb els líders del LRA al seu refugi a la RD Congo amb l'objectiu de ressuscitar el procés de pau estancat. Després de les diverses reunions mantingudes, Rugunda va manifestar que el **Govern i el LRA havien acordat reprendre les converses de pau amb la mediació sudanesa i el suport de representants de Sud-àfrica, Moçambic, Tanzània, Kenya i la RD Congo**, i que el lloc dels contactes continuaria essent la ciutat sudanesa de Juba, on s'havien realitzat fins aleshores les converses de pau. D'altra banda, diversos grups de dones van manifestar la seva voluntat de participar a les converses de pau.

A mitjan abril, els representants del Govern ugandès i del LRA van acordar la **represa de les converses de pau a Juba** i l'extensió tres mesos més, fins al juny, de l'acord de Cessament d'Hostilitats. L'acord va establir que membres de les FAS congolese i observadors de la MONUC supervisarien i verificarien que els membres del LRA es retirarien a una única àrea d'acantonament, a Ri-Kwangba, a la frontera entre la RD Congo i el Sudan, en lloc de dues àrees, com establien els acords previs, i tindrien un termini de sis setmanes per realitzar el trasllat. La implicació de l'enviat especial de l'ONU, **l'antic president moçambiquès, Joaquim Chissano, que es va reunir a la selva congolese amb el líder del LRA Joseph Kony**, i l'ampliació de la mediació a d'altres països africans, va significar el desencallament de la situació. No obstant, els líders rebels van exigir que les ordres internacionals de recerca i captura de la CPI fossin retirades com a condició prèvia a la signatura de l'acord final. A principis de maig, el Govern i el LRA van assolir un acord parcial (o fase dos) que formarà part de l'arranjament final, al terme de les negociacions de pau que transcorrien a Juba. L'acord, que mirava de corregir les causes profundes del conflicte armat, comprometia les parts a acceptar un Govern de base àmplia, accions clares per solucionar la situació dels grups de població marginats i una distribució equitativa de la terra. També va incorporar una clàusula sobre arranjaments de seguretat transitoris que reconeixia la necessitat de donar protecció als líders del LRA. El ministre d'Afers Interns i representant del Govern ugandès al procés de pau, Ruhakana Rugunda, va anunciar a més que es prendria més seriosament la iniciativa dels líders tradicionals de la comunitat acholi, de fer servir el sistema tradicional "Mato Oput", que consisteix en un ritual en el qual els responsables del crim han de comparèixer davant dels familiars de la víctima i admetre el seu crim com a pas previ de beure's conjuntament una beguda preparat amb arrels i sang d'ovella. A les converses de pau de Juba també es van tractar els temes de la responsabilitat i la reconciliació. El mes de juliol, el Govern i el LRA van signar un nou acord a l'última ronda de converses de pau que es va celebrar a Juba. Aquesta ronda, que va tractar el tema de retre comptes i reconciliació, estava centrada en com gestionar els crims de guerra, que va ser una de les principals parts de l'acord. Segons l'acord parcial assolit, les parts es van donar un temps per **dissenyar un sistema de justícia alternativa per perseguir els crims comesos a la regió nord del país**. Les parts van acordar formular i adoptar un mecanisme que es basés en dos sistemes de justícia: el formal i el tradicional. D'aquesta manera, i mitjançant una modificació del codi penal, mentre els combatents del LRA seran jutjats sota un sistema de justícia alternativa (Mato Oput), les tropes ugandeses seran jutjades per un sistema de justícia formal que inclou la pena de mort. En aquest sentit, **els representants del LRA esperaven poder viatjar pròximament a Sud-àfrica, Sierra Leone i Argentina amb la finalitat d'obtenir informació sobre com aquests països han realitzat els seus processos de justícia i reconciliació**, tot i que el setembre el LRA va advertir que un atac contra els seus membres situats a la RD Congo suposaria la represa dels combats. El setembre, el Govern i el LRA van començar a preparar una consulta amb la població afectada sobre com aconseguir que els perpetradors de violacions dels drets humans assumeixin les seves responsabilitats per fer front als crims comesos, caracteritzats pel segrest de menors i la

mutilació. En aquest sentit, Riek Machar, el vicepresident del Sud del Sudan, va oferir 700.000 dòlars per realitzar 480 vols de consulta fins al camp de Ri-Kwangba (una mitjana de 1.500 \$ per vol), per discutir quin mètode de justícia seria el desitjable, tot i que posteriorment va tenir problemes per finançar aquesta operació. El LRA va anunciar que celebraria una convenció per analitzar les visions de la societat sobre els actuals esforços duts a terme durant les negociacions de pau.

A principis de novembre, una delegació del LRA encapçalada pel cap negociador Martin Ojul va aconseguir que el Govern acceptés per primera vegada en la història del grup rebel una visita de cortesia a Kampala, on es va reunir amb representants polítics i finalment també amb el president Yoweri Museveni. Durant la reunió, ambdues parts van acordar perllongar el cessament d'hostilitats que expirava a finals de novembre per tres mesos més. Durant la gira es va excusar per les atrocitats comeses contra els habitants del nord del país durant els 20 anys d'insurrecció armada, i va sol·licitar al Consell de Seguretat de l'ONU que retirés l'ordre de recerca i captura de la CPI, qualificant-la com l'obstacle més gran cap a la pau. A finals de l'any, diversos rumors sobre l'ajusticiament d'alguns dirigents del LRA (especialment del número dos, Vincent Otti), les disputes en el lideratge i la deserció d'una quantitat significativa de combatents, va posar de manifest la crisi que estava patint el LRA i la possibilitat que el grup armat s'estigués desintegrant. Tot i això, el LRA va iniciar el novembre la seva segona trobada amb les víctimes de dues dècades de guerra civil. Kenneth Oketta, primer ministre de la Institució Cultural d'Acholi, al nord d'Uganda, va declarar que els intercanvis que es produïen en aquestes trobades solien ser molt sincers i que el nivell de participació solia ser alt. Finalment cal destacar que el president ugandès, Yoweri Museveni, va anunciar que destinaria 600 milions de dòlars a un pla de reconstrucció del nord del país, que consistiria en ajuda per a la reconstrucció de carreteres, educació i petita indústria. Aquesta zona gaudeix d'una relativa tranquil·litat des de la signatura del cessament d'hostilitats de l'any passat, tot i que hi quedaven un milió de persones desplaçades internes. Tot i això, el Govern va afirmar que aportaria el 30% d'aquests 600 milions de dòlars, i que la xifra restant seria aportada per la comunitat internacional.

El procés de pau el 2008

Les negociacions entre el Govern i l'LRA es van veure dificultades per les dissidències produïdes en aquest grup a partir de l'assassinat del vicecomandant i negociador Vincent Otti perpetrat per membres del seu propi grup. El líder de l'LRA Joseph Kony va canviar tot el seu equip negociador en començar les converses a través de la facilitació del vicepresident del Sudan Riek Machar. El cap del nou equip negociador de l'LRA va ser Nyekorach Matsanga, acompanyat d'Alfred Obita. D'altra banda, el Govern i l'LRA van aconseguir un acord per jutjar els crims de guerra a Uganda en lloc de ser jutjats per la Cort Penal Internacional (CPI) a la Haia. El 19 de febrer, les parts van acordar que es crearia una divisió especial del tribunal suprem per jutjar els crims de guerra comesos durant els últims 22 anys i que la resta de crims serien jutjats pel sistema tradicional Mato Oput. L'acord es va aconseguir a Juba, on tenien lloc les negociacions. Això no obstant, hores després de la signatura d'aquest acord, un portaveu del Govern va anunciar que els negociadors de pau de l'LRA s'havien retirat de les converses de pau després d'haver estat rebutjades les seves demandes de diners i d'haver-los col·locat en el Govern. A més, centenars de membres de l'LRA van abandonar un punt d'acantonament a la frontera del Sudan amb la RD del Congo, segons fonts oficials del sud del Sudan, en paral·lel a les converses de pau, la qual cosa va comportar la violació de la treva i la posada de manifest de la dissidència produïda al si del grup. A pesar de totes aquestes dificultats i dels interessos crematístics d'algunes persones de l'LRA, totes dues parts van aconseguir un teòric cessament d'hostilitats permanent, un acord per procedir al desarmament, a la desmobilització i a la reintegració (DDR), i el Govern va accedir en part a les demandes de participació política expressades per l'LRA; igualment, va acordar tenir en compte persones de la regió afectada pel conflicte (nord) per accedir a càrrecs polítics i a llocs diplomàtics rellevants, a més de valorar el rang i l'experiència dels membres del grup armat abans de ser integrats a les forces armades. El mes de març, les delegacions del Govern i de l'LRA es van comprometre a firmar l'acord final de pau el 5 d'abril, una setmana després de la

data establerta prèviament, el 28 de març, si bé un cop més, el líder de la delegació de l'LRA David Nyekorach Matsanga va remarcar que l'LRA no començaria a implementar l'acord de pau fins que la CPI no revoqués les ordres de cerca i captura. Paral·lelament, els dies previs a aquest anunci, una delegació de l'LRA, liderada per Matsanga, i diversos advocats i assessors, van viatjar a la Haia per entrevistar-se amb membres de la Secretaria de la CPI, entre els quals hi havia el conseller legal Phakiso Mochochoko. Aquesta reunió va servir d'oportunitat perquè la delegació de l'LRA pogués conèixer el funcionament de la CPI, la seva estructura i els seus procediments.

El segon trimestre, el conflicte amb l'LRA es va continuar complicant per la situació jurídica en què es podria trobar el seu líder Joseph Kony, fins al punt que es va pensar a firmar l'acord de pau en absència de Kony. A més, van continuar les divisions i diferències a l'interior del grup. Així, el líder de la delegació de l'LRA David Nyekorach Matsanga va anunciar la seva dimissió com a representant del grup i Joseph Kony va nomenar el fins aleshores número dos de la delegació, James Obita, nou líder de la delegació. El mes de maig, com a reflex de la caòtica situació del grup, **Joseph Kony va anunciar que no firmaria l'acord de pau amb el Govern d'Uganda i va posar en dubte la continuació del procés de pau**, la qual cosa suposaria posar fi als 22 mesos de converses de pau a Juba per resoldre un conflicte de més de 22 anys. En una carta lliurada per un intermediari a l'assessor presidencial ugandès, Martin Alier, Kony va destacar que preferia morir abans que entregar-se al Govern ugandès; el Govern va respondre atacant Kony amb l'ajut de forces dels EUA. El mes de juny, però, l'antic cap mediador de la delegació de l'LRA en les converses de pau, David Nyekorach Matsanga, va anunciar de forma contradictòria que el líder de l'LRA, Joseph Kony, l'havia reinstaurat al càrrec, amb el mandat de garantir que les converses es reprenguessin i que es firmés l'acord final de pau. No obstant això, diversos membres de la delegació de l'LRA van desautoritzar les interpretacions de Matsanga, fet que va augmentar la confusió sobre les autèntiques intencions del grup.

A principi del mes de juliol, el cap de la delegació negociadora de l'LRA, David Nyekorach Matsanga, va afirmar que el grup armat estava preparat per reprendre les negociacions de pau amb el Govern i va establir una data límit per firmar l'acord de pau, entre el 13 i el 14 de juliol, cosa que no va succeir. També va manifestar que l'LRA havia perdut confiança en l'SPLA perquè, en un futur, s'encarregués de la vigilància de la zona de seguretat del camp d'acantonament. Dies més tard, una delegació del Govern ugandès es va dirigir a Ri-Kwangba, al sud-oest del Sudan, per reunir-se amb representants de l'LRA en un intent de rescatar el procés de pau i, a principi del mes d'agost, la jutgessa de la Cort Penal Internacional (CPI), Julia Ssebuteinde, que presideix el tribunal que jutja l'antic president liberianès Charles Taylor, va afirmar que Uganda podria recuperar els poders per jutjar els líders del grup armat LRA si sol·licitava a la CPI que es retirés del cas, basant-se en l'article 19 de l'Estatut de Roma. A pesar d'això, es van produir enfrontaments, motiu pel qual **a principi de setembre, l'exèrcit de la RD del Congo i les Nacions Unides van iniciar una operació militar per intentar contenir les accions del líder de l'LRA Joseph Kony**. Segons diversos analistes, des que el mes d'abril Kony va rebutjar firmar l'acord aconseguit pels seus representants, s'havia convertit en una creixent amenaça regional pel saqueig de poblacions i el segrest de civils i menors, tant de la República Centreafricana com del Sudan i del Congo.

A final de setembre, una dotzena d'ancians i líders locals de la comunitat acholi* del nord d'Uganda es van dirigir a Juba per intentar contactar amb el líder del grup armat LRA i el seu equip negociador i instar-lo perquè firmés l'acord final de pau. El cap de l'equip negociador David Nyekorach Matsanga va anunciar que el líder del grup estava disposat a firmar l'acord de pau. A més, una altra delegació encapçalada per l'enviat especial de l'ONU per al procés de pau, Joaquim Chissano, juntament amb els quatre observadors de la UA, els ambaixadors de Moçambic, Kenya, Sud-àfrica i Tanzània, es van desplaçar igualment a Juba per a una possible reunió amb Joseph Kony, el qual no es va presentar. El líder negociador del procés de pau de Juba, el vicepresident del Govern autònom del sud del Sudan, Riek Machar, va anunciar el desmantellament de l'Equip de Vigilància del Cessament d'Hostilitats (CHMT, per les seves sigles

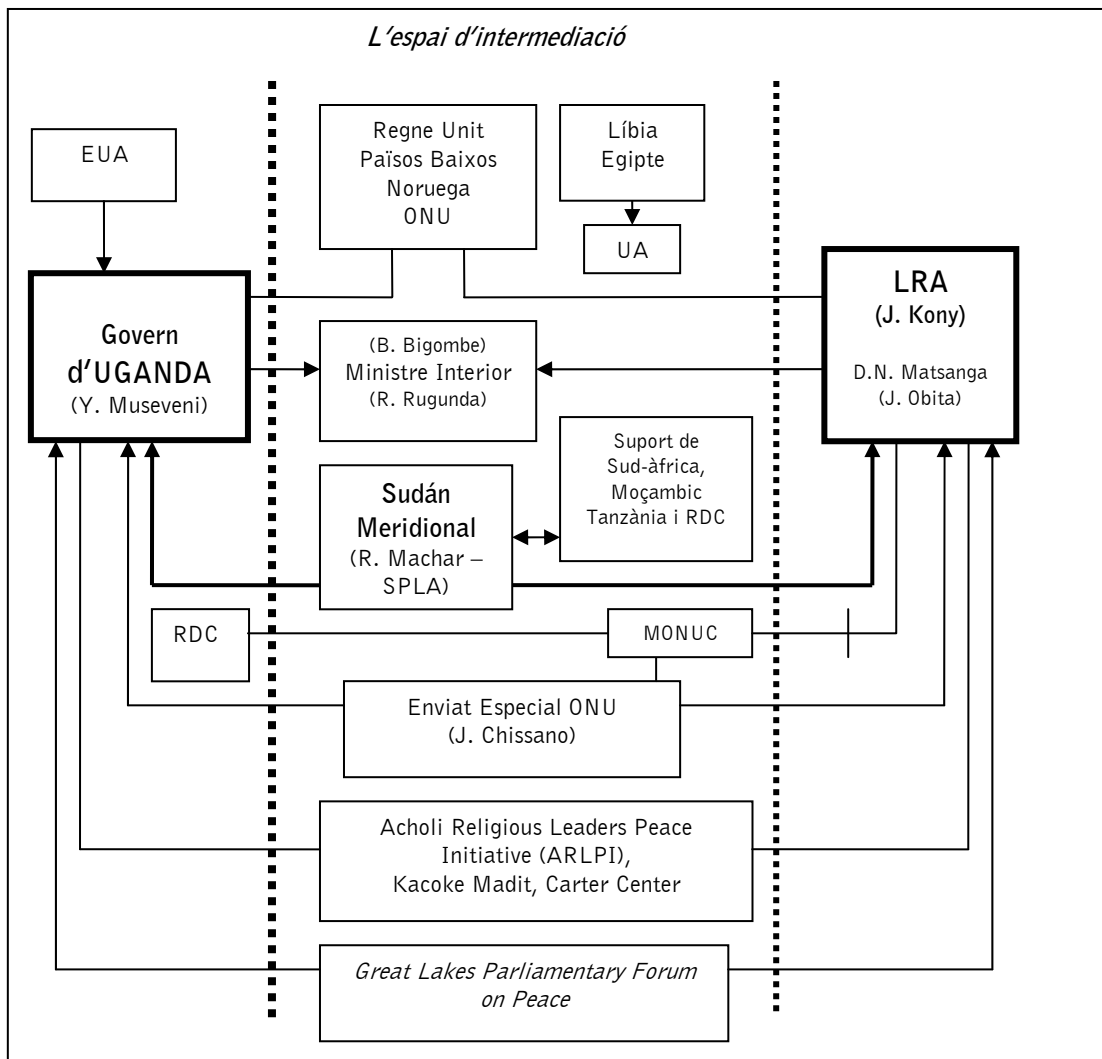
en anglès) pel cost que comportava la seva existència, i va anunciar que el CHMT seria reconstituït en el moment en què es firmés l'acord de pau. A mitjan mes d'octubre, el president de la regió autònoma del sud del Sudan, Salva Kiir, va afirmar, davant l'Assemblea Nacional a Juba, que s'hauria d'establir un calendari de reunions perquè es trobessin l'LRA i el Govern d'Uganda, ja que el Govern del sud del Sudan començava a impacientar-se amb el líder rebel. Mentrestant, la CPI va llançar un ultimàtum a la RD del Congo perquè executés les ordres d'arrest del líder de l'LRA Joseph Kony. El mes de novembre es va celebrar una reunió a Kampala en què van participar tots els actors implicats en el conflicte del nord del país, que va concloure amb una crida perquè Joseph Kony firmés un acord de pau abans que acabés el mes i que ordenés l'acantonament dels seus combatents a la base de Ri-Kwangba, tal com establien els pactes previs. Kony va nomenar Justin Labeja, membre de la delegació de l'LRA, cap del grup mixte d'enllaç JLG (Joint Liaison Group), el qual vetllaria per a la implementació de l'acord de pau, i va anunciar que David Nyekorach Matsanga seguiria sent el cap de la delegació de l'LRA en les negociacions de pau de Juba. El president congolès Joseph Kabila va anunciar que posaria fi a les operacions militars contra el grup armat LRA per facilitar que el líder rebel firmés l'acord de pau amb el Govern ugandès. A pesar d'això, Joseph Kony no va comparèixer a Ri-Kwangba el 29 de novembre per firmar l'acord de pau amb la delegació Governamental encapçalada pel ministre d'Interior Ruhakana Rugunda, tal com s'havia compromès els dies anteriors amb una delegació de líders tradicionals i amb el vicepresident del sud del Sudan i mediador principal del procés de pau Riek Machar. Era la quarta vegada aquell any que el líder rebel no compareixia a l'últim moment per firmar l'acord de pau. Segons Machar, Kony havia assegurat que no firmaria l'acord de pau fins que es resolgués la qüestió de les ordres d'arrest dictades per la CPI. A més, el 29 de novembre Kony es va reunir amb l'arquebisbe John Baptist Odama i amb el líder tradicional Rwot David Acana, als quals va informar que estava molt enfadat i que aviat canviaria tot el seu equip mediador. Davant de la impossibilitat d'establir negociacions serioses, a final d'any les forces armades del sud del Sudan, la RD del Congo i Uganda, amb el suport electrònic dels EUA, van llançar una operació militar conjunta contra les bases de l'LRA al parc nacional de Garamba, situades al nord-est de la RD del Congo.

Convé destacar que el mes de novembre el grup armat d'oposició ADF va acordar iniciar converses de pau formals amb el Govern, segons va destacar l'OIM, organització que va mitjançar en les negociacions. Els rebels van acordar la repatriació de 300 dones, menors i excombatents ferits a Uganda des de l'est de la RD del Congo on es trobaven. Després de mesos de diàleg entre el Govern, l'ADF i l'OIM, l'ADF es va comprometre a iniciar un procés formal de pau. El procés de pau amb el grup armat LRA, que aleshores continuava estancat, va facilitar que el Govern hagués iniciat contactes amb aquest grup. L'ADF va ser entrenat i armat pel Sudan amb el suport de Bin Laden, líder d'Al-Qaida, segons les autoritats ugandeses.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • Les negociacions entre el Govern i l'LRA es van veure dificultades per les dissidències produïdes en aquest grup a partir de l'assassinat del vicecomandant i negociador Vincent Otti, perpetrat per membres del seu propi grup. • El Govern i l'LRA van arribar a un acord inicial per jutjar els crims de l'LRA mitjançant mètodes tradicionals locals. • La CPI va amenaçar reiteradament de capturar el líder de l'LRA, però Kony va assegurar que no firmaria l'acord de pau fins que no es resolgués la qüestió de les ordres d'arrest dictades per la CPI. • L'exèrcit de la RD del Congo i de les Nacions Unides van iniciar una operació militar per intentar contenir les accions del líder de l'LRA Joseph Kony. • Es va desmantellar l'Equip de Vigilància per al Cessament d'Hostilitats davant del continu incompliment d'aquest cessament. • El grup armat d'oposició ADF va acordar iniciar converses de pau formals amb el Govern, segons va destacar l'OIM, organització que va mitjançar en les negociacions.

Pàgines Web

- Acholibreaks (www.acholipeace.org)
- Conciliation Resources (www.c-r.org)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Kacoke Madit (www.c-r.org/km/about/main.htm) (www.km-net.org)
- New Vision (www.newvision.co.ug)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- The Monitor (www.monitor.co.ug)

d) El Magreb i el Nord d'Àfrica

ALGÈRIA

Context del conflicte

A mitjan dels 80 es va produir una greu crisi econòmica deguda a la caiguda dels preus del petroli que va generar un fort descontentament social i crítiques contra els interessos de la "nomenklatura" militar, que es beneficiava de la renda energètica. Molts joves consideraven que els

Població: 33 milions d'habitants
Superfície: 2.382.000 Km ²
PIB: 101.200 milions de \$
Renda per habitant: 3.030 \$
IDH: 104 (de 177)
Morts pel conflicte: 150.000
Actors armats: (GIA), (GSPC), OQMI
Facilitacions: ---

grups islamistes eren la solució. El 1989, es va crear el **FIS** (Front Islàmic de Salvació), que va guanyar les eleccions municipals de 1990 (55,4% dels vots) i les legislatives de desembre de 1991 (48% dels vots), i va catalitzar les aspiracions religioses, socials, polítiques i econòmiques de diversos sectors. El gener de 1992, els generals van imposar la dimissió del president i la dissolució del parlament, i van il·legalitzar el FIS. Aquest fet va ser l'inici d'una espiral de violència, repressió i aparició de diversos grups armats, així com de la contínua inestabilitat política. Des de 1992, es calcula que han mort més de 150.000 persones. El FIS va tenir un braç armat, l'**EIS** (Exèrcit Islàmic de Salvació) que el mes d'octubre de 1997 va decretar un alto el foc unilateral després de ser alliberats dos dels seus dirigents, i que més tard arribaria a un acord amb el Govern. Els altres grups armats importants van ser el **GIA** (Grup Islàmic Armat) i el **GSPC** (Grup Salafista per a la Predicació i el Combat), creat el 1998 i que, posteriorment, es va vincular a la xarxa terrorista Al-Qaeda.

Antecedents del procés de pau

El 1994, el president Zéroual va emprendre un diàleg amb els islamistes. A finals d'aquell mateix any, la Comunitat de Sant Egidi va organitzar, a Roma, una reunió amb diverses personalitats polítiques i religioses, i una segona trobada, el gener de 1995, de la qual en va sortir una Plataforma per a una solució política i pacífica a la crisi algeriana que, no obstant, va ser rebutjada pel Govern. L'abril de 1999 va arribar al poder Abdelaziz Bouteflika, que va promoure la Llei de la Concòrdia Civil, aprovada per referèndum el setembre del mateix any, a la qual es van acollir 5.000 activistes armats. Encara que no hi havia un procés de pau en sentit estricte, Bouteflika va convocar, el setembre del 2005, un referèndum per aprovar l'anomenada **Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional**. Aquest pla oficial preveia establir una amnistia parcial per als islamistes detinguts i les forces de seguretat de l'Estat, i va rebre un ampli suport a les urnes, encara que les principals organitzacions de drets humans del país el van denunciar perquè no garantia la justícia.

A mitjan febrer, el Govern d'Algèria va posar en marxa un pla d'amnistia que fixava un termini de sis mesos als rebels perquè es rendissin, a més d'oferir una compensació financera a les famílies de desapareguts i ajuda econòmica a les famílies dels rebels morts durant els anys 90. El pla d'amnistia també preveia el perdó per als guerrillers encara actius sempre que no haguessin estat responsables de massacres, violacions, ni bombes en places públiques. Poques setmanes més tard, el Govern va anunciar l'excarceració de prop de 2.000 presos islamistes, i el número dos del FIS, A. Belhadj, va ser alliberat. Aquesta mesura va ser criticada per diferents organitzacions de drets humans, perquè consideraven que denegava el coneixement de la veritat i el dret a la justícia per part de les víctimes i els seus familiars. A més, alguns mitjans de comunicació algerians van posar en dubte el fet que els alliberats complissin la llei que els prohibia qualsevol activitat política o declaració a la premsa i, arribat el cas, els instaven a exiliar-se. El mes de març va ser alliberat A. Adlane, fundador del grup Islàmic Armat (GIA). Es va calcular que uns 30.000 islamistes es beneficiarien de les diferents mesures previstes, que afectarien els penedits

(uns 8.000), els presos (8.000 més), els que encara estaven armats (prop de 1.000), les famílies de desapareguts (oficialment 7.500 casos), els islamistes ferits, els exiliats en el marc de l'acord aconseguit després del gener de 1992 i, finalment, aquells afectats per les mesures de reinserció en les seves funcions. A primers de setembre del 2006, el Govern va declarar que estava disposat a prorrogar l'amnistia que acabava el 31 d'agost, per no haver donat els resultats esperats, segons diversos analistes. Aquests van opinar que no havia proporcionat una millora substancial de la seguretat ni havia fomentat prou la rendició de suposats terroristes. Un dels últims a fer-ho va ser H. Hatab, fundador del Grup Salafista de Predicació i Combat (GSPC), vinculat a Al-Qaeda, i les autoritats van estimar que encara devien faltar uns 400 per fer-ho. Aquests combatents estarien ubicats a les zones de muntanya de la Cabília (Tizi Ouzou, Bouira, Boumerdès), l'est (Skikda, Jijel i Khenchela), l'oest (Sidi Bel Abbès) i al Gran Sud. El GSPC és encara un grup molt actiu, fet que s'explicaria bé perquè el nombre d'integrants hauria estat subestimat, probablement perquè continuaven reclutant personal. L'amnistia també va possibilitar la posada en llibertat de 2.200 islamistes. En cas de pròrroga, dictar-la correspondria al president A. Bouteflika. L'excomandant de l'Exèrcit Islàmic de Salvació (EIS), M. Mezrag, va considerar que la Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional no era més que una part del procés de reconciliació que hauria de conduir a una amnistia general. Per la seva banda, l'excap de la delegació executiva del FIS, R. Kebir, va tornar el setembre a Algèria, després de 14 anys d'exili a Alemanya.

El procés de reconciliació el 2007

A principis de l'any, un comunicat del líder del GSPC, l'emir Abdelmalek Droukdel (àlies Abou Mossaab Addehouadoud), va assegurar que un bon nombre dels 2.629 terroristes amnistiats en el marc de la reconciliació propugnada pel president A. Bouteflika, s'estaven unint a les seves files. **El GSPC va modificar fins i tot el seu nom pel de Organització d'Al-Qaeda al Magreb Islàmic (OQMI).** Es calcula que compta a Algèria amb entre 300 i 800 combatents. El març, un tribunal algerià va condemnar *in absentia* a la pena de mort el fundador del GSPC, Hassan Hatab (àlies Abou Hamza), tot i haver estat destituït de la direcció del grup el 2004 i haver realitzat diversos comunicats en els últims dos anys a favor de la finalització de la violència. El setembre, Hassan Hatab es va lliurar a les autoritats. Els darrers mesos de l'any van ser capturats o abatuts diversos dels principals líders de l'OQMI. No obstant, es van continuar produint atemptats al llarg de tot l'any, amb centenars de víctimes mortals, especialment greu el de l'11 de desembre, en el qual van morir unes 67 persones, onze d'elles funcionàries de l'ONU.

El procés de reconciliació el 2008

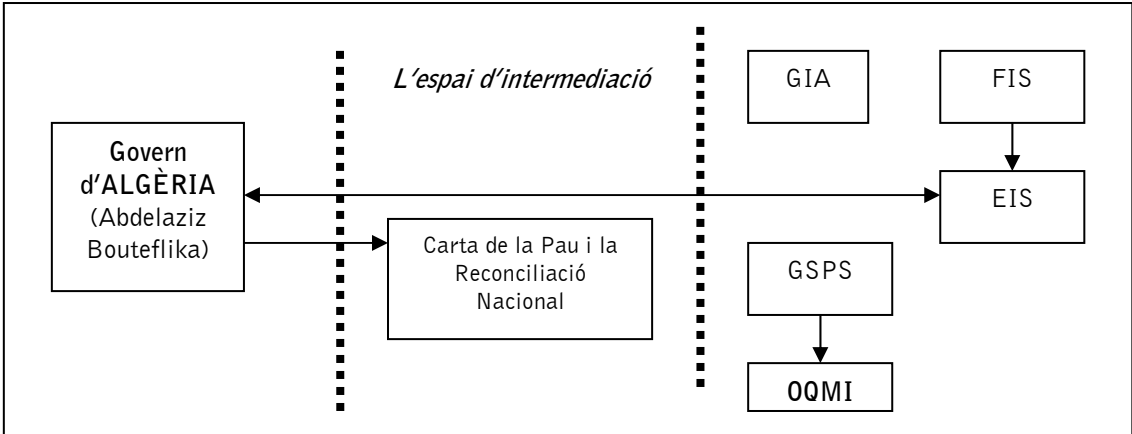
Al llarg de l'any 2008 no es va aconseguir cap tipus d'avenç per posar fi a les accions terroristes de l'AQMI. Això no obstant, convé assenyalar que, el mes de novembre, el Parlament va aprovar la modificació de la Constitució, fet que va permetre ampliar el nombre de mandats del president, que fins aleshores estava fixat en dos. Aquest canvi legislatiu permet un tercer mandat del president Abdelaziz Bouteflika, en el poder des de 1999 i reelegit el 2004. La modificació constitucional també va suprimir el càrrec de cap del Govern i substituir-lo pel de primer ministre, que s'encarregarà d'aplicar el programa del cap d'Estat. El poder executiu, per tant, queda reforçat en el president de la República.

Fets més significatius de l'any

- No es va aconseguir cap tipus d'avenç per posar fi a les accions terroristes de l'AQMI.

Webs d'interès

- El Watan (www.elwatan.com)
- La Tribune (www.latribune-online.com)

SÀHARA OCCIDENTAL

Context del conflicte

Antiga colònia espanyola fins el 1975, any que es va celebrar un referèndum d'autodeterminació, el territori va ser envaït pel Marroc aquell mateix any, cosa que va provocar la fugida de gairebé la meitat de la població, que es va instal·lar a la zona algeriana de Tindouf, prop de la frontera amb el Sàhara Occidental, i va provocar una ruptura de les relacions entre Algèria i el Marroc. Des d'aquell moment, el Marroc i els saharauis, liderats pel Front Polisario, van mantenir un enfrontament militar obert fins al 1991, any que es van concretar algunes de les gestions iniciades l'any 1988 per les Nacions Unides, que van permetre un alto el foc i el desplegament d'una missió de les Nacions Unides (**MINURSO**). Des del 1991, no obstant, el Marroc ha incentivat la colonització del Sàhara per marroquinitzar-lo.

Població: 250.000 habitants
Superfície: 184.000 Km ²
IDH (Marroc): 126 de 177
Morts pel conflicte: 10.000
Població refugiada: 150.000
Actors armats: (Front Polisario)
Facilitacions: Nacions Unides

Evolució del procés de pau

Des que, el 1991, es va aconseguir un **alto el foc** entre el Marroc i el Front Polisario, la gestió diplomàtica de les Nacions Unides per obtenir un acord satisfactori entre les dues parts no ha aconseguit els fruits esperats en cap de les etapes que ha viscut el procés fins al 2007. L'anomenat **Pla d'Arranjament de 1991**, que preveia la celebració d'un referèndum a curt termini, va quedar bloquejat al cap de poc per culpa de les al·legacions presentades pel Marroc i malgrat que el 1997, mitjançant els **Acords de Houston** signats per totes dues parts, semblava que les negociacions podrien estar ben encaminades. El cert és que nous bloquejos per part del Marroc van desvirtuar el que s'havia signat a Houston, i això va obligar l'Enviat Personal del Secretari General, James Baker, a presentar, l'any 2001, una nova proposta, o **Acord Marc**, que concedia un notable avantatge a les exigències del Marroc, ja que plantejava per al Sàhara un règim autonòmic sota sobirania marroquina, plantejament que va ser rebutjat de ple pel Front Polisario. El 2003, James Baker va presentar una nova proposta, més equilibrada, que va ser acceptada pel Front Polisario com a punt de partida per a una negociació, però rebutjada aquest cop pel Marroc. El 2004, James Baker va ser substituït per Álvaro de Soto. El Govern del Marroc va manifestar que, l'abril del 2006, presentaria al Consell de Seguretat una nova proposta d'autonomia per al Sàhara Occidental, proposta que, en acabar el 2006, encara no s'havia fet pública.

A principis del 2005 no s'havia aconseguit cap avenç per apropar posicions entre el Front Polisario i el Govern del Marroc. A finals de gener, el Secretari General de l'ONU va manifestar que el conflicte es podria deteriorar si no hi havia una major implicació de la comunitat internacional. El març, el Rei del Marroc Mohamed VI i el president algerià A. Bouteflika, es van reunir a Alger en el marc de la Cimera de la Lliga Àrab. Malgrat aquesta trobada, la situació durant el segon trimestre es va deteriorar enormement; el mes d'abril, el Secretari General de l'ONU va presentar un informe en el qual destacava la falta de millora en la negociació política, i el Consell de Seguretat va instar les parts a desbloquejar la situació. El Secretari General de l'ONU va rellevar el seu Enviat Personal per al Sàhara Occidental A. de Soto, que posteriorment va ser substituït per Peter van Walsum. El Secretari General va nomenar també Francesco Bastagli com el seu Representant Especial. Poc després, es van produir manifestacions de la població saharauí a Al-Aaiun a favor de la independència, que van ser durament reprimides per les forces del Marroc. Les autoritats algerianes i espanyoles van assenyalar que només la legalitat internacional i la supervisió de la MINURSO podrien aclarir les denúncies de greus abusos durant aquestes protestes. A fi de desbloquejar les negociacions, el ministre d'Exteriors francès, Ph. Douste-Blazy, va proposar un diàleg polític directe entre el Marroc i Algèria. D'altra banda, podem destacar que, el mes de setembre del 2005, el Front Polisario va alliberar més de 400

presoners marroquins. No obstant això, i a causa de l'estancament de la situació, el president de la República Àrab Sahariana Democràtica, M. Abdelaziz, va afirmar a finals d'any que si el Marroc no acceptava la legalitat internacional i si l'ONU fracassava, el Front Polisario podria tornar a prendre les armes.

En començar el 2006, l'actualitat va estar marcada per l'anunci del Govern marroquí que el mes d'abril presentaria una **oferta d'autonomia** per a la regió, coincidint amb la data en què el Consell de Seguretat s'hauria de pronunciar novament sobre el conflicte. El Rei Mohamed VI va consultar amb els grups polítics del país el contingut del pla. Encara que el contingut d'aquest pla no va ser revelat al llarg del trimestre, el Front Polisario va enviar una carta al Secretari General de l'ONU en la qual rebutjava qualsevol proposta d'autonomia i advertia, a més, del risc que es reiniciessin les hostilitats si el poble saharauí no podia exercir el seu dret a la lliure determinació a través d'un referèndum. El mes de març, el Rei del Marroc va visitar el Sàhara Occidental per impulsar el seu projecte d'autonomia. L'abril, el Secretari General de l'ONU **Kofi Annan es va pronunciar a favor de negociacions directes entre el Marroc i el Front Polisario**, amb la participació d'Algèria i Mauritània, per buscar una solució política al conflicte del Sàhara. D'aquesta manera, les **Nacions Unides aparcaven definitivament el Pla Baker**, aprovat per unanimitat pel Consell de Seguretat el 2003, i recollia així les idees del nou Representant del Secretari General per al Sàhara, l'holandès Peter van Walsum. Segons que van indicar fonts diplomàtiques, en un enfocament radicalment diferent al del seu predecessor, Peter van Walsum opinava que el Pla Baker va ser un error, que s'hauria de descartar l'opció de la independència i que Algèria s'hauria d'asseure a negociar, fet al qual aquest país sempre s'havia negat perquè considera que el Marroc no representa el poble saharauí. Segons Annan, un nou pla elaborat per l'ONU estaria condemnat al fracàs perquè el Marroc el rebutjaria, excepte si no tenia en compte l'opció d'un referèndum que consideri la independència. El Front Polisario va rebutjar la proposta de l'ONU d'entaular negociacions directes amb el Marroc sobre el Sàhara Occidental. El Front Polisario va rebutjar la proposta de l'ONU d'entaular negociacions directes amb el Marroc sobre el Sàhara Occidental. El Rei, per la seva banda, va crear el **Consell Reial Consultiu per al Sàhara (CORCAS)**, integrat per alguns dirigents de tribus saharauis, càrrecs locals electes i ONG. Aquest organisme es va manifestar a favor d'una autonomia àmplia en el marc de la sobirania marroquina.

A principis de setembre, cal destacar que el Govern marroquí va aprovar, a instàncies del Rei, un decret llei que suprimia el servei militar, obligatori fins aleshores per als joves barons durant un any. Els fets es van produir dies després del desmantellament d'una trama dins del cos militar i de la gendarmeria d'unes deu persones acusades de ser terroristes islamistes. El mes d'octubre, un informe de l'Alt Comissionat de l'ONU per als Drets Humans va demanar la posada en pràctica immediata del dret d'autodeterminació del poble del Sàhara Occidental. El mateix mes, el Secretari General de l'ONU Kofi Annan va presentar el seu últim informe sobre la situació del Sàhara en el qual, després de constatar l'estancament del conflicte, instava les parts a negociar directament sense condicions prèvies. El document recollia les recomanacions del seu enviat personal a la zona Peter van Walsum, que de fet no havia estat rebut ni pel Rei Mohamed VI ni pel líder del Polisario M. Abdelaziz. L'informe recomanava al Consell de Seguretat que fes una crida a totes dues parts perquè entalessin negociacions per assolir una solució política que conduís a la lliure determinació del poble del Sàhara Occidental. De fet, s'especificava que, **en el mandat de les negociacions no hi hauria cabuda per a l'exigència d'un referèndum per part del Polisario o per al reconeixement de la seva sobirania per part del Marroc**, si bé tots dos podrien plantejar aquestes opcions durant les negociacions.

El desembre, el **Consell Consultiu sobre el Sàhara (CORCAS)** va adoptar, per unanimitat, el **pla d'autonomia sobre el Sàhara** i el va sotmetre al monarca perquè l'aprovés. Segons que va indicar el president del CORCAS, K. Ould Errachid, el document proposava per al Sàhara un Govern, un parlament i un poder judicial autònoms, fet que requeriria una reforma constitucional. Segons K. Ould Errachid, la proposta es va inspirar en les autonomies vigents a Europa, sobretot en el model espanyol. De fet, l'espanyol seria el segon idioma de la comunitat autònoma després de

l'àrab. K. Ould Errachid, saharauí promarroquí, va reiterar que no era possible atorgar la independència al Sàhara, ja que no hi havia acord en el cens de votants. A més, va precisar que la proposta salvaguardava totalment la sobirania nacional de les províncies saharauis. El portaveu del Govern marroquí, N. Benabdala, va donar a entendre que el projecte d'autonomia no seria sotmès a referèndum.

El procés de pau el 2007

El portaveu de la República Àrab Saharauí Democràtica (RASD) va denunciar el febrer la decisió del Govern espanyol de rearmar les forces marroquines. Un grup de col·laboradors del Rei Mohamed VI del Marroc es va reunir a Madrid amb el president espanyol, J.L. Rodríguez Zapatero, i amb el ministre d'Exteriors, M.A. Moratinos, per donar a conèixer i demanar suport per al pla d'autonomia per al Sàhara Occidental que acabava d'elaborar el Marroc. El Secretari General de l'ONU, per la seva banda, va nomenar el diplomàtic britànic J. Harston com a nou Representant Especial per al Sàhara Occidental i com a Cap de la Missió de les Nacions Unides per a l'organització d'un referèndum (MINURSO). El març, el president d'Algèria Abdelaziz Bouteflika, va declarar que la qüestió del Sàhara no constituïria un *causus belli* entre Algèria i el Marroc, i que era partidari d'una solució pacífica del conflicte mitjançant un referèndum d'autodeterminació. No obstant, dos atemptats comesos l'11 de març a Casablanca i l'11 d'abril a Alger, reivindicats per l'Organització d'Al-Qaeda al Magreb Islàmic, podrien haver estat el detonant d'un canvi de les posicions del Marroc i Algèria en relació al Sàhara Occidental, a l'haver de reforçar les seves relacions per combatre el terrorisme. **El Marroc va presentar al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, la seva proposta d'autonomia regional per al Sàhara Occidental**, per la qual aquest territori disposaria d'autonomia en els àmbits administratiu, econòmic, fiscal, d'infraestructures, cultural i mediambiental. Per la seva banda, l'Estat marroquí es reservaria la jurisdicció exclusiva en matèria de sobirania (la bandera o la moneda nacional), d'exploració i explotació dels recursos naturals, qüestions religioses, constitucionals i aquelles relacionades amb la figura del Rei, la seguretat nacional, defensa, integritat territorial, relacions exteriors i el poder judicial del regne. D'altra banda, el Front Polisario també va presentar una proposta al Secretari General, que preveia establir una relació econòmica i comercial amb el Marroc en el marc d'una possible independència assolida a través del dret a l'autodeterminació. A mitjan abril, el Secretari General de l'ONU va lliurar al Consell de Seguretat de l'ONU el seu informe sobre la situació al Sàhara Occidental, en el qual va instar el Marroc i el Front Polisario a dialogar per buscar una solució política al contenciós. Totes dues parts van mostrar la seva disposició a reunir-se, cosa que va permetre celebrar durant el mes de juny una **primera reunió de dos dies en un edifici de Nacions Unides proper a Nova York**.

El mes d'agost va acabar a Manhasset, prop de Nova York, la segona ronda de negociacions, de dos dies de durada i mitjançant consultes per separat, entre el Marroc i el Front Polisario per trobar una solució per al Sàhara Occidental, amb un acord per reunir-se novament abans de finals d'any. Ambdues parts van escoltar diverses exposicions d'experts sobre temes específics, com ara els recursos naturals i l'administració local. Les negociacions, realitzades sota els auspicis de l'ONU en base a la resolució 1754 del Consell de Seguretat, van ser qualificades d'útils per Mahfoud Ali Beiba, cap de la delegació del Front Polisario, que alhora va emplaçar el Marroc a aturar el que considerava maniobres dilatòries i a comprometre's de bona fe en l'aplicació de la resolució 1754. Segons alguns analistes, la nova ronda de negociació no va oferir resultats positius, per la qual cosa el procés continuava estancat enmig d'acusacions mútues d'inflexibilitat. Per la seva banda, l'Enviat Personal del Secretari General per al Sàhara Occidental, Peter van Walsum, va comunicar després de la reunió que **les parts reconeixien que l'actual *statu quo* era inacceptable** i que s'havien compromès a continuar amb les negociacions de bona fe, així com a desenvolupar mesures de confiança (facilitar visites familiars, accions de desminatge conjunt, respecte als drets humans, etc.). La trobada va comptar amb la presència d'Algèria i Mauritània a les sessions d'obertura i clausura. Pel que fa a la política interna del Marroc, cal destacar que el partit conservador Istiqlal va guanyar contra pronòstic les eleccions parlamentàries celebrades a principis de setembre, amb una participació que només va arribar al

37% dels votants. El saharauí Ahmed Lakhri, del partit Istiqlal i que en diverses ocasions havia acusat el Front Polisari de falta de respecte als drets humans, va accedir al càrrec de Secretari d'Estat d'Afers Exteriors del nou Govern marroquí.

A finals d'octubre, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1783, en la qual exhortava les parts a continuar amb les negociacions, de bona fe i sense condicions prèvies, per permetre la lliure autodeterminació del poble del Sàhara Occidental.

**L'“impasse” del Sàhara Occidental segons l'informe del Secretari General
de 19 d'octubre del 2007 (S/2007/619)⁹**

Consideracions generals:

- S'han celebrat **dues reunions** a Nova York, el juny i l'agost del 2007. Algèria i Mauritània hi han assistit en qualitat de països veïns.
- Només han estat **CONVERSES** per expressar opinions, però sense intercanvi de propostes, per la qual cosa **NO SE LES POT CONSIDERAR “NEGOCIACIONS”**.
- Assistir a les rondes no equival a negociar.
- Ambdues parts reconeixen que l'actual *statu quo* és **inacceptable** i s'han compromès a prosseguir les negociacions de bona fe.
- **Les posicions (postures) de les dues parts són excloents**, per la seva rigidesa, cosa que impedeix entrar a negociar:
 - El Marroc reclama la seva **sobirania** sobre el Sàhara Occidental.
 - El Front Polisari exigeix que l'Estatut definitiu es defineixi en un referèndum en el qual la **independència** sigui una opció.
- No cal confondre les **posicions** amb les **condicions prèvies**, que cap de les parts no va exposar, però la incompatibilitat de les posicions impedeix la negociació dels temes substantius.
- Cal **canviar la metodologia**.

Temàtiques i metodologies utilitzades a les dues reunions:

- Desenvolupar **mesures de foment de la confiança (CBM)**, a través de l'ACNUR i la MINURSO, doncs se suposa que són temes no polèmics:
 - Crear una Comissió Conjunta de Verificació Militar (acceptada pel Front Polisari, però sense resposta per part del Marroc)
 - Desminatge
 - Contactes telefònics
 - Visites entre familiars per mitjà d'un pont aeri
 - Realitzar un seminari a Madeira (Portugal) sobre la cultura hassania. La MINURSO seleccionarà 17 refugiats i 17 saharauis que viuen al territori.
- **El Marroc** va expressar l'opinió que si es tractava de considerar possibles propostes de mesures de foment de la confiança que excedissin l'àmbit d'aquell fòrum, caldria **trobar un altre fòrum més apropiat**.
- A la segona ronda del mes d'agost, **experts de Nacions Unides** van participar en deliberacions sobre temes relacionats amb els **recursos naturals i l'administració local**.
- **No es va entrar a una negociació substantiva** que permetés arribar a una solució política mútuament acceptable.

Recomanacions al Consell de Seguretat:

- Expressar un mandat per assolir una solució política justa, duradora i mútuament acceptable, que conduïxi a la **lliure autodeterminació del poble del Sàhara Occidental**.
- Seguir el principi bàsic que **“res no està acordat fins que no s'hagi acordat tot”**.
- Proposar al Front Polisari que accepti l'**autonomia com a opció**, sempre i quan la **independència també en sigui una**.
- Sol·licitar al Front Polisari que expliqui les **garanties que oferiria al Marroc** si guanyés l'opció de la independència.

⁹ Els informes del Secretari General els redacten en primera instància els seus Enviats Personals; en aquest cas, Peter van Walsum.

També l'octubre, el membre de la Conferència Nacional Africana, Ibrahim Ismail Ibrahim, va revelar que el Marroc havia sol·licitat la mediació de Sud-àfrica al conflicte amb el Front Polisario, tot i que la decisió de Johannesburg de reconèixer la República Àrab Saharaui Democràtica (RASD) significava un escull a la realització de bons oficis per part del règim sud-africà. Igualment, Ibrahim va mostrar la plena disposició del seu país a fer aquesta tasca, tot i que pel moment el Marroc havia renunciat a la iniciativa. Paral·lelament, i en la seva primera visita al Marroc com a Cap d'Estat, Nicolas Sarkozy va tancar diversos contractes civils i militars entre empreses franceses i el Govern del Marroc. També, **una multinacional francesa va subscriure un conveni amb una empresa marroquí per extraure urani a partir de l'àcid fosfòric en territori del Sàhara Occidental.** El Marroc és el primer país exportador de fosfats del món (33% del mercat) gràcies, entre d'altres, al jaciment de Fos Bucraa, al Sàhara Occidental. Es calcula que dels fosfats venuts pel Marroc se'n poden extreure sis milions de tones d'urani, un mineral que té el preu a l'alça. El desembre es va anunciar igualment que una companyia petrolera líbia invertiria entre 100 i 150 milions de dòlars al Sàhara Occidental.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener es va acabar, sense cap acord, la tercera ronda de negociacions celebrada a Manhasset, a prop de Nova York, entre el Govern del Marroc i el Front Polisario. Encara que un comunicat de l'ONU va indicar que totes dues parts havien acceptat reprendre les converses de l'11 al 13 de març, l'enviat especial de l'ONU per al Sàhara Occidental, Peter Van Walsum, va declarar que **les parts continuaven expressant fortes divergències sobre les qüestions fonamentals que estaven en joc**, com efectivament es va posar de manifest després de la celebració de la quarta ronda. Així mateix, les parts s'haurien mostrat d'acord en la necessitat de fer entrar el procés en una fase de negociació més intensa sobre qüestions de fons. Un informe del Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon afirmava que, a pesar que el Marroc i el Front Polisario haguessin interactuat de forma dinàmica en l'última trobada, els intercanvis a penes es podien considerar una negociació. Ban Ki-moon va constatar que, a pesar del compromís de totes dues parts a negociar, les seves posicions es van mantenir molt allunyades. Això no obstant, convé remarcar que el mes de març el Marroc va fer una crida a l'obertura de la frontera amb Algèria, que es manté tancada des de fa més d'una dècada, així com a una normalització de les relacions bilaterals. El contingut tampoc va presentar cap avenç destacable el segon trimestre de l'any, si bé va resultar significatiu que, a principi del mes d'abril, Algèria rebutgés la crida del Marroc per normalitzar relacions i obrir les fronteres entre tots dos països, que continuen tancades des de 1994. També és destacable que **l'enviat especial del Secretari General de l'ONU per al Sàhara Occidental, Peter van Walsum, declarés que, a causa de la inexistència de pressió sobre el Marroc per abandonar la seva demanda de sobirania sobre el territori del Sàhara Occidental, la independència d'aquest país no era una proposta realista.** Les afirmacions de van Walsum van ser trameses per mitjà d'una carta dirigida als 15 membres del Consell de Seguretat pocs dies abans de reunir-se per decidir, entre altres qüestions, la renovació del mandat de la MINURSO. L'anàlisi de van Walsum va generar confusió al si del Consell de Seguretat, motiu pel qual el president de torn de la institució, l'ambaixador sud-africà Dumisani Kumalo, va afirmar que els comentaris de van Walsum semblaven contradir l'últim informe del Secretari General de l'ONU. En aquest informe Ban Ki-moon afirmava que no era acceptable que l'actual procés de negociació sobre el Sàhara Occidental servís per consolidar l'estatu quo i que calia trobar una manera de sortir de l'actual atzucac polític a través del realisme i de l'esperit de compromís de totes dues parts. És més, dies més tard, **el Consell de Seguretat va adoptar per unanimitat la resolució 1813** en què feia una crida a les parts per entrar en una fase de negociacions més intensiva i substantiva, alhora que els comprometia a continuar les converses sense precondicions i de bona fe amb l'objectiu d'arribar a una solució política justa, duradora i mútuament acceptable.

El tercer trimestre de l'any, el conflicte va continuar empitjorant per les tensions entre l'enviat personal del Secretari General de l'ONU i el Front Polisario. El negociador del Front Polisario en les converses desenvolupades amb el Marroc a Manhasset (Nova York), Mohamed Haddad, va afirmar que en les circumstàncies actuals no era possible celebrar una quinta ronda negociadora.

Haddad va declarar que l'enviat del Secretari General de l'ONU per al Sàhara Occidental, Peter van Walsum, va donar el cop de gràcia al procés, fent referència a les paraules d'aquest últim en els quals, segons diverses interpretacions, instava el Consell de Seguretat de l'ONU perquè apostés per l'opció realista exclouent la independència del Sàhara Occidental. Un portaveu del Departament d'Estat dels EUA també va afirmar que un estat saharià independent no era una opció realista. A final del mes de juliol, el Front Polisario va recusar l'enviat especial de l'ONU i va demanar formalment un nou negociador per a la nova ronda de negociacions. La segona quinzena d'agost, en una carta publicada al diari *El País*, el fins aleshores enviat personal del Secretari General de l'ONU Peter Van Walsum va confirmar que no havia estat reelegit pel càrrec després que així ho sol·licités el Front Polisario en una comunicació escrita al Secretari General de l'organització Ban Ki-moon. Van Walsum va afirmar que el conflicte es podria resoldre amb voluntat política, però va constatar que el punt mort en què es trobava era conseqüència de la decisió presa pel Marroc el mes d'abril del 2004 de no acceptar cap referèndum que plantegés una possible independència i de la posició del Consell de Seguretat d'exigir una solució consensuada. A final de setembre s'especulava que el **Secretari General de l'ONU podria nomenar el diplomàtic nord-americà i exambaixador dels EUA a Algèria, Christopher Ross, nou enviat personal per al Sàhara**, nomenament que es va fer efectiu el 7 de gener del 2009. A mitjan mes d'octubre, la Quarta Comissió de l'Assemblea General de l'ONU va aprovar, per unanimitat, una resolució que donava suport al procés de negociació iniciat l'any passat entre el Front Polisario i el Marroc i instava les parts a cooperar amb el CICR i a complir les seves obligacions en relació amb el dret internacional humanitari.

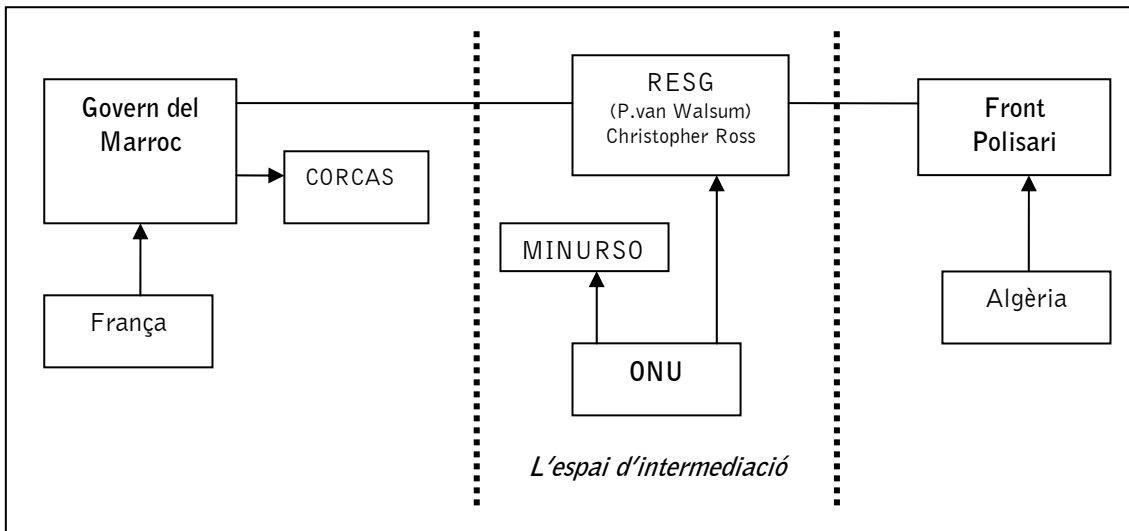
El mes de novembre, en el marc de la celebració del 33è aniversari de la Marxa Verda, el portaveu del Govern del Marroc va afirmar que Rabat pretenia entaular negociacions serioses sota els auspicis de l'ONU per resoldre el conflicte amb el Front Polisario, encara que va declarar que les negociacions s'haurien de basar en una autonomia i no en el pla de l'ONU de 1991, que preveia un referèndum d'independència. En un discurs del rei Mohamed VI fet amb el mateix motiu, el monarca va anunciar una reforma per transferir el poder al Sàhara Occidental i a altres regions. El rei també va anunciar l'establiment d'una comissió consultiva per proposar un "concepte general de regionalització" i va encarregar al Govern l'elaboració d'un esborrany de projecte de descentralització que inclogués la creació de noves províncies. En paral·lel, el Govern marroquí va decidir duplicar les despeses militars per al 2009, que van pujar a 3.206 milions d'euros (4,6% del PIB).

Fets més significatius de l'any

- Es van celebrar dues rondes de negociacions a Manhasset, a prop de Nova York, sota els auspicis de les Nacions Unides, sense resultats, motiu pel qual el Consell de Seguretat va adoptar per unanimitat una resolució en què va fer una crida a les parts per entrar en una fase de negociacions més intensiva i substantiva, alhora que els demanava continuar les converses sense precondicions.
- L'enviat especial del Secretari General de l'ONU per al Sàhara Occidental, Peter van Walsum, va declarar que a causa de la inexistència de la pressió sobre el Marroc per abandonar la seva demanda de sobirania sobre el territori del Sàhara Occidental, la independència d'aquest últim no era una proposta realista. Posteriorment es va veure obligat a dimitir.
- El monarca marroquí va anunciar una reforma per transferir el poder al Sàhara Occidental i a altres regions. El rei també va anunciar l'establiment d'una comissió consultiva per proposar un "concepte general de regionalització" i va encarregar al Govern l'elaboració d'un esborrany de projecte de descentralització que inclogués la creació de noves províncies.

Pàgines Web

- ARSO (www.arso.org)
- CORCAS (20six.fr/corcas)
- Govern del Marroc (www.mincom.gov.ma/french/reg_vil/regions/Sàhara)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- MINURSO (www.un.org/Depts/dpko/missions/minurso)
- Nacions Unides (www.un.org/spanish/documents)
- RASD- Sàhara Press Service (www.spsrasd.info)

AMÈRICA LLATINA

COLÒMBIA

Context del conflicte

El conflicte armat a Colòmbia té unes arrels molt profundes, que van més enllà de l'aparició de les guerrilles actuals els anys 60. A la violència que caracteritza les relacions entre liberals i conservadors des del segle XIX fins a l'època del Front Nacional (1958-1978), s'hi ha d'afegir la repressió contra qualsevol opció política alternativa. Així, la política al servei dels interessos de l'elit, l'exclusió social i la falta d'opcions democràtiques d'oposició expliquen l'aparició dels diferents grups guerrillers dels anys 60 i 70, entre ells les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (**FARC**) i l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (**ELN**), tots dos nascuts el 1964 i que actualment compten amb uns 17.000 i 3.000 efectius, respectivament. La violència es va agreujar amb l'aparició, a principis dels anys vuitanta, dels grups paramilitars, especialment les Autodefenses Unides de Colòmbia (**AUC**), per dur a terme la lluita contrainsurgent. A aquest context de violència s'hi ha d'afegir el fenomen de la producció i l'exportació de droga, que ha fet encara més complex aquest conflicte, del que la població civil n'és la principal víctima.

<p>Població: 46 milions d'habitants Superfície: 1.139.000 Km² PIB: 142.500 milions de \$ Renda per habitant: 3.120 \$ IDH: 75 (de 177) Població desplaçada: entre 2 i 4 milions Població refugiada: 450.000 Actors armats: FARC, ELN, AUC, nous grups paramilitars Facilitacions: Església catòlica, OEA, Cuba, Espanya, França, Noruega, Suïssa, Veneçuela, Piedad Córdoba</p>

Antecedents del procés de pau

Des dels anys vuitanta s'han anat produint múltiples esforços de construcció de pau, tant per part dels actors en conflicte com de la societat colombiana. El 1982, el president Betancur va convocar les guerrilles a un acord de pau. Dos anys després, les **FARC** ordenaven un alto el foc que va durar formalment fins al 1990, quan el president Gaviria va ordenar un atac contra el centre de comandament de les FARC. El 1990, i després d'una llarga negociació, es va desmobilitzar la tercera guerrilla del país, **M-19**, i fruit d'aquesta negociació es va aprovar una nova Constitució el 1991 que formalment consolidava l'Estat de dret. També el 1991 es van desmobilitzar d'altres grups (EPL, PRT, MAQL), el 1992 el CER, el 1994 la CRS, MPM, MMM i FFG, i el 1998 el MIR-COAR. Pel que fa a les guerrilles que no es van desmobilitzar aleshores, el 1991 i el 1992 es van celebrar trobades a Caracas i Tlaxcala (Mèxic) entre el Govern i la Coordinadora Guerrillera Simón Bolívar, de la qual formaven part les FARC, l'ELN i l'EPL, però les converses del 1992 van quedar suspeses després que les FARC assassinessin un ministre que tenien segrestat. El 1995, la Conferència Episcopal Colombiana va crear la Comissió de Conciliació Nacional (CCN) i, el 1997, el president Samper va proposar de crear un Consell Nacional de Pau, format per institucions i la societat civil. El gener del 1999, el Secretari General de les Nacions Unides va nomenar Jan Egeland com a primer delegat per a Colòmbia, i tres anys després el va substituir per James Lemoyne.

El suport internacional a la recerca d'un procés de pau va tenir el seu punt àlgid durant el mandat del president Andrés Pastrana, que va mantenir la convicció que es podia negociar enmig del conflicte i sense un alto el foc. A finals de 1998, el president Pastrana va permetre la desmilitarització d'una àmplia zona del país per negociar amb les FARC, amb les quals va acordar una Agenda de 12 punts i, posteriorment, es va conformar una Taula Nacional de Diàlegs i Negociació, així com un Comitè Temàtic. El març del 2001 es va establir el Grup d'Amics del procés amb les FARC, conformat per Canadà, Cuba, Espanya, França, Itàlia, Mèxic, Noruega,

Suècia, Suïssa i Veneçuela. El febrer del 2002, però, es va interrompre definitivament el diàleg amb les FARC, després de diverses crisis i que aquesta guerrilla hagués segrestat un avió.

Després de la ruptura de les negociacions amb les FARC, la conjuntura va canviar radicalment, ja que el nou president Álvaro Uribe va arribar al poder amb un programa de "seguretat democràtica" basat en la militarització de la població civil i en el combat militar a les guerrilles, amb el suport dels EUA mitjançant el Pla Colòmbia. Des d'aleshores no s'han reprès les negociacions amb les FARC, més enllà dels acostaments per assolir un acord humanitari.

El febrer del 2005, el Secretari General de l'ONU va suspendre la missió de bons oficis per buscar un acostament amb les FARC, després de sis anys d'activitat, ja que va reconèixer la impossibilitat de fer aquesta tasca i de poder mantenir un contacte directe amb els responsables de la guerrilla. El Premi Nobel de la Pau i arquebisbe sud-africà Desmond Tutu va invitar els líders de les guerrilles a visitar Sud-àfrica per conèixer el procés de transició i reconciliació del país. La proposta va ser rebutjada per les FARC, tot i que aquesta guerrilla havia sol·licitat la configuració d'un nou grup de països amics per facilitar la recerca d'una sortida del conflicte armat. El Govern dels EUA va rebutjar una nova proposta de diàleg formulada pel portaveu de les FARC Raúl Reyes, i va insistir que no negociava amb terroristes. Pel que fa a l'acord d'aspectes humanitaris, el Govern va llançar diverses propostes que van ser rebutjades per les FARC, que van insistir a fer les trobades en dos municipis on les forces de seguretat es retiressin durant les converses per garantir la seguretat, condició que el Govern no va acceptar. Així mateix, les FARC van rebutjar una proposta de l'Església Catòlica per iniciar un diàleg previ a l'exterior i sense condicions. Però, a mitjan desembre, el Govern va acceptar una proposta presentada per la Missió Tècnica Exploràtoria –formada pels Governos de França, Suïssa i Espanya– en la qual s'establí un sistema de seguretat que podria permetre als representants del Govern i de les FARC de trobar-se en una zona de 180 km² a prop del municipi de Pradera (Valle). Al final, aquesta proposta no va ser acceptada per les FARC.

El maig del 2006, el president Álvaro Uribe va manifestar en ser reelegit (amb un 62,2% dels vots) que examinaria amb el seu equip la manera d'iniciar camins de pau amb aquesta guerrilla, per la qual cosa va mantenir una reunió amb l'exministre Álvaro Leyva, que havia mitjançat en el passat amb les FARC. Els empresaris colombians, per la seva banda, van manifestar estar disposats a donar suport a una negociació amb la guerrilla. Prèviament, el Govern havia rebutjat possibles diàlegs regionals amb les FARC mentre la guerrilla no declarés un cessament de les hostilitats. El fet més significatiu, però, va ser l'inici d'acostaments amb la guerrilla de les FARC en acabar el tercer trimestre, després de quatre anys sense negociació. El juliol del 2006, el portaveu de les FARC, Raúl Reyes, va sol·licitar a la UE que retirés el seu grup de les llistes terroristes, i va convidar aquest organisme europeu a col·laborar en la recerca de camins per a la pau a Colòmbia. A principis de setembre, l'Alt Comissionat per a la Pau va impulsar la creació d'un únic front que permetés un canal únic de comunicació amb les FARC, grup que va aprofitar la celebració a l'Havana de la Cimera de Països No Alineats per sol·licitar la seva col·laboració en la solució del conflicte armat, i va mostrar la seva disposició a enviar emissaris a qualsevol país interessat o a rebre delegacions internacionals als seus campaments. Dies després, el Govern colombià es va mostrar disposat a autoritzar una "zona de trobada" al Departament del Valle per iniciar converses amb les FARC que permetessin assolir un acord humanitari i l'inici d'unes negociacions polítiques amb aquest grup. A principis d'octubre, i amb una velocitat inusual, la guerrilla de les FARC i el Govern van intercanviar comunicats amb propostes que no només obrien la via a un possible acord humanitari sinó a unes posteriors negociacions de pau. El Govern es va mostrar partidari, per primera vegada, d'un desallotjament militar limitat en el temps de dos municipis del departament del Valle, i fins i tot va considerar viable la possibilitat de convocar una Assemblea Constituent com a final del procés de pau. L'Estat Major de les FARC, per la seva banda, en una carta adreçada a les tres branques del poder públic de Colòmbia, va reiterar la seva proposta de discutir, als municipis de Pradera i Florida, l'intercanvi de persones segrestades per guerrillers presos, i va proposar continuïtat als contactes per entrar a parlar d'una pau definitiva. Amb aquest propòsit va exigir el desallotjament militar de dos

departaments del sud del país, la suspensió de les ordres de captura contra els seus dirigents, que la comunitat internacional deixés d'identificar-los com a terroristes, i el reconeixement presidencial de l'existència d'un conflicte social i armat. La principal novetat va ser la disposició a discutir un cessament bilateral dels enfrontaments armats, i la divulgació d'una agenda concreta amb els punts que volien discutir.

Proposta temàtica de les FARC realitzada el 2-10-2006

1. Desmilitaritzar els departaments de Caquetá i Putumayo per iniciar converses de pau
2. Suspendre les ordres de captura per als integrants de l'Estat Major Central
3. Sol·licitar a la comunitat internacional suspendre la qualificació d'organització terrorista de les FARC
4. Reconèixer l'existència del conflicte social i armat
5. Suspendre els operatius militars a escala nacional
6. Atorgar plenes garanties per al desplaçament de membres de l'Estat Major Central en els dos departaments citats
7. Les trobades Govern-FARC es faran de cara al país
8. Explorar camins que condueixin a un cessament bilateral del foc i analitzar la solució política al conflicte social i armat, tot portant a la taula els materials per discutir-lo:
 - Agenda Comuna del Caguán i Plataforma per a un Nou Govern de Reconciliació i Reconstrucció nacional
 - Paramilitarisme de l'Estat
 - Depuració de les Forces Armades vinculades al paramilitarisme
 - Llibertat immediata per a la població civil acusada de vincles amb la guerrilla
 - Reparació econòmica per part de l'Estat a tots els afectats pel conflicte intern
 - El TLC amb els Estats Units
 - Reforma Agrària immediata que inclogui la restitució de propietats sobre finques i parcel·les a la pagesia afectada pel conflicte
 - Retorn dels desplaçats a les seves àrees
 - Reforma urbana
 - Política d'estupefaents
 - Tractat d'extradició
 - Assemblea Constituent
 - Política energètica

Pocs dies després, però, i malgrat l'interès que va despertar aquesta proposta, en una al·locució pública el president Álvaro Uribe va suspendre tot acostament a la guerrilla de les FARC i va demanar a la comunitat internacional ajuda militar i d'intel·ligència "per poder avançar en l'operació militar de rescat dels segrestats", després que hagués esclatat un cotxe bomba a l'aparcament de l'Escola Superior de Guerra, amb un resultat de 25 persones ferides. A finals d'any, no obstant, el president no va descartar obrir nous canals de comunicació si les FARC feien un gest significatiu.

Les primeres negociacions entre el Govern i l'ELN daten del 1991 (Caracas i Tlaxcala). El 1998, les dues parts van signar a Madrid un acord de pau que preveia la celebració d'una Convenció Nacional. El mateix any, els negociadors de l'ELN es van reunir a Magúncia (Alemanya) amb membres de la societat civil i van signar l'acord "Puerta del Cielo", centrat en aspectes humanitaris. El 1999, Govern i ELN reprenen els contactes a Cuba, i l'any següent el Govern autoritza a crear una zona de trobada al Sud de Bolívar, amb l'acompanyament dels Països Amics d'aquest procés (Cuba, Espanya, França, Noruega i Suïssa). Això no obstant, el juny del 2000 el president Pastrana va donar per acabats els intents d'arribar a un acord amb aquest grup. El 2002, l'Alt Comissionat de Pau va celebrar noves rondes exploratòries amb l'ELN des de Cuba, i a mitjan 2004 es van iniciar noves converses exploratòries amb la facilitació de Mèxic.

A principis del 2005 va prosseguir la facilitació de l'ambaixador mexicà Andrés Valencia per aconseguir un acostament a la guerrilla ELN. Després d'una crisi temporal en relació amb el procés de facilitació, a finals de març aquest grup i el Govern colombià van intercanviar propostes encaminades a assolir una negociació directa des de l'exterior (a Mèxic o Cuba), i així superar l'etapa d'acostament i iniciar un procés de pau, en el qual es reforçaria l'acompanyament internacional. Tot i la bona situació, de sobte l'ELN va donar per acabada la facilitació mexicana en desqualificar el paper de Mèxic pel seu vot contra Cuba en la Comissió de Drets Humans de l'ONU. No obstant, la guerrilla va destacar el paper facilitador alternatiu que podria tenir el grup de Països Amics (Espanya, França, Suïssa, Noruega i Cuba). Durant el tercer trimestre del 2005, van continuar les exploracions entre l'ELN i el Govern, i es va discutir la proposta Governamental de crear una taula d'acostament a l'exterior (per un temps breu i definit) i l'acompanyament internacional. El setembre, el president Uribe va autoritzar la sortida de la presó del portaveu de l'ELN Francisco Galán per un període de tres mesos, a fi que pogués avançar converses amb tots els sectors de la societat civil colombiana, i com a resposta a una iniciativa ciutadana (el "Grup de Garants") que va ser igualment aprovada per l'ELN. Aquesta guerrilla havia indicat el que considerava els cinc obstacles que bloquejaven l'inici d'un autèntic procés de pau: la negació del Govern de l'existència d'un conflicte armat; la crisi humanitària; les causes socials, polítiques i econòmiques del conflicte; l'absència d'espais per a la participació de la societat civil; i la falsa negociació amb els grups paramilitars. Dies abans de vèncer el termini, el Govern va renovar per tres mesos la llibertat del portaveu de l'ELN i després va arribar a un acord amb aquesta guerrilla per dur a terme exploracions formals a Cuba durant el mes de desembre, amb l'acompanyament de Noruega, Espanya i Suïssa, en el que es va denominar "taula d'acostament a l'exterior".

Després d'una primera trobada a l'Havana (Cuba) durant el mes de desembre del 2005, es va fer una segona trobada a la mateixa ciutat el febrer del 2006, després de la qual el president del Govern colombià Álvaro Uribe va concedir un reconeixement com a interlocutors representants de l'ELN a Antonio García, Ramiro Vargas i Francisco Galán, cosa que els va possibilitar viatjar per l'interior de Colòmbia i per l'estranger en haver-se aixecat l'ordre de captura. Totes dues parts van acordar igualment una taula alternativa en què participarien els ambaixadors dels tres països acompanyants (Espanya, Noruega i Suïssa) per tractar "assumptes conjunturals". L'ELN, d'altra banda, va declarar un cessament unilateral d'accions ofensives durant el període electoral parlamentari. A finals de març, el representant de l'ELN A. García es va traslladar de Cuba a Colòmbia per mantenir reunions amb representants socials i diplomàtics. El mes d'abril es va fer la tercera ronda exploratòria a l'Havana. Segon el cap militar de la guerrilla A. García, països com Holanda, Suècia, Canadà i el Japó també estarien disposats a donar suport als diàlegs. L'Església Catòlica colombiana, per la seva banda, va anunciar que demanaria al Vaticà que se sumés a l'acompanyament internacional del procés de negociació. L'ELN va manifestar la seva disposició a assistir a una nova ronda de negociacions a Cuba, a principis d'octubre, i va anunciar l'inici d'una Campanya Política per la Pau. El setembre del 2006, l'ELN va anunciar que havia celebrat el IV Congrés com el seu màxim esdeveniment intern, en el qual van participar els comandants i delegats de totes les seves estructures guerrilleres. Les conclusions van insistir en la **recerca d'una solució política al conflicte** per a l'obtenció de la pau, entesa com la superació de les profundes desigualtats, la superació de la crisi humanitària i la construcció d'un "nou Govern de nació, pau i equitat". A més, van reiterar que **la lluita política era la forma principal de lluita, inclosa la lluita electoral, per accedir a noves Governabilitats locals i regionals**. L'esdeveniment va ratificar la proposta de la Convenció Nacional com l'escenari democràtic incloent per construir un consens nacional per superar els greus problemes que viu el país. En aquest sentit, van invitar totes les forces polítiques i socials revolucionàries, patriòtiques i democràtiques a la unitat per afrontar els reptes que exigeix la construcció d'un nou país en pau i amb justícia social, i van reconèixer el Pol Democràtic Alternatiu com l'única alternativa d'oposició a la dreta a Colòmbia. Així mateix, van convidar la guerrilla de les FARC a treballar per la unitat del moviment insurgent, basant-se en les afinitats però respectant les singularitats de cada organització. El negociador de l'ELN, Antonio García, va anunciar que proposaria al Govern una

amnistia per a tots els presos polítics, la realització de la Convenció Nacional i l'estudi d'una agenda amb temes econòmics i socials per abordar la crisi del país i la superació de la guerra.

L'octubre del 2006, Govern i ELN van celebrar a Cuba la quarta ronda exploratòria, on van destacar, un cop acabada, l'avenç en el disseny del procés amb l'establiment de dos eixos estructurals cap a un acord base: Ambient per a la Pau i Participació de la Societat. A mitjan mes de desembre, el **Comandament Central de l'ELN (COCE)** va llançar un comunicat en el qual mantenia la seva disposició a acordar un cessament del foc i de les hostilitats bilaterals amb el **Govern**, a més de reclamar la gestació d'un nou Govern de coalició, la formació d'una Comissió Especial de la Veritat a la qual els paramilitars informessin dels fets i secrets que el país havia de conèixer, iniciar la depuració de les institucions, una solució de fons al narcotràfic sense recórrer a les fumigacions, i el rebuig a l'extradició dels colombians. L'endemà, la Comissió de Garants del procés amb l'ELN va fer una roda de premsa en la qual va presentar el seu "full de ruta" per a l'any 2007, que va ser criticat per l'Alt Comissionat de Pau, Luis Carlos Restrepo, per no haver estat debatut prèviament entre les parts (Govern i ELN), ja que es tractava de temes de negociació que s'haurien d'abordar a la següent ronda de negociació, prevista per al gener o el febrer del 2007 a l'Havana.

Pel que fa a les Autodefenses Unides de Colòmbia (**AUC**), l'agost del 2002 es va produir una reunificació de la majoria d'aquests grups paramilitars per afrontar una negociació amb el Govern amb la mediació de l'Església. El desembre d'aquell mateix any, les AUC van declarar un cessament d'hostilitats i el Govern va nomenar una comissió de sis persones per explorar un possible diàleg. Finalment, el juliol del 2003 Govern i AUC signaren l'**acord de Santa Fe de Ralito**, pel qual les autodefenses es comprometien a iniciar una **desmobilització total entre finals del 2003 i finals del 2005**, a desvincular-se del narcotràfic i a concentrar-se en zones controlades per l'Estat. A principis del 2005, eren uns 1.600 els efectius desmobilitzats, quan el procés es va estancar per la discussió dels diversos projectes sobre el marc jurídic que calia aplicar als antics combatents. Durant la primera meitat de l'any es van dur a terme debats públics per a la redacció d'una Llei de Justícia i Pau que regulés el procés, que van comportar discussions dins de les mateixes files Governamentals. D'altra banda, una Comissió de la UE va visitar els 15 municipis dels Montes de María per estudiar la possibilitat d'impulsar un tercer laboratori de pau a la regió, mentre continuava en marxa el procés de desmobilització. El president Álvaro Uribe va aprovar la polèmica Llei de Justícia i Pau, un mes després que fos aprovada pel Congrés. En compliment d'aquesta llei, el Govern va establir una Comissió de Reparació a les Víctimes d'accions de grups il·legals. A finals d'any, es va produir una nova crisi en el procés i, en conseqüència, es van aturar les desmobilitzacions. Finalment, el president va autoritzar ampliar el termini previst per a aquesta desmobilització. D'altra banda, l'OEA va augmentar el pressupost i l'equip de persones encarregades de verificar el desarmament de les AUC. A finals de desembre del 2005 s'havien desmobilitzat 15.600 membres de les AUC.

A finals de març, i com a resposta a les denúncies de l'OEA sobre el rearmament de 4.000 desmobilitzats i les accions delinqüencials de molts d'ells, els excomandants de les AUC van assenyalar que, a partir d'aquell moment, deixarien de respondre per les actuacions de la seva tropa desmobilitzada quan cometessin actes delictius. També van afirmar que una de les causes que molts desmobilitzats estiguessin reprenent les armes era la falta d'ofertes laborals o educatives per a aquestes persones. En relació amb aquest problema, el president Álvaro Uribe va assenyalar que entre 15.000 i 20.000 reinserits es podrien convertir en policies cívics que s'ocuparien de carreteres i estadis, sense estar armats. En un altre ordre de coses, la Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació (CNRR) va fer públic el seu full de ruta amb la intenció d'iniciar una deliberació nacional que portés a una construcció col·lectiva del que podria arribar a ser el model colombià de reparació i reconciliació a les víctimes del conflicte armat. Poc abans de les eleccions presidencials, el Comissionat de Pau Luis Carlos Restrepo va anunciar la pràctica desmobilització de tots els grups paramilitars agrupats com a Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC). Més de 30.000 excombatents havien tornat a la vida civil, 1.175 estaven presos i 604 s'havien de presentar als tribunals (com es veurà posteriorment, aquesta xifra va augmentar

considerablement). Van ser lliurades 17.000 armes. El Govern va decidir crear una Conselleria Presidencial per a la Reinserció davant del gran nombre de persones desmobilitzades els últims anys. El mes d'abril, el Congrés dels EUA va aprovar una partida de 15,4 milions de dòlars per a aquest procés de desmobilització, condicionats a la cooperació colombiana en l'extradició d'alguns líders paramilitars. El Secretari General de l'OEA, d'altra banda, va anunciar la duplicació de les dimensions de la missió de la Mapp-OEA per al seguiment de la desmobilització. L'aspecte polèmic, però, va ser la decisió adoptada el mes de maig per la Cort Constitucional, que va declarar legal la Llei de Justícia i Pau que regula la desmobilització dels grups paramilitars, però que va retallar diversos beneficis a les persones que hi estaven acollides. La Cort va negar el caràcter polític als grups d'autodefensa, va emfatitzar el dret de les víctimes a la veritat, va retirar tots els beneficis penitenciaris als que no confessessin tots els seus crims, va obligar tots els membres dels grups paramilitars a respondre solidàriament per tots els delictes comesos per l'organització, va oferir més temps a la Fiscalia per dur els processats davant dels jutges i va estipular que els llocs de reclusió funcionarien sota les normes del règim carcerari comú. Aquesta decisió de la Cort Constitucional va comportar una greu crisi per als líders de les AUC, que es van reunir per debatre el seu futur.

El tercer trimestre del 2006, el Govern va anunciar que uns 12.000 paramilitars que no formaven part de les estructures armades deixarien de rebre subsidis, cosa que va generar protestes per part dels dirigents de les AUC. D'altra banda, el primer informe de seguiment dels 35.000 paramilitars desmobilitzats indicava que hi havia 541 presos, 236 morts i que no hi havia informació sobre 141 d'ells. A més, un informe del Govern va assegurar que centenars de desmobilitzats del grup paramilitar AUC s'havien constituït en deu bandes armades noves els últims sis mesos i que estaven vinculades al narcotràfic, al contraban i a l'extorsió. D'altra banda, el Defensor del Poble V. Pérez va assegurar que aquestes estructures criminals estaven en estat embrionari i que començaven a operar coordinadament, motiu pel qual es va instar les autoritats que duguessin a terme mesures dissuasòries de la seva consolidació. El mes d'agost, dirigents dels paramilitars es van reunir amb l'actual president de Costa Rica i Nobel de la Pau Óscar Arias, per demanar-li que els acompanyés en el procés de desmobilització que duïen a terme amb el Govern d'Álvaro Uribe, a més de suport per a capacitació en qüestions de pau per a membres dels grups paramilitars desmobilitzats, així com les seves gestions per revifar el grup de Contadora com a acompanyant de la pau a Colòmbia. Óscar Arias es va comprometre a tractar aquests temes amb el president Álvaro Uribe durant la seva visita a Colòmbia per participar en la possessió del president en el seu nou mandat. El setembre, el Govern va donar a conèixer els noms dels 2.695 paramilitars de les AUC desmobilitzats que podrien aspirar a ser jutjats sota els paràmetres definits per la Llei de Justícia i Pau. Entre ells hi havia 15 dirigents demanats en extradició pels EUA per delictes de narcotràfic. Segons el vicepresident Francisco Santos, serien els jutges els encarregats de determinar les persones elegibles. Els dirigents de les AUC van estar reclosos per ordre presidencial al municipi de La Ceja (Antioquia) des del mes d'agost, tot i que encara n'hi havia uns quants que no s'havien lliurat a les autoritats. El mes d'octubre, el Govern va suspendre els salconduïts als caps desmobilitzats i va ordenar la captura dels qui no estaven reclosos, després d'advertir-los que podrien perdre els beneficis de la Llei de Justícia i Pau. A partir d'aquí, els caps de les AUC van anunciar que revelarien tots els suports polítics i militars que havien rebut des de la seva creació.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, Colòmbia comptava ja amb 3,5 milions de persones desplaçades a causa del conflicte. El Programa d'Atenció Humanitària al Desmobilitzat (PAHD) va anunciar que durant l'any 2006 s'hi havien acollit de manera individual 2.460 membres dels grups armats. Les xifres lliurades pel Programa apuntaven la desmobilització de 1.558 persones que pertanyien a les FARC, 359 de l'ELN, 470 de les AUC i 73 de grups dissidents. El Govern d'Espanya va anunciar que destinaria 61 milions d'euros a projectes productius que fomentessin la reincorporació dels desmobilitzats, a més d'aportar més de 2 milions d'euros a la Missió de Suport al Procés de Pau de l'OEA. La Comissió Europea, per la seva banda, va ratificar l'aportació de 12 milions d'euros per a la realització de projectes en comunitats receptores de desmobilitzats. A principis d'any, el

president Álvaro Uribe va autoritzar nous contactes amb les FARC per part del grup de països amics (Espanya, França i Suïssa) per reprendre el tema d'un acord humanitari. Segons l'Alt Comissionat per la Pau, Luis Carlos Restrepo, el Govern estava disposat a avançar si hi hagués una proposta factible amb un gest de bona voluntat i sense actes terroristes com cotxes bomba o similars. D'altra banda, diversos congressistes demòcrates dels EUA van oferir els seus oficis per mitjançar entre el Govern i les FARC en un eventual intercanvi humanitari, proposta que fou ben rebuda pel Govern. També es va saber que la guerrilla havia celebrat la seva IXa Conferència Nacional, 14 anys després de l'anterior. A finals de maig, el president Álvaro Uribe va anunciar l'excarceració de més d'un centenar de presos d'aquesta guerrilla per afavorir l'alliberament dels segrestats que estan en mans d'aquesta organització. Per sol·licitud del president de França, Nicolas Sarkozy, el president Uribe també va decidir excarcar el dirigent Rodrigo Granda, que posteriorment va rebre permís per traslladar-se a Cuba. Les FARC, per la seva banda, van qualificar l'alliberament de presos d'engany, tot i que es van reservar la possibilitat que Rodrigo Granda pogués exercir de verificador d'un possible intercanvi humanitari. A finals de juny, però, les FARC van assassinar onze dels dotze diputats del departament del Valle que tenien segrestats des de feia cinc anys, en circumstàncies no totalment aclarides, cosa que va suposar un trencament en les possibilitats d'avançar a curt termini envers una negociació humanitària i política amb aquesta guerrilla. Davant d'aquesta situació, **el president de Veneçuela va oferir els seus bons oficis per aconseguir un intercanvi humanitari, actitud que inicialment va merèixer l'acceptació del president colombià i el suport del Govern dels EUA.** El president colombià va autoritzar a la senadora Piedad Córdoba perquè realitzés gestions amb les FARC. Diversos mandataris llatinoamericans van oferir igualment els seus bons oficis per aconseguir el citat acord humanitari. D'entrada, aquesta iniciativa va obtenir un ampli suport internacional. Així, representants de 112 Governos membres del grup de Països No Alineats, NOAL, van emetre una declaració de suport al president Hugo Chávez en la seva gestió facilitadora per la pau a Colòmbia. Pocs mesos després, però, la facilitació veneçolana va produir malestar en el Govern colombià per diversos motius. El novembre, el president Chávez, en companyia de la senadora Piedad Córdoba i del dirigent guerriller de les FARC Iván Márquez, van realitzar una presentació davant dels mitjans de premsa i des de la seu presidencial dels continguts de la reunió sostinguda dies abans. Poc després, **el president colombià va donar per finalitzada la mediació del president de Veneçuela a la recerca d'un acord humanitari,** cosa que va tensar de manera notable la relació entre els dos països. El desembre, no obstant, el president Álvaro Uribe **va autoritzar l'Església Catòlica colombiana perquè exercís una tasca de facilitació,** autoritzant una zona de trobada amb les FARC de 150 km², durant un mes, en una zona rural i poc habitada. A finals de l'any, amb tot, les FARC van anunciar l'alliberament de dues persones segrestades i el fill d'una d'elles, nascut en captiveri, a través de la facilitació del Govern veneçolà. Aquest alliberament va tenir lloc els primers dies de gener del 2008.

Pel que fa al procés amb l'ELN, Francisco Galán, portaveu des de feia 16 anys d'aquesta guerrilla, va rebre els primers mesos de l'any la llibertat condicional, i el Govern va atorgar al membre del Comandament Central de la guerrilla, Pablo Beltrán, la condició de Membre Representant, donant-li llibertat de moviment perquè es vinculés a la delegació negociadora de l'ELN, que va passar a ser de quatre persones. A primers de març va concloure a l'Havana la cinquena ronda de converses entre el Govern i l'ELN, que comptava amb els bons oficis del premi Nobel de Literatura, Gabriel García Márquez, i sense que les parts fessin públic el contingut de les converses. La delegació de la guerrilla va estar encapçalada per Pablo Beltrán, en substitució del cap militar Antonio García. A mitjan abril, el Govern i l'ELN van iniciar una nova ronda de converses a l'Havana, d'una durada inicial de sis setmanes. A diferència de les cinc rondes anteriors, les parts es van comprometre a arribar a un acord significatiu (l'anomenat "Acord Base") per avançar en un procés de pau, començant per assolir alguna mena de cessament del foc i de les hostilitats. Així, **l'ELN va proposar un cessament de foc i hostilitats bilateral, temporal, de caire experimental i sense localització de les forces guerrilleres,** i va exigir al Govern que congelés els tràmits per a l'aprovació del Tractat de Lliure Comerç (TLC), entre d'altres mesures econòmiques i socials. El Govern i l'ELN van iniciar el mes d'agost la vuitena ronda de converses a l'Havana, sense aconseguir resultats ni poder signar l'anomenat Acord Base, en no posar-se

d'acord en la manera de concretar i verificar els efectius d'aquesta guerrilla. El Govern va insistir en l'exigència que es localitzessin en un o diversos punts, fins i tot a l'exterior, però en coordinades prèviament establertes i amb els noms de totes les persones concentrades, que estarien en possessió d'una comissió verificadora internacional, aspecte que va ser rebutjat per l'ELN, que no estava disposat a revelar la identitat dels seus membres ni a concentrar-se en condicions que els suposessin un desavantatge militar. En aquesta ronda, i **per primera vegada, hi van participar els membres del Consell Nacional de Pau (CNP)**, instància creada fa uns anys i que no havia funcionat fins aleshores. El CNP va presentar una proposta de realitzar la verificació en corredors de mobilitat a 10 zones del país i amb la presència d'observadors internacionals a cada regió. Els observadors comptarien amb mecanismes de comunicació per mantenir un contacte permanent amb els comandants militars i els caps insurgents. El setembre, delegacions del Govern i de l'ELN es van reunir a Caracas, en acceptar els **bons oficis oferts pel president de Veneçuela, Hugo Chávez**, per ajudar a desbloquejar el procés. Els delegats de l'ELN van iniciar consultes amb el Comandament Central de l'organització per decidir la seva posició a la futura ronda de negociacions. El Consell Nacional de Pau, per la seva banda, va crear una comissió encarregada d'articular en una política pública els esforços que des del Govern i el sector públic s'avançaven en torn als programes de desenvolupament i pau. També va decidir crear una altra comissió de caire permanent per al seguiment dels diàlegs de pau amb l'ELN. Govern i ELN van decidir realitzar una nova trobada a finals de desembre, però la tensió creada amb el Govern veneçolà va fer endarrerir aquesta ronda per al començament del 2008, sense que a finals d'any se sabés si es tornaria a realitzar a l'Havana.

Pel que fa a les **AUC**, la Fiscalia va determinar a principis d'any que hi havia **indicis que comprometien a 80 militars de tenir presumptes nexes amb les AUC, a més de diversos polítics i congressistes**, i un dels màxims dirigents d'aquests grups, Salvatore Mancuso, va afirmar que els paramilitars que s'havien desmobilitzat s'estaven tornant a organitzar i que ja tenien més de 5.000 combatents a les seves files. El febrer, la ministra de Relacions Exteriors va dimitir del seu càrrec davant de l'ingrés en presó del seu germà, acusat de vincles amb el paramilitarisme. En el seu lloc va prendre possessió Fernando Araujo, que feia només dos mesos havia aconseguit fugir de sis anys de captiveri de la guerrilla de les FARC. El segon trimestre de l'any, i en una carta enviada al president Álvaro Uribe, **11 excaps paramilitars reclosos a la presó d'Itagüí van expressar el seu desig de fer política a les regions on havien exercit el poder a través de les armes**. El Govern va respondre acceptant que els sol·licitants fossin portaveus polítics, però limitant la seva acció exclusivament a enfortir el procés de desmobilització. El maig, un dels principals dirigents de les AUC, Salvatore Mancuso, va denunciar la implicació de polítics destacats, militars i empresaris en la conformació de grups paramilitars. En quatre mesos, es van descobrir més de 700 cadàvers enterrats en dues fosses, víctimes de la violència paramilitar. **La Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació va revelar l'agost que en els dos anys de vigència de la Llei de Justícia i Pau tan sols s'havien rebut 200 versions lliures de 2.816 postulats**, que havien de ser atesos per només 23 fiscals, cosa que posava en dubte l'eficàcia del mecanisme establert per manca de mitjans humans. D'altra banda, **la Cort Suprema de Justícia va negar en una sentència el caràcter de delinqüents polítics als integrants de les AUC**, els dirigents de les quals es trobaven ja dividits pel que fa a les seves postures davant de la justícia. Cal destacar, a més, que el segon semestre de l'any **van anar apareixent noves estructures paramilitars vinculades al narcotràfic, amb uns 5.000 combatents**. L'octubre, un informe de Control i Seguiment sobre el procés de desmobilització dels paramilitars realitzat per la policia colombiana va establir que des del 2003 fins a la data havien mort 737 exparamilitars en diverses circumstàncies, principalment en actes violents. També es va saber que entre desembre del 2002 i abril del 2007, 250 dones havien estat assassinades o desaparegudes per grups paramilitars. D'altra banda, la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH) va assenyalar que el procés de desmobilització paramilitar estava ple d'entrebancs, buits i errors sistemàtics. La CIDH va afirmar que molts dels desmobilitzats no formaven part de les estructures paramilitars i que s'hi havien inclòs per beneficiar-se dels incentius econòmics que oferia l'Estat. En les mateixes dates, els paramilitars desmobilitzats van anunciar a Medellín que havien constituït un partit polític per aspirar a càrrecs d'elecció popular. L'anomenat Moviment Nacional d'Autodefenses Desmobilitzades va

designar com a portaveu un excap del Bloc Cacic Nutibara i com a portaveu civil l'excongressista Rocío Arias. El Govern colombià, per la seva banda, i davant de la gran quantitat de persones que es presentaven com a víctimes (més de 82.000), va decidir fer diversos ajustaments a l'aplicació de la Llei de Justícia i Pau, com ara fixar un termini perquè els paramilitars es presentessin davant dels fiscals, sota pena de perdre els beneficis de la Llei i traslladar els seus processos a la justícia ordinària. A més, s'implementarà la realització de judicis col·lectius, per blocs en els que estaven organitzats i actuaven, o pels crims que haguessin comès col·lectivament. En acabar l'any, el Govern va revelar que el procés de desmobilització dels grups paramilitars li havia costat al país 108 milions de dòlars, inclosa l'ajuda econòmica per al sosteniment personal que es va donar a cadascun dels seus membres durant 18 mesos.

El procés de pau el 2008

Un informe del Ministeri de Defensa va establir que durant l'any 2007 es van desmobilitzar individualment 3.192 integrants de grups de manera il·legal, entre els quals hi havia 354 menors d'edat, 255 dels quals provenien de les FARC. El mateix informe va plantejar que, els últims 5 anys les desmobilitzacions individuals van ascendir a 14.470, 8.391 de les quals provenien de les FARC i 1.961 de l'ELN. Els 3.682 restants provenien de grups paramilitars i 436 d'altres grups dissidents. També van informar que 1.780 guerrillers de les FARC, 243 de l'ELN, 9 de l'Exèrcit Revolucionari del Poble (ERP) i 3 de l'EPL van morir com a conseqüència d'enfrontaments amb les forces armades, segons fonts militars. Això no obstant, a final d'any, es van posar en dubte moltes d'aquestes xifres, en descobrir, el mateix Ministeri de Defensa, que les forces armades havien enganyat o retingut molts joves sense recursos per allistar-los a l'exèrcit i, més tard, els havien assassinat els mateixos que els havien reclutat; després els van fer passar per guerrillers que havien mort en combat (els anomenats "falsos positius") amb l'objectiu d'inflar les xifres baixes de la insurrecció. Aquest episodi va comportar la destitució de molts oficials de les forces armades i la renúncia del general Montoya, cap de l'exèrcit colombià.

El segon trimestre, el president Uribe va anunciar que els 170.000 vigilants privats que hi ha a Colòmbia es vincularien a la xarxa d'intel·ligència que té l'estat per fer front a les guerrilles, al narcotràfic i a la delinqüència en el marc de la política de seguretat democràtica que impulsa el Govern. Aquesta decisió va ser qüestionada per experts en dret internacional humanitari i en drets humans, perquè involucraria organismes del sector privat en funcions que són competència exclusiva de la força pública. Paral·lelament, al llarg de l'any, va augmentar la crisi anomenada "parapolítica" per la qual diferents congressistes i senadors van ser acusats de vincles amb els paramilitars, la qual cosa va crear una crisi institucional de gran importància, que va coincidir amb un increment de la pressió sobre sectors socials, fins al punt que un grup d'experts independents de l'ONU va instar a prendre mesures urgents per protegir els defensors dels drets humans a Colòmbia després d'una onada de violència recent, que incloïa l'assassinat i la intimidació d'activistes de la societat civil, de líders sindicalistes, d'advocats que representen les víctimes i d'indígenes. Aquests últims van protagonitzar manifestacions massives els mesos d'octubre i novembre per reclamar terres i denunciar els assassinats comesos contra els seus líders per part de forces paramilitars. El mes de novembre, la Unitat de Drets Humans de la Fiscalia va assegurar que investigava 780 persones, la gran majoria vinculades al paramilitarisme, per haver reclutat joves que després van ser assassinats i que l'exèrcit va fingir que eren guerrillers que havien caigut en combat. D'altra banda, el procurador general de la nació, Edgardo Enrique Maya, va revelar que hi havia 2.300 servidors públics que eren subjectes d'investigació per execucions extrajudicials. La Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació va calcular que, com a mínim, uns 10.000 cossos de víctimes estaven sepultats arreu del país. El Govern, per la seva banda, en una mesura sense precedents, va destituir 27 alts oficials i el comandant de l'exèrcit, el general Mario Montoya.

En relació amb les FARC, a principi de gener van deixar en llibertat, amb la mediació del president veneçolà Hugo Chávez, Clara Rojas i Consuelo González, després de sis anys de captiveri i de múltiples gestions per aconseguir-ne l'alliberament. Després d'això, el president de

Veneçuela Hugo Chávez va sol·licitar al Govern de Colòmbia i a altres Governos del món que les guerrilles de les FARC i l'ELN fossin retirades de les llistes terroristes i que se'ls reconegués l'estatus de forces bel·ligerants perquè, segons ell, eren veritables forces insurrectes amb un projecte polític i bolivarià, fet que va generar un profund malestar en el Govern colombià, el qual a principi de febrer va ordenar a les forces armades que localitzessin els campaments de les FARC on hi haguessin persones segrestades i que els assetgessin per, posteriorment, dur a terme accions que conduïssin a l'alliberament dels segrestats. Però, poc després, les FARC van anunciar l'alliberament unilateral de tres polítics segrestats que serien entregats a Chávez i a la senadora Piedad Córdoba, en territori colombià, o a les persones que ells designessin. Aquesta notícia va ser difosa per la direcció de l'organització dos dies abans que se celebrés la **jornada mundial de protesta contra el segrest**, que es va celebrar a les principals ciutats de Colòmbia i a moltes ciutats del món, amb una participació multitudinària. Setmanes més tard, es va celebrar una altra jornada de mobilitzacions multitudinàries convocada pel Moviment de Víctimes de Crims d'Estat, que va ser criticada pel Govern perquè considerava que estava manipulada per les FARC. Les marxes van exigir a l'estat que les víctimes fossin compensades, que se sabés la veritat sobre els crims comesos i que se sancionés els victimaris. Paral·lelament, Brasil i França treballaven en la **conformació d'un nou grup internacional per a l'acord humanitari** que estaria integrat, a més, per Veneçuela, Argentina, Cuba, Espanya i Suïssa. Per posar en marxa aquesta iniciativa es requeria l'aprovació del president Uribe i el coneixement del president Chávez. D'altra banda, el Secretariat de les FARC va afirmar que el Govern d'Espanya i l'Església catòlica s'havien autoexclòs de qualsevol tasca de facilitació per a l'acord humanitari en posar-se a favor del Govern d'Uribe. A pesar de l'oferiment de diversos països, la crisi en les relacions entre els estats de Colòmbia i Veneçuela es va agreujar amb les acusacions del mandatari veneçolà contra sectors del Govern colombià de donar suport a la presència de paramilitars en territori de Veneçuela, fet que va qualificar de greu amenaça per a la seguretat del seu país. A final del mes de febrer, les forces armades de Colòmbia van llançar un **atac nocturn per aire i terra contra un campament de les FARC localitzat en territori equatorià en què va morir Raúl Reyes, tercer comandant en la línia de comandament d'aquesta guerrilla**, i 22 guerrillers més. El president Correa va declarar que el president Uribe l'havia enganyat, perquè l'atac no va ser en absolut una acció "en calent", sinó una operació planificada en la qual, deliberadament, s'havia violat la sobirania i la integritat territorial de l'Equador. La crisi va ser abordada per la cimera del Grup de Rio, organisme sobre el qual no té ingerència directa el Govern dels EUA, que havia donat suport incondicional al Govern de Colòmbia. En la cimera del Grup de Rio es va aprovar, per consens, la Declaració de Santo Domingo, en la qual es va establir el rebuig a la violació de la integritat territorial de l'Equador i es va reafirmar el principi que el territori d'un estat era inviolable i no podia ser objecte d'ocupació militar ni d'altres mesures preses per un altre estat, directament o indirectament, fos quin fos el motiu, ni que fos de manera temporal. D'altra banda, el Govern colombià va revelar que, en els tres ordinadors confiscats a Raúl Reyes, hi havia informació altament comprometedora que demostrava l'existència d'uns vincles estrets entre els Governos de l'Equador i Veneçuela amb la guerrilla de les FARC. No obstant això, pocs dies després, els presidents Chávez, Correa, Ortega i Uribe van declarar que s'havia superat la crisi i es van comprometre a restablir les respectives legacions diplomàtiques. Mentrestant, el Secretariat de les FARC va anunciar que Joaquín Gómez va ascendir com a membre ple d'aquest organisme de direcció. El mes de març, les FARC van rebre un altre sotrac en la seva estructura de comandament amb l'**assassinat d'Iván Ríos per un membre d'aquesta guerrilla**. Ríos era membre del Secretariat, màxim organisme de direcció. D'altra banda, el president Uribe va enviar un missatge a les FARC en el sentit que aquell era el millor moment per asseure's a la mesa de negociacions per pactar la pau.

El segon trimestre de l'any el president veneçolà Hugo Chávez va fer una crida a les FARC perquè alliberessin tots els retinguts en el seu poder sense demanar res a canvi, com un gest de pau que ajudaria a obrir el camí en les negociacions de pau, amb la cooperació d'un grup de països, entre els quals n'hi hauria uns quants de l'Amèrica Llatina, Europa i els EUA. Un altre fet summament destacable va ser la **mort del màxim dirigent de les FARC Manuel Marulanda, àlies Tirofijo**, el 26 de març, per una aturada cardíaca segons aquesta guerrilla, la qual va

anunciar al seu torn que, per unanimitat, **Alfonso Cano va ser designat primer comandant d'aquesta guerrilla**, el qual continuaria conduint les FARC fins aconseguir els seus objectius estratègics, alhora que va reiterar la disposició de concretar amb el Govern l'acord humanitari i la recerca de la solució política del conflicte intern. El president Uribe va oferir als guerrillers de les FARC de deixar-los en llibertat condicional i enviar-los a un país –que podria ser França– si desertaven del grup i alliberaven Ingrid Betancourt i altres segrestats; a més, els va oferir importants sumes de diners com a recompensa.

El tercer trimestre, el conflicte va transcórrer dominat pel sentiment que no era possible entaular negociacions de pau amb les guerrilles a causa dels escàndols provocats per l'anomenada "parapolítica", l'inici d'un procés denominat "farcpolítica" i les tensions amb els països veïns. **A final de juny es va produir l'alliberament de 15 ostatics per les FARC** en una operació summament controvertida, entre altres aspectes, per haver utilitzat il·legalment l'emblema de la Creu Roja i pels dubtes sobre si s'havien comprat els serveis dels comandaments guerrillers que custodiaven els segrestats. Entre els alliberats hi havia l'excandidate presidencial Ingrid Betancourt, els tres agents d'intel·ligència nord-americans i onze militars més. El ministre de Defensa colombià Juan Manuel Santos va instar les FARC a alliberar la resta d'ostatges i a posar fi al conflicte per mitjà de la sortida negociada. Ingrid Betancourt, en les primeres declaracions un cop en llibertat, va dir que creia que la pau era possible a Colòmbia i va convidar les FARC i el Govern a negociar el cessament definitiu de la confrontació armada. El president Hugo Chávez va expressar la seva complaença per l'alliberament dels ostatics i va reafirmar que els temps de lluita armada revolucionària havien passat; així mateix, va convidar les guerrilles colombianes a negociar la pau amb el Govern i a sumar-se a l'onada de canvis per la via democràtica que es duu a terme a l'Amèrica Llatina. **El comissionat de Pau Luis Carlos Restrepo va declarar que, en endavant, el Govern buscaria el diàleg directe amb les FARC sense l'ajuda de mediadors**, després d'estigmatitzar totes les persones que els últims anys havien intentat establir ponts entre la guerrilla i el Govern colombià. Mitjans de premsa van revelar parts d'un comunicat de les FARC, firmat per Alfonso Cano, que hauria estat emès un mes abans de l'operació Jaque en què van ser alliberades 15 persones segrestades, en el qual **les FARC expressaven la seva disposició de mantenir trobades directes amb el Govern per negociar l'acord humanitari**, encara que no a obrir una negociació política. El comunicat també informava de la designació d'Iván Márquez com a nou responsable del front internacional de les FARC, funció que exercia Raúl Reyes, i de Pablo Catatumbo com a nou responsable del Moviment Bolivarià per a la Nova Colòmbia, organització política clandestina que dirigia Cano fins a la mort de Manuel Marulanda Vélez. El mes de setembre, enmig de l'escalada en la confrontació militar entre la força pública i la guerrilla de les FARC, la senadora Piedad Córdoba va enviar una carta a la guerrilla, firmada per un ampli grup de persones vinculades a l'acadèmia, a l'art, al periodisme i dirigents socials, en què proposava un diàleg públic a través d'un intercanvi epistolar, mitjançant el qual es poguessin identificar els elements per a una agenda que contribuís a aclarir les rutes per a una entesa en favor de l'acord humanitari i la pau amb justícia social. També és destacable que el ministre de Seguretat de l'Equador va proposar constituir una comissió de cinc països amics, escollits per consens entre l'Equador i Colòmbia, perquè verificués les condicions de seguretat a la frontera entre els dos països. A final d'octubre i a principi de novembre, **les FARC van acceptar positivament l'intercanvi epistolar proposat per un ampli grup de personalitats colombianes** amb la participació de països de l'Amèrica Llatina disposats a acompanyar el procés, si bé persistien dubtes sobre la manera de dur a terme aquest exercici. D'altra banda, els polítics alliberats per les FARC, Orlando Beltrán i Consuelo González de Perdomo, van anunciar, el mes d'octubre, que havien presentat a Luis Carlos Restrepo, alt comissionat per a la Pau, algunes iniciatives per reactivar l'acord humanitari que permetés l'alliberament dels altres segrestats per les FARC. Van dir que encara que el Govern descartava tota mediació internacional, aquesta era una condició indispensable perquè les parts tornessin a interessar-se per la qüestió. El mes de novembre, el president equatorià Rafael Correa va advertir que si les FARC continuaven atacant les forces armades equatorianes, l'estat es veuria obligat a respondre'ls.

Pel que fa a la guerrilla de l'ELN, el mes de gener va expressar la seva complaença pel reconeixement, per part del Govern de Veneçuela, del caràcter polític de les FARC i de l'ELN, i per la demanda a la comunitat internacional perquè aquestes organitzacions fossin reconegudes com a forces bel·ligerants i retirades de les llistes d'organitzacions terroristes. Van assegurar que el seu reconeixement com a força bel·ligerant posaria en relleu la **necessitat de pactar amb el Govern un acord de regulació de la guerra** com a punt de partida per encarar un procés de pau. Amb tot, en acabar el trimestre, no es va obrir cap nova ronda de negociació. L'última va ser el mes d'agost del 2007. A principi del mes d'abril, el portaveu polític d'aquest grup, Francisco Galán, es va reunir amb el president Álvaro Uribe a la Casa de Nariño, amb el propòsit de tractar la paràlisi de les converses de pau que aquesta guerrilla havia mantingut amb el Govern. Galán va declarar que la trobada l'havia fet a títol personal i que renunciava a la guerra més que no pas a les seves conviccions, i que havia estat autoritzat pel Govern per mantenir contacte permanent amb el Comandament Central d'aquesta organització, amb el propòsit de treballar pel retorn a la mesa de negociacions. A més, va dir que lideraria una tasca de construcció d'un consens nacional per a la pau amb tots els actors de la violència al país. D'altra banda, el **Comandament Central de l'ELN va retirar la veu a Francisco Galán així com la seva condició de membre de la delegació de l'ELN en els diàlegs amb el Govern, perquè els seus actes i punts de vista no representaven la política de l'ELN**, i el deixava en llibertat per desenvolupar la seva opció política de la manera que considerés més pertinent. A final del mes d'abril, el Comandament Central de l'ELN va proposar al país un acord nacional entre totes les forces democràtiques i socials per obrir un procés de pau que es fonamentés en la reconstrucció de la democràcia, la justícia social i el benestar de les majories. Va afegir que s'hauria de començar exclouent els inamovibles per aconseguir un acord humanitari. També va proposar l'impuls d'un pla per abordar la greu crisi humanitària dels desplaçats i la convocatòria d'una assemblea nacional constituent sense exclusions així com d'un referèndum per aprovar la nova carta constitucional. El mes de juny, l'ELN va manifestar que no considerava útil continuar els acostaments amb el Govern colombià, motiu pel qual no es preveia la celebració de cap nova ronda.

El mes d'agost, l'ELN va qualificar de fals dilema el debat sobre la combinació de les formes de lluita que s'havia obert arran de les declaracions del president de Veneçuela Hugo Chávez i del líder cubà Fidel Castro, en el sentit que la lluita armada a l'Amèrica Llatina havia perdut vigència. Per a l'ELN, la pau, la justícia social, la democràcia i la sobirania nacional eren la causa comuna de l'esquerra colombiana i, per aconseguir-les, s'haurien d'enfrontar a problemes estructurals: la independència i l'autodeterminació com a nació sobirana; el model de societat, l'economia i l'estat al servei de les majories nacionals; la cultura del que és lícit, la supressió de la màfia i la superació del narcotràfic, i la legitimitat de les estructures armades estatals, paraestatals i guerrilleres. En un altre ordre de coses, el Govern va anunciar la **desmobilització de l'Exèrcit Revolucionari Guevarista (ERG)**, una petita organització guerrillera escindida de l'ELN el 1992, que actuava al departament de Chocó. Els 45 guerrillers que la integraven van lliurar les armes en una cerimònia presidida per l'alt comissionat per a la Pau, Luis Carlos Restrepo, i per autoritats militars.

Pel que fa als **grups paramilitars**, durant el primer trimestre van continuar les denúncies sobre la presència de **noves estructures d'aquests grups** en diferents parts del país, molt vinculats al narcotràfic. En aquest sentit, les ambaixades de 8 països (Suècia, Espanya, Canadà, Noruega, Veneçuela, l'Equador, Bolívia i l'Argentina) i un grup de 27 institucions defensores dels drets humans, com Human Rights Watch, Human Rights First, Latin America Working Group, Centre per la Justícia i el Dret Internacional (CEJIL) i Amnistia Internacional van alçar, davant del Defensor del Poble i del Govern de Colòmbia, la seva veu de preocupació i protesta per l'assassinat de 10 sindicalistes els tres primers mesos d'aquest any i per les amenaces contra opositors del Govern. El mes de maig es va produir un altre escàndol quan el **president Uribe va ordenar l'extradició als EUA de 14 dirigents paramilitars que estaven reclosos en presons colombianes** amparats per la Llei de justícia i pau. El president va declarar que la decisió estava basada en quatre raons: no havien revelat tota la veritat, no havien entregat els seus béns per a la compensació de les víctimes, havien continuat delinquant des de les presons i havien mentit i

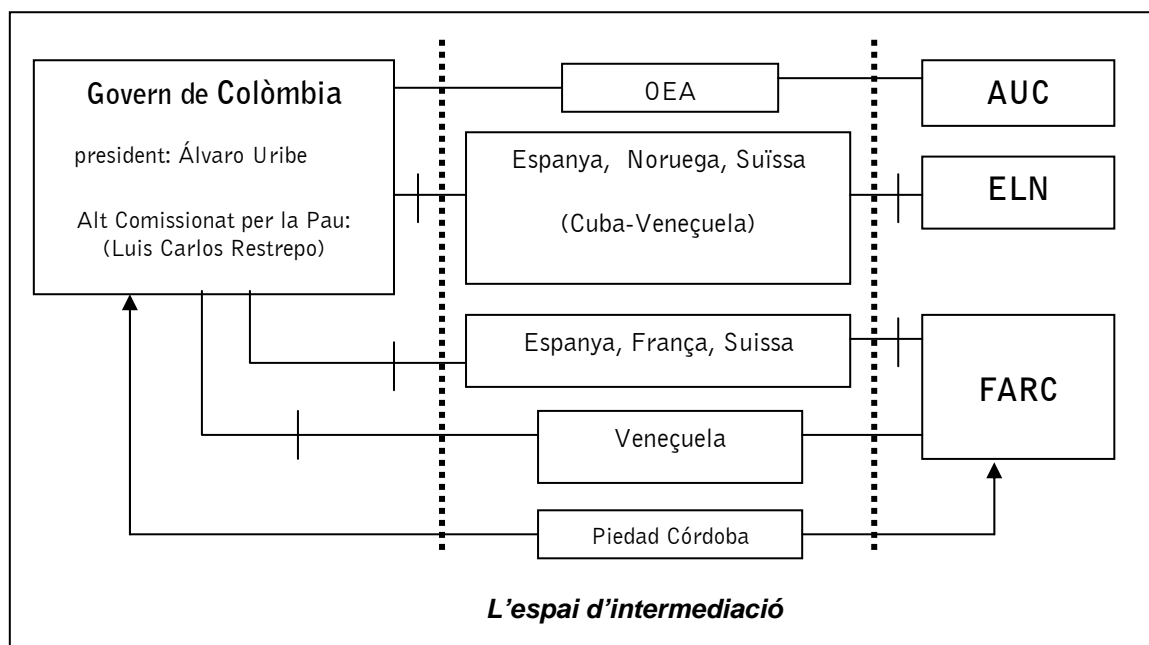
difamat. Aquestes extradicions van causar una gran inquietud entre les víctimes, en la mesura que podria suposar la fi del ja lent procés per descobrir els crims comesos per les AUC. El tercer trimestre l'OEA, en el seu últim informe sobre la desmobilització d'aquests grups, va assenyalar que segons dades de la policia **819 paramilitars desmobilitzats havien estat assassinats** i que les morts devien estar relacionades amb disputes pel control de territoris, pugnes entre combatents i la seva negativa a reincorporar-se a altres grups paramilitars. L'informe destacava que la seva preocupació més gran consistia en el fet que l'estat no hagués definit la situació jurídica dels desmobilitzats, la qual cosa genera incertesa jurídica i es converteix en un estímul perquè molts paramilitars tornin a agafar les armes. El cap de la Missió de Suport al Procés de Pau de l'OEA, Sergio Caramagna, que ha acompanyat el procés de desmobilització dels paramilitars, va assegurar que la seva oficina havia comptabilitzat que **140.000 persones havien estat reconegudes víctimes dels crims del paramilitarisme**, la qual cosa demostrava tant les dimensions del conflicte com la importància del procés de desmobilització, ja que aquestes persones haurien de ser rescabades i rebre el reconeixement dels seus drets, tal com estableix la Llei de justícia i pau i la Constitució nacional.

Fets més significatius de l'any

- Les FARC van patir revessos importants en ser assassinats o capturats diversos dels seus dirigents. El màxim líder, Manuel Marulanda, ha mort aquest any.
- L'alliberament d'algunes persones segrestades va generar manifestacions multitudinàries contra la pràctica del segrest. També va haver-hi manifestacions contra les víctimes de l'estat i del paramilitarisme.
- L'anomenada "parapolítica" i, posteriorment, la "farcpolítica" van allunyar les possibilitats d'obrir un diàleg amb les guerrilles.
- El comissionat de Pau, Luis Carlos Restrepo, va declarar que en endavant el Govern buscava el diàleg directe amb les FARC sense l'ajuda de mediadors, després d'estigmatitzar totes les persones que, aquests últims anys, havien intentat establir ponts entre la guerrilla i el Govern colombià.
- Les FARC van acceptar positivament l'intercanvi epistolar proposat per un ampli grup de personalitats colombianes, amb la participació de països de l'Amèrica Llatina disposats a acompanyar el procés.
- Davant de la falta d'avenços, el Govern va donar per acabat el procés de diàlegs amb l'ELN, guerrilla que va manifestar que no considerava útil continuar els acostaments amb el Govern colombià.
- Es va produir la desmobilització de l'Exèrcit Revolucionari Guevarista (ERG), una petita organització guerrillera escindida de l'ELN el 1992.
- Van continuar les denúncies sobre la presència de noves estructures de grups paramilitars en diferents parts del país, molt vinculats al narcotràfic.
- El president Uribe va ordenar l'extradició als EUA de 14 caps paramilitars que estaven reclosos en presons colombianes amparats per la Llei de justícia i pau.
- L'OEA va estimar que almenys 140.000 persones havien estat reconegudes víctimes dels crims del paramilitarisme.

Pàgines Web

- Alt Comissionat per a la Pau (www.altcomisionadoparalapaz.gov.co)
- Casa de Paz (www.casadepaz.org)
- Colòmbia Lliure (AUC) (www.colombialibre.org)
- El Colombiano (www.elcolombiano.terra.com.co/pd.asp)
- El Espectador (www.elespectador.com)
- El Nuevo Siglo (www.elnuevosiglo.com.co)
- El Tiempo (eltiempo.terra.com.co/coar/noticias/index.htm)
- ELN (www.eln-vozes.com)
- FARC (www.anncol.nu)
- Fundació Ideas para la Paz (www.ideaspaz.org)
- Indepaz (www.indepaz.org.co)
- PNUD (www.undp.org.co)
- Revista Semana (www.semana.com)

ÀSIA

a) Àsia Meridional

AFGANISTAN

Context del conflicte

País muntanyós, extremament pobre, multiètnic, predominantment musulmà, cultivador d'opi i independent del Regne Unit des del 1919, el 1973 un cop d'Estat va acabar amb la monarquia existent i es va convertir en república. Pocs anys després s'hi va instal·lar un Govern comunista que es va haver d'enfrontar amb una guerrilla islàmica, cosa que va provocar una intervenció de les tropes soviètiques entre els anys 1979 i 1989, amb un total de 100.000 efectius, que es van retirar aquell any després de les negociacions amb Nacions Unides i per la constant pressió de milícies (l'Aliança del Nord) amb el suport dels Estats Units. La guerra civil es va reprendre, i entre 1992

i 1996 les milícies afganeses que combatien entre elles van provocar la mort d'unes 50.000 persones, la majoria civils. L'any 1996 els talibans van acabar controlant el país fins al 2001, quan una coalició internacional liderada per l'OTAN va ocupar el país ("Operació Llibertat Duradora"), amb un contingent format sobretot per militars dels Estats Units. Hamid Karzai va ocupar la presidència del país, que continua vivint una situació d'inestabilitat permanent, i on el Govern només controla la capital. Una part important de la població encara continua refugiada a d'altres països.

Població: 26,5 milions de persones
Superfície: 652.000 Km ²
IDH:
PIB: 8.100 milions de \$
Renda per habitant: 300 \$
Morts pel conflicte: 80.000 civils (des del 1990)
Persones desplaçades: + 1.000.000
Persones refugiades: + 6 milions
Actors armats: talibans, al-Qaeda, forces ocupants (50.000)
Facilitacions: UNAMA. Comissió Nacional de Reconciliació, Jirgagai, ISAF, ANBP, EUPOL, Arabia Saudita, Turquia

Antecedents del procés de pau

El maig de 1988, Nacions Unides va crear la Missió de Bons Oficis a l'Afganistan i el Pakistan (**UNGOMAP**), el mandat de la qual va finalitzar el març de 1990, amb una comesa que incloïa la supervisió de la retirada de les tropes soviètiques. Com a resultat de l'**Acord de Bonn** signat el desembre del 2001, es va crear una Autoritat Interina. El procés iniciat a Bonn l'any 2001 va culminar el setembre amb la celebració d'eleccions a l'Assemblea Nacional (*Wolesi Jirga*) i als consells provincials. Malgrat tot, i tal com va destacar Amnistia Internacional el seu dia, la presentació com a candidats en els comicis (que van estar entelats pel clima d'intimidació previ a la votació) d'un nombre considerable de caps de faccions, molts dels quals acusats de cometre abusos contra els drets humans, va provocar la consternació general entre la població. A les dones se'ls va garantir al menys la quarta part dels escons de la *Wolesi Jirga*, però es van trobar amb barreres socials i administratives. La baixa participació, sobretot a Kabul, va posar en dubte la legitimitat del procés electoral.

Des d'aleshores, l'OTAN manté a l'Afganistan un dispositiu militar anomenat *International Security Assistance Force (ISAF)*, format per 41.000 efectius procedents de 38 països, 15.000 dels quals són dels Estats Units, amb mandat de Nacions Unides. El març del 2002, i com a resultat d'una resolució del Consell de Seguretat, es va crear la Missió de Nacions Unides d'Assistència a l'Afganistan (**UNAMA**), amb el propòsit d'implementar els compromisos de reconstrucció del país acordats pocs mesos abans a Bonn. L'UNAMA té uns 1.000 funcionaris, la majoria afganesos, i des de febrer del 2006 està dirigida per Tom Koenigs, Representant Especial

del Secretari General per a l'Afganistan. L'abril del 2003, el PNUD va crear un programa per al desarmament i la desmobilització de combatents, anomenat **ANBP**, que va finalitzar el 2006 amb la desmobilització de 63.000 milicians i la recol·lecció de 53.000 armes. Aquest programa es dedica ara al desmantellament de la resta de grups armats il·legals i a la destrucció de mines. A principis del 2006, el Govern afganès va aprovar un **Pla d'Acció per a la Veritat, la Justícia i la Reconciliació**.

El procés de pau el 2007

A principis de febrer, la *Wolesi Jirga* o Cambra baixa de l'Afganistan va aprovar un **projecte de llei d'amnistia** per a tots els combatents que haguessin participat durant els 25 anys de conflicte, inclòs el mul·là Omar, màxima autoritat talibana, i persones acusades de crims de guerra com els antics mujahidins (resistents afganesos) que van lluitar contra els soviètics durant els anys vuitanta, alguns dels quals ara ocupen càrrecs Governamentals. La mesura va ser durament criticada per grups de drets humans del país, en considerar que contravenia allò que disposa la Constitució i deixava desemparades les víctimes del conflicte. L'Alta Comissionada de Nacions Unides pels Drets Humans, Louise Arbour, va mostrar la seva preocupació per l'aprovació de la citada llei, doncs va considerar que aquesta iniciativa podria deixar sense càstig greus violacions dels drets humans comeses en el passat. Igualment, va assenyalar que els responsables d'aquests delictes haurien de ser sotmesos a judici, i va subratllar que l'experiència ha demostrat en reiterades ocasions que una reconciliació nacional efectiva i duradora s'ha de basar en el respecte dels principis internacionals de drets humans, i no s'ha de construir mai a costa d'aquests. A finals de maig, el Consell de la UE va decidir l'establiment de la **missió policial de la UE al país (EUPOL-Afganistan)** amb l'objectiu de dur a terme tasques de capacitació i reforma de la policia local i enfortir el sistema judicial. La missió es va establir per a un període inicial de tres anys i constarà de 160 policies i experts judicials. Dies abans, el **Senat va fer una crida per negociar amb els talibans i altres forces de l'oposició**. A mitjan juliol, la Comissió Independent de Drets Humans de l'Afganistan va assenyalar que més de 18 mesos després de l'aprovació del Pla d'Acció per a la Veritat, la Justícia i la Reconciliació, aquest s'ha vist enormement obstaculitzat per la manca de voluntat política per a la seva posada en marxa, així com per l'increment de la violència armada al país. La Comissió va assenyalar que es tractava d'un fracàs total. Aquells mateixos dies, un dels líders rebels més buscats del país i membre de l'organització Hezb-i-Islami, Gulbuddin Hekmatyar, va declarar un alto el foc al Govern i va manifestar la seva voluntat de fer política, tot i que d'altres fonts van desmentir la notícia. Hekmatyar, capturat el 1996 i després exiliat a l'Iran fins al 2002, any que va ser expulsat del país i va tornar a l'Afganistan, havia rebut suport de la CIA a través dels serveis secrets pakistanesos durant la invasió soviètica a l'Afganistan.

El mes de setembre, els talibans van afirmar estar disposats a iniciar negociacions amb el Govern afganès, després que el president Hamid Karzai fes una proposta en aquest sentit. No obstant, un portaveu dels talibans va assenyalar que abans que puguin començar unes negociacions formals, el Govern ha d'accedir a la retirada de les tropes internacionals presents al país, afegint que la imposició de la llei islàmica era un requisit. El titular de la UNAMA, Tom Koenigs, va indicar que l'ONU estava a favor de promoure un diàleg amb les tribus que volguessin arribar a un acord amb el Govern afganès. A principis d'octubre, el president Hamid Karzai va afirmar que el seu Govern estava preparat per dialogar amb els talibans i dirigents com el mul·là Omar, però va indicar que la retirada de les tropes estrangeres del país no es produiria fins que hagués finalitzat el procés de rehabilitació postbèl·lica. Karzai va assenyalar que **s'havien iniciat els contactes amb els talibans a través de la Comissió Nacional de Reconciliació**, les forces de seguretat i autoritats tribals i religioses, però que el procés no havia adquirit de moment un caire formal. No obstant, un comitè de la comissió conjunta per a la pau de l'Afganistan i el Pakistan es va reunir a principis de novembre per finalitzar l'agenda de les negociacions amb els talibans. El comitè està integrat per 50 persones, 25 de cada país, i es va reunir de manera separada amb els talibans de l'Afganistan i del Pakistan. El comitè, conegut també com a **Jirgagai** (o Jirga petita), tindrà la

tasca de dinamitzar les negociacions amb els talibans. A principis de novembre, el Govern va estendre el programa de Dissolució de Grups Armats Il·legals (DIAG), que s'havia iniciat el 2004 i havia d'haver acabat aquest any, fins al 2011. Després de desarmar 274 milícies composades per més de 60.000 combatents i recol·lectar prop de 35.000 armes, el Govern va considerar que els objectius no s'havien pogut acomplir completament degut a l'escassetat de forces de seguretat estatals per executar el pla i el suport que encara rebien centenars de milícies per part de senyors de la guerra i xarxes terroristes. A principis de desembre, la UNAMA va afirmar que tractaria d'establir contacte amb diversos grups insurgents que podrien tenir intencions d'abandonar la violència i participar en el procés de democratització del país, assenyalant també que els esforços de pacificació del país i de diàleg es veurien ampliat durant el transcurs del 2008. Els talibans, no obstant, dominaven la major part del país en acabar l'any, amb el risc que l'Estat quedés dividit a curt termini. També cal destacar que, el mes de desembre, al menys mil dones van participar en diversos actes públics que van tenir lloc a sis províncies del país per reclamar la pau al país. Les organitzadores van destacar la importància de l'esdeveniment, atès que la presència de dones en l'àmbit públic en el país és pràcticament inexistent, a més de la dificultat de coordinar les dones de diferents províncies. La *Women's National Peace Prayer* (Pregària de Pau Nacional de les Dones), com s'ha anomenat aquesta iniciativa, té la intenció d'estendre's a les 34 províncies.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener, els presidents de l'Afganistan i del Pakistan es van comprometre a compartir informació d'intel·ligència, així com a reforçar els controls fronterers per posar fi als atemptats d'integrants d'Al-Qaida i de les milícies talibanes. Setmanes més tard, un informe de l'International Crisis Group (ICG) afirmava que l'enfortiment de la insurrecció al país era el resultat del fracàs col·lectiu per fer front a les causes estructurals de la violència i a la falta d'un diagnòstic comú sobre quines eren les mesures que s'havien d'adoptar per estabilitzar el país, ja que s'estava consolidant com a narcoestat. L'ICG va recomanar que els esforços se centressin en l'enfortiment institucional, més que no pas a donar suport a actors individuals i que es fes front a la cultura de la impunitat. El mes de març, el Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon, en el seu últim informe sobre la situació al país, va afirmar que dos anys després de l'aprovació del Pacte per a l'Afganistan la transició política del país continuava enfrontant-se a problemes greus i va assenyalat que els talibans i els grups armats connexos així com l'economia de la droga representaven amenaces fonamentals per a les institucions polítiques, econòmiques i socials, encara fràgils. A més, diverses agències humanitàries van denunciar que la pau al país estava afectada pel fracàs de la comunitat internacional en el lliurament de l'assistència compromesa. El Govern depèn en un 90% de l'ajuda internacional, que es dedica principalment als aspectes militars en detriment de l'ajuda humanitària i el desenvolupament. Com a fet especial, cal assenyalat que el mes de febrer es va crear el primer partit polític el programa del qual serà la defensa dels drets de les dones. El partit, anomenat National Need, està encapçalat per la diputada Fatima Nazari, qui va assenyalat que comptava amb 22.500 afiliades en diferents zones del país. Cal destacar, també, el nomenament del diplomàtic noruec Kai Eide, que va prendre el relleu de l'alemany Tom Koenigs com a nou enviat especial de l'ONU al país.

A final d'abril, el president afganès Hamid Karzai va expressar el seu suport al nou Govern pakistanès en les negociacions amb els grups armats talibans, si bé va assenyalat que aquestes negociacions no haurien d'incloure els integrants d'Al-Qaida. El mes de maig es va celebrar una assemblea a Kabul en què van participar milers de persones, entre polítics i representants de la societat civil, en la qual es va acordar mantenir trobades amb les milícies talibanes i amb els grups de Hezb-e-Islami per preparar el terreny per a unes possibles negociacions amb el Govern. Amb tot, l'OTAN va afirmar que s'estava produint un increment dels atacs de la insurrecció talibana a l'Afganistan com a conseqüència dels acords que el Govern pakistanès estava assolint, a les zones tribals del Pakistan, amb l'oposició armada talibana. El mes de juny, el ministre de l'Interior Mohammad Munir Mangal i el representant especial adjunt del secretari general per a l'Afganistan, Christopher Alexander, van afirmar en una conferència celebrada a Kabul que el

projecte de Dissolució dels Grups Armats Il·legals (DIAG, del Ministeri de l'Interior amb el suport del PNUD) havia aconseguit desarmar més de 300 milícies els últims tres anys i havia recollit unes 40.000 armes. Això no obstant, Alexander va afirmar que el DIAG estava lluny de ser complert, ja que calculava que encara podia haver-hi actives fins a 2.000 milícies diferents. El mes de juny es va celebrar una conferència de donants, que es van comprometre a fer una donació de 20.000 milions de dòlars per a la reconstrucció del país. Dos grups armats talibans del nord-est del Pakistan es van unir, el mes de juny, per fer front a les tropes de l'OTAN desplegades a l'Afganistan. Els grups estaven encapçalats per Mulla Nazir, de Waziristan Sud (Pakistan) i Hazif Gul Bahadur, de Waziristan Nord (Pakistan). A més, van assenyalar que també combatrien contra les forces armades del Pakistan si els atacaven. Segons les Nacions Unides, unes 1.500 persones havien mort al llarg de l'any, de les quals més de 1.000 eren civils, i el nombre d'incidents havia augmentat des del derrocament del règim talibà l'any 2001, segons van informar diverses organitzacions del país.

A principi d'octubre, el president Hamid Karzai va revelar que havia sol·licitat a l'Aràbia Saudita que facilités unes negociacions de pau amb els líders talibans i va assenyalar que els seus enviats s'havien desplaçat a aquest país i al Pakistan per iniciar aquestes converses. Karzai va reconèixer que havia mantingut contacte amb el Govern saudita els últims dos anys, però va assenyalar que les negociacions encara no havien començat. L'Aràbia Saudita hauria iniciat la seva implicació en el procés el mes de juliol, moment en què s'hauria iniciat un acostament als clergues talibans al Pakistan. A més, també s'haurien produït algunes trobades a la Meca. Karzai va fer una crida al mul·là Omar, líder talibà que va ser derrocat després de la invasió nord-americana al país l'any 2001, perquè tornés a l'Afganistan, alhora que li garantia la protecció davant de les forces de la coalició nord-americana. Fonts diplomàtiques van assenyalar que les converses de pau no s'havien iniciat formalment a causa de l'oposició de membres del Govern integrants de l'Aliança del Nord i van advertir del risc d'un rearmament de l'Aliança davant d'una possible participació dels talibans en el Govern com a resultat d'unes converses de pau. Això no obstant, tant el Govern afganès com l'antic ministre d'Exteriors talibà, Wakil Ahmed Muttawakil, van negar que la reunió que havien mantingut a l'Aràbia Saudita el mes anterior constituís una negociació de pau. Muttawakil, considerat un moderat, va afirmar que ja no era talibà i va assenyalar que, en la trobada, afavorida pel rei Abdullah, no hi va haver cap representant talibà. Un altre antic talibà, el mul·là Abdul Salam Zaeef (que havia passat tres anys detingut a Guantánamo), va assenyalar que set o vuit antics talibans s'havien reunit amb representants del Govern afganès i amb el rei saudita. A mitjan mes d'octubre, el Govern afganès va admetre que havia mantingut converses amb els talibans, però va assenyalar que el procés de pau només es duria a terme amb aquells que estiguessin disposats a participar en un procés de pau, a renunciar a la violència i a lliurar les armes. Posteriorment, l'Aràbia Saudita es va oferir a donar asil polític al líder talibà mul·là Omar. L'oferta hauria estat promoguda pel president dels EUA i pel president afganès. Les dues condicions exigides pel Govern per a unes negociacions de pau van ser el respecte a la Constitució del país i un desig sincer d'abandonar la violència. Aquestes declaracions, efectuades pel ministre d'Exteriors Rangin Dadfar Spanta, es van produir poc després que el seu homòleg saudita hagués confirmat el rol de facilitador que havia mantingut aquest país. D'altra banda, el subsecretari d'Estat per a l'Àsia Central i Meridional del Govern dels EUA, Richard Boucher, havia expressat un suport parcial a aquest procés de pau durant la seva recent visita al Pakistan. Representants de l'Afganistan i del Pakistan es van reunir a final d'octubre en una petita jirga (assemblea tradicional) i van acordar mantenir converses amb les insurreccions dels països respectius si aquestes últimes accedien a acatar la Constitució de cada país. A més, es va establir la condició inicial que els talibans renunciessin a la violència. Diversos analistes van apuntar la importància d'aquesta declaració, que podria donar pas a la celebració de converses de pau. No obstant això, els talibans van desqualificar aquesta jirga, la qual, segons ells, s'havia celebrat sota els auspicis dels EUA. El mes de novembre, un membre del Govern va assenyalar que s'esperava la celebració d'una segona reunió a l'Aràbia Saudita amb els talibans, després que els presidents afganès i pakistanès i el rei de l'Aràbia Saudita haguessin tractat aquesta qüestió en una reunió de l'ONU a la qual van assistir els tres líders. A la primera trobada que es va celebrar el mes de setembre, van assistir-hi antics talibans i tant l'Afganistan com els països occidentals confiaven que se

sumessin al procés talibans moderats i comandants oportunistes i, d'aquesta manera, poder aïllar les faccions pròximes a Al-Qaida. El president Hamid Karzai va assenyalar que es garantiria la seguretat del líder talibà mul·là Omar si accedia a negociar i, fins i tot, va afirmar que, si les potències occidentals hi estiguessin en desacord, haurien de destituir-lo a ell mateix. D'altra banda, el comandant de les forces de l'OTAN i dels EUA al país, David McKiernan, va assenyalar que la reconciliació en l'àmbit local amb els insurrectes i amb els líders locals podria ser un procés exitós en un país amb escassa tradició de Govern centralitzat i sí d'autonomia local i tribal. McKiernan estava elaborant un pla amb diversos ministres per reunir en un consell tribal líders dels diferents districtes, amb la qual cosa reconeixia que la victòria per la via militar era impossible.

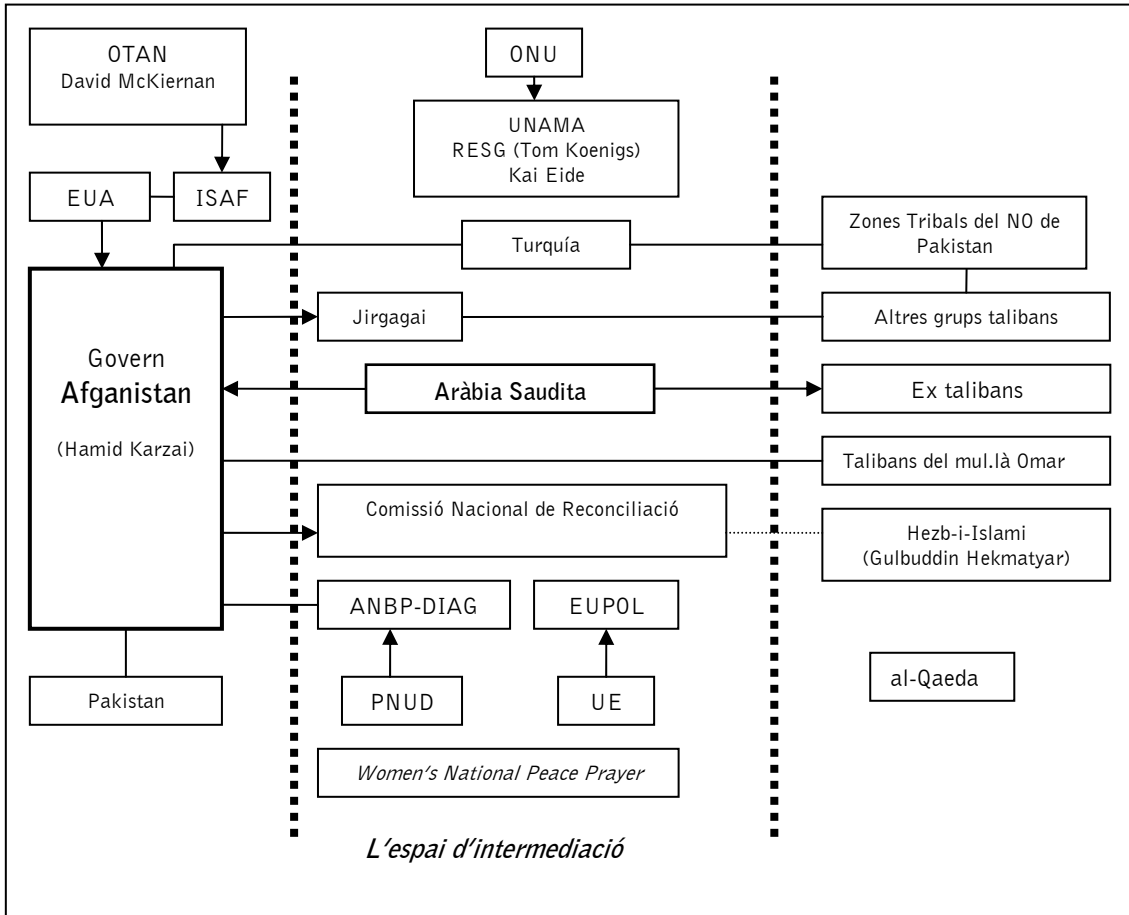
A final d'any, el mul·là Omar, líder de la insurrecció talibana, va afirmar que un increment de les tropes nord-americanes al país seria un incentiu per causar més morts i ferits a les files estrangeres. A més, el líder talibà va rebutjar qualsevol possibilitat de diàleg amb el president Hamid Karzai si les tropes dels EUA continuaven presents al país i va fer una crida perquè es boicotegessin les eleccions previstes per a l'any següent. Així mateix, el mes de desembre, Turquia va acollir la segona cimera trilateral per facilitar el diàleg entre l'Afganistan i el Pakistan i per promoure la pau a la regió. El president pakistanès Asif Ali Zardari i l'afganès Hamid Karzai van mantenir una trobada a Istanbul.

Fets més significatius de l'any

- En una assemblea a Kabul en què van participar milers de persones, entre polítics i representants de la societat civil, es va acordar mantenir trobades amb les milícies talibanes i els grups de Hezb-e-Islami per preparar el terreny per a unes possibles negociacions amb el Govern.
- El president Hamid Karzai va revelar que havia sol·licitat a l'Aràbia Saudita que facilités unes negociacions de pau amb els líders talibans. L'Aràbia Saudita es va oferir a donar asil polític al líder talibà mul·là Omar, però el líder talibà va rebutjar qualsevol possibilitat de diàleg amb el president Hamid Karzai si les tropes dels EUA continuaven presents al país.
- Representants de l'Afganistan i del Pakistan es van reunir en una petita jirga (assemblea tradicional) i van acordar mantenir converses amb les insurreccions dels països respectius si accedien a acatar la Constitució de cada país.
- El comandant de les forces de l'OTAN i dels EUA al país, David McKiernan, va assenyalar que la reconciliació en l'àmbit local amb els insurrectes i els líders locals podria ser un procés exitós en un país amb escassa tradició de Govern centralitzat i sí d'autonomia local i tribal.

Webs d'interès

- Afghanistan New Beginning Programme (www.undpanbp.org)
- BBC (www.bbc.co.uk/spanish/especiales/afganistan_despues_taliban)
- ISAF (nids.hq.nato.int/isaf/index.html)
- PNUD (www.undp.org/afghanistan)
- Presidència de la República (www.president.gov.af)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- UNAMA (www.unama-afg.org)
- UNGOMAP (www.un.org/spanish/Depts/dpko/dpko/co_mission/ungomap/index.html)
- Women Watch (www.un.org/womenwatch/afghanistan)

ÍNDIA

L'Índia, amb 1.100 milions d'habitants, una superfície de 3,2 milions de km² i un PIB d'uns 805.000 milions de dòlars, és una autèntic mosaic pel que fa a cultures i tradicions polítiques, cosa que es plasma en les nombroses regions habitades per pobles amb aspiracions de reunificació i d'autoGovern, que motiva conflictes armats a diverses d'elles. En aquest apartat es comenten els processos sorgits a les regions d'Andra Pradesh, Assam, Nagaland, Manipur i Tripura, deixant per més endavant el contenciós amb el Pakistan en relació a la regió del Caixmir.

a) Andra Pradesh

Context del conflicte

L'any 1967 es va iniciar una insurrecció pagerola d'inspiració maoista a la localitat de Naxalbarri (d'on procedeix el nom "naxalita"), que el 1968 es va propagar a una dotzena d'estats i a la regió d'Andra Pradesh i va afectar especialment els grans propietaris i membres de la policia. El grup més

important és el *People's War Group (PWG)*, fundat el 1980, i que després de fusionar-se amb un altre grup el 2004 canviaria de nom i es passaria a dir *Communist Party of India-Maoist (CPI-M)*. Compta amb uns 2.500 efectius, manté relacions amb el LTTE de Sri Lanka i ha patit diverses escissions.

Població: 80 milions d'habitants
Superfície: 275.000 Km ²
IDH (Índia): 126 (de 177)
PIB (Índia): 909-1100 milions de \$
Renda per habitant (Índia): 820 \$
Morts pel conflicte: 8.000
Actors armats: CPI-M
Facilitacions: Comitè Conciliador

Antecedents del procés de pau

L'any 2002, el Govern i l'actual CPI-M van decretar un **alto el foc** i van iniciar converses. El CPI-M va nomenar com a **emissaris** els escriptors V. Rao i B. Gadar per negociar amb el Govern, però van dimitir aviat a causa de l'assassinat dels dirigents del grup armat implicats en les negociacions. A mitjan 2004, el Govern va convidar el CPI-M a mantenir converses de pau, i el grup va exigir un alto el foc i la retirada de càrrecs contra els seus líders, cosa que va fer el Govern, que per la seva banda va anunciar la creació d'un **Comitè Conciliador** per facilitar les negociacions. L'alto el foc es va mantenir fins a finals d'any. El CPI-M es va negar reiteradament a lliurar les armes durant les converses.

A principis del 2005 es van trencar les converses de pau amb el grup naxalita CPI-M, després de la mort a mans de la policia d'un dels seus membres, i també de la detenció d'alguns dels seus líders. Això no obstant, el març el Govern va manifestar el seu desig de reprendre les converses, i la presidenta del Partit del Congrés S. Gandhi va fer una crida al CPI-M perquè reobris les negociacions. Durant la primera meitat de l'any van continuar tancades les possibilitats de reprendre les converses i, el mes d'agost, el Govern va il·legalitzar el CPI-M, després d'un atemptat perpetrat per aquest grup. Durant el 2006 no es va aconseguir reiniciar les negociacions amb el CPI-M, per la qual cosa el procés va continuar paralitzat. L'agost d'aquell any, el Govern va renovar per un any la il·legalització del CPI-M i, a finals d'any, les forces de seguretat índies van matar W. Chandramouli, un dels líders maoistes més importants. Durant l'any 2007 tampoc es va aconseguir reobrir les negociacions amb el CPI-M, malgrat que a finals d'abril el ministre Raman Singh va convidar el CPI-M a un diàleg en unes declaracions als mitjans de comunicació.

b) Assam

Context del conflicte

Assam és un estat del nord-est de l'Índia, al que han arribat molts immigrants procedents de Bangladesh, cosa que ha creat una sèrie de grups nacionalistes que busquen l'alliberament de la regió. El més important és el *United Liberation Front of Assam (ULFA)*, creat el 1979, d'inspiració maoista, i que va optar per la lluita armada a partir del 1989. El 1994, 4.000 dels seus militants van abandonar el grup sense deixar les armes i van atacar les bases de l'ULFA situades al Bhutan. Per conversar amb el Govern, l'ULFA demana negociar a l'exterior i amb observadors de l'ONU. L'ULFA du a terme atemptats contra interessos petrolers de la regió

<p>Població: 32 milions d'habitants Superfície: 78.400 Km² IDH (Índia): 126 (de 177) PIB (Índia): 909.100 milions de \$ Renda per habitant (Índia): 820 \$ Actors armats: ULFA, NDFB, India Mujahideen Facilitacions: <u>ULFA:</u> M. Raisom Goswani, Grup Consultiu del Poble, PCPIA <u>NDFB:</u> <i>All Bodo Peace Forum</i></p>
--

L'altre grup important és el *National Democratic Front of Bodoland (NDFB)*, creat l'any 1988, que va prendre les armes a partir del 1992. També lluiten contra els immigrants de Bangladesh, que són musulmans, i persegueixen crear "Bodoland", un Estat autònom separat d'Assam. També té bases al Bhutan i compta amb uns 3.500 membres, molts d'ells cristians. A la regió hi ha d'altres grups (BLT, UPDS i DHD) que han aconseguit acords d'alto el foc amb el Govern.

Síntesi del procés de pau

L'any 1993 hi va haver intents de solució a les demandes del poble bodo, amb la signatura d'un acord amb grups bodos moderats per crear un Consell Autònom Bodo, acord que, no obstant, no va rebre el suport del NDFB, grup que no va iniciar noves exploracions amb el Govern fins al 2002. En qualsevol cas, el 2003 es va signar un acord que va permetre posar fi a onze anys d'enfrontaments entre el Govern i el grup BLTF-BLT (Bodo Liberation Tigers) i, també el 2003, el Govern va signar un acord d'alto el foc amb el grup DHD, fundat el 1995, i que defensa la independència del poble dimasa. Aquest grup i el Govern van formar un *Joint Monitoring Group* per respectar el que s'havia acordat.

L'ULFA es va mostrar contrari a l'acord del 2003 entre el BLT i el Govern. A mitjan 2004, no obstant, va realitzar acostaments amb el Govern amb vista a unes possibles negociacions. Durant el 2005 hi va haver diversos intents d'establir un diàleg formal amb l'ULFA, sense que els combats entre aquest grup i les FAS s'aturessin. El febrer, la facilitadora d'aquest procés, l'escriptora R. Goswami, es va dirigir al Govern perquè retirés la condició prèvia imposada a l'ULFA de renunciar a la violència per iniciar el diàleg. Dies després, el Govern va llançar una nova oferta de diàleg, a la qual l'ULFA va respondre afirmativament sempre que contemplés la qüestió de la sobirania, aspecte que el Govern va rebutjar. A finals de febrer, el portaveu de l'ULFA i un altre dirigent es van lliurar a la policia. El mes d'abril, el Govern va oferir una amnistia a tots els grups armats que lliuressin les armes, i el primer ministre va fer una crida a l'ULFA perquè renunciés a la violència i contribuís a la democràcia. L'ULFA va enviar una carta al Govern, a través de la facilitadora M. Raisom Goswami, en la qual sol·licitava l'alliberament de quatre dels seus dirigents. Al mateix temps, es va adreçar al president dels EUA, instant-lo a pressionar el Govern indi perquè posés fi al conflicte armat. El setembre, l'ULFA va anunciar la designació d'una delegació d'onze ciutadans de la seva confiança, o **Grup Consultiu del Poble (PCG)**, per mantenir contactes amb el Govern indi, amb la facilitació de l'escriptora M. Raisom Goswami i de l'antic futbolista R. Phukan. Aquest Grup Consultiu es va comprometre a dur a terme consultes amb la societat civil i a traslladar-ne les conclusions al Govern. Per mitjà del PCG, l'ULFA va plantejar al Govern sis demandes per negociar, que van ser acceptades majoritàriament, tret de la petició d'independència d'Assam.

Demandes de l'ULFA, setembre 2005

- Suspensió de les operacions militars
- Alliberament dels seus líders capturats
- Informació sobre altres quadres capturats el 2003
- Mediació d'una tercera part
- Auspícis externs, com l'ONU
- Sobirania i independència d'Assam

La primera ronda de negociacions a través del PCG es va dur a terme el 25 d'octubre del 2005, marcada per una ofensiva militar de les FAS que va causar la mort de cinc líders de l'ULFA. A petició del grup, el primer ministre de l'Índia Manmohan Singh es va comprometre a suspendre les operacions armades contra l'ULFA, i el primer ministre d'Assam T. Gogoi va assenyalar, a finals d'any, que es comprometia a garantir la seguretat de la delegació de l'ULFA que participés en unes negociacions, que a més es podrien celebrar a qualsevol lloc.

El 7 de febrer del 2006 es va dur a terme la segona ronda de negociacions amb l'ULFA, per mitjà del Grup Consultiu del Poble (PCG), ronda a la qual es van discutir tres temes: la suspensió de les operacions militars, l'alliberament dels líders detinguts i informació sobre els quadres de l'ULFA capturats el 2003. Totes dues parts van acordar fer una **nova ronda abans d'iniciar converses directes entre el Govern i els dirigents de l'ULFA**. L'ULFA, no obstant, va expressar que era favorable a negociar sota els auspícis de les Nacions Unides, i el PCG va condicionar la seva presència en properes rondes de negociació a la suspensió de les activitats militars a la regió. La facilitadora del procés, l'escriptora M. Raisom Goswami, va sol·licitar al Govern posposar les negociacions fins a la celebració de les eleccions legislatives a l'Estat. Mentrestant, però, van continuar els actes de violència i les activitats d'extorsió de l'ULFA. El mes de maig, el Govern d'Assam va recomanar al Govern central de l'Índia la posada en llibertat dels cinc líders de l'ULFA empresonats. A finals de juny, després d'haver-se celebrat eleccions a l'Estat, es va celebrar una tercera ronda negociadora a Nova Delhi amb el PCG, reunió que va comptar amb la presència del ministre de l'Interior, Shivraj Patil. A la quarta ronda s'esperava que les converses ja fossin directes, i que també es tractessin els recursos naturals de la regió, rica en te, petroli i fusta, així com l'alto el foc. L'ULFA va tornar a demanar que s'alliberessin també cinc dels seus representants empresonats perquè poguessin participar a la següent ronda negociadora. Cal destacar, igualment, que el mes d'abril els EUA van retirar l'ULFA de les seves llistes de grups terroristes, però el van mantenir en l'apartat d'"altres organitzacions terroristes" que no ataquen ciutadans nord-americans.

El Govern de l'Índia va assenyalar, el juliol del 2006, que en les negociacions amb l'ULFA es podrien discutir totes les qüestions en el marc de la Constitució Índia, i que aquestes negociacions podrien tenir lloc a partir del moment que l'ULFA designés el seu equip per negociar. **El Govern indi va oferir també un corredor de seguretat als líders de l'ULFA**. Després d'una reunió mantinguda amb la facilitadora del grup armat, l'escriptora M. R. Goswami, el Govern va instar el grup armat perquè s'hi posés en contacte. No obstant això, l'ULFA va demanar garanties per escrit del fet que a les negociacions s'abordaria la qüestió de la sobirania, i va tornar a demanar que posessin en llibertat cinc integrants del grup armat, així com informació sobre els combatents desapareguts. El Govern va destacar la importància que tingués lloc una comunicació directa amb el grup armat, ja que fins aquell moment aquesta interlocució sempre s'havia produït per mediació de la facilitadora o del PCG designat per l'ULFA. L'agost, el Govern indi va assegurar que no podia procedir a l'alliberament immediat dels cinc membres del comitè central de l'ULFA, doncs havia de seguir els procediments legals establerts, i la decisió només la podia prendre un tribunal. Tot i això, l'executiu es va mostrar satisfet davant la crida a la contenció feta per l'ULFA als seus militants i del cessament de la violència com a resposta a la suspensió de les operacions militars índies al territori, esperant que aquesta nova situació propiciés una solució permanent al conflicte. Cal destacar que la **treva oberta era la primera que afectava la totalitat**

del grup armat d'oposició **ULFA** durant els seus 27 anys d'existència. El mes de setembre, el PCG va demanar la intervenció del primer ministre M. Singh per posar fi al bloqueig que travessava el procés de pau. L'ULFA va garantir que en cas que els seus dirigents fossin excarcerats, es garantiria la seva permanència al país, però no va acceptar les condicions prèvies decretades pel Govern per posar-los en llibertat. La primera quinzena de novembre, el Govern indi va afirmar que l'ULFA hauria de lliurar una carta formal perquè el procés de pau es pogués reiniciar en el decurs d'una reunió celebrada amb l'escriptora M. Raisom Goswami, facilitadora del grup armat. L'escriptora i un representant del PCG es van reunir amb l'Assessor Nacional per a Seguretat per mirar de reactivar el procés de pau i transmetre al Govern el missatge del líder del grup armat, A. Rajkhowa, relatiu a la **necessitat d'assegurar la discussió sobre la qüestió de la sobirania en unes negociacions de pau**. Una delegació de 12 partits de l'Estat es va reunir a Delhi amb el ministre d'Interior de la Unió per demanar-li que es duguessin a terme les mesures necessàries per iniciar les negociacions de pau amb l'ULFA, sense que existissin condicions prèvies per cap de les parts. El desembre, el PGC va manifestar que encara no havia rebut cap petició formal del Govern des de l'última reunió de negociacions, realitzada el juny.

Pel que fa al grup armat d'oposició **NDFB**, encara que el primer trimestre del 2005 es van retardar els contactes per la tardança en la designació d'enviats i problemes de comunicació, el mes de maig d'aquell any es van iniciar les converses entre tres representants del NDFB i el Govern de l'Índia i de l'Estat d'Assam, acordant un **alto el foc**. Aquest acord, que acabava amb la violència dels últims 18 anys, tenia validesa per un període d'un any i establia la creació d'un grup conjunt de supervisió de l'alto el foc. El NDFB va anunciar el setembre del 2005 que duria a terme consultes amb la població civil abans d'acabar la seva llista de demandes al Govern indi per a la celebració de negociacions de pau formals, sense renunciar a la seva demanda d'alliberament del territori de Bodoland. L'any 2006, representants d'aquest grup van assenyalar que no havien lliurat cap document amb les seves propostes perquè **esperaven rebre una invitació formal del Govern per iniciar les negociacions**. El tercer trimestre de l'any, el NDFB va negar que pensés formar un partit polític i va indicar que actualment estava centrant tots els seus esforços en el procés de pau amb el Govern. El NDFB va manifestar que les trobades que havia mantingut amb diversos partits polítics obeïen únicament a la intenció d'establir contactes de cara a assolir una solució política al conflicte bodo i obtenir suports per al procés de pau. El mes de desembre es van celebrar manifestacions convocades per l'*All Bodo Peace Forum* per demanar la represa de les converses de pau. Aquest grup ja havia intervingut per aconseguir el cessament del foc del 2005.

El procés de pau el 2007

A principis de l'any es van produir diversos atacs simultanis de l'ULFA a nou zones diferents, que van causar la mort de 61 persones, majoritàriament civils i inclosos menors; a més, un líder del Partit del Congrés va morir tirotejat en un atemptat reivindicat per l'ULFA. L'escriptora i facilitadora de l'ULFA M. Raisom Goswami, després de condemnar els atacs violents comesos per aquest grup, va advertir que la població d'Assam no donaria el seu suport a qui duqués a terme actes d'aquesta mena, però alhora va indicar que el Govern no havia actuat amb sinceritat en el transcurs del procés de pau durant l'any anterior. No obstant, el Govern no va descartar la possibilitat d'un negociacions de pau amb l'ULFA, i malgrat que aquest grup va afirmar que volia que se celebrés un plebiscit (no un referèndum) sota supervisió internacional sobre la sobirania d'Assam. L'única condició prèvia que va mantenir per dur a terme negociacions amb el Govern va ser que la qüestió de la restauració de la sobirania d'Assam fos a l'agenda per discutir-la específicament. El Govern indi va afirmar, però, que no havia rebut cap proposta formal per part de l'ULFA per dur a terme negociacions directes. L'organització *People's Committee for Peace Initiatives in Assam* (PCPIA) va celebrar el mes de març una convenció de dos dies per explorar possibles vies de represa del procés de pau entre el Govern i l'ULFA. Entre els organitzadors de la convenció hi havia integrants del Grup Consultiu del Poble, creat per l'ULFA per negociar amb el Govern. Malgrat la intensificació de les operacions militars contra l'ULFA, l'escriptora i facilitadora d'aquest grup, M. Raisom Goswami, va expressar novament el segon

trimestre la seva voluntat de reprendre el procés de pau a través d'un nou fòrum dirigit per ella mateixa, anomenat Nagarik Shanti Manch – NSMA (Fòrum Ciutadà per la Pau a Assam). El juny, **el Govern va accedir a reprendre les converses de pau amb l'ULFA**, establint diverses condicions. El Govern no posaria en llibertat els cinc líders del grup armat empresonats, però facilitaria trobades amb aquests si calgués per a les negociacions, garantint un corredor segur. A principis de juliol, l'escriptora M. Raison Goswami va fer una crida tant al Govern indi com al grup armat d'oposició ULFA perquè continuessin amb el procés de pau. Aquestes declaracions es van produir després de l'últim intent per revifar el procés de pau i que el Govern hagués assenyalat que enviaria un emissari a negociar amb els líders de l'ULFA si fos necessari. Per la seva banda, el grup armat va respondre a aquest intent de reedició de les negociacions de pau assenyalant que no els interessaven unes negociacions secretes amb el Govern indi i va qualificar d'insultants les condicions establertes per l'Executiu indi. **L'ULFA va indicar que només consideraria una oferta del Govern per negociar si aquesta es produïa a través del Grup Consultiu Popular.** El mes d'agost, i després d'una crida realitzada pel primer ministre, Tarun Gogoi, l'ULFA va insistir que només negociaria una sobirania per a Assam. A mitjan setembre, el PCPIA (fòrum que agrupa prop de 30 organitzacions de la societat civil i que desenvolupa iniciatives de pau a l'estat) va renovar la seva crida al Govern i a l'ULFA perquè suspenguessin les hostilitats i reiniciessin el procés de pau. El PCPIA va assenyalar que el Govern s'hauria de dirigir directament al grup armat, i no només a través dels mitjans de comunicació, per requerir-li la carta formal que sol·licita per dur a terme les negociacions. L'ULFA ja havia indicat en diverses ocasions que el Govern s'havia d'adreçar a ells mitjançant el GPC. A principis d'octubre, **l'ULFA va indicar que s'asseuria a dialogar amb el Govern en un termini de 48 hores des del moment que aquest mostrés la seva voluntat de discutir sobre la qüestió de la sobirania d'Assam.** Un alt comandament de les FAS va assenyalar que aquestes no estaven en contra d'un procés de pau amb l'ULFA i que es mostraven d'acord amb el fet que es mantinguessin negociacions sense condicions prèvies amb els líders del grup armat. D'altra banda, les FAS també van assenyalar que suspendrien les operacions contra l'ULFA si aquest grup s'asseia en una taula de negociacions amb el Govern sense imposar condicions. El novembre, l'Executiu va afirmar que les negociacions només serien possibles si el líder de l'ULFA, Paresh Baruah, hi participava. No obstant, el Govern va assenyalar que les operacions militars contra el grup armat prosseguiran fins que l'ULFA renunciï a la violència. Alhora, el Govern va anunciar que pagaria compensacions addicionals als familiars de les víctimes de l'ULFA.

D'altra banda, el segon trimestre del 2007 el Govern indi va donar un ultimàtum al grup armat d'oposició **NDFB** perquè elaborés un document amb les seves demandes per començar les negociacions formals de pau, un any i mig després de la signatura de l'acord d'alto el foc, sense que s'assolissin avenços en acabar l'any, amb l'excepció de perllongar l'alto el foc durant sis mesos més.

El procés de pau el 2008

En relació amb els diferents conflictes existents a l'Índia, un informe del ministeri de l'Interior va assenyalar que la insurrecció maoista ampliava la seva presència a 22 estats i establia vincles amb organitzacions armades com l'LTTE de Sri Lanka o l'ULFA de l'estat indi d'Assam. Les organitzacions naxalites comptarien amb uns 20.000 membres clandestins i amb 50.000 integrants convencionals. El Govern central va donar llum verda a la creació d'un grup especial de combat (COBRA) per fer front a la insurrecció naxalita. Segons el ministeri de l'Interior s'ha detectat la **presència de com a mínim 15 organitzacions islamistes a Assam.** Aquesta presència hauria començat el 2003 quan, després de l'operació duta a terme al Bhutan contra el grup armat d'oposició ULFA, els membres d'aquest grup haurien buscat el suport de grups islamistes a Bangladesh.

A principi de gener, l'executiu va assenyalar que no acceptaria cap preconditioni per començar les negociacions amb el grup armat d'oposició **ULFA.** No obstant això, el Govern va indicar que les portes estaven obertes a un nou procés de pau, però que haurien de ser els mateixos líders de

l'ULFA que es possessin en contacte amb el Govern i deixessin enrere la fórmula de la negociació a través d'una tercera part (en el passat, el PCG, format per representants de la societat civil designats per l'ULFA). D'altra banda, el primer ministre d'Assam, Tarun Gogoi, va assenyalar que en cap cas acceptarien l'exigència del grup armat de donar garanties per escrit que s'abordaria la qüestió de la sobirania en unes negociacions. El mes de febrer, el Govern va fer consultes sobre les possibilitats de reprendre el procés de negociacions i va assenyalar que s'exigiria als líders de l'ULFA que acantonessin els combatents, prohibissin la circulació d'armes i acatessin determinades directrius. A més, el Govern exigiria la presència en les negociacions dels alts comandaments del grup armat, Arabinda Rajkhowa i Paresh Baruah, president i comandant en cap respectivament. Però a mitjan mes de febrer, el Govern va detenir l'integrand del Grup Consultiu Popular (PCG, designat pel grup armat d'oposició ULFA per negociar amb el Govern) i activista dels drets humans Lachit Bordoloi, acusat d'estar relacionat amb el grup armat, fet que podria enterbolir les possibilitats de reiniciar un diàleg. El mes de març, el **primer ministre d'Assam Tarun Gogoi va afirmar que no era optimista en relació amb una solució negociada per al conflicte amb l'ULFA mentre el grup armat es mantingués present a Bangladesh. No obstant això, va reiterar la disposició del Govern a mantenir converses amb l'ULFA sense condicions prèvies.** El segon trimestre, el Govern va afirmar que estava preparat per mantenir converses amb aquest grup, però que hauria de ser sempre en el marc de la Constitució, ja que la unitat i la integritat del país no eren negociables. D'altra banda, l'escriptora i facilitadora de l'ULFA, Mamoni Raisom Goswami, va afirmar que podria abandonar les seves tasques de mediació si no es produïen avenços en el procés de pau entre l'ULFA i el Govern en els sis mesos següents. Goswami va afirmar que estava molt afectada per la falta de flexibilitat de les parts, ja que continuaven els enfrontaments. El tercer trimestre es van produir diverses **desercions per part de nombrosos membres de l'ULFA.** Concretament, les companyies A i C del 28è batalló de l'ULFA van declarar de manera unilateral un alto el foc, després del qual el Govern va anunciar la suspensió de les operacions contra aquestes unitats. Això no obstant, les operacions militars contra la resta del grup armat van prosseguir. A final del mes d'agost, les forces de seguretat índies van afirmar que els batallons 709 i 29 de l'ULFA devien estar a punt de fer declaracions d'alto el foc de manera unilateral. Mentrestant, el primer ministre de l'estat d'Assam, Tarun Gogoi, va reiterar la seva crida a l'ULFA i a altres grups armats a renunciar a la violència i a involucrar-se en converses directes amb el Govern. El mes d'octubre, **el Govern va afirmar que no havia rebut cap proposta formal de negociacions directes per part de l'ULFA i va assenyalar que, des que s'havien acabat les tres rondes de negociacions l'any 2006 amb els representants designats pel grup armat, no s'havia produït cap nova proposta per part de l'ULFA.**

En relació amb l'altre procés que el Govern manté amb el grup armat d'oposició **DHD**, el Govern va ampliar a sis mesos més l'acord d'alto el foc, si bé va haver-hi acusacions per part del Govern que el DHD l'havia violat. L'acord es va anunciar després d'una trobada tripartida entre el Govern central indi, el Govern de l'estat d'Assam i el grup armat, i es va considerar la suspensió d'accions militars. El tercer trimestre, Govern i **DHD (N)** van acordar ampliar sis mesos més l'acord d'alto el foc així com celebrar una reunió posterior el mes de juliol per abordar qüestions de caràcter polític. D'altra banda, el **grup armat d'oposició DHD (J) o Black Widow (escindit del DHD)** va declarar unilateralment un alto el foc i va transmetre al Govern una llista de peticions en què manifestava la seva voluntat de mantenir negociacions de pau. No obstant això, el Govern es va negar a dialogar amb aquest grup si continuaven rearmant-se, ja que el mes de novembre va reiniciar les seves activitats armades, interrompudes per la declaració unilateral d'alto el foc, motiu pel qual s'esperava una imminent il·legalització d'aquest grup.

Pel que fa a l'NDFB, el mes d'octubre aquest grup va entregar al Govern un document amb les seves demandes, la qual cosa podria permetre que s'obrissin negociacions per resoldre les violacions de l'alto el foc aconseguit fa dos anys, però a final de novembre el Govern va manifestar que podria revisar l'acord d'alto el foc per una presumpta implicació de l'NDFB en alguns atemptats. Igualment, cal assenyalar que, a final d'octubre, van explotar nou bombes en diferents ciutats de l'estat i van causar la mort de 81 persones. L'atemptat va ser reivindicat per

l'organització Força de Seguretat Islàmica-Mujahidins Indis (ISF-IM), un grup format l'any 2000 que s'oposa als moviments bodo BLT i NDFB. El mes de novembre, el Govern va decidir ampliar la il·legalització de l'ULFA i de l'NDFB, així com del grup armat HNLC; a més, va afirmar que posaria fi a l'alto el foc amb el l'NDFB, que expirava en acabar l'any. El mes de desembre, l'NDFB, acusat feia poc d'estar darrere de l'onada d'atemptats a l'estat el mes d'octubre, va nomenar un nou dirigent, Dhiren Boro, en absència del fins aleshores líder del grup Ranjan Daimary. Aquesta decisió va fer témer que es produís una divisió del grup armat. Un portaveu del grup va assenyalar que no s'havia de culpar l'organització sencera de les accions d'alguns individus i va reiterar que el grup armat mantenia l'alto el foc i manifestava la seva voluntat de presentar-se a les pròximes eleccions parlamentàries índies.

Un altre grup armat que opera a Assam, el KLNf, va afirmar, el mes de desembre, que estava disposat a mantenir negociacions de pau amb el Govern si cessaven les operacions militars contra ells. Aquestes declaracions es van produir després que diversos dels seus principals campaments situats al districte de Karbi Anglong fossin destruïts. Finalment, cal assenyalar que, a final d'any, la Universitat de Guwahati va celebrar una trobada en què van participar organitzacions de la societat civil i representants d'organitzacions armades que mantenen acords d'alto el foc, entre els quals hi ha els líders del batalló 28 de l'ULFA i representants del DHD. Els participants en la trobada van destacar la necessitat de crear un organisme que pogués facilitar un procés de pau a tota la regió del nord-est de l'Índia.

Fets més significatius de l'any a Assam

- El primer ministre d'Assam Tarun Gogoi va afirmar que no era optimista en relació amb una solució negociada per al conflicte amb l'ULFA si el grup armat continuava present a Bangladesh. No obstant això, va reiterar la disposició del Govern a mantenir converses amb l'ULFA sense condicions prèvies.
- El grup armat d'oposició DHD (J) o Black Widow (escindit del DHD) va declarar unilateralment un alto el foc i va transmetre al Govern una llista de peticions en què manifestava la seva voluntat de mantenir negociacions de pau.
- L'NDFB va lliurar al Govern un document amb les seves demandes, la qual cosa podria permetre que s'obriren negociacions, però a final d'any el Govern va manifestar que podria revisar l'acord d'alto el foc per una presumpta implicació de l'NDFB en alguns atemptats. Aquest grup també va manifestar la seva voluntat de presentar-se a les eleccions parlamentàries índies.
- El grup armat KLNf va afirmar, el mes de desembre, que estava disposat a mantenir negociacions de pau amb el Govern si cessaven les operacions militars contra ells.

c) Nagaland

Context del conflicte

El conflicte de Nagaland és un dels més antics de l'Índia, ja que es tracta de tribus tibetanobirmanes cristianitzades que lluiten per la independència des dels anys 50. El grup més important és el Consell Socialista Nacional de Nagaland (NSCN), fundat el 1980, i que va patir una escissió el 1988 i es

va dividir entre el NSCN (K), que opera al nord de l'Estat, i el NSCN (IM), més implantat al sud, amb uns 4.500 efectius i un fort component de fonamentalisme cristià. Aquest últim grup té els

Població: 2,2 milions d'habitants
 Superfície: 16.600 Km²
 IDH (Índia): 126 (de 177)
 PIB (Índia): 904.100 milions de \$
 Renda per habitant (Índia): 820 \$
 Morts pel conflicte: 20.000
 Actors armats: NSCN (IM)
 Facilitacions: Kredha (Països Baixos),
 Primer Ministre de Mizoram, Tailàndia

Líders exiliats a Tailàndia i una important diàspora als Països Baixos i a Irlanda. La regió és rica en recursos de gas.

Antecedents del procés de pau

El NSCN (IM) va declarar un alto el foc l'any 1997, que manté en l'actualitat. L'any 2003 es van dur a terme negociacions a Tailàndia i a la capital de l'Índia entre el Govern i aquest grup, i el 2004, amb el primer ministre de l'Estat de Mizoram, que va actuar com a facilitador en unes converses mantingudes a Tailàndia. També es va reunir a Amsterdam per definir les modalitats de la renovació de l'alto el foc. L'agost del 2004, i després de dues noves reunions a Tailàndia, el NSCN (IM) va fer el gest de felicitar la població índia, per primera vegada, amb motiu del dia de la independència.

Durant l'any 2005 van prosseguir les converses amb el NSCN (IM), els líders del qual es van traslladar dels Països Baixos a Nova Delhi per negociar amb el Govern. Des que van començar les negociacions el 1997, i que es va decretar un alto el foc, tots dos bàndols han dut a terme 45 rondes de consultes. El grup armat va mantenir la seva reivindicació d'integrar tots els territoris habitats per població naga en una única entitat territorial i establir una federació entre l'Índia i Nagaland. El juny, el NSCN (IM) va acusar el Govern d'haver violat l'alto el foc vigent fins a finals de juliol, i alguns dels seus dirigents van manifestar que abandonarien el país si no es produïen avenços substantius en les negociacions. El Govern va manifestar que podria estar considerant la possibilitat d'incorporar a les negociacions representants dels estats d'Assam, Arunachal Pradesh i Manipur, i de crear una comissió fronterera.

L'última de les tres rondes de negociació amb el Govern durant el 2005 es va produir el mes de desembre a Bangkok, on ja havia fet rondes consultives amb diferents ONG, i el NSCN (IM) va proposar establir unes "relacions federals" amb l'Índia, a més d'establir unes forces de defensa conjuntes, d'integrar les àrees amb població naga i de disposar d'una bandera pròpia. En cas de fracassar les negociacions, els líders d'aquest grup van manifestar que convocarien un referèndum entre el poble naga, ja que no renunciaven a la creació d'una entitat territorial que agrupés les regions habitades pels nagues. En aquestes negociacions hi col·laborava l'organització holandesa Kredha, formada per analistes en resolució de conflictes i liderada per Michael C. Van Walt Praag, antic Secretari General de l'Organització de Nacions i Pobles No Representats (UNPO).

El Govern i el NSCN (IM) es van reunir el febrer del 2006 a Bangkok (Tailàndia) i van acordar ampliar l'alto el foc vigent des de feia vuit anys durant sis mesos més. L'ampliació d'aquest acord obeïa també al reconeixement per totes dues parts que no s'havia avançat prou en les converses i que calia un impuls per dur a terme noves iniciatives. Govern i NSCN (IM) també van acordar modificar les bases de l'actual acord d'alto el foc per fer-lo més efectiu. Prèviament, el NSCN (IM) havia afirmat que incrementaria la pressió al voltant de la qüestió de la unificació de tots els territoris nagues. També van decidir que la següent ronda de negociacions fos després que s'haguessin celebrat les eleccions legislatives a Assam, perquè la qüestió de la unificació del poble naga no hi influís. El segon trimestre de l'any es van reunir a Amsterdam durant tres dies i van acordar reunir-se més sovint. La delegació Governamental va estar encapçalada pel ministre de la Unió, O. Fernández, juntament amb el ministre de l'Interior de l'Estat de Nagaland, S. Reghupathy, i el ministre d'Estat de l'Oficina del primer ministre P. Chouan. Tots tres són membres del Grup de ministres constituït pel primer ministre de l'Índia M. Singh per al procés de pau a Nagaland. El mes d'agost, ambdues parts van acordar a Bangkok ampliar per un any més l'acord d'alto el foc. L'octubre, representants del Govern i del NSCN (IM) es van reunir a Amsterdam, i van acordar una nova reunió a començaments del 2007. Prèviament, el Govern va manifestar que consideraria fórmules de federalisme asimètric per solucionar el conflicte, atès que en l'última ronda totes dues parts havien discutit sobre els límits de la flexibilitat de la Constitució, així com sobre la manera de poder encaixar una Constitució subnacional en la primera.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, els líders del NSCM (IM), el president I. Shisi Swu i el Secretari General, T. Muivah, es van desplaçar a la zona des de Tailàndia amb la intenció de prosseguir les negociacions de pau amb el Govern. A mitjan febrer, els líders del NSCN (IM) van realitzar consultes a la població civil i a líders religiosos sobre la possible creació de la "Gran Nagaland" (incorporant-hi territoris d'altres estats, Assam, Arunachal Pradesh i Manipur, en els que també hi ha població naga) prèviament a la celebració de negociacions amb el Govern. El Govern indi i el NSCN (IM) van acordar el juliol l'ampliació de l'acord d'alto el foc durant un any més, quan se'n complien deu de la seva signatura. No obstant, pel que fa a avenços a les negociacions de pau, el Govern va reiterar al grup armat que la qüestió de la sobirania estava totalment fora de discussió, i que qualsevol solució al conflicte s'hauria d'emmarcar dins de la Constitució del país. El grup armat podria haver accedit a romandre com a part de l'Índia mitjançant una relació federal de caràcter especial amb la unió, tot i que aquesta discussió encara no s'ha tancat. A principis de setembre, el NSCN (IM) va afirmar que s'oposava als plans de la companyia gasística *Oil and Natural Gas Corporation Ltd.* (ONGC) de tornar-se a establir a Nagaland, assenyalant que no permetria que cap empresa d'infraestructures operés a les zones habitades per població naga de l'estat de Manipur sense el permís del grup armat.

El procés de pau el 2008

A mitjan mes de maig, el Govern indi va afirmar categòricament que no hi havia possibilitat de negociar la qüestió de la sobirania amb els líders del grup armat d'oposició NSCN-IM, al qual va demanar que estudiés la Constitució per aconseguir una solució en el marc d'aquesta última. Fonts locals van assenyalar que el grup armat podria estar en contacte amb experts constitucionals. El Govern va demanar a l'NSCN-IM que destacés els elements de la Constitució que podrien ser reformats per aconseguir una solució al conflicte. El Govern ha fet més de 60 rondes de negociacions amb aquest grup sense que hagi aconseguit un acord definitiu. El Ministeri de l'Interior va assenyalar el mes de juny que, després de les greus violacions de l'acord d'alto el foc que s'havien produït les últimes setmanes, se celebraria una reunió amb les diferents faccions de l'NSCN per separat. D'altra banda, l'organització estudiantil NSF va afirmar que iniciaria un procés per tractar d'unificar totes les organitzacions insurrectes nagues en benefici de la població naga. La NSF va assenyalar que es reuniria amb representants dels grups armats NSCN-K i amb membres de les altres faccions. El mes d'octubre, representants del Govern indi i de l'NSCN-IM es van reunir a la Haia, per abordar la qüestió de la sobirania de Nagalim (Nagalàndia). Com a mesura de confiança, les diferents faccions de l'NSCN van acordar un alto el foc per disputar un partit de futbol de la "reconciliació naga". Els equips van estar integrats de manera mixta per combatents dels grups armats i militants d'organitzacions de la societat civil naga. El partit, el segon d'aquestes característiques, pretenia fomentar la reconciliació entre les diferents organitzacions nagues. Mitjans de comunicació de Nagalàndia van assenyalar que les converses de pau que mantenen el Govern indi i el grup armat d'oposició NSCN-IM seran sense condicions, la qual cosa implicarà que el Govern no podrà imposar una agenda determinada. Govern i NSCN-IM estarien estudiant com adaptar les demandes del grup armat en el marc de la Constitució índia. El grup armat hauria expressat la seva voluntat d'establir una relació de caràcter federal amb el Govern central. El mes de desembre es va celebrar una nova ronda de negociacions entre el Govern indi i l'NSCN-IM a Amsterdam. Des de l'any 1997, any en què es va decretar un alto el foc, s'han celebrat més de 50 rondes de negociacions sense que s'hagin produït avenços significatius en el procés de pau. Un líder del grup armat va assenyalar que, en aquesta ocasió, es tractava d'una trobada decisiva i que havia presentat un document amb una llista de demandes, si bé va assenyalar que no tenia sentit la renovació de l'acord d'alto el foc si el Govern no tenia un pla per aconseguir una solució que fos acceptable per totes dues bandes.

Fets més significatius de l'any a Nagalàndia

- El Govern va demanar a l'NSCN-IM que destaqués els elements de la Constitució que podrien ser reformats per aconseguir una solució al conflicte. El grup armat va expressar la seva voluntat d'establir una relació de caràcter federal amb el Govern central.
- En una trobada celebrada a Amsterdam, l'NSCN-IM va presentar al Govern una llista de demandes concretes.

d) Processos de pau a d'altres estats de l'Índia

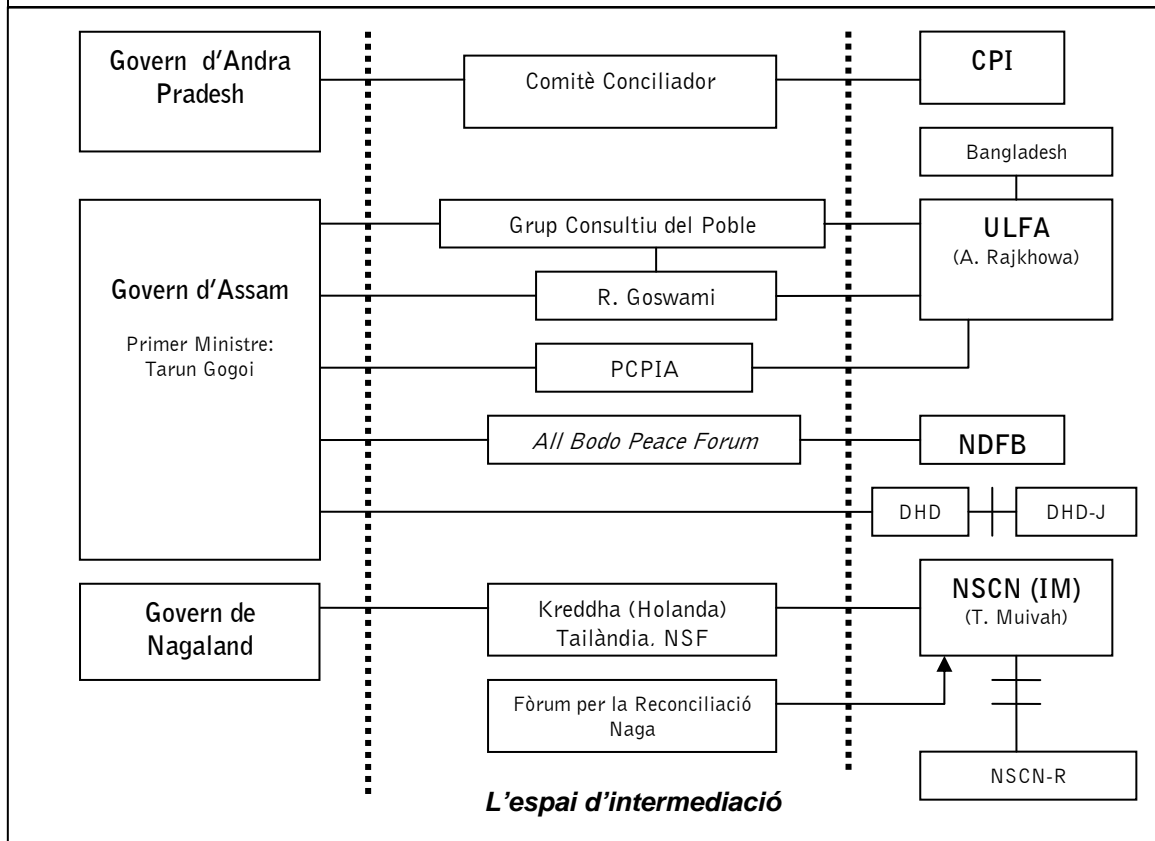
A l'Estat de Manipur, durant l'any 2005, el Govern va rebre diverses ofertes de negociacions de pau per part de diversos grups armats d'oposició. El mes de juliol del 2007, el Govern va accedir a **mantenir converses amb els grups armats de l'ètnia kuki**, inicialment de manera informal i que podria conduir posteriorment a la celebració formal de negociacions de pau. El Govern va indicar que es podria declarar un alto el foc bilateral abans de l'inici de converses, que aquestes converses es mantindrien dins del marc de la Constitució i que no afectarien a la integritat territorial de Manipur. Alguns dels principals grups armats kukis que operen en aquest estat són el KNF-P, el KNF-MC, el KRA (que a finals d'any va patir una escissió que va portar a la creació del KRA (U), el UKLF i el KLA). Algunes fonts van assenyalar que les forces de seguretat índies desplegades a l'estat podrien haver arribat a un acord d'alto el foc amb l'oposició armada l'agost del 2005 sense el consentiment del Govern de Manipur, tot i que els enfrontaments han perdurat malgrat l'acord. Prop de 400 persones van morir a Manipur durant l'any 2007 a causa del conflicte.

A l'Estat de Tripura, si bé a mitjan 2006 es va especular que el grup armat d'oposició **BNLF** (que també opera als estats d'Assam i Mizoram) podria lliurar les armes, a finals d'any no s'havia avançat en aquesta direcció. Entre els anys 2001 i 2004, aquest grup va mantenir negociacions amb el Govern, amb la celebració de dotze trobades. L'any 2005 el BNLF va rebaixar les seves exigències i va acceptar una autonomia. D'altra banda, el líder d'una facció del grup armat d'oposició **NLFT**, creat l'any 1989, es va escindir i va crear un nou grup armat, l'**IFMOT**. Aquest fet va suposar l'abandonament del procés de pau iniciat amb el Govern indi, que va acusar Bangladesh de donar suport al nou grup. El Govern de l'Índia va anunciar que destinaria un pressupost addicional per a la reinserció dels membres del NLFT (NB) en procés de desmobilització. El segon trimestre del 2007, prop de 1.000 insurgents dels grups armats **NLFT** i **ATTF** van participar en un procés de DDR i van rebre compensacions econòmiques i allotjament o terres per garantir la seva reintegració.

Pàgines Web sobre els processos de l'Índia

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Asian Center for Human Rights (www.achrweb.org)
- Assam Tribune (www.assamtribune.com)
- Frontline (www.flonnet.com)
- Hindustan Times (www.hindustantimes.com)
- IDSA (www.idsa.in)
- Institute of Peace and Conflict Studies (www.ipcs.org)
- Kuknalim (www.kuknalim.com)
- Nagaland International Support Centre (www.nagalim.nl)
- Nagaland Post (www.nagalandpost.com)
- North East News Agency (www.nenanews.com)

- NSCN (www.nscnonline.org)
- ONGC (www.ongcindia.com)
- Ploughshares (www.ploughshares.ca/librarie/ACRText/ACR-IndiaAP.html)
- SATP (www.satp.org)
- South Asia Analysis Group (www.saag.org)
- www.andhaneews.net
- www.hinduonnet.com/fline
- www.ipcs.org/nax-index.html
- www.maoism.org/misc/india/india.htm
- www.nagalim.nl/newa/news/htm
- www.northeastvigil.com/news
- www.rediff.com/news

ÍNDIA – PAKISTAN (Caixmir)

Context del conflicte

El conflicte entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir es remunta a la partició de 1947, quan tots dos països es van independitzar del Regne Unit, i el Caixmir va quedar repartit entre l'Índia (Estat de Jammu-Caixmir), el Pakistan i la Xina. Segons l'Acta d'Independència de l'Índia de 1947, el Caixmir era lliure d'adherir-se a l'Índia o al Pakistan. La seva adhesió a l'Índia es va convertir en font de conflicte entre els dos països, i els enfrontaments van començar aquell mateix any. L'Índia va reivindicar els territoris controlats pels

altres països argumentant que eren territoris administrats pel maharaja del Caixmir, mentre que el Pakistan reivindicava una part de la zona sota control indi per motius d'identitat musulmana. Des d'aleshores, hi ha hagut tres moments amb enfrontaments armats (1947, 1948 i 1965), i el 1971 es van reprendre les hostilitats. **El juliol de 1949, tots dos països van signar l'acord de Karachi, en el qual s'establí una línia de cessament del foc que haurien de vigilar uns observadors, motiu pel qual aquell mateix any l'ONU va crear una missió d'observació (UNMOGIP), que continua activa, amb observadors internacionals a la Línia de Control. A finals dels 80 es va intensificar la tensió amb el risc afegit de les armes nuclears que tenen tots dos països.**

El conflicte té, doncs, dues dimensions: una d'interestatal, amb la disputa de la frontera entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir, que es manifesta en contínues infiltracions de grups pakistanesos a través de la frontera; i una altra d'intraestatal, la lluita dels grups armats d'oposició musulmans dins de l'Estat indi de Jammu-Caixmir contra el poder central de l'Índia. Alguns d'aquests grups lluiten per la independència d'un Caixmir unificat, mentre que d'altres ho fan per la integració d'aquest Estat indi al Pakistan. L'any 1992 van constituir una coalició *All Party Huriyat Conference (APHC)*, que reclama un referèndum amb supervisió internacional, tal com ja van recollir les primeres resolucions del Consell de Seguretat. D'altra banda, el control de les conques dels rius del Punjab també és motiu de disputa.

Un altre grup armat important del Caixmir és **Hizbul Mujahideen (HM)**, creat l'any 1989 i liderat per Sayeed Salahudeen, que figura a les llistes de la UE de grups terroristes des del 2005, per haver dut a terme nombrosos atemptats contra la població civil de l'Índia.

Antecedents del procés de pau

L'Índia s'ha negat sempre a qualsevol mediació internacional; prefereix un diàleg directe bilateral, no és partidària de modificar els límits territorials i compta amb el suport de la Xina. En canvi, el Pakistan és partidari d'internacionalitzar qualsevol procés de pau i, sobre la base del dret a l'autodeterminació, reclama la celebració d'un referèndum sota control de l'ONU, si bé últimament ha declarat que podria renunciar-hi. Per la seva banda, els EUA han dut a terme algunes tasques de mediació amb l'interès que la disputa es resolgui de manera que les FAS del seu aliat a la regió –el Pakistan– puguin dedicar-se a la lluita contra al-Qaeda. L'aspecte més destacat d'aquest conflicte és la dinàmica de **creació de mesures de confiança** per totes dues bandes i el model de procés que es coneix com a "*composite dialogue*", que consisteix a abordar totes les disputes en un procés únic, de manera que els avenços es produeixen alhora en matèries diverses, i, tot i la lentitud per assolir acords, després aquests acords difícilment es poden revocar.

Població: 13 milions (Caixmir)
Superfície: 222.200 Km ² (Caixmir)
IDH: (Índia 128; Pakistan 136) de 197
PIB: Índia, 909.100 milions \$; Pakistan, 126.700 milions \$
Renda per habitant: Índia, 820\$; Pakistan, 800 \$.
Morts pel conflicte: 47.000/70.000 persones des del 1989.
Actors: APHC, Hizbul Mujahideen
Facilitacions: ----

Malgrat la dinàmica positiva i els avenços ininterromputs dels darrers anys, durant el 2005 no es van fer els passos significatius esperats en qüestions substantives del contenciós entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir. En qualsevol cas, tant un país com l'altre van continuar intensificant les mesures de confiança que havien iniciat dos anys enrere i que han conduït a la discussió sobre propostes per desmilitaritzar el Caixmir i introduir un model d'autoGovern a la regió. El Govern indi va anunciar a principis del 2005 la creació d'un comitè per explorar la possibilitat de concedir més autonomia a la regió. Al llarg de l'any van prosseguir els contactes bilaterals que van generar confiança entre les parts: van tenir lloc visites mútues dels ministres d'Exteriors, tots dos països van restablir una línia d'autobús per unir els dos Caixmirs (suspesa des de feia 60 anys) i van acordar l'alliberament de més presos, l'augment d'intercanvis comercials i la col·laboració en el control de narcòtics, tràfic marítim i altres temes econòmics, polítics i humanitaris. Com a aspecte simbòlic, el Govern indi va convidar el president pakistanès a assistir a un partit de críquet entre ambdós països a l'Índia. D'altra banda, grups pacifistes indis i pakistanesos van celebrar una marxa conjunta des de Delhi (Índia) fins a Lahore (Pakistan), seguint una ruta sufí del segle XIII. Representants de l'APHC (coalició que agrupa els principals partits independentistes del Caixmir) es van reunir amb el president pakistanès Pervez Musharraf i amb el primer ministre indi Manmohan Singh, durant la visita del primer a Delhi, amb resultats satisfactoris per totes dues parts. El Govern indi, a més, va permetre per primera vegada que els principals dirigents d'aquesta coalició visitessin el Pakistan per mantenir converses amb el Govern d'aquest país. La facció moderada de l'APHC va expressar la seva voluntat d'iniciar negociacions amb el Govern indi.

Durant la segona meitat del 2005, les relacions entre els dos països van continuar millorant amb acostaments importants, com la trobada dels dos líders a l'Assemblea General de l'ONU. En aquesta reunió van abordar, entre d'altres temes, la construcció d'un gasoducte entre l'Iran i l'Índia, que travessaria el Pakistan i asseguraria el subministrament energètic als dos països; la construcció de la presa de Baglihar; el manteniment de converses entre el Govern indi i els líders moderats de l'APHC; i l'acord de no construir nous punts militars a la frontera. El primer ministre indi va acceptar també visitar el Pakistan. Cal destacar igualment l'aportació del president pakistanès, en el sentit que la disputa pel control del Caixmir es podria resoldre mitjançant una major autonomia per a la regió, coincidint amb unes declaracions del primer ministre indi, que va assenyalar que un **Caixmir sense fronteres definides** i una major autonomia per a les zones administrades per l'Índia serien mesures que podrien ajudar a resoldre el conflicte, **afeblint la demarcació fronterera per treure-li rellevància**. Per la seva banda, el Pakistan va sol·licitar al Banc Mundial que nomenés un expert independent per arbitrar la disputa per a la construcció de la presa de Baglihar, a la zona del Caixmir administrada per l'Índia. El Banc Mundial va nomenar un mediador suís per Baglihar, i van començar les negociacions sobre la disputa per la glacera de Siachen. L'octubre del 2005, i com a reacció a la situació humanitària provocada pel terratrèmol que va afectar la zona del Caixmir administrada pel Pakistan, es va permetre que part de la població travessés la Línia de Control (frontera *de facto* entre els dos països) amb l'objectiu de facilitar la comunicació entre les famílies afectades, si bé de manera controlada. També es van restablir les comunicacions telefòniques, tallades durant els últims quinze anys. El desembre, el principal grup armat de l'oposició que opera a l'Estat de Jammu-Caixmir (Índia), **Hizbul Mujahideen**, va demanar a la UE que revisés la seva decisió d'incloure'l a la llista d'organitzacions terroristes. El líder de l'APHC, per la seva banda, va afirmar que el president del Pakistan li havia ofert suport per crear uns Estats Units del Caixmir, on els membres de l'assemblea legislativa de cada Caixmir escollirien els representants per a una tercera assemblea, que prendria una decisió pel que fa a una solució final del conflicte. Cal destacar finalment que el comerç entre l'Índia i el Pakistan es va duplicar l'any 2005.

Tots dos països van reiterar, a principis del 2006, el seu compromís amb la pau, encara que no van assolir cap progrés tangible. L'Índia va manifestar que no reduiria els seus efectius militars desplegats a la zona, i el primer ministre pakistanès va descartar la possibilitat d'establir una federació entre tots dos països. A mitjan febrer, no obstant, i probablement vinculat a les visites al país dels presidents de França i dels EUA, el primer ministre indi va anunciar la celebració

d'una conferència en la qual participarien polítics caixmirians i líders separatistes, amb l'objectiu d'ampliar el diàleg sobre el procés de pau. Finalment, a la reunió no hi van assistir els principals líders separatistes, que la van considerar prematura. La visita del mandatari nord-americà va ser aprofitada per l'**APHC** (coalició que agrupa els principals partits independentistes), que va instar el president Bush a afavorir la desmilitarització de la zona. El mes de març, polítics i intel·lectuals dels dos Caixmir es van reunir a Islamabad per discutir sobre el procés de pau, en un trobada organitzada pel moviment nord-americà *Pugwash*.

El segon trimestre del 2006, el primer ministre indi M. Singh i l'**APHC** van acordar establir un sistema que permetés discutir possibles solucions a la disputa per la regió. Es tracta de la segona trobada mantinguda per tots dues parts des que M. Singh va ser designat primer ministre. **L'APHC va anunciar poc després que crearia un grup de negociadors perquè mantinguessin converses amb el Govern de l'Índia.** L'Índia i el Pakistan van acordar també obrir parcialment la Línia de Control (frontera *de facto* entre tots dos països) per incrementar el comerç a través d'un servei de camions i de l'ampliació del servei d'autobusos entre els dos Caixmir. El Pakistan va anunciar la posada en llibertat de 71 pescadors indis detinguts, i els dos països van celebrar una desena ronda de negociacions per aconseguir la retirada de tropes de la glacera de Siachen, on hi continua havent 7.000 soldats indis i 4.000 de pakistanesos. També van acordar permetre la retransmissió de la programació índia per la televisió pakistanesa. Durant el tercer trimestre es van continuar desenvolupant mesures de confiança, tot i l'atemptat que el mes de juny va causar la mort de 200 persones a la ciutat índia de Mumbai. L'Índia va suspendre temporalment el procés i va demanar al Pakistan que prengués més mesures per posar fi al terrorisme. El mes d'agost, tots dos països van expulsar respectivament un diplomàtic de l'altre país, en una breu crisi diplomàtica. D'altra banda, S. Malik va substituir com a Alt Comissionat pakistanès per a l'Índia A. A. Khan, el mandat del qual s'acabava aleshores. També cal destacar que, a finals d'agost, el grup armat d'oposició **Hizbul Mujahideen va afirmar que es comprometia a prendre totes les mesures necessàries per aconseguir una solució a la disputa pel Caixmir que fos conforme als desitjos de la població caixmiriana.** A més, el grup va respondre a les crítiques fetes per altres grups armats en les quals s'assenyalava que les intencions reals de Hizbul Mujahideen eren les de fer crides per a un alto el foc, tot afirmant que no deixarien les armes fins que s'hagués resolt el conflicte. Hizbul Mujahideen també va assenyalar que qualsevol procés, inclosos un plebiscit i la desmilitarització del Caixmir, s'hauria de fer sota supervisió internacional. Aquest grup, liderat per M. Yusuf Shaw, àlies "Syed Salahuddin", ja havia anunciat l'any 2000 una proposta d'alto el foc i s'havia reunit amb funcionaris indis al Caixmir. El setembre, finalment, els mandataris dels dos països van acordar reprendre les negociacions de pau després d'haver mantingut la quarta trobada en dos anys, en el marc de la Cimera de Països No Alineats, a l'Havana. El ministre d'Exteriors pakistanès va manifestar també que tots dos països estaven a prop d'arribar a un acord sobre la disputa de la glacera de Siachen.

El desembre del 2006, el president pakistanès **Pervez Musharraf va afirmar que el Pakistan podria abandonar la seva demanda sobre el Caixmir si l'Índia accedia a les seves propostes de pau:** una retirada gradual de tropes de la zona, autoGovern per als caixmirians i un mecanisme conjunt de supervisió que involucrés indis, pakistanesos i caixmirians. La resposta de l'Índia a aquesta proposta va ser que els mapes no es poden refer, però que es podria aconseguir que la frontera fos irrellevant. En acabar l'any, el primer ministre pakistanès va sol·licitar a una representació del Parlament Europeu de visita al Pakistan que facilités una solució pacífica per a la disputa sobre el Caixmir, i va avançar diverses propostes, inclosa la desmilitarització i l'autoGovern per al Caixmir. També es va saber que en un termini breu diversos líders de l'**APHC** visitarien el Pakistan, després que el ministre d'Exteriors de l'Índia hagués visitat el Pakistan. Cal destacar igualment que el líder de l'**APHC** **M. Umar Farooq va visitar Irlanda del Nord per estudiar el procés de pau que s'hi havia desenvolupat,** convidat per la cancelleria britànica, va saludar la proposta del president pakistanès de desmilitaritzar el Caixmir i va demanar als països de la UE i a Noruega que facilitessin el procés de pau per a la regió.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, ambdós països van confirmar la represa del procés de pau després de la visita al Pakistan del ministre d'Exteriors indi, P. Mukherjee, durant la qual va mantenir reunions amb diversos membres del Govern, entre ells el president Pervez Musharraf, i el març van realitzar la quarta ronda de l'anomenat Diàleg Compost. **La coalició de partits independentistes de Jammu-Caixaïmir, APHC, va demanar que s'abandonés la lluita armada per poder obrir el camí cap a unes negociacions de pau que desemboquessin en un acord de pau sostenible.** En aquest sentit, l'APHC va instar els grups armats a declarar un alto el foc temporal que pogués ajudar a la resolució del conflicte. El president de l'APHC, M. Umar Farooq, va assenyalar que tant la proposta de quatre punts del president pakistanès com la idea d'autoGovern eren molt encoratjadores. A principis de març, ambdós països van celebrar la primera trobada de la plataforma conjunta per combatre el terrorisme, setmanes després d'un atemptat que va causar 68 morts a l'Índia. A finals de maig, el Govern de l'Estat de Jammu-Caixaïmir va declarar que de moment no es faria efectiva la reducció del nombre de tropes que un grup d'experts havia aconsellat a l'Executiu tenint en compte la reducció de la violència que s'havia detectat des del 2004. D'altra banda, l'aprovació per àmplia majoria al Parlament Europeu d'un informe sobre la situació actual i les perspectives de futur del Caixaïmir van provocar una airada reacció del Govern pakistanès, que va considerar que l'informe era parcial a favor de l'Índia i que soscavava la legitimitat del Parlament Europeu per exercir tasques de mediació en el contenciós. El primer ministre indi Manmohan Singh va assenyalar durant una visita a Jammu-Caixaïmir el mes de juliol que havia arribat el moment d'un acord amb el Pakistan per posar fi a la disputa entre els dos estats i va proposar **l'ús conjunt dels recursos naturals i aquífers en benefici de les dues parts de la regió** dividida per la Línia de Control (frontera *de facto*). A principis d'octubre, ambdós països van anunciar una nova trobada per abordar la qüestió de les mesures de confiança en l'àmbit nuclear. Els dies anteriors, el president d'Azad-Caixaïmir (zona del Caixaïmir administrada pel Pakistan), Raja Zulqarnain, havia afirmat que les mesures de confiança dutes a terme per ambdós països han servit per augmentar les esperances del poble del Caixaïmir, però que no s'ha materialitzat cap resultat. Raja Zulqarnain va assenyalar que el procés de pau no estava avançant prou i que l'Índia no havia mostrat una actitud flexible en el procés.

El procés de pau el 2008

El líder de l'United Jihad Council del Caixaïmir (coalició que agrupa diversos grups armats d'oposició que operen en aquest estat), Syed Salahudin, va afirmar a començament d'any que, a pesar que promourien el boicot a les eleccions de l'estat, no ho farien utilitzant les armes. Syed Salahudin, que també encapçala el grup armat d'oposició **Hizbul Mujahideen, va afirmar que el seu grup consideraria una oferta de treva si provenia de fonts respectables.** A mitjan mes de febrer, el Govern indi va assenyalar que estava preparat per reprendre el **procés de diàleg compost amb el Pakistan, amb la celebració d'una quarta ronda a partir del mes d'abril amb els ministres d'Exteriors, i va celebrar el decurs de les eleccions en aquest país perquè havien permès al poble pakistanès d'expressar-se.** El procés de diàleg s'havia interromput després de la imposició de l'estat d'emergència pel president pakistanès Pervez Musharraf. Tots dos països van acordar duplicar el nombre de vols setmanals que uneixen els dos estats i, així, augmentar el nombre de destinacions connectades i el nombre d'aerolínies autoritzades per dur a terme aquests vols. El segon trimestre van continuar desenvolupant-se les mesures de confiança entre tots dos països. A començament de maig, el primer ministre indi Manmohan Singh va celebrar les declaracions fetes pel nou executiu pakistanès sobre les possibilitats d'acords futurs entre tots dos països. Singh va anunciar noves mesures que facilitarien travessar la línia de control, frontera *de facto* entre els dos països, així com un increment de la freqüència dels autobusos que van d'un país a l'altre. L'Índia va deixar en llibertat 29 presos pakistanesos detinguts en presons índies. L'alliberament es va produir coincidint amb la visita al Pakistan del ministre d'Exteriors indi Pranab Mukherjee. A mitjan mes de maig es va reprendre el procés de negociacions entre tots dos països amb una trobada dels ministres d'Exteriors a Islamabad, precedida d'una reunió preparatòria dels secretaris d'Exteriors. Finalment, les autoritats pakistaneses van deixar en

llibertat gairebé 100 pescadors indis detinguts a les presons pakistaneses com a gest de bona voluntat després de la trobada celebrada feia poc entre tots dos Governos. Els dos països detenen sovint pescadors acusats de traspasar de manera il·legal les aigües territorials.

El ministre d'Exteriors pakistanès Shah Mehmood Qureshi va assenyalar, el mes de juny, que es consultaria els líders caixmirians de banda i banda de la frontera abans que se celebrés la següent ronda de negociacions amb l'Índia. Les declaracions es van produir quan va tornar de la reunió de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) celebrada a Uganda, on també van assistir líders caixmirians i durant la qual es va produir un intercanvi d'opinions amb integrants de l'APHC (coalició que agrupa els principals partits independentistes de Jammu i Caixmir). Qureshi va assenyalar que el **grup de contacte sobre el Caixmir de l'OCI** havia expressat el seu suport al procés de diàleg entre l'Índia i el Pakistan i que, per primera vegada, aquesta qüestió va ser inclosa en la Declaració de Kampala emesa durant la celebració de la reunió. Tots dos països van acordar també l'ampliació dels contactes directes entre la població situada a banda i banda de la línia de control (frontera *de facto* entre els dos països). A més d'una simplificació dels tràmits per obtenir permisos per viatjar a l'altre costat de la línia de control, es preveu incrementar la freqüència dels autobusos i la creació d'un servei postal que uneixi Muzaffarabad amb Srinagar. Com a aspectes negatius s'ha de destacar que, a final de juliol, un **atemptat reivindicat per Hizbul Mujahideen en una estació d'autobusos** a la ciutat de Srinagar (Índia) va causar 32 ferits, entre els quals hi havia menors i que, des de final de juny fins al mes de setembre, 30 persones van morir i 600 van resultar ferides per trets de la policia durant les **protestes que, des de feia setmanes hi havia al Caixmir, de la població musulmana de la regió contrària al Govern indi**. Els mesos posteriors van continuar els enfrontaments amb el grup Hizbul Mujahideen a les proximitats de la línia de control. El 24 d'agost, les autoritats van imposar un toc de queda a la regió del Caixmir, previ a una nova manifestació, i van detenir dos dels principals líders de les protestes: Mirwaiz Umar Farooq, president de l'APHC (Conferència Hurriyat) i Syed Shah Geelani, de l'ala dura dels grups separatistes. La crisi va incrementar la tensió entre l'Índia i el Pakistan, el parlament del qual va aprovar una resolució que condemnava l'ús excessiu i brutal de la força per les forces de seguretat índies. La policia també va detenir el líder caixmirià Shabir Shah, el qual havia encapçalat algunes de les protestes més importants contra el control indi de la regió del Caixmir. A pesar de tot, a principi de setembre, el **Pakistan va convidar l'Índia a una reunió amb l'objectiu d'iniciar relacions comercials a través de la línia de control**. L'objectiu de la reunió era aprofundir l'acord que s'havia aconseguit el mes de juny acordant modalitats i firmant contractes de caràcter comercial. **El Govern pakistanès va anunciar la creació d'un comitè parlamentari per tractar la qüestió del Caixmir amb l'objectiu de crear un consens sobre aquesta qüestió i sobre el procés de pau amb l'Índia**. Al comitè hi hauria representats tots els partits polítics.

A començament d'octubre, les autoritats índies van imposar un toc de queda indefinit al Caixmir, que va ser aixecat dos dies després per impedir manifestacions independentistes, després que **l'organització acabada de crear, Jammu-Kashmir Coordination Committee** (que agrupa insurrectes armats i representants del sector dels negocis i de l'advocacia), hagués convocat una manifestació de caràcter massiu a Srinagar que es va produir sense incidents de consideració. Centenars de policies i membres de les forces de seguretat van ser desplegats a la ciutat i el líder de la principal coalició independentista, APHC, va estar sota arrest domiciliari. A pesar de tot, el president pakistanès Asif Ali Zardari i el primer ministre indi Manmohan Singh van anunciar que, en un termini de tres mesos, **es reprendrien les converses de pau**. Tots dos líders van assenyalar que els secretaris d'Exteriors dels països respectius es reunirien per preparar les reunions de la **cinquena ronda del procés de diàleg compost**. A mitjan mes d'octubre, el primer ministre indi Manmohan Singh va dur a terme una visita oficial a l'estat i va assenyalar que el seu Govern estava disposat a emprendre negociacions amb tots els sectors de la societat, inclosa la coalició APHC. **Singh va reiterar que les fronteres no es podien eliminar, però que es podien convertir en irrellevants**. També es van iniciar intercanvis comercials a través de la línia de control (frontera *de facto* entre els dos països) per primera vegada després de 60 anys un mes després que tots dos Governos arribessin a un acord sobre aquest punt. A final de novembre, un

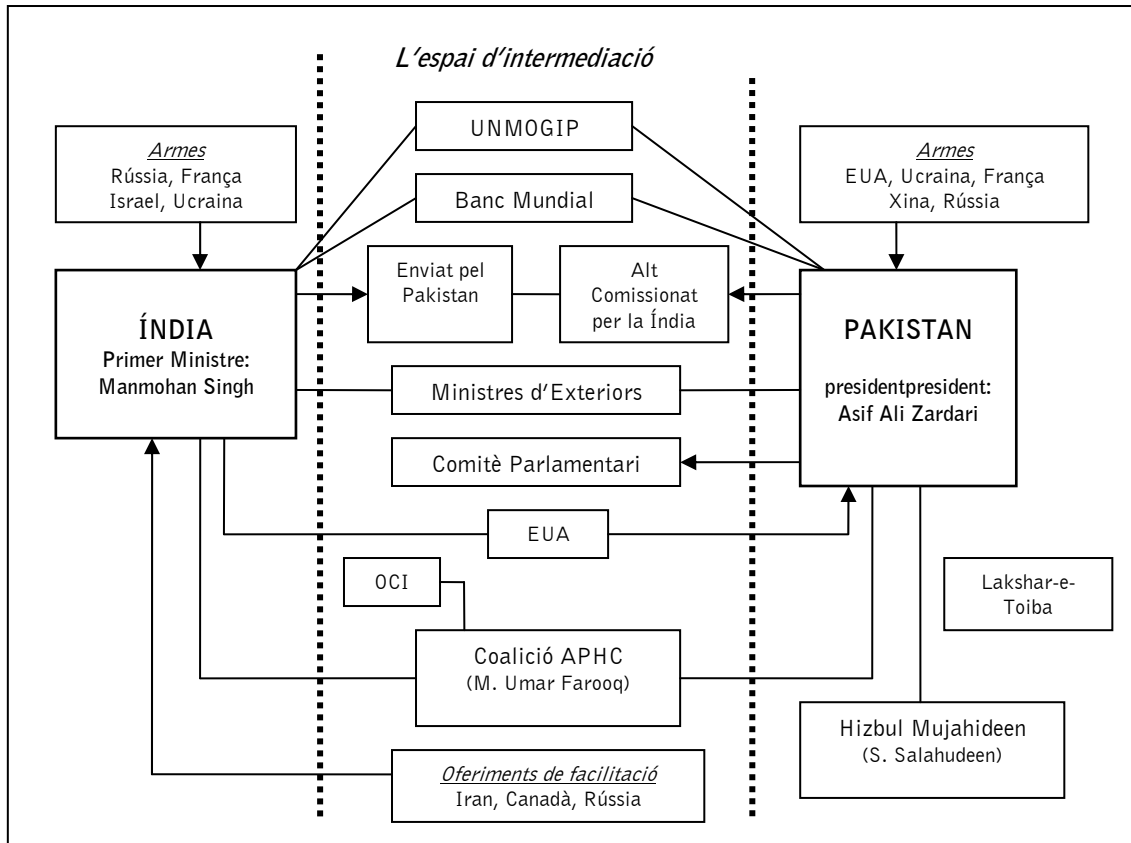
greu atemptat a la ciutat índia de Bombai, que va causar prop de 200 víctimes mortals, va posar en perill les relacions entre tots dos països. L'atemptat va ser reivindicat per un grup desconegut denominat Deccan Mujahideen. Tots dos països van decidir investigar conjuntament què havia passat, però aquesta iniciativa no va evitar que els dos països suspenguessin indefinidament el procés de diàleg compost, marc en què havien transcorregut les negociacions de pau. Fonts diplomàtiques van assenyalar que l'atmosfera del moment, marcada pel convenciment indi que els atemptats de Bombai havien estat perpetrats per grups o per persones amb base al Pakistan, feia impossible que les negociacions poguessin prosseguir de forma immediata. Això no obstant, el Govern indi no va acusar directament el Govern pakistanès. El Pakistan va assenyalar que prosseguir el procés de diàleg era d'interès per a totes dues parts i representants del Govern indi van assenyalar que la guerra entre els dos països no era una opció i que no es tractava d'una qüestió únicament vinculada a la disputa pel Caixmir, sinó que s'havia d'emmarcar en un context de terrorisme global. Com a aspecte positiu, a final d'any, el president pakistanès Asif Ali Zardari va proposar un pacte per al sud d'Àsia per evitar l'ús d'armes nuclears. Zardari va assenyalar que el Pakistan no utilitzaria les armes nuclears contra l'Índia.

Fets més significatius de l'any

- El grup armat d'oposició Hizbul Mujahideen va afirmar que el seu grup consideraria una oferta de treva si provenia de fonts respectables.
- El Pakistan va convidar l'Índia a una reunió amb l'objectiu d'iniciar relacions comercials a través de la línia de control.
- El Govern pakistanès va anunciar la creació d'un comitè parlamentari per tractar la qüestió del Caixmir amb l'objectiu de crear un consens sobre aquesta qüestió i sobre el procés de pau amb l'Índia.
- El primer ministre indi va reiterar que les fronteres no es podien eliminar, però que es podien convertir en irrelevants.
- Un greu atemptat a la ciutat índia de Bombai, que va causar prop de 200 víctimes mortals, va posar en perill les relacions entre els dos països.

Pàgines Web

- Asian Centre for Human Rights (www.achrweb.org)
- ICG (www.crisisweb.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SATP (www.satp.org)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- UNMOGIP (www.un.org/spanish/Depts/dpko/unmogip/index.html)
- United States Institute of Peace (www.usip.org)
- www.jammu-kashmir.com

NEPAL (Madhesh-Terai)

Síntesi del conflicte

La regió nepalesa de Madhesh (que vol dir "al mig"), també coneguda com a Terai o Tarai, és una franja situada al sud del país, fronterera amb l'Índia, amb la cultura de la qual té una notable proximitat, i que malgrat suposar només el 23% del territori allotja pràcticament la meitat de la població del Nepal, cosa que suposa una població d'uns 11 milions d'habitants. Es tracta d'una zona molt fèrtil i rica en cultius, però això no ha beneficiat els seus habitants, hinduistes en la seva majoria, que tradicionalment s'han sentit marginats pel poder central, cosa que ha provocat un sentiment identitari que es tradueix en l'exigència d'una major autonomia i una presència més gran al Parlament nacional, o fins i tot la independència per part d'alguns sectors. Un 40% dels madheshis no tenen ni tan sols la ciutadania nepalesa i amb prou feines estan representats al Parlament. Després de la signatura de l'acord de pau amb els maoistes del CPN, les exigències del poble madheshi van augmentar, així com les divisions i enfrontaments entre grups maoistes d'aquesta regió.

Població: 28 milions d'habitants (Nepal)
Superfície: 147.000 Km² (Nepal); Terai, 34.100 Km².
IDH: 142 (de 177)
PIB: 8.800 milions de \$ (Nepal)
Renda per habitant: 320 \$
Morts pel conflicte: centenars
Persones desplaçades: 25.000
Actors armats: MJF/MPRF, JTMM-G, JTMM-J, MRM/MNLF, MMT i d'altres
Facilitacions: ONU

L'any 2001, J. K. Goit va crear el **MNLF** (*Maoist Madheshi National Liberation Front*), però el 2003 el lideratge va passar a mans de Matrika Yadav, membre del politburó del CPN, que va acusar Goit de ser un aliat de la monarquia i dels nacionalistes indis. El febrer del 2004, les autoritats índies van detenir M. Yadav, en aquell moment líder de l'anomenat Govern Autònom del Poble Madheshi. L'anterior líder, J. K. Goit, va crear aleshores una dissidència anomenada **JTMM-G** (*Janatantrik Tarai Mukti Morcha*), que al seu torn va patir una escissió l'agost del 2006, el **JTMM-J**, liderat per Jwala Singh. Tots dos es disputen el lideratge de l'actual **TJLF** (*Terai Janatantrik Liberation Front*). Actualment hi ha pel cap baix una dotzena de grups armats a la zona.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, el Partit Comunista del Nepal (CPN) va designar els seus 73 membres que formarien part del nou Parlament Interí; d'aquests, 20 eren madheshis, essent un d'ells Matrika Yadav. Malgrat això, i en una demostració que el CPN no era l'únic grup representatiu de l'oposició nepalesa, la segona quinzena de gener es va produir una important revolta popular que va durar diverses setmanes, protagonitzada per la població madheshi, que va enfrontar el CPN amb altres grups maoistes dissidents d'origen madheshi. A principis de febrer, els vuit principals partits polítics nepalesos (l'aliança de set partits i el CPN) van assolir un acord per resoldre la crisi política que s'estava estenent al sud del país. L'acord suposaria l'augment de les circumscripcions electorals i l'adopció d'un sistema electoral de representació proporcional, cosa que constituïria una de les demandes dels grups madheshis del sud del país. A més, el Govern va designar un equip perquè dugués a terme negociacions amb els grups involucrats en les protestes. El primer ministre nepalès, G. P. Koirala, va nomenar el ministre d'Agricultura d'origen madheshi, Mahanta Yhakur, com a cap de l'equip negociador Governamental. L'acord assolit per les forces polítiques Governants suposarà l'increment d'escons ocupats per representants del sud del país. Alguns líders madheshis van qualificar aquest acord com a positiu però insuficient. Els partits van assenyalar que s'havia acordat la creació d'un Estat federal (com demandaven els representants de la comunitat madheshi), però que la forma concreta l'hauria de definir la Cambra Constituent. L'Enviat de Nacions Unides al país, Ian Martin, va celebrar els plans per mantenir converses entre el Govern i representants de la població que viu a la regió de Terai, escenari de greus tensions i violència. A les converses hi participaran un equip Governamental i representants de les poblacions madheshi i janajati. Tot i això, a principis de març es va iniciar

una vaga general indefinida a la zona de Terai, convocada per l'organització *Madheshi People's Rights Forum* (MPRF), que va mantenir enfrontaments amb antics opositors maoistes, per demanar l'establiment d'un sistema federal al país. El MJF-MPRF, dirigit per Upendra Yadav, i enfrontat a Matrika Yadav, líder del MRM-MNLF, va tornar a agafar les armes després d'afirmar que no s'havia complert la seva condició per participar a les negociacions (la dimissió del ministre de l'Interior K. P. Sitaula). El Govern també va renovar la seva crida a negociar amb la facció escindida dels maoistes, *Janatantrik Terai Mukti Morcha* (JTMM), assenyalant que totes les ordres d'arrest contra els integrants d'aquesta facció serien suspeses durant els transcurso d'aquestes negociacions i es garantiria la seguretat dels seus líders. El març, finalment, el Parlament nepalès va canviar la Constitució establint com a forma d'Estat el federalisme, com a resposta a les demandes de la població madheshi del sud del país, que se sentia marginada a les institucions.

El mes d'abril, el Govern va anunciar que duria a terme una investigació sobre els episodis de violència ocorreguts. La comissió d'investigació estaria encapçalada per un jutge madheshi. A principis de juny, el Govern i el grup de la minoria madheshi MJF-MPRF van iniciar negociacions a Janakpur amb la finalitat de trobar una solució dialogada a les seves aspiracions independentistes a la província de Terai. El grup de negociadors del MJF, liderat pel seu president Upendra Yadav, va presentar les seves demandes en un document de 26 punts, demandes que van ser ben rebudes pel grup Governamental, liderat pel ministre per a la Pau i la Reconstrucció, Ram Chandra Poudel. Entre els punts acordats destaca la compensació a les famílies dels morts en els enfrontaments contra l'exèrcit nepalès i la devolució de les propietats decomissades pels maoistes. Igualment, Poudel es va comprometre a continuar negociant sobre la incorporació d'un equip tècnic de Nacions Unides a les converses i l'accés dels madheshis, dalits, dones i altres grups desfavorits als òrgans de l'Estat. El líder del MJF, U. Yadav, va informar que temes més polítics com ara el dret a l'autodeterminació, el sistema federal i la representació proporcional seran discutits a les properes rondes.

Un dels principals grups opositors de la regió de Terai, el JTMM, va afirmar el juliol que estava preparat per mantenir negociacions de pau amb el Govern sota la supervisió de Nacions Unides o d'alguna altra organització creïble. El JTMM va enviar una carta a Nacions Unides requerint la seva mediació. La UNMIN va assenyalar que considerava molt positivament la petició, però que ambdues parts havien d'estar-hi d'acord. El JTMM es va escindir dels maoistes fa tres anys i reivindica la creació d'un estat autònom al sud del país. D'altra banda, el primer ministre Girija Prasad Koirala es va reunir el mes d'agost amb el líder del MJF, Upendra Yadav, per sol·licitar la seva col·laboració en la pacificació de la zona de Terai i preparar les eleccions per a la propera assemblea constituent. Tot i això, el setembre es van produir diversos atemptats a la capital, que van ser atribuïts als grups de Terai, i com a mínim 28 persones van morir com a conseqüència dels enfrontaments desencadenats després de l'assassinat d'un polític, Mohid Khan, en aquesta regió al sud del país. Khan, líder madheshi, havia estat el responsable d'un grup d'autodefensa civil antimaoista durant la història del grup armat, i després del seu assassinat es va desencadenar una onada de violència generalitzada a la zona, segons la policia. La majoria de les persones mortes vivien en zones predominantment musulmanes de la regió. El mes d'octubre, els grups armats d'oposició *Madheshi Mukti Tiger* (MMT) i el JTMM-J, liderat per Jwala Singh, van declarar un alto el foc durant la celebració de les festivitats religioses hindú i musulmana de Dashain i Eid. A més, el JTMM-J va denunciar que l'increment de l'extorsió les darreres setmanes no era sinó una campanya de difamació contra el grup, per la qual cosa va demanar que ni els alts comandaments acceptessin donacions ni la població donés diners a ningú que en demanés en nom d'ells. El novembre, el Govern va anunciar que havia decidit la immediata implementació dels acords assolits amb els grups ètnics i regionals a través dels diferents ministeris. A més, va decidir la creació d'un comitè en el qual hi participarien el secretariat del Ministeri de la Pau i de l'Interior i membres de l'organització madheshi MJF-MPRF per supervisar la implementació d'aquests acords.

El procés de pau el 2008

El Govern va manifestar, a principi d'any, que no negociaria amb les faccions Goit i Jawala Singh del grup armat d'oposició JTMM per les seves tendències criminals. El partit del Congrés va assenyalar que la majoria de les demandes de la població madhesi havien estat satisfetes i abordades pel Govern, i va afirmar que el dret a l'autodeterminació estava íntimament lligat al federalisme. El mes de febrer, però, es va produir un toc de queda després de diversos dies de vaga indefinida a la regió. A pesar d'això, el Govern i la coordinadora d'organitzacions madhesi **Front Unit Democràtic Madhesi (UDMF)** van aconseguir un acord que permetrà una major participació de la població madhesi en les institucions nepaleses. L'acord, constituït per vuit punts, té en compte qüestions com ara la compensació a les víctimes dels enfrontaments que hi havia hagut l'any anterior així com la creació d'entitats territorials autònomes per a la població madhesi. D'altra banda, el Govern també va aconseguir un acord de cinc punts amb el **Front Nacional Republicà Federal (FRNF)**, que també agrupa diverses organitzacions madhesi, en uns termes semblants a l'anterior. El mes de març, el ministre de Pau i Reconstrucció, Ram Chandra Poudel, que forma part del grup que negocia amb els grups de la regió del Terai, va afirmar que se celebrarien converses de pau amb els grups armats de la regió, a **Janakpur, al districte de Dhanusha**. En una reunió del grup negociador Governamental es va decidir celebrar un diàleg amb els líders dels quatre grups armats de la regió del Terai, Madhesi Mukti Tigers (MMT), Terai Cobra (TC), Janatantrik Tarai Mukit Morcha (JTMM), dirigit per Rajan Mukti, i el Joint Democratic Liberation Front (JDLF). Prèviament, els quatre grups armats havien anunciat la formació d'un equip negociador per a les converses, que incloïa un coordinador. El segon trimestre, el partit madhesi MPRF va assenyalar que no formaria part del nou Govern i que els maoistes haurien de dur la iniciativa per a la seva formació. L'MPRF va assenyalar que Prachanda hauria de renunciar al càrrec de comandant suprem del PLA abans que es formés el nou Govern. A mitjan mes de maig, diversos grups armats d'oposició es van reunir a la ciutat de Patna, a l'Índia, per explorar possibilitats d'una acció unificada, segons van assenyalar mitjans de comunicació locals. A la trobada, van participar-hi líders dels grups ATMM, MMT, MVK, TC, TA, SJTMM i una facció del JTMM.

A principi del mes de juliol, la coalició dels set partits va acordar l'aprovació d'una llei que permetés introduir reformes en la Constitució relatives a les demandes de les organitzacions madhesi del Terai. Aquesta llei substituirà la proposta que aquests partits havien formulat i que va suscitar les protestes de les organitzacions madhesi, perquè assenyalava que les demandes de les organitzacions madhesi serien abordades per la futura comissió d'alt nivell per a la reestructuració de l'estat. Aquesta situació incomplia l'acord amb el Govern d'abans de la celebració de les eleccions a l'Assemblea Constituent, segons van assenyalar els partits madhesi que havien obtingut representació parlamentària. Aquesta decisió era contrària als desitjos d'autonomia de la població madhesi, segons van declarar els partits. A més, els partits madhesi van demanar que hi hagués una reserva de places a les forces armades per a la seva població. D'altra banda, l'organització TKS i altres organitzacions de defensa dels drets de les poblacions indígenes van convocar una vaga general a 23 districtes del Terai per protestar contra la proposta presentada per les organitzacions madhesi, mitjançant la qual reclamaven que tota la zona del Terai es convertís en una província única. A més, es van produir alguns enfrontaments entre integrants de la TKS i del partit madhesi MPRF. A primer d'octubre, el Govern va fer una crida als grups armats perquè se celebressin negociacions i va nomenar tres negociadors Governamentals. Dies més tard, en una declaració conjunta feta per 14 grups armats que operen en aquesta zona del país, van anunciar un alto el foc durant la celebració de la festivitat religiosa de Dashain i van expressar la seva voluntat de dur a terme negociacions de pau amb el Govern. Aquesta declaració es va produir en resposta a la crida feta pel Govern per resoldre els greuges de la població madhesi per la via del diàleg. **Els grups armats, que havien mantingut una trobada, haurien decidit unir-se sota un únic bloc.** Una de les exigències de les organitzacions madhesi seria la retirada de les causes penals contra els seus integrants així com la posada en llibertat dels detinguts. D'altra banda, el ministre de Pau i Reconstrucció, Janardhan Sharma, que encapçala l'equip negociador del Govern, va assenyalar que esperava que se celebressin

negociacions de pau amb les organitzacions madhesi al cap de poc. El mes de novembre, Sharma va assenyalar que **15 de les 40 organitzacions armades que operaven al Terai havien accedit a iniciar un procés de pau**. Els líders d'aquests grups es van mostrar favorables a declarar el Nepal una república federal democràtica. Això no obstant, algunes organitzacions, com la Terai Cobra, es van mostrar contràries a la composició de l'equip negociador Governamental. D'altra banda, el partit madhesi TMDP va anunciar la creació d'un grup d'autodefensa format per joves, TMSSA, per a la protecció de la població madhesi.

A final del mes de novembre, el ministre d'Exteriors i líder del partit madhesi MPRF, Upendra Yadav, va lamentar que no s'hagués donat cap solució a cap dels greuges infligits a la comunitat madhesi i va reclamar que s'implementessin els acords aconseguits en el passat i que es garantissin més drets a aquesta població. D'altra banda, **el grup armat d'oposició TSJP va formar un equip de tres persones encapçalat pel seu portaveu per mantenir negociacions amb el Govern**. El grup va establir quatre condicions prèvies a les negociacions: la posada en llibertat dels integrants detinguts, un anunci d'alto el foc per part del Govern, garanties de seguretat per als membres del grup durant la celebració de les negociacions i que aquestes se celebressin a la ciutat de Janakpur. El desembre, el Govern nepalès va iniciar negociacions formals amb diversos grups armats d'oposició que operen a la regió del Terai. Aquestes negociacions es van produir després de diversos mesos de contactes informals amb l'oposició armada madhesi. El ministre de Pau i Reconstrucció va assenyalar que la primera trobada havia tingut lloc amb l'organització denominada MVK i que, a aquesta trobada, n'hi seguirien d'altres amb organitzacions diferents. Com a resultat d'aquestes converses, el Govern i el grup armat haurien aconseguit un acord de quatre punts pel qual es retirarien els càrrecs contra els insurrectes i es tractaria l'organització com un partit polític. A canvi, l'MVK posaria fi a les seves activitats armades. En acabar l'any, però, les principals organitzacions armades madhesi, JTMM i TA no havien acordat formalment mantenir negociacions de pau.

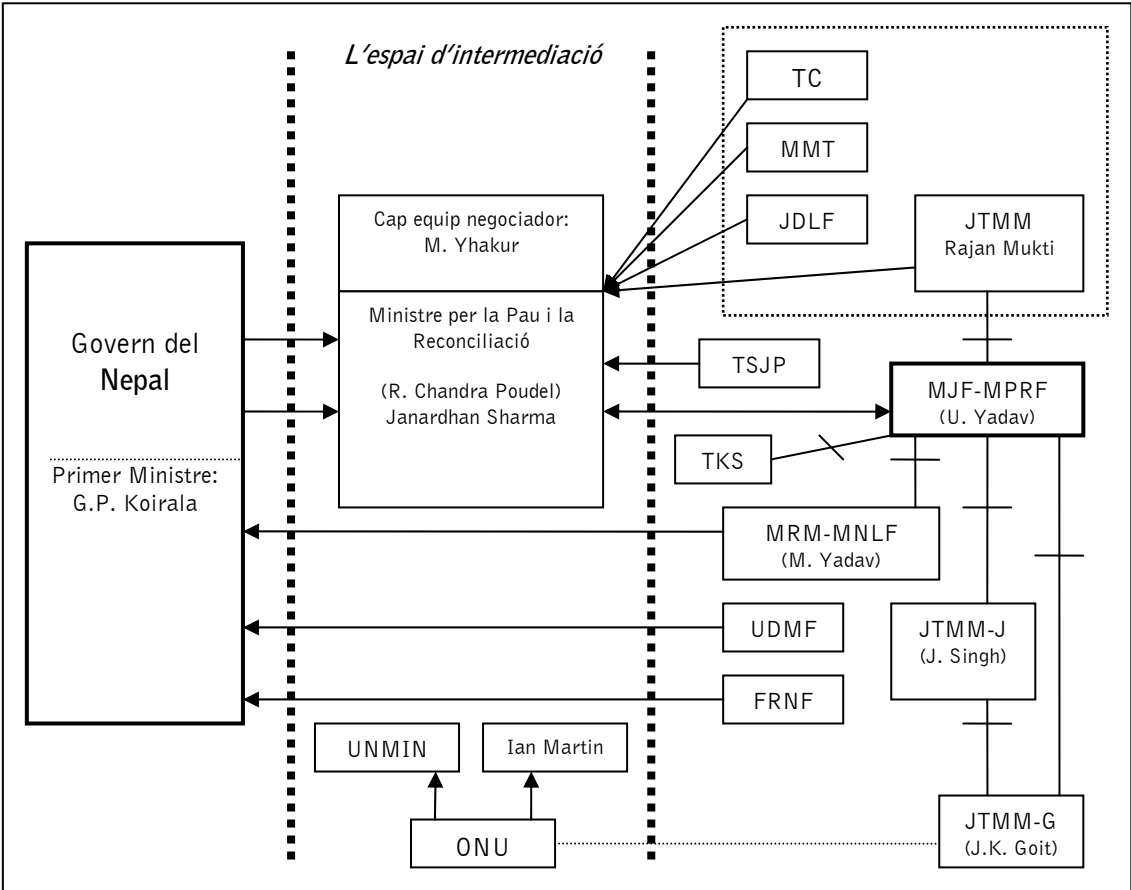
Fets més significatius de l'any

- El Govern va manifestar, a principi d'any, que no negociaria amb les faccions Goit i Jawala Singh del grup armat d'oposició JTMM, per les seves tendències criminals.
- El Govern i la coordinadora d'organitzacions madhesi Front Unit Democràtic Madhesi (UDMF) van aconseguir un acord que permetrà una major participació de la població madhesi en les institucions nepaleses.
- El Govern també va aconseguir un acord de cinc punts amb el Front Nacional República Federal (FRNF), que també agrupa diverses organitzacions madhesi, en termes semblants a l'anterior.
- El ministre de Pau i Reconstrucció, Ram Chandra Poudel, va afirmar que se celebrarien converses de pau amb els grups armats de la regió a Janakpur, al districte de Dhanusha.
- La coalició dels set partits va acordar aprovar una llei que permetés introduir reformes en la Constitució relatives a les demandes de les organitzacions madhesi del Terai.
- 15 de les 40 organitzacions armades que operaven al Terai havien accedit a iniciar un procés de pau.
- El grup armat d'oposició TSJP va formar un equip de tres persones encapçalat pel seu portaveu per mantenir negociacions amb el Govern.

Pàgines Web

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Asian Center for Human Rights (www.achrweb.org)
- Asian Study Center for Peace & Conflict Studies (www.aspectasia.org)
- BBC servei nepalès (www.bbc.co.uk/nepali)
- Butwal Today (butwaltoday.com/index.asp)
- Conferència de Terai
(www.himalassociation.org/baha/nepal-tarai-programme.htm)

- Conflict Study Center (www.conflictstudycenter.org)
- Govern del Nepal (www.nepal.gov.np)
- (madhesi.wordpress.com)
- Institute for Conflict Management (satp.org/satporgtp/icm/index.html)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Nepal News (www.nepalnews.com)
- Nepal Times (www.nepaltimes.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org)
- United States Institute of Peace (www.usip.org)

PAKISTAN (Bajaur, Balutxistan i Frontera Noroccidental)

Com a conseqüència de l'estratègia antiterrorista iniciada després dels atemptats de l'11 de setembre del 2001 a Nova York, els EUA van reforçar la seva aliança amb el Pakistan amb l'objectiu de combatre els grups vinculats amb Al-Qaeda que es refugiaven a la zona fronterera entre l'Afganistan i el Pakistan, cosa que va donar lloc a combats permanents que, a més d'afectar a la vida de milers de civils, va mostrar l'extrema dificultat de derrotar una sèrie de grups tribals habituats a refugiar-se i a creuar les muntanyes frontereres. Aquest conflicte s'ha vist creuat

Població: Pakistan: 156 milions; Balutxistan: 6,5 milions; Waziristan: 0,8 milions
Superfície: Pakistan: 796.000 Km ² ; Balutxistan: 347.200 Km ² ; Waziristan: 11.500 Km ²
IDH: 136 (de 177)
PIB: 126.700 milions de \$ (Pakistan)
Renda per habitant: 800 \$
Morts pel conflicte: uns 4.000
Actors armats: TNSM, IMU, JUI-F, Talibans, Al-Qaeda, BLA, BRF, BRA, JWP
Facilitacions: Loya Jirga

per tensions anteriors a diverses zones del Pakistan, cosa que ha donat lloc a un ampli mosaic de situacions, interessos, acords i incompatibilitats. En qualsevol cas, a partir del 2006 s'han observat diversos intents de negociar amb alguns d'aquests grups, molts d'ells enfrontats entre ells, i fins i tot s'han assolit alguns acords, més de conveniència que de pau pròpiament dita, i que han afectat algunes de les regions pakistaneses frontereres amb l'Afganistan, com Bajaur, Balutxistan i Waziristan, que malgrat tot no van aconseguir aturar les infiltracions de combatents talibans o de membres d'Al-Qaeda. Per les implicacions que poguéss tenir en el futur pròxim del país, cal destacar que a finals del 2007 va morir en un atemptat, juntament amb 20 persones més, l'ex-Primera ministra i líder del partit opositor PPP, Benazir Bhutto, cosa que va produir nombrosos disturbis a tot el país i va augmentar el seu nivell d'inestabilitat ja prou elevat.

a) Bajaur

El març del 2007, el Govern pakistanès va assolir un acord amb els líders locals de la tribu **mamoond** de la regió de **Bajaur**, dominada pels talibans, en el que era el tercer acord d'aquesta mena després dels assolits anteriorment a Balutxistan i a Waziristan. De fet, des de la signatura de l'acord de Waziristan es va especular des d'un primer moment que aquest acord serviria de base per assolir acords a les altres zones d'influència talibana. En el cas de Bajaur, una zona anomenada "agència" en les Àrees Tribals Administrades Federalment, l'acord es va assolir amb el clergue talibà **Maulana Faqir Mohamed**, líder del **TNSM** (Moviment per a la Implementació de la Llei Xaria de Mohammed), un grup prohibit i considerat terrorista pel propi Govern del Pakistan, i que abans del 2001 havia instruït més de 10.000 joves per lluitar a la guerra de l'Afganistan.

A final de l'any 2008 l'operació militar de les forces armades a l'agència tribal de Bajaur podria haver causat la pèrdua de milers de vides. Tot i que alguns mitjans de comunicació havien recollit la xifra de 1.000 persones mortes a les files talibanes, el Govern va assenyalar que el nombre d'insurrectes morts era de 2.744. Les forces armades van assenyalar que esperaven recuperar el control de la zona els tres mesos següents. Algunes tribus que habiten a la zona –therkhani, utmankhel i salarzai– van anunciar que s'unirien a l'exèrcit per posar fi a la presència talibana. D'altra banda, un representant de l'organització talibana TTP va assenyalar el mes d'octubre que, si bé la seva oferta de negociacions amb el Govern seguia en vigor, no lliurarien les armes. Això no obstant, altres grups van acceptar lliurar les armes de manera incondicional i posar fi als atacs contra el personal Governamental i les instal·lacions oficials. Diversos comandants van emetre aquest comunicat en el marc d'una assemblea tradicional (jirga) a la qual van assistir representants de les tribus barmakazai i oryazai. Uns quants líders d'aquesta última tribu van morir en un atemptat mentre estaven reunits per dissenyar un pla que permetés expulsar els insurrectes de la zona.

b) Balutxistan

Síntesi del conflicte

Balutxistan és una àmplia regió repartida en tres estats (el Pakistan, l'Índia i l'Iran, amb una important diàspora a Oman), poblada per uns 15 milions de persones, dividides en nombroses tribus. La província pakistanesa és la més gran, amb 347.200 km², però amb una població de només 6,5 milions d'habitants, degut al terreny muntanyós i l'escassetat d'aigua. La seva capital és Quetta. Té una àmplia frontera amb l'Afganistan i està a poca distància de la ciutat afganesa de Kandahar, per la qual cosa el conflicte afganès incideix directament en els esdeveniments d'aquesta zona, una de les més pobres del Pakistan, però molt rica en gas i petroli, així com minerals (or i coure), sense que els seus habitants s'hagin pogut beneficiar de les rendes derivades d'aquestes riqueses. El Balutxistan pakistanès ha estat a més la zona on s'han dut a terme les proves nuclears subterrànies del Govern pakistanès, concretament a la zona de Chagai, cosa que exemplifica la seva marginació. Encara que sempre se l'ha considerat una zona inestable, des del 2005 s'han produït greus enfrontaments entre grups tribals i les FAS pakistaneses, amb atacs a les instal·lacions del gas, alhora que el Govern ha realitzat importants inversions a la regió, especialment a la zona costanera, on s'està construint un gran port amb l'ajuda de la Xina. El Govern pakistanès utilitza aquest argument per assenyalar que una gran part dels disturbis obeeixen a interessos creats per diversos dels líders tribals, que podrien rebre suport de les autoritats del Balutxistan afganès, per la qual cosa és freqüent que es facin paral·lelismes entre aquest conflicte i el del Caixmir, on s'enfronten l'Índia i el Pakistan.

El poble balutxi habita la regió des de fa dos mil·lennis. L'any 1947, amb la independència del Pakistan, va esdevenir la Província Occidental del nou país, però el 1970 es va constituir en una província separada, situació que fou anul·lada poc després per les mesures repressives i centralistes dutes a terme pel president Ali Bhutto, que van provocar una rebel·lió popular seriosament reprimida i que van provocar el sorgiment d'un moviment guerriller. L'any 1977, amb el derrocament d'Ali Bhutto, es va normalitzar temporalment la situació, però el 1990 el nou Govern va dissoldre totes les Assemblees Provincials, cosa que va afavorir el sorgiment de grups islamistes i el suport als talibans. L'abril del 2006 es va formar un Govern de Balutxistan a l'exili, liderat per Mir Azaad Khan Baluchi, molt crític amb l'ex-primer ministre del Pakistan entre els anys 2002 i 2004, Mir Zafarullah Khan Jamali, d'origen balutxi, membre de la Lliga Musulmana Pakistanesa (PML) i molt proper al president Musharraf. El poble balutxi té uns mitjans tradicionals de resoldre els seus conflictes, amb el mètode Markka o Maihr, pel qual les persones més notables de la comunitat acudeixen a la casa de les persones afectades i acorden de forma conjunta la mena de perdó que s'ha d'establir per als culpables.

Antecedents del procés de pau

L'any 2005, el primer ministre S. Aziz va expressar la seva determinació de resoldre el conflicte per mitjans pacífics, prometent importants inversions a la regió. Un dels líders tribals més importants, N. Akbar Bugti, líder del *Jamhoori Watab Party* (JWP) i que va morir assassinat l'agost del 2006, va manifestar el seu escepticisme respecte a la possibilitat que el Govern concedís una veritable autonomia per a la regió i que els seus habitants poguessin controlar i beneficiar-se en més gran mesura dels importants recursos de gas de la regió. El Secretari General del JWP, Shahid Bugti, també va exigir que el megaprojecte de construir un gran port a Gawadar beneficiés directament el poble balutxi. L'abril del 2006, el cap de la tribu jamali i ex-primer ministre de Balutxistan, Mir Taj Muhammad Jamali, es va oferir per convocar una reunió de la Loya Jirga (Assemblea) amb el president del país, amb el propòsit d'assolir la pau a la regió. L'octubre del 2006, diversos líders polítics, intel·lectuals i periodistes van fer una crida al Govern pakistanès perquè canviés la seva actitud envers la qüestió de Balutxistan i dugués a terme negociacions amb els líders reals de la província, en el marc d'una trobada organitzada pel Fòrum Liberal del Pakistan, a la qual va insistir sobre la necessitat que els diferents territoris de

la federació pakistanesa disposin d'un control més gran sobre els seus recursos naturals. El primer ministre, S. Aziz, va assenyalar que estava disposat a dialogar amb aquells que recolzessin el desenvolupament del país, però va advertir que la major part dels actes de violència eren comesos per militants armats estrangers, especialment afganesos. No obstant això, a finals d'any va visitar la regió una comissió del Senat pakistanès, que va assenyalar la importància d'assolir una solució negociada al conflicte, que només el 2006 es va cobrar unes 200 víctimes mortals. El president del país, Pervez Musharraf, va anunciar una amnistia per a tots aquells que lliuressin les armes, assenyalant que el Govern estava preparat per mantenir converses de pau.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, el cap de la tribu jamali (nom de la tribu balutxi a les províncies de Balutxistan i Sindh), S. Y. Mohammad Jamali, es va oferir per mediar entre el Govern i les tribus de Balutxistan, afirmant que havien de cessar les operacions militars en aquesta regió. El mes de març, el primer ministre pakistanès S. Aziz va insistir en la necessitat d'un retorn gradual dels refugiats afganesos (2,4 milions), als quals va oferir 100 dòlars perquè tornessin a la seva zona d'origen. El segon trimestre, **el president Pervez Musharraf va oferir una amnistia als combatents que lliuressin les armes**, però va assenyalar que es durien a terme accions molt estrictes contra els que no ho fessin. El Governador de Kandahar (Afganistan), per la seva banda, es va oferir a mitjançar entre el Govern del Pakistan i Balutxistan. El novembre, el líder del grup armat d'oposició de Balutxistan **BLA**, Mir Ballach Marri, va morir tirotejat a l'Afganistan, segons van assenyalar portaveus del grup. A mitjan desembre, però, **el primer ministre interí de la província va iniciar diverses reunions amb líders integrants dels partits nacionalistes balutxis i paixtus**, amb la intenció de promoure la reconciliació a la província.

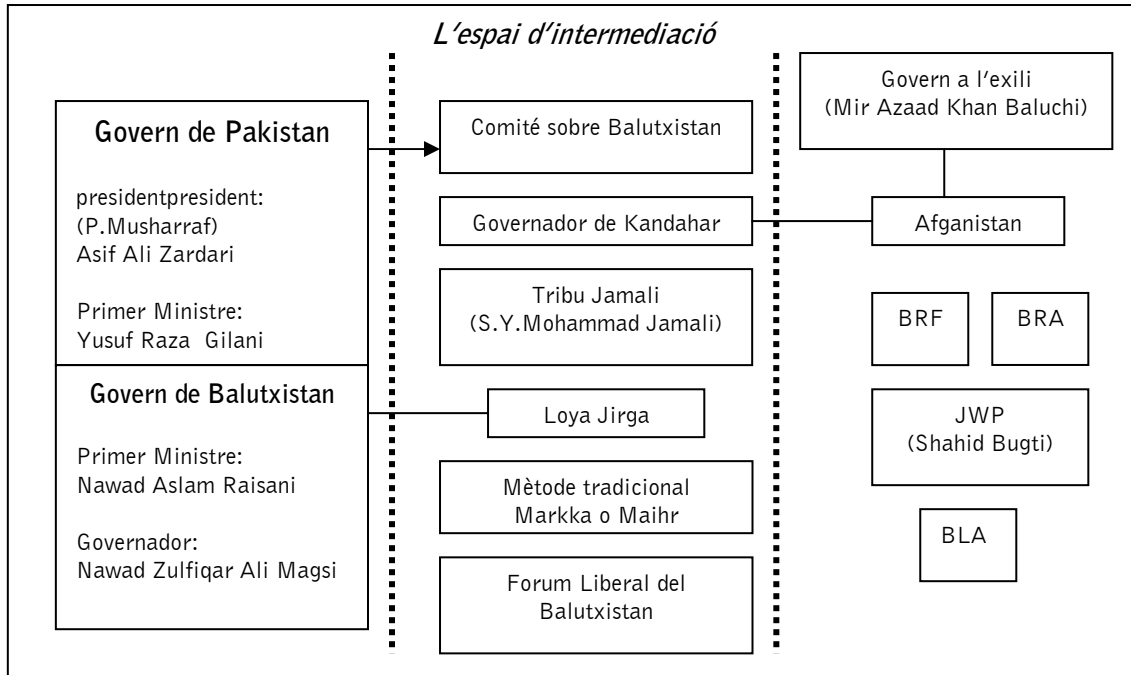
El procés de pau el 2008

A mitjan mes de gener, el primer ministre del Govern interí de la província, Sardar Mohammad Saleh Bhootani, va afirmar que estava disposat a dialogar amb els líders tribals i polítics per resoldre totes les qüestions pendents. A final del mes de febrer, **el nou Governador de la província de Balutxistan, Nawab Zulfiqar Ali Magsi, va afirmar pocs dies abans de ser nomenat que els problemes de la regió només es podrien resoldre per la via negociada** i que, per tant, l'operació militar en marxa a la província s'havia d'acabar. Nawab Magsi va assenyalar que tant aquesta operació militar com els arrestos de líders polítics havien contribuït a agreujar la situació. D'altra banda, el partit PPP, guanyador de les eleccions al Pakistan, va demanar disculpes pels excessos, les atrocitats i les injustícies comesos a la regió, i també va reclamar que es posés fi a l'operació militar desplegada; a més, va assenyalar el seu compromís sobre una nova via que garantís més autonomia per a la província. A principi del mes d'abril, el primer ministre de la província, Nawab Aslam Raisani, va anunciar que el seu Govern iniciaria un procés de diàleg amb tots els partits balutxis, entre els quals hi havia els grups armats d'oposició il·legalitzats, per resoldre totes les qüestions pendents de la província. A més, Raisani va anunciar la posada en llibertat dels presos polítics i l'inici d'una investigació sobre el parador de les persones desaparegudes, a més de demanar al Govern central que posés fi a l'operació militar a la província. D'altra banda, el Governador de la província Nawab Zulfiqar Ali Magsi, va assenyalar que els esforços de reconciliació ja havien començat i que el nou Govern adoptaria totes les mesures necessàries perquè tinguessin èxit. Això no obstant, el BLA, un dels principals grups armats d'oposició de la província, va rebutjar l'oferta de diàleg i va continuar els enfrontaments, i va indicar que la consideraven com una derrota del Govern, ja que anteriorment el Govern ni tan sols havia reconegut l'existència del grup. En aquesta mateixa línia, l'assessor en afers interns del primer ministre, Rehman Malik, va afirmar que el Govern mantenia negociacions de pau amb tots els líders del Balutxistan. A més, el partit Governamental PPP va establir un **comitè per organitzar una conferència en què participarien tots els partits polítics amb l'objectiu d'abordar els greuges patits per la població de la província**. L'objectiu que van establir els organitzadors era aconseguir un consens nacional que permetés abordar qüestions com l'autonomia de la província, les desaparicions i detencions d'activistes polítics, la pobresa, la militarització de la zona, així com

la posada en marxa de projectes de desenvolupament. Un comitè sobre el Balutxistan del partit PPP enviarà una delegació a Quetta per iniciar un procés de diàleg amb líders locals, intel·lectuals i polítics abans que se celebri la conferència multipartida. El mandat del comitè era treballar en una fórmula constitucional que permetés posar fi a la insurrecció i dur totes les parts enfrontades en el conflicte a una mesa de negociacions.

A final d'agost, l'assessor en afers interns del primer ministre, Rehman Malik, va anunciar que tots els líders polítics del Balutxistan havien estat retirats de la llista de control de sortides (Exit Control List), entre els quals destacaven Nawabzada Gazin Marri, el fill del líder polític Nawab Khair Bakhsh Marri. També va comunicar que 35 dels 54 llocs de control del cos policial de fronteres serien eliminats a causa de les demandes de la població. En una conferència de premsa, juntament amb el primer ministre del Balutxistan Nawab Aslam Raisani i altres ministres provincials, després d'haver visitat la ciutat de Quetta, van remarcar els esforços del Govern pakistanès en el procés de reconciliació. A principi del mes de setembre, **els principals grups armats d'oposició balutxis –BLA, BRA i BLF– van anunciar que susprenien les seves activitats armades per un període indefinit**, encara que van negar que aquest anunci respongués a cap acord. Els portaveus dels grups armats van remarcar la unió entre aquestes organitzacions i van apuntar que si no es posava fi a l'operació militar i a la construcció d'acantonaments a la província, tornarien a agafar les armes. Les organitzacions aprofitaran aquest període per revisar la situació de la província. Des de l'anunci de l'alto el foc no es va produir cap acte de violència per les organitzacions armades. A final del mes de setembre, el president del Comitè d'Interior del Senat pakistanès, Talha Mahmood, va demanar al Govern que posés fi a l'operació militar en aquesta província i que iniciés converses de pau amb els grups armats d'oposició. A mitjan mes d'octubre, el president Asif Ali Zardari va afirmar que el Govern restauraria la pau a la província i garantiria que es poguessin dur a terme exploracions per a l'extracció de petroli i gas. Zardari va assenyalar que la seguretat energètica era tan vital per al país com l'alimentària. **El Govern també va anunciar un full de ruta per a la resolució del conflicte a la província** i va convocar una assemblea en la qual participarien intel·lectuals, professionals dels mitjans de comunicació i ancians amb l'objectiu de formular reformes constitucionals que poguessin garantir la redistribució dels recursos de la província. Posteriorment, es convocarà una assemblea en la qual participaran els diferents partits polítics.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • El nou Governador de la província del Balutxistan, Nawab Zulfiqar Ali Magsi, va afirmar pocs dies abans de ser nomenat que els problemes de la regió només es podrien resoldre per la via negociada. • El partit Governamental PPP va establir un comitè per organitzar una conferència en la qual participarien tots els partits polítics amb l'objectiu d'abordar els greuges patits per la població de la província. • Els principals grups armats d'oposició balutxis –BLA, BRA i BLF– van anunciar que susprenien les seves activitats armades per un període indefinit. • El Govern va anunciar un full de ruta per a la resolució del conflicte a la província.

c) Waziristan y FATA

Síntesi del conflicte

Situada al nord de Balutxistan, Waziristan és una petita zona d'11.500 km² dividida en dues regions o "agències" (Waziristan Nord i Waziristan Sud), ambdues frontereres amb l'Afganistan, poblades per paixtus que es regeixen pel sistema tribal de la Loya Jirga, assemblea d'ancians notables dels subclans, i que tenen l'estatut d'"Àrees Tribals Administrades Federalment" (FATA), amb un passat en el qual van gaudir d'independència fins a la seva incorporació al Pakistan el 1947, any de la independència d'aquest país. La població total és d'una mica més de 800.000 habitants, units per una mateixa llengua (el waziri) i una tradició guerrera. La seva proximitat geogràfica i cultural amb l'Afganistan explica que aquesta regió muntanyosa hagi estat refugi de talibans i membres d'Al-Qaeda, i que per això s'hagi vist afectada per la lluita antiterrorista lliurada pels Estats Units des del 2001, amb el suport formal del Govern del Pakistan, cosa que ha donat lloc a un conflicte armat particularment intens entre els anys 2004 i 2006, quan van morir entre 1.000 i 3.000 persones, i diversos milers més van ser detingudes. L'any 2003, el president pakistanès va patir dos atemptats quan visitava la regió, als quals va respondre amb un augment de la presència militar a la zona, on manté uns 80.000 soldats.

Antecedents del procés de pau

Després de dos acords parcials assolits l'abril del 2004 i el febrer del 2005 al sud de Waziristan, que van ser àmpliament incomplets, el setembre del 2006 es va signar un Acord de Pau entre el Govern pakistanès i les tribus protalibanes del Waziristan Nord (representants tribals del Nord de Waziristan, la Local Mujahideen NWFP i els estudiants de les tribus atmanzanis), pel qual es va prendre el compromís d'expulsar de la zona els combatents estrangers, alhora que es reduiria la presència de tropes pakistaneses, es reconstruirien les infraestructures malmeses pel conflicte, i es recompensaria els líders tribals. Alguns analistes van interpretar aquest acord com un triomf dels talibans, en aconseguir una mena d'"emirat islàmic" en el qual podrien fins i tot portar les seves armes lleugeres, i malgrat el gran suport econòmic i militar que els Estats Units van oferir al Govern del Pakistan (4.000 milions de dòlars entre els anys 2002 i 2006), i que l'acord prohibia establir una administració paral·lela. La presència d'islamistes radicals estrangers al Waziristan Sud ha estat motiu de greus tensions dins de la pròpia comunitat. Malgrat tots els

seus defectes, alguns analistes van assenyalar que el citat Acord de Pau podria servir de model perquè l'OTAN aconseguís alguna cosa similar a l'Afganistan. A finals del 2006, i davant les constants infiltracions de talibans procedents de l'Afganistan, el Govern pakistanès va anunciar un pla per al minatge i la construcció d'una tanca a la zona fronterera amb l'Afganistan, de 2.400 km d'extensió, cosa que va merèixer dures crítiques per part de l'ONU i diverses organitzacions humanitàries.

El procés de pau el 2007

El mes de febrer, la Secretària d'Estat dels EUA, Condoleeza Rice, va assenyalar que l'acord de pau assolit l'any anterior a la zona de **Waziristan Nord** no estava funcionant i no havia servit per reduir la violència al llarg de la frontera amb el Pakistan. Els EUA havien ofert inicialment el seu suport a la signatura d'aquest acord, però les FAS estatunidenques van assenyalar que **les milícies talibanes havien triplicat les seves accions armades des de la signatura de l'acord**. El Governador de la província de la frontera nord-occidental va assenyalar que s'estava mirant d'aconseguir el suport dels ancians per a l'acord. Segons el text difós, els estrangers s'hauran de sotmetre a l'acord o abandonar la zona. Finalment, **l'acord de pau signat entre el Govern del Pakistan i les milícies tribals de la zona de Waziristan Sud l'any 2004 va quedar en entredit després dels atacs aeris efectuats per les FAS pakistaneses**. Aquests atacs de les FAS es van produir hores després de la visita a Kabul del Secretari de Defensa dels EUA, R. Gates. El març es van produir enfrontaments entre les tribus locals partidàries dels talibans i les milícies armades integrades per uzbeks, que podrien formar part del grup armat **IMU**, després de l'assassinat d'un líder local d'Al-Qaeda que encapçalava el comitè local de pau. Durant el mes d'abril es van produir enfrontaments armats entre milícies armades integrades per uzbeks i voluntaris tribals a la zona de Waziristan Sud, causant la mort de 54 persones, 44 d'elles uzbekes. Dies després, líders tribals i religiosos de la zona van assolir un **acord amb el Govern pakistanès pel qual es comprometien a no donar refugi als opositors armats uzbeks**. A l'acord també hi van participar alguns comandants de milícies protalibanes. A finals de maig, però, van dimitir 11 dels 15 membres del comitè tribal de pau de Waziristan, òrgan emmarcat en l'acord de pau signat el setembre del 2006 pel Govern amb els militants de Waziristan. La dimissió es va produir com a protesta per una recent operació militar a la localitat de Zargerkhel. A finals de juliol, no obstant, cent integrants de les milícies armades de la tribu marri, liderades per Daula Khan Marri i Kamal Khan Marri, van lliurar les armes a les autoritats locals. La *jirga* intertribal de Waziristan, convocada amb l'objectiu de revifar l'acord de pau assolit pel Govern i les milícies talibanes que operen a la zona, i trencat després del desallotjament de la mesquita de Lal-Masjid a Islamabad, va desistir dels seus esforços després que ambdues parts rebutgessin modificar les seves postures. El Govern va demanar garanties que l'acord seria implementat en la seva totalitat i les milícies, per la seva banda, van assenyalar que sense el desmantellament total dels posts militars de control no reprendrien les converses. L'agost, una *jirga* conjunta de l'Afganistan i el Pakistan, conformada per uns 700 líders tribals, parlamentaris, clergues i altres figures d'ambdós països, va acordar combatre el terrorisme i el tràfic d'opi a les seves regions tribals, així com promoure la reconciliació amb el que anomenen l'oposició, en referència als talibans que acceptin l'imperi de la llei. El mes d'octubre, no obstant, es van produir greus enfrontaments entre les forces de seguretat pakistaneses i les milícies protalibanes a les zones de Waziristan Nord i Sud, que van causar la mort d'un mínim de 250 persones (50 d'elles soldats), a més de 200 ferits, després de diversos dies de combat. Tot i això, les milícies talibanes que operen a Waziristan van anunciar a mitjan desembre un alto el foc amb vigència fins l'1 de gener del 2008 a Waziristan Nord, període durant el qual no serien atacades les instal·lacions Governamentals.

El procés de pau el 2008

A les zones de **Waziristan** i **FATA** (Àrees Tribals Administrades Federalment), el mes de gener van començar greus enfrontaments entre les forces armades i els talibans. Les diferents milícies talibanes que operen en les FATA es van agrupar en una única organització denominada Tehrik-i-Taliban Pakistan (TTP) al capdavant de la qual hi havia el comandant de Waziristan Sud,

Baitullah Mehsud, que havia encapçalat fins aleshores un exèrcit presumiblement integrat per 30.000 homes. Posteriorment, les faccions enfrontades a l'agència tribal de Kurram (al territori de les FATA) van firmar un acord per posar fi a les hostilitats que havien protagonitzat les últimes setmanes i que havien causat la mort de 300 persones i n'havien ferit 500 més. L'acord el van firmar 100 ancians a la ciutat de Parachinar. A més, a final de gener, el líder talibà **Baitullah Mehsud va declarar de manera unilateral un alto el foc indefinit** després que les forces de seguretat iniciessin la retirada de diverses posicions clau i va manifestar que estava preparat per iniciar negociacions amb el nou Govern. Els dies anteriors, el Govern havia deixat en llibertat set persones que havien estat detingudes, en un gest de bona voluntat, amb l'objectiu d'aconseguir un acord de pau al Waziristan Nord. Els últims dies, el líder talibà pakistanès Baitullah Mehsud havia accedit a la mediació d'una jirga tribal per aconseguir un acord de pau amb el Govern, però va destacar la necessitat que aquest últim posés fi a les operacions militars al Waziristan Sud i a Swat. A mitjan mes de febrer, les autoritats locals i líders tribals del Waziristan Nord van arribar a un acord que pretendria renovar l'acord de pau firmat el setembre de 2006 entre les milícies talibanes i el Govern pakistanès. La implementació de l'acord la supervisaran els mateixos líders tribals (280 han participat en la firma) i s'aplicarà a la totalitat del territori de Waziristan Nord.

A principi del mes d'abril, el nou primer ministre Yusuf Raza Gilani va rebre el vot de confiança unànime de tota la càmera (inclosa l'oposició, lleial al president Pervez Musharraf) i va presentar el seu programa per als primers cent dies de Govern. Entre les mesures anunciades cal destacar l'anunci de la disposició del Govern a establir un procés de diàleg amb tots els grups que deposessin les armes. A més, Gilani va anunciar la derogació de diverses lleis que impedièn, entre altres qüestions, l'activitat de les organitzacions sindicals o relatives a les àrees tribals del país, així com l'aprovació d'una llei sobre la llibertat d'informació. **El Govern de la província de la Frontera del Nord-oest va nomenar un comitè ministerial encarregat d'iniciar un procés de diàleg amb els diferents grups armats d'oposició.** La decisió va ser adoptada en la primera reunió mantinguda pel Govern provincial, en què es va decidir reactivar el sistema de jirgues – assemblees tradicionals– per resoldre la qüestió de la violència armada. El Govern pakistanès també va demanar als EUA que s'abstinguessin d'emprendre accions militars directes a les zones tribals. En relació amb les negociacions entre la tribu de Mehsud de Waziristan Sud i les autoritats locals, el mes d'abril es pensava que podrien concloure un acord de 15 punts, en què es faria una crida per posar fi a l'activitat armada, es demanaria l'intercanvi de presoners, la retirada de les forces armades i la resolució de disputes d'acord amb els costums locals i la legislació coneguda com a Frontier Crimes Regulation. Això no obstant, el mes de maig, el comandant talibà **Baitullah Mehsud, líder del grup armat d'oposició TTP, va suspendre la participació en les negociacions de pau amb el Govern després que aquest renunciés a retirar les tropes (uns 100.000 efectius) de les àrees tribals, tal com exigien els talibans.** Per contrarestar aquests obstacles, el Govern estudiava un pla de pau per a la província de la Frontera del Nord-oest, amb un pressupost de 4.000 milions de dòlars. L'objectiu del pla era reduir un 30% la insurrecció armada en el decurs dels tres anys següents i considerava la formació d'una assemblea tradicional en què participarien ministres provincials i legisladors. A més, es preveia un increment de la força policial de 14.000 membres. El pla inclou reformes en la policia, l'enfortiment de la magistratura, el suport als esforços de coordinació regionals i l'establiment de deu conferències de pau regionals de líders religiosos. Els Governos dels EUA, l'Àrabia Saudita, la UE, la Xina i els països escandinaus haurien mostrat el seu interès per aquest pla de pau.

A mitjan mes de maig, el Govern de la província de la Frontera del Nord-oest va anunciar que havia aconseguit un acord amb la insurrecció talibana liderada per Maulana Fazlullah, a Swat, que permetria restaurar la pau a la zona. Les milícies talibanes haurien accedit a renunciar a les accions armades i a atacar instal·lacions Governamentals o militars. L'acord de 15 punts aconseguit considerava també la retirada de les tropes Governamentals desplegades a la zona. D'altra banda, el Govern va accedir a la imposició de la xaria a la zona, així com a la retirada de càrrecs contra els talibans, entre els quals hi havia el líder Maulana Fazlullah que, a més, va rebre permís per continuar dirigint la ràdio des de la qual promovia la ideologia talibana. Cal

destacar també l'anunci de **cessament complet d'hostilitats fet per la milícia talibana de Darra Adamkhel, liderada pel comandant Tariq**. Les forces armades posaran fi a les operacions militars i, a canvi, els talibans aturaran les activitats insurrectes i garantiran el pas a través de la carretera anomenada Indus. **En aquest mateix sentit es van pronunciar els talibans de Mardan** (província de la Frontera del Nord-oest), els quals també van anunciar un alto el foc per a aquest districte. El mes de juny, aquest diàlegs per grups van passar per un moment de tensió després que un atac aeri de l'exèrcit dels EUA a les FATA causés la mort de soldats pakistanesos. A pesar d'això, els esforços van continuar. Així, el Govern va introduir en el text de l'esborrany dues clàusules d'acord per a **Waziristan Sud**, que es firmaria amb la **tribu de Mehsud**. La primera, que consideraran el compromís de les milícies talibanes de no violar la llei pakistanesa ni la islàmica a l'interior del país ni a l'estranger. La segona, que s'hauran de recaptar cinc milions de rupies com a pagament al Govern per les pèrdues generades per la insurrecció armada. L'esborrany d'acord també estableix que els militants estrangers hauran de ser expulsats de territori pakistanès després de la signatura de l'acord de pau en un procés que haurà de durar dos mesos. D'altra banda, les **milícies talibanes** de la ciutat de Darra Adam Khel (agència tribal d'Orakzai, FATA) van presentar 12 demandes al Govern per restaurar la pau a la zona en el decurs d'una primera ronda de negociacions. S'esperava una segona ronda després que els representants Governamentals presents en les converses informessin el Govern provincial i les autoritats militars sobre aquestes demandes. Entre elles, hi havia la retirada de les forces de seguretat de la ciutat, el pagament de compensacions pels danys causats a les cases dels militants talibans, la posada en llibertat dels detinguts, serveis educatius i sanitaris, exempcions de certs impostos o l'establiment d'un sistema de quotes per a l'accés d'integrants de la tribu de Darra a les facultats d'enginyeria i medicina, entre altres qüestions.

Durant el tercer trimestre es van produir enfrontaments i diverses tensions derivades d'atacs aeris dels EUA a la zona, la qual cosa va provocar la protesta del Govern del Pakistan. Un portaveu dels talibans de Mardan (districte de la província de la Frontera del Nord-oest) va anunciar un alto el foc després de diversos atemptats i enfrontaments amb les forces de seguretat, i va acceptar l'oferiment d'establir negociacions amb el Govern provincial. Això no obstant, a final de juny, les forces de seguretat van llançar una operació militar a l'agència tribal Khyber (FATA) contra el grup insurrecte Lashkar-i-Islam, liderat per Mangal Bagh, qui va assenyalar que la celebració de negociacions amb el Govern només podria anar unida a la retirada de les forces de seguretat de la zona del tehsil de Bara (FATA), així com a la posada en llibertat de tots els seus integrants detinguts i a la reobertura de carreteres. El mes de juliol, un portaveu del grup armat d'oposició talibà **Tehrik-i-Taliban de Swat** va anunciar la suspensió de les negociacions de pau amb el Govern fins que no es considerés la implementació de l'acord del 21 de maig. D'altra banda, els enfrontaments entre faccions rivals de les tribus turi i bangash a l'agència de Kurram (FATA) van causar la mort de set persones i 200 més van resultar ferides. En poques setmanes, aquests enfrontaments van causar la mort de més de 400 persones. A l'agència de Bajaur (FATA) també van augmentar els enfrontaments entre les forces armades i els talibans de la zona i contra la tribu de Mamond, que continua sent el principal aliat de la insurrecció talibana. En canvi, el mes de setembre, els líders talibans de Swat (província de la Frontera del Nord-oest) van acordar retirar-se de la zona de **Koza Bandai** i permetre que les forces de seguretat recuperessin el control a canvi de la seva retirada així que haguessin desminat túnels, desactivat artefactes explosius i restaurat l'electricitat i el servei telefònic. Es tracta d'una zona que va estar rodejada diversos dies per les forces armades i que es trobava sota control de milícies talibanes lleials a Maulana Fazlullah. També és pot destacar la celebració, a Nova York, d'una reunió del grup d'amics del Pakistan, integrat pel G8, la Xina, l'Aràbia Saudita i la Unió dels Emirats Àrabs, per elaborar una proposta de reconstrucció de les àrees tribals del país. El mes d'octubre, el Govern del Pakistan va indicar que, en cap concepte, permetria que forces armades estrangeres operessin a l'interior de les seves fronteres. Durant el mes de setembre, a més, s'havien repetit els atacs nord-americans contra milícies talibanes en territori pakistanès sense que el Govern d'aquest país hagués autoritzat la presència ni l'actuació militar nord-americana. El president Asif Ali Zardari va fer una crida al país perquè reconegués la situació de guerra en què es trobaven i va constatar la necessitat de dissenyar un nou pla de Govern per fer front a aquesta situació. Zardari va

afirmar que el Pakistan acolliria una conferència internacional sobre terrorisme en què es debatessin propostes de lluita contra aquest fenomen, en la qual participarien països com l'Afganistan, els EUA, l'Aràbia Saudita, la Unió dels Emirats Àrabs i els països integrants de l'OTAN.

Una assemblea de líders tradicionals (jirga) representants de les faccions enfrontades a l'agència de Kurram (FATA) va acordar, el mes d'octubre, un alto el foc fins al 31 de desembre i van afirmar que cooperarien amb el Govern per aconseguir la pau a la zona. A la jirga hi havia representades 12 tribus sunnites i xiïtes enfrontades, i també van participar-hi les autoritats locals. L'acord considerava que, en cas que es produís algun incident que provoqués la ruptura de l'alto el foc, els responsables serien lliurats a les autoritats. El mes de novembre, el Govern de la província de la Frontera del Nord-oest va renovar l'oferta de diàleg amb els talibans si aquests accedien a depositar les armes. L'oferta es va produir durant una reunió mantinguda entre un representant del Govern i una jirga (assemblea tradicional) que ja havia facilitat acords amb grups talibans en altres zones del país. El Govern va trametre a un representant de l'organització armada talibana pakistanesa Tehreek-i-Taliban el missatge que es podrien renovar les negociacions amb la facció liderada per Maulana Fazlullah si abandonaven les armes. A final d'any, el president Asif Ali Zardari, després d'haver-se reunit amb diversos líders tribals, va afirmar que prosseguirien els atacs aeris contra determinats objectius a les zones tribals del país. No obstant això, Zardari va expressar la seva voluntat de continuar reunint-se quinzenalment amb els líders tribals i escoltar-ne els suggeriments.

Fets més significatius de l'any

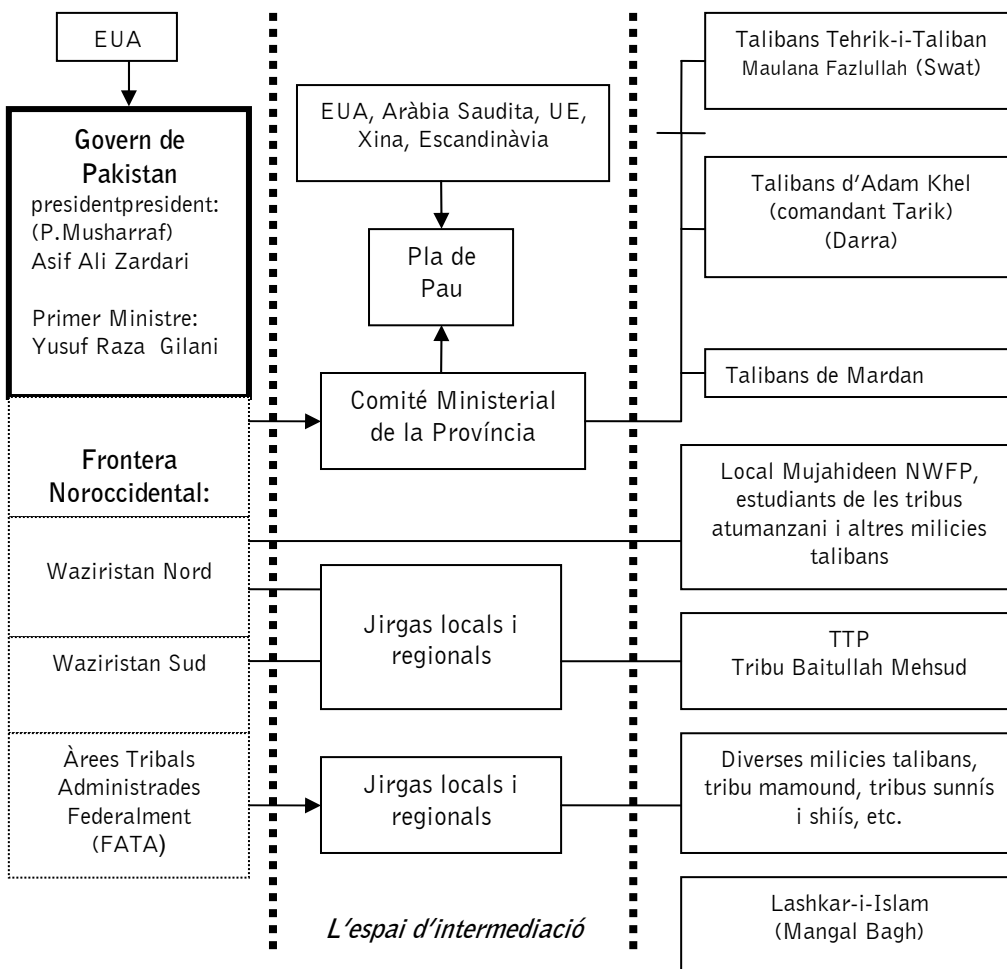
- Les faccions enfrontades a l'agència de Kurram (en la zona de les FATA) van firmar un acord per posar fi a les hostilitats. L'acord el van firmar 100 ancians a la ciutat de Parachinar.
- Les autoritats locals i els líders tribals de Waziristan Nord van aconseguir un acord que pretenia renovar l'acord de pau firmat el setembre del 2006 entre les milícies talibanes i el Govern pakistanès.
- El Govern de la província de la Frontera del Nord-oest va nomenar un comitè ministerial encarregat d'iniciar un procés de diàleg amb els diferents grups armats d'oposició, el qual va decidir reactivar el sistema de jirgues –assemblees tradicionals– per resoldre la qüestió de la violència armada.
- El comandant talibà Baitullah Mehsud, líder del grup armat d'oposició TTP, va suspendre la seva participació en les negociacions de pau amb el Govern després que aquest hagués renunciat a retirar les tropes (uns 100.000 efectius) de les àrees tribals.
- Es va aconseguir un acord amb la insurrecció talibana Tehrik-i-Taliban, liderada per Maulana Fazlullah, a Swat, tot i que posteriorment van suspendre les negociacions de pau amb el Govern. També es va acordar un cessament complet d'hostilitats amb la milícia talibana de Darra Adamkhel, liderada pel comandant Tariq. En aquest mateix sentit es van pronunciar els talibans de Mardan.
- Una assemblea de líders tradicionals (jirga) representants de les faccions enfrontades a l'agència de Kurram (FATA), van acordar, el mes d'octubre, un alto el foc fins al 31 de desembre i van afirmar que cooperarien amb el Govern per aconseguir la pau a la zona.
- Els atacs aeris dels EUA a la zona, que van provocar la mort de molts civils, van posar en perill els fràgils acords aconseguits al llarg de l'any amb diverses tribus.
- El president Zardari va expressar la voluntat de seguir-se reunint quinzenalment amb els líders tribals i escoltar-ne els suggeriments.

Pàgines Web

- Asia Times (www.atimes.com)
- Baluchiistan District Database (bdd.sdnpc.org)
- Baluchiistan Post (www.baluchiistanpost.com/index.php)
- Carnegie Endowment for International Peace (www.carnegieendowment.org)

- Centre for Conflict and Peace Studies (www.caps.af)
- Daily Baluchistan (www.baluchiistanexpress.com)
- Daily Times (www.dailytimes.com.pk)
- Frontline (www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/taliban/etc/nwdeal.html)
- Govern de Balutxistan (www.baluchiistan.gov.pk)
- Govern de Balutxistan a l'exili (Governmentofbaluchiistan.blogspot.com)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Jamali Info (www.jamali.info)
- North Waziristan Agency (schema-root.org/region/asia/south_asia/Pakistan/provinces)
- Pakistan Times (pakistantimes.net)
- UNPO (www.unpo.org)

El diàleg amb els talibans de Pakistan

SRI LANKA

Context del conflicte

El conflicte entre el grup armat d'oposició Tigres Tàmils per l'Alli berament d'Eelam (LTTE) i el Govern de Sri Lanka per la independència de les regions de majoria tàmil del nord i l'est del país data del 1983. Les causes de fons d'aquest conflicte armat les trobem en l'exclusió social, política i cultural del poble tàmil des de la independència de Sri Lanka l'any 1948. Durant la colonització anglesa de l'illa, els tàmits tenien

certs privilegis socials i econòmics, però a partir de la independència, la comunitat singalesa, majoritàriament budista, va passar a controlar el poder i a dur a terme una política de singalització del país, amb la conseqüent exclusió de la minoria tàmil, majoritàriament hindú. L'Índia sempre ha procurat evitar la divisió de l'illa per por de rebre ella mateixa peticions de divisió. El grup LTTE es va fundar el 1972 com a resposta a una acció repressiva de l'exèrcit, i ha creat una administració paral·lela a la península de Jaffna. Té uns 19.000 combatents, el 20% dels quals són dones, i compta amb una àmplia diàspora a França, el Regne Unit, Canadà i Noruega.

Població: 20,7 milions d'habitants
Superfície: 66.000 Km ²
IDH: 99 (de 177)
PIB: 26.000 milions de \$
Renda per habitant: 1.310 \$
Morts pel conflicte: 75.000 persones
Actors armats: LTTE, TMVP
Facilitacions: Noruega, CDH (Suïssa)

Antecedents del procés de pau

El 1993 van tenir lloc unes primeres negociacions informals a Europa, sense massa èxit. L'any següent, l'aleshores nova Primera ministra Chandrika Kumaratunga va acceptar una iniciativa del CICR per reunir dirigents del LTTE i una delegació Governamental, i es va obrir un període d'impuls al procés de pau, però totes dues parts van reprendre les ofensives militars, que van provocar molts morts i destrucció. Aquest fet va fer perdre al LTTE una part important del suport que rebia de la població tàmil. Després de successives declaracions i trencaments de l'alto el foc per part del LTTE, el desembre del 2001 una nova declaració unilateral per part del LTTE va dur a la signatura d'un **acord d'alto el foc** entre el Govern de Sri Lanka i el LTTE el febrer del 2002.

Aquest pacte va donar lloc a l'inici d'un procés de negociacions formals de pau, patrocinades i facilitades pel Govern de **Noruega**, que va portar a celebrar sis rondes de negociacions fins a l'abril del 2003 a Tailàndia, Noruega, Alemanya i el Japó. Tot i això, l'abandonament del procés formal per part del LTTE, després que els EUA prohibissin la presència del LTTE a la reunió preparatòria de la conferència de donants que se celebrava a Washington, va rebaixar les expectatives sobre la consecució d'una resolució ràpida. La vigència de l'acord d'alto el foc i l'establiment d'una **missió de seguiment (SLMM)**, per les seves sigles en anglès) integrada pels països nòrdics des de l'any 2002, es va considerar l'avenç més positiu del procés. Malgrat que durant aquests quatre anys no s'haguessin produït enfrontaments armats greus ni actes de combat, l'any 2005 es van denunciar violacions de l'acord per part del LTTE.

Cal subratllar que el procés de pau s'ha vist contínuament condicionat per la inestabilitat política provocada pels successius canvis de Govern i per l'elevat nombre d'eleccions celebrades. La manca de continuïtat de les polítiques Governamentals cap al procés de pau ha dificultat molt els avenços. El període de cohabitació entre el primer ministre R. Wickremesinghe i la presidenta Kumaratunga, de diferent signe polític, no va facilitar el procés, i la victòria del partit de la presidenta en les eleccions del 2004 va reforçar un executiu desfavorable al procés de pau. Tot i que el Govern de Sri Lanka havia il·legalitzat el LTTE l'any 1998, dies abans d'iniciar converses l'any 2002 va revocar aquesta mesura, però el grup continua apareixent a les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA, el Regne Unit, Canadà, Austràlia i l'Índia. L'escenari posterior a l'11-S va comportar un debilitament del LTTE i va obrir més possibilitats a un procés de negociació.

Amb l'excepció de la iniciativa conjunta per respondre a la catàstrofe del tsunami, l'any 2005 va estar marcat per l'estancament del procés, que es va veure obstaculitzat per un context polític de disputes dins del Govern del país. A principis d'any, el LTTE va manifestar al Govern la seva disposició a col·laborar en la creació d'un mecanisme conjunt de repartiment de l'ajuda a les persones damnificades pel tsunami (desembre del 2004), l'anomenat P-TOMS. Setmanes després, grups paramilitars van assassinar cinc líders del LTTE. Després de nous fets de violència, la presidenta de Sri Lanka va aprovar la creació d'una comissió d'investigació, una mesura sense precedents fins aleshores. Segons la premsa regional, el Secretari General de l'ONU estava temptejant la possibilitat d'enviar un Enviat Especial per al país, cosa que agradaria al LTTE, que havia manifestat que una major presència de les Nacions Unides podria facilitar el procés. En aquesta línia, durant el mes de març del 2005 una delegació del LTTE va visitar Europa.

Durant el segon trimestre del 2005 el procés va estar condicionat per la polèmica entre el Govern i el partit JVP (principal soci de la coalició Governamental), que es va oposar rotundament a la creació d'un mecanisme de gestió conjunta de l'ajuda humanitària. Mentre el Govern rebia suports explícits dels donants per a l'establiment d'aquest mecanisme, el JVP va trencar la seva aliança de Govern (malgrat els intents del Japó per evitar-ho). Tot i així, el mes de juny es va establir la gestió conjunta, que garantia que l'ajuda humanitària també arribés a la població tàmil. D'altra banda, una delegació del LTTE va viatjar a Sud-àfrica per reunir-se amb el Govern d'aquest país, així com amb el premi Nobel de la Pau Desmond Tutu, el mes d'abril. Aquell mateix mes, la Secretària Adjunta per al Sud d'Àsia dels EUA, C. B. Rocca va visitar Sri Lanka i va donar suport a la iniciativa de pau liderada per Noruega. Després de la visita, la presidenta de Sri Lanka es va reunir, el mes de maig, amb el primer ministre indi M. Singh per discutir unes possibles converses de pau amb el LTTE en les quals podria participar l'Índia. D'altra banda, el president de la Comissió Legislativa L. Marasinghe va assenyalar que s'estava explorant la possibilitat d'abolir una clàusula de la Constitució que impossibilitava el federalisme, alhora que s'estudiava el model de federalisme indi.

Tot i les bones perspectives, durant la segona meitat del 2005 el procés va continuar amb dificultats per la manca de confiança entre les parts, per la suspensió temporal de la gestió conjunta de l'ajuda humanitària per part de la Cort Suprema el mes de juliol, pel clima de sospita derivat de l'assassinat del ministre d'Exteriors el mes d'agost, i també pels qüestionaments sobre la mediació noruega. Aquests fets no van impedir que la treva entre totes dues parts es respectés, si bé el Govern va rebutjar la proposta del LTTE de dur a terme noves negociacions a Oslo, després de gairebé dos anys i mig sense negociacions directes, ja que insistia que calia fer-les dins del país. La presidenta de Sri Lanka va fer una petició al Conseller Especial del Secretari General de l'ONU, L. Brahimi, perquè reactivés el procés i incrementés el compromís de les Nacions Unides, sense reemplaçar el paper de facilitació de Noruega. El mes de setembre, la situació es va tensar quan la UE va prohibir qualsevol viatge de membres del LTTE a l'Europa comunitària i va anunciar que estava considerant declarar-lo grup terrorista, tret que donés mostres clares d'implicar-se en el procés de pau. El mes d'octubre, el primer ministre i candidat presidencial Mahinda Rajapakse va qüestionar novament el paper facilitador de Noruega i va anunciar que no acceptaria les demandes d'autonomia i d'autoGovern del LTTE, però sí que estudiaria una fórmula de federalisme per a l'Estat. A les eleccions, a causa del boicot dut a terme pel LTTE, va resultar guanyador M. Rajapakse, que va demanar renovar el procés de pau. Dies abans havia dimitit el màxim responsable de Sri Lanka a les negociacions, J. Dhanapala, que es volia presentar com a candidat a Secretari General de l'ONU. El nou president va manifestar la seva voluntat de dur a terme converses de pau directes amb el LTTE, va plantejar una fórmula territorial emmarcada en un Estat unitari i va nomenar primer ministre R. Wickremanayake, considerat defensor de la línia dura envers el LTTE.

El mes de desembre, diversos partits aliats del nou Govern van pressionar perquè Noruega deixés de facilitar el procés i fos substituïda per l'Índia, ja que les negociacions estaven estancades des

del mes d'abril del 2003. Per la seva banda, l'enviat de pau japonès Y. Akashi va oferir el seu país com a seu de noves converses entre el Govern de Sri Lanka i el LTTE. Aquesta proposta va ser acceptada inicialment pel LTTE, que sempre ha demanat conversar a l'exterior del país, però dies després va rebutjar la proposta i va preferir mantenir el format inicial de converses facilitades per Noruega des d'Oslo. Tot i aquests dubtes i la insistència d'alguns cercles polítics perquè l'Índia assumís una major participació, a mitjan desembre el nou president va convidar Noruega a continuar amb el seu paper de facilitadora de les negociacions. D'altra banda, l'estratègia de la comunitat de donants basada en el condicionament de l'ajuda econòmica als avenços substancials en el procés de pau no va donar els resultats esperats.

Durant l'any 2006, el fet més destacable va ser la **represa de negociacions directes** entre el Govern i el LTTE, suspeses el 2003, i la celebració el mes de febrer d'una reunió al **Centre per al Diàleg Humanitari**, amb seu a Ginebra, i amb la mediació de Noruega, i en la qual l'únic tema de l'agenda va ser la **revisió de l'acord d'alto el foc**. Ambdues parts es van comprometre també a reduir la violència i a mantenir una nova reunió a Ginebra la segona quinzena d'abril, per seguir discutint sobre la materialització de l'acord d'alto el foc, que va ser rebutjat pels partits nacionalistes singalesos JHU i JVP. A mitjan març, Noruega va nomenar Jon Hanssen-Bauer nou Enviat Especial per al procés de pau, en substitució d'Erik Solheim. El procés de pau va quedar greument malmès els mesos posteriors, malgrat els esforços de la diplomàcia noruega i els avisos de la comunitat internacional, a causa d'una important escalada de la violència entre el LTTE i les FAS (cosa que va iniciar una guerra de baixa intensitat), així com per les lluites entre el LTTE i la facció dissident liderada pel coronel Karuna, i la ruptura de les negociacions per falta de seguretat per als negociadors del LTTE. El mes de juny, el Govern noruec va oferir el seu territori perquè el LTTE i el Govern de Sri Lanka hi mantinguessin una trobada que permetés discutir el paper que hauria de tenir la missió de supervisió de l'alto el foc (SLMM), els membres de la qual havien patit seriosos riscos els últims mesos, però finalment el LTTE es va retirar de la reunió al·legant que la delegació Governamental era de molt baix nivell. Davant del clima de violència, **la UE i Canadà van incloure el LTTE a les seves llistes de grups terroristes**. A finals de maig, el president del país M. Rajapakse va demanar als partits polítics singalesos que desenvolupessin un nou pla que involucrés la cessió de poder a la minoria tàmil, a canvi de l'establiment de la pau i el final de la violència.

El tercer trimestre del 2006, el procés va continuar en situació crítica, amb enfrontaments entre les FAS i el LTTE, tot i que el mes de juliol el president M. Rajapakse va convidar el LTTE a mantenir converses per discutir sobre el que el LTTE volgués. El president va assenyalar que havia nomenat un grup d'experts integrat per diferents sectors socials perquè elaborés un pla de pau preliminar. Però el LTTE va afirmar que els integrants de la missió de supervisió de l'alto el foc (SLMM) procedents de Dinamarca, Finlàndia i Suècia havien d'abandonar el país abans de l'1 de setembre, ja que no podien ser considerats neutrals després que la UE hagués inclòs el LTTE en la seva llista d'organitzacions terroristes. El mes d'agost, el Director Adjunt del Secretari de Pau del Govern, K. Loganathan, va morir assassinat després d'haver rebut diversos trets en un atac que no va ser reivindicat per cap grup. El president M. Rajapakse i R. Wickremesinhe, líder del principal partit de l'oposició, l'UNP, es van reunir després que aquest últim afirmés que oferiria suport al Govern per aconseguir una solució al conflicte armat que afecta el país. Després de la reunió van anunciar que s'havia acordat la **creació d'un comitè integrat per cinc membres de cada partit per formular un programa d'actuació amb l'objectiu d'assolir un consens sobre quina hauria de ser la solució al conflicte armat**. Tot i que els combats entre el LTTE i les FAS van continuar amb una forta intensitat, ambdues parts es van reunir a Ginebra la segona quinzena d'octubre, encara que no van arribar a cap acord. El LTTE, a més, va demanar la reobertura de la carretera que permetria l'accés a Jaffna com a condició per celebrar una nova trobada amb el Govern. El Govern va assenyalar que volia discutir qüestions substantives que conduïssin a una solució a llarg termini, i el Cap del Secretariat de Pau Governamental va assenyalar que l'Executiu estava considerant la **possibilitat d'una solució federal en el marc d'una Sri Lanka unida i indivisible**. La segona quinzena de novembre, en el seu discurs anual, el líder del grup armat d'oposició LTTE V. Prabhakaran va declarar que al grup no

li quedava més opció que **pressionar per a la creació d'un Estat independent**, davant dels successius enganys dels quals havien estat víctimes per part del Govern. Després de la victòria de M. Rajapakse a les eleccions presidencials de l'any 2005, el LTTE va assenyalar que concedia un any de termini al Govern perquè trobés una solució política al conflicte armat o, si no, el conflicte es reprendria. Després d'aquestes declaracions, **el president M. Rajapakse va assenyalar que estava disposat a mantenir converses directes amb el líder del LTTE**. L'enviat noruec per a Sri Lanka es va desplaçar al país per reunir-se amb totes dues parts després que el Govern de Sri Lanka s'hagués posat en contacte amb ell per consultar-li la vigència de l'acord d'alto el foc, després de les declaracions de Prabhakaran. El mes de desembre, no obstant, van prosseguir els enfrontaments i les operacions militars contra el LTTE, i l'enviat noruec J. Hanssen-Bauer va haver de cancel·lar una reunió a Kilinochchi (quarter general del LTTE) a petició del Govern, que a més va indicar que il·legalitzaria el LTTE.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, el procés de pau es va continuar deteriorant per l'escalada en la violència dels darrers mesos. Alemanya va afirmar fins i tot que no donaria més ajuda al Govern de Sri Lanka fins que es produïssin avenços en el procés. Les FAS van anunciar que havien pres el control d'un dels principals feus del grup armat d'oposició LTTE a l'est del país, la ciutat de Vakarai, alhora que el Secretari de Defensa i germà del president, G. Rajapakse, es va mostrar favorable a destruir totes les instal·lacions militars del LTTE, fins i tot aquelles zones que controlen segons el que estableix l'acord d'alto el foc de l'any 2002. A principis de febrer, el LTTE va acusar el Govern d'haver mort 89 civils en el transcurs del mes de gener en els enfrontaments que havien tingut lloc al nord-est de l'illa. Davant d'aquesta situació, Noruega es va oferir novament a donar el seu suport per mirar de ressuscitar el procés de pau, greument malmès, i l'enviat noruec per al procés de pau, H. Brattskar, es va reunir a Kilinochchi amb representants del LTTE. El mes d'abril, el Papa Benet XVI va instar el Govern de Sri Lanka a reprendre les negociacions, però setmanes després el líder de l'ala política del LTTE, S. P. Thamilselvan, va afirmar que el grup armat no tornaria a les negociacions de pau fins que les FAS posessin fi a la campanya militar contra ells. A finals de maig, el grup d'experts nomenat el 2006 pel president Mahinda Rajapakse per formular solucions polítiques al conflicte armat va reprendre les seves sessions després d'un llarg període d'inactivitat. El Comitè de Representants de Tots els Partits (APRC, per les seves sigles en anglès) es va reunir per debatre diverses propostes presentades pels diversos partits polítics del país. Noruega va assenyalar el juliol que estava preparada per ajudar a reactivar les negociacions de pau entre el Govern i el grup armat d'oposició LTTE si les parts ho requerien. El mes d'agost, **la facció dissident del LTTE liderada per Karuna i coneguda oficialment com Tamileela Makkal Viduthalao Pulikal va declarar per primera vegada la seva disposició a desarmar-se si prèviament es garantia la seva seguretat**. En ocasions anteriors, el grup havia renunciat a lliurar les armes fins que el LTTE també ho fes. A principis de novembre, el líder de l'ala política del LTTE S. P. Thamilselvan va morir com a conseqüència d'un bombardeig de les FAS. Thamilselvan havia encapçalat les delegacions del grup armat que havien participat a les negociacions de pau amb el Govern l'any 2002, i havia estat el principal interlocutor polític del grup armat fins aleshores. Es tracta del membre de major rang del LTTE que ha mort com a conseqüència de l'acció de les FAS. Després d'aquest bombardeig, el Govern es va mostrar favorable a continuar bombardejant posicions del LTTE com a camí per assolir la pau al país. El Govern va afirmar a més que podria tornar a il·legalitzar el LTTE si persistien els enfrontaments armats i els atacs a gran escala. En cas de produir-se la il·legalització, suposaria un revés per al procés de pau, doncs impediria la celebració de negociacions. En qualsevol cas, i com a mostra del deteriorament de la situació, els primers dies del 2008 es va oficialitzar el trencament de l'alto el foc a la vista de la magnitud dels enfrontaments.

La situació el 2008

A principi de gener, el Govern va abandonar formalment l'acord d'alto el foc que havia firmat el 2002 sota els auspicis de Noruega i que havia estat trencat *de facto* el 2006. La missió de

supervisió de l'alto el foc SLMM també va iniciar la retirada del país després de sis anys de treball, encara que el Govern va assenyalar que caldria redefinir el paper de Noruega en el país. En un altre ordre de coses, el coronel Karuna, líder de la principal facció dissident dels LTTE, va ser condemnat a nou mesos de presó al Regne Unit, després d'haver estat detingut a Londres perquè posseïa un passaport diplomàtic amb una identitat falsa. Després de molts mesos de combats contra els LTTE, el mes de març aquest grup va informar a membres del partit TNA que estava preparat per reiniciar negociacions amb el Govern sempre que aquest es comprometés a posar fi a les operacions militars contra ells. També el mes de març, la facció dels LTTE denominada TMVP i formada com a partit polític va guanyar per majoria en les eleccions locals celebrades al districte de Batticaloa, una zona que havia estat sota control rebel durant l'última dècada i de la qual el Govern n'havia recuperat el control gràcies a la col·laboració d'aquesta facció escindida. Actualment, el TMVP continua armat i manté a les seves files un nombre indeterminat de nens soldat. El segon trimestre, el Govern va rebutjar les peticions de Noruega de visitar les zones sota control tàmil i va indicar que qualsevol reinici de les negociacions dependria del fet que aquest grup abandonés les armes i s'ajustés a un calendari. A final del mes de juliol, aquest grup va declarar una treva de deu dies coincidint amb la celebració, a Colombo, de la cimera de la SAARC, però va descartar dur a terme negociacions de pau amb el Govern, que va respondre amb un increment de la contraofensiva militar al nord del país. Segons el Govern, entre el gener i l'agost, haurien mort uns 6.000 membres dels LTTE. A mitjan mes d'octubre, el primer ministre indi va instar el Govern de Sri Lanka a posar fi al conflicte armat intern. Aquesta petició es va produir després que un grup de parlamentaris indis, el suport dels quals era decisiu per al sosteniment de la coalició Governamental, amenaçés de presentar la dimissió si el Govern indi no exigia al de Sri Lanka una declaració d'alto el foc en el conflicte que l'enfrontava al grup armat d'oposició LTTE. Els diputats, originaris de l'estat indi Tamil Nadu, van denunciar que les forces armades expulsaven la població tàmil dels seus llocs d'origen i van afirmar que no defensaven els LTTE sinó la població tàmil. Però el mes de novembre el Govern va rebutjar l'últim oferiment de treva fet pels LTTE i va indicar que no mantindria cap tipus de negociació amb l'organització armada fins que no abandonessin les armes. A principi de novembre, el grup armat d'oposició TMVP (liderat pel coronel Karuna i format d'una escissió dels LTTE) va accedir a desarmar-se els mesos següents i a integrar-se en les forces armades. Es tracta de la primera vegada que es produeix un procés d'aquestes característiques a Sri Lanka. Es desconeix el nombre total d'efectius que integren el TMVP, encara que es calcula que podria rondar els 6.000.

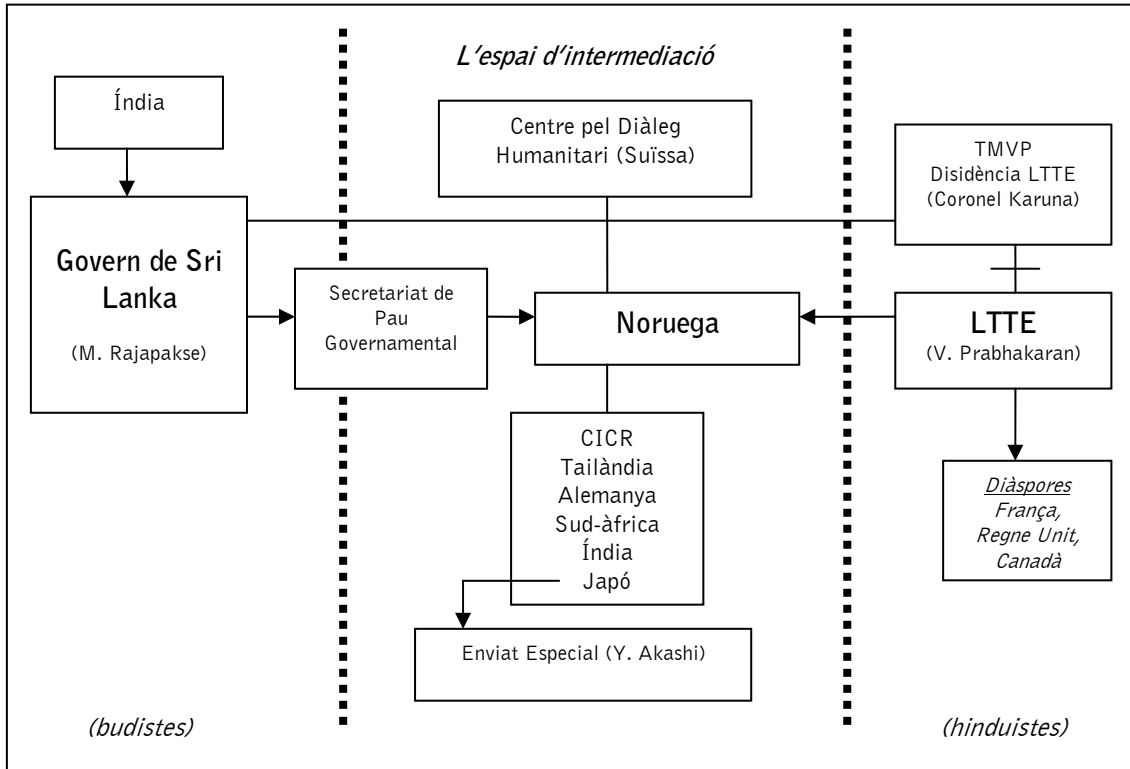
Fets més significatius de l'any

- Els LTTE van informar els membres del partit TNA que es preparaven per reiniciar negociacions amb el Govern sempre que aquest últim es comprometés a posar fi a les operacions militars contra ells. A pesar d'això no es va aconseguir obrir cap negociació al llarg de l'any.
- El TMVP (liderat pel coronel Karuna i format d'una escissió dels LTTE) va accedir a desarmar-se.

Pàgines Web

- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Conciliation Resources (www.c-r.org)
- Foundation for Co-Existence (www.fco.ex.com)
- Govern (www.priu.gov.lk)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- LTTE (www.ltteps.org) (www.lttepeacesecretariat.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SATP (www.satps.org)
- South Asia Monitor (www.csis.org)
- Sri Lanka Monitoring Mission (www.slmn.lk)
- Sri Lanka News Update (www.formin.gov.lk/news)
- Tamil Net (www.tamilnet.com)

- www.nitharsanam.com
- www.peaceinsrilanka.org

b) Àsia oriental

LA XINA (República Popular de la Xina)

En aquest apartat es comenten breument els últims avenços en les relacions de la República Popular de la Xina amb Taiwan i el Tibet, amb independència de les tensions que pugui haver-hi a la República Popular de la Xina en algunes de les seves regions.

Taiwan (República de la Xina)

Context del conflicte

El segle XVII, l'illa de Taiwan (antiga Formosa) va passar a mans de la dinastia Ming, que va organitzar una primera onada de colons xinesos a l'illa. El 1895, després de la Primera Guerra Sinojaponesa, Taiwan va passar a dependre del Japó. Aquesta situació va canviar després de la Segona Guerra Mundial, quan l'illa va tornar a dependre de la República Popular de la Xina. A pesar d'això, des de 1945 l'illa de Taiwan ha estat sota el règim de la República de la Xina, dirigida pel Kuomintang (nacionalistes dirigits per Chiang Kai-shek), que va perdre la guerra civil (1945-1949) contra el Partit Comunista de la Xina. Si bé a la pràctica és un estat independent des de 1949, la República Popular de la Xina no el reconeix com a tal i manté un contenciós polític i diplomàtic perquè l'illa torni a formar part de la República Popular de la Xina. Després d'un llarg període dictatorial, els anys 90 l'illa va patir un procés democratitzador, amb el suport econòmic dels EUA i del Japó. En les eleccions presidencials del 2008, Ma Ying-jeou, del Kuomintang, va resultar elegit president i es van iniciar acostaments entre l'illa i la Xina continental. L'illa té 36.200 km² i uns 23 milions d'habitants, amb un nivell de renda molt superior al de la Xina continental. Des de fa anys, Taiwan ja no té seient a l'Assemblea General de l'ONU, ja que fou ocupat per la República Popular de la Xina, la qual també forma part del Consell de Seguretat.

<p>Població: Xina (1.312 milions d'habitants); Taiwan (23 milions); Tibet (2'7 milions)</p> <p>Superfície: Xina (9.635.000 Km²); Taiwan (34.700 Km²); Tibet (1.228.000 km²)</p> <p>IDH: Xina 81 (de 188); Tibet (132)</p> <p>PIB: Xina (2.621.000 milions \$); Taiwan: 34.700 milions \$</p> <p>Renda per habitant: Xina (2.000 \$); Taiwan (15.000 \$)</p>

El procés de pau el 2008

El candidat del Partit Nacionalista (Kuomintang) Ma Ying-jeou va obtenir el 58,4% dels vots a les eleccions presidencials de principi d'any davant del candidat del fins ara oficialista Partit Democràtic Progressista (PDP), que va obtenir el 41,5% del sufragi. Després de vuit anys de tenses relacions entre la Xina i Taiwan, **el virtual nou president es va mostrar més conciliador amb el Govern xinès que el seu antecessor en el càrrec Chen Shui-bian**, el qual de vegades havia insinuat la seva intenció de promoure la independència de l'illa. En aquest sentit, Ma Ying-jeou es va mostrar favorable a la creació d'un mercat comú, a l'establiment de vols directes, a l'impuls de les inversions mútues i a la possibilitat que turistes xinesos visitessin Taiwan. A més, Ma Ying-jeou va proposar la **desmilitarització de la regió**. Segons diversos analistes, aquestes mesures respondrien a la necessitat de reactivar l'economia taiwanesa, que l'any 2008 ha patit signes de desaceleració. Això no obstant, el nou president va descartar iniciar una negociació per a la reunificació de tots dos països. A final d'any i per primer cop en gairebé 60 anys, tots dos Governos van acordar l'establiment de rutes aèries i marítimes directes. Fins aleshores, el trànsit de vaixells i d'avions s'havia de fer a través de tercers països. L'acord, que també preveia incrementar fins a més de 100 el nombre setmanal de vols de passatgers, permetrà reduir les despeses de l'intercanvi comercial entre els dos països. L'arribada al poder a Taiwan del nou president Ma Ying-jeou va permetre una millora considerable de les relacions diplomàtiques, molt deteriorades durant el mandat de l'expresident Chen Shui-bian, acusat per Pequín de perseguir la independència de Taiwan. Precisament, diversos seguidors de l'expresident es van manifestar per

protestar contra aquest acord pel fet de considerar que representerà una excessiva dependència econòmica de Taiwan.

El Tibet

Context del conflicte

Des de 1910, la Xina va exercir el Govern directe sobre el Tibet. El 1950, un any després d'haver vençut en la guerra civil xinesa, el Govern comunista de Mao Zedong va envair el Tibet i, durant la dècada següent, va incrementar la pressió militar, cultural i demogràfica sobre la regió, a més de sufocar diversos intents de rebel·lió en què van morir milers de persones. Davant de la brutalitat de l'ocupació, el Dalai Lama i desenes de milers de persones van fugir del Tibet i es van exiliar a diversos països, especialment al Nepal o al nord de l'Índia, on hi ha la seu del Govern tibetà a l'exili. Les últimes dècades, tant el Dalai Lama com moltes organitzacions de drets humans han denunciat la repressió, la colonització demogràfica i els intents d'aculturació que pateix la població tibetana, una part del territori de la qual té l'estatus de regió autònoma. El Tibet té una extensió de 1.222.000 km² i una població estimada de 6 milions de persones.

El procés de pau el 2008

En relació amb les tensions i els enfrontaments produïts el segon trimestre al Tibet entre monjos tibetans i el Govern xinès, a mitjan mes d'abril, un grup d'experts en drets humans de l'ONU va expressar la seva preocupació pels arrestos massius que es duïen a terme a la regió autònoma del Tibet i àrees adjacents, i va instar les autoritats perquè permetessin l'accés d'observadors internacionals a la zona. Un representant del Dalai Lama va declarar que aquest havia enviat una carta al president xinès Hu Jintao oferint l'enviament de delegats seus al Tibet per tractar de reduir i reconduir les tensions socials i polítiques que vivia la regió des de feia unes quantes setmanes. A principi del mes de maig, **enviats del Govern xinès i del Dalai Lama, en aquest cas representat per Lodi Gyari, es van reunir a Pequín per abordar la gestió de la crisi.** El Dalai Lama va declarar que observava algunes actituds oberturistes pel Govern xinès i que es mostrava optimista amb vista al futur després d'haver sentit la invitació al diàleg pel president xinès Hu Jintao. El Dalai Lama va declarar, durant una visita al Regne Unit, que **el Govern a l'exili no exigia la independència del Tibet, sinó un tipus d'autonomia** en què el Govern central xinès pogués retenir competències com els afers exteriors i la defensa, i que la comunitat tibetana pogués encarregar-se de qüestions com l'educació, la política religiosa i el medi ambient. La màxima autoritat tibetana va reconèixer que alguns sectors tibetans advocaven de forma oberta per la independència. El Dalai Lama va manifestar fins i tot la seva disposició a assistir als Jocs Olímpics de Pequín si prèviament s'aconseguia alguna solució a llarg termini en relació amb el Tibet.

A final de juny, el Govern xinès va confirmar una nova **ronda de converses a Pequín amb dos enviats especials del Dalai Lama** (Lodi Gyari i Kelsang Gyaltzen). El Govern xinès va establir una sèrie de condicions perquè es produís un procés de diàleg amb enviats del Dalai Lama aquest any. Aquestes condicions eren que tant el Dalai Lama com els seus seguidors es comprometessin explícitament a no boicotejar els Jocs Olímpics, adoptessin mesures per posar fi a les activitats violentes del Congrés de la Joventut Tibetana i s'oposessin a qualsevol argument o activitat en favor de la independència del Tibet. D'altra banda, el Govern tibetà a l'exili va lamentar la manca de voluntat de la Xina de dur a terme un procés de diàleg real. El mes de setembre, el Govern xinès va criticar una resolució aprovada pels dos principals partits del Senat dels EUA en què instaven Pequín i el Govern tibetà a l'exili a iniciar un diàleg sense precondicions que abordés els greuges del poble tibetà i conduís a una major autonomia del Tibet. Pequín va acusar els EUA de promoure la independència del Tibet. El Dalai Lama, d'altra banda, va convocar una trobada internacional amb líders tibetans a l'exili i amb representants d'algunes ONG per analitzar i revitalitzar les converses amb el Govern xinès. A principi del mes d'octubre, el Govern xinès va publicar un informe en què acusava el Dalai Lama de voler reinstaurar un sistema teocràtic i

feudal en totes les regions habitades per població tibetana, l'anomenat Gran Tibet. El Dalai Lama va negar aquestes acusacions i va declarar, un cop més, que les seves aspiracions eren d'una autonomia més gran per al Tibet. D'altra banda, el principal enviat del Govern tibetà a l'exili, Kelsang Gyaltzen, va declarar que la situació de repressió política i cultural que es vivia al Tibet era semblant a la dels temps de la Revolució Cultural i que s'havia deteriorat des del final dels Jocs Olímpics. Kelsang Gyaltzen també va declarar que fins aleshores no s'havien registrat avenços en les tres rondes de negociació que s'havien celebrat des del mes de juliol. El mes d'octubre es va iniciar una nova ronda de negociacions entre el Govern xinès i dos enviats del Dalai Lama, al seu torn representants tibetans davant dels Governos dels EUA i de Suïssa. Aquesta era la vuitena ronda de negociacions des de 2002 i la primera després de la celebració dels Jocs Olímpics. Paral·lelament, el Govern britànic va reconèixer, per primera vegada, la sobirania del Govern xinès sobre el Tibet, si bé alhora va donar suport decidit a les demandes autonomistes del Dalai Lama i a les actuals negociacions entre totes dues parts.

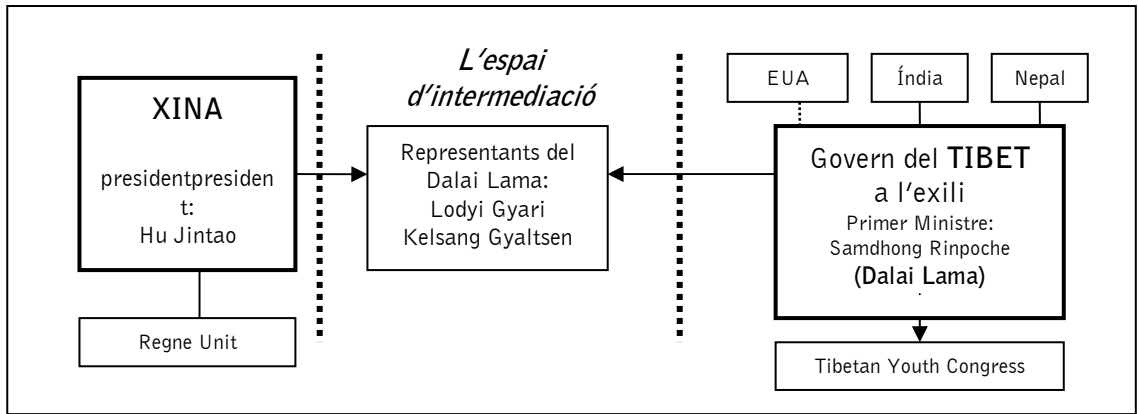
El mes de novembre es va celebrar una reunió de l'exili tibetà a la ciutat de Dharamsala, al nord de l'Índia, on resideix el líder espiritual tibetà, el Dalai Lama. Aquesta reunió, que va agrupar uns 500 líders tibetans a l'exili, va pretendre revisar tots els aspectes de l'actual situació del Tibet en relació amb la Xina. Una part dels delegats van anar a la reunió i van manifestar que s'havia de continuar negociant per aconseguir l'autonomia de la regió, mentre que una altra considerava que aquesta via estava exhaurida i que havien d'advocar per la independència. El primer ministre a l'exili, Samdhong Rinpoche, va destacar que si els grups reunits a Dharamsala decidissin que la independència era l'única opció, el poble tibetà podria pressionar per aconseguir la independència de la Xina. Com a reacció, el Govern xinès va declarar que mai consentiria la independència del Tibet, si bé estaria disposat a considerar el retorn del Dalai Lama. Pequín va continuar acusant el Dalai Lama de tenir una agenda secessionista oculta i d'instigar a la violència al Tibet. A més, va considerar que l'anomenada "estratègia intermèdia" propugnada pel màxim líder tibetà (que consisteix a reconèixer la sobirania de la Xina sobre el Tibet, però advocar per una major autonomia en els àmbits polític, religiós i cultural) en el fons era una estratègia per aconseguir la independència a llarg termini. A final d'aquest mes, el Govern xinès va suspendre la 11a cimera entre la UE i la Xina en senyal de protesta per la intenció del president francès i president de torn de la UE, Nicolas Sarkozy, de reunir-se amb el Dalai Lama a Polònia. Davant de tot això, el Dalai Lama va declarar que el procés negociador quedava congelat fins que Pequín mostrés voluntat política.

Fets més significatius de l'any

- Enviats del Govern xinès i del Dalai Lama es van reunir a Pequín per abordar la gestió de la crisi. Posteriorment, es van fer diverses rondes de contactes, aparentment sense resultats factibles.
- El Dalai Lama va declarar, un cop més, que el Govern a l'exili no exigia la independència del Tibet, sinó un tipus d'autonomia.
- Davant de la intransigència de la Xina, el Dalai Lama va declarar que el procés negociador quedava congelat fins que Pequín mostrés voluntat política.

Webs d'interès

- China Today (www.chinatoday.com/gov/a.htm)
- Govern de la República Popular de la Xina (english.gov.cn) (spanish.china.org.cn)
- Govern de Taiwan (www.gio.gov.tw/taiwan-website)
- Oficina del Tibet a Nova York (www.tibetoffice.org/sp)

c) Sud-est asiàtic

FILIPINES

Context del conflicte

Tot i que es tracta d'un país predominantment catòlic, les últimes dècades han aparegut grups armats al voltant del 8% de la població musulmana, així com guerrilles comunistes. Malgrat les dues revolucions populars dels últims vint anys (el 1986 per derrocar el president Ferdinand Marcos, i el 2001 per destituir el president Estrada), el país encara

està en mans d'una oligarquia terratinent amb tradicions polítiques semifeudals, sense voluntat de resoldre els greus problemes estructurals del país: corrupció, falta d'infraestructures, subdesenvolupament rural, falta de serveis bàsics, impunitat sobre les greus violacions dels drets humans, etc. L'expansió de la guerrilla comunista liderada pel *News People Army (NPA)* està vinculada al sistema d'explotació de la terra, mentre que la rebel·lió musulmana liderada pel *Moro Islamic Liberation Front (MILF)* té a veure amb la discriminació socioeconòmica de la població del sud, especialment la que viu a l'illa de Mindanao i l'arxipèlag de Sulu, que ha donat lloc a un nacionalisme regional. En aquesta regió, a més, hi viuen les dues terceres parts dels musulmans del país. Els anys noranta va sorgir un nou grup radical i terrorista, **Abu Sayyaf**, que pretén instaurar un estat islàmic al sud del país, opera principalment a l'arxipèlag de Sulu, està acusat de mantenir relacions amb Al-Qaeda i no ha obert cap procés de negociació amb el Govern.

Població: 86 milions d'habitants
Superfície: 300.000 Km ²
IDH: 90 (de 177)
PIB: 120.200 milions de \$
Renda per habitant: 1.390 \$
Morts pel conflicte: 120.000
Persones desplaçades: 750.000
Actors armats: NPA, MILF, MNLF, Abu Sayyaf
Facilitacions: Noruega, Malàisia, Líbia, Església, FCD, UNPO, CDH, Aràbia, Qatar

El **NPA**, creat el 1969, és el braç armat del Partit Comunista de les Filipines (CPP), i està integrat en el *National Democratic Front (NDF)*, que agrupa diverses organitzacions i actua com a braç polític i negociador del NPA, grup que compta amb uns 6.000 efectius. El NDF està liderat per José María Sison "Joma", exiliat als Països Baixos. El NPA es va distanciar de la revolució popular del 1986, cosa que va produir importants divisions internes ja que molts quadres i militants van abandonar en aquell moment la lluita armada. El **MILF** va néixer el 1978 com a escissió del *Moro National Liberation Front (MNLF)*, creat el 1969, i que després d'uns quants anys de negociació va arribar a un acord de pau amb el Govern (Acord de Manila), amb la mediació inicial líbia i, més tard, de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), d'Aràbia i d'Indonèsia, i va obtenir una autonomia per a les províncies del sud. El MILF es va oposar a aquest acord de 1996 en exigir la independència de Mindanao. Compta amb uns 10.000 militants.

Antecedents del procés de pau

Dos anys després d'haver rebutjat els acords de Manila del 1996, el **MILF** va trobar el suport de Líbia per iniciar negociacions amb el Govern filipí, tot i que sense resultats. El 2001, la presidenta Gloria Macapagal Arroyo va oferir negociacions a l'exterior, va suspendre les operacions militars i va iniciar converses a Malàisia, sota els auspicis de Líbia, i d'aquesta manera es va aconseguir un alto el foc. Tot i els diversos i importants enfrontaments amb les FAS, el 2003 es van reprendre les converses a Malàisia. Al llarg del 2004, el Govern de Filipines i el MILF van mantenir reunions exploratòries igualment a Malàisia, i van acordar una agenda inicial de tres punts: seguretat, rehabilitació de les àrees de conflicte i protecció dels territoris ancestrals de l'illa de Mindanao. L'agost, el MILF va fer una campanya d'informació entre els seus membres en la qual reiterava la seva voluntat d'arribar a un acord amb el Govern.

A principis del 2005, els diàlegs entre el Govern i el MILF continuaven avançant, tot i que faccions d'aquesta organització van ser acusades de mantenir vinculacions amb la Jemaah Islamiyah. Durant el segon trimestre del mateix any van continuar les converses des de Malàisia, i es van assolir importants avenços en temes socials, econòmics i polítics i, en particular, en relació amb temes clau com la gestió dels recursos naturals i de les terres. Durant les converses es van analitzar experiències d'altres països (Timor Oriental, el Sudan, Bòsnia). Segons sembla, el MILF hauria renunciat a la independència, però alhora exigiria fórmules d'autoGovern que expressessin un major grau d'autonomia a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM). El maig del 2005, el MILF va anunciar la intenció d'auxiliar el Govern en tasques de manteniment de la seguretat i l'ordre públic a les comunitats musulmanes del sud del país, on havien proliferat bandes de crim organitzat.

El Govern, que va valorar positivament els gairebé dos anys de vigència de l'alto el foc del MILF, va manifestar la seva confiança d'arribar a un acord de pau amb el grup abans d'acabar el 2005. El mes de maig, el MILF va dur a terme una multitudinària assemblea al sud del país, amb més de mig milió d'assistents, per consultar amb les seves bases i simpatitzants els principals reptes que afronta el poble bangsamoro i les estratègies que s'haurien d'adoptar per trobar-hi solucions. D'altra banda, van arribar nous observadors de Malàisia a l'equip que supervisa l'alto el foc del 2003 (*International Monitoring Team*) i en el que també hi ha observadors militars de Brunei, Malàisia, Indonèsia, Japó i Líbia. El setembre del 2005, el Govern i el MILF van entaular una nova ronda informal de converses a Malàisia, en la qual van abordar les qüestions de Governabilitat i de les terres ancestrals del poble bangsamoro, i van posposar altres temes, com el grau i tipus d'autonomia per a Mindanao, el paper de la policia i de les FAS. El desembre, finalment, l'organització suïssa "Crida de Ginebra" va organitzar per a diversos quadres del MILF un curs de Dret Internacional Humanitari, de legislació antimines i de protecció de menors en els conflictes armats.

El febrer del 2006 es va realitzar una nova ronda de converses a Malàisia entre el Govern i el MILF, on es van debatre aspectes de tipus econòmic, com ara el repartiment dels beneficis per l'explotació dels recursos naturals de Sulu i Mindanao. L'Oficina del Conseller Presidencial per al Procés de Pau va iniciar una sèrie de trobades regionals a les principals ciutats de Mindanao per acostar la població civil a les negociacions de pau. El març, i després d'un retard a causa de l'estat d'emergència decretat per la presidenta Gloria Macapagal Arroyo amb motiu d'un aparent intent de cop d'Estat produït poques hores abans de les multitudinàries manifestacions convocades per commemorar el vintè aniversari de la revolta popular que va posar fi a la dictadura de Ferdinand Marcos, es va realitzar una nova ronda on es va debatre el domini de les terres ancestrals del poble bangsamoro, sense arribar a un acord definitiu. En aquell moment es va especular sobre una possible dissidència dins del MILF en un intent de desplaçar Murat Ebrahim del lideratge del grup. El segon trimestre van prosseguir les rondes de negociació a Kuala Lumpur (Malàisia), on es va abordar la qüestió dels dominis ancestrals del poble bangsamoro (concepte, territoris, recursos, àrees d'influència i Governació del MILF), que es va convertir en el principal escull de les negociacions. A finals d'abril, els EUA van prometre 30 milions de dòlars per a la reconstrucció de Mindanao si s'assolia un acord de pau, que la presidenta Gloria Macapagal Arroyo estimava que podria tenir lloc abans d'acabar l'any. El Japó és un altre país que ha fet importants desemborsaments per a la reconstrucció de l'illa.

Durant el tercer trimestre del 2006, les negociacions van patir retards per arribar a un acord sobre el domini dels territoris ancestrals, i es van produir alguns combats a l'illa de Mindanao, motiu pel qual ja no era previsible que s'arribés a un acord final abans d'acabar l'any. Fonts del MILF van indicar, no obstant, que no tolerarien violacions de l'alto el foc per part d'alguns suboficials del grup. El mes d'agost, el líder del MILF, Murad Ebrahim, va afirmar que estaven disposats a abandonar la seva demanda d'independència, però que volien que fos la població musulmana la que determinés com s'havien de Governar. També va assenyalar que la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà era una estructura creada unilateralment pel Govern. El líder del grup armat va assegurar que esperava que a la següent ronda de negociacions, que es duria a terme a Malàisia, el Govern fes una nova oferta i que el MILF demanés que els colons cristians

tornessin les terres expropiades al poble bangsamoro. El mes d'octubre, l'arquebisbe de Manila va considerar crucial el reconeixement previ del dret a l'autodeterminació per obrir possibilitats realistes, entre les quals va proposar arribar a un acord temporal pel que es constituïria un període "experimental" de cinc anys d'autoGovern moro per, després d'haver corregit els defectes trobats, arribar a un acord definitiu i a un referèndum només en aquells territoris que són causa de disputa. El novembre, el Conseller per al Procés de Pau, Jesús Dureza, va anunciar que el Govern havia fet arribar una nova proposta al MILF a través del Govern de Malàisia per tornar a la taula de negociacions, que feia més d'un any que estaven estancades. **La proposta del Govern va tenir una acollida positiva per part del grup armat ja que, segons el seu principal negociador Mohagher Iqbal, cita el "dret a l'autodeterminació".** El Comitè Conjunt de Coordinació per al Cessament d'Hostilitats (que engloba els respectius Comitès del Govern i del MILF), l'Equip d'Observació Internacional (IMT, per les seves sigles en anglès) encapçalat per Malàisia i l'ONG *Bantay Ceasefire Group*, van reactivar l'Equip Conjunt d'Observació i Assistència (JMAT, per les seves sigles en anglès), la finalitat del qual era supervisar el manteniment de la seguretat i l'estabilitat a Maguindanao (Mindanao sud), així com del retorn dels 50.000 desplaçats interns de la regió. A mitjan desembre, el MILF va manifestar que estava disposat a entaular noves converses amb el Govern, després d'haver realitzat ambdues parts consultes a Malàisia. El MILF va reclamar mil parcel·les de terra que considera les seves terres ancestrals, mentre que el Govern només està disposat a concedir-los 600 parcel·les. Un altre dels aspectes de desacord entre les parts és el mecanisme de validació de la nova entitat política, atès que **el MILF rebutja la celebració d'un referèndum** tal com exigeix el Govern i obliga la Constitució. Tot i aquests problemes, alts dirigents del MILF van declarar que les converses es podrien reprendre i van celebrar l'anunci del president nord-americà George W. Bush d'accelerar el desemborsament d'ajuda econòmica per impulsar la pau i el desenvolupament a Mindanao, un cop s'hagués signat un acord polític entre el grup armat i el Govern filipí.

Pel que fa al **NPA**, negocia amb el Govern des del 1986, any que els seus negociadors es van establir als Països Baixos. El 1987 va fer un alto el foc, i en aquell moment comptava amb uns 25.000 efectius. El 1992 es van mantenir als Països Baixos noves converses amb el Govern, a les quals es va definir una agenda de quatre punts (Drets Humans i Dret Internacional Humanitari, reformes socials i econòmiques, reformes polítiques i constitucionals, i desarmament), però la il·legalització del Partit Comunista de les Filipines (CPP, per les seves sigles en anglès) va produir divisions al si del NPA. El 1993 van tenir lloc converses a Hanoi, i el 1994 als Països Baixos. El 1995 van arribar a un **Acord Conjunt sobre Seguretat i Garanties d'Immunitat (JASIG)**, que concedia immunitat a un centenar de persones vinculades al procés de negociació. El 1997 es va establir una agenda temàtica a negociar, que va permetre arribar el 1998 a un **Acord entre els equips negociadors sobre Dret Internacional Humanitari (CARHRIHL)**, però que no va ser validat pel president del país. Durant l'any 2004, el Govern va mantenir una reunió a Oslo amb delegats del NPA, i ambdues parts van aprovar establir un comitè conjunt encarregat de supervisar la implementació dels acords sobre drets humans. Des del 2002, el principal obstacle per a les negociacions ha estat el fet que el NPA i el líder del NDF figuren a les llistes terroristes, tant dels EUA com de la UE.

El juliol del 2005 va sorgir una crisi en la fase d'exploració, quan el líder d'aquest grup (exiliat als Països Baixos) va comunicar que el NDF considerava que no tenia sentit continuar negociant amb un Govern dèbil i sense legitimitat, i va reclamar un Govern de transició en què no participaria ni el NDF, ni el NPA ni el Partit Comunista de les Filipines (CPP) i que hauria de resoldre cinc temes bàsics: la retirada del NPA de les llistes terroristes, l'alliberament de presos polítics, la reparació a les 10.000 víctimes de violacions de drets humans sota el règim de Ferdinand Marcos, l'adopció de mesures per posar fi als assassinats de líders polítics i socials, i la negociació de reformes socials i econòmiques. A principis d'agost, el Govern filipí va anunciar que, en el termini de 30 dies, suspendria el règim d'immunitat dels negociadors del NDF (establert sobre la base d'un acord previ de garanties de seguretat), si no és que es reprenien immediatament les negociacions. El NDF va respondre posposant les converses formals amb el Govern, tot i que va matisar que això no comportaria posar fi a les negociacions de pau, ja que

els grups de negociació i els seus consultors, consellers i equip continuarien amb el seu treball. El NDF també va indicar que el Govern no havia complert les seves obligacions derivades de la Declaració Conjunta del 1992 en relació amb l'alliberament de presos polítics, la reparació a les víctimes i les llistes terroristes. Finalment, el NDF va assenyalar que els intents Governamentals perquè se signés l'Acord Final de Pau violaven els principis establerts a la Declaració Conjunta de la Haia del 1992, per la qual es recomanava obrir negociacions formals per resoldre el conflicte armat, ja que l'esmentada proposta d'Acord Final de Pau es tractava en realitat d'un document de capitulació. El setembre, i després d'una trobada informal a Oslo amb la mediació del Govern noruec, el Govern filipí va fer marxa enrere en la suspensió de l'acord d'immunitat per a l'equip negociador i va instar el NPA a declarar una treva un cop s'haguessin iniciat les negociacions formals.

A mitjan octubre del 2005, el Govern va decidir suspendre novament l'acord de garanties de seguretat i d'immunitat (JASIG) per als negociadors del NDF, i aquest grup va condicionar novament la treva al fet que el retiresin de les llistes terroristes, augmentant també el nombre d'enfrontaments amb les FAS. El mes d'octubre, a més, la UE va incloure el CPP a les seves llistes de grups terroristes, amb la qual cosa es va agreujar la tensió entre el Govern filipí i el NPA/NDF en uns moments en els quals es produïa un increment molt notable dels combats entre el NPA i les FAS i assassinats d'activistes socials i militants de grups de drets humans. El desembre, el Govern va decretar quatre dies d'alto el foc per Nadal, seguint la tradició iniciada el 1986. Per primera vegada, el NPA es va negar a seguir aquesta mesura per, en la seva opinió, la manca de sinceritat del Govern pel que fa al procés negociador i als continuats abusos dels drets humans.

Durant el 2006 van continuar els combats entre les FAS i el NPA, al qual la presidenta va acusar d'estar darrere de l'intent de cop d'Estat. Durant el tercer trimestre, no obstant, el Govern i el CPP van viatjar separatament a Oslo per reunir-se amb l'executiu noruec, que exerceix tasques de mediació i que mira de desbloquejar les negociacions interrompudes el 2004. Després de la reunió, el Conseller Presidencial per a la Pau, Jesús Dureza, va declarar que hi havia possibilitats de reprendre les converses si el NPA complia determinades condicions, sense especificar quines. Tot i això, Jesús Dureza també va advertir que Manila prosseguiria la seva ofensiva legal i militar contra el NPA. Alts càrrecs del Govern també van denunciar el tactisme del NPA a les converses de pau. Els últims mesos de l'any es van intensificar els combats, i la presidenta filipina va ordenar a les FAS del país que derrotessin les guerrilles comunistes en el termini de dos anys.

D'altra banda, cal mencionar que l'octubre del 2005 el Govern va anunciar la signatura d'un acord de cessament d'hostilitats amb el grup armat d'oposició **RPM-M**, una facció que fa uns anys es va escindir del NPA i havia mantingut converses amb el Govern durant els dos anys anteriors.

Pel que fa a la facció dividida del grup **MNLF**, que rebutja l'acord de pau del 1996 d'aquest grup, el 2005 va reprendre els combats amb les FAS. El Govern va acusar el líder del MNLF, Nur Misuari (actualment a la presó), d'estar al darrere dels enfrontaments que es van produir a les illes de Jolo i Mindanao. La presidenta Gloria Macapagal Arroyo va enviar, el febrer del 2005, alguns emissaris per negociar amb aquesta facció escindida, que comptaria amb uns 800 efectius, i posteriorment el cap de les FAS es va reunir amb quadres mitjos d'aquest grup per explorar les condicions per a l'eventual declaració d'un alto el foc. Els líders d'aquest grup van manifestar el desig de negociar directament amb el Govern, i no amb les FAS, i van reivindicar l'alliberament del seu líder, Nur Misuari. El maig del 2006 va arribar a la Regió Autònoma de Mindanao Musulmà (RAMM), un equip de 16 persones de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) per verificar i assessorar la implementació de l'acord de pau. Aquesta missió va demanar a la presidenta que alliberés o transferís a Mindanao el president emèrit del MNLF i antic Governador de la RAMM, Nur Misuari, amb l'objectiu que pogués assistir a una reunió que s'hauria de celebrar a l'Aràbia Saudita per abordar els aspectes més controvertits de l'acord del 1996.

Pel que fa al grup armat **Abu Sayyaf**, no hi ha constància que s'hagi realitzat cap mena d'aproximació ni plantejaments per negociar. La naturalesa mafiosa del grup i les seves vinculacions amb la xarxa d'al-Qaeda dificulten aquestes possibilitats.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener es va produir l'esclat simultani de tres bombes en diferents ciutats de Mindanao, provocant set morts i una trentena de ferits. El **MILF** va negar la seva participació en aquests atemptats, i la policia va sospitar que es tractava de persones interessades a interferir en el procés de pau d'aquest grup amb el Govern, estancat al voltant de la qüestió dels territoris ancestrals del poble bangsamoro. En aquest punt, el MILF va declarar haver presentat ja la proposta del poble moro com a resposta a la realitzada pel Govern el desembre del 2006. El MILF va assegurar haver esbossat una proposta a partir de criteris històrics, morals i també pragmàtics, és a dir, partint de la base que actualment Mindanao està habitat majoritàriament per població cristiana. Segons els protocols interns del procés negociador, ambdues parts han lliurat les seves propostes al Govern de Malàisia, que actua com a facilitador. El Comissionat de Pau, Jesús Dureza, va anunciar la posada en marxa d'una comissió encarregada de solucionar els conflictes de terra entre els membres del MILF i la població civil. El març, el MILF va valorar positivament l'última proposta del Govern, atès que **Manila havia ofert per primera vegada el dret d'autodeterminació al poble bangsamoro, tot i que descartant d'entrada la possibilitat de la independència**. El Govern estaria disposat a concedir-los una fórmula d'autoGovern, excepte en les àrees de defensa, afers exteriors, moneda i correus. El Govern va declarar també que les negociacions de pau amb aquest grup es podrien reprendre després de les eleccions legislatives i locals del 14 de maig. Per la seva banda, el MILF va declarar que, malgrat la situació d'*impasse* en la qual havia entrat el procés negociador des de finals del 2006 pel desacord sobre els territoris ancestrals del poble bangsamoro, els contactes informals entre ambdues parts s'havien mantingut els darrers mesos. Un altre dels aspectes que allunya les dues parts és la celebració d'un referèndum per incorporar aquesta comunitat a la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM), opció descartada pel MILF.

El juny, uns 20 membres del MILF i el mateix nombre de militars van realitzar una trobada per intercanviar opinions sobre el conflicte i per fomentar la confiança entre ambdues parts, un esdeveniment que va ser observat pels Governos dels EUA, Canadà, Japó, Malàisia i per la UE i que va precedir la represa de les converses de pau entre Manila i el MILF. El mes de juliol, les FAS van advertir que podrien iniciar una ofensiva militar d'alta intensitat contra aquest grup si no lliurava els suposats responsables d'una emboscada contra les FAS a l'illa de Basilan. Manila i el MILF van acordar la relocalització temporal d'uns 500 membres del MILF a l'illa de Basilan per facilitar tasques de recerca i captura dels quatre sospitosos d'haver perpetrat les decapitacions de soldats filipins, i que van ser identificats per la comissió d'investigació. El setembre del 2006, el Govern i el MILF van decidir que Basilan i Palawan quedessin incloses sota la jurisdicció de l'IMT, un equip internacional liderat per Malàisia que supervisa la vigència de l'alto el foc i el mandat del qual es va renovar per un any, fins l'agost del 2008. El MILF va sol·licitar a alguns dels països més implicats en el procés de pau (com els EUA, Suècia, Japó, Malàisia, Brunei o Líbia) que participessin en la missió d'investigació, invitació que també va fer extensiva a algun organisme internacional de drets humans. D'altra banda, la *International Women's Peace and Solidarity Mission to Basilan and Mindanao*, integrada per dones de l'Àsia Pacífic i encarregada també de dilucidar els fets, va fer una crida al Govern de Filipines i al MILF a reprendre les converses de pau immediatament. El Govern d'Austràlia va expressar el setembre el seu interès per jugar un rol més directe en aquest procés de pau, inclosa la seva participació a l'IMT, al qual recentment s'hi han afegit el Japó i Canadà.

A primers d'octubre, Malàisia va fer una crida al Govern i al MILF perquè duguessin a terme progressos en les converses de pau, i va amenaçar amb la retirada dels seus observadors de l'IMT si no es produïen avenços. Setmanes més tard, el Govern i el MILF van acordar reprendre les

converses formals de pau a mitjan novembre, després de 13 mesos d'estancament al voltant de la qüestió dels territoris ancestrals del poble moro. **Els altres dos punts, sobre seguretat i sobre rehabilitació i desenvolupament, ja havien estat acordats i fins i tot parcialment implementats.** Encara sense entrar en els detalls de la fórmula que hauria permès superar l'*impasse* de les negociacions, el líder del MILF, Ebrahim Murad, va indicar que algunes de les àrees de majoria musulmana contigües a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM, conformada per sis de les 27 províncies de Mindanao i dues ciutats més) s'incorporarien immediatament a l'anomenada Entitat Jurídica Bangsamoro, mentre que les no contigües s'hi incorporarien després d'un període de transició. **A mitjan desembre va concloure la trobada a Kuala Lumpur (Malàisia) entre el Govern i el MILF, sense assolir un acord definitiu.** En aquesta darrera ronda negociadora, les parts havien d'ultimar aquest principi d'acord sobre els quatre aspectes dels dominis ancestrals: concepte, recursos, Governabilitat i territori. Malgrat tot, el MILF va considerar que el panell Governamental havia introduït a la seva proposta nous elements que no havien estat discutits. A més, el MILF va denunciar l'existència de sectors polítics que miraven de boicotejar el procés negociador. Per la seva banda, el Govern va considerar que l'eventual creació d'una Entitat Jurídica Bangsamoro (bàsicament una expansió de l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà) requeria un plebiscit, tal i com estableix la Constitució. Segons algunes fonts, ambdues delegacions no van arribar a coincidir a cap sala tot i allotjar-se en el mateix hotel de Kuala Lumpur. A finals d'any, a més, desenes de líders dels pobles indígenes de Mindanao, coneguts com lumads, van declarar que no s'oposarien a l'actual procés de pau entre el Govern i el MILF, però alhora van reclamar al Govern que els seus territoris no fossin inclosos a la futura Entitat Jurídica Bangsamoro reclamada pel MILF. Tot i que ambdós panells de pau tenen a representants lumads, els citats líders van reclamar a l'Executiu de Gloria Macapagal Arroyo unes **negociacions paral·leles per debatre sobre els dominis ancestrals del poble moro i la delimitació de territoris.** Davant d'això, el Govern i el MILF van indicar que els pobles indígenes lumads tindrien l'opció de decidir lliurement si es volien integrar o no a la futura Entitat Jurídica Bangsamoro, dies després que els líders indígenes expressessin alguns temors al respecte i reivindicessin una participació més gran a les negociacions de pau.

Principals temes de l'agenda entre el Govern de les Filipines i el MILF l'any 2007
<ul style="list-style-type: none"> • Seguretat • Rehabilitació i desenvolupament • Domini de les terres ancestrals del poble bangsamoro (concepte, Governació, recursos i territori) • Paper de la policia i de les FAS

Pel que fa al grup armat **NPA**, que manté trencades les negociacions amb el Govern des de mitjan 2005, l'arquebisbe de Davao i altres càrrecs representatius de l'Església Catòlica van fer una crida al Govern i al grup armat d'oposició NPA el mes d'abril perquè declarassin un alto el foc i reprenguessin les converses de pau interrompudes des d'agost del 2004. **El Conseller Presidencial per al Procés de Pau va declarar que les converses de pau no estaven bloquejades incondicionalment i que es podrien reprendre si es complien determinats requisits, tot i que al mateix temps va acusar el NPA de no voler signar un alto el foc.** El NPA va acusar Manila de no haver dut a terme els esforços diplomàtics necessaris perquè el NPA i el líder del CPP, José María Sison, fossin retirats de les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA i la UE. Cal destacar la detenció a finals d'agost als Països Baixos del líder del NDF i fundador del CPP, José María Sison, cosa que va dificultar encara més les possibilitats de reobrir les negociacions amb el NPA a curt termini. Sison va ser posat en llibertat dues setmanes més tard. L'arrest va succeir poc després que el cap de les FAS, Hermogenes Esperon, instés el Govern a reprendre les converses de pau amb aquest grup armat i es comprometés a suspendre les operacions militars durant tres anys si prèviament s'acordava un alto el foc bilateral. Segons Esperon, la represa de les converses de pau permetria, entre d'altres qüestions, una reducció significativa de l'onada d'assassinats i desaparicions contra sectors crítics amb el Govern. José María Sison va declarar

des del seu exili als Països Baixos que només es reprendrien les negociacions si el Govern realitzava les gestions necessàries perquè tant ell personalment com el CPP i el NPA fossin retirats de les llistes d'organitzacions terroristes de la UE i els EUA, si es demostrava la voluntat del Govern de frenar els assassinats de líders polítics i socials de l'esquerra i si es respectaven els 10 punts que el NPA havia plantejat en el seu moment per a la represa de les converses. La presidenta filipina, Gloria Macapagal Arroyo, va oferir a mitjan setembre una amnistia als combatents del NPA que volguessin deixar les armes i reintegrar-se a la vida política. El mes d'octubre, el NDF va proposar traslladar les converses dels Països Baixos a la Xina, mantenint la facilitació noruega.

A mitjan octubre, la presidenta del Comitè de Pau, Unificació i Reconciliació del senat filipí, María Ana "Jamby" Madrigal, va signar als Països Baixos una declaració conjunta amb el panell de negociació del NDF, presidit per Luis G. Jalandoni, en la qual ambdues parts es comprometien a treballar per reobrir les negociacions interrompudes des del 2004. L'objectiu de la reunió va ser conèixer de primera mà la posició del NDF i explorar noves vies de diàleg. Les parts van acordar un Grup Tècnic de Treball per aprofundir en els temes substantius d'una agenda de negociació. El novembre, el Relator Especial de Nacions Unides sobre execucions extrajudicials, sumàries i arbitràries, Philip Alston, va fer públic l'informe sobre la visita que va realitzar al país, en el qual assenyalava que els militars, en el marc de l'estratègia contrainsurgent contra el grup armat d'oposició NPA, eren en bona part responsables de les execucions extrajudicials comeses els darrers sis anys. Alston també va assenyalat que en algunes regions del país diversos líders d'organitzacions progressistes van ser objectiu deliberat i sistemàtic de les FAS, per la qual cosa va instar la presidenta Gloria Macapagal Arroyo a impulsar mesures que posessin fi a aquesta mena d'accions. L'informe de Philip Alston també desmenteix categòricament la versió del Govern segons la qual les nombroses execucions extrajudicials esdevingudes els últims anys eren atribuïbles a purgues internes per part del Partit Comunista de les Filipines i del NPA. D'altra banda, Alston també va criticar el NPA per assassinar civils, atemorir polítics i encoratjar l'establiment de l'anomenada justícia revolucionària i els tribunals populars.

NEGOCIACIONS FILIPINES – NDF	
Demandes principals NDF	Qüestions afins
Retirada de les llistes terroristes	-Defensar la sobirania nacional -Respecte a l'Acord Conjunt de Garanties de Seguretat i Immunitat (JASIG) -Negociar en terreny segur
Promoure la implementació de l'Acord General sobre el respecte dels Drets Humans i Dret Internacional Humanitari (CARHRIHL)	-Acabar amb les greus violacions de Drets Humans -Indemnització a les víctimes del règim de Marcos -Promoure actuacions d'organismes internacionals, especialment dels relators de Nacions Unides
Continuar amb les negociacions de pau	-Fer efectius els Acords -Continuïtat del Comitè de Monitorització Conjunt (JMC) - Continuïtat dels Comitès de Treball (sobre Drets Humans-Dret Internacional Humanitari i reformes socials i econòmiques) mitjançant reunions informals -Acord d'alto el foc continuat i acumulatiu durant les negociacions
Acord per una Pau Immediata i Justa (CAIJP)	(plataforma de 10 punts)
Revocació de l'Acord de Forces Armades Visitants	Independència dels EUA
Respecte i suport als drets dels treballadors i a la reforma agrària	Projectes socioeconòmics dirigits per organitzacions locals
Revocació de la <i>Mining Act</i> de 1995	
Cancel·lació del deute extern	
Detenció dels responsables de	

massacres i desplaçaments forçats	
Alliberament de presos polítics	

Respecte al procés reobert amb el **MNLF** per revisar l'acord de pau assolit el 1996, a principis de febrer el **Govern va insistir de nou en el desarmament d'aquest grup** per així evitar enfrontaments amb les FAS al sud del país, a través de l'esmena de l'acord de pau del 1996, atès que en aquest acord no es feia cap referència al desarmament. Ambdues parts tenien previst de trobar-se a Yeddah (Aràbia Saudita) el mes de juliol, amb el suport de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), per conversar sobre aquesta qüestió i amb la possible participació de Nur Misuari, líder del grup que en l'actualitat es troba pres. Tot i que van prosseguir els enfrontaments amb les FAS, després de diversos mesos de negociacions amb la mediació de l'OCI, el Govern i el MNLF **van acordar reunir-se a l'Aràbia Saudita** (inicialment el mes de juliol) **per revisar la implementació d'alguns aspectes de l'acord de pau** que ambdues parts havien signat el 1996, així com l'estatus del líder històric del MNLF, Nur Misuari. La reunió no es va poder celebrar fins al novembre. L'OCI va estar pressionant el Govern filipí perquè alliberés el líder històric del grup, Nur Misuari, i aquest pogués assistir a la següent ronda de negociacions, per completar els acords als quals van arribar el 1996. Malgrat els nombrosos retards pel que fa a la data d'aquesta ronda negociadora, ambdues parts van mantenir contactes des de Tailàndia, amb l'objectiu d'assolir una trobada a tres bandes entre el Govern filipí, el MNLF i l'OCI. El novembre, un tribunal va autoritzar que Nur Misuari pogués participar a la trobada que havien de mantenir el Govern filipí, el MNLF i l'OCI a la ciutat de Yeddah (Aràbia Saudita), però finalment no va ser autoritzat a assistir al dit encontre, que va finalitzar amb el compromís d'impulsar la plena implementació de l'acord de pau signat el 1996. Segons totes les parts, la trobada va ser històrica atès que s'hi van assolir acords significatius respecte de l'aplicació de totes les provisions de l'acord del 1996. Així, es conformaran cinc grups de treball (xaria i sistema judicial; forces de seguretat; recursos naturals i desenvolupament econòmic; sistema polític i de representació; i, finalment, educació) conformats per tres membres d'ambdues parts i que presentaran les conclusions dels seus treballs i recomanacions durant la trobada següent, que se celebrarà el 14 de gener del 2008 en un lloc encara sense determinar. Les reunions d'aquests grups de treball seran facilitades per membres del Comitè de l'OCI per a la Pau al Sud de les Filipines, integrat per Aràbia Saudita, Bangladesh, Brunei, Egipte, Indonèsia, Líbia, Malàisia, el Pakistan, el Senegal, Somàlia i Turquia. A mitjan desembre, representants del MILF i del MNLF **van assolir un acord, amb la mediació de Líbia, per resoldre les seves diferències i enfrontaments** abans de setembre del 2008. A finals d'any, el Govern va anunciar el nomenament com a viceconseller de Seguretat Nacional de Thambeyapha Jayari Manjoorsa, fundador del MNLF i estret col·laborador durant diversos anys del seu líder, Nur Misuari.

El procés de pau el 2008

A mitjan mes de maig, la presidenta Gloria Macapagal Arroyo va nomenar el fins aleshores dirigent de les forces armades, Hermogenes Esperon, nou conseller presidencial per al procés de pau, en substitució de Jesús Dureza, que passava a ocupar el càrrec de portaveu de l'executiu. Tant els diferents grups armats d'oposició que operen al país com sectors de l'oposició i nombroses personalitats i organitzacions de la societat civil van lamentar el nomenament d'Esperon, al qual van acusar d'haver perpetrat o albergat nombroses violacions dels drets humans, tant en les operacions militars a Mindanao com en la participació d'alguns militars en la desaparició de centenars d'activistes polítics.

Durant el primer trimestre no va ser possible iniciar un acostament entre el Govern de les Filipines i l'**NPA/NDF**, tot i que hi havia hagut notificacions des de totes dues bandes. El mes de gener, el Govern va declarar, un cop més, que no es repreneu les converses de pau amb el grup armat d'oposició NPA ni amb l'**NDF**, interrompudes el 2004, si prèviament l'**NPA** no declarava un alto el foc. El Govern va indicar que el cessament previ d'hostilitats demostraria l'abast real de la voluntat política de l'**NDF** d'aconseguir un acord i, a més, va ser l'opció que havia funcionat amb l'**MNLF** i que actualment s'assaja amb el MILF a Mindanao. Aquestes

declaracions es van produir poc després que, segons Manila, el líder del grup negociador de l'NDF, Louis Jalandoni, declarés que el Govern noruec, que exerceix tasques de facilitació, estava interessat a afavorir una ronda de converses exploratòries a Oslo el mes següent. Les declaracions del Govern també es van produir poc després que la Philippine Ecumenical Peace Platform (PEPP), per mitjà del bisbe de Cagayan de Oro, Antonio Ledesma, fes una crida al Govern a fi que reprengués immediatament les converses de pau sense condicions prèvies i amb plena concordança amb els acords assolits prèviament. L'NDF i el CPP (referents polítics de l'NPA) van rebutjar l'ofertament del Govern perquè consideraven que l'alto el foc era una condició per al diàleg i van lamentar que Manila no hagués fet cas del comunicat de la PEPP. A més, l'NDF va condemnar l'arrest a les Filipines de Randall Echanis, dirigent que havia participat en el grup negociador de l'NDF a Oslo i que aleshores liderava el grup de treball sobre reformes socials i econòmiques. El mes de maig, **el Govern noruec va afavorir i facilitar una trobada a Oslo entre el Govern filipí i l'NDF, referent polític del grup armat d'oposició NPA.** La trobada, de caràcter informal, va ser la primera dels últims tres anys, encara que les negociacions formals ja estaven interrompudes des del 2004. Tots dos equips negociadors van valorar molt positivament l'intercanvi d'idees i van acordar tornar-se a reunir. A més, **es va acordar la reactivació, després de quatre anys d'inactivitat, d'un comitè conjunt de supervisió de la situació en matèria de drets humans i de dret internacional humanitari.** Això no obstant, el cap de l'equip negociador de l'NDF, Louis Jalandoni, va acusar el Govern de Gloria Macapagal Arroyo de no tenir prou voluntat política per reprendre el procés negociador i va presentar una llista de 13 punts perquè això fos possible. Entre aquests punts destacaven l'alliberament de presoners polítics, el final del desplegament militar dels EUA en algunes zones del país, el final de l'onada d'assassinats i desaparicions d'activistes, la no-exigència d'un cessament d'hostilitats com a condició prèvia per negociar, la indemnització de les víctimes de la dictadura de Ferdinand Marcos o la retirada de les llistes de persones i organitzacions terroristes de l'NPA i del Partit Comunista de les Filipines. El Govern va cominjar l'NDF a no adoptar una posició maximalista i va declarar que estudiaria la seva petició de ser retirats de les llistes terroristes dels EUA i de la UE.

A final de juliol, el cap de les forces armades, Alexander Yano, va proposar al grup armat d'oposició NPA un alto el foc indefinit per crear les condicions necessàries per reprendre les converses de pau. A pesar que aquesta proposta fos secundada per l'oposició, que exigia una nova política envers la insurrecció comunista, tant el ministre de Defensa com el portaveu del Govern van desautoritzar la proposta de Yano i van assenyalar que, de moment, descartaven qualsevol negociació, i que la prioritat de Manila seguia sent que l'any 2010 l'NPA fos un grup armat irrellevant. Com en anteriors ocasions en què se'ls havia ofert un alto el foc, tant l'NPA com el PCF i l'NDF van declarar que el cessament d'hostilitats no hauria de ser una condició prèvia per iniciar les converses de pau. L'NPA va considerar que l'últim ofertament de Yano no era creïble segons les recents campanyes contrainsurrectes que s'havien dut a terme i va declarar que el Govern utilitzava els cessaments d'hostilitats per tractar de desmobilitzar la insurrecció. El mes de setembre, una delegació de la Philippine Ecumenical Peace Platform (PEPP), en la qual figuraven l'arquebisbe Antonio Ledesma i dos bisbes, va mantenir a Utrecht (Països Baixos) un diàleg amb el grup negociador de l'NDF amb l'objectiu d'establir ponts amb el Govern filipí i la Norway Ecumenical Peace Platform va convidar una delegació filipina a discutir sobre l'eventual represa de les converses de pau amb els grups armats d'oposició NPA i MILF. **L'organització política NDF es va mostrar disposada a iniciar converses informals amb el Govern amb l'objectiu d'abordar reformes econòmiques i polítiques, i de formalitzar les negociacions interrompudes el 2004.** D'altra banda, la presidenta Gloria Macapagal Arroyo hauria ordenat que es mantinguessin oberts canals de comunicació amb l'NDF. A mitjan mes d'octubre, el **conseller presidencial per al procés de pau, Hermogenes C. Esperon, va declarar que no descartava la represa de contactes amb el grup armat d'oposició NPA,** encara que, alhora, va tornar a insistir en la signatura prèvia d'un acord d'alto el foc i va recordar que el Govern filipí no podia fer cap gestió perquè l'NPA fos retirat de les llistes d'organitzacions terroristes. A més, va instar els combatents de l'NPA que s'acollissin al programa de reinserció establert feia poc pel Govern. El ministre de Defensa va declarar que la policia i les forces armades formarien la població civil (els denominats grups civils auxiliars) per incrementar la seguretat de les nombroses empreses

mineres que operaven al país. L'extracció de minerals és potencialment una de les principals fonts d'ingressos del país, però les activitats d'empreses mineres s'han vist obstaculitzades per l'oposició de grups religiosos i ecologistes i pels atacs de l'NPA. El Govern també va iniciar un programa d'intercanvi d'armes per diners i el grup armat de l'NPA era el principal objectiu per a la desmobilització. Més concretament, es preveu el pagament de 420 dòlars per cada rifle d'assalt entregat, als quals se'n sumarien 385 si aquest grup presenta un pla de sosteniment de vida alternatiu.

El mes de novembre, el cap del grup negociador de l'NDF, Luis Jalandoni, va declarar que el seu grup estava obert al diàleg, però que les converses de pau estaven suspeses. L'NDF esperava la resposta de Manila per reprendre les converses a un document que plantejava diverses demandes, entre les quals destaquen la reactivació del comitè de supervisió conjunt, l'alliberament d'alguns dels seus membres detinguts i la retirada de l'NDF de les llistes d'organitzacions terroristes. A més, en diverses ocasions l'NDF havia declarat que la represa de les converses formals de pau s'hauria de produir sobre la base dels acords assolits en les diverses rondes de negociacions que s'havien produït abans de les converses, suspeses l'any 2004. Jalandoni va assenyalar que no totes les qüestions d'una negociació eventual s'havien d'abordar alhora i va recordar que el Govern noruec, que havia facilitat les negociacions els últims anys, estudiava la possibilitat d'organitzar diversos actes acadèmics que, encara que no formessin part dels contactes informals que havien mantingut les parts els últims anys, ajudarien el Govern i l'NDF a tornar a la mesa de negociacions. Jalandoni va fer aquestes declaracions durant una trobada organitzada pel Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC) i per l'organització amb seu a Davao (Mindanao) Initiatives for International Dialogue. Jalandoni va convidar totes dues organitzacions a participar en els esmentats actes acadèmics i a involucrar-se com a terceres parts en el procés de negociació. El conseller presidencial per al procés de pau, Hermogenes C. Esperon, va assegurar que el Govern no havia tancat les portes a una represa de les converses de pau. A la reunió següent, que s'havia previst celebrar a Oslo, el Govern va declarar que plantejaria diversos punts, entre els quals hi havia l'exploració de noves maneres d'alto el foc que poguessin posar fi al reclutament de menors i a la imposició d'impostos per part de l'NPA; la paralització de les activitats violentes de l'NPA; el final dels atacs del grup armat contra companyies mineres; discussions per prohibir l'ús de les mines terrestres; qüestions de DDR, i una revisió de l'acord conjunt sobre garanties de seguretat i d'immunitat per implementar-lo amb més eficiència. Alhora, Esperon va afirmar que la reunió podria abordar temes com la inclusió de l'NPA a les llistes terroristes dels EUA i el segrest de militars. D'altra banda, la senadora i presidenta del Comitè de Pau, Unificació i Reconciliació del Senat filipí, Jamby Madrigal, es va reunir a Utrecht amb dos dels líders comunistes a l'exili, Luis Jalandoni, cap del grup negociador de l'NDF i José María Sison, fundador del Partit Comunista de les Filipines. En una declaració conjunta, Madrigal, Jalandoni i Sison van manifestar el seu suport a una represa immediata de les converses de pau i van assenyalar que la següent trobada informal hauria de facilitar el camí perquè això passés. A més, van sol·licitar el nomenament d'un nou assessor presidencial, ja que consideraven que Esperon era un obstacle per a la represa del diàleg. A final del mes de novembre, els grups negociadors del Govern i l'NDF, liderats respectivament per Nieves Confesor i Luis Jalandoni, es van reunir a Oslo amb caràcter informal amb la facilitació del Govern noruec. Segons l'NDF, les converses van fracassar per l'intent del Govern que la represa de les negociacions oficials, suspeses el 2004, anés precedida d'una declaració d'alto el foc prolongat. L'NDF va considerar que el Govern pretenia desmobilitzar així els efectius del grup armat d'oposició NPA i evitar o retardar les negociacions sobre reformes polítiques, econòmiques, socials i constitucionals. A més, també va considerar que la represa de les negociacions hauria de respectar els acords aconseguits en negociacions anteriors. L'NDF va oferir suspendre les accions militars durant totes les rondes de negociacions formals. Això no obstant, va criticar la falta de voluntat política del Govern i va considerar altament improbable que les converses de pau es reprenguessin durant el mandat de la presidenta Gloria Macapagal Arroyo. Ja els dies anteriors a la trobada, la tercera de caràcter informal des que s'havien suspès les negociacions de pau, l'NDF havia acusat el Govern d'haver-la sabotejat per incloure alguns punts a l'agenda, com l'alto el foc i el presumpte reclutament de menors o el cobrament de l'anomenat impost revolucionari per

l'NPA. En acabar l'any, tant el Govern com l'NPA van anunciar una suspensió de les operacions militars ofensives (SOMO) els dies 24, 25 i 31 de desembre i l'1 de gener.

En relació amb les negociacions amb el **MILF**, que havien quedat col·lapsades a mitjan mes de desembre a Kuala Lumpur (Malàisia) sobre els dominis dels pobles ancestrals del poble moro, a principi de gener, l'aleshores conseller presidencial per al procés de pau, Jesús Dureza, va declarar que el Govern pensava proposar les reformes de la Constitució necessàries per poder impulsar la creació d'un estat federal en què el poble moro pogués exercir un alt grau d'autoGovern. Pel que fa a la proposta del Govern sobre el fet que un eventual acord de pau hauria de ser aprovat pel Congrés, el **MILF va declarar que no acceptaria un acord en què el Parlament tingués la potestat de modificar els continguts d'un acord de pau**, tal com ja havia passat amb l'acord de 1996 entre el Govern i l'MNLF. D'altra banda, el Govern va declarar que, davant de la falta d'avenços en el procés de pau o el no-reconeixement de la independència per a Mindanao, les faccions més intransigents del MILF es podrien distanciar de la línia oficial del grup i iniciar unilateralment una campanya de violència. Manila va estimar que un 10% dels 11.000 membres que actualment té el MILF es podrien escindir del grup. Mentrestant, un grup d'experts constitucionalistes treballaven en la proposta per dur a terme la reforma de la Constitució al més aviat possible i un representant del MILF va viatjar a l'Àràbia Saudita per exposar a l'Organització de la Conferència Islàmica la seva versió sobre les converses de pau amb el Govern i la situació política a Mindanao. L'International Monitoring Team va declarar que les condicions sobre el terreny eren suficientment bones perquè es reprenguessin les converses de pau i, fins i tot, perquè es firmés un acord entre les parts. A mitjan mes de febrer, l'ambaixadora dels EUA, Kristie Kenney, es va reunir amb el líder del grup armat d'oposició MILF, Murad Ebrahim, durant una visita de l'ambaixadora a un dels campaments del grup a la província meridional de Sultan Kudarat. Des de 2005, oficials de l'ambaixada dels EUA a les Filipines ja s'havien reunit directament amb líders del MILF. Un informe del Govern assenyalava que la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà era novament la regió més pobre del país i que la taxa de pobresa (55,3%) era més del doble de la mitjana nacional. El mes de març, desenes de milers de membres del MILF es van reunir en un campament a la província de Lanao del Sur per debatre sobre l'estat actual del procés de pau i l'estratègia que calia seguir els mesos següents, i la direcció va desmentir que hi haguessin lluites a la cúpula de l'organització. **El líder del MILF, Murad Ebrahim, va declarar que la negociació era el camí més realista per posar fi al conflicte i va assenyalat que encara era possible arribar a un acord abans que s'acabés el mandat de Gloria Macapagal Arroyo.** Els mateixos dies, el conseller presidencial per al procés de pau, Jesús Dureza, va declarar que havia aprovat una nova proposta sobre els territoris ancestrals del poble moro.

A mitjan mes d'abril, el Govern malaisi va anunciar la seva intenció de no seguir participant en l'International Monitoring Team (IMT) un cop hagués acabat el seu mandat, a final d'agost, si els mesos següents no es registraven avenços significatius en el procés de negociació entre el Govern filipí i el grup armat d'oposició MILF. El Govern de Brunei es va manifestar en els mateixos termes, mentre que el **ministre de Defensa filipí es va mostrar favorable a negociar en territori filipí prescindint de les mediacions externes.** No obstant això, a principi del mes de maig, el MILF va expressar la seva satisfacció per l'eventual arribada a Mindanao de diversos negociadors que havien participat en la resolució del conflicte a Irlanda del Nord, els quals, segons alguns mitjans de comunicació, oferirien la seva ajuda per reprendre les negociacions entre el MILF i el Govern. A més, una delegació d'11 ambaixadors de la UE (Àustria, Bèlgica, Finlàndia, Holanda, Espanya, Romania, Suècia, Regne Unit, França i UE) es va reunir amb la cúpula i l'equip negociador del MILF per abordar el moment actual del procés de negociació i conèixer de primera mà les propostes del grup sobre els dominis ancestrals del poble moro i l'anomenada Entitat Jurídica Bangsamoro, amb la qual cosa el MILF va reforçar la seva posició de comptar amb facilitacions externes (Malàisia ho fa des de 2001). El mes de juny, finalment, el nou conseller presidencial per al procés de pau es va reunir amb diferents membres de la comandància del MILF i va assenyalat que les negociacions es podrien reprendre durant l'estiu. També cal indicar que el **Govern va declarar la seva intenció de concedir l'exploració dels**

recursos naturals estratègics a l'eventual Entitat Jurídica Bangsamoro que es pogués derivar d'un acord de pau amb el MILF.

Durant el tercer trimestre es van deteriorar notablement les negociacions amb el MILF. L'organització Mindanao Peoples' Caucus (MPC) va criticar la resolució aprovada el 8 de juliol pel Govern provincial de North Cotabato en què demanava als ciutadans que mobilitzessin guàrdies del poblat com a estratègia de defensa en cas de rebre un atac armat, especialment del MILF. A final de juliol, el Govern i el MILF van declarar que el 5 d'agost firmarien a Malàisia el Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals (MOA-AD, segons les sigles en anglès), l'aspecte de la negociació més controvertit dels últims anys, fet que finalment no es va produir. Totes dues parts també es van comprometre a aconseguir, els 15 mesos següents, un acord de pau global que inclogués els tres punts principals de l'agenda de negociació: seguretat, rehabilitació i desenvolupament, i dominis ancestrals. Finalment, el MILF i el Govern també van acordar que un any després de la firma del MOA-AD (agost del 2009) se celebraria un referèndum en 735 comunitats de majoria musulmana adjacents a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM) i en sis ciutats de la província de Lanao del Norte per decidir quines s'incorporarien a la futura Entitat Jurídica Bangsamoro. A 1.459 comunitats més se celebraria el mateix referèndum, tot i que, com a mínim, 25 anys després de la signatura de l'acord de pau definitiu. A principi d'agost, tanmateix, el Tribunal Suprem va suspendre cautelarment la firma del Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals, hores abans que el Govern filipí i el MILF es disposessin a rubricar el document a Malàisia. El màxim representant del MILF, Al Hay Murad Ebrahim, va considerar inadmissible la condició presentada pel Govern d'exigir el desarmament complet d'aquest grup d'oposició abans de reiniciar les negociacions, perquè aquest fet comportaria la submissió a l'executiu. A més, Murad va expressar que el procés de DDR hauria de ser un dels últims punts de l'agenda per a la negociació i únicament amb la signatura d'un acord de pau.

A principi de setembre, el Govern va posar fi a les negociacions amb el MILF després d'11 anys de procés de pau. El grup negociador Governamental va ser dissolt, ja que la nova estratègia del Govern seria la del diàleg directe amb les comunitats locals. L'exnegociador de pau Governamental, Jesús Dureza, va assenyalar que el punt d'inflexió que va provocar que el Govern posés fi a les negociacions de pau va ser la negativa del grup armat d'entregar dos comandants acusats d'haver perpetrat atacs contra diverses poblacions majoritàriament cristianes, els quals havien causat la mort de 200 persones i provocat el desplaçament de 500.000 més. Les forces armades van assenyalar, a més, que el MILF es podria haver dividit en petits subgrups i que podria haver canviat la seva estratègia sobre la comissió d'atacs terroristes i accions de guerra de guerrilles. A pesar d'aquest ambient negatiu, a final de setembre, totes dues parts van declarar públicament, en més d'una ocasió, que formalment no havien abandonat el procés de pau. Així, el conseller presidencial per al procés de pau, Hermogenes Esperon, es va reunir a Malàisia amb el facilitador de les negociacions de pau, Othman Abdul Razak, al qual va lliurar un document amb quatre punts principals. En primer lloc, que el procés de pau continuava. En segon lloc, que el MILF hauria de demostrar un major control sobre alguns dels seus comandants, com ara Umbra Kato i Bravo. En tercer lloc, que el Memoràndum d'acord seria un dels principals punts de referència un cop es reprenguessin les converses. Finalment, que el procés de desarmament, desmobilització i reintegració (DDR) seria prioritari en l'agenda del Govern. A mitjan mes d'octubre, la Cort Suprema, per vuit vots contra set, va declarar inconstitucional el Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals, l'acord aconseguit pel Govern i el MILF a final de juliol i la signatura del qual va ser suspesa a començament del mes d'agost. Però la Cort Suprema va assenyalar que l'acord podia ser renegociat. Posteriorment, el MILF va declarar que no considerava vinculant la sentència de la Cort Suprema i que el Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals era el document clau per resoldre el conflicte de Mindanao. El Govern va declarar que no presentaria cap recurs contra la sentència, tot i que va assegurar que havia dut a terme tots els passos necessaris, com ara dissoldre el grup negociador, haver iniciat consultes amb diversos col·lectius afectats pel procés de pau o haver inclòs el tema del desarmament, desmobilització i reintegració en les negociacions amb el MILF. Després de la sentència de la

Cort Suprema, diversos líders del MILF van anticipar un increment notable de la violència els mesos següents. Paral·lelament, diverses organitzacions, com Mindanao Peace Weavers o Consortium of Bangsamoro Civil Society, van sol·licitar al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, la seva intervenció per forçar la represa de les converses de pau. **El MILF també va sol·licitar la seva participació i va declarar que estava disposat a reprendre les converses de pau si aquestes comptaven amb una organització internacional que facilités les negociacions i supervisés els compromisos adquirits.** El MILF, que va citar la UE com a possible garant en una eventual represa de les negociacions, va assenyalar que la signatura d'un alto el foc l'any 2003 i la negociació política que havia mantingut els últims anys amb Manila demostraven la seva voluntat de relativitzar les peticions d'independència per a Mindanao.

El mes de novembre, l'exèrcit filipí va manifestar que preveia reduir les seves operacions contra el MILF a les zones en què els enfrontaments fossin mínims a fi de facilitar el retorn de la població desplaçada. D'altra banda, la presidenta filipina Gloria Macapagal Arroyo va afirmar que el diàleg interreligiós podria contribuir a la consecució de la pau amb el MILF. Segons Arroyo, un canvi cap a un procés consultiu més profund que involucrés no tan sols el grup armat sinó també les diferents comunitats podria ser el camí per resoldre el conflicte. A final de mes, el Govern de Malàisia va retirar els seus efectius de l'International Monitoring Team (IMT), l'equip internacional que, des del 2004, havia supervisat l'acord d'alto el foc entre el Govern i el MILF, el mandat del qual va acabar el 30 de novembre. L'extensió del mandat de l'IMT hauria d'haver estat sol·licitada pels grups negociadors de totes dues parts, però el Govern va dissoldre el seu grup a principi de setembre després del fracàs en la signatura del Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals. Això no obstant, davant de la manca d'un grup negociador, a mitjan mes de novembre, el conseller presidencial per al procés de pau, Hermegones Esperon, havia sol·licitat formalment l'extensió del mandat de l'IMT. El Govern de Malàisia va declinar aquesta petició i va declarar que estava disposat a participar novament en l'IMT quan hi hagués progressos en el procés de pau. D'altra banda, el MILF va declarar que havia acabat la seva investigació sobre la presumpta participació de dos dels seus comandants més destacats en el terreny (Kumander Bravo i Ameril Umbra Kato) en diversos atacs contra població civil el passat mes d'agost. Això no obstant, el MILF també va assenyalar que els resultats d'aquesta investigació no es farien públics i que simplement servien perquè el MILF prengués les decisions que considerés oportunes, com ara càstigs i sancions. El Govern havia sol·licitat al MILF el lliurament dels comandants esmentats com a requisit previ per reprendre el procés de pau. El mes de desembre, el Govern va nomenar un nou grup negociador amb el MILF i va declarar que, a final d'any, es podrien reprendre les converses informals de pau amb aquest grup, poc després que la presidenta Gloria Macapagal Arroyo tornés d'un viatge a Qatar en què, suposadament, havia sol·licitat la **participació del Govern de Qatar com a garant internacional del procés de pau.** D'altra banda, el MILF no va descartar el reinici de les converses, però va qualificar l'anunci com un acte de propaganda del Govern. No obstant això, en acabar l'any, el MILF va declarar que estava disposat a negociar si es complien quatre condicions: posar fi a les operacions militars contra el MILF a Mindanao; la continuació de Malàisia com a país facilitador; la seguretat que l'IMT investigaria totes les violacions de l'alto el foc des de l'1 de juliol, i garanties internacionals per resoldre el problema dels dominis ancestrals.

Pel que fa a les negociacions amb l'**MNLF**, la reunió tripartida que s'havia de celebrar a mitjan mes de gener amb l'Organització de la Conferència Islàmica es va haver de cancel·lar, entre altres motius, per la negativa del Govern davant de la participació del fundador de l'MNLF, Nur Misauri, al qual havien ofert la llibertat a canvi d'exiliar-se per a tota la vida a Líbia, aspecte que va ser rebutjat per l'MNLF. El mes de febrer, però, els equips negociadors del Govern i de l'**MNLF** es van reunir a Istanbul (Turquia) i van declarar la seva intenció de presentar propostes per reformar la llei que, suposadament, hauria d'haver incorporat els principals aspectes de l'**acord de pau** firmat entre totes dues parts el 1996. La reunió següent, en què s'avaluaria la feina que desenvolupen els cinc grups de treball, s'hauria de dur a terme entre el 12 i el 15 de maig. L'enviat especial del secretari general de l'Organització de la Conferència Islàmica, Sayyed Kasseem El-Masry, va arribar a Mindanao el mes d'abril per preparar la reunió següent entre el

Govern i l'MNLF, per tal de revisar la implementació de l'acord de pau de 1996. D'altra banda, Sayyed Kassem El-Masry també tractaria de fer de mediador en la **recent crisi a la cúpula del grup**, que es va iniciar després que l'actual alcalde de Cotobato, Muslimin Sema, declarés que havia estat elegit nou president de l'MNLF de manera unànime per més de les dues terceres parts del comitè central del grup. Sectors pròxims a Nur Misuari, fundador i líder històric de l'MNLF, van admetre que desconeixien aquesta elecció i van declarar que Sema només havia estat elegit pels seus seguidors. Nur Misuari va declarar la seva conformitat amb la proposta d'estat federal formulada feia poc pel parlamentari Prospero Nograles i va tornar a demanar permís per viatjar a l'estranger a fi de promoure el procés de pau a Mindanao. Això no obstant, segons Misuari, les Filipines no s'haurien de dividir en 11 estats federats, sinó en quatre: Luzon, Visayas, Mindanao i Metro Manila. A mitjan mes de maig, el fins aleshores **conseller presidencial per al procés de pau, Jesús Dureza, es va reunir a Trípoli (Líbia) amb els líders de diverses faccions de l'MNLF, convidats per Saif Al-Islam Gaddafi, fill del president libí.** L'acord final de la reunió va incloure el compromís de l'MNLF de solucionar democràticament la crisi a la cúpula del grup que havia esclatat feia poc i de crear un comitè únic encarregat de dur a terme les negociacions amb el Govern. A més, aquest comitè seria l'encarregat de **dialogar amb el MILF per tractar d'acostar posicions, unificar demandes i promoure la unitat entre el poble moro.**

El fundador del grup Nur Misuari va viatjar finalment a la capital ugandesa Kampala per participar, per primera vegada en els últims sis anys, en una reunió de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), de la qual l'MNLF n'és observador des de 1997. Havent acabat la reunió, Misuari es va dirigir a l'Aràbia Saudita per reunir-se amb membres del Govern saudita implicats en el procés de pau. Durant la conferència a Uganda, **l'executiu filipí va sol·licitar ajuda a l'OCI per solucionar la crisi recent en el lideratge de l'MNLF**, una qüestió que, segons Manila, obstaculitzava la interlocució amb el grup i la tercera ronda de negociacions sobre la plena implementació de l'acord de pau firmat per totes dues parts el 1996. El secretari general de l'OCI, Ekmeleddin Ihsanoglu, va instar la cúpula de l'MNLF a mantenir posicions úniques i va agrair els esforços del Govern filipí per aconseguir la pau a Mindanao. A final del mes de juliol, milers de membres de l'antic grup armat d'oposició MNLF, així com el seu fundador Nur Misuari, van participar en la **primera cimera per a la pau entre les poblacions moro i lumad (indígenes)**, celebrada a la comunitat de Patadon. Durant la seva intervenció, Misuari va declarar que l'explotació de les reserves de gas de Liguasan Marsh podrien convertir la regió en una de les més pròsperes de tot el món. El mes de desembre, autoritats de la província de Bukidnon van declarar que el líder i fundador de l'MNLF, Nur Misuari, duia a terme activitats de reclutament i reorganització del grup en diverses localitats de la província. A pesar d'això, **un tribunal va autoritzar Nur Misuari que viatgés a l'Aràbia Saudita**, on es reuniria amb el rei i visitaria diferents localitats del país.

Fets més significatius de l'any

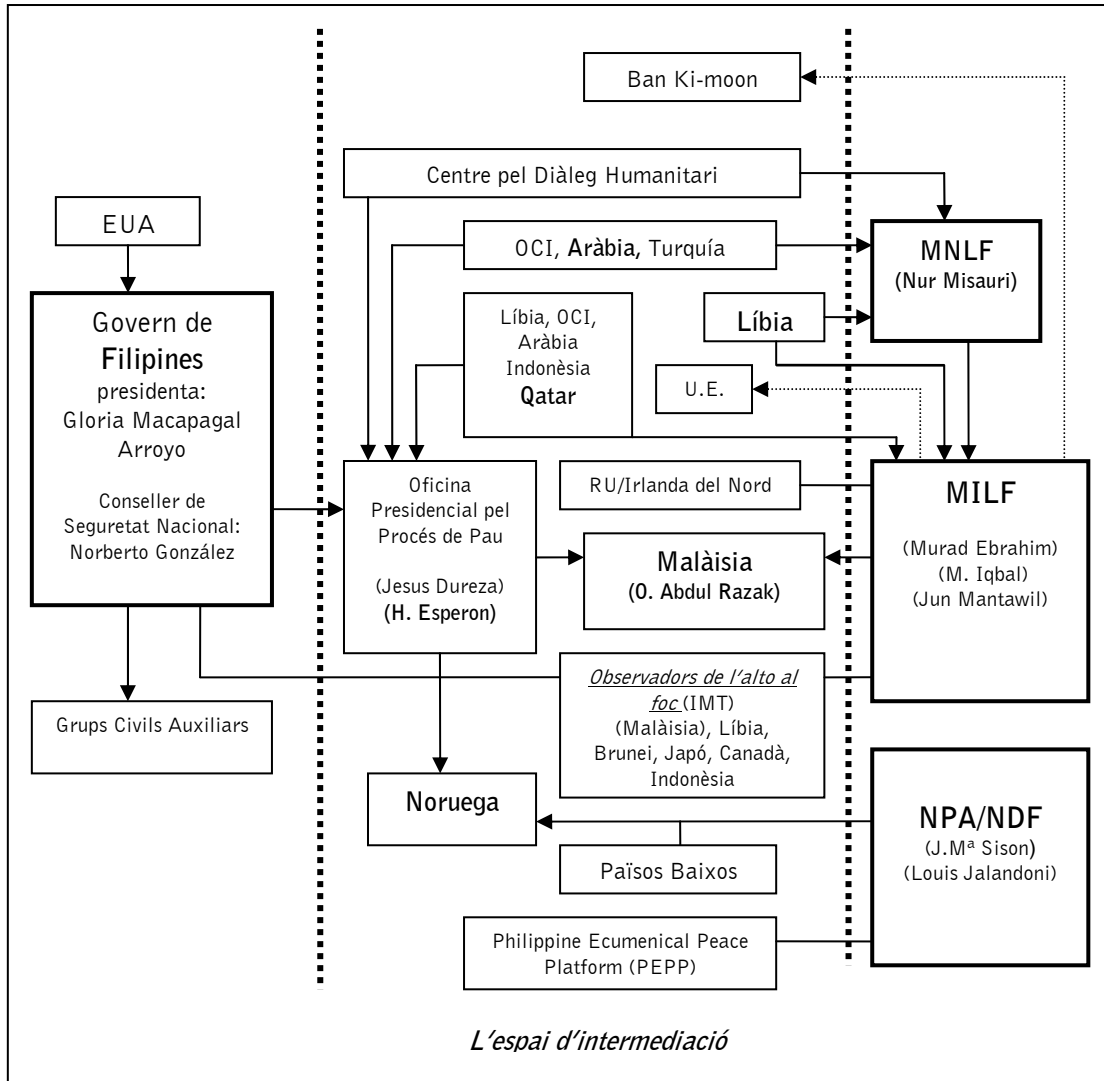
- La presidenta Gloria Macapagal Arroyo va nomenar el fins aleshores cap de les forces armades, Hermogenes Esperon, nou conseller presidencial per al procés de pau, en substitució de Jesús Dureza.
- L'organització política NDF es va mostrar disposada a iniciar converses informals amb el Govern amb l'objectiu d'abordar reformes econòmiques i polítiques i de formalitzar les negociacions interrompudes el 2004. A pesar de no haver-hi negociacions formals, el Govern noruec va afavorir i facilitar trobades a Oslo entre el Govern filipí i l'NDF, referent polític del grup armat d'oposició NPA. Es va acordar la reactivació, després de quatre anys d'inactivitat, d'un comitè conjunt de supervisió de la situació en matèria de drets humans i de dret internacional humanitari. Però en la trobada del mes de novembre, les converses van fracassar per l'intent del Govern que la represa de les negociacions oficials, suspeses el 2004, anés precedida d'una declaració d'alto el foc prolongat. A més, també va considerar que la represa de les negociacions hauria de respectar els acords aconseguits en anteriors negociacions.
- Noruega i l'NDF van estudiar la possibilitat d'organitzar diversos actes acadèmics que,

si bé no formaven part dels contactes informals que havien mantingut les parts els últims anys, ajudessin el Govern i l'NDF a tornar a la mesa de negociacions.

- El MILF va declarar que no acceptaria un acord en què el Parlament tingués la potestat de modificar els continguts d'un acord de pau.
- El ministre de Defensa filipí es va mostrar favorable a negociar amb el MILF en territori filipí i va prescindir de les mediacions externes però, a final d'any, va acceptar una possible mediació de Qatar. El Govern, d'altra banda, va declarar la seva intenció de concedir l'explotació dels recursos naturals estratègics a l'eventual Entitat Jurídica Bangsamoro que es pogués derivar d'un acord de pau amb el MILF.
- El Tribunal Suprem va suspendre la signatura del Memoràndum d'acord sobre dominis ancestrals hores abans que el Govern filipí i el MILF es disposessin a rubricar el document a Malàisia. A més, el MILF va considerar inadmissible la condició presentada pel Govern d'exigir el desarmament complet d'aquest grup d'oposició abans de reiniciar les negociacions, cosa que va provocar la ruptura de les negociacions el mes de setembre. El Govern va manifestar que la seva nova estratègia seria el diàleg directe amb les comunitats locals.
- Posteriorment, el MILF va sol·licitar la participació del Secretari General de l'ONU i va declarar que estava disposat a reprendre les converses de pau si aquestes últimes comptaven amb una organització internacional que facilités les negociacions i supervisés els compromisos adquirits. El MILF va citar la UE com a possible garant en una eventual represa de les negociacions i, en acabar l'any, va posar quatre condicions per reiniciar les negociacions.
- Es van produir divisions internes al si del MILF i de l'MNLF.
- Els equips negociadors del Govern i de l'MNLF es van reunir a Istanbul (Turquia) i van declarar la seva intenció de presentar propostes per reformar la llei que suposadament hauria d'haver incorporat els principals aspectes de l'acord de pau firmat entre totes dues parts el 1996. A causa de les divisions internes en l'MNLF, l'executiu filipí va sol·licitar ajuda a l'OCI per solucionar la crisi recent en el lideratge d'aquest grup.
- Un tribunal va autoritzar el líder de l'MNLF, Nur Misuari, que viatgés a l'Àrabia Saudita, on es reuniria amb el rei i visitaria diferents localitats del país.

Pàgines Web

- Centre per al Diàleg Humanitari (www.hdcentre.org)
- MILF (www.luwaran.com)
- NDF (home.wanadoo.nk/ndf)
- NPA (www.philippinerevolution.org)
- Oficina Presidencial per al Procés de Pau (opappgov.ph)
- OIC (www.oic-oci.org)
- www.mindanao.news
- www.moroland.ne
- www.philippinesnews.ne
- www.theworldpress.com/press/philippinespress.htm

INDONÈSIA (Papua Occidental)

Síntesi del conflicte

Irian Jaya, o Papua Occidental des del 2001, és l'antiga Nova Guinea Occidental dels temps de la colonització holandesa. És la província més gran d'Indonèsia (422.000 km²), tot i que només compta amb 2,6 milions d'habitants. Malgrat les seves riqueses minerals, petrolíferes i forestals, és una de les zones menys desenvolupades del país.

Tot i que el 1961 els Països Baixos van pretendre concedir-li el dret a l'autodeterminació, la regió va quedar annexionada a Indonèsia el 1963 (en plena "guerra freda" i amb una Indonèsia dictatorial al servei de l'estratègia dels EUA), cosa que va alimentar els esperits separatistes de gran part de la població. El 1969 es va realitzar un fals referèndum entre un miler de notables locals que van avalar la pertinença a Indonèsia. Sota el règim del general Suharto, la repressió sobre els papús va ser immensa. El 1977, l'exèrcit la va bombardejar amb napalm, i es va prohibir qualsevol manifestació de la seva cultura i dels seus ritus ancestrals. L'illa està habitada majoritàriament per un milió de papús i set-cents mil colons javanesos, tot i que el Govern té previst augmentar aquesta colonització traslladant-hi diversos milions de nous colons ("javanització" o "transmigració": l'any 1960 la població no autòctona representava el 2,5% del total dels habitants, mentre que el 2005 aquesta percentatge ja arribava al 41%), cosa que agreujaria els problemes de racisme dels indonesis contra els papús, i els problemes de caràcter religiós (la majoria de la població autòctona és cristiana o animista, mentre que els immigrants són musulmans). Un altre problema és l'explotació de les seves riqueses per part de companyies estrangeres o lligades a la família Suharto, que han provocat grans destrosses ecològiques. La societat nord-americana Freeport explota una de les mines de coure i or més grans del món, la qual cosa ha comportat la militarització de la zona on opera aquesta companyia (s'han descobert pagaments d'aquesta companyia als militars indonesis), que entre els anys 2002 i 2006 va obtenir més de 2.500 milions de dòlars de beneficis per aquesta explotació, que comprèn els drets sobre 8.800 km². British Petroleum explota el gas de la regió, i Río Tinto també hi té interessos. Es calcula que un 70% dels beneficis generats a la regió van a parar al Govern central. Les víctimes del conflicte, des del 1963, varien entre els 3.000 a les diverses desenes de milers, segons les fonts. La independència de Timor Oriental i l'àmplia autonomia concedida a la regió d'Aceh són elements que han influït els darrers anys pel que fa a les reivindicacions de Papua Occidental. Els "assumptes regionals" són competència del Departament d'Afers Exteriors del Govern.

L'any 1965 es va crear l'OPM (Organització per una Papua Lliure), amb l'objectiu de crear una República de Papuàsia-Nova Guinea, amb un braç armat anomenat TPN. Els anys 70 i 80, el TPN va protagonitzar greus combats, com ara atacs a campaments d'immigrants indonesis i pous petrolers o miners, segrest d'estrangers, etc, amb la consegüent repressió indonèsia, i amb milers de víctimes entre la població civil. L'OPM no ha tingut mai un líder emblemàtic i ha acusat la passivitat de gran part de la població, així com divisions internes. Tampoc ha tingut suports importants de l'exterior, excepte de Papua-Nova Guinea els primers anys, fins que el 1986 aquest país va signar un tractat de cooperació amb Indonèsia. Molt debilitada militarment els anys 90, a mitjan de la dècada passada es va transformar en una mena d'"ecoguerrilla", centrant la seva estratègia mediàtica a mostrar les destrosses ecològiques causades per les companyies que exploten els seus recursos naturals. Després de la caiguda de Suharto el 1998, la lluita armada va cedir el lloc a la lluita política. Sem Kuroba és el coordinador de l'OPM a Europa. La branca militar de l'OPM no està unificada i no té un líder clar. L'OPM està fraccionada entre el Presídium papú, dirigit per Tom Benal des de l'assassinat de Theys Eluay i implantat a Jayapura, el Presídium a l'exili de Port Moresby a Papua-Nova Guinea, la branca política més radical,

<p>Població: 2,6 milions d'habitants Superfície: 422.000 Km² IDH Indonèsia: 107 (de 177) PIB Indonèsia: 315.900 milions de \$ Renda per habitant Indonèsia: 1.420 \$ Morts pel conflicte: desenes de milers des del 1963. Actors armats: TPN (OPM) Facilitacions: ---</p>
--

composada per caps locals refugiats polítics, i el TPN, braç armat de l'OPM amb Bernard Mawen com a general en cap. Les tres organitzacions estan enfrontades des de fa anys.

La presidenta Megawati Sukarnoputri va prometre un nou estatut d'autonomia per a la regió, però l'assassinat de membres importants del Presídium papú va acabar amb les possibilitats de negociació. La proposta d'autonomia realitzada el 2001 va ser rebutjada per l'OPM, que reclama un referèndum per a la independència, tal com es va fer a Timor Oriental. El mes de febrer del 2002, la presidenta va presentar una nova legislació per dividir la província en tres parts, seguint l'estratègia de "divideix i venceràs". Des del 2004, la presidència del país l'ostenta l'exgeneral Susilo Bambang Yudhoyono, format a acadèmies militars d'EUA.

Antecedents del procés de pau

El setembre de 1998, i després de la caiguda del president Suharto, el Govern indonesi presidit per B. J. Habibí va negociar amb l'OPM, signant un **alto el foc**. L'any següent es van celebrar eleccions, guanyades per Abdurrahman Wahid, i cent personalitats del Fòrum per a la Reconciliació de la Societat d'Irian Jaya (FORERI) es van reunir amb el nou president Wahid, qui va donar mostres de voluntat de conciliació i va rebatejar Irian Jaya com a Papua Occidental, tot i que només va oferir un règim d'autonomia per a la regió. Els papús van realitzar el que es va anomenar la "gran consulta", formant el *Papuan Presidium Council (PDP)*, que va declarar unilateralment la independència de la regió. El juny del 2000, i davant la negativa d'Indonèsia de concedir la independència al territori, es van multiplicar les manifestacions, tot i que poques setmanes després es va obrir un **diàleg polític amb les autoritats indonèsies**, i **l'OPM es va integrar al FORERI**. No obstant, el Govern va prohibir l'exhibició de totes les banderes d'Irian Jaya, poc després que 30 persones morissin en uns enfrontaments amb les FAS. El mes de desembre del 2000, el segon congrés papú va declarar nul el referèndum de 1969 i va reivindicar el retorn a les negociacions d'independència iniciades el 1961. L'ONU no va ratificar aquesta iniciativa. A principis del 2001 van ser detinguts cinc membres del Consell del Presídium papú, cosa que va posar fi a la via pacífica per accedir a la independència. A mitjan 2001, Megawati Sukarnoputri va accedir a la presidència d'Indonèsia, va agafar la direcció del conflicte i va endurir la posició Governamental. Amb tot, l'octubre d'aquell mateix any el **Parlament indonesí va proposar una autonomia per a Irian Jaya**, que permetria l'autoGovern i el control d'una part important dels recursos. El mes següent, però, va ser segrestat i assassinat el líder polític per la independència d'Irian Jaya i president del *Papuan Presidium Council*, Theys Eluay, després de rebutjar la proposta d'autonomia de la presidenta d'Indonèsia. També es va formar un Fòrum per Examinar les Lleis d'Autonomia Especial per a Papua Occidental.

A principis del 2002, la Comissió Europea va enviar a Indonèsia una missió independent per donar suport a iniciatives de prevenció, però l'agost d'aquell any la policia va realitzar una operació per detenir Melkianus Awom, líder de l'OPM, que havia declarat la seva disposició a utilitzar el diàleg i els mètodes pacífics per resoldre el problema d'Irian Jaya, mostrant-se favorable també a la proposta de crear una zona de pau llençada per l'*Institute for Policy Research and Advocacy (ELSAM)*, entitat creada l'any 1993 que havia realitzat trobades entre organitzacions civils papús i no papús per convertir Papua en una zona de pau. L'abril del 2003, el *Papuan Presidium Council* va demanar al grup armat d'oposició OPM que finalitzés les accions armades contra les FAS indonèsies per facilitar la continuació del diàleg sobre l'estatut polític d'Irian Jaya. El juliol del 2003, el Govern va declarar la seva intenció de dividir la regió de Papua en tres províncies (Papua, Irian Jaya Occidental i Irian Jaya Oriental), d'acord amb una llei del 1999 que així ho preveia. El Govern va declarar que la nova divisió administrativa permetria una millor gestió de la regió, mentre que diversos grups opositors van denunciar que aquesta decisió pretenia debilitar el moviment independentista i violava l'autonomia especial concedida a la regió l'any 2001. Aquest anunci va provocar múltiples protestes, atès que la creació de noves províncies requeria la consulta prèvia amb el *Papuan People's Council*, que encara no s'havia creat per raons no explicades. El ministre d'Afers Interns, H. Sabarno, va declarar que l'Assemblea del Poble de Papua (APP) no gaudiria de competències polítiques i que

seria una institució cultural encarregada de la protecció dels drets ancestrals de la població de Papua. D'aquesta manera, l'APP no es podrà pronunciar sobre les decisions del Governador i el parlament local de Papua, tal com pretenia bona part de la població de la regió. El Govern també va assenyalar que la dita institució podria tenir problemes per representar els més de 100 grups ètnics de la zona. La creació de l'APP estava prevista a la Llei d'Autonomia Especial del 2001. El setembre del 2003, no obstant, partidaris i detractors del decret Governamental que dividia la regió en tres noves províncies van realitzar a Timika una **cerimònia de reconciliació per posar fi als enfrontaments** que les darreres setmanes havien causat diversos morts i ferits. El Governador de Papua (que s'oposava al mencionat decret) va sol·licitar el suport del Govern a l'acord entre les parts per evitar futures tensions entre la població immigrant i les comunitats indígenes.

El gener del 2004, els líders religiosos de les comunitats cristiana, musulmana, budista i hindú van realitzar una crida conjunta al Govern central per reprendre el diàleg. El mes de febrer, però, el Govern va decretar un toc de queda. El Premi Nobel de la Pau Desmond Tutu va instar les Nacions Unides a revisar el referèndum del 1969, pel qual Indonèsia es va annexionar la colònia holandesa de Papua Occidental. El juny del 2004, el **Govern de Vanuatu es va oferir per allotjar unes eventuals negociacions exploratòries de pau**, després que el Govern indonesi hagués rebutjat un any abans una **proposta similar oferta per Nova Zelanda**. L'agost del mateix any, diversos líders de l'OPM van acordar abandonar les armes i lluitar per mitjans exclusivament pacífics.

El procés de pau el 2007

A mitjan febrer, els **Governadors de Papua i Papua Occidental (originalment anomenada Irian Jaya Occidental)** van signar un acord de cooperació i van escenificar la seva reconciliació després de diversos mesos de tensions vinculades a la creació d'aquesta darrera província, cosa que segons moltes veus violava la Llei d'Autonomia Especial concedida a Papua. L'acord preveu el reconeixement de Papua Occidental, l'enviament dels recursos humans i materials des de Papua a Papua Occidental i el compromís de gestionar conjuntament algunes infraestructures i els fons públics desemborsats per Jakarta. A mitjan juliol, un informe de l'*International Crisis Group* (ICG) va indicar que la situació sociopolítica a la regió era molt més complexa que l'enfrontament entre el Govern i el grup armat secessionista OPM. Així, l'ICG va assenyalar que hi havia d'altres aspectes que mereixien l'atenció de Jakarta i de la comunitat internacional, com ara els enfrontaments entre grups tribals i les tensions entre la població papú autòctona i forastera, el descontentament local per les activitats d'empreses transnacionals o la competència pel poder polític als districtes i subdistrictes. A més, l'ICG va assenyalar que l'atenció mediàtica ha tendit a centrar-se a la costa nord (on es troba la capital, Jayapura) i a les regions centrals, però que existeixen nombroses regions del sud de Papua que també tenen un nivell elevat de tensió social. A més, l'ICG va destacar que des que havien disminuït les operacions militars a finals del anys 90 no existien violacions greus dels drets humans de manera freqüent per part dels cossos de seguretat de l'Estat, tot i que pràctiques com la intimidació i l'assetjament a la població civil eren generalitzades. Finalment, l'informe assenyalava que la tensió amb els cossos de seguretat de l'Estat no es devia tant a qüestions polítiques com a disputes per la propietat, qüestions personals o la implicació de les FAS en petites activitats il·lícites.

A finals de juliol, una trentena d'organitzacions humanitàries i de la societat civil van escriure una carta conjunta al president Susilo Bambang Yudhoyono perquè revisés la seva política envers la regió, doncs els darrers mesos havien proliferat algunes informacions segons les quals s'estaria incrementant l'activitat repressiva dels cossos de seguretat de l'Estat. Aquestes 30 organitzacions també van denunciar amb contundència la designació per a un lloc militar clau a la regió d'una persona acusada en dues ocasions de crims contra la humanitat a Timor Oriental. A principis d'agost, el president del Consell del Poble Papú (**MRP – Majelis Rakyat Papua**), Agus Alua, va declarar que l'autonomia especial prevista per a la regió fracassarà si la comunitat internacional no s'hi implica més activament, especialment per l'oposició dels cossos de seguretat de l'Estat, que segons Alua continuaven reprimint sistemàticament el moviment secessionista, violant els drets humans de la població local i creant deliberadament una situació de caos per poder

mantenir el control sobre els recursos naturals de la regió. Igualment, Alua va denunciar que el nombre de tropes a Papua continuava augmentant, especialment d'aquelles dedicades a tasques d'intel·ligència. Alua, que va visitar Austràlia per reunir-se amb el Parlament i el Govern, va sol·licitar al país veí que pressionés Jakarta perquè desenvolupés plenament l'autonomia de Papua. El mes de setembre, el Govern de Vanuatu va manifestar la seva satisfacció per la possibilitat d'oferir a Papua Occidental l'estatus d'observador al *Melanesian Spearhead Group* (MSG), amb el propòsit de facilitar un diàleg amb els autoritats indonèsies. El MSG és un Acord de Preferència Comercial que agrupa quatre estats melanesis: Vanuatu, Papua-Nova Guinea, les Illes Salomon i Fiji. A principis d'octubre, la *West Papua Coalition for National Liberation* (WPCNL), organització que inclou l'OPM, va sol·licitar obrir negociacions amb el Govern indonesi, amb supervisió internacional (possiblement Finlàndia) i discutir sobre l'autoGovern de la regió, la retirada de les tropes indonèsies i el desenvolupament de la democràcia.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener, líders religiosos budistes, catòlics, hindús, musulmans i protestants van afirmar que, de la llei d'autonomia especial aprovada a Jakarta feia sis anys, se'n feia cas omís tant per la policia com pels plans de desenvolupament del Govern, el qual, segons aquests líders, hauria dividit la població local en funció de línies ètniques que haurien provocat la marginació de la població papú. A principi de febrer, el **Consell del Poble Papú** i el **Consell Legislatiu Papú** van expressar la seva oposició a la proposta presentada al Parlament indonesi de dividir les dues províncies actuals de Papua Occidental en quatre. La partició de l'antiga regió d'Irian Jaya en les dues províncies actuals ja havia generat diversos conflictes entre les autoritats locals i Jakarta. En aquest sentit, la West Papua National Authority va amenaçar d'emprendre accions militars si les demandes del poble papú no eren ateses pel Govern, i va celebrar els esforços del Govern de Vanuatu d'abordar la qüestió de Papua Occidental en el Comitè de Descolonització de les Nacions Unides. El president Susilo Bambang Yudhoyono va declarar que al cap de dos mesos s'aprovaria una mesura legislativa d'emergència que reconegués i donés suport jurídic a la creació de la nova província de Papua Occidental, la qual havia estat reprovada l'any 2003 pel Tribunal Constitucional i que, els últims anys, havia provocat tensió política a la regió. Els líders de cinc districtes van anunciar la seva intenció de crear una nova província que, amb el nom de Pegunungan Tengah (Muntanyes centrals), se separés de la província de Papua. A més, van anunciar la seva intenció de conformar un grup de treball perquè negociés la qüestió amb el president d'Indonèsia, el qual han instat a concretar la creació de la nova província abans de les eleccions generals del 2009.

Un informe de l'International Crisis Group (ICG) publicat el tercer trimestre de l'any va advertir sobre el risc que, més enllà dels tradicionals enfrontaments entre les forces armades i grups secessionistes, puguin esclatar nous conflictes entre les comunitats cristiana i musulmana si les tensions emergents no eren gestionades adequadament. Els factors que explicarien els eventuais enfrontaments entre les dues comunitats serien l'arribada contínua d'immigrants procedents de tota Indonèsia, l'emergència de grups en totes dues comunitats que estarien promovent la intolerància i la imatge de l'enemic, l'impacte del conflicte a les Moluques, la sensació entre la població indígena que la llei d'autonomia especial aprovada el 2001 no ha estat implementada, la por que genera aquesta autonomia entre la població immigrant o la sensació entre la població musulmana d'algunes regions de Papua que la majoria cristiana imposa els seus criteris sense respectar la seva idiosincràsia. A final de juny, el **Parlament indonesi va anunciar la seva intenció d'aprovar una llei perquè la província de Papua Occidental es pogués beneficiar de la llei d'autonomia especial aprovada el 2001**. A mitjan mes d'octubre, la policia va arrestar un destacat líder independentista i 17 persones acusades d'instigar una manifestació a Jayapura per celebrar el recent establiment a Londres del grup International Parliamentarians for West Papua, una organització el principal objectiu de la qual és aconseguir suport internacional per a la revisió del referèndum fraudulent que el 1969 havia sancionat l'annexió de Papua a Indonèsia.

Fets més significatius de l'any

- El consell del Poble Papú i el Consell Legislatiu Papú van expressar la seva oposició a la proposta presentada al Parlament indonesi de dividir les actuals dues províncies de Papua Occidental en quatre.
- El Parlament indonesi va anunciar la seva intenció d'aprovar una llei perquè la província de Papua Occidental es pogués beneficiar de la llei d'autonomia especial aprovada el 2001.

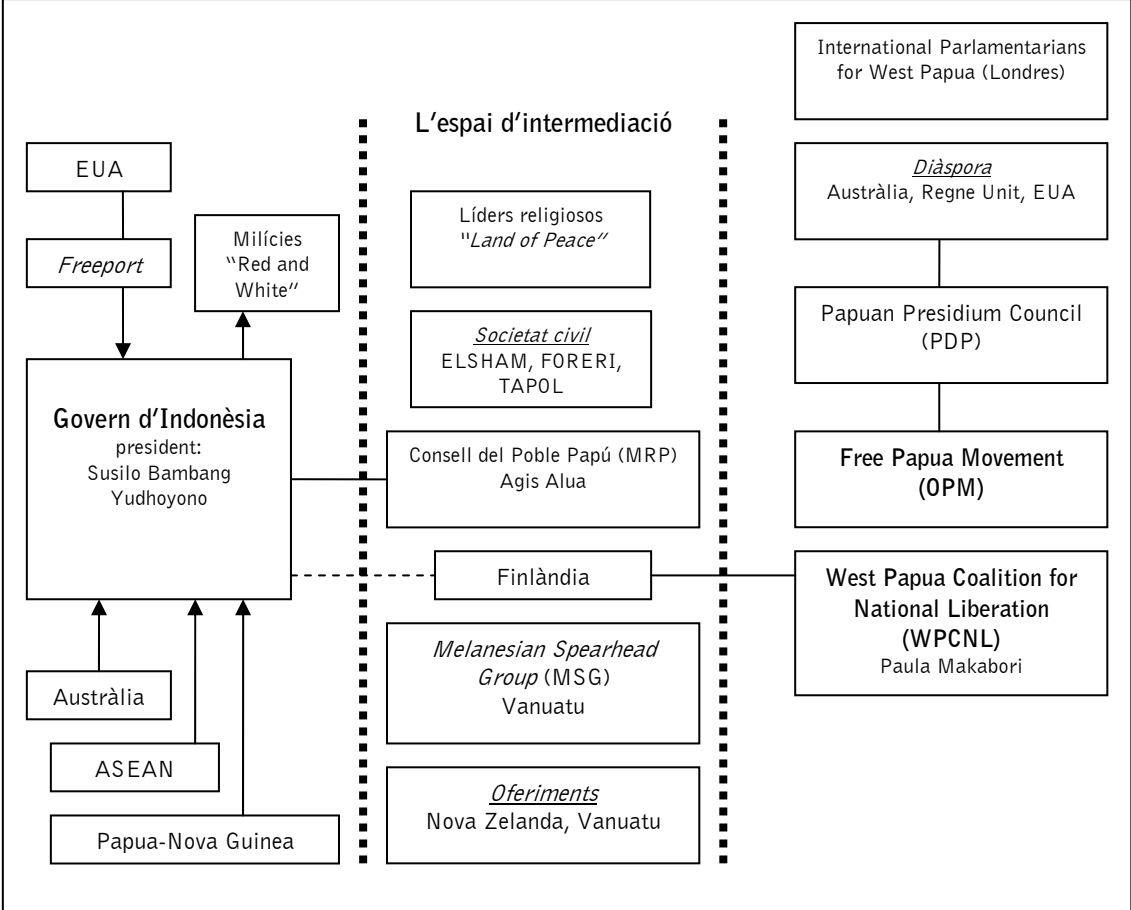
El conflicte de Sulawesi

A principis del 2007, el vicepresident Yusuf Kalla es va reunir amb líders musulmans de la província de Poso central per avaluar la situació de tensió generada per la mort de 16 persones durant dos operatius policials en la captura de suposats militants islamistes armats i involucrats en diversos actes de violència a Poso. Yusuf Kalla, que ja havia participat activament en l'acord de pau del 2001 que aparentment va posar fi als enfrontaments comunitaris dels anys precedents, va assenyalar que no es tractava d'un conflicte religiós, sinó d'una lluita pel poder a l'administració local. A mitjan febrer es va fer pública una **declaració en la qual nombrosos ciutadans i representants de la societat civil van exigir la partició del districte de Poso (província de Sulawesi Central) com a mecanisme per contenir o evitar les tensions entre les comunitats cristiana i musulmana**, que van esclatar amb una virulència inusitada a finals del 1998 i que continuen fins avui dia. El pla de partició, que compta amb el suport del Governador de la província sota condició que sigui acceptat també a Jakarta, contempla la creació de dos nous districtes, un amb capital a Poso (de majoria musulmana) i l'altre amb capital a Tentena (de majoria cristiana). Aquesta seria la segona partició del districte, atès que el 1999 ja es van crear els districtes de Morowali i Tojo-Una-Una a partir del districte de Poso.

Webs d'interès

- Australian West Papua Association Sydney (www.zulenet.com/awpa/wptop.html)
- Center for Peace and Conflict Studies (www.arts.usyd.edu.au/centre/cpacs)
- Departament d'Afers Exteriors (www.deplu.go.id)
- Down to Earth (dte.gn.apc.org/camp.htm)
- East-West Center (www.eastwestcenter.org)
- ELSAM (www.elsam.or.id)
- Evatt Foundation (evatt.labor.net.au/Publications/papers/131.html)
- Fellowship of Reconciliation (www.for.org.uk)
- Freeport (www.fcx.com)
- Free West Papua (www.freewestpapua.org)
- Govern d'Indonèsia (www.indonesia.go.id/en)
- HPCR (www.preventconflict.org.org/portal/main/maps_wpapua_resources.php)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Irian News (www.kabar-irian.com/news)
- IRJA (www.IRJA.org)
- Kabar-Irian (www.kabar-irian.com/news/index.html)
- Melanesia News (www.melanesianews.org)
- Peace Movement Aotearoa (www.converge.org.nz/pma/wpapua.htm)
- Project Ploughshares (www.ploughshares.ca/content/ACR)
- TAPOL (tapol.gn.apc.org)
- UNPO (www.unpo.org)
- West Papua Action (wetspapuaaction.buz.org)
- West Papua News (www.inforpapua.org)

- West Papua News (www.westpapua.net)
- www.angelfire.com/journal/issues/irian.html
- [www.preventconflict.org/portal/main/maps_wpapua_resources.php](http://www.preventconflict.org/portal/main/maps/wpapua_resources.php)

MYANMAR

Context del conflicte

Myanmar (o Birmània) té dos tipus de conflicte: el derivat de la lluita per la democratització del país i el dels drets reclamats per diverses minories ètniques. Independent des de 1947, el país va tenir un Govern democràtic entre 1948 i 1962, any que va dur a terme un cop militar el general **Ne Win**, que al seu torn va ser derrocat per un altre cop militar el 1988.

Myanmar és un país poblat per uns 51 milions de persones, dividides en 135 grups i subgrups ètnics que practiquen diferents religions, mentre que el règim militar és **budista**. Molts d'aquests grups ètnics tenen el seu propi aparell militar. Les principals minories són els **xans** (9%) i els **karens** (7%), que encara lluiten contra la Junta Militar, tot i que amb una intensitat inferior a la de fa unes dècades. Els karens s'organitzen políticament sota el **NDF** (Front Nacional Democràtic) i no estan implicats en el tràfic de drogues, a diferència de moltes altres ètnies. En l'àmbit militar actuen a través del **KNU** (Unió Nacional Karen / Exèrcit d'Alliberament Karen), creat l'any 1947, que des del gener del 2000 està liderat per **Saw Ba Thin**, partidari de negociar amb el Govern. Aquest grup té uns 7.000 efectius. El 1995, els karens es van replegar massivament a **Tailàndia**, i van ser majoritàriament desarmats. Els seus membres estan disposats a deixar completament les armes si obtenen garanties polítiques en un futur marc institucional i si poden obtenir beneficis de l'explotació del gas.

Els **xins** constitueixen una ètnia de més d'un milió de persones, amb el seu propi idioma i cultura, repartida entre Myanmar i l'Índia, en aquest últim país coneguts pel nom de mizos. A la zona birmana suposen prop de mig milió de persones i són la majoria de la població de l'estat Xin de Myanmar, fronterer amb l'Índia i Bangladesh, i creat el 1974. Tenen la característica d'haver estat cristianitzats a principis del segle XX, pocs anys després que la independent Xinlàndia fos annexada pel colonialisme britànic, per la qual cosa la majoria de la seva població és baptista. Tenen una àmplia diàspora a l'Índia, Malàisia, Canadà i els EUA. La Junta Militar ha perseguit els xins perquè els considera prooccidentals.

Des dels anys 30, els xins han vingut reivindicant els seus drets a l'autodeterminació, continuant amb la seva reivindicació en independitzar-se Myanmar (abans Birmània) el 1948. Quaranta anys després, el 1988, es va crear el **Chin National Front (CNF)**, després d'una repressió brutal de la Junta Militar contra manifestants estudiantils que demanaven la democratització del país. Aquest grup, que exigeix l'autodeterminació del poble xin i la creació d'un territori anomenat el Gran Mizoram, es va organitzar a la frontera de la regió birmana de Xin amb l'estat indi de Mizoram (d'on rep suport) i Bangladesh, i compta amb uns 200 efectius militars. El Secretari General del CNF és Thang Lian. Des del 1989, el CNF forma part del Front Democràtic Nacional (NDF) birmà, i des del 2001 és membre de l'Organització de Pobles i Nacions sense Representació (UNPO). L'any 2006 es va fundar el **Chin National Council**, en el qual estan integrats el CNF i altres organitzacions xins.

La producció d'opi a gran part del país ha convertit molts d'aquests grups en bandes traficants que lluiten entre elles i contra el poder central. Paral·lelament a aquest tipus de conflictivitat, el país pateix una dictadura militar de comportament autista que l'any 1990 va adoptar la denominació de **SLORC (State Law and Order Restoration Council – Consell Estatal per a la**

<p>Població: 48 milions d'habitants Superfície: 677.000 Km² IDH: 132 (de 177) PIB: Renda per habitant: Morts pel conflicte: 15.000 Població desplaçada: 500.000 Actors armats: KNU, CNF Actors no armats: NLD (Aung San Suu Kyi) Facilitacions <u>NLD</u>: Malàisia, ONU, Centre per al Diàleg Humanitari. <u>KNU</u>: Tailàndia <u>CNF</u>: reverend Chawn Kio, Peace and Tranquility Committee</p>

Restauració de la Llei i l'Ordre), i el 1997 el de SPDC (*State Peace and Development Council – Consell Estatal per a la Pau i el Desenvolupament*). Des del 1985, la junta ha anat signant acords amb nombrosos grups armats als quals, a canvi d'abandonar les seves reivindicacions polítiques o separatistes, ha deixat controlar les seves activitats lucratives amb tota impunitat. L'any 1990, la Junta Militar va permetre unes eleccions que va guanyar per majoria Aung San Suu Kyi, dirigent de la **NLD** (Lliga Nacional per a la Democràcia) i Premi Nobel de la Pau, que després va ser arrestada.

Antecedents del procés de pau

El 1996 es va celebrar la primera reunió entre el Govern i el **KNU**, sense resultats. La segona reunió es va celebrar a finals del 2003, set anys després de la primera, i va acabar amb un **acord verbal de cessament d'hostilitats**. El gener del 2004 es va produir una trobada entre el primer ministre de Myanmar i dirigents del KNU per negociar un alto el foc. Un mes després va tenir lloc una segona trobada en la qual es va parlar de la recol·locació de les FAS, de la definició territorial del poble karen i del futur de les 200.000 persones desplaçades. Finalment, el mes de setembre es van dur a terme noves converses a l'interior del país, i la KNU va manifestar el seu acord de posar fi al conflicte armat.

Els primers intents de negociació amb els xins es van dur a terme l'any 1995 a partir d'iniciatives de líders religiosos baptistes, que l'any 1996 van fundar el *Peace and Tranquility Committee (PTC)* per assolir avenços en aquestes iniciatives, tot i que sense resultats significatius degut a les condicions imposades pels militars del Govern. L'any 1998 es va celebrar al Canadà el Primer Seminari Xin, al qual van assistir polítics, religiosos i activistes. L'abril del 2006, els líders del CNF van manifestar la seva disposició a entaular negociacions per iniciar un alto el foc per promoure la reconciliació nacional.

Pel que fa al procés de democratització i de reconciliació canalitzat a través del diàleg amb la Premi Nobel de la Pau i la **NLD**, les primeres trobades van tenir lloc a finals del 2000, amb la mediació de Malàisia i de les Nacions Unides. Durant el període 2001-2004 es van produir un seguit de gestos per part de la Junta Militar, en el que es pot anomenar "diplomàcia de les visites", que es va traduir en l'alliberament de presos polítics abans i/o després de les visites periòdiques que feien al país l'Enviat Especial del Secretari General de les Nacions Unides, el Relator Especial sobre Drets Humans i dirigents polítics de diversos països, tot i que hi va haver períodes en els quals la Junta Militar no va permetre aquestes visites. El 2004, el Govern va promoure una **Convenció Nacional** per democratitzar el país, però el NLD va condicionar la seva participació a l'alliberament dels seus membres empresonats. Moltes de les gestions diplomàtiques per resoldre el conflicte s'han fet a través del **Centre per al Diàleg Humanitari**, amb seu central a Ginebra i oficina a la capital birmana des del 2000, oficina que va ser clausurada per la Junta Militar el març del 2006.

L'any 2005 cal destacar el deteriorament del tímid procés arran de la purga iniciada el mes de gener per la Junta Militar entre els seus membres partidaris del diàleg i la democratització del país. Tot i que la Junta va reprendre el procés de Convenció Nacional per dur a terme les reformes democràtiques, la convenció va tenir lloc sense la participació del partit d'oposició democràtic **NLD**, la líder del qual i Premi Nobel de la Pau Aung San Suu Kyi continuava arrestada. A escala internacional, van prosseguir les pressions perquè la Junta Militar deixés en llibertat la líder de l'oposició. El març, l'inici de les negociacions entre la Junta Militar i el grup armat d'oposició **KNU** no va conduir a un acord d'alto el foc. El Secretari General de l'ONU va fer una crida, el mes d'abril del 2005, perquè la Junta aclarís la seva posició pel que fa al "full de ruta" per a la democratització del país, després de la decisió del Govern de suspendre el procés de Convenció Nacional. Alguns grups armats d'oposició van amenaçar el Govern de trencar els seus respectius alts el foc i **dos grups xans (SSNA i SSA) van anunciar la seva unió**, tot i que 119 membres d'aquests grups van lliurar les armes. Un mes abans, més de 800 membres del

PSLA (un altre grup que també operava a l'Estat de Xan), s'havien desarmat després de 14 anys d'alto el foc. El juliol del 2005 van ser posats en llibertat uns 350 presos polítics, tot i que es van practicar noves detencions. D'altra banda, l'ex-president txec Vaclav Havel i el Premi Nobel de la Pau Desmond Tutu van instar el Consell de Seguretat de l'ONU a dur a terme accions contra el règim militar de Myanmar de manera immediata. El mes d'octubre, portaveus de tres grups armats d'oposició (NMSP, KIO i DKBA) que mantenien un alto el foc des de feia una dècada, van assenyalar que no lliurarien les armes al Govern militar. Finalment, el desembre es va iniciar una nova fase del procés de Convenció Nacional, per la qual s'haurà d'elaborar una nova Constitució, en el que es coneix amb el nom de "democràcia disciplinada".

El febrer del 2006, el Govern militar va suspendre fins a finals d'any el procés de Convenció Nacional que hauria de redactar una nova Constitució. El Govern, a més, no va renovar el visat a L. de Riedmatten, mediador internacional amb la líder opositora i Premi Nobel de la Pau A. S. Suu Kyi, i va obligar al tancament de la seu de l'organització suïssa Centre per al Diàleg Humanitari. També va suspendre les visites del CICR a les presons i als camps de treballs forçats del país. El Govern d'Indonèsia, per la seva banda, va assenyalar que lideraria la pressió d'ASEAN cap al Govern birmà per a la democratització del país, i que nomenaria dos enviats especials amb aquesta finalitat, un d'ells l'ex-ministre d'Exteriors A. Alatas, que ja havia fet diversos viatges a Myanmar en representació de Nacions Unides.

Pel que fa al conflicte entre la Junta Militar que Governava Myanmar i el poble karen, s'ha d'assenyalar que l'organització karen **KNU** va fer el maig del 2006 una crida al Govern perquè se celebressin noves negociacions sobre un possible alto el foc, atesa la situació desesperada en què es trobava aquest col·lectiu. La KNU va denunciar que les FAS havien iniciat operacions militars sistemàtiques contra el seu braç armat, el KNLA, malgrat l'acord d'alto el foc signat entre ambdues parts l'any 2004. La KNU va descartar, el mes d'agost, qualsevol possibilitat de negociació amb la Junta Militar, malgrat que aquesta última va fer una oferta informal de diàleg, i va destacar que perquè es duguessin a terme converses de pau, primer havien de cessar els atacs contra la població civil karen. El grup armat va assenyalar que 20.000 persones de l'ètnia karen s'havien vist obligades a desplaçar-se els últims mesos. A primers de setembre, Nacions Unides va considerar la possibilitat que el seu Secretari General Adjunt per als Afers Polítics, Ibrahim Gambari, dugués a terme un altre viatge al país, després del que havia efectuat el mes de maig. Aquest anunci es va produir després que l'ambaixador dels EUA a l'ONU hagués demanat al president del Consell de Seguretat que es dugués a terme una discussió formal sobre la deteriorada situació del país. La Junta militar va rebutjar la decisió de Nacions Unides d'incloure la qüestió de Myanmar a l'agenda del Consell de Seguretat de l'ONU, impulsada pels EUA. El Govern de Myanmar va expressar la seva confiança que la Xina, que havia votat contra la inclusió de Myanmar a l'agenda del Consell, vetés finalment aquesta decisió. Deu països van votar a favor de debatre aquest tema, que va comptar amb el rebuig, a més de la Xina, de Rússia, de Qatar i de la RD Congo.

D'altra banda, la Junta Militar va anunciar la represa del procés de Convenció Nacional el mes d'octubre del 2006, procés a través del qual es pretén l'elaboració d'una nova Constitució. La primera quinzena d'octubre, la UE va expressar la seva preocupació per la detenció continuada de diferents líders estudiantils i va demanar a la Junta Militar birmana que posés en llibertat les persones arrestades integrants del grup Estudiants de la Generació del 88, que demanaven que es promoguessin esforços per aconseguir la reconciliació nacional al país. Aquesta organització va dur a terme protestes a l'interior del país, en les que van participar centenars de persones, que consistien en dur roba de color blanc per demanar la posada en llibertat dels detinguts polítics. Coincidint amb el reinici del procés de Convenció Nacional (iniciat l'any 1992 pel Govern per reformar la Constitució), es van succeir les detencions de nombrosos activistes en favor de la democràcia, i el Govern va assenyalar que castigaria tot aquell que interferís en la celebració d'aquesta Convenció. D'altra banda, nombroses organitzacions internacionals de suport a l'oposició democràtica birmana van criticar la falta d'esforços de la UE per impedir que empreses originàries dels estats membres invertissin a Myanmar en sectors com el del petroli, el gas o la

fusta, que generen importants beneficis al Govern militar. El Govern va anunciar també la cancel·lació de l'acord informal que mantenia amb el grup armat d'oposició KNU, després de les negociacions mantingudes feia poc entre totes dues parts. A finals d'any es van intensificar els enfrontaments entre les FAS i diferents grups armats ètnics als estats Karen, Mon, Xan i Kachin. D'altra banda, *Human Rights Watch* (HRW) va denunciar que el Govern de l'Índia havia ofert un paquet d'assistència militar al Govern de Myanmar, l'ús del qual és probable que es dirigeixi contra els civils en el marc de la guerra contra la insurgència ètnica. La Junta Militar va autoritzar al CICR la reobertura de les seves oficines al país després d'haver ordenat el tancament de les cinc oficines existents fins al moment al país. A principis del 2007, no obstant, una delegació del KNU es va tornar a reunir amb el Govern de Myanmar, amb la mediació de Tailàndia.

El procés de pau el 2007

A principis de l'any, una delegació del grup armat d'oposició karen KNLA (braç armat del moviment KNU) es va desplaçar a Rangun per negociar amb el Ministeri de Defensa un acord d'alto el foc. No obstant, la delegació es va desplaçar a la capital del país sense el consentiment del Comitè Central del KNU. La delegació pretenia negociar un alto el foc per a la totalitat de l'estat Karen. El KNU, però, va indicar que no aprovava la reunió i que el Govern de Myanmar pretenia fomentar la divisió en els moviments d'oposició. En aquest sentit, una facció encapçalada pel general H. Maung es va escindir del KNU i va formar el KNU/KNLPAC, que va signar un acord de pau amb la Junta Militar que Governa Myanmar. El KNU va assenyalar que no reconeixia aquest nou grup. També cal destacar que, el gener, la Xina i Rússia van vetar l'esborrany de resolució sobre Myanmar presentada pels EUA davant del Consell de Seguretat de l'ONU. En aquesta resolució es feia una crida a posar en llibertat els presos polítics, a dur a terme un diàleg nacional ampli i a posar fi als abusos militars sobre les minories ètniques. Sud-àfrica també s'hi va pronunciar en contra. El Govern indi, a més, es va comprometre a augmentar l'ajuda militar a Myanmar a canvi d'una més gran col·laboració per combatre els grups insurgents indis que operen al llarg de la frontera amb Myanmar. En canvi, el Premi Nobel de la Pau sud-africà Desmond Tutu va instar l'Índia a contribuir a la posada en llibertat de la líder de l'oposició democràtica i també Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, el partit de la qual, la NLD, va instar Nacions Unides a nomenar un nou Enviat Especial per al país, vacant des de feia més d'un any. El Govern de Myanmar va manifestar que esperava haver finalitzat la redacció de l'esborrany de Constitució per a finals de l'any present. El mes de març es va realitzar un primer encontre de dos dies, en territori birmà, entre representants del CNF, liderats per Sui Khar (secretari general adjunt) i de la Junta Militar birmana, amb la mediació del reverend Chawn Kio, exsecretari general de la *Zomi Baptist Convention*. La trobada va servir per construir una base mínima de confiança per mirar d'abordar, en una segona trobada, la possibilitat d'un cessament d'hostilitats.

El segon trimestre de l'any, es van produir diversos enfrontaments armats entre el grup armat d'oposició karen KNLA i d'altres grups karens partidaris del Govern de la Junta Militar a diverses zones frontereres amb Tailàndia. Tot i que els enfrontaments no van causar víctimes mortals, diversos centenars de persones es van veure forçades a fugir de les seves llars. A principis del mes de març, el grup armat DKBA, una escissió del KNU que el 1995 va signar la pau amb la Junta Militar, va iniciar operacions militars contra el KNLA amb el suport de les FAS. També es van intensificar els combats entre el KNU i el Govern. El mes de maig es van suspendre a més les negociacions per a un acord d'alto el foc entre representants de les FAS i integrants del grup armat d'oposició xan SSA, després que ambdues parts no assolissin un acord sobre el lloc on poder mantenir una trobada. El líder d'aquest grup armat (un dels principals del país) havia accedit a negociar amb les FAS a través de la mediació de militars tailandesos. El Secretari General de l'ONU, per la seva banda, va nomenar Ibrahim Gambari com el seu Conseller Especial al país per a la implementació de les resolucions de l'Assemblea General, així com per a la col·laboració amb el Govern en el procés de democratització. Finalment, cal indicar

que el Govern va decidir prorrogar per un any la detenció de la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, cosa que va provocar la condemna expressa per part del Govern d'Indonèsia.

El Representant Especial del Secretari General de l'ONU per a Myanmar, Ibrahim Gambari, va visitar el juliol diferents països asiàtics (Singapur, Indonèsia, Malàisia i Tailàndia) per mantenir-hi consultes amb els diferents Governos sobre la situació i el futur del país. Entre les reunions mantingudes cal destacar la trobada amb les autoritats xineses, un dels aliats més importants del règim militar de Myanmar. Gambari també es va reunir amb representants del Govern indi, que els darrers mesos havia incrementat la col·laboració, sobretot en termes militars, amb l'Executiu de Myanmar, així com amb el president rus Vladimir Putin. A finals de setembre, però, i després de les manifestacions populars i la repressió de la Junta Militar contra manifestants i monjos budistes, tant l'ONU com d'altres organismes van pressionar el règim birmà per obrir un període de transició política cap a la democràcia. En un altre ordre de coses, la facció escindida del grup armat d'oposició xan SSNPLO va afirmar que s'havia desarmat i havia lliurat les armes al Govern militar de Myanmar. Aquesta facció s'havia desplaçat a territori karen un cop escindida. El setembre, el Govern va donar per acabat el procés de Convenció Nacional, l'objectiu del qual era reformar la Constitució, tot i que el Departament d'Estat dels EUA ho va qualificar de farsa. A finals de setembre, diverses persones van morir (entre elles un fotògraf japonès) i centenars van resultar ferides i van ser detingudes a Rangun i altres ciutats importants del país després que la Junta Militar decidís respondre reprimint violentament les massives protestes ciutadanes que, encapçalades per milers de monjos budistes, van tenir lloc a les principals ciutats del país, en el que es va anomenar la "revolució del safrà" en referència al color de la vestimenta dels monjos budistes. L'Aliança de Tots els Monjos Budistes Birmanes va fer públic un manifest en el qual assenyalava que les seves reivindicacions fonamentals eren tres: alleujament de totes les càrregues sobre la vida diària de la població, llibertat per als presos polítics i reconciliació nacional. El Conseller Especial del Secretari General per a Myanmar, Ibrahim Gambari, va anunciar després de la seva visita al país i després d'haver mantingut trobades amb els dirigents de la Junta Militar i la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, que el líder de la Junta Militar Than Shwe hauria accedit a iniciar un procés de diàleg amb ella. No obstant, la Junta Militar va indicar que aquest diàleg només podria tenir lloc si la líder opositora accedia a deixar de donar suport a les sancions internacionals contra el règim, entre d'altres qüestions. A més, el Govern també va informar que no estava prevista la seva posada en llibertat a curt termini. Després de la visita de Gambari, el Govern va anunciar el nomenament del viceministre de Treball com a enllaç amb Aung San Suu Kyi, càrrec que ha rebut el nom de ministre de Relacions.

A mitjan octubre, el Govern va acceptar, mitjançant una carta dirigida al Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon la visita del Relator Especial de l'ONU per als Drets Humans a aquest país, Paulo Sergio Pinheiro, que tenia prohibida l'entrada al país des del 2003. Per la seva banda, el Govern de Tailàndia va proposar negociacions a quatre bandes per assolir una solució a la crisi que travessava el país, amb la participació d'ASEAN, la Xina, l'Índia i Nacions Unides. Quatre grups armats d'oposició ètnics que mantenen acords d'alto el foc amb el Govern (UWSA, MNDA, NDA i NDAA) van emetre el mes d'octubre un comunicat en el qual criticaven la repressió del Govern contra els manifestants del mes de setembre, alhora que celebraven el paper de mediació que estava exercint Nacions Unides. Aquests quatre grups conformen la coalició *Peace and Development Front* i estan establerts a la frontera amb la Xina. A principis de novembre, el Conseller Especial del Secretari General per a Myanmar, Ibrahim Gambari, en la seva segona visita al país des de la crisi provocada per les massives mobilitzacions contra el règim militar, es va reunir amb la líder opositora Aung San Suu Kyi. Però paral·lelament a les trobades amb Gambari, la Junta Militar va denegar la renovació del visat del Coordinador Resident de Nacions Unides, Charles Petrie. A mitjan novembre, un cop acabada la seva visita al país, Ibrahim Gambari va llegir una declaració pública de la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, en la qual afirmava estar preparada per col·laborar amb el Govern per tirar endavant un procés de diàleg, a més de celebrar els bons oficis que pogués oferir Nacions Unides per avançar

en aquest procés. Posteriorment, **la Junta Militar va autoritzar la trobada de la líder opositora amb quatre membres del seu partit, la LND. Es tracta de la primera vegada en tres anys que s'autoritza una trobada d'aquesta mena.** A la reunió es van discutir les condicions per a les converses d'Aung San Suu Kyi amb el líder de la Junta Militar, Than Shwe, així com la manera d'ajudar els ferits i arrestats durant les protestes de setembre. La líder opositora s'havia mostrat molt optimista pel que fa a un possible procés de reconciliació nacional afavorit per Nacions Unides. A finals de novembre, **Ibrahim Gambari va instar el Govern del Vietnam a donar suport per buscar una solució a la crisi política a Myanmar,** atès que properament el Vietnam passaria a ser membre no permanent del Consell de Seguretat de l'ONU. Gambari va destacar que la coincidència d'aquesta situació amb el fet que el Vietnam manté bones relacions amb Myanmar hauria de servir perquè exerceixi un rol positiu en la resolució de la crisi. En acabar l'any, el Secretari General de l'ONU va convocar la primera reunió del **"Grup d'Amics del Secretari General sobre Myanmar"** en el qual hi participen 14 països que donaran suport als seus esforços diplomàtics al país asiàtic i que tindrà un caràcter consultiu. Aquests 14 països són Austràlia, Indonèsia, Rússia, EUA, Xina, Japó, Singapur, Vietnam, França, Noruega, Tailàndia, Índia, Portugal i Regne Unit. Un portaveu de Nacions Unides va indicar que les trobades tindran un caire informal i se'n produiran moltes més en el futur. També cal destacar que Samak Sundaravej, líder del partit tailandès PPP (un dels principals del país) i candidat a les properes eleccions va proposar el desembre que Tailàndia acollís una conferència internacional sobre Myanmar, prenent com a model les negociacions a sis bandes sobre Corea del Nord.

El procés de pau el 2008

A mitjan mes de gener, la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, va mantenir una reunió amb el ministre de la Junta Militar designat per dur-hi a terme el procés de diàleg, Aung Kyi. **La Junta Militar va autoritzar una trobada d'Aung San Suu Kyi amb membres del seu partit, la NLD.** Després de la celebració de la trobada, el partit va assenyalar que Aung San Suu Kyi no estava satisfeta amb el procés de negociacions amb la Junta Militar, ja que no hi havia un cronograma que organitzés aquestes negociacions. D'altra banda, la Junta Militar de Myanmar va postergar, un cop més, la invitació del relator especial de l'ONU Ibrahim Gambari, que havia de visitar el país el novembre del 2007 i després el gener del 2008. Ibrahim Gambari fou autoritzat a fer les visites el mes de març, moment en què va poder entrevistar-se amb Aung San Suu Kyi, que continuava en arrest domiciliari. L'objectiu del viatge de Gambari era sol·licitar a la Junta que reformés el seu projecte de Constitució a fi de permetre la participació de Suu Kyi a les pròximes eleccions, petició que va ser desestimada per la Junta. També es va especular que el Govern podria estar pressionant diferents grups armats ètnics perquè s'involucressin en major mesura en el procés de reformes polítiques que impulsava. En aquest sentit, el Govern s'hauria reunit amb líders dels grups armats UWSA, KIO, SSA-N i KA. A mitjan mes de febrer, **la Junta Militar va anunciar la celebració d'un referèndum sobre la nova Constitució per al mes de maig i d'eleccions generals el 2010.** La celebració del referèndum suposaria el quart pas en el full de ruta cap a la democràcia establerta pel Govern. Les eleccions tindrien l'objectiu de reemplaçar la Junta Militar per un Govern representatiu, segons hauria assenyalat la mateixa Junta. No obstant això, les eleccions seran gestionades per l'organització USDA, pròxima al Govern i que ha ocupat la majoria dels seients en el procés de la Convenció Nacional pel qual s'ha elaborat la nova Constitució que serà sotmesa a votació. La USDA, a més, és la responsable de la fustigació a nombrosos opositors a través de grups paramilitars. Aquesta organització es podria transformar en un partit polític amb vista a les eleccions del 2010. Després de l'anunci, dues de les principals organitzacions opositores al règim militar, el grup d'estudiants de la generació del 88 (88 Generation Students) i l'aliança dels monjos budistes birmans (All Burma Monks' Alliance), van fer una crida a la població perquè votés en contra de la Constitució. Finalment, **Mahn Sha, el líder del grup armat d'oposició karen KNU, va morir després de ser tirotejat a casa seva, a Tailàndia, per uns desconeguts.** Després de l'assassinat, el KNU, que havia acusat les forces armades de Myanmar de ser-ne responsables, va proclamar nou líder el seu número dos Ba Thin Sein. Nou premis Nobel, encapçalats per l'arquebisbe de Sud-

àfrica Desmond Tutu i pel Dalai Lama, van reclamar al Consell de Seguretat de l'ONU, així com als Governos individuals, que imposessin un embargament d'armes sobre la Junta Militar.

El segon trimestre, i a pesar de l'efecte devastador d'un cicló que va causar la mort d'unes 100.000 persones, la Junta Militar va decidir celebrar un fals referèndum enmig de la tragèdia i del boicot de l'oposició. La Junta Militar va anunciar que el resultat del referèndum per a l'aprovació de l'esborrany de Constitució li havia atorgat un suport del 92,4% de vots, amb una participació del 99%, segons fonts oficials. El referèndum s'havia celebrat a pesar de les crides, tant de l'oposició política com de la comunitat internacional, inclòs el Secretari General de l'ONU, perquè el referèndum fos posposat tenint en compte la situació de crisi humanitària al país després del pas del cicló Nargis. A final del mes de maig, a més, la Junta Militar va prorrogar l'arrest domiciliari de la líder opositora Aung San Suu Kyi per sisè any consecutiu, a pesar que la llei estableix que la detenció en aquestes condicions només pot ser d'un màxim de cinc anys, que es complien aquells dies. A principi de juny, el diari *The Australian* va recollir que **Indonèsia podria estar preparant un pla per ajudar la Junta Militar en una transició cap a la democràcia basat en la seva pròpia experiència**. El pla consideraria la formació d'un Govern dual en què civils i militars tindrien papers diferents en la transició. El tercer trimestre la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, va rebutjar reunir-se amb l'enviat especial del Secretari General de l'ONU per al país, Ibrahim Gambari, en la visita que va fer de sis dies. Analistes i opositors van coincidir a interpretar la cancel·lació de la reunió com un missatge clar de frustració davant la **falta d'avenços en el procés de diàleg de l'ONU i la Junta Militar**. Gambari va sol·licitar que tant la NLD com el seu líder Aung San Suu Kyi poguessin participar a les eleccions del 2010. La NLD, per la seva banda, va assenyalar que les sis visites de Gambari al país no havien produït cap resultat. Poc després, la Junta Militar va alliberar milers de presos, set dels quals eren destacats membres de la NLD. El mes de novembre, però, un tribunal va condemnar a penes de més de 65 anys de presó 40 activistes prodemocràcia. Entre els condemnats hi havia integrants del Grup d'Estudiants de la Generació del 88 i monjos budistes. A més, 11 integrants del partit opositor NLD van ser condemnats a set anys de presó. Un total de 80 activistes van ser condemnats, la qual cosa va comportar un revés per als intents de mediació que havien dut a terme les Nacions Unides.

D'altra banda, l'organització KNU, braç polític del grup armat d'oposició KNLA, va nomenar la nova executiva i va elegir una dona com a secretària general per primera vegada en la història de l'organització. Zipporah Sein, que fins aleshores havia estat al davant de la Karen Women's Organization, va substituir en aquest càrrec el líder assassinat Mahn Sha. **La nova direcció de la KNU va assenyalar que estava disposada a mantenir converses de pau amb el Govern de Myanmar, sempre que es donessin certes condicions, com la retirada de les tropes de l'estat karen i la posada en llibertat de tots els presos polítics, entre els quals hi havia Aung San Suu Kyi**. Centenars de persones van desplaçar-se com a conseqüència dels **enfrentaments entre els grups armats d'oposició karen KNLA i DKBA** a les proximitats de la frontera amb Tailàndia. El KNLA va assenyalar que es tractava d'una estratègia per capturar totes les seves bases abans de 2010, any per al qual estan previstes eleccions generals. El DKBA, escindit del KNLA, manté un acord d'alto el foc amb el Govern i estaria duent a terme una estratègia de reclutament forçat de la població civil per combatre el KNLA.

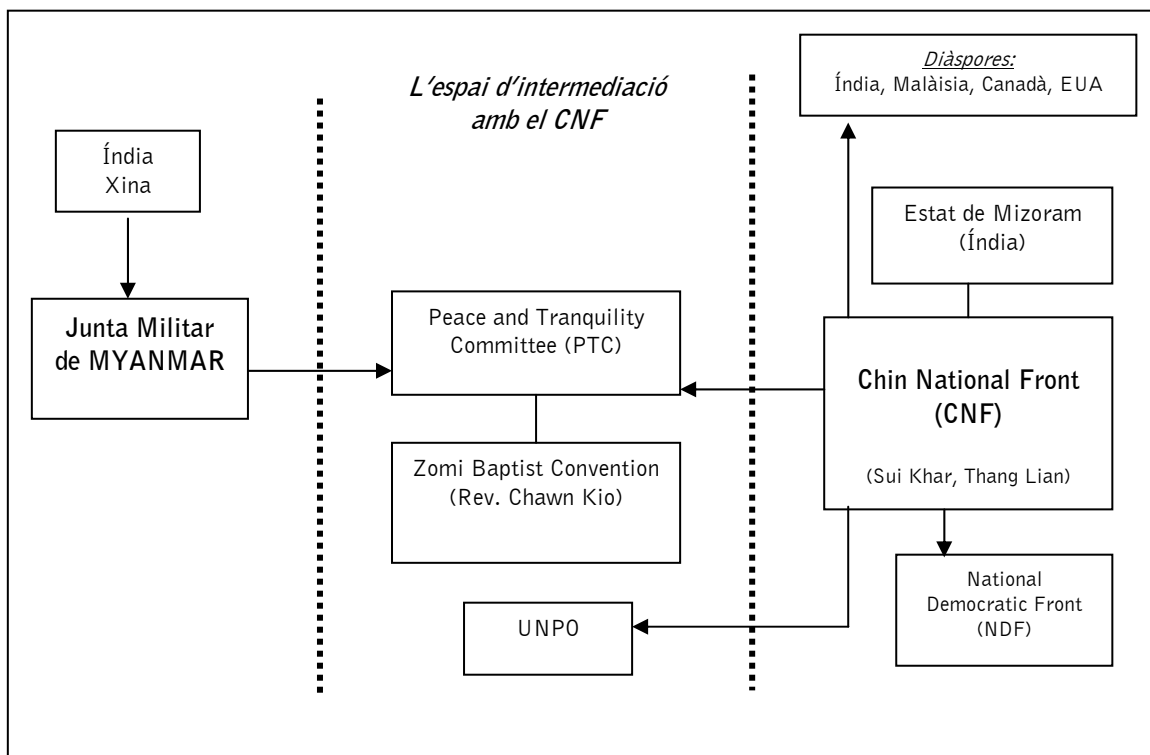
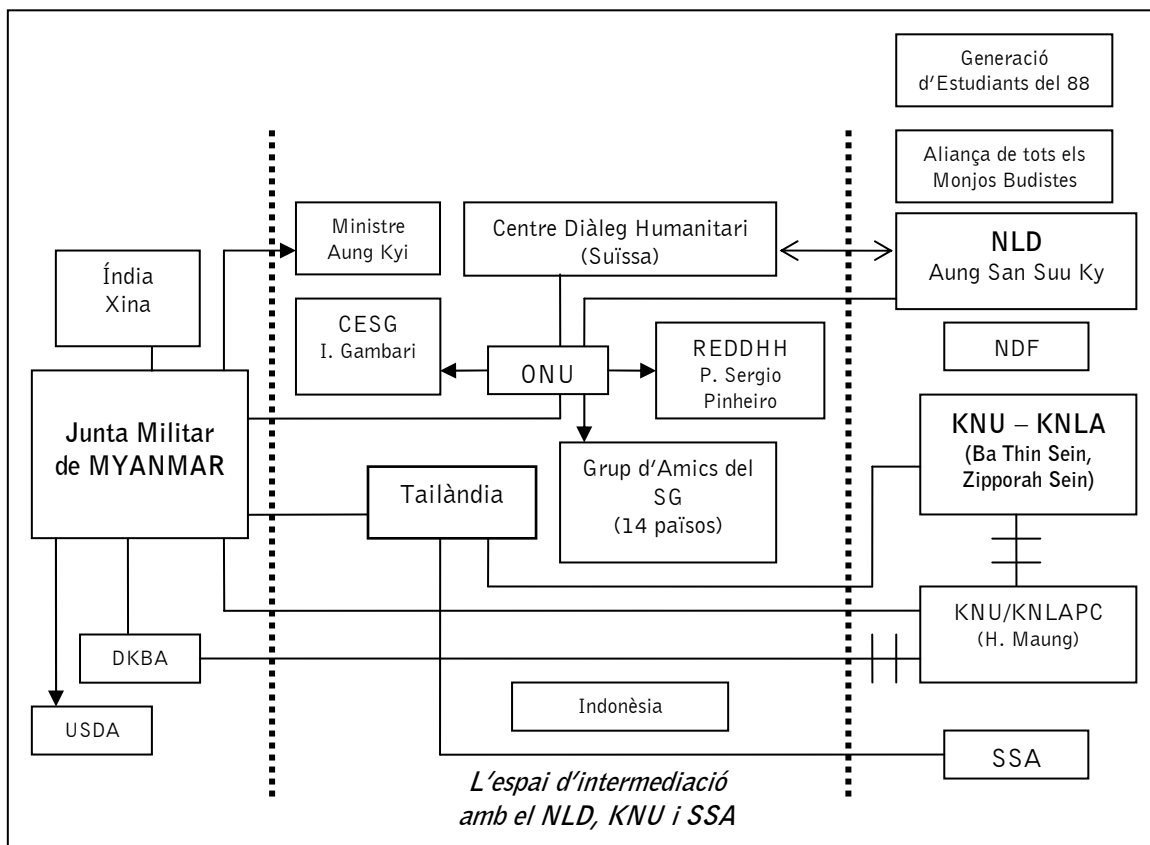
Fets més significatius de l'any

- Van continuar els judicis contra opositors polítics del país.
- La Junta Militar va autoritzar una trobada d'Aung San Suu Kyi, líder opositora i Premi Nobel de la Pau, amb membres del seu partit, la NLD.
- La Junta Militar va anunciar la celebració d'un referèndum sobre la nova Constitució per al mes de maig i d'eleccions generals el 2010.
- Mahn Sha, líder del grup armat d'oposició karen KNU, va morir després de ser tiplejat a casa seva, a Tailàndia, per uns desconeguts. La nova direcció de la KNU va assenyalar que estava disposada a mantenir converses de pau amb el Govern de Myanmar sempre que es donessin certes condicions.

- Indonèsia podria estar preparant un pla per ajudar la Junta Militar en una transició cap a la democràcia basat en la seva pròpia experiència.
- Es van produir enfrontaments entre els grups armats d'oposició karen KNLA i DKBA a les proximitats de la frontera amb Tailàndia.

Webs d'interès

- Alternative ASEAN Network on Burma (www.altsean.org)
- Burma Issues (www.burmaissues.org)
- Burmanet News (www.burmanet.org/news)
- Centre per al Diàleg Humanitari (www.dhcentre.org)
- CNF (www.chinland.org)
- Govern (www.myanmar.com)
- Irrawaddy (www.irradaddy.org)
- Mizoran News (www.zoram.com)
- The Burma Project (www.soros.org/initiatives/bpsai)
- UNPO (www.unpo.org)
- Zomi Reunification Organisation (www.zogam.org)
- Zoram (zoram.org)

TAILÀNDIA (Sud)

Context del conflicte

La insurgència del sud de Tailàndia està centrada a les regions de Pattani, Narathiwat i Yala. La regió de Pattani (o Patani en malai), limítrof amb Malàisia, està poblada per musulmans (l'islam va arribar a la regió el segle XV), mentre que a la resta de Tailàndia hi predomina la població budista. Des del segle XVI, el Regne de Siam va exercir la sobirania d'aquesta regió, fins que el 1909 l'administració colonial britànica a Malàisia va fer que el Rei de Siam cedís la sobirania del seu territori al Regne Unit, amb l'excepció de Pattani, que va continuar sota domini siamès. Durant el segle XX es va produir una progressiva tailandització de la regió, tot i que ha conservat la seva religió diferenciada (l'islam) i la seva pròpia llengua (el yawi). L'any 1939, Siam va canviar el nom pel de Tailàndia. La regió de Pattani és de les més pobres del país. Tot i que un mínim del 80% de la població és musulmana, el 90% dels càrrecs administratius públics, entre els quals hi ha la policia i l'exèrcit, estan en mans de persones budistes.

<p>Població: Tailàndia (63 milions), Sud (2 milions)</p> <p>Superfície: Tailàndia (513.000 Km²); Sud (11.000 Km²)</p> <p>IDH Tailàndia: 74 (sobre 177)</p> <p>PIB Tailàndia: 193.700 milions \$</p> <p>Renda per habitant Tailàndia: 3.500 \$</p> <p>Morts pel conflicte: 4.000 des del 2001</p> <p>Actors armats: PULO, PULA, New Pulo, BRN, BNPP, Bersatu, GMIP</p> <p>Facilitacions: Malàisia, Perdama Leadership Foundation, Indonèsia</p>
--

El 1968 es va fundar la *Patan United Liberation Organization* (**PULO**) per part de Tengku Bira Kotanila, exiliat a Síria, que també ha estat liderada per K. Abdul Rahman, amb un braç armat anomenat **PULA**, que té com a objectiu assolir la independència de la regió de Pattani, donant continuïtat a les lluites dels antics sultanats malais colonitzats per Siam (l'actual Tailàndia). La PULO té la seva oficina exterior a Suècia, i va tenir una gran activitat guerrillera entre 1976 i 1981, entrant després en un llarg període de declivi a causa de la repressió militar, les amnisties concedides pel Govern tailandès i les dificultats que va posar Malàisia perquè la rereguarda del PULA actués al seu territori. El 1989, la PULO i tres organitzacions més (el *Barisan Revolusi Nasional* (**BRN**), fundat el 1960; el *Barisan Nasional Pembebasan Patani* (**BNPP**) i el *Mujahadeen Pattani* (**GMIP**), fundat el 1986), es van integrar en una organització paraigua anomenada **Bersatu** o Consell del Poble Musulmà de Pattani. El 1995, la PULO va patir una dissidència i es va formar la **New PULO**, que es va integrar igualment a Bersatu. El 2001 va tenir lloc un rebrot de les activitats d'aquests grups separatistes i es van produir diverses massacres els anys següents, especialment el 2004, amb el resultat d'uns 1.700 morts des d'aleshores.

Antecedents del procés de pau

Els intents de negociar amb els grups insurgents del sud del país s'han vist dificultats en moltes ocasions per l'anonimat de molts dels seus líders. L'any 2004, però, el Govern es va posar en contacte amb **Wan A. Kadir Che Man**, un dels líders de Bersatu, exiliat a Malàisia i que s'havia manifestat favorable a negociar amb el Govern alguna mena d'autonomia per a la regió; no obstant, l'intent no va tenir gaire èxit a causa de la incapacitat de Wan A. Kadir de frenar la violència existent. Posteriorment, diversos líders de Bersatu, com el portaveu **K. Makhota**, van manifestar el seu interès per dur a terme un procés de negociació similar al que s'estava realitzant a Indonèsia (Aceh) i a les Filipines (Mindanao), per aconseguir una autonomia o un estatus de "regió administrativa especial", com el que té l'illa de Phuket, situada igualment al sud de Tailàndia.

A principis del 2005, el Govern tailandès va crear la **Comissió Nacional de Reconciliació (NRC)**, dirigida inicialment per l'ex-primer ministre Anand Panyarachun, i l'objectiu de la qual era aconseguir la pacificació del sud del país. L'organisme estava format per 30 representants de diferents sectors de la societat (inclosos partits opositors, membres de les FAS, la policia i representants de les províncies del sud de majoria musulmana). Setmanes més tard, el primer ministre Thaksin Shinawatra va anunciar en una sessió parlamentària sobre la violència al sud del país la seva intenció de canviar substancialment la seva política en relació amb les províncies del sud, i va reconèixer l'existència de diversos errors en l'estratègia militarista seguida fins aleshores pel Govern. El Govern també va decidir dur a terme una reforma educativa perquè els estudiants de les províncies del sud tinguessin llibres de text escrits en yawi i en els quals es reconegués la seva identitat cultural i religiosa. A mitjan 2005, una delegació de l'**Organització de la Conferència Islàmica (OCI)** va visitar la zona conflictiva i posteriorment va manifestar que la violència no estava originada per la discriminació religiosa. A finals del 2005, l'ex-primer ministre malaisi **Mahathir Mohamad**, que dirigeix la *Perdana Leadership Foundation*, va organitzar unes trobades discretes a l'illa de Langkawi (nord-est de Malàisia) entre funcionaris tailandesos (amb militars inclosos) i grups musulmans, amb l'objectiu d'assolir un alto el foc. Des del novembre del 2005, aquesta fundació malaisi ha celebrat trobades amb més de 60 líders dels grups insurgents que operen al sud de Tailàndia i que viuen al nord de Malàisia, amb la finalitat de facilitar una negociació entre aquests grups i el Govern tailandès.

El gener del 2006, un alt funcionari de l'Oficina del primer ministre suec Lars Danielsson va manifestar la disposició del seu Govern a ajudar en un procés de pau a la regió del sud si el Govern tailandès li ho demanava, cosa que no va succeir. A mitjan any, la **NRC va presentar un informe** en el qual recomanava, entre d'altres coses, introduir la llei islàmica a la regió, acceptar que el yawi fos una llengua de treball a la zona, establir una força de pau desarmada i fundar un Centre d'Estratègia Administrativa per a la Pacificació de les províncies del sud. A mitjan setembre, no obstant, una facció de l'exèrcit tailandès va perpetrar un **cop d'Estat** que va derrocar el primer ministre Thaksin Shinawatra mentre aquest es trobava a Nova York. Els colpistes es van agrupar en l'autoproclamat Consell per a la Reforma Política i van ser legitimats pel Rei, Bhumibol Adulyadej. El cop, no violent, estava motivat segons els seus autors per la necessitat de posar fi al clima de corrupció Governamental i a la divisió social que s'estava creant entre els tailandesos. L'objectiu del comandant en cap de les FAS, Sonthi Boonyarataglin, era establir converses amb els líders rebels separatistes del sud del país. El mes d'octubre, Boonyarataglin va confirmar que representants de diversos grups armats d'oposició que operaven al sud, inclosos el BRN i *Bersatu*, s'havien posat en contacte amb les FAS amb la intenció d'entaular converses, a la qual cosa va accedir. També va subratllar que es tractaria de converses, no d'una negociació, alhora que va admetre la necessitat d'un diàleg polític per acabar amb el conflicte. Aquestes declaracions van arribar després que el **primer ministre designat pels militars colpistes, Surayud Chulanont, hagués establert com una de les seves màximes prioritats la resolució del conflicte al sud del país i hagués demanat perdó pels excessos comesos per l'Estat**. Tant l'actual primer ministre com les FAS i la NRC havien manifestat públicament, abans del cop, la seva preferència per una solució negociada, en clara oposició a la postura del deposat primer ministre Thaksin Shinawatra, que havia optat per una estratègia policial que va provocar una escalada de la violència. Les FAS colpistes, en canvi, a través del seu Centre de Seguretat ja haurien emès un "senyal" de treva el 16 de setembre anterior, en celebrar un seminari sobre la pau a la mesquita central de Yala (sud). Així mateix, el nou Govern va expressar la intenció de restituir els polítics que van aconseguir l'estabilitat de la regió abans de l'arribada de T. Shinawatra i **va reinstaurar el Centre Administratiu de les Províncies de la Frontera Sud (SBPAC, per les seves sigles en anglès)**, un organisme civil dissolt per l'anterior Govern. Un dels grups d'oposició més importants, la PULO, va acollir de bon grat els canvis recents.

En aquest nou context, i a causa de la seva gran influència sobre la població de Pattani, **Malàisia va proposar fer de mitjancera en el conflicte**, i en els termes que definís Tailàndia. El mes

d'octubre va llançar diversos missatges en aquest sentit, encara que diferents analistes van assenyalar que valdria més que unes futures negociacions es fessin en un altre país, com ara Singapur. En tot cas, a mitjan octubre el nou primer ministre tailandès Surayud Chulanont va visitar Malàisia per estudiar la col·laboració que podrien dur a terme els dos països. **Un portaveu de la PULO va assenyalar que les condicions prèvies per obrir una negociació eren que fossin facilitades per un tercer, que la delegació dels moviments insurgents fos considerada com a oficial per part del Govern tailandès, i que es garantís la immunitat als membres d'aquesta delegació.** Mitjans de comunicació tailandesos van indicar també que ja s'havien celebrat diverses reunions informals entre membres del Govern tailandès i els musulmans del sud en algunes ciutats europees. Segons l'agència de notícies malàisia, **aquests grups haurien acordat retirar les seves demandes d'independència a canvi d'amnistia, desenvolupament econòmic per a la regió i el foment de l'ús de la llengua malaia a les escoles.** No obstant, i malgrat el canvi del clima polític al país, van continuar els assassinats de civils i els enfrontaments entre les forces de seguretat i grups armats d'oposició. Això podria ser degut a la falta d'autoritat sobre els militants a Tailàndia per part dels dirigents exiliats a Malàisia disposats a negociar, ja que aquests últims pertanyen, en gran part, a una generació anterior. Per això, la *Perdana Leadership Foundation* (PGPO), presidida per Mahathir Mohamad, va considerar que el retorn a Tailàndia d'aquests dirigents històrics podria ajudar a una distensió de la situació a la regió, tot i que va reconèixer que a causa de la fragmentació dels grups armats d'oposició, el procés de pau hauria de ser esglaonat. El novembre, el Govern va proposar també atorgar un paper més important a la llei islàmica a la regió, alhora que rebutjava qualsevol idea d'independència. Malgrat això, la PULO, que va acceptar de participar en el procés de pau, va criticar en un comunicat la política reconciliadora del Govern i va interpretar els passos fets per aquest últim com a parcials, i va denunciar que amagaven l'objectiu de "siamització" dels malaisis. La PULO va rebutjar així qualsevol intent d'assimilació d'aquesta mena i expressament va declarar inaplicable el model de procés de pau que es va seguir amb els comunistes a la dècada dels vuitanta. En acabar l'any, fonts d'intel·ligència del sud de Tailàndia van assenyalar que diversos grups insurgents secessionistes estaven preparant la creació d'un Govern clandestí de l'"Estat Islàmic de Pattani" i que fins i tot s'havien reunit al nord de Malàisia amb representants de les seves xarxes de suport internacionals amb aquesta finalitat.

El procés de pau el 2007

Pel que fa a l'augment de la violència al sud de Tailàndia a principis de l'any, el Govern va ampliar tres mesos més el decret d'emergència a les tres províncies meridionals de Yala, Pattani i Narathiwat, segons el qual els militars gaudeixen d'impunitat i es permet l'arrest de persones sense ordre judicial o la detenció de sospitosos fins a 30 dies. Des de principis del 2004, unes 110 escoles han estat atacades i uns 65 docents (a més d'una desena d'estudiants) assassinats, per la qual cosa l'UNICEF va proposar que les escoles fossin considerades "zones de pau". La violència s'ha cobrat la vida de més de 2.600 persones des de principis del 2004. **El Govern va declarar estar considerant la possibilitat d'introduir determinats elements de la xaria a les tres províncies meridionals de majoria musulmana com a part de la seva estratègia de gestió del conflicte al sud del país.** El mes de febrer, tot i això, un atac coordinat en el qual van esclatar més de 20 artefactes explosius de manera simultània i en el qual es van produir diverses accions armades va provocar vuit morts i una cinquantena de ferits a les tres províncies meridionals del país, dos dies després que el Govern es mostrés disposat a acostar-se, amb l'ajuda de Malàisia, als grups insurgents, malgrat les dificultats per identificar els líders d'aquests grups. A mitjan abril, el primer ministre Surayud Chulanont va declarar públicament la seva **disponibilitat a oferir una amnistia** als membres dels grups armats secessionistes que operen al sud del país, i va rebutjar l'ajuda militar oferta pel Govern dels EUA per gestionar el conflicte, en considerar que era una qüestió interna i que el Govern estava capacitat per resoldre-la. El mes de juny, Sonthi Boonyaratglin, cap del Consell de Seguretat Nacional (organisme militar que va liderar el cop d'Estat i va nomenar el primer ministre) va declarar la necessitat d'enfortir els vincles amb l'Organització de la Conferència Islàmica, especialment amb Malàisia, Turquia i Aràbia Saudita (amb qui les relacions són complicades des de finals dels anys 80), per garantir una millor gestió

del conflicte del sud del país i perquè comprenguin l'estratègia contrainsurgent del Govern tailandès. El mes d'agost, **el Govern indonesi va declarar haver acceptat la petició del seu homòleg tailandès de col·laborar en la resolució del conflicte** que afecta les províncies del sud de majoria malaia-musulmana. Aquesta petició es va formalitzar durant una visita del primer ministre Surayud Chulanont al president indonesi Susilo Bambang Yudhoyono, tot i que ja havia estat esbossada feia mesos pel Rei de Tailàndia. Indonèsia, que ja hauria iniciat alguns contactes amb líders del sud de Tailàndia, va assenyalar que miraria de col·laborar en una solució del conflicte que respecti la integritat territorial i que podria tenir com a model l'acord de pau de la província d'Aceh, signat l'agost del 2005. Mentre, el Govern tailandès va mantenir **contactes exploratoris amb la insurgència a Ginebra i Estocolm**. En aquesta darrera ciutat hi resideix exiliat el responsable d'afers internacionals de la PULO, Kasturi Mahkota. A mitjan octubre, un informe del International Crisis Group (ICG) va destacar que la creixent **utilització de forces paramilitars** al sud del país estava debilitant els esforços per fer front a la insurgència armada en aquesta zona.

El procés de pau el 2008

Després de la formació d'un nou Govern, a principi de l'any, el ministre d'Interior va declarar que **el Govern es plantejava concedir un cert grau d'autonomia a les províncies meridionals de majoria musulmana**, si bé no especificava cap mesura. El ministre també va declarar que la regió autònoma administrativa de Xinjiang, a la Xina, també de majoria musulmana, podria servir de model. Això no obstant, el nou primer ministre Samak Sundaravej va relativitzar les intencions del seu executiu de concedir un cert autoGovern a les províncies meridionals. Durant el segon semestre de l'any no es va aconseguir cap avenç significatiu i van augmentar els enfrontaments. A principi del mes de juny, les autoritats van declarar que el nombre de persones assassinades des de principi del 2004 a les províncies meridionals limítrofes amb Malàisia havia arribat ja a la xifra de 3.300. Com a Myanmar, el Govern va instar el ministre d'Interior, els serveis d'intel·ligència i el Centre Administratiu de les Províncies Frontereres del Sud a **estudiar la resolució del conflicte a Aceh** (Indonèsia) per, eventualment, aplicar algunes idees d'aquest model a la gestió del conflicte al sud del país. A final de juliol, tres presumptes líders de la **Thailand United Southern Underground (TUSU)**, una organització que agruparia **11 grups armats secessionistes**, van anunciar, en diversos canals de televisió, l'inici d'un alto el foc al sud del país, vigent des del 14 de juliol. Aquestes persones, que van manifestar la seva lleialtat al rei i que van expressar el seu desig d'unitat entre les comunitats musulmana i budista, també van instar altres grups armats a posar fi a la violència. L'antic cap de les forces armades, exministre de Defensa i actual líder d'un dels sis partits que conformen la coalició Governamental, Chetta Tanajaro, va declarar que l'anunci de l'alto el foc va estar precedit de diversos mesos de **converses informals amb els líders de la insurrecció**. Aquestes converses, en què no hi haurien participat directament membres del Govern, haurien rebut la cooperació de Malàisia i de diferents Governos europeus, com ara Suïssa. D'altra banda, un dels principals líders del grup armat d'oposició PULO, un dels més antics, va declarar que la TUSU va ser creat de manera oportunista per dividir el moviment independentista i que les hostilitats armades prosseguirien a les províncies meridionals de Tailàndia. A final de setembre, agències de premsa van filtrar que **el Govern de Tailàndia s'havia reunit a Indonèsia a porta tancada amb cinc representants musulmans del sud del país amb la mediació del vicepresident indonesi Yusuf Kalla**. La reunió va durar dos dies i es va fer al palau presidencial de Bogor, on es va acordar celebrar una altra trobada a principi de novembre. La delegació Governamental va estar presidida pel general Khwanchart Klahan, i la musulmana, per líders del Pattani Malay Consultative Congress (PMCC), que serveix de paraigua a diverses organitzacions insurrectes. Entre les demandes dels musulmans hi havia la introducció de la legislació islàmica i la llengua yawi en el sistema educatiu, així com la millora de l'economia local. Això no obstant, el Govern tailandès va assegurar que la reunió va ser una iniciativa privada, tot i que els mitjans de comunicació havien assegurat que era oficial, però no hi havia l'interès que es fes pública. Malgrat tot, a final d'octubre el president del Parlament indonesi Agung Laksono va expressar, en una delegació tailandesa de visita a Indonèsia, la disposició de

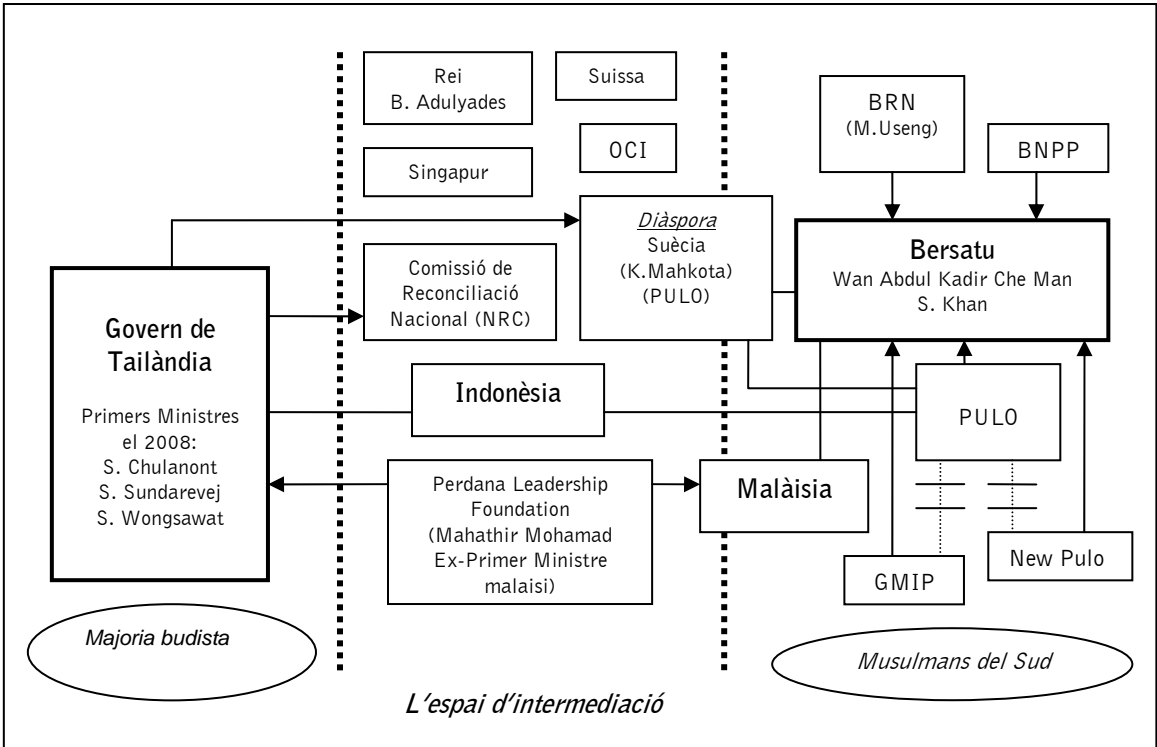
Jakarta de facilitar una segona ronda de negociacions entre representants del Govern tailandès i representants de les organitzacions insurrectes que operen al sud del país. Agung Laksono va declarar que el conflicte al sud de Tailàndia era un afer intern, però va posar a disposició de Bangkok l'experiència que té Indonèsia en la gestió de conflictes identitaris. A final de novembre va dimitir el primer ministre Somchai Wongsawat, després que el Tribunal Constitucional ordenés la dissolució dels tres partits de la coalició Governamental i inhabilités 37 càrrecs polítics del Partit del Poder del Poble, com ara el mateix Somchai Wongsawat, per frau electoral en les anteriors eleccions del desembre de 2007. El desembre, el parlament va elegir i el rei va ratificar com a nou primer ministre del país el líder del Partit Demòcrata, Abhisit Vejjajiva, que va obtenir 235 vots a favor i 198 en contra. Abhisit Vejjajiva és el cinquè mandatari que ha tingut el país els dos últims anys.

Fets més significatius de l'any

- Després de la formació d'un nou Govern, a principi d'any, el ministre d'Interior va declarar que el Govern es plantejava concedir un cert grau d'autonomia a les províncies meridionals de majoria musulmana.
- Líders de la Thailand United Southern Underground (TUSU), una organització que agruparia 11 grups armats secessionistes, van anunciar, en diversos canals de televisió, l'inici d'un alto el foc al sud del país, després de diversos mesos de converses informals amb els líders de la insurrecció. Aquestes converses, en les quals no havien participat directament membres del Govern, haurien comptat amb la cooperació de Malàisia i de diversos Govern europeus, com ara Suïssa.
- El Govern de Tailàndia es va reunir a Indonèsia, a porta tancada, amb cinc representants musulmans del sud del país amb la mediació del vicepresident indonesi Yusuf Kalla.

Webs d'interès

- Alertnet (www.alertnet.org)
- Asia Times (atimes.com/atimes/Southeast_Asia)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- National Reconciliation Commission (www.nrc.or.th)
- Pataninews (www.pataninews.net)
- Perdana Leadership Foundation (www.perdana.org.my)
- The Nation (www.nationmultimedia.com)

EUROPA

a) Sudest d'Europa

KOSOVO

Síntesi del conflicte

Antiga possessió otomana entre els segles XIV i principis del XX, Kosovo va ser conquerida l'any 1913 pels serbis, que consideren aquest territori com el bressol de la nació sèrbia. Durant alguns anys van colonitzar la regió, mentre que l'elit kosovar va emigrar cap a Turquia. El 1945, Tito va fundar la República Popular Federativa de Iugoslàvia, formada per sis repúbliques, entre elles Sèrbia, que ahora tenia dues províncies autònomes, una d'elles Kosovo (o Kosova en albanès), poblada majoritàriament per albanesos de religió musulmana. Dues tercers parts de la població albanesa que viu a l'antiga Iugoslàvia resideixen a Kosovo, un petit territori de 10.900 km², amb uns índexs d'atur elevats i un notable retard econòmic comparat amb la resta de l'antiga Iugoslàvia. Entre 1948 i 1966 es va produir una política repressiva sistemàtica sobre la població autòctona fins que, el 1968, Tito va permetre la creació d'una universitat autònoma en llengua albanesa a Prístina, la capital kosovar, mesura a la qual van seguir d'altres decisions que ampliaven els drets de la població albanesa. L'any 1981 es van produir greus enfrontaments entre les comunitats albanesa i sèrbia com a avantsala del greu conflicte que es produiria anys més tard. El 1990, com a reacció a l'ascens nacionalista a diverses repúbliques iugoslaves, Sèrbia va abolir l'estatus d'autonomia de Kosovo, va dissoldre el Parlament i el Govern albanès, i va iniciar un procés de repressió en aquesta regió que va encoratjar el distanciament de diverses repúbliques respecte de Sèrbia i va donar pas a una sèrie de conflictes armats a partir del 1991, primer amb Eslovènia i després amb Croàcia i Bòsnia, que van culminar amb l'Acord de Dayton, el novembre del 1995, després de nombroses resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU i de la intervenció militar de l'OTAN.

<p>Població: 2 milions Superfície: 10.900 Km² IDH: +/- 70 PIB Sèrbia: 30.000 milions de \$ Renda per habitant Sèrbia: 4.030 \$ Morts pel conflicte: 3.600 Actors armats: actualment no n'hi ha Facilitacions: ONU (UNMIK, EESG), OSCE, OTAN (KFOR), Troika (EUA, Rússia, UE), EULEX</p>
--

L'any 1991, les autoritats clandestines de Kosovo van organitzar un referèndum, i la pràctica totalitat de la població va votar a favor de la sobirania. L'any següent es van celebrar unes eleccions clandestines i Ibrahim Rugova, líder de la Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), va ser proclamat president de Kosovo i va iniciar una estratègia de confrontació no-violenta amb Sèrbia i la creació d'estructures paral·leles. La reacció de Sèrbia va ser la militarització de la regió, amb l'enviament de 20.000 soldats i policies, a més de cossos paramilitars ultranacionalistes que van provocar el terror entre la població albanesa. El 1997, poc després dels acords de Dayton de 1995, en els quals no es mencionava Kosovo, va sorgir l'Exèrcit d'Alliberament de Kosovo (UCK), sustentat en gran part per la diàspora albanesa (unes 400.000 persones), instal·lada a Suïssa, Alemanya i els EUA, i que disposava de bases de rereguarda al nord d'Albània. L'objectiu de l'UCK era aconseguir la independència de Kosovo. El 1998, època en què l'UCK controlava el 40% del territori kosovar, el president serbi Slobodan Milosevic va llançar una important operació militar a Kosovo, en la qual van morir unes 1.500 persones i que va provocar un important nombre de refugiats (uns 800.000) i desplaçats (500.000). A aquesta operació sèrbia la van seguir una actuació militar de l'OTAN que va provocar la retirada de les tropes sèrbies, atacs d'albanesos contra civils serbis, i el desplegament de tropes de l'OTAN.

Antecedents del procés de pau

A finals de 1998, una missió diplomàtica dirigida per Richard C. Holbrooke en nom del Grup de Contacte va intentar un acostament entre Ibrahim Rugova i Slobodan Milosevic. El Consell de Seguretat de l'ONU (Resolució 1199) també va fer una crida al diàleg i va demanar la retirada de Kosovo de les forces policials sèrbies. L'octubre de 1998, l'OSCE va crear la Missió de Verificació de Kosovo (KVM) amb el propòsit de verificar l'alto el foc i de promoure el respecte dels drets humans a Kosovo. Després de nombroses gestions diplomàtiques, el febrer de 1999 es van assolir els anomenats **Acords de Rambouillet** (França), o Acord Interí per a la Pau i l'AutoGovern a Kosovo, que pretenia posar fi a la violència a la regió, facilitar el retorn de les persones refugiades i desplaçades, adoptar una nova Constitució per a Kosovo que respectés la integritat territorial de la República Federal de Iugoslàvia i establir els principis d'un autoGovern per a Kosovo. La delegació sèrbia, però, es va negar a signar l'acord, i les forces militars sèrbies van intensificar les seves operacions a Kosovo, fins al punt que els observadors de l'OSCE es van haver de retirar de la regió. Davant d'aquesta situació, el 23 de març de 1999 l'OTAN va iniciar una operació d'atacs aeris. Finalment, el juny de 1999 es va signar un **Acord Tècnic Militar** entre la **KFOR** (Força d'Estabilització de l'OTAN, creada el juny per mandat de l'ONU, dos dies després d'haver-se aprovat la Resolució 1244 i integrada per forces de 35 països), el Govern de la RF Iugoslàvia i la República de Sèrbia, motiu pel qual les forces sèrbies van ser reemplaçades per soldats de l'OTAN integrats a la força de pau, i Kosovo es va convertir en un protectorat internacional, administrat per l'ONU a través de la **UNMIK** (Missió de les Nacions Unides per a l'Administració Interina de Kosovo), creada el 10 de juny de 1999, i a l'espera que en el futur es definís el seu estatus final. El juny de 1999, i en virtut de l'**Acord d'Helsinki**, l'UCK es va desmilitaritzar i els seus membres es van integrar en el Cos de Protecció de Kosovo (TMK). El juliol de 1999, l'OSCE va establir una missió a Kosovo, que formava part de la UNMIK, amb departaments sobre democratització, drets humans, eleccions i educació policial. La presència internacional, malgrat tot, no va aconseguir reconciliar les comunitats sèrbia i albanesa, ni va evitar episodis periòdics de violència o el naixement de nous grups radicalitzats. El 2002, l'ONU va organitzar les primeres eleccions a Kosovo, que va guanyar Ibrahim Rugova, seguit del partit PDK, de l'antic líder de la guerrilla de l'UCK Hashim Thaçi. Les eleccions legislatives del 2004 van ser boicotejades per la comunitat sèrbia que encara habita a Kosovo.

Durant l'any 2006 es van iniciar diverses rondes negociadores entre els representants de Sèrbia i de Kosovo per debatre sobre l'estatus d'aquesta última província. La primera ronda es va haver de posposar unes setmanes per la mort del president kosovar Ibrahim Rugova, que va ser substituït per Fatmir Sejdiu. **El president serbi Boris Tadic va proposar una autonomia per a la província i un termini de 20 anys per a la determinació del seu estatus final**, i va defensar el dret dels serbis de Kosovo a formar municipalitats monoètniques. A principis de març, el primer ministre de Kosovo Bajram Kosumi va dimitir del seu lloc davant les crítiques de la comunitat internacional, i va ser substituït per Agim Çeku, antic líder rebel i actual responsable dels Cossos de Protecció. A la segona ronda de negociacions, celebrada el març a la ciutat de Viena sota els auspicis de l'Enviat Especial de l'ONU per al procés relatiu a l'estatus final de Kosovo Martti Ahtisaari, es van considerar novament les **opcions d'autonomia o d'independència de la província**, tot i que Sèrbia ja va manifestar que s'oposava a la segona d'aquestes opcions. Tot i que en aquesta ronda no es va aconseguir cap acord, ambdues parts la van valorar positivament i com un primer pas per assolir un acord. Durant el segon trimestre es van celebrar a Viena dues noves rondes de converses. A més de parlar de descentralització, a les rondes es va discutir sobre l'herència cultural i religiosa, els drets humans, l'economia, el finançament local, la cooperació intermunicipal i transfronterera, i també la creació de nous municipis. El mes de maig, les autoritats sèrbies van plantejar una autonomia per a la regió, però no van reconèixer la possibilitat de la independència per a Kosovo. També van plantejar la possibilitat que Nacions Unides es fessin càrrec de la seguretat de la província els següents vint anys. El pla serbi, que va

ser rebutjat per les autoritats albanokosovars, considerava la possibilitat que Kosovo tingués forces policials pròpies, tot i que no exèrcit, i que pogués ser fiscalment independent.

Les rondes de negociacions van prosseguir sense resultat durant el tercer trimestre. Rússia va mostrar la seva preocupació per no accelerar en excés el procés d'independència de Kosovo, considerant que l'orgull de Sèrbia havia quedat ferit per la recent escissió de Montenegro i que una nova divisió podria portar els ultranacionalistes serbis al poder. El Govern rus va apostar per una solució mútuament acceptable per a Belgrad i Prístina, però els dirigents serbis van continuar advocant perquè Kosovo seguís formant part del país. No obstant, la UE i l'OTAN van apostar per celebrar el referèndum sobre la independència de la província kosovar abans que acabés l'any i, d'aquesta manera, frenar el risc que es produís una nova explosió de violència entre la població albanesa si es continuava retardant la data dels comicis. **El juliol del 2006 es va celebrar la primera reunió en la qual responsables de Sèrbia i de Kosovo entaulaven converses directes des del juny de 1999.** L'ONU va voler trobar una solució abans de finals d'any, per la qual cosa Martti Ahttisari havia de presentar una proposta al Consell de Seguretat de l'ONU per definir l'estatut de la província. La petició sèrbia era que totes les municipalitats poblades per serbis tinguessin continuïtat territorial, requisit que no complia l'oferta albanesa. D'altra banda, el Representant Especial per a Kosovo del Secretari General de l'ONU Joachim Rucker es va posicionar a favor de la integració de la minoria sèrbia en lloc de l'aïllament. A finals de setembre, el **Parlament serbi va aprovar per unanimitat una nova constitució que afirmava la sobirania sobre Kosovo**, cosa que reafirmava la postura sèrbia oposada a l'opció de la independència com a solució a l'estatus de Kosovo. En la primera quinzena d'octubre, l'Enviat Especial per a Kosovo M. Ahtisaari va manifestar els seus dubtes sobre la possibilitat d'assolir un acord negociat sobre el futur estatus de Kosovo, ja que les postures de les parts continuaven sent oposades. **La recomanació de Martti Ahtisaari era d'una sobirania limitada amb continuació de presència internacional i competències parcials.** La primera quinzena de novembre, Martti Ahtisaari va posposar la presentació d'una proposta sobre l'estatus final de Kosovo fins després de les eleccions parlamentàries sèrbies, garantint que la decisió es prendria sense retard després dels comicis. La cita electoral sèrbia estava convocada per al 21 de gener del 2007. Davant dels canvis en el marc negociador, **el primer ministre de Kosovo Agim Çeku va afirmar que la província podria declarar unilateralment la independència si les converses amb les autoritats sèrbies no donaven resposta a les demandes dels albanokosovars**, majoritaris a la província, tot i assegurar que preferia una independència assolida amb el suport de l'ONU. El Secretari General també va subratllar que un dels principals reptes per a l'establiment d'una democràcia plural i multiètnica era la qüestió del retorn dels centenars de milers de serbis que havien fugit després de la retirada de les forces sèrbies el 1999. Dels 250.000 serbis i gitanos que van sortir de Kosovo, només s'han registrat 15.600 retorns. D'altra banda, a finals d'any el primer ministre de Kosovo A. Çeku va instar Rússia a no utilitzar el seu poder de veto al Consell de Seguretat de l'ONU quan la proposta sobre l'estatus definitiu fos presentada per a la seva aprovació.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, el president de torn de l'OSCE, Miguel Ángel Moratinos, va afirmar que l'OSCE tenia la intenció de romandre activa a Kosovo un cop aprovat l'estatus definitiu de la província. L'Enviat Especial de Nacions Unides per al procés sobre el futur estatus de Kosovo, Martti Ahtisaari, va presentar la seva **proposta d'estatus final als països del Grup de Contacte**, abans de remetre-la al Consell de Seguretat per a la seva discussió a l'abril. El pla, considerat com una **independència sota supervisió internacional**, contempla que Kosovo tingui la seva pròpia Constitució i símbols de caire estatal (bandera, himne), així com un exèrcit només amb armes lleugeres i capacitat de signar acords internacionals. Es va proposar també un règim descentralitzat amb amplis poders per a l'administració local i la creació de nous municipis, així com la possibilitat de relacions especials entre Sèrbia i els municipis de majoria sèrbia a Kosovo, i una protecció especial per als llocs d'herència cultural i religiosa sèrbia. Un dels aspectes centrals és l'èmfasi en la garantia dels drets de les minories i, en general, dels drets humans, amb l'objectiu de construir un Kosovo multiètnic i democràtic. La supervisió internacional es

materialitzaria en la figura d'un Representant Civil Internacional, que també seria el representant especial de la UE i supervisaria aspectes civils del pla. A més, continuaria la presència de tropes de l'OTAN. El pla proposava un període de transició de 120 dies durant els quals la Missió Interina d'Administració de Kosovo de Nacions Unides (UNMIK, per les sigles en anglès) continuaria funcionant sense canvis. En aquesta etapa, l'Assemblea de Kosovo, en consultes amb el Representant Civil Internacional, seria l'encarregada d'aprovar una Constitució i la legislació necessària per implementar el pla per a Kosovo. **La proposta de Martti Ahtisaari va tenir el rebuig inicial de Sèrbia i el suport de Kosovo i de la UE.** A principis de març va acabar sense acords la ronda de negociacions entre Sèrbia i Kosovo celebrada a Viena, on Sèrbia va mostrar de nou el seu rebuig al pla, en considerar-lo també una porta a la sobirania de Kosovo, a la qual s'oposa frontalment. Rússia va demanar fins i tot que Martti Ahtisaari fos substituït per un altre negociador.

A mitjan abril, una delegació del Consell de Seguretat de l'ONU va iniciar un viatge de diversos dies a Kosovo amb la finalitat de conèixer la situació sobre el terreny abans de prendre una decisió sobre la proposta de Nacions Unides per resoldre l'estatus de la regió. Per al Govern serbi, la missió era indicativa que calia reprendre les negociacions i que aquestes s'havien d'iniciar amb un nou mediador internacional. Al mateix temps, Rússia va reiterar la seva postura que no donaria suport a una proposta que no comptés amb el suport de les dues parts. El maig, els EUA i la UE es van mostrar partidaris que el Consell de Seguretat emetés amb rapidesa una resolució sobre l'estatus de Kosovo, però Rússia va anunciar el seu rebuig al segon esborrany de la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU sobre el futur de l'estatus de Kosovo. El Representat Especial del Secretari General de l'ONU, Joachim Rucker, va declarar el juliol i en una sessió a porta tancada davant dels 15 membres del Consell de Seguretat que havia arribat el moment de proporcionar un full de ruta, un calendari per donar certesa sobre el seu futur als dos milions d'habitants de la província. Aquells mateixos dies, el líder de l'Exèrcit d'Alliberament Kosovar (KLA, per les seves sigles en anglès), Faik Fazliu, va declarar que el seu grup estava disposat a reprendre les armes si Kosovo no obtenia la independència de Sèrbia, i el primer ministre de Kosovo Agim Çeku va afirmar que si no s'arribava a una decisió, Kosovo declararia la seva independència. Segons Çeku, calia deixar de pretendre que el Consell de Seguretat tingués una solució per a cada problema. Poc després, el Grup de Contacte va decidir que es formés una troika, composta per Rússia, els EUA i la UE, encarregada de facilitar noves negociacions entre les autoritats sèrbies i kosovars, després que Rússia continués rebutjant el pla presentat per l'enviat especial de Nacions Unides, Martti Ahtisaari. A principis d'octubre, els líders de Sèrbia i Kosovo van mantenir per primera vegada converses directes sota la mediació de la troika internacional. Poc després, i de manera significativa, el Govern d'Albània es va oposar al fet que les autoritats de Kosovo declarassin eventualment la seva independència de manera unilateral si el procés negociador fracassava. Segons el primer ministre albanès Sali Berisha, qualsevol decisió unilateral seria contraproduent per als albanesos si aquesta no estava coordinada amb el Govern dels EUA i amb altres països. Era la primera vegada que Albània es mostrava públicament contrària a una acció unilateral per part de Kosovo.

El novembre, el principal partit de l'oposició, el Partit Democràtic de Kosovo (PDK) va guanyar les eleccions parlamentàries celebrades al territori, cita que també incloïa eleccions locals i municipals. El PDK, liderat per l'excombatent del grup armat UCK Hashim Thaçi, va obtenir el 34% dels vots enfront del 28% obtingut el 2004. Thaçi va afirmar que Kosovo declararia la seva independència immediatament. La Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), partit Governant, va baixar del 45% obtingut als anteriors comicis a un 22%. Només un 45% de la població va participar a les eleccions, a les quals la majoria dels serbis es van abstenir de participar. Després de les eleccions, Hashim Thaçi va insistir en la defensa d'una independència per a Kosovo, coordinada pels EUA i la UE. Les posteriors rondes negociadores van acabar sense cap acord, i cada part va mantenir les mateixes posicions que tenia en començar l'any. **El Consell de Seguretat de l'ONU, reunit el 19 de desembre, no va aconseguir superar les divisions existents i no va poder abordar una postura comuna al respecte,** cosa que augmentava les probabilitats d'una sortida de la crisi al marge del Consell de Seguretat. D'altra banda, la UE va mostrar una

disposició cada cop més gran a acceptar un reconeixement coordinat i progressiu d'un Kosovo independent sota supervisió internacional sense la necessitat d'assolir una nova resolució del Consell de Seguretat.

El procés de pau el 2008

A principi del mes de gener, el Parlament kosovar sortit de les eleccions del mes de novembre va donar suport per àmplia majoria a la coalició Governamental acordada pels dos principals partits, el Partit Democràtic de Kosovo (PDK) i la Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), i va escollir el líder del PDK Hashim Thaci primer ministre. Thaci va afirmar d'immediat que Kosovo proclamaria la independència en un termini de setmanes i de forma coordinada amb els EUA i la UE. Poc després, **a mitjan mes de febrer, el parlament de Kosovo va aprovar, per unanimitat, la proclamació de la independència** de la fins aleshores província sèrbia. Com a resposta, el Govern de Sèrbia va assenyalar que la proclamació de la independència suposava una violació del dret internacional i va retirar els seus ambaixadors dels EUA, França i Turquia com a protesta pel reconeixement d'aquests països sobre la independència de Kosovo. A la UE no hi va haver consens per al reconeixement de la independència kosovar. A pesar d'això, la UE va aprovar el finançament, les directrius legals i el marc operatiu de la missió de 1.800 membres que desplegaria l'organització a Kosovo. L'acord va arribar mitjançant l'abstenció de Grècia, que es va mostrar contrària a la independència de Kosovo. La missió estaria integrada per jutges, fiscals i policies, i el seu objectiu seria el d'assegurar que el Govern kosovar complís els estàndards establerts en el pla dissenyat per l'enviat especial del Secretari General de l'ONU per a la resolució de l'estatus de Kosovo, Martti Ahtisaari. El mes de març, Croàcia, Bulgària i Hongria, tres dels països veïns de Kosovo, van acordar, en un comunicat conjunt, reconèixer la independència de Kosovo al mateix temps que anunciaven la seva intenció de desenvolupar llaços amb Sèrbia. El ministre de Sèrbia per a Kosovo, Slobodan Samardzic, va afirmar, per la seva banda, que havia presentat a la UNMIK una **proposta de pla per a la divisió funcional de serbis i albanesos de Kosovo que, segons fonts diplomàtiques, equivaldria a la partició de Kosovo**, opció fins aleshores rebutjada pels EUA i per la UE. Sigui com sigui, el nou Govern de Kosovo va adoptar gestos positius cap a la minoria sèrbia i es va comprometre a protegir els drets de les minories. A principi d'abril, **el parlament kosovar va aprovar la nova Constitució, que establia que Kosovo era una república parlamentària, secular i democràtica** i que considerava Kosovo com un estat sobirà i indivisible. El text, redactat sobre la base del pla Ahtisaari, l'esborrany del qual havia estat aprovat pel representant de la UE a Kosovo, Peter Feith, estipula que l'albanès i el serbi són les dues llengües oficials de Kosovo, i expressa la determinació de garantir la protecció de les minories. La nova Constitució va entrar en vigor el 15 de juny, quan estava previst que l'ONU transferís els poders de la UNMIK al Govern kosovar i a la UE. No obstant això, van persistir els interrogants sobre aquesta transmissió de poders davant del bloqueig del procés en el Consell de Seguretat de l'ONU. El mes de juny, el Secretari General de l'ONU **Ban Ki-moon va fer públic el seu pla de reconfiguració de la UNMIK, pel qual la missió EULEX de la UE quedaria sota el paraigua de l'ONU i del seu representant especial**. El pla considerava també mantenir una posició de neutralitat en relació amb l'estatus de Kosovo i explicitava la intenció de l'ONU de dialogar amb Sèrbia sobre sis àrees: policia, justícia, control de fronteres, patrimoni de Sèrbia, transport i infraestructures, i duanes. La reconfiguració de la UNMIK responia al nou context de Kosovo, després de la declaració d'independència i de l'entrada en vigor de la nova Constitució. **La UE assumiria gradualment responsabilitat operacional en les àrees de policia, justícia i duanes a tot Kosovo**. Les funcions de les Nacions Unides quedarien reduïdes i inclourien, entre altres funcions que encara no s'han definit, la supervisió i l'elaboració dels informes, la facilitació d'acords per a un possible acostament de Kosovo a acords internacionals i la facilitació del diàleg entre Belgrad i Pristina. A més d'aquestes complicacions, l'alt comissionat de l'OSCE per a les minories nacionals, Knut Vollebaek, va criticar la falta de disposició de Kosovo per promoure la reconciliació entre les diferents comunitats. Segons Vollebaek, ni albanesos ni serbis estarien preparats per avançar en aquesta direcció.

A principi del mes d'agost, les autoritats kosovars van emetre els primers passaports, després de cinc mesos d'haver declarat la independència. Els primers passaports, el text dels quals figura en anglès, serbi i albanès, van ser presentats a la capital pel primer ministre Hashim Thaci. A final d'agost, la UNMIK i la missió de la UE EULEX van firmar un acord per iniciar el **traspàs de béns de la missió de l'ONU a l'europea**, en el marc del procés de reconfiguració de la presència internacional al territori. Els plans de l'EULEX tenen en compte que la nova missió estigui íntegrament desplegada i preparada per treballar a final de la tardor. El mes de setembre, l'Assemblea General de l'ONU va donar suport a la moció de Sèrbia d'incloure, en el seu 63è període de sessions, el debat sobre la petició de suport de Sèrbia per **demanar a la Cort Penal Internacional la seva opinió sobre la declaració d'independència de Kosovo**, mentre nomenava el diplomàtic austríac Werner Almhofer nou cap de la missió de l'OSCE a Kosovo. A principi d'octubre, l'Assemblea General de l'ONU va **aprovar, amb 77 vots a favor, sis en contra i 74 abstencions, la proposta del Govern serbi de sol·licitar al Tribunal Internacional de Justícia el seu dictamen sobre la legalitat de la declaració unilateral d'independència de Kosovo**. La majoria dels membres de la UE es van abstenir. Paral·lelament, l'EULEX, la missió de la UE, va establir sis estàndards per impulsar millores en la policia de Kosovo. Aquests principis inclouen responsabilitat, perseverança, multietnicitat, absència d'influències polítiques, compliment dels estàndards professionals internacionals i aprenentatge de bones pràctiques d'experiències europees. El president serbi Boris Tadic va afirmar que era possible arribar a un compromís amb la UE sobre el desplegament de la missió EULEX si es complien tres condicions: aprovació del Consell de Seguretat de l'ONU de la presència de la missió a Kosovo, estatus neutral de la missió i no-implementació del pla d'Ahtisaari per part de la missió. Per tot això, el mes de novembre es va posposar la sessió del Consell de Seguretat de l'ONU en què s'havia de debatre la reconfiguració de la UNMIK, que incloïa les seves implicacions per a la missió de la UE, l'EULEX. El pla de sis punts va ser rebutjat pel Govern de Kosovo argumentant que comprometia la sobirania de Kosovo, la qual cosa va fer que es cancel·lés la sessió del Consell de Seguretat. El Govern serbi ja havia anunciat que, després de l'acord aconseguit sobre el pla de Ban Ki-moon, no acceptaria més negociacions.

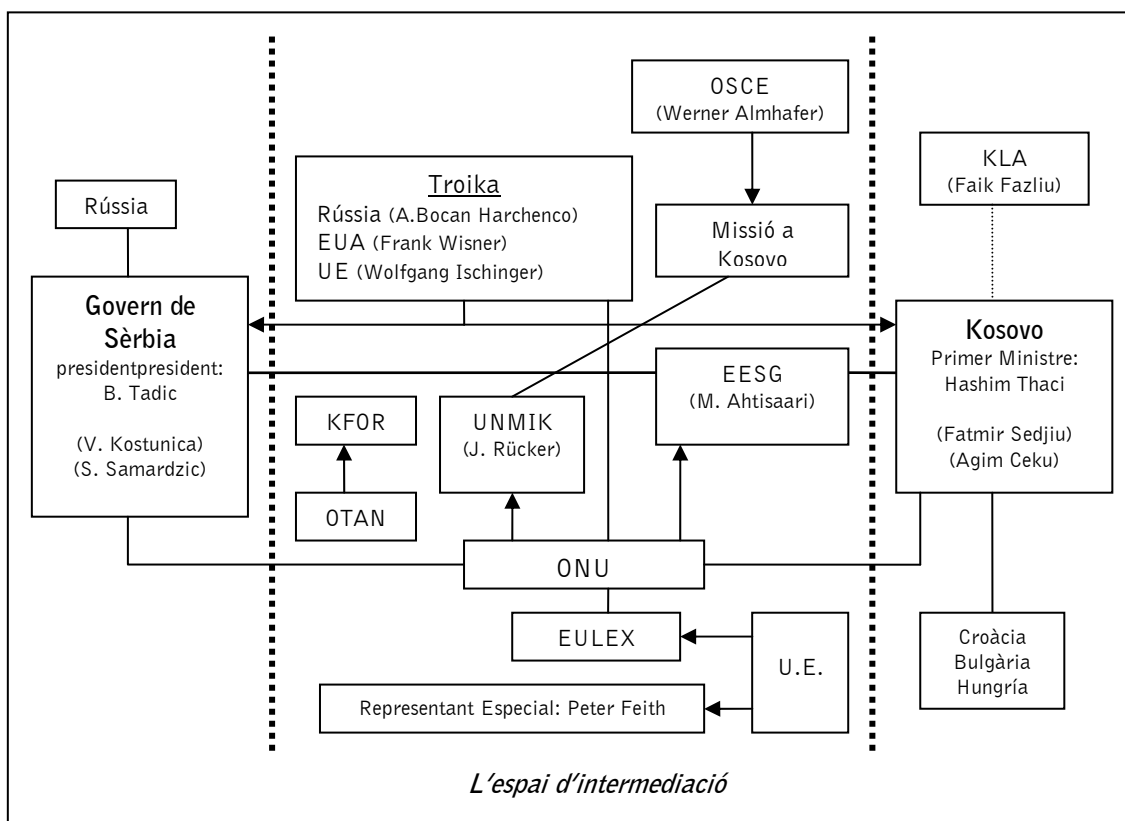
A final del mes de novembre, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar, de manera unànime, la proposta del Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, de reconfiguració de la UNMIK i el traspàs progressiu de funcions a la missió de la UE, l'EULEX. El desplegament de l'EULEX es durà a terme a Kosovo segons les consultes amb les parts interessades i tenint en compte de manera específica les circumstàncies i preocupacions de totes les comunitats, i estarà coordinada per la UNMIK. El mes de desembre es va iniciar el desplegament, mesos després de la data inicialment prevista i després que el pla de reconfiguració de la UNMIK presentat pel Secretari General incorporés les demandes de Sèrbia (neutralitat pel que fa a l'estatus i no-implementació del pla Ahtisaari, entre d'altres). L'EULEX té previst desplegar-se per tot Kosovo, també per les àrees sèrbies i, per això, comptarà amb 1.900 efectius, entre jutges, fiscals, policies i oficials de duanes i de presons. No obstant això, a les zones de majoria sèrbia, el personal local en les àrees de policia i justícia podrà seguir donant comptes davant la UNMIK, mentre que a les zones albaneses treballaran en el marc del Ministeri d'Interior i en col·laboració amb l'EULEX.

Fets més significatius de l'any

- A mitjan mes de febrer, el parlament de Kosovo va aprovar, per unanimitat, la proclamació de la independència de la fins aleshores província sèrbia. Poc després, el Parlament kosovar va aprovar la nova Constitució, que establia que Kosovo era una república parlamentària, secular i democràtica
- El Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon va fer públic el seu pla de reconfiguració de la UNMIK pel qual la missió EULEX de la UE quedaria sota el paraigua de l'ONU i del seu representant especial. La UE assumiria gradualment responsabilitat operacional en les àrees de policia, justícia i duanes a tot Kosovo.
- L'Assemblea General de l'ONU va aprovar la proposta del Govern serbi de sol·licitar al Tribunal Internacional de Justícia el seu dictamen sobre la legalitat de la declaració unilateral d'independència de Kosovo.

Webs d'interès

- B92 (www.b92.net.org)
- Courrier des Balkans (www.balkans.eu.org)
- Govern de Kosovo (www.ks-gov.net)
- Govern de Sèrbia (www.serbia.sv.gov.yu)
- Institute for War and Peace Reporting (www.iwpr.org)
- KFOR (www.nato.int/kfor)
- ONU (www.un.org)
- OSCE (www.osce.org/kosovo)
- UNMIK (www.un.org/spanish/kosovo/index.htm)
- UNOSEK (www.unosek.org)

TURQUIA (PKK-KCK-Kongra Gel)

Síntesi del conflicte

El territori del Kurdistan, poblat per 33 milions de persones, la majoria musulmanes, i amb una extensió total de 550.000 km², està repartit entre Turquia, l'Iraq, l'Iran i Síria, i és considerat la nació sense Estat més poblada del món. Una mica més de 20 milions de kurds habiten en territori turc. El seu origen es remunta al segle XIII. A l'edat mitjana, els kurds van viure amb una relativa llibertat, i durant l'Imperi Otomà van gaudir d'una àmplia autonomia. Després de la caiguda d'aquest imperi, i pel Tractat de Lausana de

l'any 1923, el seu territori va quedar repartit entre diversos estats. Poc després es va descobrir la immensa riquesa petrolera del Kurdistan, especialment a la part corresponent a l'Iraq. El 1924, Atatürk va proclamar la independència de Turquia. Des d'aquell any i fins al 1938 es van comptabilitzat catorze sublevacions de la població kurda.

Població: Turquia (73 milions); Kurdistan turc (20 milions)

Superfície: Turquia (784.000 Km²); Kurdistan turc (220.000 Km²)

IDH Turquia: 84 (de 177)

PIB (Turquia): 393.900 milions de \$

Renda per habitant (Turquia): 5.400 \$

Morts pel conflicte: 37.000

Actors armats: KADEK (PKK)

Facilitacions: UE (EUTCC), Internacional Socialista (SIMEC), DTP

Des del 1984 existeix un conflicte armat entre el Govern turc i el **PKK** (Partit dels Treballadors del Kurdistan), amb un resultat d'uns 37.000 morts, kurds la majoria. El PKK es va crear el 1978 sota la direcció d'Abdullah Öcalan ("Apo"). Durant els anys posteriors, el PKK va abandonar l'objectiu d'obtenir la independència del Kurdistan i va acceptar buscar fórmules d'autonomia per a cada territori. El PKK es finança en gran part amb donacions de l'àmplia diàspora kurda repartida arreu del món, especialment a Europa i als EUA. També ha rebut ajuda de la comunitat grecoxipriota. Els kurds mantenen organitzacions de suport a diferents països, com el Congrés Nacional Kurd (KNC), amb seu a Londres i oficines als Estats Units, on també tenen el KNCA, l'Institut Kurd de Washington i la Xarxa Americana d'Informació sobre els Kurds (AKIN). En el passat, el PKK havia rebut suports conjunturals de l'Iran i de Síria. Compta amb uns 6.000 combatents. El 1995, el PKK va crear un Parlament kurd a l'exili, amb seu a Europa.

El 1987, el Govern turc va decretar l'estat d'excepció a 11 províncies kurdes. El president Turgut Özal (1989-1993) va iniciar gestions de pacificació, va crear un Ministeri de Drets Humans i va prometre a la població kurda una certa autonomia de gestió i la llibertat per parlar el seu idioma, però la mort d'Özal i la recrudescència de les ofensives del PKK van acabar amb les perspectives d'una solució negociada. Des del 1995, i malgrat algun alto el foc unilateral del PKK, el Govern ha continuat lluitant insistentment contra aquest grup i ha destruït milers de pobles, fet que ha provocat el desplaçament d'uns dos milions de kurds; així mateix, ha creat unes milícies turques encarregades de reprimir el PKK i les seves bases de suport. A l'ofensiva del 1995, el Govern turc va desplegar 35.000 soldats a la regió kurda. Després d'una greu crisi política entre Turquia i Síria, l'octubre de 1998, aquest darrer país va deixar de donar suport al PKK i va obligar Öcalan a abandonar Damasc, on vivia des de feia anys. Öcalan va ser capturat a Kenya el febrer del 1999 pels serveis secrets turcs, i posteriorment va ser condemnat a mort, si bé aquesta pena va ser commutada l'any 2002. Amb la disminució de les activitats del PKK l'any 2000, el Govern turc va iniciar unes tímides reformes per suavitzar les restriccions existents sobre la cultura kurda.

El conflicte kurd, igual que el de Xipre, ha estat condicionat o influït per les negociacions per a l'accés de Turquia a la **UE**. El 1998, la Comissió Europea va aprovar un document en el qual s'assenyalava que s'havia de trobar una solució civil i no militar a la situació del sud-est de Turquia. Tant el Consell d'Europa com el Parlament Europeu (des del 1995) han emès declaracions en aquest sentit. La **Internacional Socialista**, d'altra banda, té un grup de Treball

sobre la Qüestió Kurda (SIMEC), presidit pel suec Conny Fredriksson, que alhora és membre del consell assessor d'una plataforma civil que estudia la qüestió kurda en el marc de les relacions entre Turquia i la UE.

El novembre del 2002, els islamistes moderats i proeuropeus del Partit de la Justícia i el Desenvolupament (PJD) van guanyar les eleccions per majoria absoluta, i el seu líder Recep Tayyip Erdogan va aconseguir ser nomenat primer ministre el març del 2003, després de l'aixecament d'una condemna que li impedia accedir a aquest càrrec. Davant la invasió i posterior conflictivitat a l'Iraq, on viu una part important de la comunitat kurda, el nou Govern turc va segellar una aliança amb l'Iran i amb Síria per impedir que l'autonomia kurda ja existent al nord de l'Iraq es pogués convertir en l'inici de la independència de tots els territoris kurds, cosa que sens dubte ha dificultat la consecució d'acords parcials amb els kurds, en aquest cas amb els que viuen en territori turc.

El 2004 va aparèixer un nou grup armat anomenat *Taybazen Azadiya Kurdistan (TAK)*, segons sembla desvinculat del PKK, o en tot cas format per alguns dissidents d'aquest últim grup, que persegueix la independència del Kurdistan turc. Aquest grup va ser inclòs a les llistes terroristes de la UE a finals del 2006.

El 2005 es va fundar el Partit per a una Societat Democràtica (DTH per les sigles en anglès, i DTP per les sigles turques), un partit prokurd considerat el successor del Partit Democràtic del Poble (DEHAP), aquest primer fundat el 1997 i que donava continuïtat a un partit prohibit per les seves connexions amb el PKK. El DTH compta amb alcaldes a 55 municipis del sud-est de Turquia, habitats majoritàriament per kurds. Entre els seus líders hi figura Leyla Zana, que va ser empresonada durant tres anys per parlar kurd al Parlament turc, i està presidit per Nurettin Demirtas.

Evolució del procés de pau

El PKK ha decretat l'alto el foc unilateral en diverses ocasions (1993, 1995 i 1998), però sense que tingués correspondència per part de les FAS turques, ni que servís per iniciar un procés de negociació. L'any següent de la detenció d'Öcalan, el febrer del 2000 el **PKK va anunciar la fi de la lluita armada** per l'autonomia kurda, però l'exèrcit turc va rebutjar l'alto el foc unilateral. El desembre d'aquell any, a més, els militars turcs es van oposar a les demandes de la UE sobre l'establiment d'un diàleg amb els portaveus del PKK com a condició prèvia a les converses per a l'entrada a la UE. L'abril del 2002, el PKK va renunciar novament a la independència del Kurdistan turc i a la lluita armada en el seu 8è Congrés, en el qual el partit va canviar el nom pel de **KADEK** (Congrés de la Llibertat i la Democràcia al Kurdistan) o **Kongra-Gel**, que va continuar presidit per A. Öcalan, empresonat i aleshores encara condemnat a mort. El Ministeri de Defensa turc va afirmar que el seguiria considerant una organització terrorista i que no faria cap cas als alts el foc unilaterals. El maig del 2002, la UE va incloure el PKK a la seva llista d'organitzacions terroristes, i el Govern turc va assegurar que en un termini de quatre mesos aixecaria l'estat d'emergència imposat 15 anys abans, després d'uns enfrontaments entre l'exèrcit i els kurds. Aquesta decisió formava part de les condicions que la UE havia imposat a Turquia per al seu futur ingrés a la UE, a més de l'abolició de la pena de mort i del reconeixement institucional dels drets de la minoria kurda. Així, l'agost del 2002 el Parlament turc va aprovar diverses mesures per complir mínimament les exigències per a l'ingrés a la UE, entre elles l'abolició de la pena de mort i concessions culturals als kurds (reconeixement de la llibertat d'ensenyament i expressió en llengua kurda). El PKK, no obstant, sempre havia criticat les limitacions d'aquestes mesures, com la que havia permès que s'emetés una hora setmanal de televisió en llengua kurda.

Amb el PJD al poder i Recep Tayyip Erdogan com a primer ministre, el juliol del 2003 el Parlament turc va aprovar una **amnistia parcial** per als membres dels grups armats kurds que no estiguessin implicats en greus violacions dels drets humans. A més, una nova legislació va

permetre l'ensenyament del kurd en algunes acadèmies privades, tot i que no a les escoles públiques. L'agost del 2004, el KADEK (antic PKK) va posar fi a l'alto el foc decretat quatre anys abans, en considerar que les mesures que havia adoptat el Govern turc contra els seus militants l'obligaven a reprendre les armes. El novembre, però, durant un Congrés celebrat a Bagdad (Iraq), el KADEK-PKK va anunciar la decisió de dissoldre's i de convertir-se en un moviment pacífic i democràtic més ampli, amb el propòsit d'aconseguir una solució pacífica al conflicte kurd. No obstant, també va decidir que l'ala militar del KADEK-PKK, anomenada **Forces de Defensa Populars (HPG)**, no lliuraria les seves armes. El 2004 es va celebrar la Primera Conferència Internacional de la UE, Turquia i els kurds, organitzada per la **Comissió Cívica de la UE sobre Turquia (EUTCC)** per les sigles en anglès), encarregada de fer un seguiment dels progressos de Turquia per complir els criteris establerts perquè aquest país pugui entrar a la UE. La Comissió està presidida pel socialista suec C. Frederiksson. La quarta conferència de l'EUTCC es va celebrar a Brussel·les l'octubre del 2007. La Comissió sosté el criteri que Turquia no hauria d'entrar a la UE fins que no hagi resolt el problema de les seves fronteres i hagi definit clarament els drets de les seves minories.

El 2005, el PKK va crear el **Koma Komalen Kurdistan (KKK)** com a plataforma per promoure un procés federal al Kurdistan. L'agost del mateix any, les Forces de Defensa Populars van decretar un període d'inactivitat d'un mes com a gest amistós cap al discurs que el primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan va pronunciar a la ciutat kurda de Diyarbakir, on va reconèixer que hi havia un poble kurd i un problema kurd, i en resposta als esforços de diversos grups d'intel·lectuals en favor de donar una oportunitat a una solució pacífica i democràtica al conflicte. Com a resposta, però, l'exèrcit turc va incrementar les seves operacions militars.

L'agost del 2006, el Consell Executiu del KKK va decidir començar un nou període per aconseguir la pau i la democràcia, i va emetre una **Declaració per a una Resolució Democràtica de la Qüestió Kurda**, en la qual plantejava un procés en dues fases, una primera per aconseguir un alto el foc i una segona per discutir una agenda, que en la seva opinió constaria dels passos següents:

La presentació d'aquesta Declaració, que servia de base per demanar autonomies democràtiques dins de les fronteres de Turquia i l'establiment d'una cultura democràtica per a Turquia, va estar argumentada per la situació conflictiva de l'Orient Mitjà i per la necessitat de democratitzar la regió, en la creença que tots els temes havien de ser resolts per mètodes pacífics. A mitjan setembre, però, va arribar a Turquia el general retirat J. Ralston, enviat especial dels EUA per lluitar contra el PKK. **A finals d'aquell mes, el líder del PKK Abdullah Öcalan va demanar al PKK, des de la presó, un alto el foc unilateral a partir de l'1 d'octubre.** En la seva comunicació, Öcalan indicava que no es podia trobar una solució al problema kurd a través de la violència, sinó tan sols per mètodes democràtics que, a més, servirien d'exemple a d'altres països de la regió. Per a Öcalan, aquest pas hauria de ser l'inici d'un procés que aconseguiria la unitat democràtica de kurds i turcs, i va demanar suport a la UE i als EUA, així com la contribució dels països fronterers amb el sud del Kurdistan. En resposta a la petició d'Öcalan, **el Consell Executiu del KKK va declarar un alto el foc unilateral, amb l'objectiu d'establir una plataforma de diàleg i de pau, trobar una solució política i democràtica al conflicte i aconseguir un alto el foc bilateral i permanent.**

El primer ministre turc Erdogan va respondre inicialment de manera negativa a la possibilitat de prendre una mesura d'aquesta mena i va assenyalar que l'alto el foc es dona entre estats i no amb grups terroristes, però a mitjan octubre va matisar la seva posició i va declarar que la decisió del PKK era positiva i suposava una oportunitat, i es va mostrar en desacord amb l'actitud dels militars, partidaris de no cedir a la proposta del PKK i de continuar amb la seva estratègia militar antiterrorista, que passa per eliminar completament les bases del PKK situades al nord de l'Iraq. Els EUA, en canvi, van celebrar la decisió del PKK. Els mateixos dies d'octubre del 2006 es va celebrar a Austràlia, amb el patrocini del Senat d'aquell país, la 1a Conferència Australiana sobre les dimensions polítiques i de drets humans de la qüestió kurda. El novembre,

el president iraquíà Jalal Talabani va demanar l'amnistia per al PKK afirmant que el problema kurd es resoluria amb aquest pas. També va afirmar que no admetria que el sòl iraquíà s'utilitzés per llançar atacs contra altres països. El desembre del 2006, el PKK va considerar la possibilitat de posar fi a la treva unilateral iniciada l'1 d'octubre si continuaven els atacs de l'exèrcit turc contra els rebels i les pràctiques discriminatòries contra la població kurda, segons que va anunciar Cemil Bayik, comandant del PKK, que va afirmar que davant dels atacs i dels intents d'eliminació del PKK era impossible implementar l'alto el foc. D'altra banda, els EUA van reforçar la seva cooperació amb Turquia per combatre el PKK. Així, Frank Urbanic, un dels coordinadors de la lluita antiterrorista del Departament d'Estat nord-americà, va visitar juntament amb altres càrrecs dels Departaments d'Estat, de Justícia i del Tresor diverses capitals de l'Europa occidental per persuadir els seus Governos que bloquegessin els recursos financers del PKK i va prevenir sobre l'ús del territori europeu com a base d'operacions del PKK. Desenes de representants del DTP es van enfrontar a processos judicials, acusats d'elogiar i donar suport al PKK, cosa que el DTP va denunciar com una campanya de linxament polític.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, el principal partit prokurd de Turquia, el DTP, va denunciar la indiferència de les autoritats turques envers la treva unilateral anunciada pel PKK a finals de setembre i posada en pràctica l'1 d'octubre del 2006. El primer ministre turc, R. T. Erdogan, va acusar a més els EUA de no implicar-se en combatre el PKK, tot i el nomenament d'un enviat especial nord-americà per fer front al terrorisme a Turquia, i va criticar la manca d'accions per part dels EUA per expulsar el PKK de les seves bases iraquianes i tallar-ne el finançament. El líder del PKK, Abdullah Öcalan, condemnat a cadena perpètua, va fer una nova crida al Govern turc per resoldre el conflicte kurd, mentre que les FAS van augmentar la seva ofensiva al sud-est del país. **Öcalan va llençar una proposta de creació d'una comissió de veritat i justícia sobre el conflicte kurd amb l'objectiu d'avançar cap a la pau entre turcs i kurds.** A més, va assenyalar que quan arribés el moment de deixar les armes, només les dipositarien davant d'una comissió d'aquesta mena. L'exdiputada kurda Leyna Zana també va manifestar que la immensa majoria dels kurds optarien per viure juntament amb els turcs, però amb igualtat de drets. Tot i això, durant el segon trimestre l'exèrcit turc va intensificar els seus atacs contra el PKK i va mostrar la seva disposició a dur a terme una incursió al nord de l'Iraq per desmantellar les bases dels kurds instal·lades en aquella regió, opció que els EUA, l'OTAN i la UE van desaconsellar immediatament, i malgrat que **el PKK va realitzar el juny una nova oferta d'alto el foc bilateral al Govern**, amb el compromís explícit de no interferir en el procés electoral, oferta que el Govern va rebutjar novament. A més, el líder religiós xiïta de l'Iraq Muqtada al-Sadr va afirmar que no romandria silenciós si Turquia bombardejava el nord de l'Iraq, i que el seu deure era defensar els kurds del seu país. El Parlament turc, a més d'aprovar l'elecció directa del president, també va aprovar una esmena que dificultava encara més als candidats independents l'entrada al Parlament, amb repercussions per a l'electorat prokurd. Cal destacar que l'oficialista Partit Justícia i Desenvolupament (PJD) va obtenir el 46% dels vots i 341 dels 550 escons del Parlament a les eleccions generals celebrades el 22 de juliol. **El partit kurd DTP va obtenir representació parlamentària (24 escons) per primera vegada la darrera dècada i 13 anys després que diversos diputats kurds fossin expulsats del Parlament (i posteriorment processats) pels seus suposats vincles amb el grup armat d'oposició PKK.** Durant la campanya, els candidats del DTP van defensar una solució pacífica i dialogada de l'anomenat conflicte kurd i van exigir a Ankara el final de les operacions militars contra el PKK, així com un major reconeixement de la idiosincràsia i dels drets de la minoria kurda. L'agost, el ministre d'Exteriors Abdullah Gul va ser elegit president de Turquia, després de realitzar-se tres votacions. El partit prokurd DTP va suggerir al nou gabinet la formulació d'un pla de desenvolupament regional, i el **Parlament Turc per la Pau**, òrgan de la societat civil que donava continuïtat a la conferència celebrada el gener per buscar solucions a la qüestió kurda, **es va constituir a Ankara el dia 1 de setembre com a estructura independent de la política, realitzant propostes polítiques, socials i culturals, com l'aixecament d'obstacles a la identitat kurda i la seva representació política.** Posteriorment,

aquesta plataforma cívica va acordar reunir-se directament amb totes les parts en conflicte tan aviat com fos possible per contribuir a una solució pacífica i democràtica. A principis d'octubre, en un comunicat que commemorava el primer aniversari de la declaració d'alto el foc del PKK de l'octubre del 2006, el consell executiu del KCK (nom amb el qual també es coneix el PKK) va denunciar el que considerava política d'agressió i opressió del Govern turc i va criticar que no hi hagués cap resposta positiva cap als passos donats pel PKK demanant una solució negociada. Dies després, el **Parlament de Turquia va aprovar amb una extensa majoria l'autorització al Govern per ordenar una operació de gran escala contra el PKK al nord de l'Iraq, decisió vàlida per un any.** Tot i això, el PKK va reiterar que el grup estava preparat per discutir de manera responsable un projecte de solució pacífica i va fer una crida a la comunitat internacional perquè donés suport a una resolució pacífica i democràtica del conflicte. El mes de novembre, la fiscalia del Tribunal Suprem va instar el Tribunal Constitucional a prohibir el partit prokurd Partit per a una Societat Democràtica (DTP), al qual va acusar de vincles amb el grup armat d'oposició PKK, acusació que el partit va negar. Per la seva banda, el PKK va demandar que Turquia reconegués els drets del poble kurd a la Constitució, incloent-hi el reconeixement de la llengua kurda com a segona llengua oficial del país, l'alliberament de membres del PKK, la retirada de l'exèrcit turc del sud-est del país, la creació d'un comitè conjunt entre Turquia i el PKK per preparar la seva integració en un procés polític i l'anunci d'una amnistia general per als combatents del PKK. A finals d'any, 122 dones, moltes d'elles cantants, escriptores, acadèmiques i periodistes, van iniciar una campanya a favor de la pau, que va consistir a llençar missatges alternatius als discursos de guerra a través d'Internet. Les organitzadores van fer una crida als homes a iniciar una campanya similar. Malgrat tot, el desembre l'exèrcit turc va llençar els seus atacs militars aeris i terrestres contra posicions kurdes situades al nord de l'Iraq, amb informació facilitada pels EUA.

El procés de pau el 2008

Al llarg del primer trimestre no es va aconseguir iniciar cap tipus de negociació pública amb el **PKK** del Kurdistan turc. A principi del mes de gener, el **president de Turquia Abdullah Gül va descartar qualsevol negociació amb el PKK**, perquè, segons assegurava, una solució política amb el grup armat seria impossible ja que es tracta de terroristes. Segons Gül, el Govern turc treballa en una sèrie de mesures econòmiques i socials, com la d'augmentar la inversió econòmica al sud-est del país o augmentar les llibertats per a la població kurda, però que no es tractava d'una solució política. **El primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan va anunciar que el Govern planejava invertir uns 12.000 milions de dòlars en una programa de cinc anys de finançament de projectes per al desenvolupament econòmic del sud-est turc**, en el marc de l'ampliació de l'estratègia antiterrorista a iniciatives de caire econòmic, social i cultural, amb la finalitat de restar el suport social de la població kurda al grup armat PKK. D'altra banda, el Govern va aclarir que la mesura d'amnistia que havia anunciat el primer ministre el mes de desembre no implicaria una nova llei, sinó que consistiria a aplicar l'article 221 del codi penal, conegut com la llei del penediment, a membres del PKK. El mes de febrer, les forces armades turques van llançar una àmplia ofensiva al nord de l'Iraq per combatre les bases de la rereguarda del PKK i van produir centenars de víctimes. El final de l'operació va arribar després de la crida que va fer el secretari de Defensa dels EUA Robert Gates, que va recomanar posar fi a l'operació al més aviat possible. Això no obstant, el cap de l'Estat Major, el general Yasar Büyükanit, va assenyalar que es podrien dur a terme noves operacions al nord però, al mateix temps, va admetre que la via militar per si sola no resoldria la qüestió kurda, i el cap de l'exèrcit de terra, el general Ilker Basbug, va manifestar que a més de mesures militars calien mesures econòmiques que afavorissin el sud-est turc. En un altre ordre de coses, el Parlament de Pau, que agrupa organitzacions i membres de la societat civil de Turquia, va afirmar que era urgent la resolució de la qüestió kurda per la via política i pacífica. El mes de març, Erdogan va anunciar la intenció del Govern de dedicar un canal estatal de televisió a l'emissió en llengua kurda, iniciativa que podria començar al cap d'uns quans mesos. Paral·lelament, la KCK, nom amb què també es coneix el **PKK**, va apel·lar, en un nou comunicat difós pel **Congrés Nacional del Kurdistan (KNK)**, a buscar una solució dialogada al conflicte i va afirmar que, en cas d'una resposta positiva del Govern,

estaven disposats a assumir totes les seves responsabilitats i a obrir una nova fase en què no valdrien armes per resoldre la qüestió kurda. El primer ministre turc, però, es va negar a tractar amb el partit prokurd DTP la qüestió kurda fins que la formació no designés el grup armat PKK com a organització terrorista.

Durant el segon trimestre van continuar els enfrontaments entre l'exèrcit turc i aquest grup, sense que s'obris cap espai per a la negociació. Això no obstant, és destacable que el **Tribunal de Primera Instància de la UE va anul·lar la decisió de la UE d'incloure el PKK i la seva ala política Kongra-Gel a les llistes d'organitzacions terroristes dels anys 2002 i 2004**, perquè no s'ajustaven als requeriments de comunicar a la part implicada la decisió de ser ingressada a la llista. No obstant això, la repressió contra sectors prokurds va continuar i els 53 alcaldes kurds del sud-est de Turquia, en judici des del 2006 per haver escrit una carta al primer ministre danès en què l'instaven a no tancar una cadena de televisió prokurda, van ser condemnats finalment a dos anys i 15 dies de presó per haver donat suport deliberat al PKK, encara que els van commutar les penes per multes. El mes de maig, el **primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan va revelar nous detalls del pla oficial d'inversió al sud-est del país**, en un discurs públic a la ciutat kurda de Diyarbakir, boicotejat pels polítics locals. El pla, que ja havia estat anunciat el mes de març, pretén revitalitzar el projecte GAP, iniciat els anys vuitanta i centrat principalment en infraestructures i energia. Segons Erdogan, durant l'any 2008 s'haivien de destinar 800 milions de dòlars (507 milions d'euros) a projectes d'infraestructures. A més, l'ingent pla d'inversió preveu que 30.000 hectàrees de terra desminada al costat de la frontera amb Síria siguin utilitzades per a l'agricultura. El projecte va rebre crítiques d'alguns sectors, que van al·legar que el projecte GAP respondria més a les demandes d'energia de la zona oest de Turquia que no pas al desenvolupament social i econòmic de la població del sud-est de Turquia. Com a aspecte positiu cal assenyalar que, el mes de juny, el Parlament de Turquia va aprovar esmenes a la llei sobre la ràdio i la televisió estatals que obrien les portes a la difusió en llengües diferents del turc, amb 225 vots a favor i 75 en contra. La nova llei permetrà a la Corporació de Ràdio i Televisió Turca (TRT) la dedicació d'un dels seus canals a 24 hores d'emissió en kurd.

A final del mes de juny, el cap militar del PKK Murat Karayilan va instar el Govern turc a iniciar converses amb el grup armat i a frenar el que considerava una política agressiva i d'alineament amb Iran i Síria contra els kurds. En l'àmbit de la societat civil, la Plataforma Abant, un fòrum de discussió que aborda diversos temes significatius per a Turquia, va organitzar un debat nacional sobre la qüestió kurda que va reunir acadèmics, líders comunitaris, intel·lectuals, polítics i empresaris kurds i turcs, amb la finalitat de crear un espai de diàleg sincer en el qual generar propostes per donar resposta a la situació actual. Entre les conclusions de la trobada hi figurava la necessitat de crear mecanismes i canals de comunicació que posessin fi a la falta de diàleg sobre la matèria. El mes de setembre, el partit prokurd DTP va presentar la seva defensa davant del Tribunal Constitucional, en el marc del procés obert contra aquesta formació per la suposada col·lusió amb el PKK. A mitjan mes d'octubre, el Consell de Seguretat Nacional (MGK) va anunciar mesures de reestructuració de les institucions que lideren la lluita contra el PKK. Els canvis, tractats també en una cimera sobre terrorisme a Turquia, incloïen la creació d'una unitat antiterrorista dins del Ministeri d'Interior per coordinar totes les agències involucrades en matèria antiterrorista. Alguns diaris van descriure aquest canvi com el **traspàs al poder civil del lideratge en la persecució del PKK**. Mentrestant, el comandant militar del PKK Murat Karayilan va afirmar que el seu grup continuava obert al diàleg amb Turquia, però va acusar aquest país de no escoltar l'organització kurda. A més, el compromís Governamental d'iniciar retransmissions en kurd i en altres llengües minoritàries el mes d'octubre va quedar ajornat. Segons els responsables de la Corporació de Ràdio i Televisió Turca (TRT), les emissions podrien començar el mes de març de l'any següent, la qual cosa suposaria un retard de cinc mesos en relació amb els terminis plantejats inicialment pel Govern. Com a aspecte simbòlic, el número dos del partit Governamental AKP Dengir Mir Mehmet Firat, i el líder del prokurd DTP Ahmet Türk, antics companys de col·legi, van mantenir una reunió informal al voltant de la qüestió kurda després d'una trobada aparentment casual en un restaurant d'Ankara. Türk va assenyalar que el Govern turc hauria de comptar amb el DTP en relació amb el problema kurd en lloc de fer-ho amb les

autoritats kurdes del nord de l'Iraq. A final del mes d'octubre, el DTP va enviar, al primer ministre i a tots els diputats, un llibre de protestes de solució per a la qüestió kurda. El text compila les idees incloses al *Document d'actitud política* presentat durant una convenció del partit l'any 2007. Entre els canvis plantejats, hi ha la divisió de Turquia en 20 o 25 regions i que cada regió es Governi segons el sistema escollit pels seus habitants. Alhora, reclamaven una major autoritat de les administracions locals, la qual cosa incloïa l'elecció dels Governadors per la població. També defensaven el reconeixement de la identitat kurda en una nova Constitució i el canvi del concepte de nació turca pel de nació de Turquia.

El mes de novembre, dos líders del PKK, Murat Karayilan i Zübeyir Aydar, van felicitar en una carta oberta Barack Obama per la seva victòria a les eleccions presidencials dels EUA i li van demanar que fes servir les relacions dels EUA amb Turquia per contribuir a solucionar el conflicte kurd mitjançant el diàleg. D'altra banda, segons un informe del centre d'investigació de la UE Institut d'Estudis de Seguretat (ISS), diversos líders kurds del nord de l'Iraq van afirmar que hi havia consens general en què, actualment, dins del PKK, la persona amb més rellevància en la planificació militar i política era Murat Karayilan. També assenyalava que l'Organització Nacional d'Intel·ligència (MIT) de Turquia s'havia reunit almenys dues vegades amb Karayilan. El 8 de desembre, el PKK va anunciar un alto el foc unilateral de nou dies amb motiu de la celebració musulmana d'Eid al-Adha, mentre que un tribunal de Turquia condemnava a deu anys de presó la política kurda Leyla Zana per pertànyer a una organització terrorista, en referència al PKK. Zana ja havia estat empresonada el 1994 per haver pres possessió del seu escó parlamentari amb un discurs en kurd i no va quedar en llibertat fins al 2004. D'altra banda, segons el diari turc *Taraf*, Turquia, l'Iraq i l'administració regional kurda del nord de l'Iraq elaborarien un pla constituït per diverses fases per tractar la violència del PKK en el qual els dos principals partits kurds de l'Iraq, el Partit Democràtic del Kurdistan (KDP), de Massoud Barzani, i la Unió Patriòtica del Kurdistan (PUK), de Jalal Talabani, haurien decidit treballar junts contra les activitats del PKK. Això no obstant, el primer ministre del Govern kurd del nord de l'Iraq, Nechirvan Barzani, va afirmar que la seva administració no emprendria accions armades contra el PKK. Alhora, va manifestar que la qüestió kurda era un problema polític i no una qüestió de terrorisme, i que les demandes democràtiques kurdes haurien d'aconseguir-se per mitjans pacífics. Segons Barzani, el diàleg és essencial per definir el problema correctament.

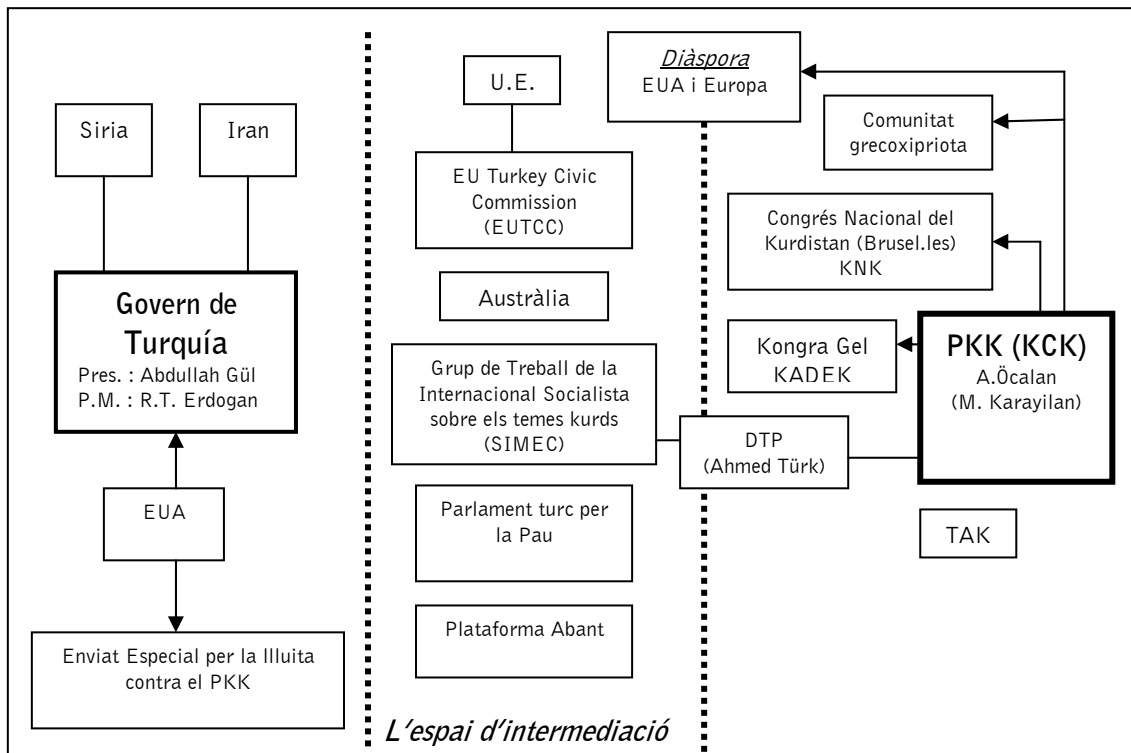
Fets més significatius de l'any

- El president de Turquia Abdullah Gül va descartar tota negociació amb el PKK, perquè considerava que una solució política amb el grup armat seria impossible ja que es tracta de terroristes.
- El primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan va anunciar que el Govern planejava invertir uns 12.000 milions de dòlars en un programa de cinc anys de finançament de projectes per al desenvolupament econòmic del sud-est turc.
- La KCK, nom amb què també es coneix el PKK, va apel·lar, en un nou comunicat difós pel Congrés Nacional del Kurdistan (KNK), a buscar una solució dialogada al conflicte i va afirmar que, en cas de resposta positiva del Govern, estaven disposats a assumir totes les seves responsabilitats i a obrir una nova fase en què no valdrien les armes per resoldre la qüestió kurda.
- Una nova llei permetrà a la Corporació de Ràdio i Televisió Turca (TRT) la dedicació d'un dels seus canals a 24 hores d'emissió en kurd.
- El Consell Nacional de Seguretat (MGK) va anunciar mesures de reestructuració de les institucions que lideren la lluita contra el PKK. Alguns diaris van descriure aquest canvi com el traspàs al poder civil del lideratge en la persecució del PKK.
- El partit DTP va enviar, al primer ministre i a tots els diputats, un llibre de propostes de solució per a la qüestió kurda.
- Dos líders del PKK, Murat Karayilan i Zübeyir Aydar, van felicitar en una carta oberta Barack Obama per la seva victòria a les eleccions presidencial dels EUA i li van demanar que utilitzés les relacions dels EUA amb Turquia per contribuir a solucionar el conflicte kurd mitjançant el diàleg.

- El mes de desembre, el PKK va anunciar un alto el foc unilateral de nou dies.

Webs d'interès

- AKIN (www.kurdistan.org)
- EUTCC (www.eutcc.org)
- Info-Türk (www.info-turk.be)
- Internacional Socialista (www.socialistinternational.org)
- KADEK (www.pkkgercegi.net)
- Kurdish Human Rights Project (www.khrp.org)
- Kurdish Info (www.kurdish-info.net)
- Kurdish Media (www.kurdmedia.com)
- Congrès Nacional del Kurdistan (www.knc.org.uk)
- Kurdistan Observer (kurdistanobserver.servehttp.com)
- Today's Zaman (www.todayszaman.com)
- Turkish Daily News (www.turkishdailynews.com.tr)
- Washington Kurdish Institute (www.kurd.org)
- www.freedom-for-ocalan.com

XIPRE

Síntesi del conflicte

Colonitzada per diverses cultures al llarg de la història, l'illa de Xipre (9.250 km², no gaires més que la Comunitat Autònoma Basca) va passar a administració britànica el 1878. El 1931 es van iniciar les primeres revoltes en favor

Població: 800.000 habitants
Superfície: 9.250 Km ²
IDH: 28 (de 177)
PIB: 15.400 milions de \$
Renda per habitant: 20.841 \$
Facilitacions: ONU, Eslovàquia, Suïssa

de la unió amb Grècia, liderades els anys 50 per l'arquebisbe Makarios. La República de Xipre es va convertir en Estat independent el 1960, amb Makarios de president (càrrec que va exercir fins al 1973, tres anys abans de la seva mort), i amb una Constitució que pretenia equilibrar els interessos de les comunitats grecoxipriota i turcoxipriota del país. L'aplicació de la Constitució, però, va viure nombroses dificultats que van conduir a una sèrie de crisis institucionals, especialment a finals de 1963, que van provocar una reunió del Consell de Seguretat davant les queixes de Grècia per les agressions de Turquia. Com a conseqüència, el març del 1964 es va establir la Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre (**UNFICYP**), amb 2.400 efectius al començament i 930 en l'actualitat, que té funcions de bons oficis i de creació de mesures de confiança i que des de l'inici va establir línies de cessament del foc de 180 km a través de l'illa, i una zona d'amortiment entre les zones controlades per les forces enfrontades, en què s'han dut a terme reunions entre les dues comunitats, així com reunions mensuals de representants de partits polítics organitzades per l'ambaixada d'Eslovàquia.

El mes de juliol del 1974 es va produir un cop d'Estat de la mà de grecoxipriotes i grecs en favor de la unió amb Grècia, al qual va seguir l'ocupació per part de Turquia del nord de l'illa, que des d'aleshores va quedar dividida en dues comunitats homogènies. L'agost del 1974 va entrar en vigor un **alto el foc**. Turquia ha mantingut durant gairebé tots aquests anys un contingent de 30.000 soldats a la seva zona ocupada de l'illa. El Regne Unit, d'altra banda, manté a l'illa dues bases militars que són de sobirania britànica. L'any 2004, Xipre (com a illa) va entrar a formar part de la Unió Europea, encara que l'aplicació del cos de lleis comunitàries es va suspendre per al nord de l'illa.

Evolució del procés de pau

Ja fa més de 30 anys que els xipriotes negocien un acord que permeti resoldre la divisió de l'illa, i en gran part de la mà d'iniciatives impulsades per diferents secretaris generals de l'ONU. Entre els anys 1977 i 1979, les dues comunitats van discutir fórmules bicomunals, bizonals i federals, sense que cap d'elles arribés a fructificar. El primer intent va arribar de la mà del Secretari General K. Waldheim, que el 1977 va aconseguir que els líders de les dues comunitats d'aquell moment, Makarios i Denktash, firmessin l'**Acord d'Alt Nivell de 1977**, que en aquell moment ja definia que una futura solució del conflicte s'hauria de basar en una federació de dos estats i de dues comunitats, és a dir, en una **fórmula bizonal i bicomunal**. Makarios va morir al cap de pocs mesos. Aquest acord va ser revisat dos anys després en una trobada directa entre els líders de les dues comunitats, però no es van posar d'acord en alguns aspectes i les negociacions van quedar bloquejades.

La segona etapa de les negociacions va començar el 1984, i després de tres mesos de converses es va arribar més o menys a les mateixes conclusions generals que el 1977. El gener de 1985 es va produir la segona trobada directa entre els líders de totes dues bandes, tot i que sense resultats perceptibles. L'any següent, el Secretari General de l'ONU Pérez de Cuéllar va presentar una nova proposta, o "Esborrany d'Acord Marc", que aquesta vegada no va agradar als grecoxipriotes, i com a conseqüència, totes les parts van decidir tornar a l'Acord de 1977 i a la seva revisió de 1979. Vista la manca d'avenços, el Secretari General de l'ONU va presentar el

1989 una "cistella d'idees" als líders de les dues comunitats, que va molestar el líder turcoxipriota, perquè va considerar que Pérez de Cuéllar s'excedia en les seves competències.

Els anys 90 es van tornar a discutir plantejaments de federació i confederació, tot i que mai no es va arribar a un acord sobre la proporció amb la qual cada comunitat hauria de participar en les institucions. Aquells anys, van ser molt importants (amb aspectes a favor i d'altres en contra) les negociacions de Xipre per ingressar a la UE. Com a resposta, Turquia i els turcoxipriotes van decidir abolir els controls de passaport i es van complicar les relacions entre les dues comunitats. Davant de l'estancament, el nou Secretari General de l'ONU Boutros-Ghali va tornar a presentar, el 1992, un pla basat novament en els principis de crear un territori bizonal i bicomunal, que va irritar una vegada més el líder turcoxipriota Rauf Denktash. Com a conseqüència, Boutros-Ghali va decidir canviar de plantejament i va passar a proposar una estratègia més suau basada en mesures de confiança, que incloïen la reducció de tropes, reduir les restriccions perquè la gent es pogués comunicar, etc. Denktash va acceptar moltes d'aquestes mesures, però no pas tot el paquet. Durant 1995 i 1996, les negociacions van quedar completament bloquejades. Amb tot, entre 1994 i 1997 van funcionar diverses iniciatives de construcció de la pau a través de tallers organitzats pel *Conflict Resolution Trainer Group*, al qual donaven suport la *Cyprus Fulbright Foundation* i USAID; el 1995 es van formar els primers Grups Bicomunals de dones, que també van fer tallers de resolució de conflictes. El 1998 va néixer la Ciutat Ecopacifista Internacional (IEV), impulsada per dones, que va promoure una extensa xarxa dins i fora de l'illa; l'any 1991 es va crear el Centre per a la Pau de Xipre, i el 2001 un grup ampli de dones va formar una ONG anomenada *Hands Across the Divide* (HAD), que va crear espais alternatius perquè les dones de les dues comunitats es poguessin expressar i desmitificar les "imatges d'enemic". Entre les seves múltiples accions hi ha la de les "Muntanyes de pau", consistent a recollir milers d'ampolles amb un paper al seu interior amb la paraula "pau", formar una muntanya d'ampolles i després transportar-les al domicili del líder turcoxipriota. Aquestes i altres alternatives, moltes d'elles liderades per dones, van ser decisives perquè uns anys més tard la comunitat turcoxipriota s'adherís massivament al pla federal de les Nacions Unides.

L'any 1997, la UE va acceptar iniciar negociacions amb Xipre per a la seva admissió a la Unió, amb l'esperança que això pogués servir d'incentiu al procés de pau i a la reunificació de l'illa, si bé amb resultats força dolents els primers anys, doncs es retardava la decisió del moment que Turquia es podria integrar també a la UE. El 1998 va tenir lloc una conversa directa entre els presidents de les dues comunitats. L'any següent, Álvaro de Soto va ser nomenat Conseller Especial de Secretari General de l'ONU per a Xipre, i el 2000, Zbigniew Wlosowicz va ser nomenat Representant Especial del Secretari General de l'ONU per a Xipre. El juny del 2000, el primer ministre turc va proposar un divorci amigable "a la txecoslovaca". El novembre i desembre del 2001 es van produir noves converses directes, després de quatre anys d'interrupció, entre els dos presidents, sota els auspicis de l'ONU, i el maig es va produir la visita del Secretari General de l'ONU a l'illa. El setembre d'aquell any hi va tornar a haver una reunió dels presidents i tots dos es van trobar amb el Secretari General de l'ONU a París, i a Nova York el mes següent, i van decidir crear uns comitès bilaterals *ad hoc* per preparar un acord d'"Estat comú"; Turquia, per la seva banda, es va comprometre a reduir la seva presència militar a l'illa. El novembre, el Secretari General de l'ONU va proposar la creació d'un Estat confederal format per dos cantons i un Govern comú, proposta que esdevindria definitivament el Pla de Pau de l'ONU, revisat en tres ocasions i amb una darrera versió el mes de febrer del 2003. Grècia, Turquia i el Regne Unit hi figuraven com a garants. El pla va ser rebutjat pel líder turcoxipriota, però va tenir el suport el líder turc Erdogan. El desembre del 2002 es va produir una nova proposta del Secretari General de l'ONU, que va ser novament refusada pel líder turcoxipriota, cosa que després va provocar una gran manifestació de turcoxipriotes per demanar la reunificació i la dimissió del president. El gener del 2003 es va fer una altra massiva manifestació de turcoxipriotes que demanaven la dimissió del president. Després, es van reprendre les converses entre els dos líders. Tots dos van acceptar que l'ONU obrís un concurs públic per elegir himne i bandera.

El pla revisat que l'ONU va presentar el febrer del 2003, o "Acord de Fundació" (de la República Unida de Xipre), és una proposta de gairebé 200 pàgines, molt detallada pel que fa a les lleis constitucionals i a 28 lleis federals. Els principals punts del pla eren els següents:

Principals aspectes del pla de l'ONU, revisat el febrer del 2003

- Els tràgics fets del passat no s'han de tornar a repetir mai més, i es renuncia a l'ús de la força o de qualsevol altre tipus de dominació d'una comunitat sobre l'altra.
- Es reconeixen les diferents identitats existents i s'acorda que les relacions no es basen en les majories o minories, sinó en la igualtat política.
- Es renova la cooperació entre les comunitats sobre la base que la nova relació bizonal ha d'assegurar un futur comú en amistat, pau, seguretat i prosperitat.
- Compromís de respectar els principis democràtics, els drets humans i les llibertats fonamentals, així com la identitat cultural, religiosa, política, social i lingüística de cada part.
- Determinació de mantenir llaços especials d'amistat amb Grècia i Turquia.
- L'estatus i les relacions de la República Unida de Xipre amb el seu Govern federal i els seus estats constituents es basa en el model suís d'Estat federal amb cantons.
- La República Unida de Xipre és un Estat independent, amb un Govern federal i dos estats constituents: l'Estat grecoxipriota i l'Estat turcoxipriota, amb un estatus igual per a cadascun d'ells.
- Els dos estats constituents podran participar en la implementació de la política exterior i en els assumptes de la Unió Europea quan es tracti de matèries de la seva competència, seguint el model belga.
- La Constitució de la República Unida de Xipre pot ser esmenada per la majoria de vots de cada un dels dos estats, en referèndums separats i simultanis.
- Només hi haurà una ciutadania: la xipriota.
- Fins que Turquia no entri a la UE, cada Estat constituent podrà posar limitacions a les peticions de residència de persones procedents de l'altre Estat constituent.
- Es garantirà l'exercici dels drets culturals, religiosos i educatius de les persones d'una comunitat que visquin a l'altre Estat constituent.
- El Parlament federal estarà format per dues cambres: el Senat i la Cambra dels Diputats. El Senat, de 48 membres, estarà compost per parts iguals entre les dues comunitats. La Cambra de Diputats, en canvi, serà proporcional a la població de cada comunitat.
- El Consell Presidencial del Govern federal estarà compost per sis membres elegits d'una sola llista elaborada per majoria al Senat i aprovada per majoria a la Cambra de Diputats, i prendrà les decisions per consens.
- Els càrrecs de la Presidència i Vicepresidència del Consell seran rotatius, cada deu mesos, entre els membres d'aquest Consell.
- La Cort Suprema tindrà un nombre igual de jutges de cada Estat constituent, més tres jutges d'origen no xipriota.
- Un cop Turquia hagi entrat a la UE, es retiraran totes les tropes estrangeres; mentrestant, es replegaran en llocs acordats i en una quantitat igualment acordada.
- Es prohibirà la venda d'armes a Xipre.
- Xipre s'ha de desmilitaritzar, i es retiraran de forma esglaonada totes les forces grecoxipriotes i turcoxipriotes.
- No hi haurà forces paramilitars.
- Les reclamacions sobre la propietat hauran de ser resoltes de manera general i d'acord amb el dret internacional.
- Es crearà una Comissió de Reconciliació, imparcial, que promogui l'entesa, la tolerància i el respecte mutu de les dues comunitats.

Els punts més controvertits d'aquest pla de l'ONU són els referits a la propietat de la terra (com restituir-la a les persones que van haver de marxar al començament del conflicte), la llibertat de moviments i de residència, i el ple exercici dels drets democràtics.

El mes de febrer del 2003 es va produir un canvi de lideratge a la comunitat grecoxipriota, i el març els dos líders van acceptar la invitació del Secretari General de l'ONU per reunir-se a La Haia i convocar el referèndum a finals de març. El líder turcoxipriota, però, va rebutjar el pla, cosa que va provocar el tancament de l'oficina d'Álvaro de Soto i la retirada provisional de la mediació de l'ONU. Des del punt de vista del Secretari General de l'ONU, només es podria aconseguir una solució basada en el pla de l'ONU si els dirigents de totes dues parts, amb un suport sincer i decidit tant de Grècia com de Turquia al més alt nivell polític, es declaraven disposats a contreure un compromís inequívoc amb vista a enllestir el pla (però sense debatre'n els principis bàsics) en un temps raonable, i a organitzar sengles referèndums simultanis en una data immediatament posterior.

L'abril del 2003, el líder turcoxipriota va proposar establir **mesures de confiança** per avançar en el procés de pau. El primer ministre grec va visitar l'illa, i la part turcoxipriota va aixecar les restriccions a la llibertat de moviments entre les dues parts, que ja podien travessar la "línia verda". El maig, la UNFICYP facilitava el pas de milers de persones, i van seguir les mesures de confiança. El Govern grecoxipriota va aixecar les sancions comercials i va concedir els mateixos drets i beneficis socials als turcoxipriotes. La UE també va concedir ajuda econòmica a la part turcoxipriota.

El gener del 2004, els dos partits turcoxipriotes proeuropeus PRT i PD (aquest últim liderat pel fill del president Denktash), van arribar a un acord de Govern col·legiat per treballar per la reunificació de l'illa abans de l'1 de març. Els primers ministres grec i grecoxipriota van refermar el seu compromís de relançar les negociacions sobre la base de la proposta de l'ONU. El primer ministre turc Erdogan va mostrar el compromís del seu Govern per resoldre l'estatus de l'illa abans de l'1 de maig. El Secretari General de l'ONU va invitar setmanes després els líders de les dues comunitats a reunir-se a Nova York, amb la participació de Grècia, el Regne Unit i Turquia. Després es van reunir a Xipre amb Álvaro de Soto i el cap de la UNFICYP. El mes d'abril, el primer ministre turcoxipriota es va mostrar favorable al pla de l'ONU, però Rússia va vetar el suport de la resta del Consell de Seguretat a una resolució que animava a donar suport al pla de reunificació per no ingerir-se en els afers interns de l'illa. A finals de mes, la part grecoxipriota va rebutjar amb un 76% dels sufragis el referèndum de reunificació, mentre que el 65% dels turcoxipriotes hi van votar a favor. Aquest comportament de la comunitat turca va afavorir que la UE els concedís una ajuda de 259 milions d'euros per millorar les seves infraestructures. A mitjan any, el Secretari General de l'ONU va considerar que no hi havia cap circumstància per la qual l'ONU hagués de continuar la seva feina de bons oficis a l'illa, tot i que no va descartar que en un futur hi pogués haver una reconciliació definitiva.

El febrer del 2005 es van celebrar eleccions presidencials a la part turca de l'illa, i va resultar vencedor Mehmet Ali Talat, del Partit Republicà Turc, que es va mostrar partidari de l'aplicació del pla de pau de l'ONU per a la reunificació de l'illa. Cal destacar que Rauf Denktash es va mantenir 28 anys al capdavant de la comunitat turcoxipriota i, per tant, de les negociacions, mentre que en aquest mateix lapse de temps, els grecoxipriotes van canviar quatre vegades de lideratge. El mes de maig del 2005 va visitar l'illa el Secretari General Adjunt per als Afers Polítics de l'ONU, Kieran Prendergast, i el setembre el Secretari General de l'ONU va nomenar el danès Michael Moller com el seu Representant Especial per a Xipre, activant d'aquesta manera el rol que havia tingut l'ONU en anys anteriors.

En començar l'any 2006, el Govern turc va remetre al Secretari General de l'ONU un pla d'acció per resoldre la situació de l'illa, cosa que facilitaria l'adhesió de Turquia a la UE. El pla constava d'onze punts i preveia reunions entre representats grecs, turcs i de les dues comunitats de l'illa, a més de considerar l'obertura dels ports i aeroports turcs a les naus i aeronaus de Xipre. **Els grecoxipriotes, però, van rebutjar de ple aquesta proposta**, perquè en la seva opinió no contribuïa a crear les condicions per reprendre les negociacions i més aviat buscava consolidar els interessos turcs a Xipre. A començaments del 2006 es va reunir per primera vegada un grup intercomunitari d'arqueòlegs i antropòlegs del Comitè sobre les Persones Desaparegudes a Xipre.

El febrer d'aquell any, el president de Xipre Tassos Papadopoulos es va reunir a París amb el Secretari General de l'ONU, i tots dos van coincidir a recomençar les negociacions en el marc dels bons oficis del Secretari General, tot i que **Kofi Annan va manifestar posteriorment que no acceptaria mitjançar en el conflicte fins que no hi hagués més progressos**. Però el juliol, i després d'haver mantingut una reunió afavorida pel Secretari General Adjunt per a Afers Polítics de l'ONU Ibrahim Gambari, els líders grecoxipriota i turcoxipriota van acordar iniciar un procés de negociacions tècniques sobre qüestions que afectaven la vida quotidiana dels ciutadans de totes dues comunitats i, simultàniament, abordar qüestions substantives amb la finalitat d'arribar a un acord integral per al futur de l'illa. També van acordar una llista de principis, entre els quals hi havia el compromís d'aconseguir la unificació de Xipre basada en una federació bizonal i bicomunal, així com l'equitat política, tal com recomanaven les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU.

Cistella de Principis acordats el 8-7-2006

- Acord d'una unificació basada en una federació bizonal i bicomunal, amb igualtat política, seguint les resolucions del Consell de Seguretat.
- Reconeixement que l'estatu quo actual és inacceptable i que tindrà efectes negatius.
- Acord que és possible i desitjable arribar a un acord, i com més aviat millor.
- Acord d'iniciar el procés de manera immediata, amb discussions bicomunals sobre temes que afecten en la vida diària de les persones, i sobre temes substantius que permetin un acord global.
- Acord de crear un "clima apropiat" perquè el procés tingui èxit. En aquest sentit, les mesures de confiança són essencials, i en especial acabar amb el "joc de donar-li la culpa a l'altre".
- Els Comitès Tècnics sobre els temes que afecten la vida quotidiana de les persones comencen a treballar a finals de juliol.
- Els dos líders es comprometen a reunir-se amb més freqüència per revisar els treballs dels experts bicomunals i dels Comitès Tècnics.

La segona quinzena d'octubre del 2006, la UE va cancel·lar una reunió extraordinària que tenia previst reunir les autoritats de les comunitats grega i turca de Xipre, així com els ministres d'Exteriors de Grècia i Turquia, amb la finalitat d'abordar la situació de l'illa i les difícils relacions entre Turquia i la comunitat grecoxipriota, amb el tema de fons de la futura adhesió de Turquia. Finlàndia, que ocupava la presidència de torn de la UE, va cancel·lar la reunió davant de la impossibilitat d'atreure totes les parts a la negociació. La UE va intensificar la pressió sobre Turquia perquè obrís els seus ports a bucs i aeronaus de Xipre amb l'objectiu d'evitar la suspensió de les negociacions d'ampliació de la UE. A més, la Comissió Europea va publicar un informe sobre els avenços de Turquia en diverses matèries, especialment en qüestions com ara les relacions amb Xipre, les seves reformes polítiques i la llibertat d'expressió. Per a Turquia, obrir els seus ports comportaria un reconeixement diplomàtic implícit de Nicòsia, i per això Ankara es va oposar a fer aquest pas mentre continués l'aïllament internacional de la part nord de l'illa. En aquest sentit, la UE va aprovar aixecar el bloqueig als 28 milions d'euros d'ajuda promesos dos anys abans a la zona turcoxipriota de l'illa, malgrat el vot en contra de Grècia, Xipre, Espanya i Eslovàquia. La partida econòmica està destinada a la millora de les infraestructures, especialment en el sector de l'energia, i a la promoció del desenvolupament econòmic i social a la zona nord de l'illa.

La segona quinzena de novembre del 2006, **Nacions Unides va proposar als líders de les comunitats turcoxipriota i grecoxipriota una sèrie de mesures pràctiques a fi de reprendre les converses formals sobre la reunificació de l'illa abans del març del 2007**. En una carta enviada a les dues comunitats pel Subsecretari General d'Afers Polítics Ibrahim Gambari es recomanaven mesures per accelerar la implementació del pacte assolit el mes de juliol per T. Papadopoulos i M. A. Talat, líders grecoxipriota i turcoxipriota respectivament, i que no havien donat resultats

fins aleshores. El pacte del juliol considerava dos processos de negociació, un sobre afers substancials i un altre sobre qüestions pràctiques i tècniques. Com a primer pas de la nova proposta, Ibrahim Gambari va plantejar la creació de grups de treball sobre qüestions polítiques i comitès tècnics i que aquests definissin les seves agendes, així com un comitè de coordinació al qual els grups enviarien els informes. Els líders de les dues comunitats van acceptar la proposta perquè la consideraven positiva. D'altra banda, Kofi Annan i M. A. Talat van mantenir una reunió a la qual van abordar la situació actual de l'illa i les mesures que totes dues comunitats haurien de prendre per restablir la confiança com a passos cap al relançament de les negociacions per resoldre el conflicte. Annan va recordar i va reiterar les indicacions del seu últim informe al Consell de Seguretat, en el qual advocava pel final de l'aïllament imposat sobre la part nord de l'illa i per la promoció del seu desenvolupament, cosa que facilitaria una futura unificació de l'illa. M. A. Talat va qualificar de positiva la reunió, i va subratllar la importància de mantenir la qüestió de l'illa en el marc de l'ONU, considerant que la UE no era el marc adequat per abordar la resolució del conflicte sobre l'illa. El desembre, els ministres d'Exteriors de la UE van aprovar finalment la **proposta de la Comissió Europea de suspendre provisionalment les negociacions sobre l'adhesió de Turquia en vuit dels 35 capítols sobre els quals s'estructura el marc de negociació**. La decisió es va prendre pel contingut sobre la negativa de Turquia a obrir els seus ports i aeroports a Xipre, com exigeix el Protocol signat per Turquia el 2005 amb la UE, que la condicionava al fet que la UE complís la seva promesa sobre l'aixecament de l'aïllament de la comunitat turcoxipriota. Pocs dies abans de la presa de decisió del Consell, **Turquia va presentar una proposta que considerava un aixecament parcial de l'embargament amb l'obertura d'un port i un aeroport, i demanava a canvi l'obertura al tràfic internacional i el comerç de l'aeroport d'Ercan i del port de Famagusta, del nord de l'illa de Xipre**. La proposta va augmentar les divisions existents a la UE, que finalment va aprovar la suspensió parcial d'alguns temes de negociació, mentre que continuaria en altres. D'altra banda, **la UE va ratificar la promesa d'acabar amb l'aïllament de la part nord de l'illa, però va deixar l'elaboració dels detalls per a l'any següent**. La decisió europea va ser molt criticada pel Govern turc, que la considerava injusta i mancada de visió sobre la importància de l'aportació de Turquia al bloc. D'altra banda, **la proposta del Govern turc d'obrir parcialment les seves duanes va generar tensions internes entre el Govern i l'exèrcit, plasmades arran de la intervenció del general Y. Büyükkant que criticava que l'exèrcit no hagués estat consultat abans de l'anunci públic sobre la proposta**. A més, el general també va manifestar que la iniciativa divergia de la política d'Estat de Turquia. No obstant, el primer ministre i el ministre d'Exteriors van rebutjar les crítiques militars, tota una novetat en les dinàmiques internes turques, on l'exèrcit ha tingut un paper tradicionalment intervencionista en les qüestions polítiques en considerar-se el garant de la Constitució.

El procés de pau el 2007

El mes de gener les autoritats turcoxipriotes de l'illa van enderrocar una polèmica passarel·la a Nicòsia, la capital dividida de l'illa, construïda l'any 2005 i criticada per la comunitat grecoxipriota en considerar que afavoria les patrulles turcoxipriotes i que envaïa la zona de seguretat controlada per Nacions Unides. En el lloc de l'antiga passarel·la es pretén obrir un pas que comuniqui les dues comunitats, que se sumaria als altres cinc ja existents a l'illa des del 2003. A mitjan febrer, l'arquebisbe grecoxipriota Chrysostomos II i el líder turcoxipriota A. Younler es van reunir en el marc d'una trobada presidida pel president de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, R. van der Linden, de visita a l'illa per promoure el diàleg entre les dues comunitats, i que va mostrar la seva preocupació pel ritme lent d'implementació de l'acord assolit el juliol del 2006, promogut per Nacions Unides. El març, **el Govern grecoxipriota va demolar el mur del carrer Ledra del centre històric de la capital**. El segon trimestre, el líder turcoxipriota M. Ali Talat va plantejar en una carta al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, una tornada a les negociacions per assolir una solució al conflicte de l'illa sobre la base del Pla Annan del 2004, desvinculant-se de l'acord signat el 8 de juliol entre les dues parts de l'illa (l'anomenat Acord Gambari, en al·lusió al Secretari General Adjunt de l'ONU, Ibrahim Gambari) que contemplava la creació de grups de treball i comissions paral·leles que abordessin qüestions que afecten en la vida diària de la població, així com aspectes polítics més substancials. Com a

reacció a l'anunci turcochipriota, el Consell Nacional grecochipriota va aprovar unànimement donar suport a l'Acord Gambari com a única via per resoldre el conflicte de l'illa. Una enquesta realitzada per la UNFICYP va determinar, no obstant, que **una solució federal al conflicte de Xipre era la proposta que obtenia un suport majoritari a les dues comunitats**. El mes de juliol, finalment, el Consell de Seguretat de l'ONU va afirmar que el *statu quo* de l'illa era inacceptable i que les negociacions per assolir una solució definitiva al conflicte de l'illa han continuat en situació d'*impasse* durant molt de temps, per la qual cosa va instar les parts a involucrar-se de manera immediata en el procés de resolució i que cessessin les recriminacions mútues. El setembre es van reunir els líders polítics d'ambdues comunitats, després de més d'un any sense fer-ho, per mirar de relançar els acords de juliol del 2006, tot i que sense resultats. A finals de setembre, representants del PNUD responsables de promoure contactes entre la població d'ambdues parts de l'illa mitjançant el programa Acció per a la Col·laboració i la Confiança (ACT, per les seves sigles en anglès), van afirmar que la pau sostenible i duradora a Xipre només podia arribar mitjançant contactes regulars entre totes dues comunitats. No obstant, van alertar que les persones involucrades en la construcció de la pau entre les dues parts eren vistes com a traïdores o espies dins de la seva pròpia comunitat o per l'altra part. Per això van indicar que resultava prioritària la construcció de confiança, més en un context en el qual, segons una enquesta recent de Nacions Unides, el 86% dels grecochipriotes preguntats va afirmar no tenir cap contacte amb turcochipriotes, i entre aquests darrers, un 72% es va manifestar en el mateix sentit. A mitjan octubre, el president grecochipriota Tassos Papadopoulos va presentar a l'ONU una nova proposta de vuit punts destinada a accelerar la implementació dels acords de juliol del 2006, que **inclouria la participació substantiva de la societat civil amb la finalitat que el procés sigui més proper a la població i controlat de manera democràtica, així com mesures de caràcter militar i no militar per augmentar la confiança entre les dues comunitats**. La notícia de la proposta de Papadopoulos va arribar la vespra de la trobada de Ban Ki-moon amb el líder turcochipriota Mehmet Ali Talat.

El procés de pau el 2008

El candidat vencedor en la segona ronda de les eleccions presidencials, Demetris Christofias, va anunciar la seva intenció de reunir-se al més aviat possible amb el seu homòleg turcochipriota per abordar la resolució del conflicte de l'illa, i va fer una crida d'amistat a la meitat nord de l'illa per demanar-los que treballessin junts per la causa comuna de la pau. El candidat perdedor de la segona ronda, Ioannis Kasoulides, es va oferir a col·laborar en la recerca d'una solució definitiva a la divisió de l'illa. D'altra banda, el líder de la comunitat turcochipriota Mehmet Ali Talat va felicitar Christofias per la seva victòria i es va comprometre a resoldre el conflicte. També la Comissió Europea va instar Christofias a aconseguir un acord de pau. **Els líders polítics de les dues comunitats de l'illa van acordar, en la trobada del 21 de març, reprendre les negociacions per buscar una solució definitiva al conflicte**. El líder turcochipriota Mehmet Ali Talat i el seu homòleg grecochipriota es van comprometre a establir grups de treball i comitès tècnics de les dues comunitats perquè comencessin a preparar una agenda per reprendre les negociacions sobre la reunificació. D'altra banda, des de les Nacions Unides es va informar que el **subsecretari general per a Afers Polítics, Lynn Pascoe, lideraria un equip que es desplaçaria a Xipre per avaluar les necessitats que afronta el procés de diàleg per tenir èxit**. El mes d'abril es va reobrir el punt de pas del carrer Ledra, a la capital de Xipre, que comunica les dues meitats de l'illa, una obertura qualificada de símbol d'un nou context més esperançador per part del Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon. D'altra banda, el nou president grecochipriota Demetris Christofias va fer una crida a la retirada de les tropes turques de la meitat nord de l'illa i a la progressiva desmilitarització de la zona antiga de Nicòsia, travessada per la Línia Verda. També van iniciar les reunions els grups de treball i els comitès tècnics que els màxims líders de les dues comunitats de l'illa havien acordat establir després de la seva trobada bilateral del mes de març. Aquests òrgans hauran de funcionar durant tres mesos per preparar la represa de les negociacions substantives sobre la resolució del conflicte de l'illa prevista en aquell moment per a mitjan any. **Com a gest simbòlic positiu, el líder de la comunitat turcochipriota Mehmet Ali Talat va travessar a la part grecochipriota de Nicòsia pel pas del carrer Ledra, que acabaven d'obrir, en un gest**

dirigit a **promoure la reconciliació** de l'illa i considerat sense precedents per alguns analistes. Durant el passeig, que no havia estat anunciat, Ali Talat va comprar música grega i va llançar un missatge d'amistat. Tot i això, a principi del mes de maig i per primera vegada des de la seva arribada a la presidència del país dos mesos abans, **el president grecoxipriota Demetris Christofias va expressar dubtes seriosos sobre la represa de les negociacions per resoldre el conflicte**. Christofias va criticar el seu homòleg turcoxipriota per haver-se'n fet ressò i acostar-se a la posició del Consell Nacional de Seguretat turc, el qual, en un comunicat recent, havia defensat que la unificació de l'illa havia de passar primer per la creació de dos estats separats, els quals, més tard, es podrien unir com a estats fundadors en igualtat de condicions, la qual cosa, segons Christofias, implicaria l'abolició de la República de Xipre, reconeguda internacionalment. El Secretari General de l'ONU va nomenar com a nou representant especial a l'illa, l'etíop Taye-Brook Zerihoun, que va substituir la cap de la missió de l'ONU en funcions Elisabeth Spehar, que havia assumit el càrrec temporalment després de la sortida de Michael Moller. Al final del mes de maig, Taye-Brook Zerihoun va valorar positivament la disposició i els passos fets pels líders polítics de les dues comunitats de l'illa per avançar en la resolució del conflicte.

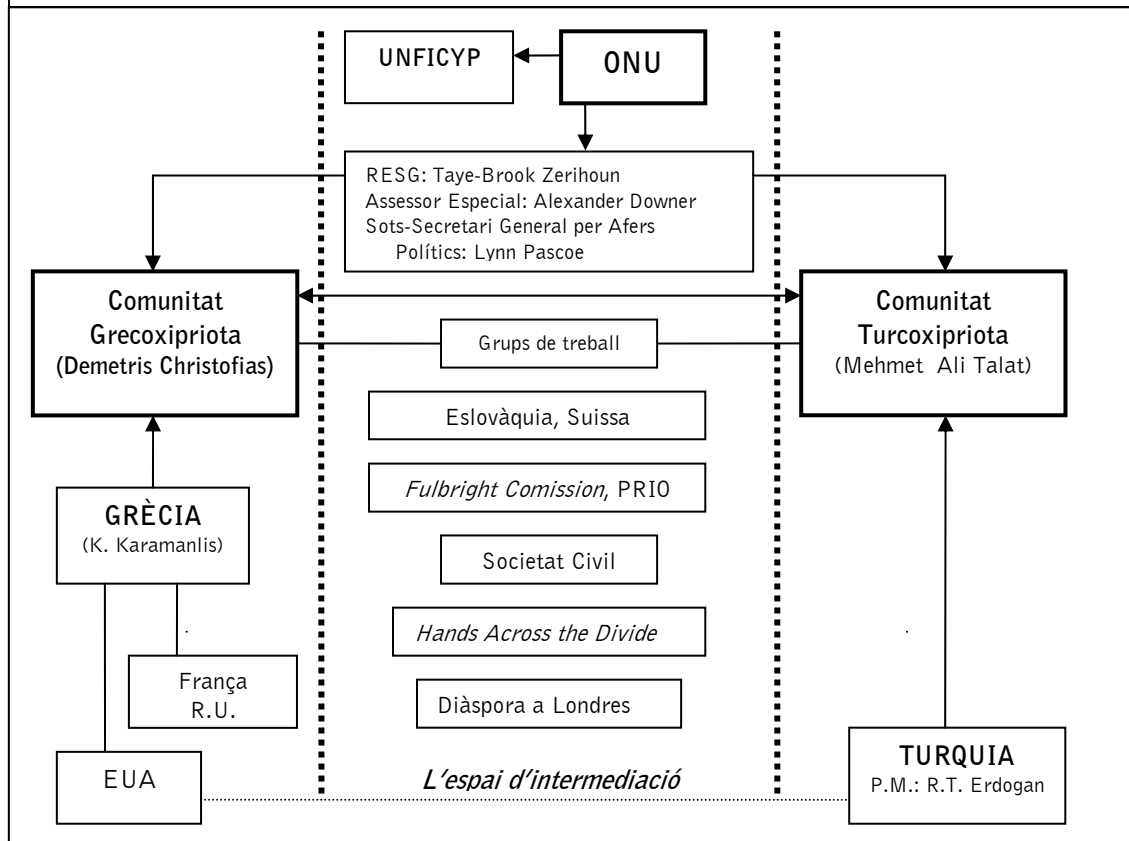
A final del mes de juny, els líders de les comunitats grecoxipriota i turcoxipriota, Dimitris Christofias i Mehmet Ali Talat, respectivament, van mostrar **acord en principi amb la sobirania única, la ciutadania comuna i personalitat internacional per a la futura federació** que resoldria la prolongada divisió de l'illa i que estaria formada per dos estats constituents, el grecoxipriota i el turcoxipriota. També van afirmar que, independentment de la resolució final, volien continuar obrint més punts de pas entre les dues comunitats, amb una atenció especial a la ciutat de Limnitis, i el líder de la comunitat grecoxipriota va assegurar la disposició del seu Govern a la desmilitarització del casc antic emmurallat de Nicòsia. A principi de juliol, el Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon es va reunir per separat amb els líders de totes dues comunitats per donar suport al *momentum* del procés de negociació i va anunciar la seva intenció de nomenar **nou assessor especial de l'illa l'exprimer ministre australià Alexander Downer**. Després d'una altra reunió dels dos líders, es va acordar que **la solució que es triés en el procés de negociacions seria posteriorment sotmesa a referèndum de forma separada i simultània davant de totes dues comunitats**. Com a acte simbòlic, el president grecoxipriota i la seva esposa planejarien visitar els seus homòlegs turcoxipriotes per felicitar-los per la boda de la seva filla. A principi de setembre, els líders de les dues comunitats de l'illa van mantenir la primera reunió d'inici de les negociacions essencials per a la reunificació de l'illa. La trobada va comptar amb la presència del representant especial de l'ONU Taye-Brook, a la residència del qual es va celebrar la reunió, i de l'enviat especial del Secretari General de l'ONU Alexander Downer. L'agenda de la reunió es va centrar en qüestions de procediment i **està previst que tots dos líders es reuneixin un cop la setmana durant el procés de negociacions**, contacte que també està reforçat per la línia telefònica establerta entre tots dos. A mitjan mes de setembre, els líders de les dues comunitats es van tornar a reunir, en un clima de cordialitat, per avançar cap a la reunificació de l'illa, encara que no van aconseguir resoldre dues qüestions importants de l'agenda: la Governabilitat i el repartiment del poder polític, aspectes que també van ser abordats en una posterior reunió celebrada a mitjan mes d'octubre.

El mes de novembre, com a nova mostra de les mesures de confiança mostrades entre les dues comunitats, les esposes dels líders de les dues comunitats de l'illa es van reunir al nord de l'illa. Elsi Christofias, esposa del president grecoxipriota, va acceptar la invitació d'Oya Talat, esposa del líder turcoxipriota, a prendre cafè a la residència d'aquesta última, a Kyrenia. Talat ja havia visitat la residència d'Elsi Christofias el mes d'abril d'aquell mateix any, quan l'havien convidada. Mentrestant, van prosseguir les negociacions entre els líders polítics de les dues comunitats de l'illa. El president grecoxipriota Demetris Christofias i el líder turcoxipriota Mehmet Ali Talat van abordar qüestions relatives a delictes federals, una qüestió sobre la qual van arribar a una convergència gairebé absoluta, i a la policia federal, afer sobre el qual continuaran discutint en pròximes trobades. **El president grecoxipriota Demetris Christofias, de visita a Xipre, va afirmar que la solució proposada per al conflicte sobre la base d'una federació bizonal i bicomunal durà a un únic estat, federal, de sobirania única, així com d'identitat**

internacional i nacionalitat única. Segons Christofias s'evolucionarà des de la República de Xipre cap a una federació, fet que, en la seva opinió, Turquia i els líders turcoxipriotes no comparteixen. Christofias va assenyalar que la solució no consistiria en què dos estats iniciessin una nova relació, sinó que únicament després d'haver arribat a un acord i firmat una solució entre les dues comunitats podrien emergir dos estats, que serien parts constituents de la federació. El mes de desembre es van celebrar dues noves rondes del procés negociador encapçalat pels líders de les dues comunitats de l'illa sota els auspicis de l'ONU. L'agenda de les trobades va continuar centrada en el primer capítol, el de la Governabilitat i el repartiment de poder. Dins d'aquest apartat, els dos líders van abordar, en la trobada del 2 de desembre, aspectes relatius a l'administració pública, mentre que en la del 16 de desembre es van centrar en les relacions exteriors i els poders del Govern federal. Paral·lelament a les trobades d'alt nivell, es van continuar celebrant les reunions dels equips tècnics de totes dues parts.

Webs d'interès
<ul style="list-style-type: none"> • Consell de Seguretat de la ONU (www.un.org) • Pla de Pau de l'ONU (www.cyprus-un-plan.org) • UNFICYP (www.un.org/Depts/dpko/missions/unficyp) • www.cyprus-conflict.net

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • Els líders polítics de les dues comunitats de la illa van reprendre les negociacions per cercar una solució definitiva al conflicte. • El Subsecretari General per Afers Polítics de Nacions Unides, Lynn Pascoe, va liderar un equip que es va desplaçar a Xipre per avaluar les necessitats que afronta el procés de diàleg. • Els líders de les dues comunitats van multiplicar els gestos per tal de crear confiança mútua, i van decidir trobar-se semanalment. També es van posar d'acord amb la sobirania única, la ciutadania comú i personalitat internacional per a la futura federació.

b) Caucàs

ARMÈNIA – AZERBAIDJAN (Nagorno Karabakh)

Context del conflicte

L'any 1988, i després d'un llarg període sota el règim soviètic, va esclatar el conflicte a **Nagorno Karabakh**, enclavament de majoria armènia al sud-oest de l'Azerbaidjan, quan l'assemblea local va votar ser administrada per Armènia, decisió que no va acceptar l'Azerbaidjan. La tensió del conflicte va anar augmentant fins arribar a la guerra oberta entre 1991 i 1994, amb més de 30.000 morts i un milió de persones desplaçades. **El 1994 es va signar un alto el foc**, i des d'aleshores continuen obertes les negociacions per aconseguir la pau, amb dos punts principals: l'estatut de l'enclavament i la devolució dels territoris ocupats per l'exèrcit armeni. Actualment hi juga un paper molt important la construcció d'un oleoducte entre l'Azerbaidjan, Geòrgia i Turquia, amb un cost de 2.900 milions de dòlars. La companyia **British Petroleum** té una enorme influència sobre l'Azerbaidjan, un país molt ric en petroli.

<p>Població: Nagorno-Karabakh (145.000); Armènia (3 milions) i Azerbaidjan (8,4 milions)</p> <p>Superfície; Armènia (30.000 Km²); Azerbaidjan (87.000 Km²); Nagorno Karabakh (4.400 Km²)</p> <p>IDH: 83 (Armènia), 98 (Azerbaidjan), de 177</p> <p>PIB. Armènia: 5.800 milions de \$; Azerbaidjan: 15.600 milions de \$</p> <p>Renda per habitant. Armènia: 1.920 \$; Azerbaidjan: 1.840 \$</p> <p>Morts pel conflicte: 30.000</p> <p>Persones desplaçades: 720.000</p> <p>Actors armats: FAS dels dos països</p> <p>Facilitacions: OSCE, Grup de Minsk (França, Rússia i EUA)</p>
--

Antecedents del procés de pau

Els intents per assolir un acord de pau aquesta última dècada han quedat obstaculitzats per la no acceptació d'una de les parts, l'Azerbaidjan, de la mediació de l'**OSCE** i del **Grup de Minsk**, i per la contínua proliferació de propostes i plans per part de diferents països. L'OSCE exerceix funcions de mediació des del 1995, amb l'estratègia de reforçar la cooperació econòmica entre els dos països. L'agost del 1995, el director de l'OSCE va designar un Representant Personal per a la qüestió. L'octubre del 2000, Armènia, al costat de Rússia i de quatre repúbliques més de la CEI, va signar l'acord de revitalització del Tractat de Taixkent de 1992 (Tractat de Seguretat Col·lectiva), que inclou procediments legals per al desplegament de tropes en cas d'agressió.

El juliol de 1999, l'**OSCE** va aprovar la instal·lació d'una Oficina a Erevan (Armènia), operativa des de febrer del 2000, que du a terme activitats polítiques, econòmiques, mediambientals i humanes. Funciona independentment del Grup de Minsk, copresidit per França, Rússia i els EUA, que promou un acord pacífic per al conflicte. Aquest grup és el resultat d'un acord adoptat per la CSCE (antic nom de l'OSCE) el 1992, amb la intenció de celebrar una conferència per a una solució pacífica. Encara que la conferència no s'hagi celebrat, l'anomenat "**procés de Minsk**" continua. Els presidents Robert Kocharian d'Armènia, i Heidar Aliev, de l'Azerbaidjan, que després va traspasar el poder al seu fill Ilham Aliev, es van trobar 20 vegades des de la seva primera reunió el 1999 fins a l'abril del 2001, quan s'arriba a un acord sobre els anomenats "**Principis de París**", amb la mediació del president Chirac, que finalment no es van arribar a signar. Aquell any, tots dos països van entrar al Consell d'Europa. Després van estar un any i mig sense reunir-se directament, fins al mes d'agost del 2002. Els dos líders estaven molt pendents de conservar el poder, desconfiaven l'un de l'altre i no implicaven les seves poblacions en la recerca de la pau. El president de l'Azerbaidjan es va mostrar molt crític amb la mediació de l'OSCE i amb el paper de l'ONU. A més, sempre s'ha oposat al fet que a les negociacions hi participés qualsevol representació de l'autoproclamada República de Nagorno Karabakh.

El gener del 2004, Turquia i l'Azerbaidjan van expressar el seu interès a mantenir converses a tres bandes amb el Govern armeni, al mateix temps que el president de l'Azerbaidjan s'entrevistava amb el president francès, al qual va demanar que tingués un paper més actiu en la resolució del conflicte. Poc després, el president d'Armènia va rebutjar buscar qualsevol altre pla. El mes d'abril, els Governos d'Armènia i de l'Azerbaidjan es van reunir a Praga sota els auspicis del Grup de Minsk, que va ser criticat de nou pel Govern de l'Azerbaidjan per no fer propostes concretes. Davant d'aquest *impasse*, el maig la UE va anunciar el seu interès a tenir un paper més actiu en la resolució del conflicte, mentre que centenars de persones es manifestaven a Nagorno Karabakh com a protesta per les males condicions de vida a l'enclavament i per demanar el final del conflicte. El juny, el president de l'Azerbaidjan va instar la comunitat internacional, especialment la UE i el **Consell d'Europa**, a intensificar els seus esforços per resoldre el conflicte, ja que la mediació del Grup de Minsk no donava resultats. Dies després, Turquia va presentar un pla de pau semblant al que l'ONU havia proposat per a Xipre.

Al llarg del 2005 van prosseguir les reunions entre representants de tots dos països en el marc del que s'ha anomenat "Format de Praga" per a la resolució del conflicte, amb reunions puntuals perquè les parts exposessin els seus punts de vista. Tot i les crítiques del president azerbaidjanès a la mediació duta a terme pel Grup de Minsk de l'OSCE, el mes d'abril es van reunir per separat els ministres d'Exteriors armeni i azerbaidjanès amb els membres del Grup de Minsk. El mes de març es van produir diversos enfrontaments entre les FAS de tots dos països, i els respectius presidents es van reunir a Varsòvia el mes de maig. Aquell mateix mes, el ministre d'Exteriors azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va anunciar que el Govern armeni estava disposat a alliberar les regions azerbaidjaneses ocupades des dels anys noranta, sempre que s'arribés a un acord definitiu sobre l'estatus de l'enclavament.

A mitjan 2005, i després de la reunió a Varsòvia dels dos presidents, tots dos Governos van assenyalar la possibilitat d'arribar a un acord abans d'acabar l'any, i que implicaria la devolució a l'Azerbaidjan per part d'Armènia del control de cinc dels set districtes adjacents a Karabakh, controlats per les forces armènies, així com el desplegament d'una missió de manteniment de la pau de països de l'OSCE, tot i que sense la participació del Grup de Minsk. Segons l'esmentat acord, entre 10 i 15 anys després la població de Nagorno Karabakh seria consultada en un referèndum. Els presidents dels dos països també es van reunir el mes d'agost a Rússia i en van valorar de forma diferent el resultat. El novembre, i per primera vegada, es van celebrar eleccions al Parlament de l'Azerbaidjan, amb la inclusió de la circumscripció de la capital de Nagorno Karabakh. En acabar l'any, el mediador rus declarava que tant Armènia com l'Azerbaidjan s'havien posat d'acord en el desplegament de "cascos blaus" a la regió, i els mediadors de l'OSCE es van mostrar optimistes amb la trobada de tots dos presidents prevista per a finals de gener del 2006, i confiats que s'arribaria a un acord definitiu durant l'any 2006.

En començar l'any 2006, però, les negociacions entre els dos països van continuar sense avenços significatius després de la reunió que els ministres d'Exteriors d'ambdós països van celebrar el gener a Londres, amb la facilitació del Grup de Minsk, i de la trobada celebrada a París el mes de febrer entre els presidents dels dos països. El subcomitè sobre Nagorno Karabakh de l'Assemblea Parlamentària del **Consell d'Europa va presentar, a primers d'any, un document en el qual es proposava l'autonomia com un model per resoldre el conflicte, i que l'estatus de la zona es decidís en una segona fase de l'anomenat "procés de Praga"**. Representants de la cancelleria azerbaidjanesa van assenyalar que el seu Govern podria acceptar l'estatus definitiu de la regió mitjançant una consulta nacional, però que en la consulta hi hauria de participar tota la població, incloses les comunitats armènies i azerbaidjaneses de Karabakh. El ministre d'Exteriors rus, per la seva banda, va assenyalar que l'OSCE no era una organització eficient per resoldre el conflicte, i el president rus Vladimir Putin va expressar la intenció d'involucrar-se més en la facilitació del procés, i va anunciar que convidaria el president armeni Robert Kocharian a visitar Moscou. Aquest últim va amenaçar amb reconèixer la República de Nagorno Karabakh en cas que l'Azerbaidjan abandonés les negociacions de pau o es produís una ofensiva armada. Les negociacions van rebre un nou impuls durant el segon trimestre, després del fracàs de la primera

ronda de converses el febrer del 2006 a França. **El maig, representants armenis i azerbaidjanesos es van reunir a Washington (EUA) i van aconseguir aproximar posicions en les negociacions de pau.** Aquesta trobada va tenir lloc després que el Grup de Minsk de l'OSCE s'hagués reunit i hagués decidit enviar el representant francès B. Fassier perquè parlés amb totes dues parts i acordés una nova trobada, ja que Armènia i l'Azerbaidjan havien suspès tots els contactes. El president francès Jacques Chirac va demanar al seu homòleg azerbaidjanès Ilham Aliev un nou impuls per assolir una resolució pacífica del conflicte. Però representants armenis van declarar que no anirien a la trobada de la Comunitat d'Estats Independents (CEI) que se celebrava a l'Azerbaidjan després que el portaveu azerbaidjanès hagués assegurat que les autoritats azerbaidjaneses no estaven en condicions de garantir la seva seguretat. El juny, finalment, els líders d'Armènia i de l'Azerbaidjan es van reunir a Bucarest (Romania) per analitzar les converses mantingudes amb el Grup de Minsk i l'OSCE. El juliol, el president azerbaidjanès Ilham Aliev va assenyalar que les últimes propostes fetes pel Grup de Minsk de l'OSCE eren un reflex de la posició dels mediadors, però no van ser acordades per les parts. La proposta comprenia la retirada de les tropes armènies de les zones azerbaidjaneses ocupades, seguida d'una normalització de les relacions diplomàtiques i econòmiques entre tots dos països, el desplegament de forces de manteniment de la pau a la zona en conflicte i, finalment, una votació per determinar l'estatus de l'Alt Karabakh. El mandatari azerbaidjanès va indicar que el primer pas per a la resolució del conflicte havia de ser la restauració de la integritat territorial del seu país i que aquesta qüestió no podia ser objecte de discussió. El mes d'agost, el representant especial del president de l'OSCE per al conflicte de Nagorno Karabakh, Andrzej Kasprzyk va acusar Armènia de dur a terme una política de terra cremada en els districtes fronterers de l'Azerbaidjan i de l'autoproclamada república de Nagorno Karabakh, davant de la tornada dels azerbaidjanesos que havien abandonat les seves cases a la zona durant el període 1990-1991. Tot i això, el mes de setembre el ministre d'Afers Exteriors armeni V. Oskanian va assegurar que el diàleg obert amb l'Azerbaidjan es trobava en un moment crucial, després d'haver assolit acords sobre els principis bàsics de la disputa. No obstant, va advertir que qualsevol intent de Nacions Unides de mitjançar en les negociacions de pau comportaria el cessament d'aquestes negociacions, en referència a la crida conjunta feta per l'Azerbaidjan, Geòrgia, Ucraïna i la República de Moldàvia a l'Assemblea General de l'ONU perquè considerés el conflicte.

La segona quinzena de novembre del 2006, el president armeni Robert Kocharian i el seu homòleg azerbaidjanès Ilham Aliev es van reunir, al marge de la cimera de la Comunitat d'Estats Independents (CEI), en un intent de rellançar la diplomàcia per abordar la disputa territorial que enfronta tots dos països entorn de l'enclavament de Nagorno Karabakh. Aliev va afirmar, després de la trobada, que el seu país estava pròxim a superar l'estancament del conflicte amb Armènia. Davant del fracàs de les converses del febrer anterior a París, i davant del context preelectoral a Armènia, que havia de celebrar eleccions parlamentàries el maig del 2007, la nova reunió va ser acollida amb sorpresa per alguns analistes, que apuntaven el creixent aïllament armeni en el panorama regional i pressions internacionals com a factors que impulsaven aquest nou acostament. El mes de desembre, l'autoproclamada república independent de Nagorno Karabakh va aprovar, en referèndum, una constitució que descrivia la regió com un Estat sobirà, democràtic i social amb poders sobre el territori actualment controlat pel Govern separatista, tot i que no va abordar qüestions com la ciutadania o l'espínosa qüestió del retorn dels refugiats azerbaidjanesos en una regió de majoria ètnica armènia. El president *de facto* de Nagorno Karabakh, Arkady Ghokassian, va afirmar que la Constitució no era la resposta a tots els problemes del territori, però sí una oportunitat d'augmentar les possibilitats de ser reconeguts externament. Segons els resultats preliminars, almenys un 98,6% dels votants van donar suport al text en una consulta celebrada el quinzè aniversari de la votació en referèndum de la seva independència, que va comptar amb 54 observadors, principalment d'Armènia, Rússia i França. No obstant, de forma general el referèndum no va ser reconegut internacionalment, i va comptar amb el rebuig d'actors com la UE, el Consell d'Europa i l'OSCE. L'Azerbaidjan va criticar la votació i la va considerar una interferència il·legítima al procés de resolució de la disputa sobre el territori. En aquest sentit, també l'OSCE va assenyalar que la votació podria posar en perill els avenços registrats en les converses entre Armènia i l'Azerbaidjan amb la mediació de l'OSCE

entorn del territori en disputa. Precisament, durant les darreres setmanes s'havien accelerat els esforços per acostar posicions entre tots dos països. El ministre d'Exteriors armeni Vartan Oskanian va afirmar que les posicions estaven avançant i que hi havia possibilitats d'arribar a un acord, fins i tot en els punts més difícils, i també va assenyalar que **totes dues parts discutien l'opció de celebrar un referèndum sobre l'estatus de la regió**. El seu homòleg azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va assenyalar que tots els aspectes estaven resolts tret d'un, suposadament el de l'estatus del territori sobre el qual **l'Azerbaidjan es manté partidari de l'autonomia dins de l'Estat azerbaidjanès, mentre que Armènia defensa l'autodeterminació**. Aquests últims esforços per accelerar una solució s'emmarcaven, segons alguns analistes, en la necessitat d'aconseguir un acord abans que les parts es veiessin immerses en les dinàmiques preelectorals de les eleccions parlamentàries del 2007 a Armènia i les presidencials a tots dos països el 2008.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, els ministres d'Exteriors d'Armènia i l'Azerbaidjan, Vartan Oskanian i Elmar Mammadyarov respectivament, van mantenir diverses reunions per abordar el conflicte entorn al territori de Naborno Karabakh, la primera a Moscou, a la que també van assistir diplomàtics nord-americans i francesos i el ministre d'Exteriors rus, i després a Ginebra. **Armènia i Turquia van expressar la seva voluntat de millorar la seva relació**, marcada fins aleshores per l'absència de llaços diplomàtics i el tancament des del 1993 de la frontera comuna pel conflicte que enfronta Armènia i l'Azerbaidjan, aliat aquest darrer de Turquia. A mitjan febrer, el president azerbaidjanès Ilham Aliev va expressar la seva preferència per solucionar el conflicte per vies pacífiques, tot i que va afirmar que el seu país mai no acceptarà la independència del territori ni la seva unificació amb Armènia, deixant oberta la porta a una eventual opció militar. Igualment, va emfatitzar que **l'Azerbaidjan estava augmentant de manera molt significativa la seva capacitat militar**. Les seves afirmacions van contrastar amb declaracions dels mediadors del Grup de Minsk de l'OSCE, que van mostrar optimisme pel que fa als avenços en les negociacions. **Entre els punts bàsics de l'agenda hi ha l'eventual celebració d'un referèndum d'autodeterminació després de l'alliberament de com a mínim sis dels set districtes azerbaidjanesos que envolten l'enclavament de Nagorno Karabakh i que estan ocupats per forces armènies**. No obstant, la idea de la consulta no va avançar pels desacords sobre el seu abast i els temps, i es va arribar al punt que el ministre d'Exteriors azerbaidjanès va afirmar que el referèndum era inacceptable per al seu país. Encara hi ha unes 690.000 persones desplaçades internes a l'Azerbaidjan procedents de Nagorno Karabakh i dels seus districtes adjacents. A més, encara hi ha unes 30.000 persones, majoritàriament armènies, desplaçades a Nagorno Karabakh procedents d'altres zones de l'Azerbaidjan. A mitjan abril, el ministre d'Exteriors armeni Vartan Oskanian i el seu homòleg azerbaidjanès Elmar Mammadyarov es van reunir a Belgrad en la seva segona trobada durant el 2007 per abordar la resolució del conflicte a partir de les propostes del Grup de Minsk de l'OSCE (França, Rússia i els EUA), amb la presència també dels responsables d'aquest grup.

El maig, unes declaracions del president azerbaidjanès Ilham Aliev sobre un hipotètic acord amb Armènia per a la resolució de la disputa territorial sobre Nagorno Karabakh i unes suposades concessions del país veí van crear confusió pel desmentiment de les autoritats armènies. Segons Aliev, Armènia hauria accedit a una retirada progressiva dels set districtes ocupats que voregen Nagorno Karabakh, inclòs l'estratègic corredor de Lachin i el districte més ampli de Kelbacar. Al seu torn, l'Azerbaidjan hauria accedit a un desplegament limitat de forces internacionals de manteniment de la pau. Segons Aliev, l'estatus futur atorgaria una autonomia més gran que la que tenia la regió abans del 1988 com a entitat autònoma dins de l'antiga República Socialista Soviètica de l'Azerbaidjan, i aquells armenis que volguessin un major grau d'autodeterminació podrien abandonar la zona i assentar-se a Armènia. L'enrenou que van causar les declaracions d'Aliev va venir motivat per l'aparent contradicció amb els principis acordats per ambdues parts el juny del 2006, que contemplaven una perspectiva global per fases, segons la qual diversos elements de la resolució del conflicte s'haurien d'abordar i resoldre en un únic acord de pau, encara que la implementació no es dugués a terme de manera simultània. Entre els principis es contemplava la celebració d'un referèndum entre la població de la regió. **El juny, i per primera**

vegada des del novembre del 2006, es van reunir els presidents d'ambdós països, aprofitant la cimera de la CEI, però sense que s'hi produïssin avenços. A finals de juny, els líders de Nagorno Karabakh van reclamar una participació directa en el procés de resolució del conflicte, el format actual del qual exclou les autoritats de l'enclavament en disputa des de que l'any 1997 l'Azerbaidjan va exigir la seva exclusió després de diversos anys de participació. Una delegació composta pels ambaixadors d'Armènia i l'Azerbaidjan a Rússia va realitzar un viatge conjunt a les seves respectives capitals per primer cop en 13 anys. El viatge, que també incloïa figures acadèmiques i culturals de tots dos països, va incloure a més una visita a Nagorno Karabakh, on es van reunir amb el considerat president de la república independent *de facto*.

L'anterior responsable dels serveis de seguretat de Nagorno Karabakh, Bako Saakian, va obtenir el 85% dels vots a les eleccions presidencials celebrades el juliol a l'autoproclamada república independent. Saakian, que havia participat activament en el conflicte armat entre els anys 1988 i 1994, havia declarat en més d'una ocasió que era partidari de la independència respecte a l'Azerbaidjan. A principis de setembre, el portaveu del ministre d'Exteriors armeni, Vladimir Karapetian, va afirmar en resposta a la presentació d'un projecte de llei per part de l'opositor Raffi Hovannisian que encara no havia arribat el moment de reconèixer Nagorno Karabakh com un Estat independent, i que Armènia ha d'esperar a fer-ho fins que aquest pas sigui totalment efectiu. A primers d'octubre, el ministre d'Exteriors azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va afirmar davant de l'Assemblea General de l'ONU que el Consell de Seguretat de l'ONU hauria de ser l'espai on trobar una solució al conflicte que enfronta el país amb Armènia en relació a l'enclavament de Nagorno Karabakh. Segons Mammadyarov, **les negociacions a través del marc de l'OSCE no han donat fins ara cap resultat**. De fet, a la darrera reunió de l'OSCE celebrada a Madrid a finals d'any, la discussió sobre el document de Principis Bàsics va resultar molt difícil. Entre els aspectes que contempnen aquests Principis s'hi inclouen el progressiu alliberament dels set districtes administratius de l'Azerbaidjan fronterers amb Nagorno Karabakh i ocupats per forces armènies des de la guerra; la desmilitarització de la zona de conflicte; el desplegament de forces internacionals de manteniment de la pau; la repatriació de colons armenis; i el retorn de la població azerbaidjanesa desplaçada interna. Qüestions com la de l'estatus de Nagorno Karabakh es determinaran posteriorment.

El procés de pau el 2008

Durant el primer trimestre no es va aconseguir cap avenç a pesar que la nova presidència de torn de l'OSCE havia anunciat que la gestió del conflicte seria una de les seves prioritats i que presentaria una nova proposta els primers mesos de l'any. A mitjan mes de febrer, però, el president azerbaidjanès Ilham Aliyev va declarar, en una trobada amb responsables de la UE durant una visita al sud del Caucas, que l'Azerbaidjan estava preparat per llançar una guerra amb la veïna Armènia pel territori en disputa de Nagorno-Karabakh. El mes de març, el Govern de l'Azerbaidjan va advertir que podria revisar les seves relacions amb França, Rússia i els EUA, països que presideixen de forma trilateral el Grup de Minsk de l'OSCE, que actua com a mediador en el procés de negociació del conflicte. L'anunci es va produir després que els tres països, juntament amb quatre més, votessin contra una resolució no vinculant aprovada en l'Assemblea General de l'ONU i que instava Armènia a la retirada immediata, incondicional i completa de totes les forces armènies del territori de l'Azerbaidjan. Diversos diplomàtics van manifestar que el text, preparat per l'Azerbaidjan, no mostrava una aproximació equilibrada al problema. A principi del mes d'abril, els copresidents del Grup de Minsk de l'OSCE (organisme mediador en el conflicte) es van reunir amb el president azerbaidjanès Ilham Aliev, en el marc de la cimera de l'OTAN a Bucarest. Per la seva banda, el portaveu del Ministeri d'Exteriors armeni va criticar el Govern azerbaidjanès per no haver acceptat la celebració d'una reunió entre els presidents dels dos països. Les crítiques es van produir en un context d'increment de les recriminacions i de qüestionament del format mediador de l'OSCE per l'Azerbaidjan. En aquest sentit, el Govern azerbaidjanès va demanar al secretari general de l'OSCE l'aclariment de tots els procediments possibles per reemplaçar o posar fi a la presidència del Grup de Minsk, si bé, posteriorment, els dos presidents es van comprometre a continuar cooperant amb l'òrgan

mediador internacional. A principi del mes de maig, el Parlament armeni va adoptar una declaració en la qual instava el president i el ministre d'Exteriors a assumir la iniciativa en la resolució del conflicte de Nagorno-Karabakh i a establir les bases legals perquè Armènia actués com a garant oficial de la seguretat de la regió independentista. El mes de juny, es van reunir els presidents dels dos països, la primera reunió des que Serge Sarkisian havia accedit a la presidència armènia. Prèviament, Sarkisian havia declarat que la independència de Nagorno-Karabakh era irreversible.

Diplomàtics de Turquia i d'Armènia es van reunir el mes de juliol a Suïssa per avançar en la normalització de les relacions entre tots dos països, bloquejades des de la independència d'Armènia el 1991. Com a gest simbòlic, el president armeni va invitar el seu homòleg turc al partit de futbol de classificació per a la Copa del Món entre Turquia i Armènia que va tenir lloc a la capital armènia el mes de setembre. Aquest acostament podria ajudar a trencar l'aïllament que l'Azerbaidjan havia imposat a Armènia, i una mostra d'això és que Turquia va proposar celebrar una trobada tripartida per solucionar el conflicte. El mes d'agost, després d'haver visitat la província, el ministre de Defensa armeni Seyran Ohanyan va declarar que, segons ell, les autoritats i la població de Nagorno-Karabakh haurien de ser part activa en les negociacions conduents a resoldre el conflicte. En la seva opinió, seria possible que participessin en l'última fase de les negociacions. A final de setembre, el president turc Abdullah Gül va considerar que hi havia una nova oportunitat per tractar de resoldre el conflicte. El Govern turc, que estava en un procés d'acostament diplomàtic amb Armènia per superar la històrica enemistat entre tots dos països, va proposar una trobada triple entre els tres països aprofitant l'Assemblea General de l'ONU. A la reunió van tractar la **proposta turca de crear un nou mecanisme regional, que inclouria Armènia, l'Azerbaidjan, Geòrgia, Rússia i Turquia, sota l'ègida de la Plataforma per a l'Estabilitat i la Cooperació al Caucas**, nom amb què es coneix la iniciativa turca. Segons el ministre d'Exteriors turc, els seus homòlegs armeni i azerbaidjanès li van transmetre el seu suport a la Plataforma i el van instar a organitzar més trobades trilaterals. Això no obstant, alguns analistes van assenyalar que Armènia no era favorable al fet que Turquia fes de mediador en el conflicte de Nagorno-Karabakh, tot i que acceptarien que pogués tenir algun grau de participació en el procés. D'altra banda, segons alguns analistes, Turquia i l'Azerbaidjan estarien estudiant la possibilitat d'oferir a Armènia la seva participació en el projecte de gasoducte Nabucco a canvi d'una flexibilitat més gran en la seva posició sobre Nagorno-Karabakh. A mitjan mes d'octubre, el president rus Dimitry Medvedev va fer un viatge oficial a Armènia, el primer des de l'inici de la seva presidència. A l'acabament de la reunió amb el seu homòleg armeni, Medvedev va afirmar que tant Armènia com l'Azerbaidjan estaven disposats a buscar solucions i que esperava reunir-se aviat amb els líders de tots dos països. Ilham Aliyev va ser reelegit president de l'Azerbaidjan i va obtenir, així, el seu segon mandat de cinc anys en unes eleccions que van ser boicotejades pels principals partits de l'oposició.

A principi del mes de novembre, els presidents armeni i azerbaidjanès van firmar una declaració conjunta, promoguda i firmada també pel seu homòleg rus, de compromís amb la continuació del diàleg directe entre les dues parts amb la mediació del Grup de Minsk de l'OSCE. A més, es va considerar que el procés continués entre presidents i ministres d'Exteriors. El líder de Nagorno-Karabakh, Bako Sahakyan, va valorar positivament la renovada atenció internacional i els intents de solucionar el conflicte a la regió en relació amb l'anomenada Declaració de Moscou (firmada per Armènia, l'Azerbaidjan i Rússia el 2 de novembre), però va reclamar que era necessària la participació de Nagorno-Karabakh en el procés de pau. El president armeni Serzh Sargsyan també va valorar positivament que l'Azerbaidjan firmés la Declaració de Moscou, en què es descarta l'ús de la força. **Sargsyan va manifestar que l'Azerbaidjan hauria de reconèixer el dret de la població de Nagorno-Karabakh a l'autodeterminació i que, després d'aquest pas, en vindrien d'altres.** En aquest sentit, va assegurar que el control dels territoris, en al·lusió a la presència armènia, no era una finalitat en si mateixa, sinó un mitjà de protecció de Nagorno-Karabakh. Aliyev va reiterar la seva posició favorable a un pla de resolució per etapes en què primer es posés fi al control d'Armènia de les àrees dins de l'Azerbaidjan i es permetés el retorn de la població desplaçada. Segons Aliyev, si aquestes qüestions fossin resoltes, es podria discutir el

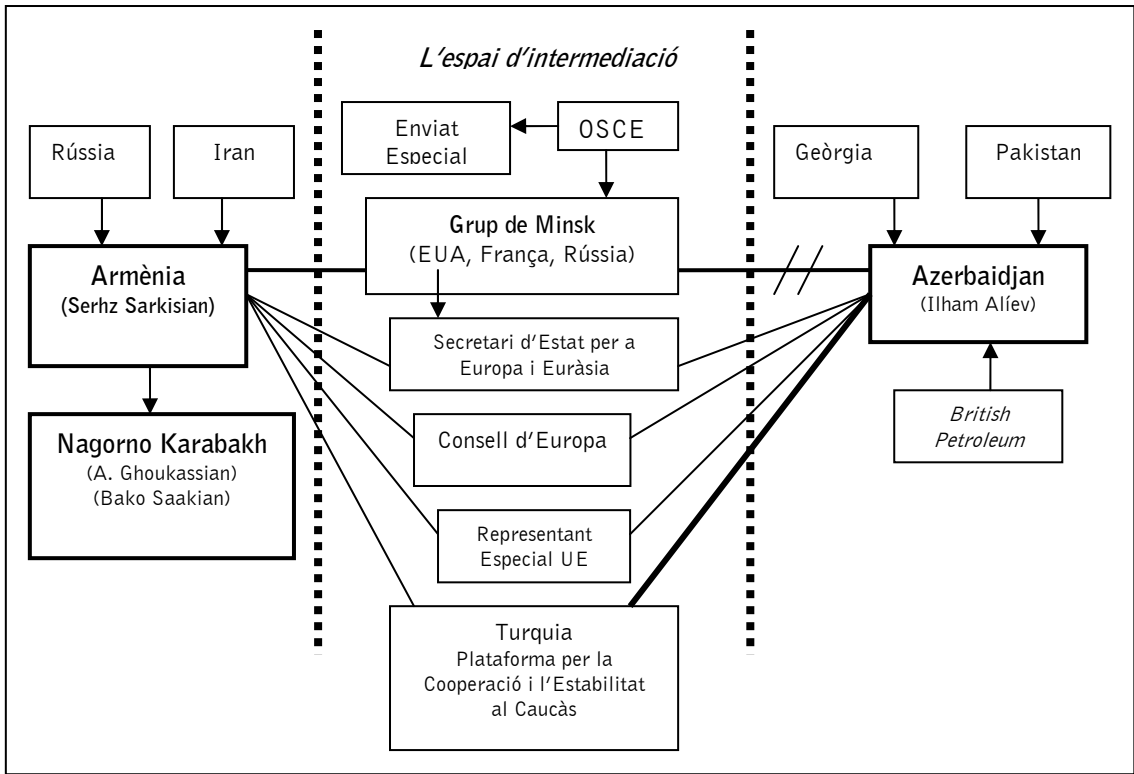
futur estatus de Nagorno-Karabakh, encara que la solució a l'estatus hauria d'estar –segons Aliyev– dins del marc de la integritat territorial de l'Azerbaidjan. En un altre ordre de coses, representants d'ONG armènies i azerbaidjaneses es van reunir a Brussel·les per tractar el conflicte de Nagorno-Karabakh. En la trobada es va discutir sobre models d'arquitectures polítiques com el de les illes Aland i el d'Irlanda del Nord. El mes de desembre, els copresidents del Grup de Minsk van presentar un comunicat conjunt en què aplaudien la Declaració de Moscou com el començament d'una nova fase, que van qualificar de prometedora, en el marc dels intents d'ampliar la pau al sud del Caucas, i el ministre d'Exteriors azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va afirmar, en el marc de la cimera de l'OSCE a Hèlsinki, que la Declaració de Moscou entre Armènia, l'Azerbaidjan i Rússia constituïa una bona base per a la resolució del conflicte. D'altra banda, l'ambaixador de l'Iran a l'Azerbaidjan Naser Hamidi Zare va afirmar que **l'Iran estava disposat a ajudar a resoldre el conflicte** sobre Nagorno-Karabakh i va assenyalar que havia fet propostes a l'Azerbaidjan sobre aquesta qüestió.

Fets més significatius de l'any

- Va continuar el qüestionament del format mediador de l'OSCE per l'Azerbaidjan.
- Diplomàtics de Turquia i d'Armènia es van reunir a Suïssa per avançar en la normalització de les relacions entre tots dos països.
- Turquia va proposar crear un nou mecanisme regional per solucionar el conflicte, que inclouria Armènia, l'Azerbaidjan, Geòrgia, Rússia i Turquia, sota l'ègida de la Plataforma per a l'Estabilitat i la Cooperació al Caucas.
- El president de l'Azerbaidjan va reiterar la seva posició favorable a un pla de resolució per etapes, en què primer es posés fi al control d'Armènia de les àrees dins l'Azerbaidjan i es permetés el retorn de la població desplaçada.
- L'Iran va manifestar que estava disposat a ajudar a resoldre el conflicte.

Pàgines Web

- Eurasia Net (www.eurasianet.org)
- Govern d'Armènia (nkr.am/eng/mid/process.htm)
- Govern de l'Azerbaidjan (www.euro-caspian.com/Government.htm)
- Institute for War and Peace Reporting (www.ipwpr.net)
- OSCE (www.osce.org/yereban)
- Peace Building & Conflict Resolution (www.peacebuilding.am/eng)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Swiss Peace (www.seisspeace.org)

GEÒRGIA (Abkhàzia i Ossètia del Sud)

Context dels conflictes

Geòrgia manté un conflicte a la regió d'**Abkhàzia**, situada al nord-est del país, des de l'estiu del 1992, després de diversos intents dels Governos locals de separar-se de la República de Geòrgia i dels enfrontaments pel desplegament de 2.000 soldats d'aquest país, amb el resultat d'uns 6.000 morts. **El setembre del 1992 es va signar un alto el foc amb la participació de la Federació Russa.** L'any següent es va crear la missió de pau de les Nacions Unides (**UNOMIG**) per a l'observació d'aquest acord, i **el maig de 1994 es van signar els acords de Moscou sobre l'alto el foc i la separació de forces.** El 1999, Abkhàzia va celebrar un referèndum, després del qual es va declarar independent. L'expresident georgià E. Xevardnadze va prometre, en diverses ocasions, "ampliar poders" d'autoGovern a Abkhàzia, però formant part integral de Geòrgia. Els últims anys, Rússia ha mantingut 3.000 soldats a la frontera com a força de pacificació de la **CEI**. El novembre de 1999, Rússia i Geòrgia van acordar que Rússia tanqués dues de les seves quatre bases militars a Geòrgia.

L'any 1922 es va crear a Geòrgia la regió autònoma d'**Ossètia del Sud**, dos anys abans que a l'antiga URSS es creés la República Autònoma d'Ossètia del Nord. El 1990, Ossètia del Sud es va proclamar república sobirana, cosa que va provocar la reacció del Parlament georgià, que va declarar l'estat d'emergència al territori i li va retirar l'estatus de regió autònoma. Tot això va provocar enfrontaments fins al 1992, quan una força de pau russa, georgiana i osseta va aconseguir un alto el foc. El conflicte es va revifar el maig del 2004, quan el president d'aquesta república va amenaçar d'utilitzar la força davant de qualsevol amenaça procedent de Geòrgia. Dies després, Ossètia del Sud es va retirar de la comissió internacional que vigilava l'acord de pau. Després d'aquesta mesura es van produir enfrontaments entre les FAS georgianes i grups armats d'Ossètia del Sud. Les autoritats d'Ossètia del Sud tenen la intenció d'unir-se amb Ossètia del Nord i, per tant, incorporar-se a la Federació Russa.

a) Abkhàzia

Antecedents del procés de pau amb Abkhàzia

L'**OSCE** manté una missió a Geòrgia des del desembre del 1992, amb el quarter general a Tbilisi i amb l'objectiu de promoure negociacions de pau en els conflictes d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia. La missió també dona suport als esforços de pau de l'ONU, i destaca un funcionari a l'Oficina de l'ONU sobre Drets Humans, amb seu a Sukhumi. El mandat de la missió és promoure el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals, i assistir al desenvolupament de les institucions democràtiques. Des del desembre de 1999, a més, el mandat inclou la vigilància de la frontera entre Rússia i Geòrgia. La situació d'estancament del procés d'Abkhàzia es pot qualificar de "procés dinàmic de no-pau", ja que no hi ha progressos en els temes clau: el retorn dels 200.000 refugiats georgians, l'estatus final d'Abkhàzia i el futur econòmic de la república. Al llarg del 2004, el nou president de Geòrgia Mikheil Saakashvili va sol·licitar la col·laboració de Rússia per a la resolució del conflicte, i la part d'Abkhàzia va mostrar una predisposició inicial a negociar amb el nou Govern.

<p>Població. Geòrgia: 4,5 milions d'habitants; Abkhàzia, 0'5 milions.</p> <p>Superfície. Geòrgia: 70.000 Km²; Abkhàzia: 8.400 Km².</p> <p>IDH Geòrgia: 96 (de 177)</p> <p>PIB Geòrgia: 7.000 milions de \$</p> <p>Renda per habitant Geòrgia: 1.580 \$</p> <p>Morts pel conflicte: 6.000</p> <p>Població desplaçada: 240.000</p> <p>Facilitacions: OSCE, ONU, França, Turquia</p>

A principis del 2005, el president georgià va reiterar la seva oferta de negociació. Tot i això, el president d'Abkhàzia va rebutjar com a negociador el nou Enviat Especial del Govern georgià (en ser ell mateix progeorgià a l'exili). El mes de març, el president de Geòrgia va proposar establir

una autonomia a Abkhàzia seguint el model italià a la regió de l'Alto Adige, que fins al 1972 va romandre sota control austríac. Durant el segon trimestre del 2005 es van dur a terme diverses mesures de confiança i distensió entre les dues parts, que van mostrar interès a treballar de manera conjunta qüestions de seguretat, afers polítics i cooperació econòmica, així com el retorn de la població desplaçada i refugiada pel conflicte. El Secretari General del Consell d'Europa T. Adams es va reunir el mes d'abril amb les autoritats georgianes per buscar vies per donar suport al país. El maig, representants georgians i abkhazos es van reunir a Gali sota els auspicis de les **Nacions Unides** per tractar la situació de la seguretat a la ribera del riu Inguri, i van establir un grup de vigilància conjunta. Per la seva banda, l'ambaixador turc a Geòrgia, I. Tezgorm, es va reunir amb parlamentaris i membres del Govern d'Abkhàzia per mostrar la seva predisposició a facilitar la recerca de solucions, però la proposta va ser rebutjada pel president abkhaz. El juny, Geòrgia, Rússia i Abkhàzia es van reunir a Moscou, sota els auspicis de Nacions Unides, per tractar la reobertura de la línia fèrria que uneix Sochi amb Geòrgia i Rússia. Després que ambdues parts reiteressin el seu compromís de no fer servir la força, van acordar l'intercanvi de propostes en un document conjunt que redactarien utilitzant els bons oficis de la Representant Especial del Secretari General de l'ONU Heidi Tagliavini. El setembre, el president georgià va anunciar la celebració d'una conferència internacional on hi participarien els països implicats, l'OSCE i els EUA. A finals d'any es va mostrar també disposat a mantenir una reunió a Ginebra amb el líder abkhaz, mentre que el ministre d'Afers Exteriors georgià feia una crida perquè l'OSCE tingués un paper més actiu.

En un context en el qual es va intensificar la tensió al districte de Gali, el president abkhaz Serguei Bagapsh va escriure el gener del 2006 una carta al Consell de Seguretat en la qual proposava algunes mesures per solucionar el conflicte, entre les quals es comptaven les garanties internacionals perquè no es reprenguessin les hostilitats, perquè Geòrgia no atacés el territori abkhaz i per posar fi a l'aïllament internacional que havia patit Abkhàzia els darrers anys. L'únic aspecte sobre el qual S. Bagapsh no estava disposat a negociar era l'estatus polític d'Abkhàzia, atès que ja s'havia definit al referèndum del 1999. D'altra banda, l'ambaixador georgià davant les Nacions Unides va acusar Rússia d'interrompre expressament el subministrament energètic i de voler consolidar l'annexió d'Abkhàzia a través dels seus programes d'entrenament militar a quadres abkhazos. El president *de facto* de la República d'Abkhàzia, S. Bagapsh, va detallar el mes de maig, davant del parlament de la regió, una **proposta de pau** per a la resolució del conflicte amb Geòrgia. Entre d'altres mesures, aquesta iniciativa sol·licitava una disculpa oficial de Geòrgia per la guerra i per les seves polítiques d'aïllament i assimilació; el cessament de les pressions econòmiques i polítiques sobre Abkhàzia i del bloqueig imposat per la CEI el 1996; la signatura d'un acord de pau que garantís la seguretat de la regió; garanties per part de la Comunitat Internacional i del Consell de Seguretat de l'ONU per al cessament de les hostilitats; cooperació en la lluita contra el crim organitzat i una cooperació regional més gran. Aquesta proposta anava en la línia de la carta dirigida per S. Bagapsh al Consell de Seguretat de l'ONU el gener anterior. En relació amb això, el ministre georgià per a la Resolució de Conflictes G. Khaindrava va declarar que, tot i que el document tingués alguns punts interessants, era més una declaració d'independència que un pla de pau. Malgrat tot, el ministre d'Exteriors va confirmar la voluntat de totes dues parts de treballar juntes i d'establir certs compromisos. El juny, el **Govern georgià va presentar al Parlament un pla de pau**, basat en el principi de sobirania i integritat territorial de Geòrgia, una autonomia per a la regió, el retorn de les persones desplaçades i la participació d'organismes internacionals en el procés. Finalment, el **grup de treball de l'ONU per a la resolució del conflicte d'Abkhàzia** es va reunir de nou, per primera vegada després de cinc anys d'inactivitat.

Els intents de resoldre el conflicte es van deteriorar durant el tercer trimestre del 2006, en particular les relacions d'aquest país amb Rússia, i malgrat les diferents propostes de pau plantejades en mesos anteriors. El juliol, el Secretari General de l'ONU va nomenar Jean Arnault com a cap de la Missió de l'ONU a Geòrgia (UNOMIG), en substitució de Heidi Tagliavini. En la seva última compareixença, Tagliavini va assenyalar que s'havien aconseguit progressos importants en el diàleg entre les autoritats georgianes i els separatistes abkhazos, tot i que va

emfatitzar la importància del paper de la policia de l'ONU a la regió i la necessitat que aquesta última pogués entrar en totes dues zones de conflicte. El mes d'agost, el president georgià M. Saakashvili va manifestar que el Govern progeorgià a l'exili des del 1990 es traslladaria al congost de Kodori, controlat per Tbilisi, però sense presència oficial Governamental. M. Saakashvili va indicar que s'implementaria la jurisdicció georgiana a la regió. El Govern rus va advertir que aquestes mesures podrien derivar en enfrontaments armats, motiu pel qual va instar el Govern georgià a retirar les seves tropes de la zona fronterera amb Abkhàzia per evitar el conflicte. Poc després, el ministre d'Afers Exteriors georgià, G. Bezhuashvili, va anunciar que presentaria un informe demanant la retirada de les tropes russes de manteniment de la pau de les seves posicions a Ossètia i Abkhàzia, i una revisió de l'acord de Sochi que n'havia permès el desplegament a la zona. **El Govern abkhaz, per la seva part, va anunciar que només reprendria les negociacions amb Geòrgia quan el Govern georgià es comprometés a retirar les seves tropes de la zona alta de la Gorja del Kodori, respectant els acords assolits el 1994, que prohibeixen la presència de l'exèrcit de Geòrgia en aquesta àrea.** La tensió entre tots dos països va estar relacionada amb el suport de Rússia, denunciat per Geòrgia, a les regions separatistes georgianes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, especialment pel pagament de pensions, pel lliurament de passaports i per l'estacionament de forces de manteniment de la pau per part russa a Abkhàzia. El mes d'octubre van continuar les tensions entre tots dos països sobre la crisi desencadenada a finals de setembre per l'arrest de quatre soldats russos a Tbilisi acusats d'espionatge, tot i que posteriorment van ser alliberats. Rússia va ordenar deportar uns 700 georgians acusats per Moscou d'immigració il·legal. Tot i això, el ministre d'Afers Exteriors georgià G. Bezhuashvili es va reunir a Moscou amb el seu homòleg rus S. Lavrov, a petició de Geòrgia, en la primera trobada d'alt nivell celebrada entre ambdós països des que les seves relacions s'havien deteriorat greument. La reunió es va produir en el marc d'una reunió de l'organització de Cooperació Econòmica del mar Negre. La segona quinzena de novembre, els líders de les regions secessionistes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud van afirmar que les converses amb Tbilisi es podrien reobrir si es donaven certes condicions, que en el cas d'Abkhàzia consistirien, segons el seu líder S. Bagapsh, en la retirada de les tropes georgianes de l'àrea coneguda com la Gorja del Kodori.

El procés de pau el 2007

Durant el trimestre es va produir un augment de la tensió i atacs amb víctimes mortals. La UNOMIG va reprendre les seves activitats de patrulla al llarg de tota la vall del riu Kodori després de tres anys d'interrupció. Les parts es van centrar a obtenir un suport extern més actiu, en lloc d'abordar les seves respectives demandes i objectius mitjançant acords mutus. Rússia, per la seva banda, va anunciar diverses mesures per normalitzar les relacions amb Geòrgia i superar la crisi bilateral dels darrers mesos. El líder de la república independent *de facto* d'Abkhàzia, Serguei Bagapsh, va afirmar que estava disposat a reunir-se amb el president georgià, Mikheil Saakashvili, només si es retiraven de la part alta de la Gorja del Kodori les tropes georgianes desplegades en aquesta zona, controlada per Geòrgia des d'una operació especial el juliol del 2006. Prèviament, el ministre georgià per a la Resolució de Conflictes, M. Antadze, havia assegurat que el Govern de Geòrgia estava disposat a permetre una trobada entre S. Bagapsh i M. Saakashvili, afirmant que la principal condició per al diàleg era la confiança mútua. **La proposta actual de Geòrgia passa per actualitzar i canviar els mecanismes de negociació establerts a principis de la dècada dels noranta, assenyalant també que s'havia de passar a una fase següent, amb un diàleg directe entre les parts, sense condicions prèvies i que contemplés com a mínim el restabliment de la confiança, però les autoritats d'Abkhàzia van refusar l'oferta, argumentant que encara no existien les condicions apropiades per iniciar negociacions.** La regió independent *de facto* d'Abkhàzia va celebrar eleccions legislatives, considerades per les autoritats independentistes com un pas més en la construcció d'un estat independent i democràtic, mentre que la comunitat internacional no les va reconèixer. El mateix dia de les eleccions, el president de Geòrgia Mikheil Saakashvili va afirmar que el seu país no tenia intenció d'acceptar el separatisme. El responsable d'exteriors de l'estructura Governamental separatista d'Abkhàzia, S. Shamba, va acusar el mes d'abril el Consell de Seguretat de l'ONU de tenir una actitud partidista i de no escoltar la posició abkhaza en el conflicte. **La UE, per la seva banda, va preparar un**

paquet de mesures per promoure la confiança entre Geòrgia i Abkhàzia. Les propostes, presentades pel Representant Especial de la UE per al Sud del Caucas, Peter Semneby, inclouen l'inici de programes de la Política Europea de Veïnatge amb població d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, la promoció de comerç entre les regions separatistes i Geòrgia; promoure la participació europea en el sector de la seguretat, amb la UE jugant-hi un paper de facilitació i assessoria; i pressionar per a un èmfasi més gran en els drets de les minories a Geòrgia. Poc després, el primer ministre georgià Zurab Noghaideli va presentar davant del Consell de Seguretat de l'ONU la nova proposta de Geòrgia per resoldre el conflicte amb Abkhàzia, articulada sobre tres punts principals. En primer lloc, contemplava el retorn voluntari de la població georgiana que va haver d'abandonar Abkhàzia en el marc del conflicte armat. En segon lloc, la proposta implicava el reconeixement de la integritat territorial de Geòrgia, i en tercer lloc plantejava la celebració d'un referèndum sobre l'estatus futur d'Abkhàzia, que se celebraria només després del retorn voluntari de la població desplaçada. El pla va xocar amb els plantejaments mantinguts fins aleshores pels líders independentistes abkhazos, que s'havien mostrat reticents fins aquell moment a un retorn global dels desplaçats, acceptant en canvi un retorn gradual, que comprendria primer la tornada a la zona sud d'Abkhàzia i només després a d'altres districtes. En qualsevol cas, els líders abkhazos van afirmar que no reprendrien les converses amb Geòrgia fins que aquesta compleixi l'acord de Moscou d'alto el foc i separació de forces.

El mes de juliol, el primer ministre d'Abkhàzia, Alexander Ankvab, va sortir il·lès d'un atemptat. El mes següent, el considerat president d'aquesta regió va declarar que la zona de l'Alt Kodori era part del territori d'Abkhàzia i que el seu règim en reclamaria el control. També cal destacar que el president georgià va manifestar el setembre que no necessitava recomanacions de l'ONU, sinó accions concretes i efectives per solucionar el conflicte, i va demanar davant de l'Assemblea General una revisió completa de la Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia i dels processos de pau al seu país. El president georgià va defensar que qualsevol pla de pau s'hauria de centrar en el desenvolupament econòmic i el retorn de les persones desplaçades. La seva proposta contemplava l'oferta i reconeixement del dret al ple autoGovern per a tots els qui viuen a Abkhàzia i Ossètia del Sud, sota sobirania i fronteres georgianes i amb garanties internacionals. A més, va oferir canvis constitucionals que promoguin la protecció de les minories, inclosos drets de llengües, protecció de la cultura i l'educació. El seu pla també contemplava oferir drets especials de propietat, i va convidar la UE a exercir un paper important en el procés negociador i a involucrar-se més en el terreny, alhora que criticava el paper jugat per Rússia fins al present. El mes d'octubre, l'exambaixadora de Finlàndia per al Caucas Sud Terhi Hakala va ser nomenada nova ambaixadora de l'OSCE per a Geòrgia, i en una nova resolució, el Consell de Seguretat de l'ONU va mostrar preocupació per les nombroses violacions de l'alto el foc i de la separació de forces a la zona de conflicte, així com pels incidents violents que s'han produït dins i fora d'aquesta àrea. En aquest sentit, Geòrgia va mirar de convèncer Rússia que acceptés a l'ONU la proposta georgiana de crear un grup d'experts que analitzi els obstacles del procés de pau per al conflicte d'Abkhàzia des dels seus inicis fins a l'actualitat. A finals d'octubre, però, es va acordar reprendre les converses setmanals a quatre bandes (Geòrgia, Abkhàzia, observadors de l'ONU i representants de les forces de manteniment de la pau) que se solien celebrar a la localitat de Chuburkhinji i que no s'havien reprès des del novembre del 2006. Totes aquestes propostes, però, van quedar en un segon pla per la crisi política que va patir el país a finals d'any. Així, a principis de novembre, el president Mikheil Saakashvili va anunciar per al 5 de gener del 2008 la celebració d'eleccions presidencials anticipades i d'un referèndum sobre la data dels comicis parlamentaris. Aquesta decisió va arribar de manera inesperada i enmig d'una forta crisi interna que va mobilitzar durant diversos dies consecutius desenes de milers de persones contra el Govern en manifestacions organitzades per la plataforma opositora que agrupa deu partits polítics. La tensió de les darreres setmanes havia dut el president a decretar l'estat d'emergència a tot el país durant un període de 15 dies. A finals de novembre, el president Mikheil Saakashvili va deixar el càrrec per l'inici de la cursa electoral per als comicis presidencials anticipats del 5 de gener del 2008, i el va substituir com a presidenta en funcions la portaveu parlamentària, Nino Burjanadze. Les últimes setmanes de l'any van augmentar les tensions diplomàtiques pel que fa al conflicte d'Abkhàzia arrel de diverses denúncies per part de

diversos alts càrrecs del Govern, així com de mitjans de comunicació georgians, sobre la suposada declaració de l'estat d'emergència a Abkhàzia per part de les autoritats independentistes, la suposada plantació de mines per part del règim abkhaz al districte de Gali i al llarg de la frontera amb Geòrgia, així com un possible increment de la presència militar russa a la zona de conflicte. El ministre d'Exteriors de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Serguei Shamba, va afirmar a més que Abkhàzia podria deixar d'acceptar com a mediador en el conflicte a qualsevol país que reconegui la independència de Kosovo i no la d'Abkhàzia.

El procés de pau el 2008

El mes de març, l'ambaixador rus a l'OTAN Dmitry Rogozin va advertir Geòrgia que si entrava a l'OTAN començaria el procés de secessió real de les regions d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud. A principi d'any, les autoritats d'Abkhàzia van anunciar que obririen una delegació a la meitat nord de Xipre, l'autoproclamada República Turca de Xipre del Nord, en què la diàspora abkhaz suma unes 500 persones. A més, planejaven establir relacions amb altres entitats no reconegudes com a estats, com el cas de Taiwan. El líder abkhaz Sergey Bagapsh va descartar, a més, la possibilitat de mantenir converses amb el president georgià Mikheil Saakashvili, que havia guanyat les eleccions presidencials. D'altra banda, el ministre georgià en funcions per a la Resolució de Conflictes David Bakradze va manifestar que el Govern de Geòrgia no firmaria una declaració sobre la no-utilització de la força, tal com la plantejava Rússia, ja que seria interpretada com un acord entre dos estats. A final de gener, Temur Iakobashvili, la persona designada per ocupar el càrrec de ministre per a la Reintegració (cartera successora del Ministeri per a la Resolució de Conflictes), va anunciar que adoptaria una **aproximació multidimensional als conflictes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud**. Després de la seva aprovació com a nou ministre, presentarà un pla d'acció, que serà el resultat de consultes prèvies amb diversos experts. Iakobashvili també va manifestar que el seu ministeri intentaria establir un diàleg directe amb els líders d'Abkhàzia i d'Ossètia, així com amb Rússia i amb la comunitat internacional. En aquest sentit, va assenyalar com una prioritat incrementar el rol que tenien la UE i els EUA en els processos de resolució de tots dos conflictes. Al contrari, el líder de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Sergey Bagapsh, va manifestar compartir la impressió del Secretari General de l'ONU que el procés negociador estava en un punt mort, i va proposar iniciar converses sobre la **nova proposta d'Abkhàzia per a la resolució del conflicte, un document conegut amb el nom de *Clau per al futur***. No obstant això, a final de febrer, Sergey Bagapsh va anunciar la mobilització parcial de tropes per defensar-se d'una possible incursió de Geòrgia, i va descartar qualsevol possibilitat de negociacions amb Geòrgia fins que les forces de seguretat d'aquest país no es retiressin del congost de Kodori. Rússia va anunciar que aixecaria les restriccions comercials a la regió d'Abkhàzia imposades el 1996, la qual cosa significaria un suport a la seva sobirania *de facto*. A pesar d'aquestes tensions en les declaracions verbals, Geòrgia i Rússia van acordar el control conjunt dels passos fronterers i de les duanes de Psou (a la frontera entre Abkhàzia i Rússia) i del túnel de Roki (a la frontera entre Ossètia del Sud i Rússia), i va mostrar, així, la seva disposició per a un control conjunt sobre aquests passos.

El segon trimestre, el president rus Vladimir Putin va prometre més suport a les regions independentistes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, anunci que va ser interpretat, per diversos analistes, com la resposta al suport de l'OTAN a la possible incorporació plena de Geòrgia en l'organització transatlàntica de seguretat. A principi del mes d'abril, el **president georgià Mikheil Saakashvili va anunciar un nou pla de pau per resoldre el conflicte amb Abkhàzia, amb una oferta per al territori titllada pel Govern georgià d'"autonomia il·limitada"** dins de Geòrgia, que considerava també la creació del càrrec de vicepresident, que seria ocupat per un representant abkhaz. A més, segons la proposta de pau, quedaria garantida la seva representació en tots els òrgans del Govern central, els quals tindrien poder de veto sobre totes les decisions de les autoritats centrals que afectessin la població abkhaz o que tinguessin a veure amb el seu estatus constitucional. Així mateix, segons Saakashvili, es plantegen precondicions significatives relacionades amb la preservació i el desenvolupament de la seva cultura, llengua i identitat. La nova iniciativa de pau es mantenia en la mateixa línia que les propostes fetes el mes de juny de

2006 pel Govern, si bé amb un èmfasi més gran en la dimensió econòmica. En aquest sentit, el pla tenia en compte la creació d'una zona conjunta d'economia lliure entre Geòrgia i Abkhàzia en els districtes abkhazs d'Ochamchira i Gali. Pel que fa a la seguretat, el president georgià va plantejar que les forces policíiques de totes dues parts s'haurien de fusionar i que, a més, s'hauria de crear un espai fronterer i de duanes comú, amb autonomia sobre el terreny. També va proposar la creació d'una força policíica conjunta a la zona de seguretat que incloqués els 12 quilòmetres del costat de Geòrgia i els 12 del costat controlat per les autoritats independentistes. Com era previsible, **la proposta de pau va ser rebutjada pels líders abkhazs**, que van titllar-la de propaganda i van reiterar la seva negativa a reprendre el procés negociador fins que Geòrgia no es retirés de la zona de l'alt Kodori i es firmés un acord mutu sobre la no-utilització de la força. Per la seva banda, el Govern rus va anunciar l'increment de tropes de manteniment de pau a Abkhàzia, dins del límit considerat en l'acord d'alto el foc de 1994. Això no obstant, el mes de maig, **les autoritats abkhazs van reiterar que estaven disposades a reprendre les negociacions amb el Govern georgià amb condicions, entre les quals hi havia, de manera destacada, la retirada de les tropes georgianes de la zona alta del congost del Kodori.** Les declaracions es van produir després d'una reunió del ministre d'Exteriors abkhaz, Sergey Shamba, amb una delegació dels EUA que incloïa el viceassessor del secretari d'Estat per a Afers Europeus i Euroasiàtics Mathey Bryza i l'ambaixador nord-americà a Geòrgia John Tefft. Poc després, el ministre georgià per a la Reintegració, Temur Iakobashvili, va afirmar que l'actual format de negociació liderat per l'ONU estava mort. Per això, consideraria fins i tot positiu que les autoritats abkhazs es retiressin finalment del procés negociador. El mes de juny, Javier Solana es va reunir amb el líder d'Abkhàzia i va manifestar que la UE es volia involucrar més en la resolució del conflicte.

Un dels episodis més destacables del tercer trimestre va ser el dels **enfrentaments de Geòrgia amb Rússia**, com a conseqüència de l'augment de la tensió a les regions d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, i poc després que el Grup d'Amics del Secretari General per a Geòrgia de l'ONU es reunís a Berlín el 30 de juny per abordar la situació de tensió a la zona d'Abkhàzia i discutir propostes de distensió. Segons la televisió estatal georgiana, **Alemanya hauria proposat un pla de tres fases** que implicaria, en primer lloc, la revocació de la decisió russa d'establir llaços formals amb Abkhàzia i Ossètia del Sud; en segon lloc, mesures de rehabilitació econòmica, que incloïen una zona de lliure economia a Gali i Ochamchira, i eventualment la resolució política del conflicte. El pla, tanmateix, va arribar massa tard; la prova és que Ossètia del Sud havia rebutjat participar en una trobada a Brussel·les proposada per al mes de juliol per la UE per abordar la resolució del conflicte. A final de juliol, les autoritats abkhazs van rebutjar, per la seva banda, l'inici de converses directes entre Abkhàzia i Geòrgia –com tractaven de promoure els EUA i Alemanya–, encara que no van descartar la seva participació en una trobada a Berlín entre el Grup d'Amics per a Geòrgia (presidit actualment per Alemanya) i les dues parts en conflicte. La segona quinzena d'agost, després d'haver-se produït greus enfrontaments a Ossètia del Sud després d'uns atacs de les forces armades de Geòrgia a diversos municipis d'Ossètia del Sud, amb uns resultats de més de 300 morts, i d'una dura resposta militar russa que va transcendir el territori d'Ossètia del Sud, **Rússia va reconèixer formalment la independència d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia** i, en relació amb la seva presència militar, va mantenir emplaçaments militars a Geòrgia fora de les regions d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia, incloses les localitats de Senaki (oest) i de Poti (ciutat portuària), així com zones al nord de la ciutat de Gori. D'aquesta manera, Rússia va titllar de "zones de seguretat" o "zones sota responsabilitat de les forces russes de manteniment de la pau" unes zones que per a Geòrgia estaven sota ocupació militar, la qual cosa significava un incompliment inadmissible de la legalitat internacional i de l'acord concret d'alto el foc firmat a mitjan d'agost.

Acord d'alto el foc del 12 d'agost entre Rússia i Geòrgia

- 1 – No recórrer a l'ús de la força (renúncia a l'ús de la força).
- 2 – Cessament complet de totes les activitats militars.
- 3 – Lliure accés a l'ajuda humanitària.
- 4 – Retorn de les forces armades de Geòrgia al seu emplaçament habitual.
- 5 – Retirada de les tropes russes a la línia que hi havia abans del conflicte.

A principi del mes de setembre, els presidents rus i francès van acordar, en una reunió celebrada a Moscou, complementar l'acord aconseguit el mes d'agost amb la retirada de les tropes russes de les zones de Geòrgia fora d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud en el termini d'un mes, després del desplegament de mecanismes internacionals, no inferiors a 200 observadors de la UE, que s'hauria de fer efectiu l'1 d'octubre. La retirada estava condicionada també a la garantia de la no-utilització de la força contra Abkhàzia i Ossètia del Sud mitjançant documents de vinculació legal. L'acord també considerava que els observadors de l'ONU i de l'OSCE podrien dur a terme les seves activitats habituals prèvies al conflicte. Alhora, es considerava que s'iniciessin converses internacionals el 15 d'octubre, a Ginebra, que abordarien almenys qüestions relatives a l'estabilitat i a la seguretat a la regió, el retorn dels refugiats sobre la base de principis i pràctiques internacionals en matèria de reassentament en contextos de postconflicte i altres qüestions que fossin acordades mútuament entre les parts. Totes les parts van valorar de forma positiva l'acord. No obstant això, el president rus va subratllar que el reconeixement rus de la independència d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud era irrevocable, un aspecte sobre el qual Sarkozy va mostrar el seu desacord. D'altra banda, el Ministeri de Defensa rus va afirmar que Rússia mantindria un total de 3.800 soldats en cada una de les dues regions independentistes; també va assenyalar que s'havien establert relacions diplomàtiques amb les dues entitats, com ara amb l'obertura d'ambaixades, i que ja estaven preparats i pendents de firmar uns acords d'amistat, de cooperació i assistència mútua entre Rússia i les dues regions, que inclouen també assistència militar. Els ministres d'Exteriors de la UE van donar el suport a la creació de la **Missió d'Observació de la UE a Geòrgia (EUMM**, per les sigles en anglès), iniciada amb l'acord del 8 de setembre entre els presidents rus i francès per avançar en la implementació dels acords del 12 d'agost. L'EUMM, dirigida per Hansjorg Haber, tindrà la seu a Tbilisi i comptarà amb 200 observadors no armats que es desplegaran a les zones adjacents de les regions d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia que han estat controlades per les tropes russes després de la guerra del mes d'agost. A principi d'octubre, Rússia va completar la retirada de les seves tropes de les anomenades "zones de seguretat" (àrees fora d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia que van ser preses per l'exèrcit rus durant la guerra d'agost amb Geòrgia), encara que Rússia mantindrà una presència militar de 3.800 soldats a Abkhàzia. A mitjan mes d'octubre es van suspendre les converses internacionals per abordar el conflicte d'agost entre Geòrgia i Rússia per desacords sobre el procediment que calia seguir, si bé es va preveure que es reprendrien un mes després. El fòrum internacional, afavorit per l'ONU, la UE i l'OSCE, va acollir les delegacions de Geòrgia, Rússia, Ossètia del Sud i Abkhàzia, encara que no van arribar a aplegar-se totes. Rússia i Geòrgia es van acusar mútuament d'haver abandonat les converses, mentre que el negociador nord-americà Daniel Fred va criticar les delegacions osseta i abkhaz per no haver mostrat un esperit constructiu, a diferència de la georgiana i la russa que, segons Fred, van buscar maneres d'avançar malgrat les seves diferències. No havien transcendit gaires detalls sobre el format de les converses, encara que alguns mitjans occidentals van assenyalar que incloïen, d'una banda, reunions formals, en format plenari, en les quals no hi hauria presents Ossètia del Sud ni Abkhàzia, i de l'altra, reunions informals, en les quals hi hauria totes les parts i es presentarien només amb els noms de les persones i no amb els noms de les entitats que representaven a fi de salvar les reticències de Geòrgia.

A final del mes d'octubre, el president Mikheil Saakashvili va anunciar la **sortida del primer ministre Lado Gurgenidze**. Segons Saakashvili, la seva marxa responia a una decisió conjunta i era deguda al fet que, per fer front als nous reptes i amenaces, el país necessitava reformes democràtiques radicals. Grigol Mgaloblishvili, fins aleshores ambaixador a Turquia, va substituir Gurgenidze en el càrrec. La decisió es va produir en el context de tensió política en què havia quedat el país després de la guerra amb Rússia el mes d'agost. A final de l'any, Rússia, Geòrgia, Abkhàzia i Ossètia del Sud van valorar positivament les converses informals mantingudes el 19 de novembre a Ginebra, afavorides per l'ONU, la UE i l'OSCE, les quals també van qualificar la reunió de constructiva, a diferència de la primera trobada que havien mantingut el mes d'octubre,

que havia hagut de ser suspesa per diferències sobre el procediment i el format. La reunió es va desenvolupar per mitjà de dos grups de treball, un dedicat a seguretat i l'altre a la població desplaçada, en els quals hi havia representades totes les parts de manera individual. Els participants van mostrar acord amb elaborar un mecanisme de prevenció i gestió d'incidents diaris, així com reflexionar sobre un règim d'alto el foc i de manteniment de pau, i establir zones de pas per assegurar que els moviments de la població no fossin obstaculitzats. El mes de desembre, les autoritats abkhazs van fer una crida a la represa de les converses quadripartides setmanals, conegudes informalment com les Sessions Chuburkhinji, paralitzades des de novembre de 2006, en què participaven representants d'Abkhàzia, Geòrgia, Rússia i observadors de l'ONU. D'altra banda, el líder abkhaz **Sergey Bagapsh** es va mostrar favorable a noves converses internacionals a Ginebra, iniciades després de la guerra d'agost.

Missió d'Observació de la Unió Europea a Geòrgia (EUMM)

El Consell va decidir, el 15 de setembre, iniciar una missió civil d'observació autònoma a Geòrgia, que es desplegaria durant un any a partir de l'1 d'octubre, amb uns efectius d'observadors.

Principals objectius: contribuir a l'estabilització de Geòrgia i de la regió. A curt termini, contribuir a l'estabilització de la situació.

Tasques principals:

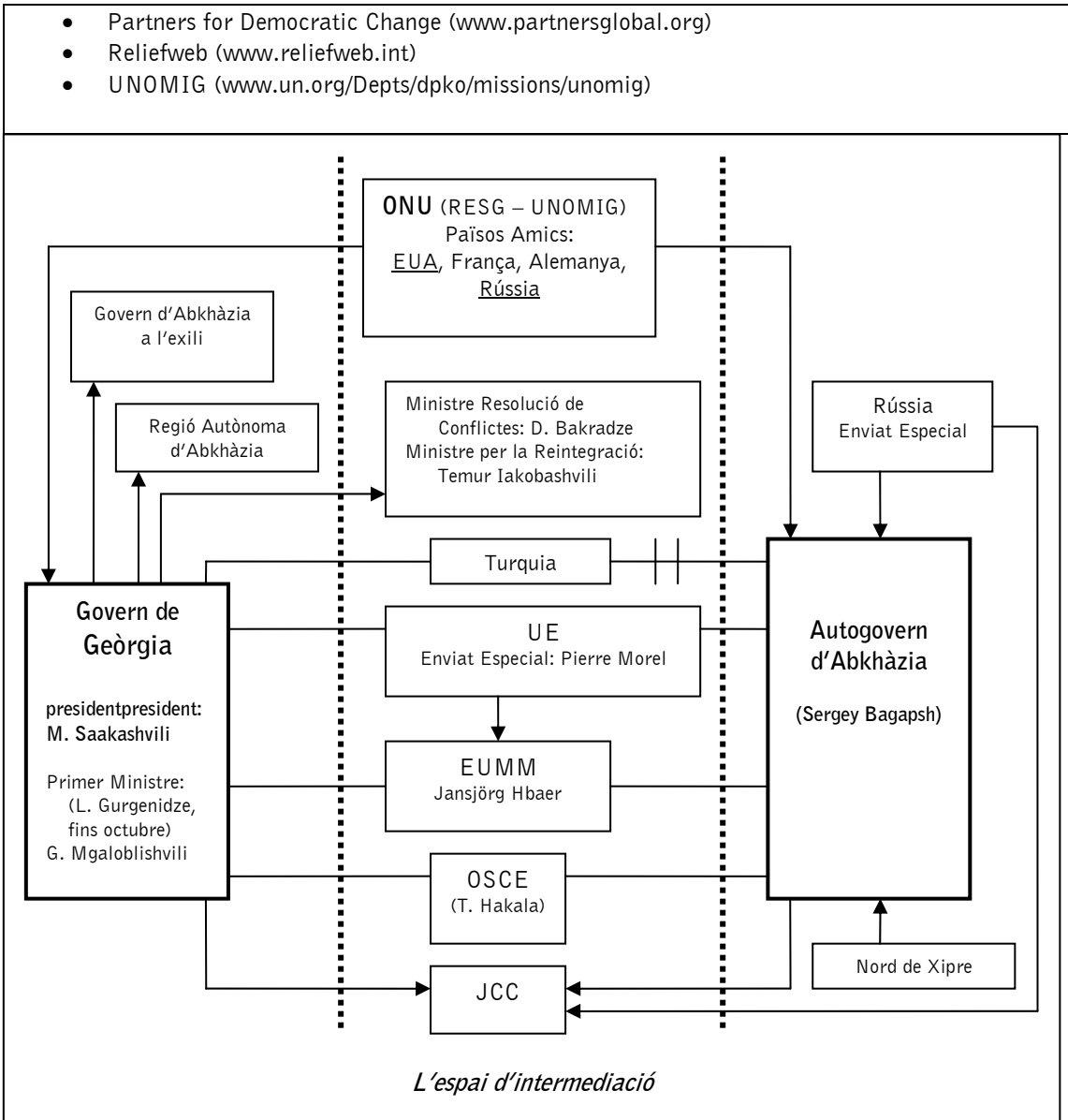
- Estabilització: vigilar i analitzar la situació en relació amb el procés d'estabilització, inclosa la retirada de tropes i la violació dels drets humans i del dret humanitari.
- Normalització: vigilar i analitzar la situació de Governança, Estat de Dret, ordre públic, així com la seguretat en el transport, les infraestructures energètiques i el retorn de les persones refugiades i desplaçades.
- Restabliment de la confiança: contribuir a la reducció de les tensions per mitjà d'un treball d'enllaços i de facilitació de contactes entre les parts, així com altres mesures de confiança.

Fets més significatius de l'any

- El president georgià Mikheil Saakashvili va anunciar un nou pla de pau per resoldre el conflicte amb Abkhàzia, amb una oferta al territori titllada pel Govern georgià d'"autonomia il·limitada" dins de Geòrgia. La proposta de pau va ser rebutjada pels líders abkhazs.
- El tercer trimestre es van produir greus enfrontaments entre Geòrgia i Rússia com a conseqüència de l'augment de la tensió a les regions d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, i Rússia va reconèixer formalment la independència d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia. Setmanes després, els mandatari rus i francès van acordar, en una reunió celebrada a Moscou, complementar l'acord aconseguit el mes d'agost amb la retirada de les tropes russes de les zones de Geòrgia fora d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud en el termini d'un mes, després del desplegament de mecanismes internacionals.
- Els ministres d'Exteriors de la UE van donar el suport a la creació de la Missió d'Observació de la Unió Europea a Geòrgia.
- Rússia, Geòrgia, Abkhàzia i Ossètia del Sud van valorar positivament les converses informals mantingudes el 19 de novembre a Ginebra, afavorides per l'ONU, la UE i l'OSCE.
- El líder abkhaz Sergey Bagapsh es va mostrar favorable a mantenir noves converses internacionals a Ginebra.

Pàgines Web

- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Civil Georgia (www.civil.ge/org)
- Coalition Resources (www.c-r.org/about)
- Eurasia Net (www.eurasianet.org)
- Georgia Update (www.csis.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/agreements/europe.html)
- OSCE (www.osce.org/georgia)

b) Ossètia del Sud

Context del conflicte

L'any 1922 es va crear a Geòrgia la regió autònoma d'Ossètia del Sud, dos anys abans que a l'antiga URSS es creés la República Autònoma d'Ossètia del Nord. El 1990, Ossètia del Sud es va proclamar república sobirana, cosa que va provocar la reacció del Parlament georgià, que va declarar l'estat d'emergència al territori i li va retirar l'estatus de regió autònoma. Tot això va donar lloc a enfrontaments fins al 1992, quan una força de pau russa, georgiana i osseta va aconseguir un alto el foc i es va desplegar una força tripartida de manteniment de la pau (Geòrgia, Rússia i

Població: Geòrgia: 4,5 milions
 Ossètia del Sud: 70.000
Extensió Ossètia del Sud: 3.900 km²
IDH Geòrgia: 95 (de 177)
PIB Geòrgia: 7.000 milions de \$
Renda per habitant Geòrgia: 1.580 \$
Morts pel conflicte: 1.000
Població desplaçada: 12.000
Actors armats: ----
Facilitacions: OSCE, ONU (UNOMIG), OTAN, UE, França, Patriarca Ilia II

Ossètia). El conflicte es va revifar el maig del 2004, quan el president d'aquesta república va amenaçar d'utilitzar la força davant de qualsevol amenaça procedent de Geòrgia. Dies després, Ossètia del Sud es va retirar de la comissió internacional que vigilava l'acord de pau. Aquesta mesura va estar seguida d'enfrontaments entre les FAS georgianes i grups armats d'Ossètia del Sud. Les autoritats d'Ossètia del Sud tenen la intenció d'unir-se amb Ossètia del Nord i, per tant, incorporar-se a la Federació Russa, formant un territori unificat anomenat Alània. Posteriorment es va crear un altre Govern "de facto" en aquesta regió, partidari de continuar formant part de Geòrgia, per la qual cosa a Ossètia del Sud hi conviuen alhora dos Governos, cap dels dos reconegut internacionalment.

Antecedents del procés de pau

L'OSCE té una missió a Geòrgia des de desembre de 1992, amb el quarter general a Tbilisi, i el març del 1994 va ampliar el seu mandat amb l'objectiu de promoure negociacions de pau en el conflicte d'Ossètia del Sud.

Temes centrals de la Missió de l'OSCE a Geòrgia relacionats amb Ossètia del Sud
<ul style="list-style-type: none"> • Diàleg i estabilitat (millorar la seguretat, realitzar propostes per desmilitaritzar la regió, promoure la cooperació entre les policies de les dues parts) • Verificació de la situació (treballar amb la tasca observadora de les <i>Joint Peacekeeping Forces</i> (JPKF)). • Crear mesures de confiança (promoure un context favorable al diàleg polític). • Donar suport a iniciatives comunitàries sobre drets humans.

La missió també dóna suport als esforços de pau de l'ONU, i destaca un funcionari a l'Oficina de l'ONU sobre Drets Humans amb seu a Sukhumi. El mandat de la missió és promoure el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals, i assistir al desenvolupament de les institucions democràtiques. Des del desembre del 1999, a més, el mandat inclou la vigilància de la frontera entre Rússia i Geòrgia. L'any 1992 es va signar un **Acord de Principis entre Geòrgia i Rússia per a l'Arranjament del conflicte entre Geòrgia i Ossètia**, amb un alto el foc i la creació d'una **Comissió de Control Conjunta (JCC)**, formada per representants de Geòrgia, Rússia, Ossètia del Nord i Ossètia del Sud, que no ha estat mai ben rebuda per Geòrgia, que es considera en minoria en aquesta comissió.

Dies després dels enfrontaments del juliol del 2004, els representants de Geòrgia i d'Ossètia del Sud van signar un **protocol per resoldre el conflicte de manera pacífica**. El primer ministre georgià va presentar un pla per acabar amb les tensions, es va comprometre a desmilitaritzar la zona i a augmentar el mandat de l'OSCE sobre el terreny. Geòrgia també va demanar a la UE i a l'OSCE una implicació més gran en la resolució del conflicte. A principis del 2005, no obstant, el líder d'aquesta regió va rebutjar la **proposta autonòmica** realitzada pel president georgià (vegeu el quadre a continuació). Tot i això, el març van arribar a un **acord per desmilitaritzar la regió**, que preveia una primera fase de retirada de les trinxeres i fortificacions per donar pas a una cooperació econòmica.

Resum de la iniciativa del Govern de Geòrgia respecte a la resolució pacífica del conflicte a Ossètia del Sud, de març del 2005
<ul style="list-style-type: none"> -Reintegració d'Ossètia del Sud al sistema legal de Geòrgia. -Renúncia a l'ús de la força. -Geòrgia assumeix totalment les seves obligacions socials amb la població d'Ossètia del Sud. -Totes les famílies que han patit pèrdues en el conflicte rebran compensacions individuals. -Es pagaran les pensions endarrerides. -Les fronteres d'Ossètia del Sud seran les anteriors a l'inici del conflicte.

- Ossètia del Sud és una entitat autònoma dins del territori de Geòrgia, i la seva població es podrà autoGovernar.
- El seu president serà elegit per sufragi universal entre la població d'Ossètia del Sud.
- Ossètia del Sud tindrà Parlament propi.
- Hi haurà representació d'Ossètia del Sud a totes les branques del Govern georgià, al Parlament de Geòrgia, a l'administració de justícia i a la Cort Constitucional.
- La llengua osseta tindrà estatus de llengua oficial, juntament amb la georgiana.
- El Govern de Geòrgia finançarà la televisió, la ràdio i els mitjans de comunicació d'Ossètia del Sud.
- Les autoritats de Geòrgia asseguraran la rehabilitació del sud d'Ossètia (carreteres, ferrocarrils, energia elèctrica, gas, telecomunicacions, TV, etc.)
- Es donarà suport al desenvolupament de petites i mitjanes empreses.
- S'establirà un fons econòmic d'ajuda a Ossètia del Sud.
- Es considerarà la possibilitat de crear una zona econòmica especial a Ossètia del Sud.
- S'establirà un període de transició de tres anys en el procés de resolució del conflicte, supervisat per organitzacions internacionals.
- Es crearà una policia mixta durant aquest període de transició.
- Se simplificaran els tràmits fronterers per moure's entre Ossètia del Nord i Ossètia del Sud.
- El Govern de Geòrgia assegurarà la repatriació de tots els habitants.

El juny del 2005, les autoritats georgianes es van comprometre a resoldre els seus conflictes territorials per mitjans no militars i pacífics, i en cooperació amb les organitzacions internacionals, i **van acceptar un pla de l'OTAN**. De totes maneres, el mes d'agost va augmentar la tensió per l'augment de la inseguretat. A més, el Govern de Geòrgia va manifestar el seu desacord amb el format de les converses de pau, ja que el considerava ineficaç. Aquestes converses es duïen a terme en el marc d'una **Comissió de Control Conjunta (JCC)** amb la participació de Geòrgia, Ossètia del Sud, Ossètia del Nord i Rússia. Els EUA, per la seva banda, van manifestar la intenció d'implicar-se en la resolució d'aquest contenciós. A finals d'any, la JCC va discutir una proposta de Geòrgia per incloure l'OSCE, la UE i els EUA a les negociacions de pau. El desembre del 2005, el líder de la República d'Ossètia del Sud, Eduard Kokoity, va elaborar al seu torn una **proposta de pau amb tres etapes**: desmilitarització i rehabilitació social i econòmica de la zona i establiment de relacions entre aquesta república i Geòrgia. Tant Rússia com Geòrgia van aplaudir inicialment la proposta, però setmanes després Geòrgia va canviar d'opinió.

Proposta realitzada el desembre del 2005 pel líder de la Regió independent "de facto" d'Ossètia del Sud

- Converses urgents entre els directors de les diferents agències responsables de fer aplicar la llei i de les estructures de poder, dins del marc de la JCC.
- Obrir converses entre parlamentaris, representants de la societat civil, món acadèmic i església.
- Crear una estructura informal per assistir la JCC.
- Desenvolupar un pla per a la Zona de Preferència Econòmica, que inclogui el districte d'Ossètia del Nord i el districte de Gori.
- Promoure la implementació dels projectes econòmics de la UE i de l'OSCE.
- Valoració política i legal dels fets entre 1989-1992 i del 2004.
- Desenvolupament i adopció de la llei sobre restitució per part de Geòrgia
- Compromís de no augmentar el potencial ofensiu i de no utilitzar la força en el conflicte.

L'any 2006, el Govern georgià va acusar els representants d'Ossètia del Sud de voler abandonar les negociacions. El Parlament georgià va recomanar que una missió internacional substituís les forces russes de manteniment de la pau desplegades a la regió des de la signatura de l'acord de pau del 1992, i que estan supervisades per l'OSCE. Tant el Govern rus com els EUA van criticar

aquesta decisió parlamentària. L'OSCE, d'altra banda, va lamentar la suspensió de la reunió de la Comissió Conjunta de Control, formada per Geòrgia, Rússia, Ossètia del Nord i Ossètia del Sud, que s'hauria d'haver celebrat a Viena. El mes d'abril, **el Govern de Geòrgia va promoure un projecte de llei per a la devolució de propietats a Ossètia del Sud a aquelles persones perjudicades pel conflicte, com a mecanisme per afavorir la pau a la regió.** El Govern *de facto* d'Ossètia del Sud va acusar l'OSCE, organisme internacional amb missió en aquest territori, de tenir una actitud poc objectiva sobre el conflicte i d'estar a favor dels interessos georgians. El mes de maig, el Govern de Tbilisi va establir un grup de treball de pau per a Ossètia del Sud. L'equip està format per deu persones i s'emmarca dins de la iniciativa de la JCC. Dies després, les autoritats de la regió d'Ossètia del Sud van sol·licitar un nou diàleg entre representants del Govern georgià, d'Ossètia del Sud i de Moscou que comptés també amb la participació del president de torn de l'OSCE, el ministre d'Exteriors holandès K. de Gucht. L'objectiu d'aquesta trobada seria la signatura d'un nou acord sobre garanties de seguretat i sobre el no ressorgiment d'hostilitats. El Govern de Tbilisi va manifestar, no obstant, que no creia necessari signar aquest nou document, ja que considerava que el seu Pla de Pau per a Ossètia del Sud era suficient per assegurar l'estabilitat a la regió. El juny es va celebrar a Brussel·les una trobada de donants internacionals per a Ossètia del Sud, i es va arribar a un acord per aportar 10 milions d'euros per a la regió

La situació es va deteriorar igualment durant el tercer trimestre del 2006, a causa de les **males relacions de Geòrgia amb Rússia**, país que va realitzar exercicis militars al nord del Caucas. Geòrgia va acusar Rússia de pressió psicològica i de donar suport al líder de la milícia rebel que opera a la Gorja del Kodori. El setembre, Tbilisi va condemnar la intenció de les autoritats de l'autoproclamada regió autònoma d'Ossètia del Sud de celebrar un referèndum sobre la seva independència a finals d'any, en considerar que només conduiria a un augment de la tensió i a la desestabilització de la situació a la zona, tot advertint que el resultat no comptaria amb el reconeixement internacional. El ministre d'Estat per a la Resolució de Conflictes M. Antadze va sol·licitar l'adopció d'un nou marc per a les negociacions amb Ossètia del Sud, al·legant que el diàleg liderat per Rússia entre representants russos, georgians, ossetes del Sud i ossetes del Nord s'havia de substituir per unes negociacions bilaterals entre representants de Geòrgia i d'Ossètia del Sud, amb una mediació externa que es limités a fer de garant que avalés la implementació dels acords de pau. La primera quinzena de novembre, **la província va donar suport a la independència del territori en un referèndum no reconegut internacionalment**, amb més del 90% dels 50.000 votants a favor de la secessió i de la reelecció com a president de la regió d'Eduard Kokoity, que va citar com a prioritats polítiques la independència d'Ossètia del Sud i la integració amb Rússia. Per votar, els residents havien de tenir el passaport d'Ossètia del Sud, però la majoria de la població d'ètnia georgiana de la província no el té. **La població georgiana va celebrar la seva pròpia consulta alternativa, tampoc reconeguda legalment, on es va votar a favor de continuar dins de Geòrgia i es va elegir com a president D. Sanakoyev.** El president de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud Eduard Kokoity va afirmar que la regió no s'unificaria amb Geòrgia, argumentant que el desig de la seva nació era la independència.

El procés de pau el 2007

El líder de la zona controlada per Geòrgia dins de la regió independent *de facto* d'Ossètia del Sud, D. Sanakoyev, va afirmar a principis d'any que promouria una **campanya de desenvolupament econòmic** com a part de l'estratègia que persegueix assolir un acord de federació entre Geòrgia i Ossètia del Sud. A principis de març, el ministre d'Exteriors georgià, G. Bezhuashvili, va afirmar que pretenia **establir un diàleg directe amb les autoritats secessionistes d'Ossètia del Sud, i que no participaria en el mecanisme quadripartit de la Comissió de Control Conjunt (JCC)**, si no era amb la mediació igualitària d'altres actors, com els EUA, la UE o Rússia. L'aleshores ministre per a la Resolució de Conflictes georgià, M. Antadze, es va reunir amb el copresident de la JCC d'Ossètia del Sud, B. Chochiev, per presentar-li noves propostes per part de Geòrgia per a la resolució del conflicte, de les quals no en van transcendir detalls. **El cap de la missió de l'OSCE a Geòrgia, R. Reeve, va afirmar el mes d'abril que el format actual de les**

negociacions per resoldre el conflicte entre Geòrgia i Ossètia del Sud resultava ineficaç, i va plantejar que ningú no esperava resultats seriosos d'aquest format. Així mateix, la missió de l'OSCE va rebre la nova proposta georgiana sobre la seva transformació, però segons R. Reeve el pla hauria de ser acordat per les dues parts en conflicte. A mitjan abril, el **Parlament georgià va aprovar la "Llei de Creació de les Condicions Apropiadades per a l'Arranjament Pacífic a l'Antic Districte Autònom d'Ossètia del Sud"**, que obria les portes a la creació d'una administració temporal a Ossètia del Sud, amb el propòsit de "facilitar la participació de les comunitats locals mitjançant la delegació d'una autoritat del Govern central als representants de les comunitats locals, garantir les condicions per a una autonomia a l'estil europeu, garantint l'autoGovern i la preservació de la identitat i dels drets culturals dels ossetes residents a la zona, així com preparar les condicions per realitzar unes eleccions democràtiques a la regió". Dies després, el president de Geòrgia va indicar a més que els membres de la nova administració serien alhora viceministres en uns deu ministeris georgians, amb mandats específics per realitzar actuacions a Ossètia del Sud. El Parlament d'Ossètia del Sud, no obstant, va rebutjar el nou pla de pau anunciat per Geòrgia. El maig, el president georgià Mikheil Saakashvili va nomenar el líder osseta progeorgià D. Sanakoyev com a representant polític de l'entitat administrativa provisional instaurada a Ossètia del Sud per part de Geòrgia. El juliol, el **Govern georgià va nomenar Davit Bakradze com a nou ministre per a la Resolució de Conflictes**, i aquest va denunciar que la negativa del règim independentista a assistir a la reunió de la JCC prevista a Tbilisi el mes d'agost demostrava la manca de voluntat de les autoritats d'Ossètia del Sud d'avançar en la resolució del conflicte. Des del passat octubre només s'ha celebrat una sessió plenària de la JCC, el format negociador de la qual és criticat pel Govern georgià, que acusa Rússia de tenir-hi un pes dominant. Com a alternativa, Geòrgia va reiterar la seva disposició que Rússia i Ossètia del Sud participin a la comissió estatal georgiana creada recentment per desenvolupar l'autonomia de la regió en conflicte. Fins ara, Moscou ha ignorat aquest òrgan, mentre que Tskhinvali l'ha considerat absurd i il·legal. El setembre, el Govern georgià va afirmar que estava disposat a acollir una sessió plenària de la JCC, i va oferir com a lloc la seu de l'OSCE a la capital georgiana. El president Mikheil Saakashvili va demanar davant de l'Assemblea General de Nacions Unides una revisió completa de la missió d'observació de Nacions Unides a Geòrgia i dels processos de pau a les regions d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, i va presentar la seva proposta de solució per ambdós territoris. **Segons Saakashvili, el format actual dels processos de pau beneficia els responsables de la neteja ètnica exercida durant els conflictes armats, així com a una minoria d'activistes, milícies i els seus partidaris internacionals. El president va defensar que qualsevol pla de pau s'hauria de centrar en el desenvolupament econòmic i el retorn de les persones desplaçades.** La seva proposta contemplava l'oferta i el reconeixement del dret al ple autoGovern per a tothom qui viu a Abkhàzia i a Ossètia del Sud, sota sobirania i fronteres georgianes i amb garanties internacionals. L'octubre, Terhi Hakala, exambaixadora de Finlàndia per al Caucas Sud, va ser nomenada nova ambaixadora de l'OSCE per a Geòrgia. Als pocs dies **va concloure sense avenços la primera sessió plenària des d'octubre del 2006 de la Comissió de Control Conjunt (JCC)**. La delegació georgiana va qualificar de superficial i sense sentit la JCC, i va criticar els seus homòlegs d'Ossètia del Sud per no estar disposats a acceptar compromisos i un diàleg constructiu. **La principal demanda d'Ossètia del Sud a la sessió plenària de la JCC va ser el desenvolupament d'un acord sobre la no utilització de la força, rebutjat per Geòrgia fins que no s'avanci en la desmilitarització de la zona de conflicte.** A finals de novembre, el viceministre d'Exteriors rus, Grigori Karasin, es va reunir a Moscou amb el líder de la regió independentista d'Ossètia del Sud, Eduard Kokoity, per abordar la situació del conflicte no resolt. Segons Karasin, l'única via cap a la resolució del conflicte està en les negociacions entre les parts en el marc dels formats negociadors ja existents.

El procés de pau el 2008

A principi d'any, el líder de la regió independent *de facto* Eduard Kokoity va anunciar que es volia reunir amb el president georgià Mikheil Saakashvili, i que volia abordar amb ell tres qüestions, principalment: la desmilitarització de la zona de conflicte, inclosa la firma d'un acord sobre la no-utilització de la força; la rehabilitació econòmica, i l'estatus polític d'Ossètia del Sud.

En l'àmbit econòmic, Kokoity va afirmar que volia **abordar la proposta de creació d'una "zona de preferència econòmica"**, que comprendria Ossètia del Sud, la regió d'Alagiri, a Ossètia del Nord, i la regió georgiana de Gori (frontera sud d'Ossètia del Sud). Les propostes formaven part del pla de tres etapes proposat, a final del 2005, pels líders de l'autoproclamada república, en resposta a iniciatives georgianes. A més, Kokoity va reiterar l'interès del seu Govern per continuar les converses amb Geòrgia a través de la Comissió Mixta de Control quadripartida, format que no considerava esgotat. A final del mes de febrer, però, el **parlament de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud va fer una crida a la comunitat internacional perquè reconegués la seva independència** i va afirmar que el procés de Kosovo era un precedent i un argument convincent per al reconeixement d'Ossètia del Sud. El mes de març, **Geòrgia va anunciar la seva decisió de retirar-se del format de l'òrgan quadripartit mediador, la Comissió Mixta de Control, i la seva proposta de reformular-ne l'estructura per transformar-lo en un òrgan de format 2+2+2**. El nou format tenia en compte donar un paper mediador a la UE i a l'OSCE, aspecte que va ser rebutjat per Ossètia del Sud. El ministre d'Exteriors rus va descartar qualsevol possibilitat de canvi en el format actual, va advertir Geòrgia contra la internacionalització del conflicte i va instar-la a treballar en el marc dels mecanismes ja existents.

Un dels episodis més destacables del tercer trimestre va ser el dels **enfrentaments de Geòrgia amb Rússia**, com a conseqüència de l'augment de la tensió a les regions d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, i poc després que el Grup d'Amics de Geòrgia del Secretari General de l'ONU es reunís a Berlín el 30 de juny per abordar la situació de tensió a la zona d'Abkhàzia i discutir propostes de distensió. Segons la televisió estatal georgiana, **Alemanya hauria proposat un pla de tres fases** que implicaria, en primer lloc, la revocació de la decisió russa d'establir relacions formals amb Abkhàzia i amb Ossètia del Sud; en segon lloc, mesures de rehabilitació econòmica, entre les quals hi havia una zona de lliure economia a Gali i Ochamchira, i eventualment la resolució política del conflicte. No obstant això, el pla va arribar massa tard i la prova és que Ossètia del Sud havia rebutjat participar en una trobada a Brussel·les proposada per al mes de juliol per la UE per abordar la resolució del conflicte. La segona quinzena d'agost, després d'haver-se produït greus enfrontaments a Ossètia del Sud, després d'uns atacs de les forces armades de Geòrgia a diversos municipis d'Ossètia del Sud, amb un resultat de més de 300 morts, i d'una dura resposta militar russa que va transcendir el territori d'Ossètia del Sud, **Rússia va reconèixer formalment la independència d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia** i, en relació amb la seva presència militar, va mantenir emplaçaments militars a Geòrgia fora de les regions d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia, entre les quals hi havia les localitats de Senaki (oest) i Poti (ciutat portuària), així com zones al nord de la ciutat de Gori. D'aquesta manera, Rússia va titllar de "zones de seguretat" o "zones sota responsabilitat de les forces russes de manteniment de pau" unes zones que per a Geòrgia estaven sota ocupació militar, la qual cosa suposava un incompliment inadmissible de la legalitat internacional i de l'acord concret d'alto el foc firmat a mitjan mes d'agost.

Acord d'alto el foc del 12 d'agost entre Rússia i Geòrgia
<ol style="list-style-type: none"> 1 – No recórrer a l'ús de la força (renúncia a l'ús de la força). 2 – Cessament complet de totes les activitats militars. 3 – Lliure accés a l'ajuda humanitària. 4 – Retorn de les forces armades de Geòrgia als seus llocs d'emplaçament habitual. 5 – Retirada de les tropes russes a la línia que hi havia abans del conflicte. 6 – Inici d'un debat internacional sobre les modalitats de seguretat i estabilitat a Abkhàzia i a Ossètia del Sud.

A principi de setembre, els presidents rus i francès van acordar, en una reunió celebrada a Moscou, complementar l'acord aconseguit el mes d'agost pel qual les tropes russes es retirarien de les zones de Geòrgia fora d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud en el termini d'un mes, després del desplegament de mecanismes internacionals, no inferiors a 200 observadors de la UE, que s'hauria de fer efectiu l'1 d'octubre. La retirada estava condicionada també a la garantia de la no-utilització de la força contra Abkhàzia i Ossètia del Sud mitjançant documents de vinculació legal. L'acord també considerava que els observadors de l'ONU i de l'OSCE podrien dur a terme

les seves activitats habituals prèvies al conflicte. Alhora, es considerava que s'iniciessin converses internacionals el 15 d'octubre a Ginebra, que abordarien almenys qüestions relatives a l'estabilitat i a la seguretat a la regió, el retorn dels refugiats sobre la base de principis i pràctiques internacionals en matèria de reassentament en contextos de postconflicte, i altres qüestions que fossin acordades mútuament entre les parts. Totes elles van valorar de forma positiva l'acord. No obstant això, el president rus va subratllar que el reconeixement rus a la independència d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud era irrevocable, un aspecte sobre el qual Sarkozy va mostrar desacord. D'altra banda, el ministeri de Defensa rus va afirmar que Rússia mantindria un total de 3.800 soldats en cada una de les dues regions independentistes, i també va assenyalar que s'havien establert relacions diplomàtiques amb les dues entitats, com l'obertura d'ambaixades, i també que ja estaven preparats i pendents de firma uns acords d'amistat, de cooperació i d'assistència mútua entre Rússia i les dues regions, que consideren també assistència militar. Els ministres d'Exteriors de la UE van donar suport a la **creació de la Missió d'Observació de la UE a Geòrgia (EUMM**, per les sigles en anglès) considerada en l'acord del 8 de setembre entre els presidents rus i francès per avançar en la implementació dels acords del 12 d'agost. L'EUMM, dirigida per Hansjorg Haber, tindrà la seu a Tbilisi i comptarà amb 200 observadors no armats que es desplegaran a les zones adjacents a les regions d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia, que han estat controlades per les tropes russes després de la guerra d'agost. El primer ministre rus **Vladimir Putin** va afirmar que Rússia hauria de promoure la integració econòmica amb Ossètia del Sud i retirar les barreres administratives en la frontera comuna.

A mitjan mes d'octubre, el director del Servei Federal d'Impostos de la república russa d'Ossètia del Nord, Aslanbek Bulatsev, va ser nomenat nou primer ministre d'Ossètia del Sud, lloc que ocupava en funcions Boris Chochiev des de la destitució del Govern liderat per Yuri Morozov el mes d'agost per part del president d'Ossètia del Sud Eduard Kokoity. També es van suspendre provisionalment les converses internacionals iniciades el 15 d'octubre per abordar el conflicte d'agost entre Geòrgia i Rússia per desacords sobre el procediment que s'havia de seguir. El fòrum internacional, afavorit per l'ONU, la UE i l'OSCE, va acollir les delegacions de Geòrgia, Rússia, Ossètia del Sud i Abkhàzia, si bé no van arribar a aplegar-se totes. Alguns mitjans occidentals van assenyalar que incloïen, d'una banda, reunions formals, en format plenari, en les quals no hi hauria Ossètia del Sud ni Abkhàzia i, de l'altra, reunions informals, en què hi haurien totes les parts i es presentarien només amb els noms de les persones i no amb els noms de les entitats que representaven, a fi de salvar les reticències de Geòrgia.

A final d'octubre, el president Mikheil Saakashvili va anunciar la **sortida del primer ministre Lado Gurgenzidze**. Segons Saakashvili, la seva marxa responia a una decisió conjunta i era deguda al fet que, per haver d'enfrontar-se als nous reptes i amenaces, el país necessitava reformes democràtiques radicals. Grigol Mgaloblishvili, fins aleshores ambaixador a Turquia, va reemplaçar Gurgenzidze en el càrrec. La decisió es va produir en el context de tensió política en què havia quedat el país després de la guerra amb Rússia el mes d'agost. Paral·lelament, el líder d'Ossètia del Sud Eduard Kokoity va substituir la majoria de càrrecs ministerials del seu Govern. Entre els nous responsables hi havia diversos excàrrecs russos per a algunes carteres. Per la seva banda, l'enviat especial de la UE per al conflicte entre Geòrgia i Rússia, Pierre Morel, es va reunir per separat amb representants russos i georgians, amb l'objectiu de preparar la pròxima reunió internacional a Ginebra. A final d'any, Rússia, Geòrgia, Abkhàzia i Ossètia del Sud van valorar positivament les converses informals mantingudes el 19 de novembre a Ginebra, afavorides per l'ONU, la UE i l'OSCE, les quals també van qualificar de constructiva la reunió, a diferència de la primera trobada mantinguda el mes d'octubre, que va haver de ser suspesa per diferències sobre el procediment i el format. La reunió es va desenvolupar per mitjà de dos grups de treball, un dedicat a seguretat i l'altre a la població desplaçada, en els quals van estar representades totes les parts de manera individual. Els participants van mostrar acord amb elaborar un mecanisme de prevenció i de gestió d'incidents diari, així com reflexionar sobre un règim d'alto el foc i de manteniment de pau i establir zones per assegurar que els moviments de la població no fossin obstaculitzats. Finalment, cal assenyalar que, el mes de desembre, el **patriarca de l'Església Ortodoxa georgiana, Ilia II**, es va reunir a Moscou amb el president rus Dmitry

Medvedev, en el marc d'una visita d'una delegació religiosa georgiana al funeral del patriarca rus. El president de Geòrgia Dmitri Saakashvili va valorar positivament la iniciativa de la reunió i va transmetre un missatge al president rus a través del líder religiós georgià. A la tornada, Ilia II va instar les autoritats de Geòrgia a aprofitar el *momentum* creat i a prosseguir amb el curs del diàleg. Segons Ilia II, Medvedev s'havia mostrat favorable al retorn dels refugiats georgians a les regions secessionistes.

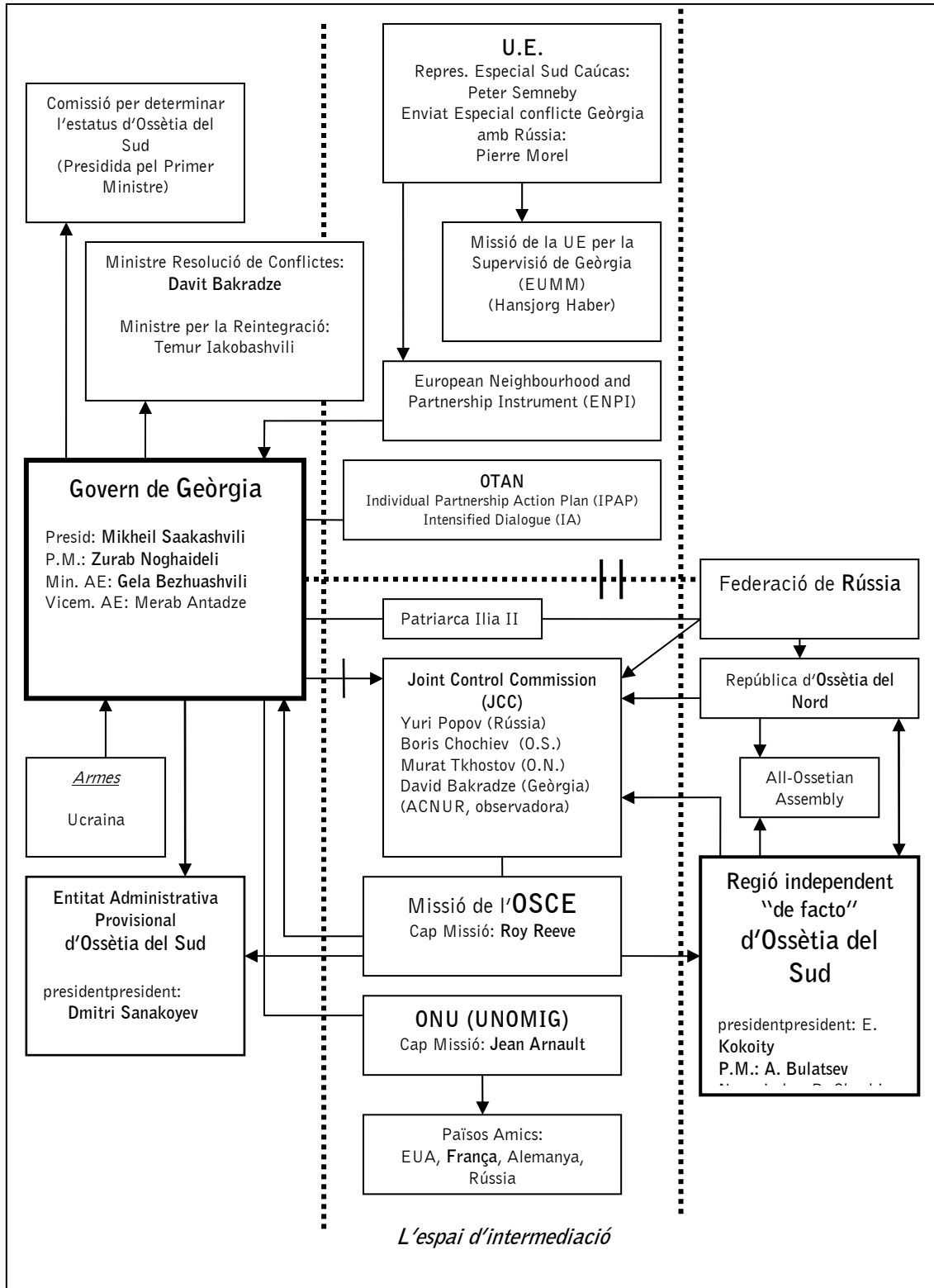
Fets més significatius de l'any

- A final de febrer, el parlament de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud va fer una crida a la comunitat internacional perquè reconegués la seva independència.
- El tercer trimestre es van produir greus enfrontaments entre Geòrgia i Rússia com a conseqüència de l'augment de la tensió a les regions d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, i Rússia va reconèixer formalment la independència d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia. Setmanes després, els mandatari rus i francès van acordar, en una reunió celebrada a Moscou, complementar l'acord aconseguit el mes d'agost amb la retirada de les tropes russes de les zones de Geòrgia fora d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud en el termini d'un mes, després del desplegament de mecanismes internacionals.
- Els ministres d'Exteriors de la UE van donar suport a la creació de la Missió d'Observació de la UE a Geòrgia.
- El primer ministre rus Vladimir Putin va afirmar que Rússia hauria de promoure la integració econòmica amb Ossètia del Sud i retirar les barreres administratives en la frontera comuna.
- Rússia, Geòrgia, Abkhàzia i Ossètia del Sud van valorar positivament les converses informals mantingudes el 19 de novembre a Ginebra, afavorides per l'ONU, la UE i l'OSCE.
- El patriarca de l'Església Ortodoxa georgiana, Ilia II, es va reunir a Moscou amb el president rus.

Webs d'interès

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development (www.cipdd.org)
- Caucasian Knot (eng.kaukaz-uzel.ru)
- Caucaz EuropeNews (www.caucaz.com)
- Central Asia-Caucasus Institute Analyst (www.cacianalyst.org)
- Civil Georgia (www.civil.ge/eng)
- Euobserver (euobserver.com)
- Eurasia Daily Monitor (www.jamestown.org)
- EurasiaNet (www.eurasianet.org/resource/georgia)
- Delegació de la Comissió de la UE a Geòrgia i Armènia (www.delgeo.cec.eu.int)
- Comissió Europea. Relacions externes (ec.europa.eu/external_relations/georgia)
- Georgia Today (www.georgiatoday.ge)
- Govern de Geòrgia (www.Government.gov.ge)
- GUUAM (www.guam.org)
- Institute for War and Peace Reporting (www.iwpr.net)
- International Alert (www.international-alert.org)
- International Center on Conflict and Negotiation (www.iccn.ge)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Media News (www.medianews.ge)
- Ministeri d'Afers Exteriors de Geòrgia (www.mfa.gov.ge)
- Assemblea Parlamentària OTAN (natopa.ibicenter.net)
- Missió de l'OSCE a Geòrgia (www.osce.org/georgia)
- Parlament de Geòrgia (www.parliament.ge)
- Partners-Georgia (www.partners.ge)
- Presidència de Geòrgia (www.president.gov.ge)
- Radio Free Europe/Radio Liberty (www.rfel.org)

- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- República d'Ossètia del Sud (comino.org)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org)
- UNAG online Magazine (www.civil.ge)
- UN Association of Georgia (www.una.ge)
- UNOMIG (www.unomig.org)

ORIENT MITJÀ

IEMEN

Síntesi del conflicte

El conflicte enfronta des de mitjan 2004 el Govern amb els partidaris del clergue xiïta **Hussein Badreddin al-Houthi**, cap de la secta **Zeidi** (o Zaidi) instal·lada a la regió muntanyosa nord-occidental de Sa'dah (o Saada), fronterera amb l'Aràbia Saudita, que pretén instaurar un règim teocràtic amb l'ajuda d'institucions religioses de l'Iran, i fins i tot de Líbia, segons fonts Governamentals. La majoria de la població iemenita són musulmans sunnites. El setembre del 2004, Hussein Badreddin al-Houthi va morir en combat, essent substituït pel seu fill Abdul Malik al-Houthi. El règim iemenita actual, presidit per Ali Abdullah Saleh, cap del partit Congrés Popular General (GPC per les sigles en anglès), que domina totalment el Parlament del país, és un aliats dels Estats Units, i aquest és un dels motius del conflicte que l'enfronta a la insurgència xiïta.

Població: Iemen (22 milions d'habitants); Saada (0,7 milions)
Superfície: Iemen (528.000 Km ²); Saada (12.400 Km ²)
IDH: 153 (de 177)
PIB Iemen: 16.400 milions de \$
Renda per habitant Iemen: 760 \$
Morts pel conflicte: (uns mil)
Població desplaçada: 56.000
Actors armats: seguidors d'Abdul Malik al-Houthi
Facilitacions: Qatar

Antecedents del procés de pau

El maig del 2005, el president iemenita Ali Abdullah Saleh va oferir una amnistia als rebels, que va ser rebutjada per aquests. El 2006, el Govern iemenita va alliberar uns 600 rebels xiïtes com a part del procés d'amnistia.

El procés de pau el 2007

Mesos més tard que el febrer del 2007 el Govern del Iemen oferís un acord amb els rebels d'al-Houthi, **ambdues parts van assolir el 16 de juny un acord d'alto el foc** que pretenia posar fi al conflicte iniciat feia tres anys i que s'havia agreujat a principis del 2007, causant milers de morts i de desplaçats. L'acord va ser confirmat pel portaveu del grup rebel, el clergue Abdul Malik al-Houthi, i es va assolir amb la mediació de Qatar, sota el lideratge del seu emir, el xeic Hamad bin Khalifa al-Thani. Segons l'acord, el Govern es va comprometre a un programa de reconstrucció (finançat per Qatar i altres països) per a les províncies rebels del nord, a canvi del lliurament de les armes pesants i d'un **exili temporal dels líders rebels**, que s'hauran d'abstenir de dur a terme activitats polítiques i mediàtiques contra el Govern. Segons un responsable Governamental, també s'havia assolit un compromís perquè els rebels formessin el seu propi partit polític un cop aconseguida la pau. El maig, al-Houthi havia anunciat que el grup estava disposat a abandonar les armes a canvi d'una amnistia, proposta realitzada pel Ministeri d'Exteriors dies abans.

El tercer trimestre, l'acord signat el 16 de juny anterior podria estar prop del fracàs per **l'incompliment del termini de lliurament d'armes** i de la retirada de les posicions dels rebels, segons van informar el juliol membres del comitè de mediació de l'acord, integrat per parlamentaris iemenites i tres funcionaris de Qatar. A més, les causes de la crisi van apuntar a la negativa d'al-Houthi de partir cap a Qatar per l'aeroport de la capital iemenita, tal com s'havia acordat, i proposava com a alternativa un aeroport saudita. A més, al-Houthi va acusar el comitè presidencial d'actual de mala fe, mentre que l'exèrcit va posar en dubte la voluntat d'al-Houthi de voler assolir la pau. La delegació qatariana, que va assumir la mediació de les negociacions, va partir cap a Qatar davant de l'estancament de les posicions, tot i que va prometre tornar un cop

acabat el Ramadà. Malgrat aquestes desavinences, el president del comitè presidencial Yasir al-Awadhi constatava en un missatge a principis d'agost que la majoria dels articles de l'acord del juny s'havien implementat. Enmig de la crisi, el 9 d'agost al-Houthi va transmetre un missatge al president Ali Abdullah Saleh en el qual li ofería la reconciliació, posant com a exemple la situació del Líban i comparant la seva ideologia amb la de Hezbollah. Durant la resta de l'any, però, **es van mantenir els enfrontaments esporàdics** a Saada entre les FAS i els seguidors d'Abdul Malik al-Houthi. També, el parlamentari Aidarours al-Naqeeb va reclamar la necessitat que el comitè mediador de Qatar es tornés a posar en funcionament, després d'estar inactiu durant uns mesos, per fer possible de nou el diàleg entre el Govern i els seguidors d'al-Houthi. En acabar l'any, el Govern iemenita va concentrar tropes a la zona, cosa que va fer témer una represa dels enfrontaments.

El procés de pau el 2008

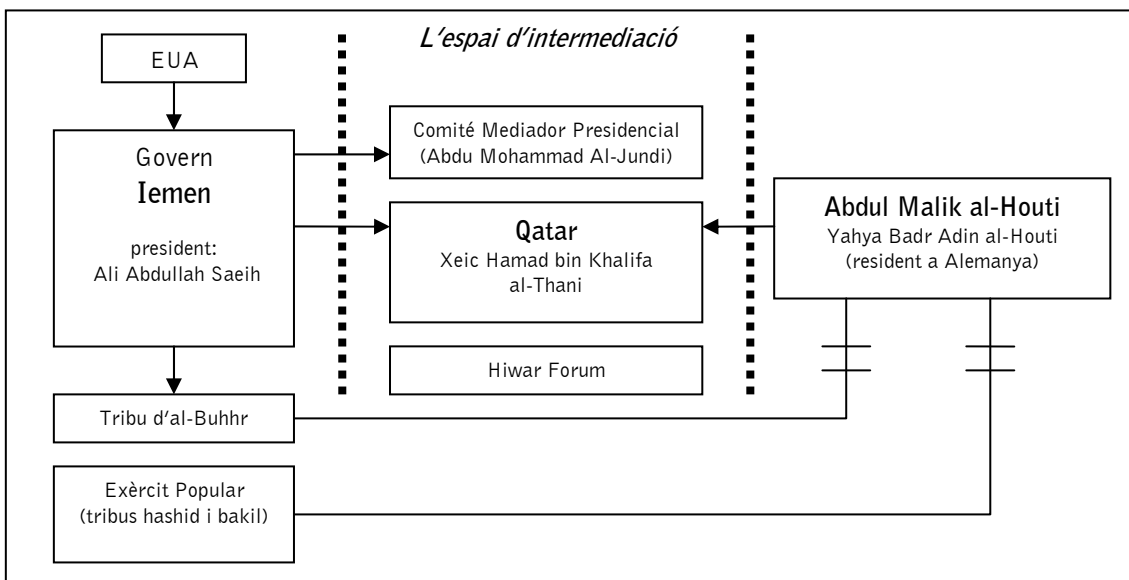
A principi del mes de gener, fonts locals van informar de l'augment de la presència militar en diversos districtes de la província de Sa'da i de diversos enfrontaments entre l'exèrcit i seguidors del líder religiós al-Houthi, després de la ruptura de la treva aconseguida l'any anterior. Un mes després, però, el portaveu del comitè mediador responsable de la supervisió del recent acord de pau a la província de Sa'da Abdu Mohammad al-Jundi va afirmar que 347 persones havien estat alliberades en el marc de l'acord i que els pròxims dies seria alliberada la resta. **L'acord firmat l'1 de febrer amb la mediació de Qatar** va ser una renovació del que s'havia establert el juny anterior i que havia fracassat després d'haver-se reprès els combats a començament de l'any. Segons el líder del grup rebel Abdul-Malik al-Houthi l'objectiu del recent acord era implementar els punts assenyalats en el primer, tot i que va afirmar que s'havia acordat no revelar el contingut complet del nou document. No obstant això, el Govern va manifestar que s'havien format quatre subcomitès: un primer comitè per avaluar els danys i determinar les compensacions (vehiculades a través del Comitè de la Creu Roja qatariana); un segon comitè per controlar les violacions i garantir el compliment de la llei a tots els districtes; un tercer comitè per rebre la llista de noms amb persones desaparegudes i detingudes per poder-les alliberar, i finalment un altre comitè per rebre la llista d'armes en mans dels seguidors d'al-Houthi. El mes de març, el representant dels seguidors d'al-Houthi, el xeic Saleh Habra, va alertar que no era possible procedir a l'abandonament de les posicions de muntanya tal com establia el punt set de l'acord de Doha firmat amb el Govern, a causa de la permanència de les tropes als pobles i zones rurals, la qual cosa contravenia l'acord. Així mateix, el president del comitè mediador presidencial, Abdu Mohammad al-Jundi, encarregat de la supervisió del compliment de l'acord, va informar que el Govern havia rebutjat l'alliberament de seguidors d'al-Houthi per por que es veiessin novament implicats en nous enfrontaments, tal com havia passat l'any 2006. A mitjan mes d'abril, fonts locals van informar de la possibilitat del reinici de combats entre l'exèrcit i els seguidors d'al-Houthi pel rebuig del cap del comandament nord de les forces armades d'implementar l'apèndix de l'acord firmat segons el qual l'exèrcit havia d'abandonar cases, granges i altres espais públics.

A final del mes de juny, diversos membres del parlament iemenita i activistes van fer una crida al Govern i al grup rebel xiïta d'al-Houthi perquè aturessin els enfrontaments a la província septentrional de Sa'da davant del deteriorament de la situació humanitària. El pronunciament es va fer durant un simposi organitzat a la capital per l'ONG local Hiwar Forum per discutir sobre formes de construir la pau i sobre el rol dels comitès de mediació. Segons els participants al simposi, hi ha hagut set comitès mediadors des del 2004. A mitjan mes de juliol, però, **el Govern i els seguidors d'al-Houthi van aconseguir un acord de treva**, gràcies al qual es va avançar cap a una reducció de la violència tot i les denúncies de violacions de l'alto el foc per totes dues parts. Simultàniament, membres de les tribus Hashid i Bakil s'estarien agrupant a la zona d'Amran en nom d'una nova organització, **l'Exèrcit Popular**, que es prepararia per enfrontar-se als seguidors d'al-Houthi. Finalment cal destacar que el setembre es va produir un atemptat bomba contra l'ambaixada dels EUA a Sanaa, que va causar la mort de 16 persones. L'atemptat va ser atribuït a Al-Qaida. A mitjan mes d'octubre, fonts tribals van informar que la situació a la província de Sa'da era de calma, amb l'excepció d'algunes disputes localitzades, desencadenades per les

actuacions de tribus proGovernamentals, en concret, la tribu d'al-Bushr, contra seguidors d'al-Houthi.

Fets més significatius de l'any
<ul style="list-style-type: none"> • El mes de febrer es va firmar un acord, amb la mediació de Qatar, entès com una renovació del que s'havia establert el mes de juny anterior i que havia fracassat després d'haver-se reprès els combats a principi d'any. • Posteriorment, el Govern i els seguidors d'al-Houthi van aconseguir un acord de treva que va donar pas a una reducció de la violència tot i les denúncies de violacions d'alto el foc per totes dues parts. • Va sorgir una nova organització, l'Exèrcit Popular, que s'estaria preparant per enfrontar-se als seguidors d'al-Houthi.

Webs d'interès
<ul style="list-style-type: none"> • Alertnet (www.alertnet.org) • Almotamar (www.almotamar.net/en) • Arab News (www.arabnews.com/services) • BBC (news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles) • ISN Security Watch (www.isn.ethz.ch/news) • News Iemen (www.newsiemen.net/en) • Reliefweb (www.reliefweb.org) • Saba News Agency (www.sabanews.net) • Wordpress.org (www.worldpress.org) • Iemen Times (iementimes.com) • Iemeni Coalition of Civil Society (www.hrinfo.net/en)

IRAQ

Context del conflicte

Després de l'ocupació del país per part dels EUA, el Regne Unit i altres països aliats en una coalició militar formada amb aquesta finalitat, i després del derrocament del règim de Saddam Hussein el maig del 2003, a finals del 2004 es va descartar finalment la presència d'armes de destrucció massiva al país, que havia estat una

de les raons adduïdes per dur a terme l'ocupació. Des d'aleshores han continuat els atacs contra les forces ocupants, així com els atemptats contra la població civil iraquiana. El 2004, un dels objectius principals d'aquests atacs van ser els membres del nou Govern interí (instaurat un any després de l'inici de l'ocupació), les seves forces de seguretat i les potències ocupants. Només durant l'any 2005 es calcula que hi va haver 34.100 atacs de la insurgència contra les tropes de la coalició.

Població: 28,8 milions d'habitants
Superfície: 438.000 Km ²
IDH: ---
Persones desplaçades: 2,2 milions des del 2003
Persones refugiades: 2 milions
Morts pel conflicte: Més de 150.000
Actors armats: milícies irregulars, exèrcits d'ocupació
Facilitacions: ONU, OCI, Finlàndia (CMI)

Antecedents del procés de negociació

Fins ara no hi ha cap procés de pau, tot i els intents d'acostament cap a alguns dels grups insurgents que actuen al país. La multiplicitat d'actors armats, les divisions religioses i el mateix caràcter de l'ocupació estrangera fan molt difícil obrir un procés d'aquesta mena. El 2004 es va aconseguir iniciar un procés de desarmament de les milícies del clergue xiïta Muqtada al-Sadr a canvi d'un compromís del Govern de deixar en llibertat els partidaris del clergue que estaven detinguts, de compensacions econòmiques i de posar fi a les operacions militars dels EUA al barri de Ciutat Sadr. També hi va haver promeses d'amnistia per a les persones i els grups que deixessin les armes.

De l'any 2005 es poden destacar les crides a la reconciliació nacional fetes a principis d'any tant des del Govern interí com per part dels dirigents kurdoiraquians i xiïtes vencedors a les eleccions, com des de la mateixa administració nord-americana. Aquestes crides van donar lloc a la formalització de contactes amb sectors polítics i socials iraquians contraris a l'ocupació i que havien boicotejat les eleccions. La proposta a aquests sectors perquè es vincuessin al procés polític passava per la seva participació en la redacció d'una nova Constitució, a la qual cosa van respondre els representants de diverses instàncies i grups polítics nacionalistes iraquians relacionats amb la resistència social i armada, que es van reunir a Bagdad a mitjan febrer del 2005. La Declaració final va recollir una posició unitària que exigia tres condicions prèvies a l'establiment d'un procés de reconciliació a través de la redacció de la Constitució: l'establiment d'una data concreta i garantida internacionalment per a la retirada de les tropes d'ocupació estrangera; el final de la designació de càrrecs polítics en funció de criteris religiosos, ètnics o racials; i el reconeixement del dret del poble iraquian a resistir a l'ocupació militar. És revelador que, davant la precarietat de la situació, el primer ministre Iyad Allawi havia continuat mantenint contactes infructuosos amb membres de l'il·legalitzat partit Baas per negociar el retorn d'alguns dels seus quadres a la nova configuració política a canvi de la desmobilització de la insurrecció i de l'ingrés dels seus combatents a les noves Forces de Seguretat i Policia iraquianes. Fonts oficials iraquianes van revelar, el mes d'abril del 2005, que se seguien buscant canals de comunicació amb dirigents de sectors nacionalistes i baasistes de la resistència, per arribar a un acord que permetés desmobilitzar la insurrecció iraquiana. El mes de maig, el Govern dels EUA va filtrar a la premsa que havia rebut senyals de dirigents sunnites que pensaven proposar el final de la insurrecció armada a canvi d'una major quota de participació en el nou sistema polític. El juny es va filtrar també que els EUA i el Govern tutelat del president I. al-Yafari havien iniciat contactes amb sectors de la insurrecció, i que grups de l'exèrcit islàmic i

de l'exèrcit dels combatents podrien acceptar la desmobilització i la transferència dels seus efectius a les forces de seguretat iraquianes a canvi de la seva representació política en el comitè de redacció de la nova Constitució. Les suposades negociacions amb sectors de la resistència s'afegirien a les ja existents els mesos anteriors entre representants dels EUA i del Govern iraquiana i organitzacions socials i polítiques, com la influent Associació d'Experts Musulmans i el Congrés Fundacional Nacional Iraquià (CFNI), que exigeix que s'estableixi un calendari de retirada militar supervisat i avalat per la comunitat internacional.

El setembre del 2005, el Partit Baas Àrab Socialista, l'Aliança Patriòtica Iraquiana i l'Associació d'Intel·lectuals contra l'Ocupació van signar una declaració conjunta en la qual posaven l'èmfasi en la necessitat d'un diàleg obert entre tots els grups polítics del país com a única via per unir la diversitat política i assegurar el reconeixement internacional a la legítima resistència de l'Iraq contra l'ocupació estrangera. L'octubre es va aprovar la nova Constitució iraquiana amb un 78% dels vots a favor i una participació del 70%, entre denúncies de les comunitats sunnites sobre irregularitats en el procés. El novembre es va celebrar al Caire una conferència amb més de cent representants iraquians de diferents grups polítics, en un intent d'incloure la comunitat sunnita en les eleccions de finals de any, després d'haver-la exclòs electoralment a causa del boicot que havia proclamat a les anteriors eleccions del mes de gener. Finalment, el president Jalal Talabani va expressar la seva voluntat de negociar amb la insurrecció iraquiana a canvi que aquesta abandonés les armes i participés en el procés polític. En acabar el 2005 es van celebrar eleccions parlamentàries amb una alta participació. El primer ministre interí i representant dels sectors xiïtes seculars Iyad Allawi va fer una crida a la reconciliació nacional i es va comprometre a prohibir les milícies islamistes que amenaçaven de dur el país al conflicte armat intern.

Malgrat que durant el 2006 no van disminuir els atemptats mortals, van prosseguir els intents d'aconseguir una reducció de la violència, tot i que sense resultats. El juliol, el principal bloc sunnita al Parlament, el Front de Concòrdia Nacional (FCN), va fer una crida a Nacions Unides perquè desplegués una força de manteniment de la pau integrada pels països àrabs i islàmics com a mesura per frenar la violència sectària que pateix el país. El FCN també va demanar la incorporació de més policia provinent de la minoria sunnita i la seva presència en els punts de control, a més de fer una crida als líders xiïtes i sunnites per prevenir els enfrontaments. Segons el primer ministre Nuri al-Maliki, **diversos grups iraquians, alguns armats, haurien expressat el seu interès pel Pla de Reconciliació Nacional** presentat el 25 de juny pel primer ministre iraquiana per disminuir la violència sectària. En un comunicat conjunt de Bahrein, Egipte, l'Iran, l'Iraq, Jordània, Kuwait, l'Aràbia Saudita, Síria i Turquia, **es va demanar una trobada entre els líders religiosos iraquians com a mesura d'unitat nacional i el traspàs dels afers de seguretat al Govern iraquiana**. Egipte, per la seva part, va precisar que no mitjançaria amb els grups insurgents iraquians, petició que alguns d'aquests haurien fet als estats àrabs, segons fonts del Govern iraquiana. El president iraquiana Jalal Talabani i el primer ministre Nuri al-Maliki van anunciar la formació d'una comissió de 30 membres per promoure la reconciliació nacional. L'octubre, l'enviat de Nacions Unides al país, A. Qazi, va celebrar la **declaració 'Mekkah al-Mukaramah', adoptada per diversos líders religiosos i que feia una crida a aturar la violència sectària al país**. Qazi va elogiar l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) per la iniciativa de reunir els diferents líders que van signar la Declaració. El novembre, un informe elaborat pel nord-americà Grup d'Estudis sobre l'Iraq va recomanar al Govern dels EUA una retirada gradual de les seves tropes del país i una nova estratègia diplomàtica d'aproximació a Síria i a l'Iran. Es redibuixava així el mapa diplomàtic de l'Orient Mitjà després del restabliment de les relacions entre l'Iraq i Síria i de la visita del president de l'Iraq Jalal Talabani a l'Iran per buscar suport per al seu Govern. A finals de desembre va ser executat l'expresident Saddam Hussein.

Els intents de negociació el 2007

A començament d'any, una delegació del Parlament iraquiana formada per parlamentaris dels principals partits xiïtes, sunnites, kurds i d'altres minories va visitar Espanya i Alemanya per

conèixer el model territorial d'ambdós països davant de l'actual debat per a la reforma constitucional a l'Iraq. A principis de març, el vicepresident iraquità T. al-Hasehimi es va entrevistar a Damasc amb el seu homòleg siria F. al-Shara i va fer una crida als països àrabs i als països de la regió en general perquè contribuïssin a resoldre la crisi de l'Iraq. El ministre de Reconciliació i Diàleg Nacional iraquità, S. Al-Muttalibi, va comunicar que s'estaven duent a terme converses amb alguns grups insurgents no vinculats a Al-Qaeda. Malgrat els atemptats diaris contra les forces d'ocupació i entre diferents sectors polítics i religiosos del país, van continuar existint exploracions per reduir la tensió. Així, per exemple, Ginebra (Suïssa) va acollir una conferència sobre la reconciliació nacional a l'Iraq impulsada pel *Centre d'Etudes de Recherche sur le Monde Arabe et Méditerranéen* (CERMAM), amb el propòsit de mostrar l'experiència federal suïssa. A principis de maig, una conferència sobre l'Iraq va reunir a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheikh tots els països veïns de l'Iraq, els cinc membres permanents del Consell de Seguretat, la UE i el G-8. Durant la trobada es va signar un acord per garantir l'estabilitat política i econòmica els propers cinc anys. El vicepresident dels EUA, Dick Cheney, es va entrevistar a Bagdad amb el primer ministre iraquità Nuri al-Maliki per tractar qüestions de seguretat i de reconciliació política. Dick Cheney va expressar el seu desig d'accelerar el repartiment just dels beneficis del petroli, alhora que el procés d'aprovació de lleis que permetin reincorporar al Govern membres de l'antic partit Baas. El Comitè Iraquí per a la Reforma Constitucional va acceptar enviar al Parlament un pla per a la reforma de la Carta Magna, reivindicació de fa temps dels representants sunnites que consideren que l'actual Constitució concedeix massa poder a la majoria xiïta i a la comunitat kurda. El maig, el clergue xiïta Muqtada al-Sadr va anunciar que col·laboraria amb les faccions sunnites per lluitar contra l'ocupació nord-americana i per mirar de reduir la violència sectària que afecta el país. Al-Sadr es va dirigir als seus seguidors en una pregària a la ciutat de Kufa, en el que suposava la primera aparició del clergue en diversos mesos, i els va emplaçar a fer servir mitjans pacífics per oposar-se als EUA, a l'ocupació i a Israel. El juny es va divulgar que les forces nord-americanes haurien començat una nova estratègia que consistiria a armar les milícies sunnites perquè combatessin a Al-Qaeda. Segons alguns mitjans de comunicació, l'exèrcit dels EUA estaria donant armes, municions, diners i petroli a certs grups que en el passat havien tingut llaços amb Al-Qaeda, però que actualment s'haurien separat dels seus mètodes. Diversos sectors s'han oposat a aquesta mesura en considerar que podria rearmar els dos bàndols en una eventual guerra civil.

El tercer trimestre de l'any, set de les més importants organitzacions insurgents sunnites que lluiten contra l'ocupació nord-americana van formar una aliança política amb l'objectiu de preparar negociacions per a una futura retirada de les tropes dels EUA. Els líders de tres d'aquests grups (Brigades de la Revolució de 1920, Ansar al-Sunna i Hamas Iraquí) van declarar que continuarien la lluita armada fins que totes les tropes estrangeres es retiressin de l'Iraq, a més de denunciar al-Qaeda per dur a terme assassinats sectaris i atacs suïcides contra civils. Aquestes organitzacions van rebutjar qualsevol acord amb les milícies i partits xiïtes per la seva participació a les institucions polítiques configurades pels EUA i per la seva participació en morts sectàries. També cal destacar que el mes d'agost el líder xiïta Muqtada al-Sadr va ordenar a l'Exèrcit d'el-Mahdi que suspengués totes les seves activitats durant sis mesos, inclosos els atacs contra els EUA, fins a la seva reestructuració per eliminar els grups indisciplinats i dissidents d'aquest moviment. D'altra banda, una dotzena de líders polítics iraquians es van reunir a Finlàndia a finals d'agost, i per iniciativa de la *Crisis Management Initiative*, per treure lliçons d'altres processos de pau, com el d'Irlanda i el de Sud-àfrica. Els assistents, membres de les comunitats sunnites i xiïtes de l'Iraq, inclòs el grup de Muqtada al-Sadr, es van comprometre a seguir dotze recomanacions per començar negociacions formals, que inclouen la prohibició de l'ús de les armes durant les negociacions, formar una comissió independent per supervisar el desarmament de les milícies, prendre mesures per frenar els assassinats i el desplaçament forçós, promoure el desenvolupament i posar fi a les accions militars per part de les forces estrangeres. També cal mencionar que, després de mesos de crisi, diversos dirigents xiïtes, sunnites i kurds van arribar a un acord de reconciliació a finals d'agost, establint futures passes per a la reintegració d'antics membres del partit Baas a la vida política, un mecanisme d'alliberament de detinguts,

una llei sobre la distribució de la renda del petroli i el compromís per a la celebració d'eleccions provincials. Entre els signataris no hi figuraven, però, els seguidors de Muqtada al-Sadr. El setembre, el Secretari General de l'ONU va nomenar Staffan de Mistura, de nacionalitat sueca, com el seu Representant Especial a l'Iraq.

Acord de Hèlsinki, 31 d'agost del 2007

Representants de diferents grups iraquians reunits a Hèlsinki a finals d'agost del 2007 van acordar les següents recomanacions per iniciar negociacions que puguin conduir a la reconciliació nacional:

1. Resoldre tots els temes polítics a través de la no-violència i la democràcia.
2. Prohibir l'ús d'armes a tots els grups armats durant el procés de negociacions.
3. Formar una comissió independent aprovada per totes les parts, amb el propòsit de supervisar el procés de desarmament dels grups armats no Governamentals i d'una manera verificable.
4. Totes les parts es comprometen a acceptar els resultats de les negociacions i cap d'elles serà amenaçada amb la força per rebutjar tot o part de l'acord finalment assolit.
5. Treballar per acabar amb la interferència regional i internacional en els afers interns de l'Iraq.
6. Comprometre's a protegir els drets humans.
7. Assegurar la independència i l'eficiència dels sistemes legals i de justícia, especialment de la Cort Constitucional.
8. Assegurar la plena participació de tots els iraquians en el procés polític i en els acords per assegurar la Governació.
9. Realitzar tots els passos necessaris per posar fi a la violència, els assassinats, el desplaçament forçós i qualsevol dany a les infraestructures.
10. Establir un organisme independent per explorar les vies d'un acord amb l'herència del passat per unificar el país.
11. Tots els iraquians han de construir l'Iraq i contribuir de forma eficient a donar suport a tots els esforços que permetin un procés polític per unificar l'Iraq i preservar la seva sobirania.
12. Tots els grups participants s'han de comprometre amb tots els principis anteriorment enumerats.

A principis d'octubre, el vicepresident i líder sunnita Tariq al-Hashemi es va reunir amb el Gran Aiatol·là Ali al-Sistani després de la presentació d'una proposta per a la reconciliació del país per part d'al-Hashemi. Segons al-Hashemi, al-Sistani va donar suport a la seva proposta, anomenada **Pacte Nacional Iraquià**, que demana el control de les milícies i la fi del sectarisme, a més de fer una crida a Nacions Unides i a la Lliga Àrab perquè actuïn com a garants d'un possible acord i que facin un seguiment del seu progrés. D'altra banda, el líder xiïta Muqtada al-Sadr va signar un acord amb Abdul Aziz al-Hakim, líder del Consell Islàmic Suprem de l'Iraq, per mirar de frenar la violència entre els grups rivals xiïtes, desfermada fa mesos. A principis de novembre, els participants a la conferència internacional d'Istanbul per tractar sobre la solució a l'Iraq van acordar un text comú de 23 punts en el qual es van mostrar disposats a contribuir als esforços dels iraquians per restaurar la pau, l'estabilitat i la prosperitat. El comunicat emplaçava els estats a donar suport des dels seus països al diàleg de reconciliació nacional ja existent a l'Iraq, a combatre el terrorisme, reforçar l'Estat de dret i ampliar la participació en el procés polític. A la trobada també es va establir la creació d'un mecanisme de suport ubicat a Bagdad, que s'encarregarà de revisar regularment el procés. D'altra banda, la societat civil iraquiana va prendre protagonisme en una conferència que es va celebrar a Amman, a la qual van assistir representants Governamentals, de la societat civil, dignataris de Jordània, la Comissió Europea (CE) i Nacions Unides. La conferència es va realitzar sota els auspicis de la CE i l'ONU, i responia a la iniciativa de promoure els drets humans a l'Iraq mitjançant l'enfortiment de les organitzacions civils. A finals de l'any, alguns sectors polítics de diverses ciutats xiïtes van establir els *Sahwa* o *Consells del Despertar* per fer front a les milícies (d'una manera similar als consells establerts a diverses ciutats sunnites que van declarar la seva lluita contra Al-Qaeda) i a la creixent influència de l'Iran. El Govern iraquian i la coalició xiïta a l'Executiu han criticat aquesta mesura i el primer ministre, Nuri al-Maliki, ha donat l'ordre d'arrestar els integrants

d'aquests consells a Najaf, Karbala i Bàssora. També cal assenyalar que el **Govern Autònom del Kurdistan (GAK) va acordar posposar durant sis mesos el referèndum que s'havia de celebrar abans del 31 de desembre a Kirkuk**, al·legant raons tècniques. El Govern va prendre aquesta decisió després de la trobada del primer ministre del GAK, Nechirvan Barzani, amb el major clergue xiïta, el Gran Aiatol·là Ali al-Sistani, i després d'una sessió al Parlament kurd amb l'Enviat Especial de l'ONU, Staffan de Mistura, que va expressar el seu suport a l'aplaçament del referèndum. Barzani va declarar que aquest aplaçament permetrà l'establiment d'un mecanisme supervisat per l'ONU per resoldre la qüestió de Kirkuk.

El procés de negociació el 2008

A començament d'any, el cap de la UNAMI Staffan De Mistura va afirmar que la situació de seguretat al país havia millorat, però que calia arribar a un consens polític perquè la violència experimentés una reducció a llarg termini. A més, alguns analistes van expressar la impossibilitat d'aprovar una nova llei per a les eleccions locals de l'1 d'octubre davant dels desacords expressats pel vicepresident, la qual cosa va suposar un nou revés per als intents de reconciliació. D'altra banda, un informe de l'ONU indicava, a primers d'any, que quatre milions d'iraquians passaven gana i que el 40% de la població no tenia accés a aigua potable a pesar de la riquesa provinent del petroli i de la prosperitat econòmica. En l'àmbit polític cal destacar que, a final del mes de febrer, el president de l'Iran, Mahmud Ahmadineyad, va visitar l'Iraq; era la primera visita d'un mandatari iranià al país veí des que els dos països s'havien enfrontat entre 1980 i 1989. El mes de març, es van produir **forts combats entre la milícia d'al-Mahdi i forces iraquianes i nord-americanes a Bàssora**, després dels quals el líder de la milícia, Muqtada al-Sadr, que havia declarat una treva unilateral l'anterior mes d'agost, va amenaçar amb manifestacions, vagues i mesures de desobediència civil a tot el país i va afirmar que, si aquestes mesures no fossin suficients, recorreria a altres mètodes si els atacs no s'aturaven i com a mostra de protesta per les detencions dels seus seguidors. El segon trimestre, cal destacar les variacions dels diàlegs amb l'imam xiïta Muqtada al-Sadr, que el mes d'abril havia amenaçat de posar fi a la treva declarada l'any 2007 després dels enfrontaments amb l'exèrcit iniciats el 25 de març a les principals ciutats del sud del país i a Bagdad, que van provocar 1.000 víctimes mortals en poques setmanes (moltes de les víctimes eren civils que van patir el foc creuat). Els enfrontaments també es van traslladar al barri Sadr City de la capital, una zona de dos milions de persones i baluard de Muqtada al-Sadr, fet que va posar de manifest la rivalitat entre els partits polítics xiïtes que donen suport al Govern i els seguidors de l'imam Sadr. El 25 d'abril al-Sadr va fer una crida a un alto el foc, però dos dies després va rebutjar les condicions plantejades pel Govern a canvi d'aturar la campanya contra les milícies xiïtes, és a saber, l'entrega de les armes i dels combatents que buscaven. El mes de maig, 10.000 efectius de la policia i de l'exèrcit iraquiana es van desplegar pel barri Sadr City, deu dies després d'haver aconseguit una **treva amb al-Sadr**. L'acord considerava que els seguidors d'al-Sadr entregarien les armes i que el Govern restauraria el control sobre Sadr City. El portaveu de l'imam xiïta, Salah al-Obaidi, va anunciar que l'exèrcit d'al Mahdi es reorganitzaria del tot, de manera que passaria de ser una milícia a convertir-se en una organització permanent pacífica que disposaria d'un petit braç armat amb alguns centenars de membres. També cal assenyalar que, el mes de juny, **l'Iran i l'Iraq havien firmat un memoràndum d'entesa per impulsar la cooperació bilateral en matèria de defensa**. Finalment, com a nota positiva s'ha de mencionar que la Iniciativa de Gestió de Crisis (CMI), organització presidida per l'expresident finlandès Martti Ahtisaari, va revelar que havia tingut lloc, a Finlàndia, una **conferència de tres dies en què van participar-hi 36 personalitats polítiques iraquianes, sunnites i kurdes amb l'objectiu d'impulsar la reconciliació nacional a l'Iraq**. La CMI va informar que els participants, acompanyats de protagonistes del procés de pau a Irlanda del Nord i del postapartheid a Sud-àfrica, van acordar reunir-se els tres mesos següents a Bagdad per polir una sèrie de principis i mecanismes acordats a Finlàndia amb la finalitat d'aconseguir un acord d'àmbit nacional. La trobada va ser organitzada conjuntament amb dues institucions nord-americanes vinculades a la Universitat de Massachusetts i a la Universitat de Tufts.

A principi de juliol, el primer ministre d'aleshores, Nouri al-Maliki, va declarar que el seu Govern negociava amb els EUA un nou acord de seguretat que podria fixar un calendari per a la retirada de les tropes nord-americanes. Es tractava del primer anunci oficial en aquest sentit, encara que des de l'administració nord-americana es negués qualsevol negociació sobre un calendari de sortida. A principi del mes d'agost, el veto del president iraquità Jalal Talabani va impedir l'aprovació del projecte de llei sobre els escrutinis provincials previstos per a l'1 d'octubre, que havia estat aprovat el 22 de juliol pel Parlament iraquità. Els diputats kurds van boicotejar la votació després de diversos dies de manifestacions, tant de kurds a Irbil contra la llei, com d'àrabs a Bagdad contra el que van qualificar de pretensions kurdes. Davant d'aquesta situació, **l'ONU va formular i, posteriorment, va aprovar una proposta per ajornar durant un any la votació a la controvertida regió de Kirkuk i, d'aquesta manera, permetre que es duguessin a terme les eleccions provincials el dia 1 d'octubre a la resta del país, tal com estava previst.** Segons l'ONU, aquest període podria permetre discutir com resoldre la qüestió de la província de Kirkuk. Segons fonts parlamentàries, la proposta de l'ONU va ser acceptada pel bloc kurd, pels xiïtes del Consell Suprem Islàmic de l'Iraq (ISCI) i per Dawa, a més dels sunnites del Partit Islàmic i del Front de la Concòrdia. Un portaveu de l'imam xiïta Muqtada al-Sadr va declarar que la milícia d'al-Mahdi ja no duria més les armes, si bé va afirmar que futures decisions dependrien de l'estatus a llarg termini de les tropes nord-americanes a l'Iraq. **A final d'agost, Muqtada al-Sadr va anunciar la suspensió definitiva de les operacions de la seva milícia, encara que crearia unes unitats d'elit que podrien continuar combatent i, el mes de setembre, els principals partits xiïtes i kurds del Govern van arribar a un acord pel que fa a la recent disputa a la ciutat de Khanaqin, a la província de Diyala, poblada per àrabs i kurds.** L'acord establia que tant l'exèrcit iraquità com els Peshmerga es retirarien i que la policia de Khanaqin passaria a ocupar-se del control de seguretat i de fer complir la llei. A final de setembre, el Parlament aprovava la llei electoral per celebrar comicis provincials abans del 31 de gener en 14 de les 18 províncies del país. La votació de la llei, segons la qual s'havien d'haver celebrat les eleccions el mes d'octubre, havia estat motiu de tensió tenint en compte l'oposició kurda pel que fa a la qüestió de Kirkuk. L'acord aconseguit preveu que la província de Kirkuk i tres zones kurdes més retardin la convocatòria de comicis. A mitjan mes d'octubre, dirigents iraquians van començar a negociar amb els EUA un acord que establia que les tropes nord-americanes deixarien el país abans de finals de 2011 tret que el Govern els demanés de quedar-se. L'acord, que es va firmar poc després, també atorgava a l'Iraq la potestat de jutjar les tropes dels EUA si cometien qualsevol delictes fora de servei o bé fora de les seves bases, i establia que els soldats nord-americans abandonarien els carrers de pobles i ciutats iraquianes abans de mitjan 2009. Això no obstant, l'acord havia de ser sotmès a l'aprovació del parlament. A més, el Govern iraquità va sol·licitar una revisió de l'esborrany de l'acord de seguretat a llarg termini amb els EUA, perquè incorporés una prohibició d'usar territori iraquità per atacar països veïns, després de l'atac perpetrat per avions nord-americans el 26 de setembre a Síria. **Els principals partits xiïtes i kurds van manifestar-hi el seu suport, però els seguidors de l'imam xiïta Muqtada al-Sadr s'hi van oposar i l'Accordance Front, el bloc sunnita més gran, va sol·licitar que fos sotmès a referèndum.**

A final d'any, el parlament iraquità va aprovar un acord sobre l'estatus de forces que regulava la presència de tropes nord-americanes al país i que tenia en compte que aquestes abandonessin els carrers iraquians a mitjan 2009, i tot el conjunt del territori abans de finals de 2011. El text estableix, a més, la celebració d'un referèndum abans de mitjan de l'any següent. Entre els partidaris de l'acord hi havia els principals partits kurds i xiïtes, que van rebre el suport del partit minoritari sunnita, mentre que el text va rebre l'oposició del bloc xiïta de Muqtada al-Sadr.

Fets més significatius de l'any

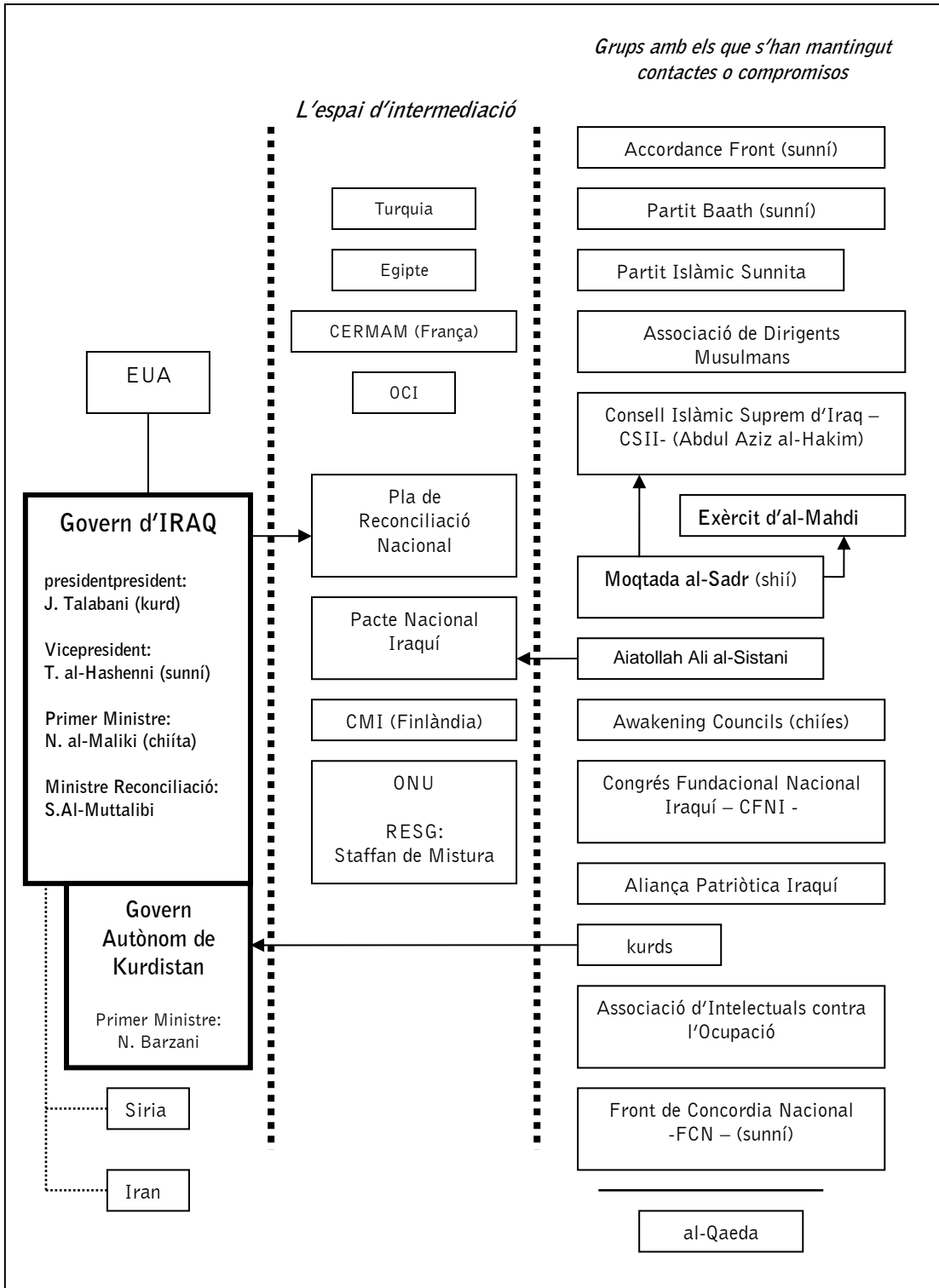
- L'Iran i l'Iraq van firmar un memoràndum d'entesa per impulsar la cooperació bilateral en matèria de defensa.
- L'expresident finlandès Martti Ahtisaari va revelar que havia tingut lloc, a Finlàndia, una conferència de tres dies en què van participar-hi 36 personalitats polítiques iraquianes xiïtes, sunnites i kurdes amb l'objectiu d'impulsar la reconciliació nacional a

l'Iraq.

- L'ONU va formular i, posteriorment, va aprovar una proposta per ajornar durant un any la votació a la controvertida regió de Kirkuk.
- Muqtada al-Sadr va anunciar la suspensió definitiva de les operacions de la seva milícia, encara que crearia unes unitats d'elit que podrien continuar combatent.
- Dirigents iraquians van negociar amb els EUA un acord que establia que les tropes nord-americanes abandonarien el país abans de finals de 2011, tret que el Govern els demanés de quedar-se. Els principals partits xiïtes i kurds van manifestar-hi el seu suport, però els seguidors de l'imam xiïta Muqtada al-Sadr s'hi van oposar, i l'Accordance Front, el bloc sunnita més gran, va sol·licitar que fos sotmès a referèndum.

Webs d'interès

- Bagdad (www.baghdad.com)
- Electronic Iraq (www.electroniciraq.net/)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Iraq Body Count (<http://icasualties.org/oif/>)
- Iraq Revenue Watch (www.iraqrevenuewatch.org/)
- Iraq War timeline (www.motherjones.com/bush_war_timeline/index.html)
- Relief Web – Iraq (www.reliefweb.int)

ISRAEL – PALESTINA

Context del conflicte

El conflicte té les primeres arrels en l'acabament de la Primera Guerra Mundial amb la desintegració de l'Imperi Otomà, que va implicar que el territori palestí quedés sota l'administració del Regne Unit i sota el Sistema de Mandat adoptat per la Lliga de Nacions. Durant els anys d'aquest mandat, del 1922 al 1947, nombrosos jueus van emigrar a Palestina, especialment a partir de la persecució dels nazis durant la dècada dels 30. El 1947, el Regne Unit va passar el problema a les Nacions Unides, que aquell mateix any i per mitjà de la Resolució 181 van decidir dividir el territori sota mandat britànic en

<p>Població: Israel (7 milions d'habitants); Palestina (4 milions)</p> <p>Superfície. Israel (22.000 Km²); Palestina (6.240 Km²)</p> <p>IDH: Israel (23 de 177); Palestina: 106 de 177</p> <p>PIB Israel: 142.200 milions \$; Palestina: 4.920 \$</p> <p>Renda per habitant Israel: 20.170 \$; Palestina: 1.230 \$</p> <p>Morts pel conflicte: uns 7.000 des de del 2000</p> <p>Població refugiada: 4,2 milions</p> <p>Actors armats: FAS d'Israel, Hamas, Brigades Ezzedine al-Qassam, Jihad Islàmica, Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa</p> <p>Facilitacions: Quartet Diplomàtic (EUA, Rússia, UE, ONU), Egipte, Aràbia, Lliga Àrab (Comitè de Seguiment), Suïssa.</p>

dos estats sense continuïtat territorial, divisió que no s'arribaria a aplicar mai del tot. La partició del territori per part de les Nacions Unides i la posterior proclamació de l'Estat d'Israel el 1948 van ser els detonants principals de l'actual conflicte, atès que, poc després que marxessin els britànics de la zona, Israel va ocupar el 77% del territori palestí i gran part de Jerusalem, i grups paramilitars sionistes van matar molts palestins i van provocar l'exili d'uns 800.000 palestins. Des d'aleshores s'han produït cinc guerres (els anys 1948, 1956, 1967, 1973 i 1982) fins arribar a la crisi actual. El 1959 va néixer l'OAP, que poc després seria dirigida per Yasser Arafat. A la "Guerra dels 6 Dies" de 1967, Israel va ocupar la península del Sinaí, Cisjordània i els Alts del Golan, va establir un anell de seguretat al voltant d'Israel i va intensificar els assentaments d'israelians a Gaza i Cisjordània, cosa que va provocar un segon èxode de palestins (mig milió). El 1974, l'Assemblea General de l'ONU va concedir l'estatus d'observadora a l'OAP. El 1982, Israel va envair el Líban, cosa que va permetre una gran matança als camps de refugiats palestins de Sabra i Shatila, i va provocar l'expulsió d'Arafat el 1983, que es va exiliar a Tunísia. El 1987, la desesperació de la població palestina ocupada va provocar la "Primera Intifada" (1987-1992), alhora que Arafat iniciava gestos d'acostament cap als Estats Units, convençut que aquest país era l'únic que podria pressionar Israel. La "Segona Intifada" es va iniciar el setembre del 2000, i des d'aleshores ha provocat més de 5.000 morts (4.000 palestins i 1.000 israelians). El 2002, Israel va iniciar la construcció d'un mur de separació entre les dues comunitats, cosa que va augmentar les crítiques de la comunitat internacional.

Antecedents del procés de pau

El 1990 es van iniciar unes **primeres negociacions secretes a Oslo**, que van permetre que l'agost de 1993 se signés a Washington un primer acord entre israelians i palestins. Dos anys abans, el 1991, s'havia celebrat la **Conferència de Madrid**, presidida pel principi d'intercanvi "pau per territoris" i que establia les bases per a una futura negociació bilateral. El 1995 es va iniciar l'anomenat "**Procés de Barcelona**" per estimular la cooperació entre tots els països de la Mediterrània, inclòs Israel. També el 1995 es va iniciar el **procés d'Oslo II**, que preveia una zona sota control palestí, una altra d'administració mixta i una zona controlada per Israel, amb carreteres que unien les zones de domini israelià. El 1998, aquest procés va quedar completament paralitzat i des d'aquell any es van intensificar els atacs suïcides dels palestins.

Les negociacions de pau que va intentar obrir el president dels EUA Bill Clinton a finals del 2000 entre Ehmud Barak i Yasser Arafat a **Camp David**, i que preveien l'ampliació de la zona sota control palestí i un intercanvi de territoris, no van arribar a fructificar, com tampoc les

negociacions del gener del 2001 a **Taba** (Egipte), que ampliaven encara més la zona sota domini palestí i donaven als palestins accés al riu Jordà. Des d'aleshores, i amb la Segona Intifada, l'espiral de violència i la dinàmica d'acció-reacció excusen la paralització dels nombrosos plans i propostes que fan diferents actors, organismes i països.

El 2002, amb el conflicte completament deteriorat, es van multiplicar les iniciatives de pau, com ara la creació d'un **Grup de Treball Internacional per a la Reforma Palestina**, les actuacions del **Quartet Diplomàtic** (EUA, Rússia, UE i l'ONU) i, molt en particular, el seu pla de pau o "**Full de Ruta**" de desembre del 2002, que constava de tres etapes que conclourien el 2005 amb la creació d'un Estat palestí independent. Davant del rebuig final del pla per part d'Israel, el novembre del 2003 es va fer públic l'"**Acord de Ginebra**", subscrit per intel·lectuals, polítics i militars d'Israel i Palestina, que proposava la creació de dos estats independents amb les fronteres de 1967 i la renúncia a l'ús de la força per totes dues parts. Els punts més conflictius van ser la devolució dels territoris ocupats o tornar a les fronteres anteriors a la guerra de 1967, l'estatus de Jerusalem est com a capital de l'Estat palestí, el desmantellament dels assentaments jueus als territoris ocupats i el dret de retorn dels refugiats palestins desplaçats durant la primera guerra araboisraeliana de 1948.

El 2005, el conflicte entre Israel i Palestina va fer un salt qualitatiu després de la mort de Yasser Arafat, del triomf electoral de Mahmud Abbas a les eleccions presidencials palestines i de la posterior obertura de contactes directes amb el Govern d'Israel. El president palestí va posar en marxa un pla intern per actualitzar la reestructuració de les forces de seguretat palestines, tal com exigia el Full de Ruta. El mes de gener es va anunciar una treva d'un mes per part dels grups armats palestins, condicionada al fet que Israel garantís l'alliberament dels presos i dels detinguts palestins, el final de la política d'assassinats selectius i la retirada de l'exèrcit dels territoris ocupats. Mentrestant, els grups Hamas i la Jihad Islàmica mantenien contactes amb responsables del Govern d'Egipte, en la seva funció d'intermediari entre palestins d'una banda, i israelians i nord-americans de l'altra. El febrer es va celebrar la Cimera de Sharm el-Sheikh, amb la presència del president egipci i del Rei de Jordània i, a finals del mateix mes, va tenir lloc a Londres una Trobada Internacional sobre Palestina patrocinada pel Govern britànic, en la qual els 23 països participants van protegir el **Pla de Desconnexió dissenyat pel Govern israelià per a la retirada de la Franja de Gaza**. El grup Hamas va anunciar que participaria per primera vegada a les eleccions legislatives a les Àrees Autònomes palestines dels territoris ocupats, així com la seva intenció d'ingressar a l'OAP. Aquest grup, juntament amb la Jihad Islàmica i 11 faccions radicals palestines més, van acordar al Caire comprometre's a una treva informal per al 2005. El mes de maig, el primer ministre israelià Ariel Sharon va declarar que si Hamas participava a les eleccions parlamentàries palestines sense desarmar el seu braç armat, Israel no avançaria cap al Full de Ruta. Al mateix temps, les crides al desarmament per part del ministre de l'Interior palestí Nasser Yussef van rebre la negativa de Hamas. Tot i això, el mateix cap de l'exèrcit israelià va reconèixer que aquesta organització palestina era la que més respectava la treva establerta entre les faccions palestines i l'**Autoritat Nacional Palestina (ANP)**. Les eleccions parlamentàries previstes per al mes de juliol van quedar ajornades per decisió de l'ANP, cosa que va ser interpretada per Hamas com una maniobra d'Al-Fatah (grup majoritari del president de l'ANP) davant dels pronòstics favorables a Hamas. A mitjan juny, aquest grup va informar que alguns dels seus membres recentment elegits alcaldes de localitats palestines havien mantingut trobades amb representants de la UE, i van assenyalar que estaven disposats a obrir un diàleg amb tots els països tret d'Israel, mentre mantingués l'ocupació militar. El president de l'ANP Mahmud Abbas va viatjar als EUA per entrevistar-se amb el president George W. Bush i reactivar el Full de Ruta. El juny, el Tribunal Suprem d'Israel va ratificar la legalitat del Pla de Desconnexió per a Gaza i el Govern d'Israel va deixar en llibertat un altre grup de 398 presos palestins, majoritàriament militants d'Al-Fatah.

Pel que fa a les Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, el mes d'abril del 2005 van anunciar el final del període de calma pactat amb l'ANP, després de l'assassinat d'un dels seus membres a mans de l'exèrcit israelià. També cal destacar que, a mitjan maig, els Governos jordà, israelià i de l'ANP

van firmar un acord per estudiar la construcció d'un canal que unís el mar Roig amb el mar Mort. El projecte hauria de ser finançat pel Banc Mundial i tindria un cost estimat de més de 3.500 milions de dòlars. El juny del 2005, la segona reunió celebrada entre el primer ministre israelià A. Sharon i el president palestí M. Abbas es va tancar com un fracàs per totes dues parts. Una delegació d'altres instàncies de l'OTAN es va entrevistar a Ramal·la (Cisjordània) amb l'ANP, amb l'objectiu de buscar algun tipus d'intervenció de l'OTAN en la resolució del conflicte. Durant el tercer trimestre de l'any, els successos sobre el conflicte d'Israel i Palestina es van centrar en l'evacuació dels colons jueus dels assentaments situats en territori ocupat de la Franja de Gaza, que es va dur a terme amb l'oposició d'importants sectors socials israelians i del moviment de colons. El setembre, el Govern d'Israel va preparar una ofensiva diplomàtica per establir relacions amb diversos països àrabs i musulmans, un cop completada la retirada militar de Gaza. Israel es va comprometre a retirar les seves tropes desplegades al llarg de la frontera entre Egipte i Palestina a la part de Gaza i acceptava que fossin substituïdes per soldats egipcis. El setembre, el primer ministre israelià Ariel Sharon va intensificar les seves exigències perquè el moviment de resistència islàmica Hamas no pogués participar a les eleccions legislatives palestines i es procedís al seu desarmament total, mentre que el president de l'ANP declarava que un desarmament dels grups palestins per la força conduiria a la guerra civil.

L'octubre del 2005, una decisió del Consell Legislatiu Palestí (CLP) va forçar la dimissió en bloc del Govern del primer ministre Ahmed Qureia, a causa de la incapacitat d'aquest executiu per controlar la inestabilitat a Gaza. Hamas, per la seva banda, va anunciar que no renovaria la treva informal dels últims nou mesos llevat que Israel posés fi als seus atacs i alliberés els presos palestins. El novembre, el Govern d'Israel i l'ANP van arribar a un acord històric sobre la frontera egípcia de Gaza que va permetre obrir el pas entre els dos territoris. Paral·lelament, l'Iran va manifestar que proposaria a les Nacions Unides el seu propi pla per resoldre el conflicte entre Israel i Palestina a partir d'un referèndum en el qual participarien tots els palestins, inclosos els refugiats. A finals d'any, no obstant, es van produir atemptats suïcides per part de Jihad Islàmica i va continuar la polèmica sobre la participació de Hamas a les eleccions legislatives del gener del 2006, especialment pels bons resultats que havia obtingut a les eleccions municipals del mes de maig, que van inquietar el Govern palestí, partidari de posposar aquestes eleccions per la seva pròpia debilitat.

Al llarg del 2006, el difícil procés de pau entre Israel i Palestina va estar inicialment marcat per la victòria del grup Hamas a les eleccions del gener per al Consell Legislatiu Palestí, i pel posterior bloqueig internacional al nou Govern islamista, condicionat al reconeixement d'Israel, la fi de la violència i l'acceptació dels acords signats per l'ANP. Immediatament després del seu triomf, Hamas va anunciar el seu desig d'iniciar negociacions amb tots els partits polítics per formar un Govern d'unitat nacional. El febrer, un dels principals líders de Hamas, K. Meshaal, va declarar que la seva organització estava disposada a obrir pas cap a la pau si Israel feia el mateix, i va parlar d'una possible treva de llarga durada si Israel es retirava dels territoris ocupats de Cisjordània, reconeixia el dret al retorn dels refugiats palestins i desmantellava tots els assentaments. Posteriorment, i en un context de pressió internacional sobre Hamas i d'amenaques de retirar el finançament a l'ANP, el president rus Vladimir Putin va convidar els representants de Hamas a visitar Moscou. El març, el nou Parlament palestí dominat per Hamas va revocar la llei que concedia més poders al president Mahmud Abbas, que havia estat aprovada el febrer quan Al-Fatah posseïa encara la majoria parlamentària. El Banc Mundial va aprovar un préstec de 42 milions de dòlars a l'ANP perquè pogués fer front a les seves necessitats financeres més immediates. Mentrestant, el primer ministre en funcions d'Israel Ehud Olmert va anunciar la seva intenció d'establir les fronteres definitives de l'Estat en un termini màxim de quatre anys, amb la finalitat de separar completament l'Estat israelià de la major part dels palestins.

Tot i que el conflicte va estar dominat mediàticament pels enfrontaments entre les forces de Hamas i d'Al-Fatah i per la polèmica desencadenada després de l'anunci del president palestí de convocar un referèndum per votar un document d'unitat nacional, durant el segon trimestre de l'any es van produir també nombroses crides al diàleg i a la negociació. El mes d'abril, el nou

primer ministre i dirigent de Hamas Ismail Haniyeh va defensar el dret dels palestins a continuar la lluita per la independència, però també va expressar el seu desig d'entaular converses amb actors internacionals per posar fi al conflicte amb Israel, alhora que es va mostrar favorable al fet que continués la implicació internacional en el procés de pau, referint-se al Quartet i particularment a Europa. L'OAP, d'altra banda, va fer una crida per a la celebració d'una conferència internacional de pau com a part del Full de Ruta, i es va mostrar disposada a negociar amb qualsevol primer ministre israelià. El maig, el ministre de Defensa israelià Amir Peretz va fer una crida per entaular converses de pau serioses i sinceres amb els palestins abans que Israel acabés duent a terme el seu pla de convergència unilateral. Per la seva banda, el ministre de Telecomunicacions palestí, l'independent J. al-Khouani, es va mostrar disposat a obrir un diàleg amb mediadors internacionals del Quartet, sempre que fos sense condicions prèvies. El vicepresident d'Afers Polítics de Hamas Musa Abu Marzouk va anunciar també que no s'oposaria a un diàleg entre el primer ministre israelià i el líder palestí M. Abbas, la trobada preparatòria del qual es va fer a Egipte, amb la presència del president palestí, del viceprimer ministre israelià Shimon Peres i de la ministra d'Exteriors Tzipi Livni. El president palestí, a més, va donar suport a una trobada per al diàleg nacional entre faccions palestines rivals, pocs dies després que Hamas decidís retirar la unitat militar de 3.000 homes que havia desplegat a Gaza. No obstant, el juny Hamas va donar per finalitzada la treva autoimposada que havia mantingut durant un any i mig, després que dos militants de l'organització fossin assassinats en un atac israelià. Finalment, cal destacar la dimissió de l'Enviat del Quartet a l'Orient Mitjà, J. Wolfensohn (en protesta per l'actitud dels Governos occidentals de tallar l'ajuda a l'ANP després de la victòria electoral de Hamas) i del nomenament de K. M. Kennedy com a vicecoordinador Especial de l'ONU per al Procés de Pau de l'Orient Mitjà.

Durant el tercer trimestre del 2006 no es va produir cap fet significatiu en relació amb el procés de pau, i els esforços van quedar centrats en la recomposició de les relacions entre Hamas i Al-Fatah. L'agost, el líder del partit israelià d'oposició Meretz i impulsor de la Iniciativa de Ginebra Y. Beilin va convocar la UE a celebrar una segona conferència de Madrid sobre l'Orient Mitjà com la que ja s'havia celebrat l'any 1991 després de la Guerra del Golf. El primer ministre d'Israel Ehud Olmert i el seu homòleg palestí Mahmud Abbas van expressar la seva disposició a trobar-se el més aviat possible i sense condicions prèvies. L'anunci, expressat primer per Olmert i després per Abbas, es va produir després de la visita del primer ministre britànic Tony Blair a tots dos líders. El mes d'octubre, però, van continuar els enfrontaments entre faccions partidàries de Hamas i d'Al-Fatah, que es van poder acabar gràcies a la mediació egípcia i després que membres de l'executiu de Hamas anunciessin la interrupció del treball en tots els ministeris. D'altra banda, el president palestí Mahmud Abbas es va mostrar disposat a negociar un Govern d'Unitat Nacional amb Hamas per evitar així una guerra civil, que va qualificar de 'línia vermella' que no permetria que es travessés sota cap circumstància. D'altra banda, l'exèrcit d'Israel va fer la major incursió a Gaza en l'últim any. La primera quinzena de novembre, França i Itàlia van manifestar el seu suport a la proposta espanyola d'un pla de pau per al Pròxim Orient del president del Govern José Luis Rodríguez Zapatero, que va presentar després davant del Consell Europeu el mes de desembre. No obstant, Israel va rebutjar de ple la proposta d'Espanya. El pla inclouria el desplegament d'observadors internacionals a la franja de Gaza i culminaria amb la convocatòria d'una conferència internacional de pau, en sintonia amb la crida expressada a l'informe del Grup d'Alt Nivell per a la Iniciativa de l'Aliança de Civilitzacions. La segona quinzena de novembre, l'Autoritat Palestina, la Jihad Islàmica i les milícies del Comitè de Resistència Popular van acordar un alto el foc amb el Govern israelià i es van comprometre a la retirada de les FAS israelianes de la franja de Gaza a canvi del cessament dels atacs amb coets Qassam contra els assentaments jueus, alhora que ambdues parts es van mostrar disposades a ampliar l'alto el foc a Cisjordània si es mantenia la treva. Posteriorment, Ehud Olmert va oferir l'excarceració de presos palestins a canvi de l'alliberament del soldat israelià retingut per militants palestins des del mes de juny. El desembre, el primer ministre israelià E. Olmert va reconèixer públicament que el seu país posseïa armament nuclear. Per la seva banda, el president palestí va anunciar que les negociacions amb Hamas per a la formació d'un Govern d'Unitat Nacional no estaven avançant, raó per la qual es va plantejar la possibilitat d'expulsar del Govern

la formació islamista o bé convocar un referèndum per a la celebració de noves eleccions, amb l'objectiu d'aixecar les sancions internacionals. Dies després, M. Abbas va anunciar la **convocatòria d'eleccions anticipades**, i el primer ministre I. Haniyeh va declarar que les eleccions accentuarien la crisi i les tensions. A finals d'any es va saber que la ministra d'Exteriors israeliana T. Livni promovia, a través de canals secrets, una iniciativa de pau que preveia negociacions directes entre Israel i Palestina per arribar a un acord definitiu sobre els temes més espinosos: l'estatus de Jerusalem, els refugiats palestins, els assentaments i les fronteres.

El procés de pau el 2007

Durant el primer trimestre es van iniciar nous passos per relançar el procés de pau a l'Orient Mitjà des de diferents sectors, com **reactivar el Quartet**, la visita de la Secretària d'Estat nord-americana Condoleeza Rice, o la petició del ministre d'Afers Exteriors espanyol Miguel Àngel Moratinos de reeditar la Conferència sobre el Pròxim Orient celebrada fa 16 anys a Madrid. Segons Moratinos, una solució dels conflictes palestinoisraelià i siriolibanès només serà possible si s'aborda també la situació a països de l'Orient Mitjà com l'Iraq o l'Iran. Dies després de la reunió oficial entre el primer ministre israelià i el president palestí, la ministra d'Exteriors israeliana Tzipi Livni es va reunir en secret amb dirigents palestins per presentar un pla de pau concret i directe que renunciava a la condició prèvia tradicional de lluitar contra el terrorisme, tal i com era definida al Full de Ruta; en una entrevista posterior va manifestar que el seu pla es basava en la fórmula de dos estats nacionals i va assenyalar que la proposta de la Lliga Àrab impulsada per l'Aràbia Saudita tenia elements positius. El primer ministre israelià també va manifestar la seva disposició a abordar seriosament aquesta proposta. Per la seva banda, el Patriarca de l'Església romana a Terra Santa, M. Sabbah, va fer una crida per acabar amb els enfrontaments interns a Palestina i va demanar el reinici del procés de pau. M. Sabbah és el primer palestí nomenat patriarca llatí de Jerusalem. Diversos països europeus, inclosa Alemanya, presidenta de torn de la UE aquell semestre, van mostrar el seu interès per augmentar la participació del Quartet en el procés de pau. **El president pakistanès Pervez Musharraf i el Rei Abdullah de l'Aràbia Saudita van acordar també la necessitat de relançar noves iniciatives per a una solució en la disputa israelianopalestina com a forma de portar harmonia al món musulmà.** Els presidents de Pakistan i Indonèsia es van reunir per la seva banda per discutir la situació a l'Orient Mitjà i van coincidir en la necessitat de dur a terme iniciatives de pau urgents. **El president palestí M. Abbas, el primer ministre I. Haniyeh i K. Meshal, com a representants de Hamas, es van reunir a la Meca sota els auspicis del Rei saudita per mirar d'arribar a un acord que desbloquegés la situació actual als territoris ocupats.** El Quartet, format pels EUA, la UE, Rússia i l'ONU, es va reunir igualment a Washington per primera vegada després de quatre mesos. El febrer, però, la cimera palestinoisraeliana que va reunir a Jerusalem el primer ministre d'Israel Ehud Olmert, el president palestí Mahmud Abbas i la Secretària d'Estat nord-americana Condoleeza Rice va acabar sense cap acord. El març, el Rei de Jordània Abdullah II va advocar per una implicació més gran dels EUA, i a mitjan d'aquell mes el **president i el primer ministre palestí van assolir un acord per formar un Govern d'unitat nacional.**

L'organització armada de Hamas, les Brigades Ezzedine al-Qassam, va declarar l'abril el final de l'alto el foc acordat el novembre anterior. A principis de maig, els EUA van presentar un pla de seguretat per impulsar noves negociacions de pau palestinoisraelianes a partir de la instauració de mesures de construcció de confiança que inclouen l'alleujament de les restriccions per als palestins a canvi de la finalització del llançament de coets des de Gaza. El pla, anomenat 'Document de Punt de Referència' també incloua l'establiment d'una línia d'autobusos entre Gaza i Cisjordània abans de l'1 de juliol i el restabliment d'una oficina de coordinació i enllaç palestinoisraelià. Hamas va rebutjar totalment el pla, en considerar-lo una forma dels EUA de donar suport al grup Al-Fatah de Mahmud Abbas. També el maig, prop de 200 personalitats de Jordània, Israel i Palestina van celebrar una trobada a la ciutat jordana d'Aqaba per discutir sobre l'impuls de la Iniciativa de Pau Àrab, adoptada recentment i que ofereix l'establiment de relacions amb Israel a canvi de la retirada dels territoris ocupats el 1967. El juny, el **president palestí Mahmud Abbas va decretar l'estat d'emergència i va formar un nou Executiu sense**

membres de Hamas, amb base a Ramal·la (Cisjordània) i dirigit per l'independent Salam Fayyad. El primer ministre israelià Ehud Olmert va declarar que la creació d'un nou Govern palestí que no inclogués Hamas oferia oportunitats per a la pau. **Abbas també va il·legalitzar el braç armat de Hamas, les Brigades Ezzedine al-Qassam.** També cal destacar que l'Enviat Especial durant dos anys del Secretari General de l'ONU a l'Orient Mitjà, Álvaro de Soto, va constatar en un informe confidencial de fi de missió que les actuacions diplomàtiques dels darrers anys per intentar posar fi al conflicte palestinoisraelià havien estat un fracàs, en gran part degut a la pressió dels EUA cap a l'ONU.

Durant el mes de juliol, 178 membres de les Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa a Cisjordània, un dels quals era Zakaria Zubeidi, líder de les Brigades a Jenín, van anunciar la seva renúncia a la lluita armada i la seva integració als serveis de seguretat de l'ANP. D'altra banda, una carta publicada a la premsa internacional per deu ministres d'Exteriors dels estats mediterranis de la UE, encapçalats pels ministres espanyol i francès, Miguel Ángel Moratinos i Bernard Kouchner, va celebrar el nomenament de Tony Blair com a enviat del Quartet a l'Orient Mitjà i va afirmar que el Full de Ruta havia fracassat. Segons els signataris, la tasca del nou enviat requereix d'una nova perspectiva que inclogui mesures concretes i immediates a favor del president palestí, Mahmud Abbas, i plantejar unes negociacions sense condicions prèvies pel que fa a l'estatus final. La carta va ser criticada per l'Alt Representant de la UE per a la PESC, Javier Solana, en considerar que un diari no era el mitjà adequat per expressar aquestes opinions. El president palestí Mahmud Abbas va afirmar a finals de juliol que esperava assolir un acord de pau amb el Govern d'Israel en el termini d'un any, i que el propi president dels EUA també desitjava que aquest acord fos signat abans que acabi el seu mandat el 2009. El diari israelià *Haaretz* va assenyalar que el Govern d'Israel podria oferir als palestins la creació d'un Estat que comprengués el 90% del territori de la Franja de Gaza i Cisjordània. Aquelles mateixes dates, **els ministres d'Exteriors d'Egipte i de Jordània van dur a terme una visita a Israel per presentar un pla de pau que comptava amb el suport de la Lliga Àrab i que contemplaria el reconeixement d'Israel si aquest es retira dels territoris ocupats.** El Govern d'Israel, per la seva banda, va alliberar més de 250 presos palestins en un gest de suport al president Abbas. Cap dels presos alliberats pertanyia a Hamas. L'agost, el primer ministre israelià Ehud Olmert i el president palestí Mahmud Abbas es van reunir a Jericó, en territori palestí per primera vegada en diversos anys, en el marc de la sèrie de reunions prèvies a la conferència de pau prevista per al novembre següent i impulsada pels EUA. Posteriorment, el president palestí es va reunir amb Olmert al despatx d'aquest últim. Ambdós mandataris van acordar establir equips per negociar les qüestions essencials per a una solució permanent al conflicte. Olmert va manifestar també que preferia consensuar un document breu que reflecteixi els principis per assolir un acord de pau.

L'octubre, prop de 600.000 israelians i palestins, a parts iguals, van signar una petició dirigida als Governos d'Israel i Palestina per assolir un acord de pau l'any següent, basat en una solució que contempli la creació de dos estats i la retirada d'Israel a les fronteres anteriors al 1967. La petició va ser impulsada per l'organització Moviment Una Veu. Aquelles mateixes dates, i davant de **l'ofertament per part de Hamas de dur a terme un diàleg de reconciliació amb Al-Fatah**, el dirigent d'aquesta formació i president palestí, Mahmud Abbas, va descartar qualsevol conversa fins que l'organització islamista cedís el control de Gaza, que havia assumit el juny anterior. El líder de Hamas, Ismail Haniyeh, hauria ofert entaular un diàleg en una capital àrab amb la mediació de països com Egipte o l'Aràbia Saudita. **El 27 de novembre, finalment, va acabar la conferència de pau celebrada a Annapolis (Maryland, EUA), que va suposar la primera conversa de pau entre Israel i l'ANP en set anys.** La conferència va reunir més de 40 països i agències internacionals, i finalment va comptar amb la participació de Síria, que no va confirmar la seva assistència fins a l'últim moment, però no la de Hamas, que no va ser convidada. **La conferència va definir el llançament de negociacions basades en el Full de Ruta**, que començarien a partir del 12 de desembre amb la reunió quinzenal d'equips negociadors dirigits per un comitè conjunt de direcció. El primer ministre israelià Ehud Olmert i el president de l'ANP Mahmud Abbas van expressar en un comunicat conjunt que es mostraven d'acord en comprometre's en unes negociacions vigoroses i continuades i que farien tots els esforços per arribar a un acord abans de

finals del 2008. Així mateix, el comunicat afirmava que existia acord en tractar totes les qüestions fonamentals sense excepció en un intent de crear un Estat palestí independent. Les qüestions fonamentals acordades, conegudes com de "l'estatut final", van ser el futur de Jerusalem, les fronteres, l'aigua, els refugiats i els assentaments. El desembre es va celebrar una conferència internacional de donants a París que va prometre la concessió de 7.400 milions de dòlars per a l'ANP per a un període de tres anys. La xifra era superior a la inicialment sol·licitada (5.600 milions). La conferència, a la qual van participar 87 països i institucions internacionals, va ser qualificada per Hamas de "perillosa conspiració". No obstant, Hamas va demanar un diàleg urgent i sense condicions amb Mahmud Abbas enmig dels atacs israelians sobre Gaza. Un col·laborador d'Abbas va indicar que havien rebut un missatge de Hamas en aquest sentit a través de l'Aràbia Saudita, que hauria promogut prèviament un acord entre les dues formacions.

El procés de pau el 2008

Pel que fa als diàlegs que s'intentaven establir i a pesar que no van cessar els atacs selectius de les forces armades israelianes sobre Gaza, que van provocar 125 morts en cinc dies a partir del 27 de febrer, durant el primer trimestre es van celebrar diverses trobades per buscar solucions al conflicte. A principi de gener, el president palestí Mahmud Abbas va afirmar que hi havia **contactes confidencials entre Israel i Hamas a Suïssa**, segons li havia comunicat la consellera federal suïssa Micheline Calmy-Rey. En aquestes converses també hi hauria participat el primer ministre a Gaza Ismael Haniya. Segons va publicar el diari suís *Le Temps*, el document seria una declaració d'intencions en què les parts considerarien la negociació d'una treva a llarg termini (almenys 10 anys) durant la qual Hamas aconseguiria interrompre el llançament de coets Kassam i Israel posaria fi a la seva política de 'liquidació'. En relació amb les converses de pau mantingudes a Jerusalem el 13 de gener entre la ministra israeliana Tzipi Livni i l'exprimer ministre palestí Ahmed Qurei, tots dos participants les van qualificar de positives. A mitjan mes de gener, milers de palestins van travessar el pas de Rafah, al sud de Gaza, a la frontera amb Egipte, després que part del mur que separa els dos territoris hagués estat enderrocat per càrregues explosives. Es calcula que uns 50.000 palestins van entrar a Egipte per aprovisionar-se de mercaderies no disponibles a Gaza. El mes de febrer, alguns mitjans de comunicació van assenyalar que consellers israelians per al procés de pau havien presentat a la negociadora israeliana, la ministra d'Exteriors Tzipi Livni, opcions per a les negociacions de pau que inclourien fixar les fronteres provisionals i acceptar tropes internacionals. D'altra banda, un equip d'experts de seguretat israelians va presentar un pla per substituir l'actual sistema de tancaments a Cisjordània per un d'alternatiu que permetria oferir garanties de seguretat a Israel alhora que alleugeriria les restriccions cap als palestins i els permetria el creixement econòmic. No obstant això i a causa de la lentitud de tot el procés, el primer ministre israelià Ehud Olmert i el president palestí Mahmud Abbas van acordar accelerar les converses davant de les crítiques formulades a Israel de no haver fet prou per aconseguir un acord per a la creació d'un estat palestí aquest any. En aquest cúmul d'informacions sobre presumptes reunions, a principi del mes de març, Israel va desmentir que es duguessin a terme converses amb Hamas per aconseguir una treva amb la mediació d'Egipte, després que ho hagués afirmat el president palestí Mahmud Abbas, el qual l'1 de març havia interromput les negociacions de pau i qualsevol contacte en tots els àmbits amb Israel en protesta pels atacs israelians a la franja de Gaza. Això no obstant, responsables del Govern palestí van afirmar que el mediador egipci Omar Suleiman, ministre sense cartera i cap dels Serveis d'Intel·ligència, presentaria una proposta de treva a Israel i a Hamas que inclouria un cessament mutu d'hostilitats i la garantia israeliana d'obrir els punts fronterers crucials. Finalment, Rice també va informar que un comitè especial format per palestins, israelians i els EUA, dirigit pel general nord-americà William Fraser, es reuniria per avaluar el compliment dels compromisos adquirits per les parts en el marc del full de ruta. El mes de març, **Hamas va oferir un alto el foc a Israel a canvi del final dels atacs de l'exèrcit israelià i de la reobertura dels punts de trànsit de Gaza**. Així mateix, Hamas va manifestar el seu desig de decidir sobre aquests passos fronterers, qüestió que va ser rebutjada per Israel. En un discurs del 12 de març, Ismael Haniya, líder de Hamas a Gaza, va afirmar que l'alto el foc hauria de ser

recíproc, complet i simultani, alhora que s'hauria d'aplicar tant a Cisjordània com a Gaza. Això no obstant, el llançament d'una desena de coets i de projectils el mateix dia 12 va posar fi a quatre dies de treva *de facto* entre totes dues parts, després de l'ofensiva israeliana a gran escala que va provocar més d'un centenar de morts a Gaza. Malgrat aquest contratemps, fonts egípcies oficials van informar de la presència de delegacions de Hamas (encapçalades per Mahmud al-Zahar) i de Jihad Islàmica, el 6 de març, per negociar un possible alto el foc amb Israel. Les delegacions es van reunir amb col·laboradors del cap dels serveis d'intel·ligència egipcis Omar Suleiman. D'altra banda, els EUA van enviar un alt responsable del Departament d'Estat, David Welch, al Caire, per donar suport als esforços de mediació.

A mitjan mes d'abril, l'expresident dels EUA Jimmy Carter es va entrevistar amb diversos líders de Hamas a Egipte, Cisjordània i Síria. A Damasc, on també es va reunir amb el president sirí Bashar al-Assad, Carter es va entrevistar amb el líder de Hamas exiliat a Síria, Khaled Meshaal, qui novament va oferir una treva de 10 anys a Israel si es retirava fins a les fronteres del 1967, com a alternativa al reconeixement. **Carter va declarar que no pretenia mitjançar en el conflicte araboisraelià, però que considerava que no es podria aconseguir la pau si no es dialogava amb Hamas i amb Síria.** A mitjan mes de maig, el president egipci Hosni Mubarak es va reunir a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheikh amb el ministre de Defensa israelià Ehud Barak, en el marc de la mediació per aconseguir una treva entre Israel i Hamas a Gaza. Dies abans, **dotze grups armats palestins s'havien reunit al Caire i acceptat, per unanimitat, el principi d'una treva amb Israel**, primer a Gaza i posteriorment a Cisjordània. La Jihad Islàmica, responsable del llançament de la majoria de coets a Gaza, encara que fos present en les discussions a Egipte, no va firmar la proposta, però va anunciar que no s'oposaria a l'aplicació. El ministre d'Exteriors francès Bernard Kouchner va admetre, per la seva banda, que s'havien dut a terme contactes informals amb Hamas. Finalment el mes de juny, i amb la mediació egípcia, **Israel i Hamas van pactar un cessament total d'hostilitats durant sis mesos a Gaza.** En el pacte, les milícies armades palestines es van comprometre a suspendre els seus atacs a les poblacions frontereres amb la franja, mentre que Israel es comprometia a posar fi al bloqueig que havia imposat a Gaza el juny del 2007 i a obrir progressivament els llocs fronterers amb aquest territori, tret del de Rafah, que seria obert més endavant. El pacte incloïa, en una fase posterior, un compromís d'intercanvi de presoners. D'altra banda, en el marc de les converses de pau entre Israel i l'ANP, el cap negociador palestí Ahmed Qurei va declarar que els negociadors israelians i palestins havien acordat començar la redacció d'un document a través del qual reflectirien les seves posicions. Segons Qurei, totes dues parts discutien les qüestions que formen part del nucli dur del conflicte, incloses les fronteres, Jerusalem i els refugiats palestins.

A principi del mes de juliol, en el marc de la cimera per a la constitució de la Unió per al Mediterrani (UPM) celebrada a París, el primer ministre israelià Ehud Olmert es va reunir amb el president palestí Mahmud Abbas i va afirmar que els palestins i els israelians no havien estat mai tan a prop de la pau. El mes d'agost, **el Govern israelià va revelar un pla que oferia cedir als palestins el 93% de Cisjordània, que incloïa un corredor entre Cisjordània i Gaza que continuaria sota sobirania israeliana però amb lliure pas per als palestins i sense controls d'Israel.** Segons va revelar el diari *Haaretz*, el pla negava el dret de retorn dels refugiats palestins, si bé preveia excepcions a l'empara de la reunificació familiar. El pla no mencionava Jerusalem. Després de l'anunci de l'oferta el 10 de agost, el portaveu del president palestí Mahmud Abbas va declarar que l'oferta no era seriosa i que la rebutjaven perquè no incloïa un estat palestí amb continuïtat territorial i amb capitalitat a Jerusalem. El Govern d'Israel, d'altra banda, va anunciar l'alliberament de 150 presos palestins com un gest de bona voluntat cap al president palestí. El mes de setembre, **la ministra d'Exteriors d'Israel Tzipi Livni va ser elegida al capdavant de la formació política Kadima, després de la dimissió del primer ministre Ehud Olmert.** En el seu primer discurs, Tzipi Livni va alertar que s'acabava el temps per a la consecució d'un acord de pau entre Israel i els palestins. Livni va afirmar que els extremistes guanyaven terreny mentre que les negociacions no avançaven, alhora que va opinar que els contacte iniciats el novembre anterior a partir d'Annapolis continuarien, ja que no fer res també tenia un cost. Segons Livni, Israel volia aconseguir la pau amb tots els seus veïns (palestins, Síria, el Líban i les nacions

àrabs), però el temps jugava contra Israel i els països moderats de la regió. **Livni va suggerir que l'objectiu era aconseguir un acord de pau complet i no pas parcial, amb la qual cosa subscribia la visió palestina.** A mitjan mes d'octubre, el Partit Laborista d'Ehud Barak i la formació política Kadima, de l'actual ministra d'Exteriors Tzipi Livni, van arribar a un preacord de coalició que hauria de permetre la formació d'un Govern, després que li fos encarregada aquesta tasca un cop guanyades les eleccions primàries. Dies després van aparèixer les dificultats per formar un Govern de coalició per a les eleccions que s'havien de celebrar el 10 de febrer del 2009. D'altra banda, el president israelià Shimon Peres i el seu homòleg egipci Hosni Mubarak es van reunir a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheikh per tractar sobre l'avenç del procés de pau palestinoisraelià i la qüestió de l'alliberament del soldat israelià segrestat per grups palestins, així com el reforç de les relacions entre el dos països. La ministra d'Exteriors Tzipi Livni i el líder negociador palestí Ahmed Qurei també s'havien reunit el 23 de setembre, mentre que el president palestí Mahmud Abbas i el seu homòleg israelià Shimon Peres ho havien fet tres dies més tard a Nova York. El coordinador especial de l'ONU per al procés de pau a l'Orient Mitjà (UNSCO) Robert Serry es va reunir igualment a Jordània amb el rei Abdullah II, amb el primer ministre Nader al-Dhahabi i amb el ministre d'Exteriors Salaheddin al-Bashir per tractar els últims esdeveniments en el conflicte palestinoisraelià, en particular, pel que fa als esforços per negociar una solució basada en els dos estats.

El mes de novembre, Nir Barkat, polític secular, va guanyar les eleccions per a l'alcaldia de Jerusalem amb un 52% dels vots, contra el 43% aconseguit pel seu rival, el rabí ultraortodox Meir Porush. Barkat s'oposava a la divisió de Jerusalem com a part d'un possible acord de pau amb els palestins, alhora que va prometre que construiria àmpliament a Jerusalem oriental. Mentrestant, el president palestí **Mahmud Abbas i la ministra israeliana Tzipi Livni** van reafirmar davant els representants del Quartet d'Orient Mitjà, reunits a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheick, el seu compromís de continuar les negociacions de pau. Tos dos representants van aconseguir una sèrie d'acords en relació amb els principis que havien de guiar el procés negociador, entre els quals destaquen la necessitat d'entaular negociacions bilaterals, directes, ininterrompudes i continuades; el principi que res no seria considerat acordat fins que no ho estigués tot, i la necessitat d'aconseguir un acord complet que abordés totes les qüestions, tal com estava previst a Annapolis, i no un acord sobre algunes qüestions aïllades. Després de la reunió, també es va anunciar la celebració d'una pròxima conferència a Moscou, per a la primavera del 2010, per impulsar el procés de pau. A final d'any, per segona vegada al llarg del mateix any, l'expresident dels EUA Jimmy Carter es va reunir a Síria amb el líder exiliat de Hamas Khaled Mashaal. Això no obstant, els mateixos dies **Israel va llançar una gran i desproporcionada ofensiva militar contra la franja de Gaza que va causar més de 800 víctimes mortals i milers de ferits**, en resposta al llançament de coets per part de Hamas que, dies abans, havia interromput l'alto el foc després que Israel hagués assassinat alguns dels seus membres.

En relació amb les nombroses iniciatives socials per aconseguir la pau, cal assenyalar que, a final d'octubre, un grup d'activistes, entre ells la premi Nobel de la Pau Mairead Corrigan, van desembarcar al port de Gaza amb una tona de medicaments i van desafiar, així, el setge israelià sobre el territori palestí. El vaixell va sortir de Làrnaca (Xipre) i entre els passatgers hi havia també el polític palestí Mustafà Barghuti i activistes israelians. El mes de desembre, la marina israeliana va interceptar un altre intent d'enviar ajuda humanitària a través d'aquest vaixell.

Les lluites internes palestines el 2008

Pel que fa a les lluites entre les faccions palestines, després de cinc dies de negociacions afavorides pel president del Iemen, líders de **Hamas i de Fatah van firmar l'anomenada Declaració de Sanaa, que considerava reprendre converses el mes d'abril sobre el retorn a la situació de Gaza abans de la presa de poder de Hamas el juny anterior, la celebració d'eleccions anticipades als territoris palestins, la represa del diàleg sobre la base dels acords del Caire (2005) i de la Meca (2007), la reinserció de les forces de seguretat dirigides per l'ANP i un Govern d'unió nacional.** Un dels delegats de Hamas en les converses del Iemen, Moussa Abu Marzuk, va afirmar que Fatah havia comès l'error d'enviar una delegació que no

tenia res a veure amb la qüestió entre Fatah i Hamas, sinó que havia enviat una delegació de l'OAP (Organització per a l'Alliberament de Palestina, que inclou Fatah). A principi del mes de juny, **el president palestí Mahmud Abbas va fer una crida al diàleg nacional i a la reconciliació entre Fatah i Hamas** basant-se en la iniciativa iemenita aconseguida el mes de març anterior. Abbas va apel·lar a les crides fetes per països àrabs i amics de forma que es pogués tornar a la situació de Gaza abans de la presa de Hamas. L'oferta va ser acollida favorablement per Hamas, segons un comunicat del portaveu de l'organització, Taher Nunu. La coneguda com a Declaració de Sanaa va ser firmada pel parlamentari de Fatah Azzam al-Ahmed i pel número dos de Hamas Mussa Abu Marzuk. El primer ministre palestí a Cisjordània, Salam Fayyad, va confirmar, a més, que havia aconseguit 1.400 milions de dòlars per a noves inversions a Cisjordània i a Gaza, la majoria per a projectes d'alta tecnologia i per a habitatges. Segons Fayyad, els projectes crearien 35.000 llocs de treball. El mes de juny, després de dos dies de converses a la capital senegalesa, **un comunicat conjunt de Hamas i de Fatah va afirmar que s'havia restablert una atmosfera de confiança i de respecte mutu entre totes dues parts.**

A principi del mes d'agost es va revifar l'enfrontament entre partidaris de Fatah i de Hamas a Gaza amb l'assassinat de tres policies de Hamas i de sis homes armats vinculats a Fatah el 2 d'agost, en l'incident més greu des de la presa de control de Hamas fa poc més d'un any. A mitjan mes d'agost, Hamas i quatre grups palestins més van acordar reprendre el diàleg intern per aconseguir la reconciliació entre els palestins, motiu pel qual van celebrar el suport egipci i àrab en un comunicat. Representants de Hamas, el FPAP, FDAP, Partit del Poble Palestí i la Jihad Islàmica es van reunir a Gaza per discutir sobre el reinici de les converses. **En un comunicat públic, els cinc grups van acordar aturar la divisió interna entre Gaza i Cisjordània, activar el parlament palestí i reconstruir l'OAP a través d'eleccions democràtiques,** alhora que es van comprometre a l'alliberament de presoners de totes dues parts. A final del mes d'agost, **Egipte va mantenir converses per separat amb els grups palestins en el marc de la mediació per posar fi a les lluites internes palestines durant el mes del Ramadà,** que havia començat l'1 de setembre. Els mediadors egipcis es van reunir amb Hamas i Fatah, i ja ho havien fet amb la Jihad Islàmica, reunió en què es va tractar la presència de consellers de seguretat egipcis a la franja de Gaza. El cap dels serveis d'intel·ligència egipcis Omar Suleiman, es va entrevistar amb una delegació del Partit del Poble Palestí (PPP) encapçalada pel secretari general del partit Bassam al-Salhi. En aquest context, el president palestí Mahmud Abbas es va entrevistar amb el seu homòleg egipci Hosni Mubarak. Com a aspecte negatiu, cal assenyalar un enfrontament entre Hamas i membres del clan Dogmush, a mitjan de setembre, que va causar la mort de 12 persones a la ciutat de Gaza. El mes d'octubre, **un alt responsable de Hamas va afirmar que la seva organització havia acordat, juntament amb mediadors egipcis, la formació d'un Govern nacional palestí i la reforma dels serveis de seguretat a Gaza i a Cisjordània** com a part de l'intent d'interrompre la crisi amb Fatah. Segons Mahmud Zahar, Hamas havia arribat a un acord en diverses qüestions, com ara un acord polític, la reconciliació i la reunificació de la franja de Gaza i de Cisjordània. S'esperava que Egipte convoqués un diàleg nacional palestí per al mes de novembre i estava previst que facilités converses bilaterals entre Hamas i Fatah el 25 d'octubre, la qual cosa significaria la primera trobada oficial entre els dos moviments rivals des de l'inici de l'enfrontament que hi havia hagut entre els dos l'any anterior. Les converses de reconciliació es van retardar després que Hamas amenacés de boicotejar la trobada i acusés el president de l'ANP Mahmud Abbas d'impedir l'alliberament de 400 membres i simpatitzants de la seva organització que estaven detinguts. D'altra banda, fonts palestines a Damasc, així com responsables de Hamas a Egipte, van indicar que tant Hamas com la Jihad Islàmica, el Front Popular per a l'Alliberament de Palestina-Comandament General i Al-Saeqa, tots ells grups oposat a Abbas, boicotejarien les converses del Caire. El mes de desembre, en el marc de la celebració del 21è aniversari de Hamas, amb una concentració multitudinària a la franja de Gaza, el líder de Hamas Ismael Haniya va afirmar que el president de l'ANP Mahmud Abbas, de Fatah, no tenia legitimitat per continuar ocupant el càrrec després del 9 de gener, que és quan acabava el seu mandat. Abbas va fer al·lusions a la possibilitat d'ampliar la presidència basant-se en el fet que la presa de Gaza per Hamas l'any anterior impossibilitava l'organització d'eleccions a la franja. En relació amb la tensió entre

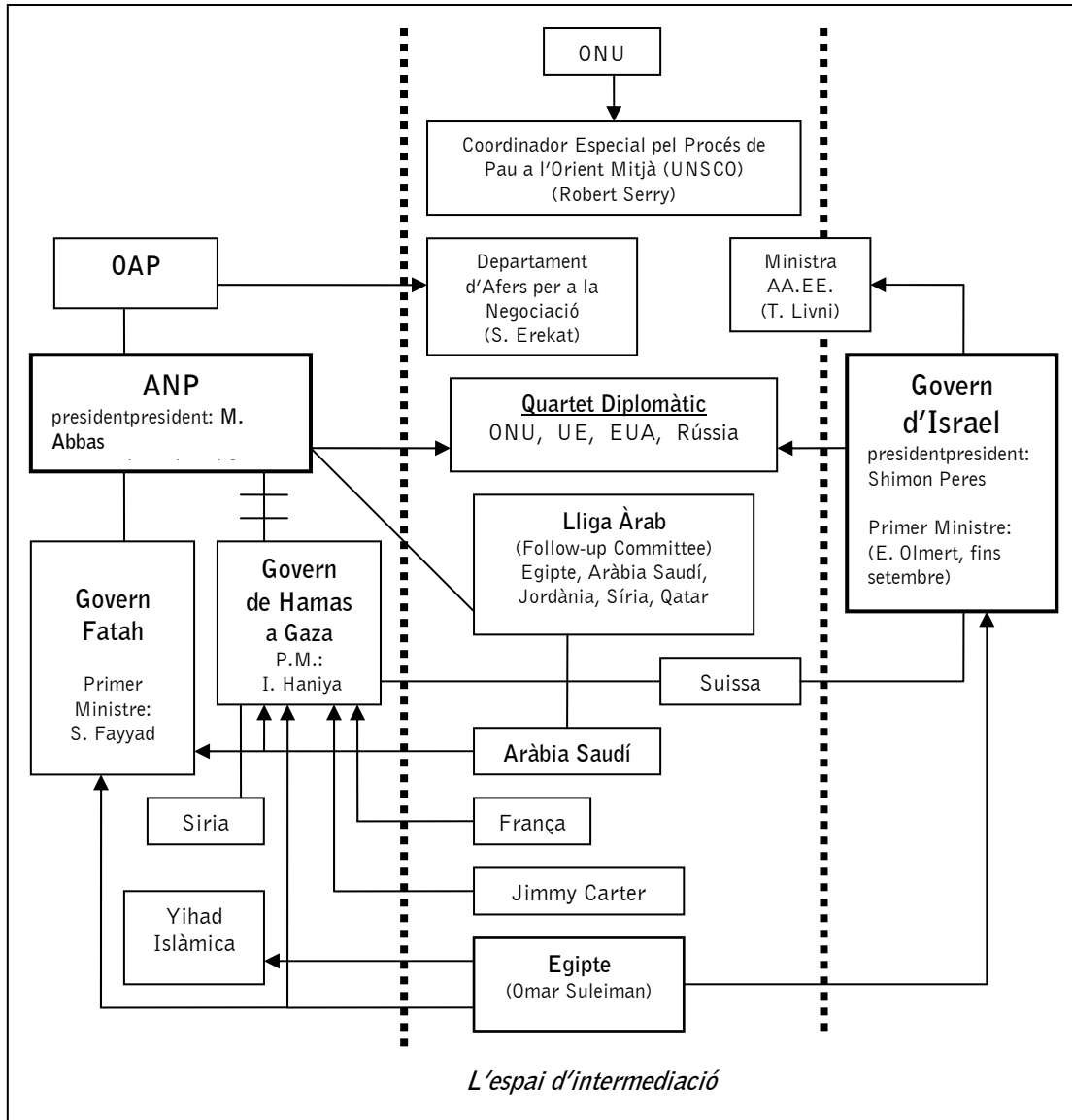
totes dues formacions rivals, un grup de diputats, tant de Fatah com de Hamas, va anunciar la seva intenció d'elaborar un document en què es demanaria a totes dues parts que aturessin els atacs mutus en la premsa, alliberessin els presoners polítics i organitzessin una nova ronda de converses per a la reconciliació. A final d'any, però, davant la indiferència del president de l'ANP després dels atacs d'Israel a Gaza, tots dos grups polítics van tornar a distanciar-se profundament.

Fets més significatius de l'any

- Es van establir contactes confidencials entre Israel i Hamas a Suïssa. Hamas va oferir un alto el foc a Israel a canvi del final dels atacs de l'exèrcit israelià i de la reobertura dels punts de trànsit de Gaza. A meitat d'any, amb la mediació egípcia, Israel i Hamas van pactar un cessament total d'hostilitats durant sis mesos a Gaza.
- Dotze grups armats palestins es van reunir al Caire i van acceptar, per unanimitat, el principi d'una treva amb Israel, primer a Gaza i posteriorment a Cisjordània.
- El Govern israelià va revelar un pla que oferia cedir als palestins el 93% de Cisjordània, inclòs un corredor entre Cisjordània i Gaza que continuaria sota sobirania israeliana però amb lliure pas per als palestins i sense controls d'Israel.
- La ministra d'Exteriors israeliana T. Livni va suggerir que l'objectiu era aconseguir un acord de pau complet i no pas parcial, amb la qual cosa subscribia la visió palestina.
- Mahmud Abbas i la ministra israeliana Tzipi Livni van aconseguir una sèrie d'acords en relació amb els principis que havien de guiar el procés negociador, entre els quals hi havia la necessitat d'entaular negociacions bilaterals, directes, ininterrompudes i continuades; el principi que res no seria considerat acordat fins que no ho estigués tot, i la necessitat d'aconseguir un acord complet que abordés totes les qüestions.
- Un comunicat conjunt de Hamas i de Fatah va afirmar que s'havia restablert una atmosfera de confiança i de respecte mutu entre totes dues parts.
- Cinc grups van acordar aturar la divisió interna entre Gaza i Cisjordània, activar el parlament palestí i reconstruir l'OAP a través d'eleccions democràtiques. Un alt responsable de Hamas va afirmar que la seva organització havia acordat, juntament amb mediadors egipcis, la formació d'un Govern nacional palestí i la reforma dels serveis de seguretat a Gaza i Cisjordània.
- A final d'any, Israel va llançar una ofensiva militar gran i desproporcionada contra la franja de Gaza, que va causar més de 800 víctimes mortals.

Pàgines Web

- Alternative Information Center (www.alternativenews.org)
- ANP (www.pna.gov.ps/Peace_Process)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- InterPeace (222.interpeace.org)
- IPCRI (www.ipcri.org)
- Mideast Web (www.mideastweb.org)
- MIFKAD (www.mifkad.org.il/eng)
- Ministeri d'Afers Exteriors d'Israel (www.mfa.gov.il/mfa)
- Mundo Árabe (www.mundoarabe.org)
- Nacions Unides (www.un.org/spanish/peace/palestine)
- Paz Ahora (www.pazahora.org)
- Peace and Security (www.peacesecurity.org.il/english)
- Peace Watch (www.ariga.com/peacewatch)
- PLO Negotiation Affairs Department (www,nad-plo.org/index.php)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- The Consensus Building Institute (www.cbi.web.org)

ISRAEL – SÍRIA

Context del conflicte

Síria va ser alliberada del mandat francès el 1946. L'any següent, l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la partició de Palestina en dos estats i el 1948 els jueus van proclamar la independència de l'estat d'Israel, fet que va provocar la primera guerra araboisraeliana i la consegüent enemistat entre Israel i Síria que, el 1967, durant la guerra dels Sis Dies, va veure com Israel ocupava una part del seu territori, els alts del Golan, una zona fronterera d'alt valor estratègic. El 1973, Egipte i Síria es van tornar a enfrontar amb Israel (guerra de Yom Kipur) sense que Síria pogués recuperar els alts del Golan.

Població: Israel (7 milions); Síria (19 milions)
Superfície: Israel (22.000 Km ²); Síria (185.000 Km ²)
IDH: Israel (23 de 177); Síria (108 de 177)
PIB: Israel (142.200 milions \$); Síria (30.300 milions \$)
Renda per habitant: Israel (20.170 \$) Síria (1.560 \$)
Actors armats: forces armades de tots dos països
Facilitacions: Turquia

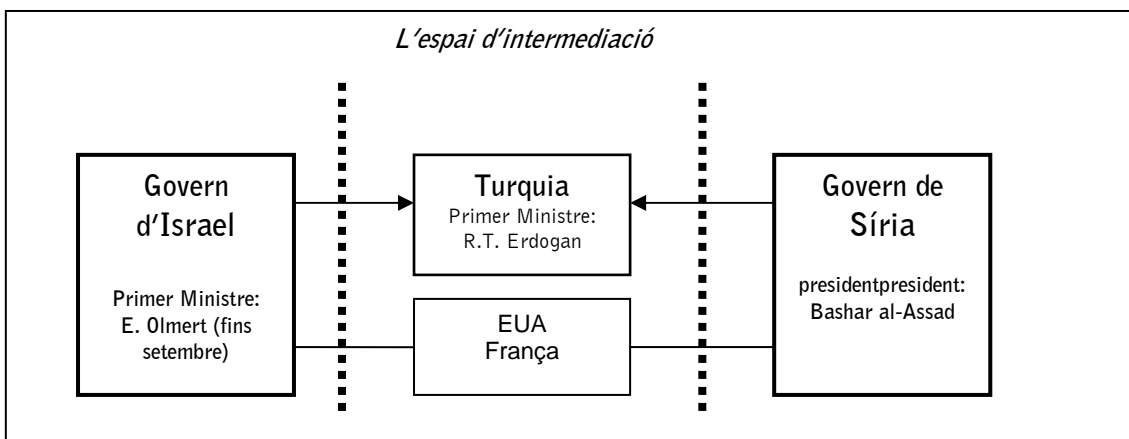
El procés de pau el 2008

A mitjan mes d'abril, un membre del Govern siri va afirmar que el **primer ministre israelià Ehud Olmert** havia declarat que estava disposat a tornar els alts del Golan a Síria a canvi de la pau. El ministre Buthain Shaaban va afirmar que el missatge havia estat tramès a través del primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan, que ho hauria comunicat al president Bashar al-Assad el dia 22 d'abril per via telefònica. L'oficina d'Olmert es va negar a pronunciar-se en relació amb això, però, en una entrevista recent, el primer ministre va declarar que estava interessat en la pau amb Síria i que totes dues parts sabien quines eren les condicions. Després, en dos comunicats emesos des de Jerusalem i Damasc, els Governos de tots dos països van informar que iniciarien negociacions per aconseguir un acord de pau amb la mediació de Turquia. Mesos enrere, el viceprimer ministre israelià havia confirmat que el seu Govern havia enviat missatges secrets a Síria sobre la possibilitat de reiniciar negociacions de pau a través d'una tercera part, presumiblement en referència a Turquia. A principi de maig, el primer ministre turc Recep Tayyip Erdogan es va reunir a Damasc amb el president siri Bashar al-Assad, en un intent d'aconseguir un acord entre Síria i Israel. Erdogan va informar que l'ajuda en la mediació havia estat requerida per totes dues parts i que, de moment, es desenvoluparia en les instàncies inferiors i, si progressava, implicaria responsables d'altres instàncies. Israel i Síria ja havien mantingut negociacions anteriorment, però havien acabat formalment l'any 2000 pel desacord sobre la frontera entre tots dos països. A mitjan mes de juny, **representants dels Governos siri i israelià van mantenir finalment converses indirectes a Ankara** (Turquia) durant dos dies, en el marc del reinici de les negociacions.

A principi de setembre, el president siri Bachar al-Assad va anunciar la cancel·lació de la cinquena ronda de converses prevista en el marc del procés de pau obert entre tots dos països a causa de la renúncia del cap de la delegació israeliana. En un comunicat posterior, el president turc Recep Tayyip Erdogan va indicar que la cinquena ronda de converses prevista havia estat proposada fins al 18-19 de setembre. En l'últim comunicat, al-Assad va assegurar que **França i els EUA s'havien reunit a la mesa de negociacions entre els dos països**. D'altra banda, el president siri també va informar que esperava una resposta d'Israel sobre un document de sis punts entregat a través de la mediació turca, que contenia una llista de propostes per preparar el terreny per a les converses directes entre tots dos països. Això no obstant, a finals del mes de setembre, la ministra israeliana d'Exteriors Tzipi Livni va declarar que no tenia cap necessitat de trobar-se amb representants siris si el país continuava permetent el contraban d'armes a Hezbollah en el Líban. A final d'octubre, el primer ministre israelià en funcions Ehud Olmert va declarar que volia reprendre les negociacions de pau indirectes amb Síria, després que fossin

suspeses per la seva dimissió a causa d'al·legacions de corrupció. El portaveu del primer ministre va indicar que Olmert valorava la importància de continuar el diàleg amb Síria i altres fonts pròximes van precisar que Olmert només pretendria impulsar el procés diplomàtic, més que no pas aconseguir un acord. De moment s'havien dut a terme quatre rondes de converses a través de mediadors turcs.

Fets més significatius de l'any	
•	El primer ministre israelià Ehud Olmert va declarar que estava disposat a tornar els alts del Golan a Síria a canvi de la pau. Setmanes després, representants dels Governos siri i israelià van mantenir converses indirectes a Ankara.
•	El president siri va informar que esperava una resposta d'Israel sobre un document de sis punts entregat a través de la mediació turca, que contenia una llista de propostes per preparar el terreny per a les converses directes entre tots dos països.

LÍBAN (Israel)

Context del conflicte

País plurireligiós i multiètnic, ple de minories, amb una comunitat xiïta convertida en la més important del país, i amb una part molt important de la població vivint a l'exterior, el Líban ha sofert llargs períodes de guerra des de la seva independència el 1943, especialment entre els anys 1975 i 1990, període de guerra civil en el qual hi va haver 140.000 morts, 18.000 desapareguts i més de 200.000 ferits, en una població total que en aquests moments és de 3,5 milions de persones. L'inici de la guerra de 1975 va estar protagonitzat per palestins islàmics progressistes contra cristians conservadors. Molts dels enfrontaments del Líban amb Israel tenen relació amb el conflicte palestinoisraelià iniciat el 1948 i la consegüent estratègia israeliana d'assegurar les seves fronteres per mitjà de l'annexió dels territoris que hi limiten.

Població: Israel (7 milions); Líban (4 milions)
Superfície: Israel (22.000 Km ²); Líban (10.000 Km ²)
IDH: Israel (23); Líban (88) de 177
PIB: Israel (142.200 milions \$); Líban (22.600 milions \$)
Renda per habitant: Israel (20.170 \$); Líban (5.580 \$)
Morts pel conflicte de 2006: 1.400
Actors armats: FAS d'Israel, Hezbollah, Fatah al-Islam
Facilitacions: ONU, grups palestins

Una de les constants dels seus conflictes és la instrumentalització de les tensions per part de tercers països. Els anys 70, el Líban va rebre una quantitat important de refugiats palestins, motiu pel qual era un focus constant de tensions amb Israel. El 1978, Israel va entrar en territori libanès per procedir a una neteja contra la resistència palestina, cosa que va motivar que el 1978 les Nacions Unides creessin la **FINUL** com a força d'interposició i per confirmar la posterior retirada d'Israel. El 1982 es va produir una nova invasió israeliana que va arribar a les portes de la capital, en suport dels cristians falangistes, i va permetre la matança dels camps de refugiats palestins de Sabra i Shatila. Aquesta invasió va fer néixer el moviment xiïta de resistència **Hezbollah**, molt influït per la revolució iraniana i que, al cap de poc temps, cometria atemptats suïcides contra Israel i altres països occidentals, cosa que va provocar el replegament de les forces israelianes al sud del Líban, qualificada de "zona de seguretat". Israel no va retirar les seves tropes d'aquesta zona fins al maig del 2000. Amb aquesta retirada, les tropes de l'ONU van traçar una "línia blava" controlada per la FINUL. Mentre que el Govern libanès es va limitar al control del nord d'aquesta línia, la zona entre la línia blava i la frontera amb Israel va quedar en mans de Hezbollah, que va cohabitar amb les forces de la FINUL i va desplegar un important programa d'assistència social i educativa a la població d'aquesta regió. Durant aquests anys, Hezbollah no va deixar de fustigar Israel per mitjà d'atacs puntuals amb coets de curt abast. Actualment, Hezbollah forma part del Govern del Líban amb dos ministres, i compta amb una representació de 14 diputats al Parlament d'aquest país. Des del 1992 està dirigit pel xeic Hassan Nasrallah, i ha comptat sempre amb el suport implícit de l'Iran i de Síria. Es calcula que té entre 3.000 i 5.000 homes armats.

En aquest capítol s'examina de manera particular la crisi del Líban amb Israel de l'any 2006, els combats amb la milícia Fatah al-Islam del 2007 i la crisi política interna del país.

Antecedents del procés de negociació

La llarga guerra libanesa va acabar el 1990 amb l'**Acord de Taif** (pel nom de la ciutat saudita on es va signar), any que es va proclamar la Segona República i que l'Estat va intentar obtenir el control de tot el país, es va iniciar un procés de reconstrucció i el desarmament de totes les milícies internes i externes que havien protagonitzat la guerra (unes 40.000 persones), amb l'excepció de Hezbollah, a la qual es va confiar la custòdia del sud del país sense desarmar-la. El

1991, el Líban va participar a la Conferència de Madrid sobre l'Orient Mitjà i va aprofitar l'ocasió per reclamar la devolució per part d'Israel d'uns 1.000 km² del territori del sud del país ocupat per Israel, que inclou les Granges de Chebaa. Aquestes terres, gairebé deshabitades, van ser arrabassades a Síria el 1967, quan Israel va ocupar els Alts del Golan.

D'altra banda, fins al començament de la seva retirada del Líban l'any 2001, Síria va mantenir el control dels punts estratègics d'aquest país amb uns 30.000 efectius militars desplegats al llarg de la seva geografia. La retirada definitiva es va produir el 2005, després de l'anomenada Revolució del Cedre i de la caiguda del Govern libanès prosirià.

Cal destacar també que Israel i Hezbollah ja havien negociat en anteriors ocasions l'intercanvi de presoners. El 2004, per exemple, van intercanviar presoners de Hezbollah per un home de negocis capturat i pel lliurament dels cadàvers de tres soldats segrestats el 2001, amb la mediació d'Alemanya. El setembre del 2004, i davant la proximitat de les eleccions presidencials libaneses, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1559, on es demanava que totes les forces estrangeres es retiressin del Líban, així com la dissolució i el desarmament de totes les milícies libaneses i no libaneses presents al país. Hezbollah no va complir aquesta resolució.

La gestió de la crisi del 2006 amb Israel

L'últim episodi dels enfrontaments entre Israel i Hezbollah al Líban va començar el 12 de juliol del 2006, amb un atac de Hezbollah sobre Israel amb coets i projectils de morter, en el qual van morir vuit soldats israelians i dos més van ser capturats. Israel va qualificar l'atac d'acte de guerra i va iniciar un procés d'escalada militar durant 33 dies. El balanç final d'aquesta curta guerra va ser de 1.183 libanesos i 151 israelians morts. Més d'un milió de persones es van haver de desplaçar (1.140.000 libanesos i 20.000 israelians), i l'aviació israeliana va destruir 7.000 habitatges (especialment dels barris xiïtes de Beirut), 900 comerços, 630 km de carreteres i 145 ponts. Els coets llançats per Hezbollah també van provocar destrosses a diferents zones d'Israel.

Les primeres iniciatives per intentar solucionar el conflicte van sorgir a la Cimera del G-8 reunida a Sant Petersburg el dia 16 de juliol, on es va consensuar un comunicat conjunt que feia una crida a l'alto el foc i a l'alliberament dels soldats israelians presoners. L'Alt Comissionat de la UE per als Afers Exteriors, Javier Solana, també va fer una visita al Líban acompanyat de l'Enviat Especial de l'ONU per a l'Orient Mitjà, Terje Rod-Larsen. Per la seva banda, el primer ministre libanès Fuad Siniora va manifestar la seva disposició a desplegar tropes libaneses fins a la frontera amb Israel per evitar les actuacions de Hezbollah. També el juliol, la comunitat internacional es va reunir a Roma per intentar desbloquejar la crisi, però es va mostrar dividida en les seves posicions: mentre els líders àrabs i el Secretari General de l'ONU es mostraven partidaris d'aturar el conflicte ràpidament a través d'una treva immediata, els EUA consideraven que calia buscar una solució duradora, més enllà de la conjuntura del conflicte.

Els dies posteriors, i malgrat les peticions del Secretari General de l'ONU perquè el Consell de Seguretat condemnés determinades actuacions israelianes, els EUA van vetar aquesta possibilitat. Tot i això, les gestions per resoldre el conflicte van tenir com a punt central el **Consell de Seguretat de l'ONU**, molt dividit en el tema. Els Estats Units i el Regne Unit van donar suport clar al Govern israelià, mentre que França va criticar la desproporcionada actuació de les FAS israelianes. Finalment, el 12 d'agost del 2006 el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1701, d'aplicació a partir del dia 14 d'aquell mes, que va posar fi a l'escalada de la violència i que es basava en el cessament total de les hostilitats, en el desplegament de tropes libaneses al sud, en el reforç de la FINUL, en la creació d'una zona desmilitaritzada, en el desarmament de tots els grups armats i en impedir l'arribada de nou armament al Líban. Israel i Hezbollah van mantenir oberts els combats fins a l'últim minut en què s'havia de complir l'alto el foc previst a la resolució de l'ONU.

Principals aspectes de la Resolució 1701, d'agost del 2006

- Demana un **cessament total de les hostilitats** basat, en particular, en el cessament immediat per part de Hezbollah de tots els atacs i en el cessament immediat per part d'Israel de totes les operacions militars ofensives.
- Exhorta el **Govern del Líban i la FPNUL (FINUL)** perquè despleguin en conjunt les seves forces a tota la regió meridional i exhorta el Govern d'Israel perquè, un cop iniciat aquest desplegament, retiri de forma paral·lela totes les seves forces del sud del Líban.
- Insta Israel i el Líban a donar suport a un **cessament del foc permanent i a una solució a llarg termini** basada en els següents principis i elements: el total respecte de la Línia Blava per totes dues parts; disposicions de seguretat per impedir la represa de les hostilitats, en particular l'establiment d'una zona lliure d'armes entre la Línia Blava i el riu Litani; i el desarmament de tots els grups armats del Líban.
- Demana al Secretari General que formuli **propostes sobre el desarmament i el traçat de les fronteres internacionals del Líban**, especialment a les zones on la frontera és controvertida o incerta.
- Autoritza l'augment dels efectius de la **FPNUL (FINUL)** a un màxim de **15.000 soldats**, amb el mandat de vigilar el cessament d'hostilitats, d'acompanyar i donar suport a les forces armades libaneses a mesura que es despleguin per tot el sud, i d'ampliar la seva assistència per ajudar a assegurar l'accés d'ajuda humanitària a la població civil.
- Decideix **impedir que es vinguin o se subministrin a qualsevol entitat o persona del Líban armes i tota mena de material relacionat.**

Després de l'aprovació de la resolució van transcórrer algunes setmanes fins que diversos països, particularment europeus, van decidir aportar un nombre significatiu de tropes per a la FINUL. Tres països de la UE (Itàlia, França i Espanya) van aportar el gruix dels efectius després d'haver arribat a un acord sobre les normes d'enfrontament, que permetia donar la protecció necessària als soldats i aclaria els supòsits en els quals els cascos blaus podrien recórrer a la força letal. Des del primer moment, un dels aspectes més controvertits va ser com es podria aconseguir el desarmament de Hezbollah, considerat pel propi primer ministre libanès com "un Estat dins d'un Estat", i si aquest desarmament era factible sense donar una resposta global als diferents conflictes de la regió. En aquest sentit, la primera quinzena d'agost el Govern de Síria es va oferir per exercir la seva influència sobre els líders de Hezbollah a canvi de l'establiment d'una pau global a la zona, cosa que va ser interpretada com un intent de condicionar aquesta cooperació a una negociació perquè Israel li retornés els Alts del Golan. Els ministres d'Exteriors de la Lliga Àrab, per la seva banda, a més d'expressar el seu compromís per ajudar a la reconstrucció del Líban, van discutir, també a finals d'agost, sobre una pròxima proposta davant l'Assemblea General de l'ONU d'un pla de pau a l'Orient Mitjà. **A principis d'octubre, Israel va retirar bona part de les seves tropes del Líban** tal com preveia la resolució 1701 de Nacions Unides, tot i que continuava havent-hi soldats a la zona fronterera de Ghajar. Tropes internacionals de manteniment de la pau (UNIFIL) i tropes libaneses es van continuar desplegant pel territori per controlar l'alto el foc. Hezbollah, que ja havia declarat la seva intenció de no desarmar-se, encara mantenia captius els dos soldats israelians capturats el 12 de juliol. En aquest sentit, Nacions Unides va nomenar un mediador per negociar-ne l'alliberament, probablement mitjançant un intercanvi de presoners amb Israel. L'octubre, Hezbollah va confirmar l'existència de converses indirectes amb Israel per mitjà d'un agent secret alemany enviat per l'ONU per a un pròxim intercanvi de presoners. La primera quinzena de novembre, Nacions Unides va tornar a demanar a Israel que detingués els vols sobre l'espai aeri libanès perquè eren una clara violació de l'alto el foc acordat a la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU de l'agost anterior. Segons Israel, els vols eren necessaris per impedir el tràfic d'armes a la zona provinent de Síria. **La segona quinzena de novembre va morir assassinat a trets a Beirut Pierre Gemayel, ministre d'Indústria del Govern libanès, un dels líders de la coalició que rebutjava la influència siriana al país, membre del partit de la Falange, cristià maronita i fill de**

l'expresident Amin Gemayel, cosa que va contribuir a aguditzar enormement les divisions internes. L'assassinat es va produir en un context de gran fragilitat al país, que s'intentava recuperar després de la invasió d'Israel de l'estiu anterior i amb una forta crisi política interna, motiu pel qual diversos analistes van apuntar que l'atemptat tenia la intenció d'aguditzar les divisions i desestabilitzar el país. **El desembre, no obstant, el Secretari General de la Lliga Àrab A. Moussa va declarar haver aconseguit un acord-marc entre els partidaris de l'actual Govern de F. Siniora i els seus detractors.** Segons Moussa, l'acord preveu la formació d'una Comissió de sis membres que hauria d'estudiar els estatuts del tribunal especial sobre el Líban, a més de preveure una pausa en l'escala verbal i política.

El procés de pau el 2007

A començaments d'any, **Hassan Nasrallah, Secretari General de Hezbollah**, formació que va encapçalar les manifestacions que demanaven el derrocament del Govern de Siniora, **va declarar que es mostrava partidari de qualsevol mediació o iniciativa que permetés arribar a una solució a la crisi que patia el país**, afirmació que va ser acollida favorablement pel primer ministre. D'altra banda, el segon trimestre van continuar durant diverses setmanes els **combats iniciats el 20 de maig al camp de refugiats de Nahr el-Bared, situat al nord del país, entre l'exèrcit i la milícia Fatah al-Islam.** Mediadors palestins van afirmar que era possible aconseguir un acord d'alto el foc, i segons el clergue musulmà Sheikh Mohammed Haj, el juny es van produir converses molt positives amb els líders de Fatah al-Islam a l'interior del camp. Fatah al-Islam és una organització que va néixer fa un any a partir d'una escissió de la facció palestina prosiriana Fatah al-Intifada i està dirigida per Shaker al-Abssi. El portaveu de la milícia Fatah al-Islam, Abu Salim Taha, que s'enfrontava amb l'exèrcit libanès al camp de refugiats de Nahr el-Bared, va afirmar a mitjan juliol que estava disposat a negociar per posar fi al conflicte i arribar a una solució política, que no es va arribar a produir. El conflicte va provocar prop de 400 víctimes mortals.

En un altre ordre de coses, el president francès Nicolas Sarkozy va anunciar que convidaria Hezbollah a participar en una conferència sobre el Líban que es podria realitzar a París i que pretendria abordar la crisi que pateix el país. Així, a mitjan juliol **el Govern francès va reunir al castell de Cell-Saint-Cloud diferents actors polítics libanesos per mirar de posar fi a la tensió dels darrers mesos.** A la reunió, a porta tancada, hi van participar 30 responsables d'uns 14 partits polítics i moviments cívics libanesos, entre els quals es trobava Hezbollah. Segons l'amfitrió de la trobada, el ministre d'Exteriors francès Bernard Kouchner, els participants van acordar no utilitzar la violència per aconseguir fins polítics. D'altra banda, el Secretari General de l'ONU **Ban Ki-moon va recomanar en un informe sobre el Líban que s'establís una agència de control de fronteres**, la creació d'una força multiagència mòbil centrada en el contraban d'armes amb poder per confiscar-les, i el redisseny i reestructuració dels punts fronterers per garantir un major control del país. El desembre, per acabar, un cotxe bomba va provocar la mort del general François al-Haji, que havia de substituir l'actual cap de les FAS libaneses després que aquest es perfilés com a possible candidat a la presidència del país. El general també havia dirigit les operacions contra la milícia Fatah al-Islam al camp de refugiats de Nahr el-Bared l'estiu anterior.

El procés de pau el 2008

La Lliga Àrab va presentar un pla, el mes de gener, amb el beneplàcit de Síria, que considerava l'elecció d'un nou president, la formació d'un Govern d'unitat nacional i l'adopció d'una nova llei electoral. El mes de febrer, no obstant això, es va incrementar la tensió després de l'assassinat a Damasc d'Imad Moughniyeh, cap d'operacions especials de la Resistència Islàmica –braç armat d'Hezbollah–, alhora que van continuar les violacions de l'espai aeri libanès per Israel. El mes de març el Govern del Líban va rebutjar la invitació formulada per Síria per assistir a la cimera de la Lliga Àrab que s'havia de celebrar a Damasc el 29 de març, enmig d'una crisi institucional que va fer que l'elecció presidencial fos ajornada fins al 22 d'abril, després de 17 intents. A mitjan

mes d'abril, la Força Provisional de les Nacions Unides al Líban (FPNUL) van iniciar la construcció d'una tanca de filat al llarg de la frontera amb Israel per prevenir la violació de la línia fronterera coneguda com a Línia Blava, establerta l'any 2000 per les Nacions Unides després de la retirada d'Israel del sud del país. D'altra banda, a mitjan mes de maig, el **Govern libanès i l'oposició van aconseguir un acord a Doha (Qatar) després de cinc dies de converses que va posar fi als enfrontaments** que havien provocat 65 morts i 200 ferits en una setmana. L'acord, aconseguit amb la **mediació de la Lliga Àrab**, va atorgar a l'oposició poder de veto en un futur Govern, en què disposaria d'11 càrrecs ministerials, tal com havia exigint en les seves reivindicacions. A final del mes de maig, el general Michel Suleiman va ser elegit president del país, després de sis mesos sense que ningú ocupés el càrrec, després que Èmile Lahoud l'hagués abandonat el 24 de novembre anterior. El nomenament de Suleiman va ser producte del pacte assolit a Qatar segons el qual les parts es comprometien a elegir un president, a prohibir l'ús de les armes en un conflicte intern i a acordar una nova llei que dividís electoralment el país en districtes menors. Seguint l'acord, la majoria parlamentària va proposar el fins aleshores primer ministre Fouad Siniora perquè seguís ocupant el càrrec i la seva candidatura va rebre el suport de 68 dels 127 membres del parlament. El mes de juny, però, es van originar serioses discussions per formar un Govern d'unitat nacional en no arribar a un acord sobre dos llocs ministerials.

Després de l'acord aconseguit a Qatar entre el Govern i l'oposició, el líder d'**Hezbollah Hassan Nasrallah va declarar, el mes de juny, que es mostrava disposat a una obertura política total si això contribuïa a la reunificació del país**. A més, a la vista d'un imminent acord d'intercanvi entre Hezbollah i Israel, el Govern israelià va declarar que totes les qüestions en disputa, inclosa la de les granges de Shebaa, podien ser incloses en les negociacions, motiu pel qual no hi havia cap raó per la qual Israel no hagués de negociar amb el Líban. A principi de juliol, la majoria parlamentària i l'oposició van acordar la formació d'un Govern d'unitat nacional després de sis setmanes de converses. Síria i el Líban també van acordar, per primera vegada, obrir ambaixades a totes dues capitals. A final del mes d'agost, en el marc de la visita del president libanès Michel Suleiman a Síria, tots dos països van decidir normalitzar les relacions diplomàtiques i abordar la qüestió del traçat de les fronteres. Això no obstant, Síria va declarar que la qüestió de les fronteres no abastaria una de les àrees que ha ocasionat més contenciosos, les granges de Shebaa, fins que Israel es retirés. Entre altres qüestions acordades, també hi havia la lluita contra la corrupció, la cooperació econòmica i el compromís amb la iniciativa àrab en el conflicte araboisraelià. A principi de setembre, el líder d'**Hezbollah Hassan Nasrallah va declarar que la seva organització no abandonaria les armes encara que les disputades granges de Shebaa, zona que Israel encara manté ocupada, fossin alliberades. Segons Nasrallah, la resistència és un projecte de defensa per al Líban, i va acusar Israel d'amençar el país després que membres del Govern israelià alertessin, a final d'agost, que les infraestructures civils al Líban es podrien convertir en un objectiu legítim en cas que Hezbollah atacés Israel**. Nasrallah també va elogiar els esforços del líder polític libanès Hariri per intentar aturar la violència després que aquest últim es reunís amb diversos líders locals per tractar de calmar la situació, i va afirmar que Hezbollah estava disposada a girar full i a tancar totes les ferides, ja que la unitat nacional enfortiria la resistència de l'organització contra Israel. A mitjan mes de setembre, els líders de les diferents formacions polítiques libaneses van reprendre el diàleg sobre el futur del país en una trobada presidida pel president Michel Suleiman i pel secretari general de la Lliga Àrab Amr Moussa. El "diàleg nacional" iniciat el 16 de setembre s'havia de focalitzar en el debat d'una "estratègia nacional de defensa" que tractaria el paper armat d'Hezbollah.

També cal assenyalar que líders sunnites i alauís a Trípoli i la província del nord van aconseguir un **acord de reconciliació** el 8 de setembre per intentar posar fi a la tensió que va derivar en enfrontaments sectaris a la zona i que van causar la mort de 22 persones com a mínim. La trobada va tenir lloc a la casa del muftí de Trípoli xeic Malek al-Shaar, afavorida pel primer ministre Fouad Siniora. L'acord aconseguit, conegut com el **Document de Trípoli**, constava de sis punts, entre els quals s'abordava la qüestió dels desplaçats interns a causa de la violència. L'acord va servir per fer una crida perquè es permetés que els desplaçats tornessin a casa seva, s'oferís una compensació als residents les cases dels quals havien patit danys i es proporcionés

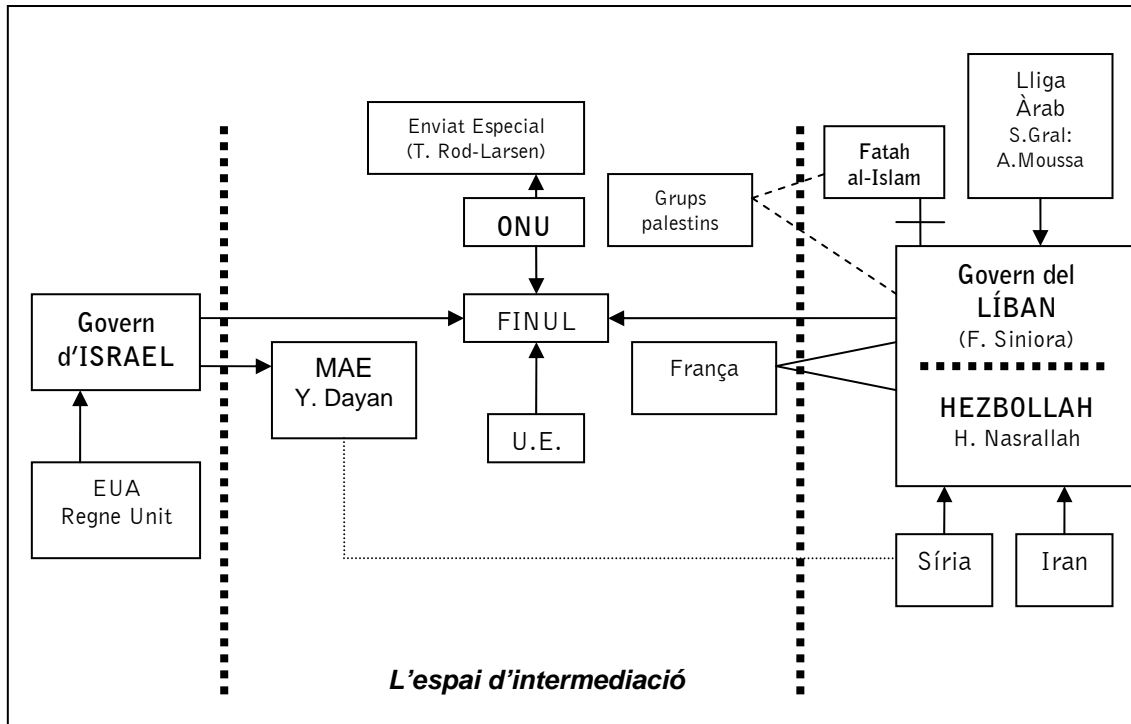
acollida temporal als que ho necessitessin. També cal assenyalar que, a mitjan mes d'octubre, Síria i el Líban van establir relacions diplomàtiques per primera vegada en 60 anys i es van comprometre a respectar de forma mútua la sobirania i la independència de cada país. A final d'octubre, el líder d'Hezbollah Hassan Nasrallah es va reunir amb el dirigent del Moviment del Futur, Saad Hariri, per preparar les sessions del diàleg nacional que havien de començar al cap de poc. El diàleg formava part de l'acord aconseguit el mes de maig que va permetre disminuir la tensió política al país després de mesos de bloqueig polític i institucional. A final d'any, el dirigent del Moviment Patriòtic Lliure i un dels líders de l'oposició al costat d'Hezbollah, Michel Aoun, es va entrevistar amb el president siri Bashar al-Assad, en una visita històrica a Damasc. Aoun era l'últim líder libanès que visitava Síria des que els dos països havien restablert relacions diplomàtiques el mes d'octubre passat. El destacat líder cristià maronita havia lluitat contra les tropes síries durant la guerra civil que va afectar el país de 1975 a 1990. Aoun va declarar que la seva animadversió cap a Síria havia acabat quan aquesta última va abandonar el país. El líder maronita va qualificar de sincera la trobada amb al-Assad de franca i va declarar que aquest últim havia mostrat el seu suport a la celebració d'eleccions legislatives al Líban durant la pròxima primavera i que havia promès no interferir-hi.

Fets més significatius de l'any

- La Lliga Àrab va presentar un pla el mes de gener, amb el beneplàcit de Síria, que considerava l'elecció d'un nou president, la formació d'un Govern d'unitat nacional i l'adopció d'una nova llei electoral.
- Amb la mediació de la Lliga Àrab, el Govern libanès i l'oposició van aconseguir un acord a Doha (Qatar) després de cinc dies de converses que va posar fi als enfrontaments.
- El líder d'Hezbollah Hassan Nasrallah va declarar que es mostrava disposat a una obertura política total si això podia contribuir a la reunificació del país. Més endavant, es va reunir amb el dirigent del Moviment del Futur, Saad Hariri, per preparar les sessions del diàleg nacional.
- Líders sunnites i alauís a Trípoli i a la província del nord van aconseguir un acord de reconciliació.
- El dirigent del Moviment Patriòtic Lliure i un dels líders de l'oposició juntament amb Hezbollah, Michel Aoun, es va entrevistar amb el president siri Bashar al-Assad, en una visita històrica a Damasc.

Webs d'interès

- Berghof Research Center (www.berghof-center.org)
- FINUL (www.un.org/spanish/Depts/dpko/unifil)
- Govern (www.lp.gov.lb)
- Hezbollah (english.hizbollah.org) (almashriq.hiof.no/Lebanon)
- Lliga Àrab (www.arableagueonline.org) (www.arabji.com)
- Middle East Conflict and Peace Process (www.mideastweb.org)
- Middle East Report Online (www.merip.org)
- ONU (www.un.org)

ANNEXOS

Annex 1. Els temps de negociació en alguns conflictes (situació a finals del 2008)					
	Inici del conflicte	Inici de les negociacions	Anys de durada del conflicte	Anys de negociació ¹⁰	Anys d'espera fins a la primera negociació
Índia-Pakistan	1947	1949	61	59	2
Guatemala	1960	1989	36	7	29
Colòmbia – ELN	1964	1991	44	17	27
Colòmbia – FARC	1964	1983	44	25	19
Palestina	1967	1990	41	18	23
Filipines – NPA	1969	1986	39	22	17
Irlanda del Nord	1970	1985	35	20	15
Filipines - MNLF	1972	1993	24	3	21
Angola	1975	1991	27	11	16
Cabinda	1975	2002	30	3	27
Sàhara Occidental	1975	1991	33	17	16
Timor Oriental	1975	1998	24	1	23
Índonèsia – GAM	1976	2000	29	5	24
Filipines – MILF	1978	1998	30	10	20
Índia – CPI	1980	2002	28	6	22
Índia – NSCN	1980	2003	28	5	23
Senegal – MFDC	1982	1991	24	13	9
Sri Lanka	1983	1983	25	25	0
Sudan – SPLA	1983	1999	22	6	16
Uganda – LRA	1986	1994	22	14	8
Armènia-Azerb.	1991	1994	17	14	3
Sierra Leone	1991	1996	10	5	5
Somàlia	1991	2000	17	8	9
Algèria	1992	1999	16	9	7
Bòsnia-Herzeg.	1992	1992	3	3	0
Geòrgia-Abkhàzia	1992	1992	16	16	0
Tadjikistan	1992	1994	5	3	2
Burundi –FNL	1993	2002	13	4	9
RD Congo – FDLR	1994	2004	14	4	10
Nepal – CPN	1996	2003	10	3	7
Congo- Ninjes	1998	1999	5	4	1
Etiòpia-Eritrea	1998	1998	2	2	0
RD Congo	1998	1998	3	3	0
Libèria-Lurd	2000	2002	3	1	2
Costa d'Ivori	2002	2002	4	4	0
Sudan – Darfur	2003	2003	5	5	0
Sudan – Est	2005	2006	1	1	1
Kenya	2008	2008	1	1	0
Geòrgia-Rússia	2008	2008	1	1	0

(En negreta, els conflictes ja acabats).

¹⁰ Els anys de negociació inclouen els anys amb interrupcions

Annex 2. Ideologia política dels grups armats actuals		
	Inici del conflicte	Ideologia política
Myanmar – KNU	1947	(irrellevant)
Colòmbia – FARC	1964	Comunista
Colòmbia – ELN	1964	Socialista
Indonèsia – TPN	1965	(irrellevant)
Tailàndia – PULA	1968	(irrellevant)
Filipines – NPA	1969	Maoista
Filipines – MNLF	1969	(irrellevant)
Etiòpia – OLF	1973	(irrellevant)
Angola (Cabinda) – FLEC	1975	(irrellevant)
Sàhara – Front POLISARIO	1975	(irrellevant)
Filipines – MILF	1978	(irrellevant)
Índia – CPI	1980	Maoista
Índia – NSCN/IM	1980	Socialista
Senegal – MFDC	1982	(irrellevant)
Líban	1982	(irrellevant)
Sri Lanka – LTTE	1983	(irrellevant)
Colòmbia – AUC	(1983)	(irrellevant)
Turquia – PKK	1984	(irrellevant)
Etiòpia – ONLF	1984	(irrellevant)
Uganda – LRA	1986	(irrellevant)
Palestina – Hamas	1987	(irrellevant)
Myanmar – CNF	1988	(irrellevant)
Índia – ULFA	1989	Maoista
Índia – Hizbul Mujahideen	1990	(irrellevant)
Rússia (Txetxènia) – (diversos)	1991	(irrellevant)
Somàlia (diversos)	1991	(irrellevant)
Filipines – Abu Sayyaff	1991	(irrellevant)
Algèria – GSPC (OQMI)	1992	(irrellevant)
Índia – NDFB	1992	(irrellevant)
Burundi – FNL	1993	(irrellevant)
RD Congo – Mai Mai	1993	(irrellevant)
RD Congo – FDLR	1994	(irrellevant)
Afganistan – talibans	2001	(irrellevant)
Iraq – (diversos)	2003	(irrellevant)
Sudan – SLA / JEM	2003	(irrellevant)
Nigèria – MEND	2004	(irrellevant)
Nepal – JTMM	2004	Maoista
Txad – FUC	2004	(irrellevant)
RCA – APDR	2005	(irrellevant)
RCA – UFR	2005	(irrellevant)
Sudan – Eastern Front	2005	(irrellevant)
Sudan – NRF	2006	(irrellevant)
RD Congo – CNDP	2006	(irrellevant)
Mali – ATNM	2007	(irrellevant)
Níger – MNJ	2007	(irrellevant)

Nota: Utilitzem el terme “irrellevant” per indicar que els grups mencionats no actuen tant per una ideologia política específica com per aspiracions de domini polític o territorial, per influències religioses o d’altres motius.

Annex 3. Grups en les llistes terroristes de la UE									
Año	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	
Grupo entrants	13	33	33	36	48	51	48	48	
entrades	13	20	0	3	13	3	0	0	
Grups entrants	Continuity IRA (CIRA) ETA GRAPO Hamás-Izz al Din al-Qassem Loyalist Volunteer Force (LVF) Orange Volunteers Palestinian Islamic Jihad (PIJ) Real IRA Read Hand Defenders (RDH) Epanastakiti Pirinos Dekati Evdomi Noemvri Epanastatikos Laikos Agonas Ulster Defence Association (UDA/UFF)	Al-Tafkir y al-Hijra New People's Army Organització Abu Nidal (ANO) Brigades dels Màrtirs d'AlAqsa Aum Shinrikyo Babbar Khalsa Gama'a al Islamiyya (Askatasuna) (com part d'ETA) Holy Land Foundat. ISYF (Juventud Sikh) Kahane Chai (Kaeh) PKK Lashkar e Tayyaba Organització Muyahidins Jalk Front Alliberament Palestina (PLF) Front Popular Alliberament Palestina FPLP-Comand. Gral. FARC DHKP/C Sendero Luminoso AUC	(Batasuna) (com part d'ETA)	IBDA-C ELN Stichting Al Aqsa	(Partit Comunista de Filipines, com part de l'NPA) Al-Aqsa e.V. Nuclei Territoriali Antimperialisti Cooperativa Artigiana Fuoco ed Affini Nuclei Armati Comunismo CCCCC (Italia) Solidarietà Internazionale Brigate Rosse per la Construzione del P.Comunista Combattente Brigata XX Luglio Nucleo di Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria Nuclei di Iniziativa Proletaria Federazione Anarchica Informale Hizbul Muyahidines Khalistan Zindabad Force	LTTE Hofstad-groep TAK			
Sortida de grups		0	0	0	1 (Lashkar e Tayyaba, per entrar a la llista terrorista de l'ONU)	0	3 Nucleo di Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria Nuclei di Iniziativa Proletaria Nuclei Territoriali Antimperialisti	0	

Països amb grups a les llistes terroristes de la UE (situació a 15-7-2008)

	TOTAL 2008	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Palestina	9	2	5	-	1	1	-	-	-
Itàlia	7	-	-	-	-	10	-	(-3)	-
Irlanda del Nord	6	6	-	-	-	-	-	-	-
Índia	4	-	2	-	-	2	-	-	-
Turquía	4	-	2	-	1	-	1	-	-
Colòmbia	3	-	2	-	1	-	-	-	-
Grècia	(2)	3	-	-	-	-	(-1)	-	-
Espanya	2	2	*	*	-	-	-	-	-
Pakistan (**)	(1)	-	1	-	-	(-1)	-	-	-
Filipines	1	-	1	-	-	*	-	-	-
(Egipte)	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Perú	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Orient Mitjà	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Japó	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Sudest Asiàtic	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Israel	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Iran	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Sri Lanka	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Països Baixos	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Total	48	13	20	0	3	12	3	0	0

(*) Includió d'un moviment afí a un grup ja esmentat.

(**) A mitjans de 2005, la UE va retirar de la seva llista al grup paquistanès Lashkar e Tayyaba (LET), arran de que Nacions Unides posés a aquest grup en la seva llista d'entitats associades a al-Qaeda.

*Resposta del Consell de la UE a la pregunta plantejada per l'eurodiputat Raül Romeva
(8 d'octubre de 2008) P-3605/08*

Durant la primera meitat del 2007, el Consell va dur a terme una revisió i una consolidació exhaustives dels seus procediments d'inclusió i d'exclusió en la llista de persones, grups i entitats, d'acord amb la Posició comuna 2001/931/PESC[1] i amb el Reglament del Consell (CE) núm. 2580/2001[2]. Aquesta revisió s'inspirava en part en la necessitat d'ajustar-se a la sentència del Tribunal de Primera Instància de desembre del 2006 en el cas MKO.

Com a resultat d'aquesta revisió es van acordar millores concretes per establir un procediment més clar i transparent. En concret, es proporciona una declaració dels motius en relació amb cada persona o entitat els actius de les quals es congelen i s'informa les persones i entitats de la possibilitat de presentar una petició, juntament amb documentació acreditativa, perquè es reconsideri la decisió d'incloure-les a la llista. Les exposicions dels motius són prou detallades perquè els interessats puguin comprendre els motius pels quals han estat incloses a la llista i els tribunals comunitaris puguin exercir les seves competències de control quan la llista s'impugni formalment. El Consell està disposat a fer públiques les exposicions dels motius sempre que la persona o entitat en qüestió no s'hi oposi. S'han acordat també nous procediments sobre notificació, tractament de les propostes d'inclusió a la llista o de les peticions d'exclusió i la seva revisió. S'ha creat un nou grup de treball amb l'objectiu d'estudiar propostes d'inclusió o d'exclusió de la llista i de preparar una revisió periòdica de la llista pel Consell, tal com estableix l'article 1, apartat 6, de la Posició comuna 2001/931/PESC.

El Consell revisarà periòdicament la llista almenys semestralment, a la vista dels objectius del Reglament (CE) núm. 2580/2001 del Consell. A l'efecte de la revisió, es durà a terme una avaluació exhaustiva per comprovar si continuen sent vàlids els motius de cada inclusió i si es continuen complint els criteris d'inclusió establerts a la Posició comuna 2001/931/PESC. Aquesta avaluació tindrà en compte les consideracions pertinents, entre elles, l'historial de participació en actes terroristes de la persona, grup o entitat, la situació actual del grup o entitat i les suposades intencions de la persona grup o entitat. A més de la revisió periòdica, i independentment d'ella, el Consell pot adoptar, en tot moment, una decisió sobre la inclusió o l'exclusió de la llista de persones, grups i entitats.

Tal com s'indica al Reglament (CE) núm. 2580/2001 del Consell, el Consell Europeu ha declarat que la lluita contra el finançament del terrorisme constitueix un aspecte decisiu de la lluita contra el terrorisme. Per això, i a fi d'aplicar la Resolució 1373 (2001) del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, el Reglament del Consell disposa la congelació de tots els fons i altres actius financers o recursos econòmics de les persones o entitats incloses a la llista. També decideix que no es posi a la seva disposició cap fons ni cap altre actiu financer o recurs econòmic, ja sigui directament o indirectament.

La llista de la UE es distingeix del règim de la UE pel qual s'apliquen la Resolució 1390 (2002) i 1267 (1999) del Consell de Seguretat de les Nacions Unides sobre la congelació de fons de persones i entitats associades a Ossama bin Laden, la xarxa Al-Qaida i els talibans (Reglament (CE) núm. 881/2002[3] del Consell). El Consell estudia les implicacions que per a aquest règim de la UE tindrà la sentència del Tribunal de Justícia de 3 de setembre del 2008 en els afers acumulats C-402/05 P y C-415/05, P Kadi i Al Barakaat International Foundation contra Consell i Comissió.

[1] DO L 344 de 28.12.2001, p. 93

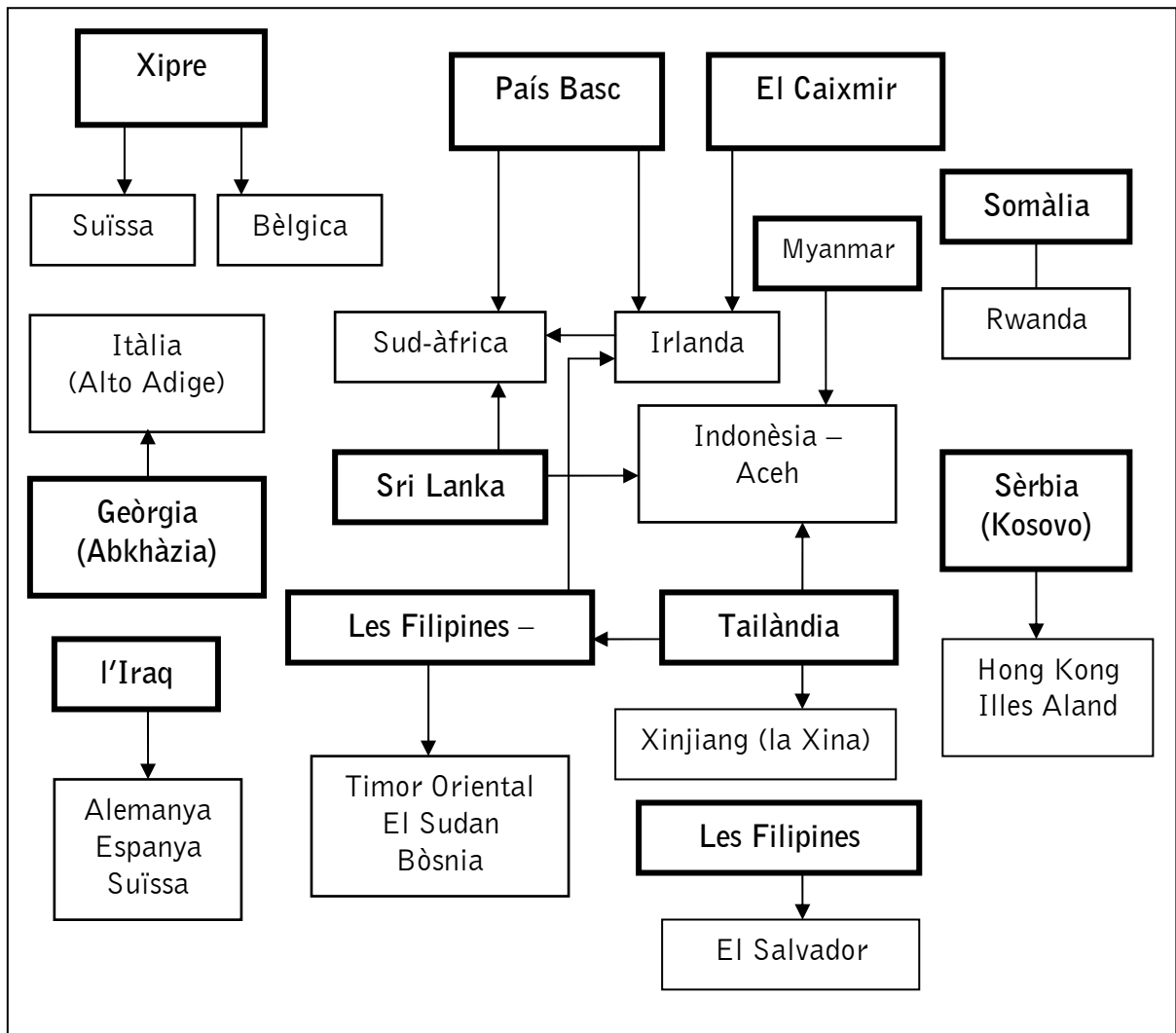
[2] DO L 344 de 28.12.2001, p. 70

[3] DO L 139 de 29.5.2002, p. 9

Annex 4. Morts en els conflictes analitzats		
+ 1.000.000	1	RD del Congo
200.000 – 1.000.000	3	Somàlia, el Sudan (Darfur), Burundi
100.000 – 200.000	4	Algèria, Colòmbia, les Filipines, l'Iraq
50.000 – 100.000	3	Etiòpia – Eritrea, Sri Lanka, l'Afganistan
25.000 – 50.000	5	Angola (Cabinda), Uganda, Índia – Pakistan (el Caixmir), Armènia – l'Azerbaidjan, Turquia (el Kurdistan)
10.000 – 25.000	2	Myanmar, Indonèsia (Papua Occidental)
- 10.000	21	Kenya, Níger, Nigèria (Delta), el Senegal (Casamance), Etiòpia (Ogaden), el Txad, RCA, Mali, el Sàhara Occidental, l'Índia, el Nepal (el Terai), el Pakistan, la Xina (el Tibet), Tailàndia (sud), Xipre, Geòrgia, Kosovo, Israel – Palestina, Israel – Síria, el Líban, el Iemen
Total	39	

Annex 5. Lloc que ocupen els països analitzats segons el seu índex de desenvolupament humà (sobre un total de 177 països)		
1 al 25	1	Israel
26 al 50	1	Xipre
51 al 75	2	Colòmbia, Kosovo
76 al 100	9	La Xina, Sri Lanka, les Filipines, Tailàndia, Armènia, l'Azerbaidjan, Geòrgia, Turquia, el Líban
101 al 125	4	Algèria, Indonèsia, Palestina, Síria
126 al 150	7	Kenya, el Sudan, el Marroc, l'Índia, el Pakistan, el Nepal, Myanmar
151 al 177	15	Angola, Níger, Nigèria (Delta), el Senegal, Etiòpia, Eritrea, Somàlia, Burundi, Uganda, el Txad, RCA, RD del Congo, Mali, l'Afganistan, el Iemen
Total	39	

Annex 6. Explica'm com va passar... Els miralls de la pau

Si bé tots els conflictes i els respectius processos de pau o de negociació són diferents, solen haver-hi aspectes en cada un d'ells que, per la seva metodologia, pels seus objectius o per altres raons, s'explica que atreguin més l'atenció. En aquest quadre es reflecteixen processos en què els seus actors, tant si són Governamentals com actors armats, han estudiat, observat o viatjat a altres regions per conèixer més de prop com ho van fer per desenvolupar el seu procés, la qual cosa va crear miralls interessants on trobar inspiració per encaixar les pròpies dificultats.

ANNEX 7. Alguns exemples de bones pràctiques i de mesures de confiança desenvolupades durant l'any

- Benín i Burkina Faso van arribar a un acord per a l'administració concertada i pacífica d'una zona en disputa de 68 quilòmetres quadrats en què hi ha tres municipis. En l'acord es prohibeix la instal·lació d'edificis d'ús militar i la presència de qualsevol tipus de bandera.
- El Níger i Líbia van firmar un acord per a la construcció d'una autopista transsahariana que comunicarà els dos països i permetrà el desenvolupament del nord del Níger a través de la millora de les comunicacions en una regió que ha estat escenari de conflictes.
- El Govern del Sudan va permetre la mediació internacional per delimitar la frontera que divideix el nord i el sud del país. Si les parts no es posessin d'acord, la decisió la prendria la Cort Permanent d'Arbitratge de la Haia.
- La nova Constitució de Burundi prohibeix que els partits tinguin una etiqueta ètnica, la qual cosa obligarà les FNL a canviar de nom.
- El president afganès va expressar el seu suport al nou Govern del Pakistan en les negociacions amb els grups armats talibans.
- A l'estat de Nagalàndia (l'Índia), el Govern va demanar al NSCN-IM que destaqués els elements de la Constitució que es podrien reformar per aconseguir una solució al conflicte. Posteriorment, totes dues parts van acordar que les converses es durien a terme sense condicionaments previs i sense agendes predeterminades.
- L'Índia i el Pakistan van acordar duplicar el nombre de vols setmanals que uneixen els dos estats, així com augmentar el nombre de destinacions i d'aerolínies autoritzades per dur a terme aquests vols. També van incrementar la freqüència dels autobusos que viatgen d'un país a l'altre.
- El Govern dels EUA va mantenir el primer contacte diplomàtic amb l'antic grup armat maoista CPN-M, ara en el poder al Nepal, tot i figurar a les llistes terroristes.
- El partit guanyador a les eleccions del Pakistan, el PPP, va demanar disculpes pels excessos, atrocitats i injustícies comeses a la regió de Balutxistan.
- Les autoritats locals i líders tribals de Waziristan nord (el Pakistan) van aconseguir un acord entre les milícies talibanes i el Govern, que serà supervisat per 280 líders tribals.
- El nou president de Taiwan es va mostrar favorable a la creació d'un mercat comú amb la Xina, a l'establiment de vols directes, a l'impuls de les inversions mútues, a la possibilitat que turistes xinesos visitessin Taiwan i a la desmilitarització de la regió.
- El Dalai Lama va manifestar la seva disposició a assistir als Jocs Olímpics de Pequín si prèviament s'assolia alguna solució autonòmica a llarg termini per al Tibet.
- El Govern de les Filipines es va comprometre a concedir l'explotació dels recursos naturals estratègics a l'eventual Entitat Jurídica Bangsamoro que es pogués derivar d'un acord de pau amb el MILF.
- El Govern de Tailàndia va manifestar que estudiaria la manera com es va aconseguir la pau a la regió indonèsia d'Aceh per, eventualment, aplicar algunes idees d'aquest model.
- El punt de pas del carrer Ledra, que divideix la capital de Xipre, es va obrir, la qual cosa va permetre que el líder de la comunitat turcoxipriota travessés la línia divisòria, comprés música grega i llancés un missatge d'amistat.
- El Parlament de Turquia va aprovar que la televisió turca dediqués un dels seus canals a emetre en kurd les 24 hores del dia.
- 36 personalitats polítiques iraquianes xiïtes, sunnites i kurdes es van reunir durant tres dies a Finlàndia sota el patrocini de la Iniciativa de Gestió de Crisis, amb la finalitat d'impulsar la reconciliació nacional a l'Iraq.
- El primer ministre israelià va declarar que estava disposat a retornar els alts del Golan a Síria a canvi de pau.
- Síria i el Líban van acordar, per primera vegada, obrir ambaixades a totes dues capitals.

- El president de Burundi i el líder de les FNL Agathon Rwaso es van reunir, el mes d'agost, per primera vegada en un any i van decidir reunir-se dos cops la setmana.
- El president afganès Hamid Karzai va anunciar la seva assistència a la cerimònia de possessió del nou president del Pakistan Asif Ali Zardari.
- El president turcoxipriota i la seva esposa van assistir a la boda de la filla del líder turcoxipriota i van decidir reunir-se un cop per setmana durant el procés de negociacions.
- Les esposes dels líders de les dues comunitats de l'illa es van reunir al nord de l'illa, una iniciativa que podria denominar-se la "diplomàcia de les esposes". Elsi Christofias, esposa del president grecoxipriota, va acceptar la invitació d'Oya Talat, esposa del líder turcoxipriota, a prendre cafè a la residència d'aquesta última, a Kyrenia. Talat ja havia visitat la residència d'Elsi Christofias el mes d'abril del mateix any, perquè ella l'hi havia convidada.
- El president armeni va invitar el seu homòleg turc al partit de futbol entre Turquia i Armènia de classificació per a la Copa del Món que es va disputar a la capital armènia.
- Representants d'ONG armènies i azerbaidjaneses es van reunir a Brussel·les per tractar el conflicte de Nagorno-Karabakh. A la trobada es van discutir models d'arquitectures polítiques, com el de les illes Aland i el d'Irlanda del Nord.
- La població de Goma (RD del Congo) va paraitzar totes les activitats durant un dia sencer per afirmar el seu suport al procés de pau "Amani" i denunciar el grup armat CNDP per no firmar els acords de pau.
- Les diferents faccions del grup armat NSCN, que operen a l'estat de Nagalàndia (l'Índia) van acordar un alto el foc per disputar un partit de futbol de la "reconciliació naga". Els equips estaven integrats, de manera mixta, per combatents dels grups armats i per militants d'organitzacions de la societat civil naga. El partit, el segon d'aquestes característiques, pretenia fomentar la reconciliació entre les diferents organitzacions naga.
- El Secretariat de les FARC va respondre positivament a la proposta que havia fet setmanes abans un important grup d'acadèmics i líders socials de dur a terme una discussió oberta sobre les possibilitats d'un procés de pau i d'intercanvi humanitari.
- El Govern de Balutxistan (Pakistan) va anunciar un full de ruta per a la resolució del conflicte a la província i va convocar una assemblea en què van participar-hi intel·lectuals, professionals dels mitjans de comunicació i ancians amb l'objectiu de formular reformes constitucionals que puguin garantir la redistribució dels recursos de la província.
- El cap del grup negociador de l'NDF (les Filipines) Luis Jalandoni va assenyalar que no totes les qüestions d'una eventual negociació s'han d'abordar al mateix temps i va recordar que el Govern noruec, que ha facilitat les negociacions els últims anys, estudia la possibilitat d'organitzar diversos actes acadèmics que, encara que no fossin part dels contactes informals que han mantingut les parts els últims anys, ajudin el Govern i l'NDF a tornar a la mesa de negociació.
- La Universitat de Guwahati (l'Índia) va celebrar una trobada en què van participar-hi organitzacions de la societat civil i representants d'organitzacions armades que mantenen acords d'alto el foc, entre ells, els líders del batalló 28 de l'ULFA i representants del DHD. Els participants a la trobada van destacar la necessitat que es creés un organisme que pogués facilitar un procés de pau a tota la regió del nord-est de l'Índia.
- Els líders tribals del nord-oest del Pakistan van denunciar la mort de població civil innocent com a conseqüència dels bombardejos duts a terme per avions nord-americans no pilotats. Davant d'això, el president Zardari va expressar la voluntat de seguir reunint-se quinzenalment amb els líders tribals i escoltar els seus suggeriments.

Annex 8. Conflictes, processos de pau i resolucions del Consell de Seguretat el 2008		
Angola (Cabinda)		
Mali		
El Níger		
Nigèria (delta del Níger)		
El Senegal (Casamance)		
Etiòpia – Eritrea	1798–1827–	
Etiòpia (Ogaden)		
Kenya		
Somàlia	1801–1811–1814–1816–1831–1838–1844–1846–1851–1853	
El Sudan (Darfur)	1812–1828–1841	
Burundi (FLN)	1858–	
El Txad	1834–	
RCA	1834–	
RD del Congo (est)	1797–1799–1807–1843–1856–1857	
Uganda		
Algèria		
El Sàhara Occidental	1813–	
Colòmbia		
L’Afganistan	1806–1817–1833–	
L’Índia		
L’Índia – el Pakistan (el Caixmir)		
El Nepal (el Terai)		
El Pakistan		
Sri Lanka		
La Xina (el Tibet)		
Les Filipines		
Indonèsia (Papua Occidental)		
Myanmar		
Tailàndia (sud)		
Xipre	1818–1847	
Kosovo		
Turquia (PKK)		
Armènia – l’Azerbaidjan		
Geòrgia	1808–1839–	
Rússia (Txetxènia)		
L’Iraq	1830–1859	
Israel – Palestina	1850–	
Israel – Síria		
El Líban	1815–1821–1832–1848–1852	
El Iemen		
Total casos: (40 països)		(40 resolucions)

L’any 2009, el Consell de Seguretat de Nacions Unides va aprovar 65 resolucions, 40 de les quals (un 61,5%) van correspondre als països conflictius o amb processos de pau analitzats en aquest Anuari. Volem assenyalar, però, que dels **23** casos amb conflicte armat de la taula (països en negreta), la majoria amb negociacions en curs, només **9** (un 39,1%) van rebre l’atenció d’aquest Consell mitjançant algun tipus de resolució.

Annex 9. Webs d'interès

- Acadèmia Internacional de Pau (www.ipacademy.org)
- Accord (www.c-r.org)
- Alertnet (www.alertnet.org)
- Armed Conflict Database (acd.iiss.org)
- Associació Global per a la Prevenció de Conflictes Armats (www.gppac.org)
- Centre de Recerca Berghof (www.berghof-center.org)
- Centre Europeu per a la Prevenció de Conflictes (www.conflict-prevention.net)
- Centre per al Diàleg Humanitari (www.hdcentre.org)
- CICDM (www.cidcm.umd.es)
- Conflictbarometer (www.konfliktbarometer.de)
- Crisis Management Initiative (www.cmi.fi)
- Crisis Watch (www.crisisgroup.org/library/documents/crisiswatch)
- Departament d'Estudis de la Pau, Universitat de Bradford (www.brad.ac.uk/acad/peace)
- Escola de Cultura de Pau (www.escolapau.org)
- FEWER (www.fewer.org)
- FriEnt (www.frient.de)
- Grup de Treball Alemany sobre Desenvolupament i Pau (www.frient.de)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Institut de la Pau d'Estats Units (www.usip.org/library/pa.html)
- International Alert (www.international-alert.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Kreddha (www.kreddha.org)
- Les Nouveaux Mondes rebelles, Editions Michalon. París, 2005
- Nacions Unides (www.un.org)
- Peace and Justice Update (peace.sandiego.edu/reports/updates.html#bottom)
- Peace Negotiations Watch (www.publiinternationallaw.org)
- People Building Peace (www.peoplebuildingpeace.org)
- PRIO (www.prio.no/cwp/armedconflict/current)
- Programa Clingendael de Seguretat i Conflictes (www.clingendael.nl)
- Projecte Ploughshares (www.ploughshares.ca)
- Public International Law & Policy Group (www.publicinternationallaw.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Responding to Conflict (www.respond.org)
- SIPRI (www.sipri.se)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- The Conflict Resolution Information Source (www.crinfor.org)
- The Joan B. Kroc Institute (kroc.nd.edu)
- Today's Mediation News (www.crinfor.org/news_feeds/v2_negotiation.cfm)
- UN Peacemaker (peacemaker.unlb.org)
- Universitat d'Uppsala (www.ucdp.uu.se)
- Woodrow Wilson Internacional Center for Scholars (www.wilsoncenter.org)

Annex 10. L'Escola de Cultura de Pau

L'Escola de Cultura de Pau es va crear l'any 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i de recerca relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i la transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de Catalunya, mitjançant l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament. També rep l'ajuda d'altres departaments de la Generalitat, d'Ajuntaments, de fundacions i d'altres entitats. L'Escola està dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és titular de la càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les principals activitats que du a terme l'Escola de Cultura de Pau són les següents:

- La **Diplomatura de postgrau sobre Cultura de Pau** (postgrau de 230 hores lectives i 70 places).
- Les assignatures de lliure elecció "Cultura de pau i gestió de conflictes" i "Educar per a la pau i en els conflictes".
- **Programa de Processos de Pau**, que fa el seguiment i l'anàlisi dels diferents països amb processos de pau o negociacions formalitzades, i dels països amb negociacions en fase exploratòria. Inclou iniciatives de sensibilització i intervenció en conflictes, per les quals es facilita el diàleg entre actors en conflicte.
- **Programa de Drets Humans**, que fa un seguiment de la conjuntura internacional en matèria de drets humans i, especialment, de la responsabilitat social corporativa i la justícia transicional.
- **Programa d'Educació per a la pau**. L'equip d'aquest programa pretén promoure i desenvolupar el coneixement, els valors i les capacitats de l'Educació per a la Pau.
- **Programa de Desarmament i Seguretat Humana**, que treballa diferents temes de l'àrea del desarmament, amb una atenció especial al microdesarmament, els projectes de desmobilització i reintegració dels combatents (DDR), i el control de les exportacions d'armes.
- **Programa sobre Conflictes i Construcció de Pau**, que fa un seguiment diari de la conjuntura internacional en matèria de conflictes armats, situacions de tensió, crisis humanitàries i dimensió de gènere en la construcció de la pau, a fi de realitzar l'informe anual "Alerta!", informes quinzenals i publicacions trimestrals.
- **Programa de Rehabilitació postbèl·lica**, des del qual es du a terme un seguiment i una anàlisi de l'ajuda internacional en termes de construcció de la pau en contextos bèl·lics i postbèl·lics.
- **Programa sobre Arts i Pau**, on s'analitzen les aportacions que poden fer la música i altres arts en la construcció de la pau.

Escola de Cultura de Pau
Edifici MRA
Universitat Autònoma de Barcelona
08193 Bellaterra (Espanya)
Tel: 93 586 88 48; Fax: 93 581 32 94.
E-mail: escolapau@pangea.org
Web: www.escolapau.org

Edifici MRA (Mòdul Recerca A)
Campus de la UAB
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona, Espanya

Tel.: +34 93 586 88 48
Fax.: +34 93 581 32 94
escolapau@uab.cat
www.escolapau.org

En aquesta quarta edició de l'**Anuari de Processos de Pau** s'analitzen els conflictes en els quals es porten a terme negociacions per a arribar a un acord de pau, amb independència que aquestes negociacions estiguin formalitzades, es trobin en fase exploratòria, transcorrin satisfactòriament o, al contrari, es trobin estancades o en plena crisi. També s'analitzen alguns casos on les negociacions o exploracions són parcials, és a dir, que no abasten la totalitat dels grups armats presents en un país (casos d'Afganistan o l'Iraq, per exemple). La majoria de les negociacions es refereixen a conflictes armats, però també s'analitzen bastants contextos en els quals, a pesar que en l'actualitat no es produeixen enfrontaments armats de consideració, les parts no han arribat a un acord definitiu que acabi amb les hostilitats i els contenciosos pendents. Les negociacions, per tant, tenen sentit per a evitar l'inici o el ressorgiment de nous enfrontaments armats.

Amb el suport:

